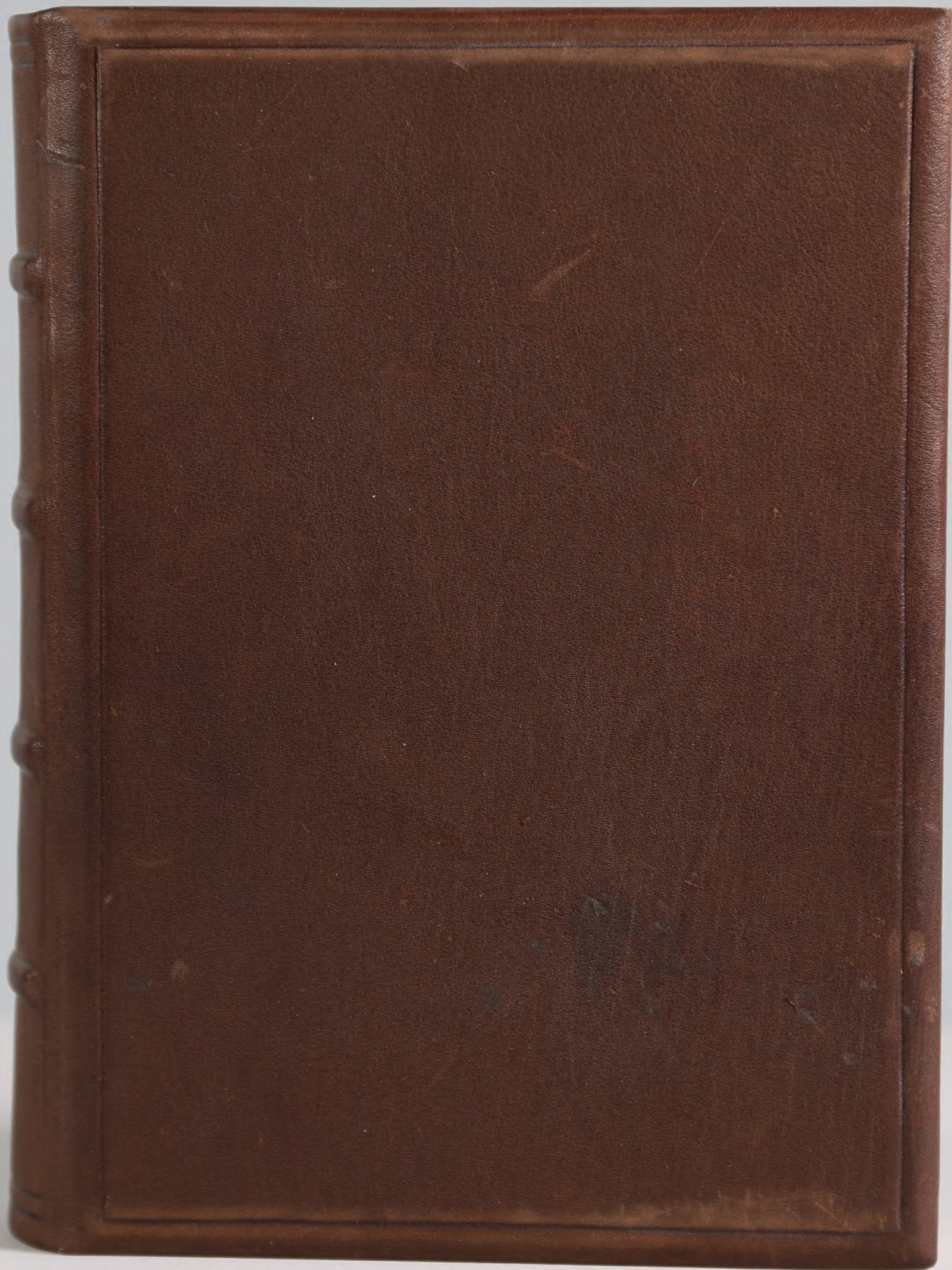
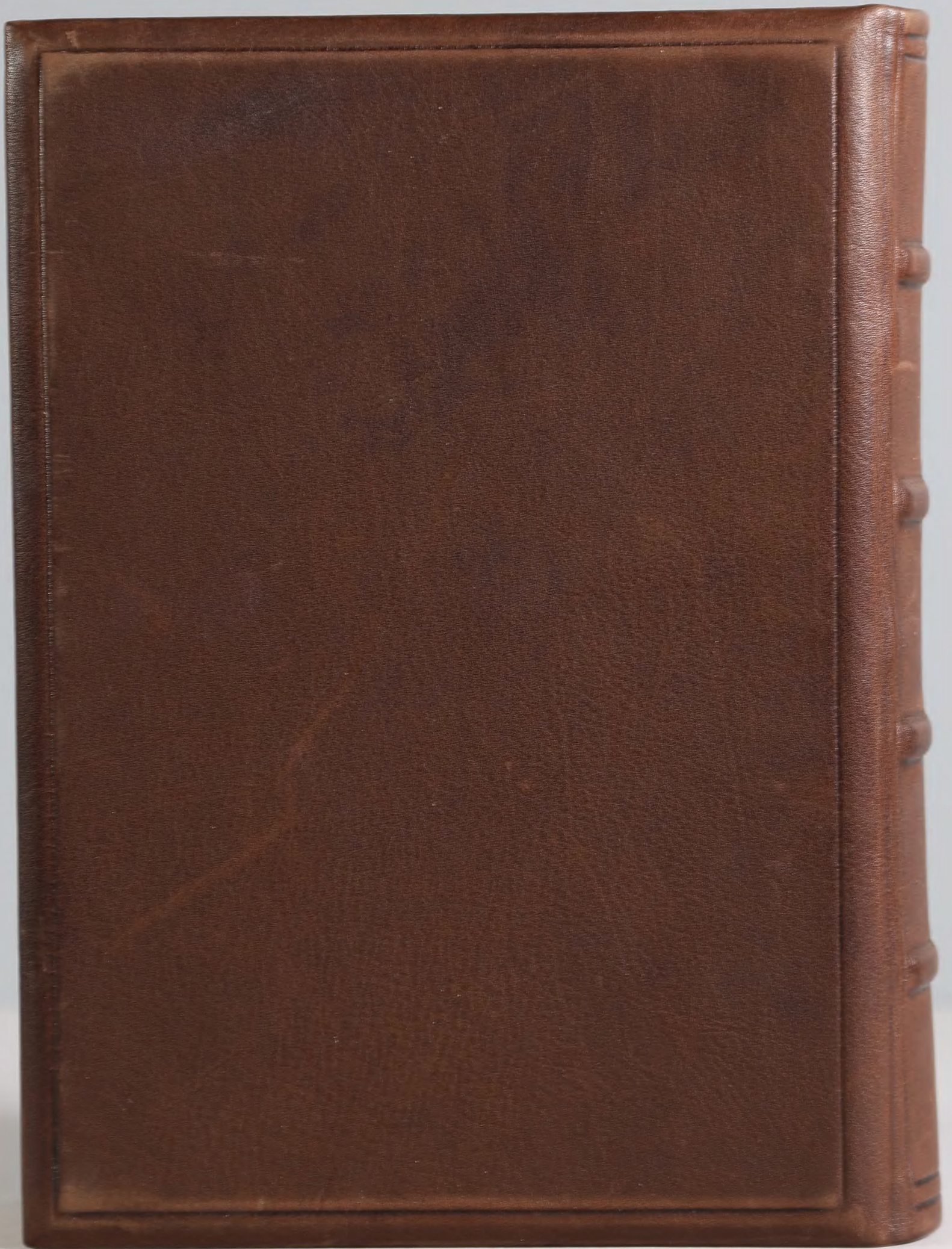

Incipit sum

mula confessionis vtilissima
 igit quō se habere debe
 fessor erga p^rnitētē in cō
 fessioibz audiēdis. quam edi
 dit Reuerendissim⁹ vir: ac in
 christo pater dñs frater An
 toninus archiep^us Florēti
 nus ordis fratz p^rdicatoz.

Efecerūt

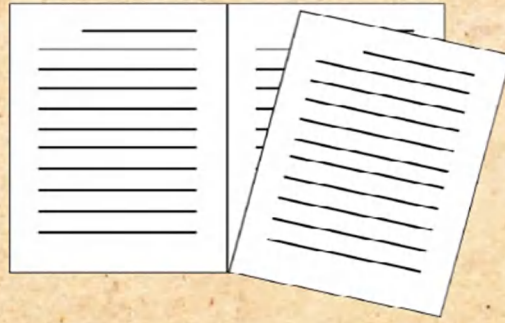
scrutantes scruti
 nio. psalmo. lxiij.
 Scrutinij qdē est p^rfessio v^t
 inq^sitio: in q^o et penitēs scru
 tat p^rscientiā suā et p^rfessor cū
 eo. Scrutās ergo est p^rfessor
 q^o in hoc p^rt tripliciter desice
 re. Quia v^t p^r maliciā absol
 uēdo quē scit non posse. v^t p^r
 ignorātiā nesciēdo discerne
 re inter lep^rā et lep^rā. et quem
 possit vel non possit absolue
 re. vel p^r infirmitatē occupiscē
 tie inde sumendo occasiōes
 maloz ex auditu dum incau
 te se hz. Unde Aug⁹. de pe.
 di. vi. c. i. Caveat spūalis in
 dex v^t sicut nō p^rmisit crimē
 nequitie: ita non careat mu
 nere sciētie. Ex q^o verbis i
 nuat q^o cōfessor sue sacerdos
 debz habere illa tria ex auto

ritate Aug. p^rallegata. P^rlo
 potestate in foro cōsciētie. v^t
 s. sit iudex spūalis. Scdo cō
 seruare puritatez vite sue ne
 p^rmittat crimē nequitie. Ter
 cio h^re sufficientē sciētie cla
 ritate. v^t nō careat mūere sci
 entie.

Capitulū primū de pote
 state seu auctoritate p^rfessoris
 et quis possit v^t nō possit au
 dire cōfessiones

Quandū

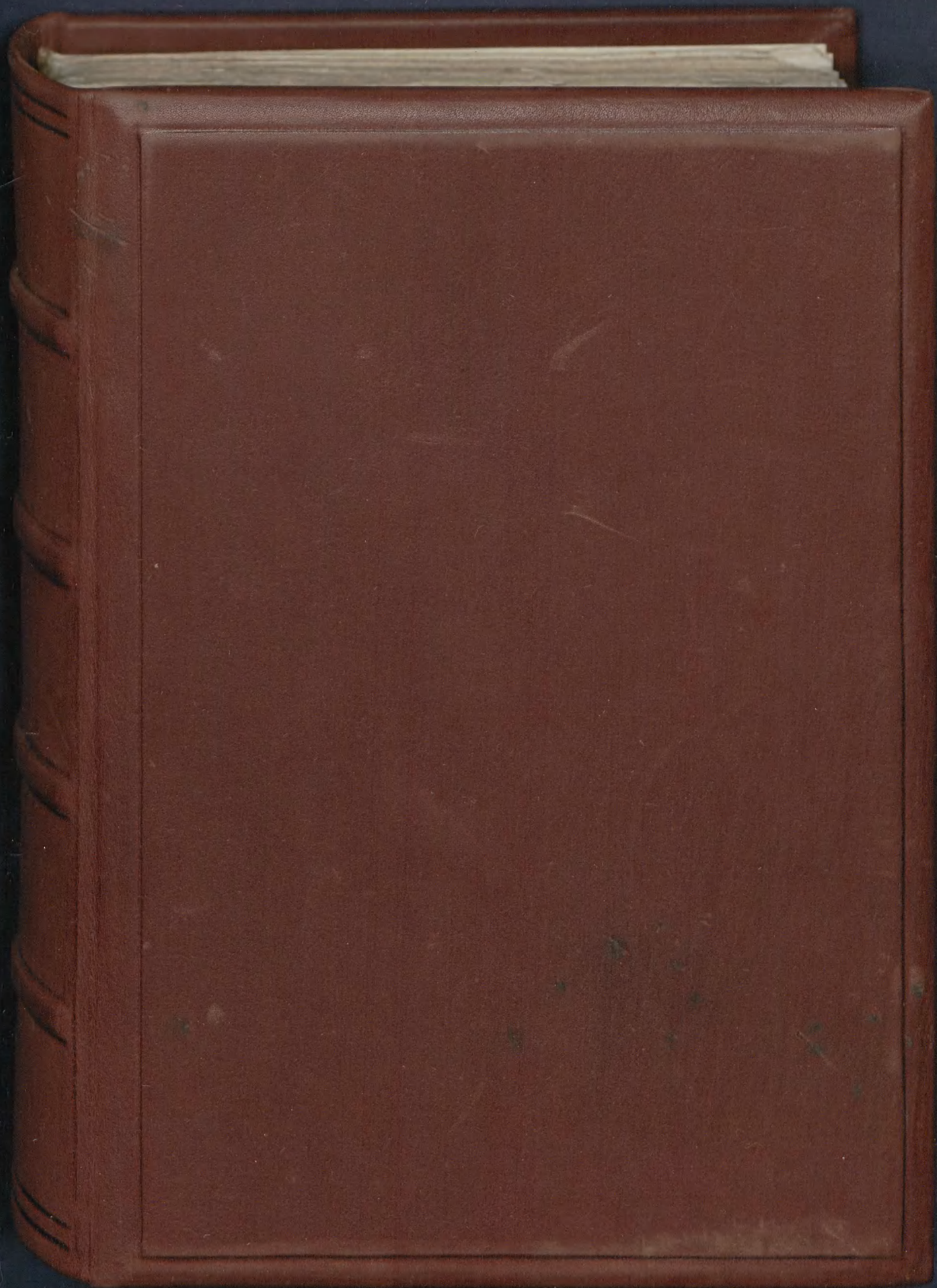
n^o p^rmo est q^o nō sacer
 dos et si possit audi
 re p^rfessiōes in casu mori^u. nō
 tñ absoluerē pōt. alias si ab
 soluit v^t sacerdos i^rdicatiue
 fm q^osdam incurrit i^rregula
 ritatē sicut si celebratz. Hoc
 tamen est dubiuz: q^o non est
 i iure exp^rssuz sicut de celebrā
 te. Un^o nō videt i^rreglari. ex
 tra de senten. excō. c. is q^o lib.
 vi. Ibi em^o d^r q^o nō incurrit
 quis i^rregularitatē p^rpter ali
 quod delictū qñ nō est i iure
 exp^rssuz. Et confessus tali nō
 sacerdoti tenet iterū cōfiteri
 rō est. quia solis sacerdotibz
 dictū est. q^uz remiseris pec
 cata rē. Johan. xx. Nec ta
 men a quolibz sacerdote pōt
 q^o absolui. s^z a proprio aut

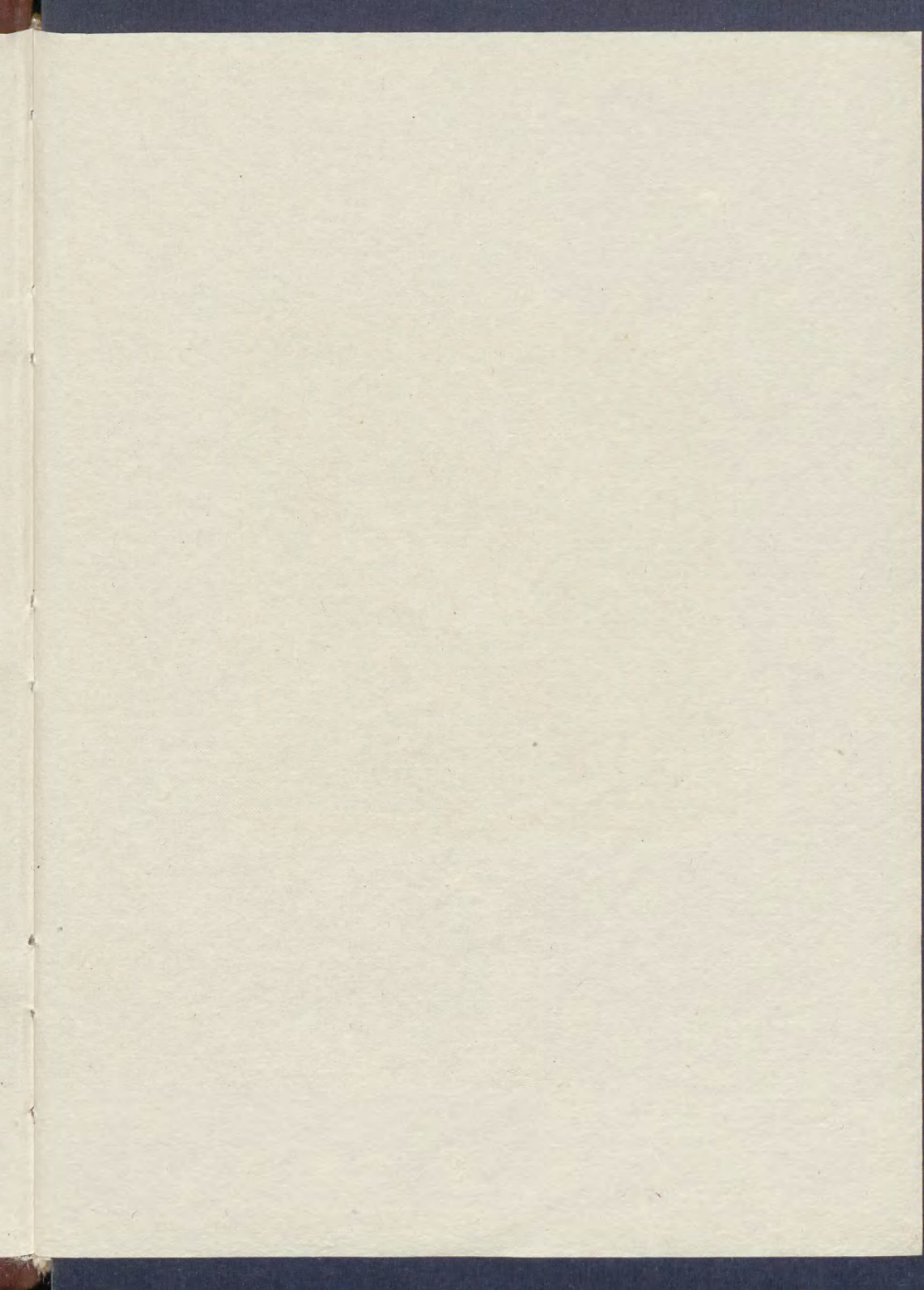
W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

Inc. 333

Inc. 334

1425231 W/

[illegible][illegible]

Pubertatē solet amittitū aut
a quo spū hīc dīc dūctū i rēfū
aper p hoc dōctū: amittitū
en dūctū i scām amittitū.
i nūctū amittitū est i mō
tem nālē cecellūm. **V** lūc
lūc si nēfōrē mōrē dīc m dū
hī nōlō mōrē pēfōrē hī ut qūat
māpē a mōrē qm cjanēdū i
pūbīcū nēfōrē ad pūcēdū
V Et petri lōcūm dīc hīc pūcēdū
mīfōrē dīc **A** m

Sec ne rabsq ulla questio
ne ouement accipit ut alio
spū ductus in desertū creda
tur: ne illuc eū hīc hīc
ducat: ubi hīc ad tēpandū
spū māgīnū i uenit. **V**

Iugis suis mandauit dīc ut cu
lodierit te tōmīz uys hīs m
mānīz pōrēbūt te ne mīquāz
offēdās ad lapidē pēdē tūū
V Sup aspīdē i bāfīlīcā ambu
lāb i pūcēdū lēnēdū a dīcōnē

Sec ecce dūm dīc dē xho
ul m cecellūm mōrē uel
i scām amittitū ad bōlō
amittitū mēs rēfūgīe hī
mānā hōc dūctū mōrē ex
pūcēfānt **V** Dūctus ē hīc m
dēfōrē aspī ut tēpōrē ad dū
bō a mōrē tēpōrē dīc cū
hī fīlīus dī cū dīc ut lapidē i hī

pānē fīlīus dī cū dīc ut lapidē i hī
pūcēfānt dīc ut lapidē i hī
pūcēfānt dīc ut lapidē i hī

Qor nūctū dīc dīc dīc dīc
rēm i nōm i mōrē mōrē
Dōnē fīlīus mē fīc dīc dīc

Hic dīc dīc dīc dīc dīc
mē dīc dīc dīc dīc dīc
mōrē mōrē dīc dīc dīc dīc
a dīc dīc dīc dīc dīc dīc
ut hīc fīc fīc dīc dīc dīc dīc
fīc dīc dīc dīc dīc dīc dīc

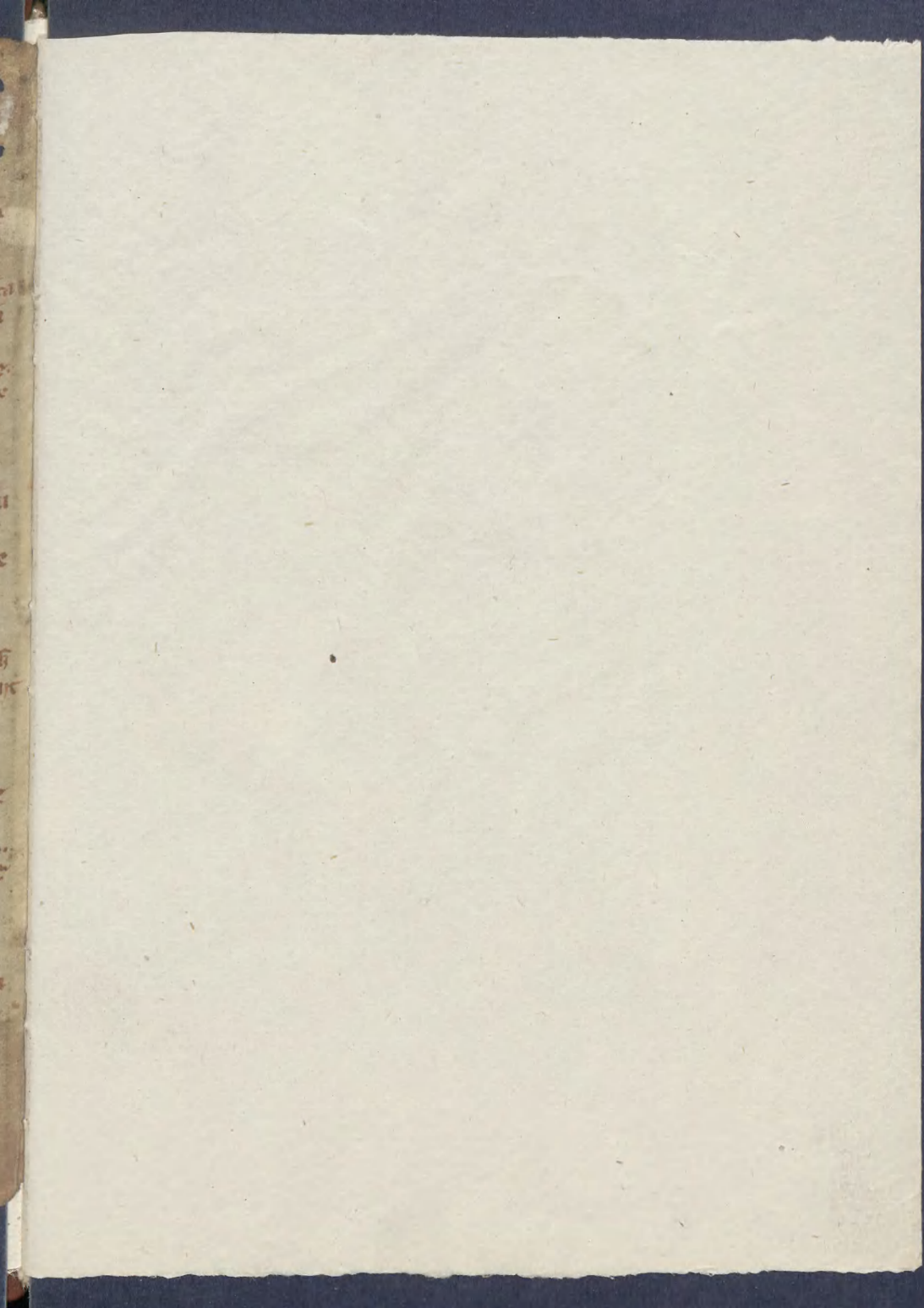
A laudat dīc celi ce
lor i aque omīs **D**plū

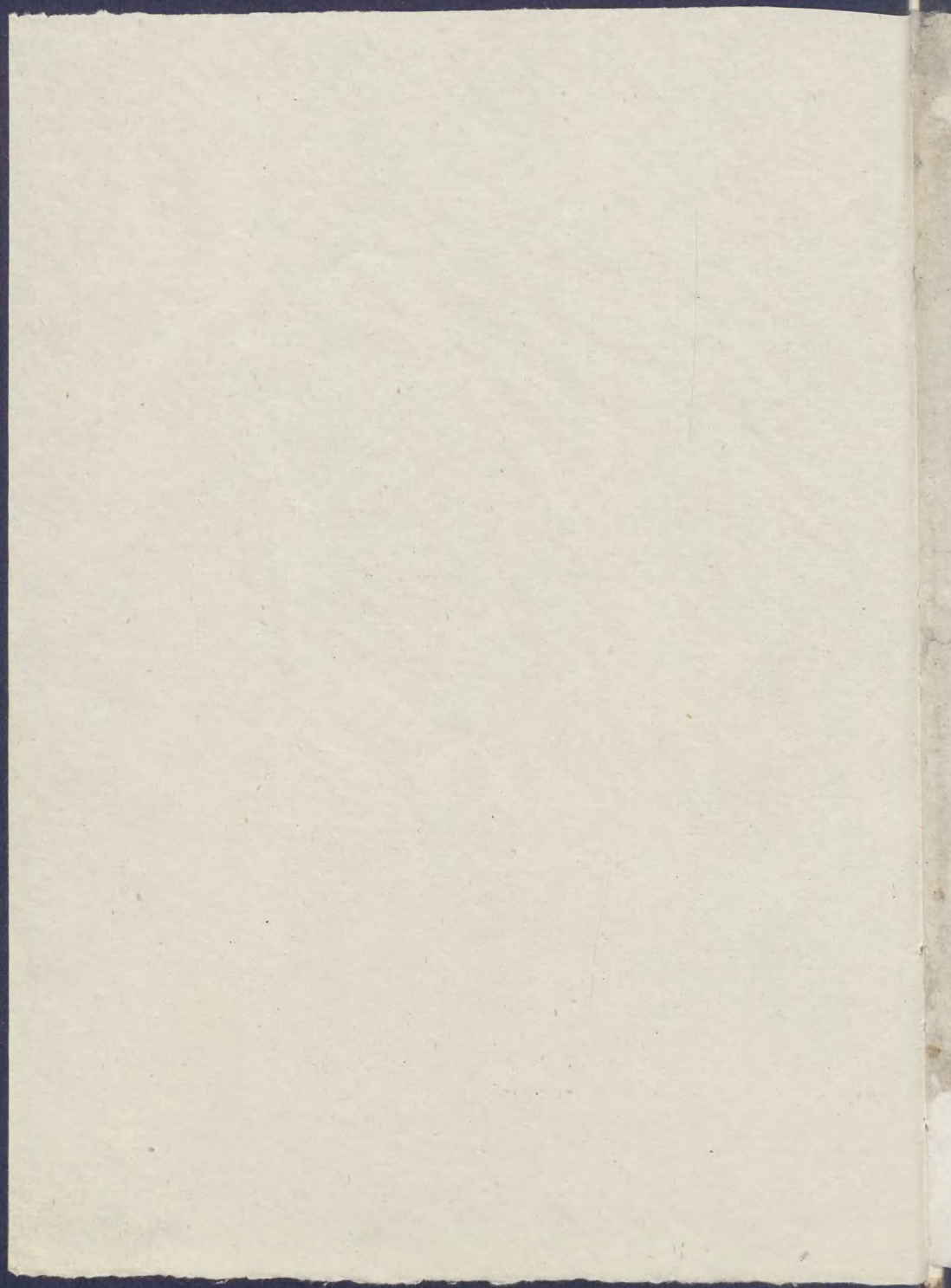
Hic hortatū uis ne i nūctū
mī gūm dī rēpōrē dīc
en hīc dīc dīc dīc dīc dīc
i mōrē fīc dīc dīc dīc dīc

Iugis suis mandauit dīc ut cu
lodierit te tōmīz uys hīs m
mānīz pōrēbūt te ne mīquāz
offēdās ad lapidē pēdē tūū

Os qui eccliam dīc dīc dīc
mīgūm dīc dīc dīc dīc dīc
obfīdānē pūcēfānt pūcēfānt
mīlīe tūc ut pūcēfānt pūcēfānt
abfīnēdō mīc dīc dīc dīc dīc

Hic dīc dīc dīc dīc dīc dīc
mōrē mōrē dīc dīc dīc dīc dīc
nōlō mī
fīc dīc dīc dīc dīc dīc dīc
dīc dīc dīc dīc dīc dīc dīc

Incipit sum

mula confessionis vtilissima
 igit quō se habere debe
 fessor erga p^rnitēte in cō
 fessioibz audiēdis. quam edi
 dit Reuerendissim⁹ vir: ac in
 christo pater dñs frater An
 toninus archiep^us Florenti
 nus ordi^s fratz p^rdicatoz.

Efecert

o scrutantes scruti
 nio. psalmo. lxiij.
 Scrutinij qdē est p^rfessio v^l
 inq^usitio: in q^u et penitēs scri
 tat p^rscientiā suā z p^rfessor cū
 eo. Scrutās ergo est p^rfessor
 q^u in hoc p^rt tripliciter defice
 re. Quia v^l p^r maliciā absol
 uēdo quē scit non posse. v^l p^r
 ignorātiā nesciēdo discerne
 re inter lep^rā z lep^rā. z quem
 possit vel non possit absolue
 re. vel p^r infirmitatē occupatē
 tie inde sumendo occasiōes
 maloz ex auditu dum incau
 te se hz. Unde Aug⁹. de pe.
 di. vi. c. i. Caueat spūalis in
 dex vt sicut nō p^rmisit crimē
 nequitiē: ita non careat mu
 nere sciētie. Ex q^uo verbis i
 nuat q^u cōfessor siue sacerdos
 debz habere illa tria ex auto

ritate Aug. p^rallegata. P^rlo
 potestate in foro cōsciētie. vt
 s. sit iudex spūalis. Scdo cō
 seruare puritatez vite sue ne
 p^rmittat crimē nequitiē. Ter
 cio h^re sufficientē sciētie cla
 ritate. vt nō careat mūere sci
 entie.

Capitulū primū de pote
 state seu auctoritate p^rfessoris
 z quis possit v^l nō possit au
 dire cōfessiones

Quandū

n p^rmo est q^u nō sacer
 dos z si possit audi
 re p^rfessioes in casu mortis. nō
 tñ absoluerē pōt. alias si ab
 soluit vt sacerdos idicatiue
 fm q^usdam incurrit irregula
 ritatē sicut si celebratz. Hoc
 ramen est dubiuz: qz non est
 i iure exp^rssuz sicut de celebra
 te. Un nō videt irregl^ras. ex
 tra de senten. ex cō. c. is q^u. lib.
 vi. Ibi em̄ d^r q^u nō incurrit
 quis irregularitatē p^rpter ali
 quod delictū qñ nō est i iure
 exp^rssuz. Et confessus tali nō
 sacerdoti tenet iterū cōfiteri
 rō est. quia solis sacerdotibz
 dictū est. q^uoz remiseris pec
 cata zc. Johan. xx. Nec ta
 men a quolibz sacerdote pōt
 d^rs absolui. sz a proprio aut

Prima pars libri p̄mi

altero de licentia ei⁹. Un̄ d̄z de pe. 7 remis. in. c. ois. q̄ q̄libet semel in anno p̄fiteat oīa peccata sua pprio sacerdoti. 7 de pe. di. vi. c. placuit. Rō ē qz nō p̄t q̄s solvere v̄l ligare eū q̄ sibi p̄fiteat nisi habeat iurisdictionē sup eum. Si aut̄ sit pprius p̄latus 7 nō sacerdos sicut curatus 7 eps. non sacerdos potest absolvere p̄ alium p̄mittendo hoc alteri.

S3 nota q̄ pprius sacerdos aliter intelligit̄ cu3 dicit̄ q̄ q̄libet d̄z p̄fiteri pprio sacerdoti. 7 aliter cum dicit̄ q̄ d̄ licentia pprii sacerdotis p̄t alteri confiteri. Nam primo casu dicit̄ pprius sacerdos q̄ cunqz habet potestatem absolueri ordinariam v̄l delegatam. siue sit cōmunis. siue sit singularis. quia actor sequitur forum rei. sed est in electione eius quē forum de multis sequat̄. nisi sit actio realis in qua sequitur forum rei de q̄ agitur. Et qz in foro penitentie idem est actor et reus. Ide est q̄ idem seipm p̄t accusare coram quocunqz p̄fessore de omnibz: quia illi possit absolvere de crimine vbiqz cōmissio. quia h̄mōi absolutio nō respicit territorium. sicut

alia ratio rei vel delicti. Propter quod dicit Hostie. q̄ q̄libet habz tres sacerdotes p̄prios ordinarios. s. curatū. di cuius parochia ē. ep̄m suū 7 papam. Sed in secūdo casu pprius sacerdos de cuius licentia p̄t alteri cōfiteri intelligit̄ stricti⁹ ille qui d̄ iure suo ordinario hoc b̄z: nō ex p̄missione. 7 sic intelligit̄ c. ois equoce loq̄ de pprio sacerdote fm oēs. Nam p̄stat q̄ ad iplendū illud p̄ceptum de p̄fittendo semel in anno oīa p̄cā sua pprio sacerdoti: ita sufficit confiteri vicario curati si cur ipsimet curato. Et tñ ad cōfittendū alteri nō sufficeret accipere licentiam ab eius vicario sicut sufficeret ab ipso met curato. Und̄ respectu p̄mi vicarius est pprius sacerdos. sed non respectu secūdi vnde 7 si possit quis cōfiteri vicario curati: tamē ip̄e vicarius nō p̄t dare licentiā illi q̄ alteri p̄fiteat. Dec Pe. de pal. in. iij. disti. xvij.

Capitulū scdm̄ de ordia-rio p̄fessore q̄ ad ecclīasticas p̄sonas 7 clericos.

Sciendū est q̄ papa quia nō

habz supiorē a xpo: nec a cō
 cilio q̄q̄ bz p̄p̄iū cōfessores
 quē duxerit eligēdū. q̄ auto/
 ritate xpi p̄t eū absolūere ve
 ligare in foro p̄niali: nō autē
 in foro extiori. qz ip̄e n̄ p̄t li/
 gari vinclo excoīcatis a q̄
 indigeat absolui. z p̄p̄t nō
 op̄z a xpo sibi cōmitti. qz tū
 p̄t ligari vinculo p̄c̄i sicut et
 alij. p̄pterea indigz remedio
 sicut z alij. qz nec xpus dimi
 sit eū sine remedio. idō h̄ con
 cessit vt sicut a p̄ncipio quili
 bet potat quēlibet volentes
 se sibi subicere absolūere. ita
 z nūc q̄ ad illū q̄ nulli ē subie
 ct⁹ sic papa. Si h̄o excoīca/
 tus eligat i papā anteq̄ con
 sentiat supiorē bz a q̄ absol
 ui p̄t. s̄ si p̄us assentiat absol
 ui postea n̄ p̄t. s̄ nec indigz
 qz nulli legi subest. Unde lex
 positua q̄ arcet excoīcatuz a
 cōione fidelis z p̄ceptione et
 collatione sac̄oz ip̄m non li
 gar. p̄p̄t qd̄ excoīcatio nō im
 pedit electum nec electionez
 ip̄am. Qui h̄o sunt d̄ fami
 lia pape h̄nt sūmū penitenti
 ariū propriū sacerdotē cū
 papa. qz nulli alij s̄b̄sūt. Se
 cus est autē de capellāis ei⁹
 qui per mundū sunt disper
 si: qui p̄pter hoc nō sunt ab

alijs exempti.

De Cardinalibz.

De cardinalibz autē q̄
 sunt epi ip̄i nō min⁹
 h̄nt q̄ alij epi. q. s. li
 bere p̄nt eligere. Idē si sūt le
 gati: quia sūt p̄lati v̄l exēpti.
 Si h̄o sint simplices cardī/
 nales nec epi nec legati. dicie
 Hosti. eos nō h̄re. nisi papā
 z sūmū penitentiariū. et q̄/
 nis imediate sunt sub papa:
 z p̄ p̄ns exempti. non tū p̄nt
 sibi eligere p̄fessorem sine ip̄i
 us aut sūmū penitentiarij licē
 tia. qz nō sunt p̄lati sed coad
 iutores p̄lati z pastores. licet
 sint p̄biteri cardinalis. et iō
 tutius est q̄ babeāt licētiā
 a papa. Familia h̄o cōmen
 salis eozū de licentia eozū d̄
 cardinaliū p̄nt sibi eligere cō
 fessore. qz de consuetudine sūt
 s̄bditi eis. siue sacerdotes sint
 siue non. Vel forte sūm⁹ pe
 nitentiari⁹ qz ē q̄ curat⁹ respe
 ctu oīm mansionarioz curie
 pape qz ip̄e papa ē q̄ epi p̄/
 prius. Nec p̄e. d̄ pal. i. iij.

De p̄farchis z alijs.

Patriarche. archiepi
 epi habēt p̄p̄ios sa
 cerdotes suos imē/
 diate supiores. vt epi archi
 epi. ille p̄matē. ille p̄farchā

Prima pars libri primi

ille papā. et h̄ nisi sint exēpti. nihilominus oēs isti p̄nt sibi eligere p̄fessorē. extra d̄ pe. et re. c. si. Qui p̄nt eos absoluerē nō solū d̄ oculis s̄ etia de manifestis et notorijs etia archiep̄o iusto. et etia a vinculo excoīcatōis maioris et minoris et mutare vota. et relaxare iuramenta. et oīa alia p̄pter q̄ nō esset p̄sulēda sedes ap̄lica. licet Hosti. dicat p̄trariū. et illud p̄trariū tenet frater bartholomeus in pisanella. Cōfessio. iij. §. xvi. Nec obstat q̄ i illo. c. si. nō sit mentio nisi de absolutiōe a p̄ctis. q̄ cū intētio pape sit ip̄is ep̄is q̄b̄ est grane sp̄ ad archiep̄m recurrere et ḡui? ad papam. ita p̄uidere eis p̄fessorē ab eis electū sicut p̄uissimū est inferioribus ep̄oz p̄ ipsos ep̄os Ideo de oī p̄cto et vinculo de q̄ p̄t ep̄s absolvere inferiorē et electus ab eo p̄t ip̄m absolvere. et i oī casu in q̄ p̄t ep̄s disp̄sare cū inferiori. et ille cū ep̄o. q̄ ibi eadē rō et idē ius. Et si cur bñ dicit Host. istō p̄uilegiū n̄ p̄dit p̄ h̄ q̄ venit romā q̄ ibi n̄ distiguit vbiq̄ sit Sz si d̄sinit esse ep̄a puta q̄ cedit loco et dignitati forte p̄dit p̄uilegiū datum ep̄is. q̄

ipsenō plus habet ep̄i dignitate. si p̄o cedit loco et nō dignitati n̄ p̄dit. Rō q̄ aliq̄ p̄bāt q̄ p̄fessor ab ep̄o electus nō p̄t eū absoluerē a vinculo excoīcatōis est. q̄ n̄ habet p̄tates nisi ex electiōe ep̄i Sz ad h̄ r̄ndet q̄ n̄ ab ep̄o eligente s̄ a iure cōmittēte h̄z potestate ille. sicut q̄ eligūt ab illis q̄ p̄ lras penitentiarioz bñt q̄ possint sibi eligere p̄fessores ab ip̄s p̄narijs. nō ab eligentibus h̄z auctatē Sicut cū ep̄i scopos mittit fr̄ib̄ q̄s p̄or eligūt ipsi sūt p̄missarij p̄latorū non eligentiū. Et q̄ etiam dicunt q̄ si ille electus ab ep̄o in p̄fessorē esset excoīcatus minor. nūq̄ cū eligeret ad h̄ possit absolvere. q̄ ligatus minor licet possit p̄ferre sacramenta. nō tñ eligi p̄t. Rñ. q̄ n̄ valet istō q̄ intelligit d̄ electiōne ad dignitates. imo et si q̄n ab ep̄o eligat cōfessor essent tūc ambo ip̄e et electus ligati maioribus adhuc n̄ ip̄ediret factus dūmō electus ille q̄ absoluit n̄ sit ligatus maiori n̄ suspensus. Nec Pe. d̄ pal. i. iij. dis. xvij. q. iij. ¶ Prelati exēpti bñt si male p̄uilegiū cū ep̄is i eligendo libere p̄fessorē. nā ex q̄ sūt exēpti et p̄lati sic multi sūt ab

exēptus p̄p̄ri
dicitur ille q̄
a suo iudice
sunt iurisdic
tione d̄narij
subducti et.

bates. ex hoc ipso bñt istò pri-
uilegiū: qz sue eēt eis sp adi-
re papā nouū plicētia pñtē/
di. Si autē sic sunt exēpti qz
nō plati n̄ hñt istud pñilegi-
um. vbi gfa. Dēs s̄bditi col-
legij exēpti seclares vñ regu-
lares: qd est exmptū in capi-
te ⁊ in mēbris. bi em̄ imedia-
te suis platis pñtēri pñt n̄ alijs
nisi de licētia ipoz. Si autē
sic sunt exēpti qz circa papaz
nec decanū nec ppositū bñt
qz habeat curā ipoz: radhuc
nō pñt sibi eligere. s̄ petunt
hoc ipm a papa vñ ei⁹ penitē-
tario cū alias nullus possit
eos absoluerē.

Abbatissa quid possit i spi-
ritualibz.

Similit nulla abba-
tissa q̄uis iura epi-
scopalia exerceat po-
nēdo officiales. nisi in h̄ ba-
beat spēale pñilegiū: q̄tūcū-
qz exēpta n̄ pōt h̄ bñe. qz n̄ ē
plata cū nō habeat clauēs iu-
risdictōnis. ⁊ qz ei⁹ official' ex-
cōicat qd p se ipa n̄ pñt ē au-
toritas ipsi⁹ s̄ pape. Silr qz
cūqz pñt q̄buscūqz ex pmissi-
one alteri⁹. ⁊ ē delegat⁹: nō pñt
dici plat⁹. vñ q̄ntūcūqz exē-
pt⁹ qz tñ nō ē plat⁹ nō h̄z h̄ p-
uilegiū. puta subpor i religi-

one vñ por n̄ pñtēual' aut cō-
uentualis sub abbate. non p
electōnez s̄z ab ipso abbate ex-
pñllo senioz pñtē vñ istitu-
tus. nisi forte qm mortuo ab-
bate vñ pore ipi fuerint q̄i or-
dinarij. qz tñc actio subroga-
ta h̄z pñilegiū ei⁹ loco cuius
subrogat. s̄z por qz p electōez
canonica instituit plat⁹ ē. ⁊ idō
si est exēpt⁹ h̄z idē pñilegiū
ppt qd nō optz qz pfirmans
det sibi pñtē eligēdi pñfessorē
sic nec pfirmans vel psecrans
epm. Nec obstat decretal. ne
p dilatione. extra de pe. ⁊ re.

Istō em̄ pñilegiū d̄ eligēdo
pñfessorē eq̄lit pcedit epis ⁊
minoribz platis exēptis. **Unō**
cū epi licet imediate subsint
archiepis. n̄hilomin⁹ sine eo-
rū licētia h̄ pñt etiā qz sūt nō
exēpti. qz ⁊ pñtē h̄ pñt. s̄z sub-
sint abbatibz vñ maioribz si-
ne licētia eoz cū sint ordina-
rij. Si autē sūt i dignitate cō-
stituti. nō tñ plati. sic cantor
thesaurari⁹ sacrista ⁊ bmo i p-
sone. nō hñt pñilegiū q̄uis
sint exēpti. **Si** h̄o eēnt p-
lati s̄z n̄ essent plati i foro pe-
nitentia. sicut sunt archidy-
aconi de pari cōcurrētes cū
episcopis in foro causarū ad
hoc nō puto eos habere hoc

Prima pars libri p^{ri}mi

privilegiū. s. solos platos. hoc
dico q^d hñt curā antiaz. Sic
autē dixi d^e epis q^d dñi sunt
epi q^d ad dignitatez retinēt s^u
privilegiū. ita rō istz q^d dñi sūt
i platos. z silr elect⁹ ab eis p^o
agere cū eis absolūdo z di-
spēsando q^dq^d p^o epō si ei s^u
essent. Sic elect⁹ ab epō nō p^o
tantū q^untū archiepūs excep-
to in snia lata a supiori s^u eos
puta ab archiepō s^u suffraga-
neū suū. ab abbate p^o p^ore
cōuentualē sibi subdituz ab-
bmōi em nō p^o absolūere ele-
ct⁹ tal⁹ p^oessor. **Q**uicūq^{ue} ei
potest eligere vno electo siue
mortuo siue nō mortuo p^o ali-
um mutare ad placitū. z eōip-
so q^d tal⁹ q^d p^o eligere cōfitef
alicui. videt^{ur} ipum eligere. q^u
pl⁹ est facit^{ur} z mētis intentōe
eligere q^u p^o bis. iij. q. vi. c. i. z
de matō. z obe. c. legebat^{ur}. h^{ic}
Pe. de pal. vbi sup^{er}. Inferio-
res plati nō exēpti si subsunt
immediate epō ipm solū habēt
cū supiorib^{us} p^o p^oo sacerdo-
te. sic abbates. decani. p^oposi-
ti et archiepī rurales. curati
p^o decanos rurales z epum
q^u illē decan⁹ est annexus
cure. Silr p^ores q^d sunt sub
abbatib^{us} illis subsūt et epō
nō plati p^o subsūt immediate

suīs curatis. siue abbatib^{us} si-
ue p^oorib^{us} siue decanis q^u sūt
de collegio v^{el} simplicib^{us} cu-
rat⁹ q^u in parochijs suis cō-
morant^{ur}. Clerici p^o choroales
subsūt ei q^d p^oest choro siue sit
cantor siue succētor i extiori-
bus. S^{ed} q^untū ad for^{as} p^oscien-
tie sol⁹ decan⁹ videt^{ur} curat⁹ eo-
rū. Hec Pe. de pal. vbi sup^{er}
dist. xvij.

Capitulū tercium cui de-
beant laici ordinarie p^ostiteri.

Rep^{er}a
tor fm Hosti. de
antiq^uissima p^osue-
tudie cōfitef capellanis suis
sed sic d^e extra de pe. z re. c. ij
li. vi. Nulla p^osuetudie intro-
duci p^ot. vt p^o p^orij sacerdo-
tis licētiā aliq^us possit sibi eli-
gere p^oessorē nisi d^e licētiā pa-
pe. **R**ex habet epm siue ar-
chiepm. in cui⁹ ciuitate est se-
des regni. dicit^{ur} autē sedes v^{el}
metropol^{is} regni nō in q^u plus
morat^{ur}. s. i q^u iungit^{ur} z coronat^{ur}
Princes miores si hñt
sub se ciuitates plures. silr a
sede p^oncipali ducatus v^{el} co-
mitat⁹ domiciliū sortiuntur
Sed si hñt vnā ciuitatē alia
p^oncipaliozem ab vtroq^{ue} epō
v^{el} metropolitāo licētiā p^osi

redī capiāt fm̄ Hosti. Sz h̄
nō est vez q̄rtū ad metropo/
litanū. qz null⁹ subdit⁹ suffra/
ganeoz ē ei subdit⁹ imediate
nisi qñ visitat. sz solū ipi suf/
fraganei. Un̄ cū dñs illaz ci/
uitatū i tpalibz ita s̄bit ep̄s
i spūalibz ac si eēt seru⁹ sicut
dñs castri subest i spūalibus
curato. Id sic metropolitā⁹
nō possz dare licentiā p̄fiteri
homī h̄nti domos i dyocesi
suffraganeoz. ita nec p̄ncipi
De illo vō p̄ncipe q̄ habz
dominiū in diuersis dyocesi/
bus. sz si sup ciuitates videt
q̄ ip̄e multo magis ab ip̄is
ep̄is petere debeat s̄. i. in ci/
uitatibz dyocesi hz p̄ncipalr do/
miniū. v̄l ab vtroqz si eq̄liter
in duabz nā absurdū esset q̄
a tot curat⁹ h̄et petere q̄t in
suo dñio icludunt. Dñi vō
q̄ in eadē dyocesi in diuersis
vill h̄nt dñiuz. si in vna h̄nt
p̄ncipale dñiū i q̄ n̄ sit nisi
vna parochia tm̄. siue vn⁹ cu/
rat⁹ tm̄ illi vidz subesse. Sz
qñ nullū hz dñiū i illa villa
q̄ sub se n̄ p̄tiet p̄les parochi/
as. maxime si vna n̄ ē p̄ncipa/
lioz altera. tunc nulli curato/
subest sz imediate ep̄o. Si
vero i vna villa sit p̄ncipale
dñiū. i q̄ n̄ ē nisi vna paro

chia tm̄. vel sunt m̄lte et vna
p̄ncipal curat⁹ illi⁹ ē sibi pp̄/
us sacerdos citra ep̄m.

Balini si nullibi haberēt
māsiōē nisi fm̄ q̄assistere re/
q̄rūt mō huc mō illuc discor/
runt. vbiqz consiteri p̄nt. vel
ep̄is ciuitatū. v̄l curat⁹ in q̄/
rū parochiis hospitii eligūt
Si vō p̄ncipalr alicubi de/
gūt ibi curatū h̄nt illū i cui⁹
parochia hospitii suū situz
ē. z sic d̄ p̄posit⁹. sz habeāt do/
mos parentū extra baliuias
z seneschaldiā v̄l p̄posituraz
qz p̄ h̄ officiū q̄i p̄bēdo sorti/
unt forz. **Ceteri vō burge/
ses z ali⁹ laici nō i p̄tate p̄sti/
tuti. illis curat⁹ subest i q̄/
rū parochiis degūt p̄ncipa/
lit. Vel si in duabz eq̄l. in q̄/
tūc manēt qñ p̄fiteri volunt
illi⁹ parochie sunt. hec p̄e. d̄
pal. Reglarit ḡ p̄fessio fīda
ē p̄po sacerdoti. Un̄ dic̄ In
no. i. c. om̄is. extra d̄ pe. z re.
Si q̄s alieno sacerdoti iu/
sta decā cōfiteri p̄ctā sua vo/
luerit. licentiā p̄us postulet
z obteat a p̄po sacerdote. cū
aliter ip̄e nō possit soluere v̄l
ligare. hec ibi.**

Capitulū q̄rtū in q̄ notat
octo casus in q̄bz q̄s pōt al/
teri p̄fiteri q̄ p̄po sacerdoti

Prima pars libri pmi

sine eius licentia.

Nota
fm Pe. d. pal. Ca
sus octo in qbo qd
pōt alteri p̄fiteri q̄ p̄prio sa
cerdoti sine ei⁹ licētia. q̄s po
nit Hosti. in sūma. **Prim⁹**
p̄pter indiscretiōes sacerdo
tis p̄prij. et sub h̄ casu p̄phē
dit q̄n ip̄e sacerdos p̄prij est
sollicitator ad malū. v̄l reue
lator cōfessiōis. v̄l est talis q̄
ex cōfessiōe iminet piculū cō
fiteri v̄l confessori. In h̄ igit
casu dicit Hosti. q̄ eo ip̄o h̄
licētia a iure alium adēūdi. d̄
pe. dist. vi. c. placuit. S̄z aliū
dicūt q̄ tūc d̄z petere licētia
ab eo v̄l a supiori. q̄ ca. ois.
dicūt. q̄ q̄ ex iusta cā voluerit
alteri p̄fiteri petat licētia a
p̄prio sacerdote. Et q̄uis q̄
dā h̄ itelligāt nisi ex cl̄pa sua
h̄ pcedat. videt tñ melius q̄
etiā si h̄ sit ex culpa sua. quia
culpa sua nō d̄z alteri nocere
puta supiori. Sicut p̄po sa
cerdote mortuo vel excōica
to: nō eo ip̄o licet ire ad aliū
s̄z optet recurrere ad ep̄um. si
supior adiri n̄ pōt. vel etiam
si est eque defectuosus. tamē
q̄ ad papā nō est facil̄ recur
sus: eo ip̄o ad aliū ire pōt.

Quā ḡ p̄prij sacerdos oīno
indiscret⁹ et inept⁹ ē. et q̄ tunc
nō pōt adiri sine licētia peti
ta. vel saltem cū licētia peti
ta. et nō obtēta p̄t ire ad aliū.
Dico aut̄ petita. q̄z si sit idē
gn⁹ audire nō est tñ ipotens
p̄mittere. Et in h̄. s. q̄ d̄z pe
tere licētia ab ip̄o. v̄l ire ad
supiores p̄cordat Tbo. Pe.
Alb. Inno. et Ulul. q̄ si nega
tur ab eis licētia. tūc dicūt p̄
dicti q̄ idē iudiciū ē d̄ eo q̄d
et de illo q̄ nō h̄z copīā cōfes
soris. Un̄ maḡ d̄z eligere la
ico p̄fiteri. nec in hoc trāsgre
dit̄ p̄cepta eccl̄ie. q̄z p̄cepta
iuris nō se extēdūt vltra cha
ritatē. nec etiā sit iniuria sa
cerdoti. q̄z p̄uilegiū meretur
amittere q̄ p̄cessa sibi abutit̄
p̄tate. S̄z Pe. d. pal. dicūt
q̄ tūc p̄t libere ire ad aliū. ve
patz sup̄. Et si nō posset ali
um habere: et necessitas imi
neat dicūt p̄dicti doctores q̄
cōfiteat̄ pctā sua in genere si
ne eo d̄ q̄ posset malū p̄uēire
Secūd⁹ casus.

Secūs casus est q̄n paro
chian⁹ trāstulit domiciliū su
um. q̄z tūc desinit eē parochi
anus p̄mi sacerdoti. et fit pa
rochian⁹ illius ad cui⁹ paro

chiā se trāstulic. Sz si i dua/
bus parochiis h̄ret domū z
in vna maneret tpe estiuāli. i
alia p̄o tpe hiemali. vtrobi/
q̄ sortit̄ forz nō siml̄ sz succes/
siue fm̄ q̄ h̄rat mō hic mō il/
lic. z hic tūc recipiat sacramē
ta vbi tunc habitat alias ali/
bi.

Tercius casus.

Tercius casus ē cū est vaga/
bund⁹ nec h̄ns nec perēs do/
miciliū. tūc iste pōt confiteri
cuilibet curaro vel ep̄o in cu/
ius parochia ē. imo etiā n̄ cu/
rato z r̄ videt̄. q̄ nulli subdi/
e⁹ sz subdit se cui vult. Nam
oīs sacerdos p̄tātē h̄z ordīs
z iurisdic̄tōis ex sua ordiārō
ne. Sed subditos h̄z solum
eos q̄ se ei submitunt. nisi q̄
fm̄ iura q̄ se semel alicui sub/
misit facit⁹ est ei⁹ parochian⁹
nec pōt se alijs submittere q̄
usq̄ d̄ p̄mo se subtrahat sim/
pliciter nisi d̄ volūtate illius
vñ dic̄t extra d̄ pe. z re. c. fi.
pmittim⁹ eligere. q̄ d̄ iure di/
uino licebat eis eligere. sz ele/
ctōe eis subtracta pmittim⁹
relaxātes retētiōē q̄ possint
eligere. Unde in dicto c. pla/
cuit. de pe. disti. vi. d̄z. Sine
consensu eius cui p̄mo se cō/
misit. z postea cui penitēs cō

sessus est.

Quartus casus

Quart⁹ casus ē si q̄rit̄ do/
miciliū q̄ se cōferat q̄min⁹ se
alibi habeat. Et de pegrinis
q̄dem dicendū ē. q̄ si sine li/
cētia curatoz et ep̄oz p̄fecti
sunt. nil p̄uilegiū habēt i hoc
Si aut̄ de licētia ep̄oz z cu/
ratoz p̄fecti sunt. eo ip̄o h̄nt
licentiā interpretatiuā cōfiterēdi
cū sine p̄fessione digne pegri/
nari neq̄ant. Si etiā supue/
niat pasca cōicare p̄nt p̄pter
eandē licentiā implicita. z de
casu ep̄iscopali absolui. q̄a
ep̄s n̄ retinēdo sibi auctatē li/
centiando pegrinos et h̄ ip̄o
videt̄ eis dare licentiā p̄firē
di de casib⁹ ep̄alib⁹. sic curat⁹
de parochialib⁹. **De merca**
torib⁹ aut̄ si nūq̄ h̄rent do/
miciliū. nisi sp̄ seq̄ndo nun/
dinas idem iudiciū est q̄d de
vagabundis. z idem si in lo/
co suo tenent hospitiiū. sz nō
declinant illuc i pasca cōmu/
niter. Non est tunc videtur
sibi habere domiciliū quo
ad sacramenta. Et idem d̄ sa/
milis principis vel baliui q̄
nunq̄ i eodez statu p̄manēt.
exq̄ licz ip̄i teneant hospitiiū
alibi. nec tamē illuc declināt
nisi ad horam. isti vagabūdi

baluius dicitur
tur Officiarius
dicitur temporarius
wp.

Prima pars libri primi

cēsent. Idē de familia epī lai
ca. qz non sic bz ius in ea sic
cardiales. Sed si eēnt d dy/
ocesi ipa de eius licētia cōfi/
teant. Si aut de alia exā ei?
hospitiū dimiserūt. qz p dyo/
cesim vagant respectu illius
dyocesis vagabundi reputā/
tur. vt d licētia epī illius. vl'
cuiuslibet curati: ad c^o paro/
chia veniūt cōfiteri pnt. Eō
cordat i b. s. q. pegrini. nego/
ciatores z alij viatores. si nō
hnt licentiā a suis curat vel
epīs. vl' sine licētia eorū iter
arripiūt nō possunt absolui
ab alijs Inno. Host. z Ul.

Quintus casus

Quit^o casus ē rōne dīcti.
vi. q. iij. c. placuit. qd dā di/
cunt eē verū tūc solū qm ppe
b ē excōicāt^o. qz si eēt excōi/
cat^o a plaro loci illi^o ppe illd
pctm. sicut cōuenit fieri i fur/
tis z hmōi qm i grant auto/
res mittēd^o ē tal' ad excōica/
torē absolnendus ab eo. sz si
pctm ē occultū. z ppe b n sit
excōicāt^o p de hoc pferi p
prio sacerdoti. vt dī in sūma
pisana. Frā. zaba. refert Lā
dul. tenere q curati z etiā fra/
tres admissi ad audiendū cō/
fessiones fm formā clemēti/
ne dudū. pnt audire z absol

nere pctā pmissa. nō soluz in
dyocesi. sz etiā extra territo/
riū dyocesi. dū tamē pferet
pnt illis pferi. i. q. sint illi^o
dyocesi vl' parochie q ad cu/
ratos. **Sext^o casus.**

Sext^o rōe studiū. vt scho/
lares etiā si nō sūt moraturi
nisi p annū i studio. vl' qz nō
hnt pl^o d spacio vl' ab epō vl'
capitlo de cui^o licētia ibi sūt.
vl' qz sic disponūt. vel de pa/
rochia in parochiā mutant.
De ill' pō scholaribz q veni/
unt d oī pte regni ad plamen/
tū pisi^o. cū rex repuz se fiscū
n recoſcēs supiorē i toto oz
be. vidē q ibi possint pferi
epō z curato i qz parochijs
domos pducūt. sic oliz i tpe
imparoz Rome erat ibi cōis
pria. et qcuqz illuc veniebat
hēbat iudicē suū. s. ptozē pe/
grinū. Sz priū ē vez. s. q. nō
pnt absolui rōe plamēti. si n
hnt licētiā a suis plar. quia
rex pisi^o nō bz pātē i spūali
bus. nec i ceteris pibz regni
Eps aut pōt in spūalibus
soli sue dyocesi. solū ei roma
vbi est sedes papei spūalibz
oibz ē pria cōis. sic ecclia ca/
thedral' oibz de dyocesi. vnd
i curia romana sicut curato
suo summo pnario d omni

Collectim
placuit. i. c. et
fisco. significat
Iacobi vel bur/
sam regis ubi
publice censu re/
ponitur.

loco mōi p̄ p̄fiteri: et penitē/
tialij simplicibz sicut vica/
rarij sui curati

Septimus casus

Septim⁹ casus ē rōne ne
cessitatis qñ esset i mortis ar
ticulo: tūc oīs sacerdos ab ec
clesia n̄ precisus auctoritate
iur̄ sit p̄pri⁹ sacerdos. extra
de off. or. c. pastoral. ex h̄ qđ
h̄t d̄ p̄se. dist. iij. c. sanctū. vi
det qđ etiā laic⁹ in h̄mōi neces
sitate possit etiā ex cōdicarum
recōciliare eccl̄ie. si nō est ip̄e
p̄cisus. non tñ p̄t absoluerē a
peccatis audiēdo p̄fessionē

Octauus casus quēz. ponit
Host. ē si sacerdos nō p̄pri⁹
ponat spem in ratihabitōne
p̄pri⁹ sacerdotis. S; vt dici
tur i sūma p̄isana et bñ. Iste
casus cōiter nō tenet. cuius
rōnē affiḡt p̄e. de pal. Aul.
la em̄ ratihabitio p̄firmat sa
cramētū qđ nullū fuit. qz et
si nō in sacram̄t ratihabitio
saltem pape valere p̄t. qz ille
solēnitatē mutare p̄t. sicut d̄
eccl̄ia p̄ nō ep̄m dedicata so/
la ratihabitōe pape dedica/
ta v̄l recōciliata reputat. ex
tra de p̄se. ec. c. aq̄. tñ i sacris
valere n̄ pōt. qz illa papa mu
tare nō p̄t. quia regl̄a iur̄ est
qđ ratihabitio retro trahitur

et mādato p̄pal qñ solo man
dato et a principio res agi p̄t
in talibz aut locum nō habz
qñ. i. essentia sacri deficit. qz
tunc totū iterādū ē. **D**e es
sentia aut absolutiōis ē p̄tāl
iurisdicciōis. quā p̄tatem er
ga talē nō bz ex hoc qđ ponit
spem in ratihabitōe.

Quis possit cōmittere et qđ
non audientiam p̄fessionūz.

Capitulū q̄ntum

Intra scđz
p̄e. d̄ pal. i. iij. di.
xvij. qđ om̄is sacer
dos p̄prius qđ iure ordiario
p̄t audire p̄fessionem. p̄t hoc
ip̄m alci cōmittere. qz bz cāz
meri impij. et quia q̄cūq; per
electionē habet curā aīaz est
ordinarius. id̄ oīs tal̄ p̄t licē
tiare qñlibet subdituz cure
sue alteri p̄fiteri. Itē ordina
rius ē quicūq; ex officio si
bi annexo hoc habet. licz nō
sit p̄ electionē. **I**tē gerens
vicē curati p̄ legē v̄l cōsuetu
dinē. sicut facit p̄or p̄ abbatē
qđ viuēte abbate erat delega/
tus non potēs subdelegare
eo mortuo v̄l amoto ei⁹ vices
i oibz obtinēs ē qđ ordinaris
delegat⁹ q̄rū ad h̄. vñ licētia

Prima pars libri pmi

re p̄t sibi subditos d̄ p̄fessōes

De archiep̄s bitero

Archiep̄s biter ciuitatis d̄ q̄ iura loquunt̄ videt̄ q̄ sit ordiari? sicut si eēt p̄bēda sacerdotat̄ cui ex officio est; annuum officium audiēdi p̄fessiones illorū de dyocesi extra ciuitatem. et mltro maḡ si de ciuitate. Sed si penitētiari? nō h̄z s̄ officium ex sua p̄bēda sed ex cōmissiōe viue vocis ep̄i. q̄ reuocat q̄n vult. quia iudiciū soluit̄ veritate eo q̄ iudicare iussit. tal̄ ē delegat̄. 7 n̄ ordiari? **De archidiacono**

Archidiacon? licet sit iudex ordinari? de p̄suetudine nō t̄n̄ i foro p̄scien̄si sit sacerdos. 7 tunc audit ex cōmissiōe. vñ nō pōt subdelegare.

Delegato

Legatus est ordinari? in vtroq̄ foro. vnde sicut in exterioribz dat iudices delegatos ita 7 h̄z suos penitētiarios

Sūm? penitētiari?

Sūm? penitētiari? ē ordinari? in sp̄ualibz t̄m. vñd̄ h̄z penitētiarios suos. et concedit etiā licentiā eligēdi p̄fessores Sed simplices penitētiarij pape q̄uis sint delegati pape q̄ sol? eos ponit n̄ sūm? penitētiari? p̄nt q̄dē oēs audi-

re de toto mōdo. s̄z nō p̄nt sumere adiutores. nec etiāz da relicentiā eligendi p̄fessores.

Decanus.

Decan? rural̄ q̄ etiā archiep̄ vocat̄. si iste decan? est āner? alicui cure sp̄ali rep̄ntat ordiari? in parochijs sui decanar? p? ep̄m. Sūpcuratus videt̄ etiā ordiari? curatoz. 7 sic curati d̄ licētia eius nō solum ep̄i p̄nt p̄fiteri. Si aut̄ ep̄s seu archidiacon? cōfert illū decanatum mō buic mō illi curato videt̄ delegatio. et hoc respectu cōmunit̄ casuū. Nā respectu casuum ep̄aliū tā d̄ curato q̄ d̄ decano q̄b̄ de sp̄ali gr̄a p̄mittit̄ absolvere. d̄ ill? videt̄ distinguēdū an sint retēti d̄ iure vlt̄ cōsuetudinē. 7 tūc i ill? nullū ius h̄z d̄ se inferior ep̄o. Un̄ cuiusq̄ q̄ illos p̄mittit̄ ante delegata illos absoluit̄. Itēz nota q̄ q̄n p̄tās iurisdicciōis ē vna ap̄d p̄les 7 n̄ ap̄d quēlibz in solidū. tūc n̄ p̄t q̄libz p̄ se eaz p̄mittere sine p̄sensu alioz. s̄z qd̄ oēs tāgibz ab oibz d̄z app̄bati. Un̄ si caplm sede vacante gerat vices ep̄i i rpalibz null? d̄ caplo etiā decan? p̄t ponere officialē sine p̄sensu alioz. s̄z caplm d̄ p̄sensu maiorz p̄t

Præs autem absoluendi a peccatis una et eadem potest esse apud plures et non penes unum. sicut penes capitulum sede vacante quando habet potestatem episcopi in spiritualibus. dico quando ad commissionem non contra ad executionem. quia confessio soli est fienda. Unde totum capitulum non videtur canonice ponere penitentiarium. Sed quando iurisdiccionis prefecte et solidum remanet apud quolibet eorum. ita quod unus sine alio potest per seipsum decem conficere. tunc quilibet eorum cui vult potestmittere. et minor sine maiore. multo magis econversum. Et quia præs absoluendi quod est apud curatum papam et episcopum non est una. sed quilibet potest per se audire sine consensu alterius. ita etiam quilibet eorum sine consensu alterius potestmittere alteri. Unde vicarius curati sine licentia episcopi potest audire confessionem illorum. scilicet quod sunt subditi curatorum et non aliorum. et multo magis econverso. scilicet si licentia episcopi audire eorum confessiones quod sunt subditi curatorum sine licentia vel consensu eorum. De hactenus bullata declaratio clementis et alexandri. per eam bullationem nullus parisi dicitur scire. Qui autem ex commissione solus audit confessiones non potest alteri committere audientiam confessionum.

Quod et quando curat? vel parochialis possit dare vel denegare licentiam alteri confiteri subdito si petat illam. Capitulum. vi.

Mota scilicet. De. 8. par. 1. iij. dist. xvij. quod si parochialis non petat licentiam alteri confiteri indeterminatam non debet curat? nisi sit confessio quod penitens non eliget nisi eam bonam vel meliorem. Si vero notat sibi aliam de qua si sit eam bonam vel meliorem ad confessionem audiendam non negat. quia forte habet periculum quod erubescit confiteri sibi. et plus moreretur sine confessione quam sibi confiteretur. Si vero apparet quod non est eam bonam aut per famam aut per visum sue persone vel per conversationem personarum sibi confiteri que minus religiose conversantur. tunc simpliciter debet negare. innotescendo quod ille non potest eam absolvere. quod tamen intellige eum ille ad quem vult accedere parochialis non habet auctoritatem nisi ex commissione ipsius curati declarando etiam quod ipse est par? eum audire. si tamen est talis quod ad hoc sit sufficiens. vel etiam quod est par? sibi dare unum alium loco sui. id est quod cum bene videat ut debet sibi ad sufficiency. Nam si insufficiency daret sibi imputaretur criminem quod

Prima pars libri primi

inde sequeret ouī sue. qz fm iura. q par diligēti socio suā rē custodiēdā pmissit facilitā ti sue imputari debz si perijt Si aut ille petir? a parochi/ ano vel diffamat? bz prātem supioris. puta quia ē vicari? epi. vel p̄fessor deputat? i or/ dinemiorz vl p̄dicatoz z hu iusmodi. nō p̄p̄t h̄ p̄hibēd? ē simplr. qz iudex mal? ordiā ri? l' delegat? n̄ p̄dit iurisdicō nē suā. s; debet dicere petēti nō expedit tibi vt tu vadas ad illū vel ad aliū. nec ibis d' voluntate mea: nec assensu n' licētia. Sed ipse h; prāte ab alio maiore. vñ nō possuz ti/ bi p̄hibere s; parat? suz te au dire: vl p vicarium. vl extra nēū idoneū. z fm h̄ soluit in/ stantia illi? regle. s. q nō pōt esse pastoz excusatio si lup? oues comedit z pastoz nescit qz h̄ vez ē qñ pastoz scire dz et pōt. Et licet aliq; sp̄ debe at reputare alium meliorem se simplr. nō tñ q̄tum ad oīa puta qñtū ad officiū h̄ vel illud. Item suspensiones habere possumus non ad iudican dū primū. sed ad cauendum nobis. Nam si video paupe rem nō iudicabo furē. tamen ne forte sit fur custodiā rē me

am ab eo. et sic in pposito. tñ si p̄iū nō appareat: pl? debz hō p̄sumere de his q; papa vl eps p totā dyocesi; p̄fecit q; de se q̄ dputat ad vnā par uam parochiam.

De religiosis q nō possūt audire p̄fessiones sine licētia plati sui.

Capitulum septimū.

Nota q; re ligiosus nō dz audi re p̄fessiones etiā illo rū qui habent licentiam sibi eligendi p̄fessorem quēcūq; etiā; si haberēt a papa sine li centia z autoritate sui supio ris. qz sine suo supiori velle z nolle nō habet. p̄t; h̄ p̄simi le. extra d' elec. c. si religiosus li. vi. ad hmōi officiū. vbi dī cit q̄ electōni de se facit n̄ dz nec pōt assentire sine licētia supioris sui. Sed vbi papa nominatim eligit religiosuz ad aliq̄d officiū p̄sumit nō scere p̄sone industriā. vnde n̄ requirit alteri? licētia: siue p̄ i q̄sitiōe siue pro predicatōne. siue p̄ audientia confessionū siue p̄ platiōe. siue alio q̄cun q; officio. Sed ex hoc q; pa pa daret alicui licentiam q; posset sibi eligere quemcūq;

etiā religiosū p audiēdo p fessio-
siones vl p p dicatione. ex ista
tali licētia non dī religiosus
audire p fessiōes vel p dicare
sine licētia sui supiorz vl p la-
ti vl abbatz. ar. ad p extra de
iude. c. quodqz sit laudabile.
Si tñ in dicto casu audire re-
ligiosus sine licētia sui supio-
ris vl p lati teneret absolutio
ita q nō esset reiterāda tal cō-
fessio. q̄uis malefaceret talis
sic audiēdo. Pe. de pal. vbi
supra. q. iij.

De p rāte audiēdi cōfessio-
nes attributa fratribz p dica-
toz: r minoribz a iure p terrū
clemētine. dudū. §. ij. d. sepul.
quō fieri possit. et quō expo-
nāt.

Laplin. viij.

Quia tex
tū clemētie du-
dum. §. ij. d. sepul.
vbi dicit. Statuim⁹ et ordi-
nam⁹ vt in singulis ciuitati-
bus r dyocesi bz i q̄bz loca fra-
trū ordi s p dicatorz r minorz
p sistere dinoscunt: r i ciuita-
tibz dyocesi bz r locz ipsis vi-
cinis. in q̄bz loca h mōi n̄ ha-
bent m grī p ores puinciales
ordinis p dicatorz aut eoz vi-
carij r generales: puinciales
ministri r custodes m ior ad

p sentia p latoz eoz dē loco z
se p ferāt p se vel p frēs q̄s ad
hoc idoneos fore putauerit
hūilitē petitori. Ut frēs q̄ ad
hoc electi fuerint in eoz ciui-
tatibz et dyocesi bz p fessiones
suo z sub ditorz p fiteri sibi vo-
lentiū audire libere valeāt. et
h mōi cōfiteri bz put fm deu z
expedire p gnouerit p nias im-
ponere salutare atqz eisdem
absolutiōis bñficiū ipende-
re de licētia grā et bñplacito
eoz. Deinde p fari m grī puin-
ciales r m i strī ordinū p dica-
toz eligere studeant p sonas
idoneas r sufficiētes vita p-
batas discretas honestas at-
qz peritas ad tā salubrem i nī-
steriū exequēdū. q̄s sic ab ip-
sis electas rēp sentent vl faci-
ant rēp sentari p latis. vt d ip-
soz licentia grā et bñplacito
in eoz ciuitatibz r dyocesi bz
h mōi p sone sic electe p fessio-
nes audiāt sibi p fiteri volen-
tiū. r imponāt p nias saluta-
res r bñficiū absolutiōis im-
pendant: put sup i est exp sū
r c. extra ciuitates r dyoces
in quibz fuerint deputate. p
quas eas r nō p puincias vo-
lumus deputari cōfessiōes
nullatenus audire. Rume-
rus autem personarum assu-
b

Prima pars libri pmi

mendaz ad hmoi officii ex/
ercendū esse d3. put vniuersi/
tas cleri ac ppli multitudo.
vl paucitas erigit eorūdem.
Et si idē plati petiā licētiāz
cōfessionū audiēdaz cōcesse
rit. illā p̄fatā recipiāt cū gfa/
rūactiōe. q̄ si forte dicti pla/
ti quēcūq; ex hmoi frīb; pre
sentat̄ eisdē ad hmoi officii
nollēt h̄re vl n̄ ducerent ad/
mittēdū eē. q̄ amoro vl s̄bra
cto loco ipsi⁹ s̄lir eisdē p̄ntan
d⁹ possit ali⁹ subrogari. **S**i
ho idē plati p̄fat̄ frīb; ad cō/
fessiōes vt p̄mittit̄ audiēdas
elect̄ hmoi exhibere licētiāz
recusauerint. nos extūc̄ ipsis
vt cōfessiōes sibi cōfiteri libe
re volentiū. liciteq; audire va
leant. 7 b̄nficiūz absolutiōis
ipendere gratiose cōcedim⁹
de aplice plenitudine p̄tatis
Per hmoi aut̄ cōfessiōez ne
q̄q; itendim⁹ p̄sonis seu frīb;
ipsis ad id talr deputat̄ p̄tā
tē in h̄ ipēdere ap̄liorē q̄ i eo
curat̄ seu parochialib; sacer
dotib; ē a iure cōcessa. nisi for
san eis ecclīaz plati vberio
rē in hac pte ḡfaz sp̄alē du
cerēt faciendam. **P**etitur.
Pau. p̄t peti beclīcētia a pla
tis extra suū territoriū. qz est
volūtariē iurisdic̄tiōis. **E**u
st odes. glo. p̄ores ḡ cōuētua

les q̄ ad p̄dicatores. 7 gardia
ni q̄ ad minores h̄ nō p̄nt.
Huīlr. Pau. si petat̄ ista lice
tia aspe n̄ videt̄ satisfactū cō/
stitutiōi. 7 iō itez eēt reperē/
da p̄pt̄ omīssionem forme.
Distri. glo. Nota q̄ d̄ vica
rijs p̄orz puīcialiū er d̄ custo
dib; n̄ repetit̄ d̄ q̄b; p̄misit. l3
ḡilli petiōz possint facere d̄
q̄ p̄misit. nō tñ electōez d̄ q̄ h̄
loq̄t. **P**̄ntari. glo. ḡ p̄sonat̄
p̄ntatio fieri d3. nā d3 p̄ns q̄
p̄bet̄ sensib; corpis. Facit d̄
pe. di. i. in p̄ncipio. Idē dicit
Pau. sup. b̄. representēt. **E**ri
git. glo. Si ho eps cōtēdat
cū frīb; dicēs minorē nūerūz
sufficere. recipiat eps nūez q̄
sibi videt̄. de reliq; recurrať
ad arbitriū boni viri. i. iudī
cis. ff. d̄ h̄bo. obli. l. p̄tinu⁹.
Cōcesserūt. glo. quā licētiāz
sine cā reuocare n̄ p̄nt. c. d̄cet
d̄ re. iur. li. vi. **S**ubrogari
glo. Si n̄ recipit̄ iusta de cā.
qz sc3 n̄ ē tal̄ q̄l sup̄ describit̄.
sibi imputēt q̄ malū elegerūt
et sic posset oēs recusare cū n̄
sūt apri. l3 si sine cā facit. hoc
succedit̄ licētia pape. **R**ecu
sauēt. glo. Si n̄ recusat̄ ex/
p̄sse. l3 nō dat̄ nec negat. vide
tar q̄ locū h̄fēt h̄ puilegium
post̄ crinā monitiōez vl req̄li
tionē. p. c. i. extra d̄ sup. ne. p̄.

Nolentiū. glo. Forte n̄ itel
lexit de religiosis q̄ fm statu
ra suoz ordinū plāt suis p̄fi
teri debēt. **L**ibere. glo. dno
tat q̄ n̄ ē necesse h̄re licētiā sa
cerdot̄ parochial. c. p̄riū di
cit Jo. mo. s. ei n̄ stat. **I**m
ptiri glo. Absoluti q̄ n̄ habēt
necesse vlt̄erī p̄fiteri p̄po sa
cerdoti. Nec obstat. c. oīs. in
p̄ncipio. de pe. 7 re. qz illd̄ in
telligit̄ d̄ eo q̄ alteri n̄ est p̄fes
sus legitime. Jo. mo. dicebat
p̄riū. s. male dixit. Idē pau.
s. q̄ absq̄ licētiā parochialis
sacerdot̄ p̄t q̄s alteri p̄fiteri.
nec tñ ex h̄ sequit̄ q̄ sint cura
ti isti. rō ē fm glo. qz nec ipsi
fr̄es sunt astricti ad executio
nē vl̄ exercitiū istoz actuz;
nec fideles sūt astricti vt i hīs
ad eos recurrāt. **I**tē nota
vt d̄ i sūma p̄isana 2bñ. q̄ p̄t
ep̄us acceptare fr̄es ad audi
entiā p̄fessionū. 7 s̄ sine solen
nitate predicta p̄sentatōis si
vult; p̄mittēdo eis iurisdicō
nē suā. qz ec̄ sine isto p̄uilegio
pos̄z eis dare licētiā audiēdi
De effectibz q̄ sequunt̄ ex
cōmissiōe audiētie p̄fessionis
alteri fac̄e. **C**aplm. ix.

Com̄is
siōe aut̄ alci facta

de audiētia p̄fessionū siue p̄
dicto mō: siue paliū modum
sequunt̄ isti effect̄. vt dic̄ pe.
de pal. in. iij. di. xvij. **P**ri
m̄ q̄ d̄e qz tal̄ p̄missari p̄t au
dire 7 absoluerē alteri p̄ licen
tia mīme req̄sita. nec ille qui
vult p̄fiteri tenet petere licen
tiā a p̄prio sacerdote. ar. effi
cat extra de p̄cu. c. is d̄. li. vi.
Nec obstat q̄ curat̄ d̄z p̄sce
re vultū pecoz sui. nā vultū
extiorē poterit cōnoscere sic
7 pus. 7 etiā itueri 7 corrigē
re s̄fina correctiōe 7 p̄fina ad
monitōe sic pus. 7 q̄ntū ad ex
teriorē vultū attinet n̄ min̄
honeste viuūt q̄ p̄fident fr̄ibz
q̄s q̄ cōfident̄ secl̄aribz curat̄.
Quātū v̄o ad interiorē vul
tū meli⁹ poterūt reddere ra
tōez d̄ p̄fessis fr̄ibz 7 h̄mōi: q̄
de p̄fessis sibi vl̄ suo vicario.
qz d̄ int̄iori vultu parochia
noz q̄ se respueit. 7 sine licen
tia sui vicariū pape vl̄ ep̄i ele
geit̄ n̄ h̄nt reddere rōez. qz p̄
eū n̄ stetit q̄ min⁹ eos audir̄z 7
instrueret. s. p̄ sup̄iorē q̄ eis co
adiutores dedit. 7 p̄ parochi
alē q̄ eū elegit. h̄. **P**e. d̄ pal.
Dic̄ tñ tho. i. iij. di. xvij. q. iij.
ar. iij. q. vi. q̄ si alicui cōcedat̄
pt̄as a sup̄iori iudice p̄fessio
nes audiēdi p̄rochiāoz alic⁹

Prima pars libri primi

curati. ex hō nō sit illi p̄iudici/
um. qz p̄rās iurisdictionis n̄ ē
cōmissa alicui i fauorē sui. s̄z
ad vtilitatē p̄imi z p̄ploz z
dei honorē. Idē etiam tenet
Jo. an. in. c. si ep̄s de pe. z re.
li. vi. i p̄ma glo. Idē etiam tēz
Jo. an. i n. cle. dudū. de sepul.
vt sup̄ patuit. s. q. non teneat
petere licētiā a suo curato q̄
vult ipsi s̄ribo p̄fiteri. Idēz
tenet exp̄sse Pau. vnde glo.
ber̄n. q̄ h̄ dicebat dānata fu/
it tanq̄ falsa p̄ clemētē. iij. in
qdā p̄uilegio qd̄ incipit. qdā
temere. **S**cōdus effect⁹ h⁹
cōmissionis s̄m dictuz. Pe. ē
qz cōmissarius p̄t audire p̄ p̄
bibitiōes alteri⁹ p̄lati. in q̄ ē
differentia inter sup̄iorē z iſe
riorē. nā inferior p̄ inhibitiō/
nem sup̄ioris non pōt alicui
p̄mittere. sicut n̄ p̄ seip̄m au
dire eū ita qz possit eū suspē/
dere ab audiētiā p̄fessionū p̄
aliū. sic p̄t p̄ semetip̄z. ecōuer
so aut̄ p̄ inhibitiōnē inferior
ris sup̄ior p̄t ita cōmittere si/
cut p̄t audire eo inuito. **S**ilr
si essent duo curati de parī. et
vterqz insolidū vnus p̄tra in
hibitiōnē alteri⁹ p̄t audire z
cōmittere. qz par in parē non
habet imp̄iū. Qñ ḡ inferior p̄
bibz ne subditus p̄fiteat cui

cūqz sine sui licētiā d̄z excipe
nisi sup̄iori v̄l ei⁹ vicario. ali/
as temere agit. nisi loq̄ret ta/
libz q̄ bñ sciūt qz non intēdit.
v̄l nō p̄t p̄hibere qn p̄fiteant
tales sup̄iori suo: sicut in re/
ligiōibz: cū p̄or p̄hibet ne q̄s
cōfiteat de tali p̄ctō sine licē/
tia sui. Certū est oibz qz nō in
tēdit qn possit cōfiteri mḡro
ordinis vel p̄uinciali v̄l eoz
vicarijs. qz si p̄hiberet spue/
rem⁹ ei i faciē. z m̄to magis
subp̄or q̄ nō p̄t dare licētiāz
alteri p̄fiteādi cū sit vicari⁹ bo
minis: q̄s d̄in p̄or viuit. si ibi
beret ne q̄s sine sui licētiā cō
fiteret zc. derideret. **S**z mor
tuo v̄l amoto p̄ore vices ei⁹
gerit p̄ p̄stitutiones. vñ repu
tat ordiari⁹. Curatus ḡ p̄hi
bēs subdito suo ne aliū p̄fite
at d̄z excipe ep̄um papā lega
tū sūmū penitētiariū z archi
ep̄m dū visitat. z h̄ntes ab eis
prātē. Ep̄us h̄o n̄ d̄z excipe
oēs p̄dictos: nisi seip̄m. et sic
q̄libz excipiat suos sup̄iores
a tali p̄hibitiōe. **T**erci⁹ effe
ct⁹ h⁹ p̄missiōis ē qz tenet cu/
rat⁹ ei eucharistiā m̄strare z
etiā alia sac̄ra. ex q̄ d̄ic se p̄fes/
sum illi q̄ poruit eū absolue/
re. nec ē absurdū qd̄et eucha
ristiā illi c⁹ iñ p̄ciāz ignoat

sz cum eq̃ bona ⁊ tuta cōscia
 imo tutiori p̃r eū cōicare qui
 cōfessus ē sine sui licētia ha/
 bēti prāte sic illū q̃ cōfessus ē
 d̃ licētia sua. ṽl sibi. qz n̄ etiā
 vicari⁹ curati reuelat sibi cō/
 fessionē. cū idē curat⁹ dat illi
 cōionē. vñ eq̃l̃r scire d̃z cōsci
 entia cōfessi vicario supioris
 sicut scit cōscia ⁊ tal cōfessi vi/
 cario suo. Et d̃z curat⁹ p̃su/
 mere q̃ meli⁹ cōfessus ē q̃ cō/
 fessus est ei quē papa ṽl ep̃s
 elegit i p̃fessorē p̃ totū mōm
 ṽl dyocesim suā. q̃ q̃ cōfess⁹
 est illi quē elegit ip̃e puidēdo
 d̃ ip̃o suis subditis. cū ep̃s n̄
 debeat h̄ cōmittere nisi viris
 potētib⁹ ope ⁊ fmōe. vt d̃ of.
 or. c. int̄ cetera. ṽl etiā q̃ ei q̃
 cōfessus est illi quē elegit ip̃e
 p̃po arbitrio d̃ licētia curati
 general. ⁊ h̄ nisi cū eēt excōi/
 cat⁹ ṽl notori⁹ p̃cōr. nā tunc
 anq̃ det eucharistiā debz ei
 clare cōstare de absolutōe ab
 hmōi. **Quart⁹** effectus ē q̃
 p̃cā cōfessa h̄nti talē cōmis/
 sionē nō tenet itēz cōfiteri p̃
 prio sacerdoti. vt d̃clarat Jo
 hānes. xxij. in extrauagātī q̃
 incipit. Vas electōnis. Qui
 tus effect⁹ ē q̃ p̃ hāc cōmissi
 onē fit index q̃ pus non erat.
 Cū em̄ ad absoluēdū req̃rat

ptās ordīs ⁊ iurisdicōis. li/
 cet ab h̄ntē ordinē et iurisdic/
 tiōez ṽl iurisdicōez tñ pos/
 sit hec audiētia cōmitti h̄nti
 ordinē. lz n̄ habeat iurisdicōi
 onē. puta simplici sacerdoti.
 ita nō curato sic curato. n̄ tñ
 ecōuerso. Sacerdos n̄ cura/
 tus potest h̄ cōmittere ṽl cu/
 rato ṽl sacerdoti. ⁊ rō diuer/
 sitatis ē. qz nō eq̃liter he due
 prātes trāsfundunt. Dabēs
 em̄ ordinē ex sola p̃missione
 nō trāsfert ordinē. sed solū or/
 diatio sacramētalis trāsfert.
 siue sit iudex siue nō. sed iuris/
 dictio ab h̄ntē eaz ordinarie
 sola p̃missione trāsfert indiffe/
 renter puato q̃ nullam habe
 bat. ⁊ ei q̃ habebat aliquā sz
 nō istā respectu istī. **Ser/
 tus** effect⁹ ē q̃ q̃ audit p̃fessi/
 onem nō iure suo p̃dit prātez
 suā. delegante mortuo vel a/
 moto. ⁊ idē forte ē ip̃so excōi/
 cato ṽl suspēso. nisi in cōfessi
 one iā inchoata quā audiuit
 extūc q̃i ex iure suo. sic etiā p̃
 dit prātem illo renocante. qz
 soluit iudiciū phibēte illo q̃
 indicare iussit. Und̄ sic ep̃o
 mortuo ṽl trāslato officialis
 cessat in causis. sic d̃z cessare
 penitētiari⁹ i p̃fessōib⁹ audie/
 dis. nisi q̃ absoluerē debz de

Prima pars libri pmi

ptis iā auditis. glo. in. c. gra
tū. 7. relatū. d. offi. 7. pta. iudi.
dele. qz mādatuz expirat per
mortē mādatoz. **S**ilr si de/
dit pfefforem monialibz expi
rat pās nisi esset rector eaz.
cui ex officio qī porat? vl re/
ctorie esset audiētia ānera. et
tūc esset qī ordinari? Uide/
ret tñ q non silr ita expiraret
pās delegati delegāte excōi
cato vl suspensio. sic mortuo
vl amoto. qz i pmo casu reti
net delegās iurisdicōez. licz
nō vsū. i scdo aut neutz reti
net. **A**d h aut q delegat? vta
tur iurisdicōe reqrit q dele/
gat? i delegādo qdē habeat
iurisdicōez 7 vsū ei? qz dele
gare ē vsus iurisdicōis. sed
postq delegauit nō reqrit q
habeat vsū. qz vsus ei? nihil
facit. qz rē. Posset tñ dici. pba
bilit q si eps nō existēs excōi
cat? vl suspensio instituit offi
cialē vl penitētiariū. 7 postea
excōicet. nihilomi? vterqz p
cedere in officio suo. qz vti
vice ei? q iurisdicōnē habet
licet nō vsus p se. Si aut iā
erat excōicatus officialis nil
agit. qz institutio vl pmissio
nō tenuit. **D**e penitētiario
vō videt sec? qz etiā nō sacer
dos vl nō psecrat? q min? bz

qz excōicat? cōmittere p. qz
nō min? pmissio qz pmissio.
qz iure suo sacerdos audit cō
fessionē 7 cōmittēs tñ ē cau
sa sine qua nō ppter parochi
arū diuisionē. et ecclie pbihi
tionē. qū aut cōmittēs mori
tur vl amouet nō est differen
tia iter cōmissariū in foro pe
nitentiali aut iudiciali. quia
vtriusqz pās expirat qstum
ad negocia nō incepta.

Capitulū decimū de dis/
ferētia inter frēs pñtatos fm
formā cle. dudū. et differētia
inter sacerdotes curatos.

Ratres
f pdicatores hñt p/
nilegiū q episco/
pis mortuis q ipis suā dede
runt autoritatē vl cōmiserūt
pñt vti ea autoritate qusqz
fuerit pñtū ecclie d pastore.
Ite nota q p istos effect?
nō habet cōmissio effectū i p
sonis ordinū reprobatoz de
qbo d. in. c. i. de reli. do. li. vi.
Nec pe. de pal. **N**ota vlte
rius differētiā inter pñctos
frēs sic presentatos et cura
tos. nā pñcti frēs ex tñ pñen
tatōe 7 cōmissiōe pñt audire
oēs parochianos oim cura
toz illi? dyoces vbi sūt pñen

tatis: nō aliaz dyocesiū. 7 nō
pnt hōmittere alicui. Sz cu
rati nō pnt audire in q̄tū cu
rati. nisi parochiaos suos tm̄
alios nō nisi cū licētia ep̄i. vl'
curatoz eoz. 7 pnt hōmitte
re alci. s. audire suos parochi
anos. Nota etiā aliā differē
tiā fm̄ Lan. 7 Fran. zaba. in
cle. dudū. Nam curati possūt
audire p̄fessiones 7 eoz vica
rj sibi subditoz i dyocesi sui
ep̄i. et etiā extra dyocesi. sed
fratres electi 7 p̄ntati fm̄ for
mā cle. dudū. de sepul. d̄ q̄ su
pra. nō possūt audire seu ab
soluere extra dyocesim vbi s̄
p̄sentati. 7 si sec⁹ fieret q̄uis
p̄fessi possent ex ignorācia ex
cusari. tamē q̄ ad eccliam nō
eēnt absoluti. sed si p̄staret eis
deberent itēz cōfiteri eis 7 i
tra dyocesim absolui a predi
ctis. Sz si sine p̄dicta solēni
tate cōmitteret fratribus ab
ep̄o vl' a curatj auctoritas au
diendi cōfessiones simplr. tūc
possent etiā extra diocesim au
dire sicut alij vicarij eoz lide.
De casibz ep̄iscopis reserva
tis: nec curati nec dicti fratres
p̄sentati pnt absoluerē: nisi i
q̄tū fuerit a dyocesanis con
cessum.

De casibz mltiplicibz ep̄o

reservatis de q̄bz agit in fine
cle. dudū. de sepul.

Capitulū. xi.

Sciendū
q̄ varie sunt opi
niones doctoz i
dictis casibz. Illiq̄ em̄ ponūt
plures. aliq̄ pauciores. Unō
matia ipoz casuū non est bñ
clara. Et in sūma p̄fana dz.
q̄ bñ dicit⁹ papa scōs i extra
uagāti. inter cūctas. declara
uit q̄tuor eē casus ep̄ales de
iure. Prim⁹. s. p̄ctm̄ clerici p
q̄d icurrisset irregularitates.
Scōs de incēdiarijs. Ter
cius de p̄cto p q̄d inducēda
est solennis p̄nia. Quart⁹ de
excōicatis maiori excōicatio
ne. Item declarauit q̄nqz eē
casus ep̄is reservatos de ap
probata p̄suetudine. Prim⁹
est p̄ctm̄ homicidij volunta
rij. Scōs ē p̄ctm̄ falsariorz.
Terci⁹ est p̄ctm̄ violantium
ecclesiasticā libertatē. Quar
tus ē p̄ctm̄ violantiū eccliaſti
cā imunitatē. Quic⁹ ē p̄ctm̄
sortilegioz diuinatorz 7 icāta
toz. q̄uis aut dicta extrava
gans fuerit reuocata per cle.
dudum. extra de sepul. tamē
quantuz ad dictos casus nil
innouatum fuit. et si alia ibi

Prima pars libri primi

cōtenta sint. et sic videt q ad
huc illi remaneāt. et addit in
pisanella q pnt nihilominus
epi i suis epatibz casus eis re
seruare pnt vidz eis expedi
re. sic pnt pstitucōes facere et
mīro magi p silium synodale
vl pniciale. a qz sn̄is religi
oli n̄ valēt absoluerē. Jo. an.
in. c. si ep̄s. de pe. et re. i glo. iij
li. vi. p̄dicts casibz addit post
crimē enorme et publicū ho
micidiū et sortilegiū opp̄ssio
nē puerorū etiā et casu. i cestū
corruptionē monialiū. coitū
cū brutis. mīmoniiū clādesti
ne p̄ctū vl p̄tra interdictū ec
clesie. piuriū. falsū testimoni
um. blasphemā dei et sc̄orū
Hostiē. q̄o i sūma ponit oēs
p̄dictos casus. et addit pctm̄
i naturā. et pctm̄ qdlibz enor
me. qd p̄culars vl generalis
psuetudo refuat ipsis ep̄is. i
q̄bz aliqñ ep̄i remittūt pctō
res ad sedē aplicā ppt̄ enor
mitatē criminū. et ad terrores
alioz. hec Hosti. Ego tñ nō
legi adhuc eē aliq̄d pctm̄ p̄ci
se ita enorme a q̄ n̄ possit ab
soluere ep̄s subditū. dum tñ
n̄ habeat aliqm̄ sn̄iam excōi
catōis annexā. q̄uis aut̄ pos
sint absoluerē si aliqñ ad cu
riā mittāt bñ faciūt. Sui.

durā. et speculator in repto
rio suo ultra p̄dictos casus
addit alios. s. desforātes vgi
nes vl opp̄ssas vl seductas.
Cōtrahētes p̄ votū castita
tis emissum Fornicatōez cū
iudea vl saracena. Cōcipien
tē plem p adulteriū. quā vir
credit suā. Procurātē abor
sum vl sterilitates in se vel in
alio. Cōtrahētes mīmoniiū
post sp̄salia iuramēto firma
ta. Cogscētē carnalr baptis
mā ab eo. vl cui? p̄fessionē au
diuit. Tenentē ad baptismū
vl p̄firmatōz filios vl filias
extra necessitatē. Baptisan
tē p̄prios filios extra necessi
tatē. Verberātē pfem vl ma
trē. et vsurarios. et tādē sic cō
cludit. Tot casus ponere ni
hil aliud ē q̄ sacerdotū pote
statē restringere q̄ eis plena
rie data ē a xpo. Unō breuit
dico sacerdotes oia posse q̄
ad for̄ sp̄iale q̄ n̄ sūt specia
liter in iure ep̄is refuata. et q̄
n̄ sūt ip̄s sacerdotibz directe
vl p̄ aliqm̄ p̄sequentiā int̄dicta
Ar. c. at si. extra de re iudi. et
c. nup. de sen. excō. Hoc tñ fa
teor q̄ vbicunqz fuerit aliq̄d
sue delictū vel enorme sup̄i
oris est iudiciū req̄renduz. et
idez dico in oibz casibz in q̄bz

est generalis consuetudo ecclesie
 q̄ sunt ipsi ep̄is refuati. Cō
 clusio Joh. de lignano. Jo.
 de lignano in declaratiōe q̄m
 facit sup. c. ois. de pe. et re. p/
 bat r̄cludit ex dictis imedi
 ate p̄ Guil. r̄ Specu. r̄ ex cle
 mē. dudū. fr̄es p̄dicatores et
 m̄iores p̄ncipales p̄ audiētia
 p̄fessionū posse absoluere ab
 oibz casibz p̄ctōz. exceptis p̄
 cise illis q̄ i iure refuāt ep̄is
 S̄ a casibz q̄s ep̄i sibi refer/
 uant. v̄l de consuetudine sue dy
 ocesis. v̄l ex suo beneplacito
 v̄l p̄ p̄stitutiones suas synoda
 les v̄l p̄uiciales posse absol/
 uere. etia3 si ep̄i dictos casus
 n̄ p̄cedāt. r̄pbat sic cle. dudū
 de sepul. statuit q̄ dicti fr̄es
 nō possint absoluere nisi a ca
 sibi a q̄bz p̄nt curati absolue
 re q̄ eis p̄mittunt a iure nisi
 ip̄i ep̄i vellēt aliqd pl̄ p̄ferre
 eis. S̄ et Guil. dic̄ q̄ nō ob
 stat q̄ doctores ponāt m̄ltos
 casus ep̄is refuatos. curati
 em̄ p̄nt absoluere ab oibz oc
 cultis q̄ n̄ sūt i iure ep̄is ref/
 uata. r̄ n̄ sūt ip̄is sacerdotibz
 directe vel p̄ aliqm̄ p̄fessionē
 am̄ int̄dicta. lic̄z ḡ ep̄i possint
 refuare certos casus q̄ de iu
 re p̄petuū inferioribz. non tñ s̄
 p̄nt simplr̄. nisi in duobz casu

bis. p̄m Guil. duplr̄. s̄. dire
 cte. sc̄z cū aliq̄ fuerint legitime
 i crimine dep̄bēsi q̄ merito fu
 erint tali p̄tate p̄uadi. Sc̄do
 indirecte. s̄. p̄ aliqm̄ p̄fessionē
 vt cū aliq̄s casus euenerit in
 q̄ ad utilitatē cōem expediat
 q̄ talē casū retineat. et nō alit̄
 xxv. q̄. ij. c. de eccl̄iasticis. Nō
 aut̄ expedit utilitati cōi ref/
 uare tot casus. s̄ hoc ē pone
 re laq̄os in via salutis. S̄ si
 aliq̄s pure velit des̄dere plu
 res casus posse ep̄os rōnabi
 lit̄ reseruare q̄ ad sacerdotes
 parochiales. sint d̄ foro ep̄o/
 rū r̄ eozū p̄tōibz subiecti. tñ s̄
 n̄ p̄nt facere ep̄i erga p̄dictos
 fr̄es q̄ ex̄pti sūt. n̄ eoz ordi
 natiōibz subiecti. vt extra de
 excels. pla. c. nimis p̄ua. Cū ḡ
 nō possint dicti fr̄es absolue
 re a casibz refuatis i iure ep̄is
 vt d̄ in dicta cle. dudū. ḡ p̄nt
 ab oibz alijs absoluere. vicz
 de consuetudine refuatis p̄ticia
 ri loci v̄l sinodali cōstitutione
 vnū negādo. aliud tacendo.
 cōsentit. dis. xxv. c. q̄l. n̄ p̄nt
 plati dictā p̄fessionē reuoca
 re v̄l defalcare. n̄ directe ne/
 gādo lic̄tā audiēdi. q̄z nibi
 lomin⁹ habēt eā p̄ cle. dudū.
 nec indirecte p̄hibēdo paro
 chianos ne cōfiteā eis extra

Prima pars libri pmi

de puil. c. q̄sto. nec p retēdōez
mltoz casuū. qz fieret ī frau
dē legi. qd fieri n̄ dz. vt. c. p̄sti
tut. de p̄cel. p̄ben. Sileat g
Jo. mo. h̄ q̄ dicit q̄ si ep̄s pōt
artare p̄tātē ordiariā curato
rū. p̄t mlto maḡ artare p̄tā
tē extraordinariā ip̄oz fratz
qz qd p supiorē p̄cedit p̄ infe
riorē artari v̄l reuocari si p̄t.
vt di. xxi. c. inferior. Ad p̄sti
tutōez aut̄ cle. d̄ puil. rel. vbi
dz q̄ a casibz ordinarijs refer
uat̄ quēq̄z absoluere nō p̄su
māt. Rūndendū est q̄ p̄t̄ illi
gēdū ē d̄ casibz ī iure resuati
sic intēdit cle. dudū. nō aut̄ p
p̄suetudinē v̄l statuta alioz
platoz. qz illa remouet papa
in dicta cle. dudū. a q̄b p̄t̄
dicti fr̄es absoluere. et p̄ p̄ns
vidz q̄cūq̄ dicat per moder
nos v̄l āriq̄s d̄ talibz casibz p
ep̄os resuati totū reuocat p̄
cle. dudū. sp̄aliter q̄tum ad
dictos fr̄es. Si em̄ p̄stitutō
posterior licz n̄ faciat mētio
nē d̄ p̄ori ip̄am reuocare no
scat. c. licz. d̄ cōsti. li. vi. mlto
maḡ reuocare debent dicta
doctoꝝ si in p̄trariū pmulge
tur. Nec Jo. de ligna. Sed
Frā. zaba. p̄ Lādul. dicit q̄
d̄ casibz ep̄alibz n̄ p̄t dari do
ctrina cū depēdeat ex p̄stitu
tionibz ip̄oz ep̄oz et doctria

et q̄uis Lādul. dicat q̄ b̄ns
irregularitatē quā sol^o papa
tollere p̄t si p̄t absolui a p̄ctō
an̄ disp̄satōez. Frā. zaba. di
cit p̄uū. s. q̄ p̄t absolui a p̄ctō
remanēte macla irregularita
tis. **Q**z ḡ nō est claz q̄ sunt
casus ep̄is resuati in iure cō
muni. tō tucior via ē ī hmōi
q̄ fr̄es si p̄t̄ sciāt ab ep̄o q̄s
casus vult sibi reseruare. et d̄
illis nō se impedire. oēs h̄o ali
os casus sibi faciāt p̄cedere.
Tertū est aut̄ fm̄ oēs q̄ ab
solucio ab excōicatōe maio
ri resuati ep̄is. Itē disp̄sa
tio v̄l mutatio votoꝝ. Itē
relaxatio q̄rūdā iuramētoꝝ.
Disp̄satio h̄o īcertoꝝ: an p̄
tineat ad ep̄m. v̄l ad aliū. b̄s
sup̄ i. ij. p̄te sūme. ti. d̄ resti. c.
liij. et ibi diffuse. Frā. zaba.
in cle. dudū. ī glo. sup̄ v. p̄cel
sa. dic̄ glo. Johā. an. Lādul.
Pau. Stepha. et zen. tenere
q̄ ep̄s possit reseruare casus
de q̄b curati poterāt an̄ h̄ac
p̄stitutōnez dudū absoluere.
ita q̄ reseruatio p̄iudicet fr̄i
bus. i. q̄ etiā nō poterūt tūc
ab ip̄is reseruati casibz absol
uere. qd ē p̄ h̄ qd h̄ dic̄ Jo. d̄
ligna. Et intelligit ista resua
tio casuū ep̄aliū de actibz ex
terioribz cū effectu. et nō d̄ i
terioribz. vīcz si q̄s desidera

uit vel etiā q̄sinit aliū occide
re. istud homicidiū cordis n̄
est de casibz reservatis ep̄is.

Dicit etiā Pe. de pat. q̄ i
cest? q̄ cōmittit a pueri q̄ nō
hnt vsū rōis nō ē de refuats
ep̄is. qz nec p̄ h̄ tollit v̄gitas
nec causat affinitas.

Caplm̄ duodecimū de sa
cerdote q̄ absoluit aliquē a
casu a q̄ nō pōt absoluerē.

Nota q̄

si confessor q̄cūqz ali
quē absoluerit d̄ ali
quo pctō a q̄ nō pōt. sine q̄a
ē reservat? ep̄o. sine qz nullā
bz auctoritatē. q̄uis ḡuit pec
cet. p̄cipue q̄n absoluit scien
ter v̄l ex ignorātia iuris cras
sa. tñ ex h̄ nō incurrat aliquā
cēsurā. v̄l excoīcatōnez. siue
sit cleric? seclars. siue religio
sus tal̄ absolvens fm̄ Fran
zaba. 7 zē. **S**z tenet illū quē
sic absoluit auisare de errore
suo. si cōfiscit. v̄l p̄r inuenire.
ille tñ q̄ ad deū excusat: dū h̄
igrat **E**t q̄ dicitū ē q̄ cōfessor
d̄ illū auisare quē absoluit:
cū nō posset itelligit q̄n fieri
n̄ p̄r sine scādalo notabili. vñ
in cōsist. Basilie. q̄dā mltū p̄
ti habita sup̄ h̄ collatōe: dixe
rūt q̄ talis cōfessor petat au

toritatē a supiori sup̄ h̄ casu
a q̄ nō potuit absoluerē. 7 tñ
absoluit. q̄ habita vocet illū
quē absoluerat cū nō posset.
7 p̄ aliquē modū coop̄tū iter
roget de aliq̄b̄ q̄ sibi ē cōfess
sus q̄i volēs se meli? iformar
ri. ac si plene n̄ intellexissz. 7 si
q̄ alia criminalia postea cōmī
serit. 7 sic ab oibz itez absol
uat d̄ tūc als auditis 7 p̄us.
Nel si magnū scandalū ex h̄
timere. sic q̄ p̄dict? modus
seruari n̄ possz absoluat absē
tē. si ab v̄tia cōfessioe credit
pseuerasse talez i grā. **A**ut v̄
alijs placuit cū ex h̄ timere
notabile scādālū eueniri. cō
mittat p̄po sumo sacerdoti. p̄
sertim q̄n mltitudo ē sic ne
glecta. v̄l mltuz distat a loco
vbi ē cōfessor. **S**z si religio
sus absoluerz aliquē ab aliq̄
sua excoīcatōis suspensiois
v̄l inēdicti i iure posita. icide
ret i excoīcatōez. a q̄ n̄ possz
absolui citra sedē ap̄licā. cle
d̄ reli. puile. **S**ec? si absolue
ret a sn̄a hoīs. qz tūc n̄ incur
rerz fm̄ pau. q̄uis ḡuit pecca
ret. sz clerici seclares absolue
do a sn̄is iurz. q̄uis 7 ip̄i ma
le faciāt n̄ tñ aliq̄m incurēt cē
surā. **C**aplm̄. xij. an in
generalī p̄fessioe p̄treat sp̄eal

auisare pot
significat
v̄p̄m̄.

Prima pars libri primi

Traetiā
q̄vt dicit Jo. an.
sup. c. tua nobis. i
glo. extra d. off. viē. Si ep̄us
dedit vicariūz generalē. ⁊ in
mādato aliqd̄ exp̄ssit de bis
q̄ req̄rūt sp̄ale mādatū secu
ta generali clausula. ⁊ omnia
alia q̄ p̄ nos possum⁹. etia⁹ si
mādatū erigant speciale. fm̄
Hostiē. sac̄ videt q̄ tal̄ etia⁹
possit sp̄alia ad istar p̄cura
toris. sec⁹ si aliqd̄ de sp̄alib⁹
n̄ fuisset ibi exp̄ssum. h̄c Jo.
an. Qd̄ videt intelligēdū q̄n
tū ē de frute yboz. ⁊ in foro
p̄tētiolo. nā si i foro p̄scie ali
ter p̄staret de intētiōe p̄ferēt
autoritatē q̄ ille itēderit hoc
etia⁹ si nō exp̄ssisset aliqd̄ i ge
nerali p̄essione intelligerēt
sp̄alia. xxij. q. v. c. būane. ⁊ h̄
idē dici p̄t de autoritate data
ab ep̄o p̄fessorib⁹. qz. f. dicen
do do vob autoritatē meā in
cōfessione. n̄ intelligit p̄p̄t h̄
cōcessisse casus suos. nisi ali
cui p̄staret q̄ p̄ hec v̄ba gene
ralia intēdit casus suos p̄ce
dere. s̄z dicēdo istū ⁊ illū. ⁊ oēs
alios meos casus. tūc intelli
git totū dedisse.

Capitulū. xij. qd̄ possint
penitētiarij curie romane

Nota
q̄ p̄narij mino
res in curia p̄nt
absolvere v̄ficijs venientes
ab oib⁹ casib⁹ p̄ctōz. ⁊ sentē
tīs ep̄is refuat. h̄nt ei auto
ritatē q̄i ep̄ale in foro p̄nie et
maiorē q̄ ad q̄sdā casus exco
municatōnis ⁊ dispensatōnis
Sūm⁹ v̄o p̄narij⁹ ad huc bz
maiorē i p̄lib⁹ alijs casib⁹ ex
cōicatōis ⁊ dispensatōis.
Caplm. xv. qd̄ fiendū q̄n
p̄fessor nō intelligit penitētē.

Tra v̄o
q̄ cū p̄fessor n̄ itel
ligit penitētē. aut
ex ip̄itia lignē. aut ex dormi
tiōe. aut ex distractiōe mētis
ad alia applicate. vel ex alia
cā fm̄ Joh. neapol. i q̄lib⁹. q̄
cum sac̄al absolutō p̄erigat
p̄fessioez. p̄fessio v̄o ip̄tat fue
latōz q̄n p̄t ēē nisi fiat d̄vni⁹
f. p̄fictēs. ⁊ p̄ceptōe alci⁹. f. cō
fessorz. qz si alterz istoz d̄fic i
p̄fato casu credo d̄ illo p̄ctō n̄
ēē sac̄a p̄fessioez. ⁊ p̄ n̄s n̄ i
p̄di absolutiōez. h̄c ille. Si
tū nō h̄ sac̄. ⁊ p̄fess⁹ qd̄ d̄ h̄ n̄
p̄p̄dit absolut⁹ ē corā d̄o. n̄
tenet itare q̄usqz sciat illū nō
p̄cepisse seu intellexisse p̄ctā

sua. et hec va sunt de pctis qui
bus. i. mortalibus que sunt de ne
cessitate preterita. non autem de ve
nialibus. ad que quis non tenetur de ne
cessitate. et ubi talia modica
raro obaudiunt ab eo que alias
agnoscit personam.

Finit prima pars que fuit de
prate seu auctoritate professoris.

Incipit scda

ps libri primi: que erit de scia co
fessoris. que erit duplex. Primus
s. l. q. duplex est clavis ordinis
s. scientie et potestie.

Cuncto de
prate professoris: nunc
videndum est de ipso
rui scientia. Est enim duplex cla
vis ordinis. scilicet clavis scientie. et
clavis potestie. Unde christus pe
tro dixit. Tibi dabo claves
regni celorum. Mat. xvi. Nota
tamen quod ista scientia non dicitur clavis
sed ipsa preterita discernendi atque
examinandi: siue cognoscen
di in foro scientie. et potestas de
terminandi seu diffiniendi cau
sam. i. ligandi et solvendi de cla
vis potestie. Ista igitur duplex
preterita est una in essentia sed du
plex in effectu. Scientia autem
acquisita non est clavis sed bene

innat uti clavi. et de his cla
vibus habes di. xx. p. totum. **Q**uanta scia requiritur in confes
sore. s. ij.

Quantitate scientie confes
soris: quoniam. s. opteat
eum habere preterita. dicitur

Aug. de pe. dis. vi. c. i. optet
ut spiritualis iudex sciat agno
scere quecumque debet iudicare. Dic
tho. i. iij. dis. xvij. i. expositio
nelse. Nec scientia et si non sit ma
ior. tamen debet esse tanta ut sciat di
scernere inter preterita et non preterita. et
preterita mortale et veniale. et si i
aliqua esset dubitatio sciat dubi
tare ut possit ad preteriores re
currere. Alb. autem in. iij. dicit.
quod non tenetur sacerdos scire di
scernere nisi in eo que sunt capi
talia: et que mortalia contra. et que
venialia ex genere. Sed habet ne
sciens dicit idem: puto quod peccat
mortaliter talis audiendo. et eum in
stituens plene peccat quod ipse et eum
permittens institutum ministrare si
sua interest tale prohibere. Di
cit etiam quod in pplexis casibus sa
cerdos ecclesie parrochialis debet
esse ita discretus ut talia diffi
cilia esse sciat nec esse prece
dendum in eis sine superioris consilio
vel auctoritate. habet Alb. in. iij.

Guil. duran. in summa sua
dicit quod quies professor se igerit

Secūda pars libri pmi

ad cōfessiōes audiēdas: toti/
ens se offert ad rīdēdū d̄ q̄li
bet z intēdū d̄ casibz inopiat̄.
z alias inaudit̄is: z q̄stionibz
seu casibz valde pplexis. De
bet ḡ cōfessor scire discernere
int̄ pctā z differētiās pctōz.
Uñ scire d̄z p̄fessor si ea q̄ ex
pmit sibi penitēns sint pctā
v̄l nō. puta an bella p̄ncipū z
ip̄oz exactiōes sint licita vel
nō. z v̄t̄z cōtract̄ q̄ fiūt sint
liciti v̄l illiciti. et q̄n ad resti/
tutōez teneat̄ z q̄n nō. z an ei
d̄beat phibere cōiōnē. v̄l cō
cedere. q̄z si confessor iudicat
licitū qd̄ ē illicitū. tā cōfessor
q̄z penitēs i foueā cadūt. nisi
forte p̄babil̄ i ḡrātia eū excu
set. puta si h̄z aliq̄uē doctōrē
autenticū z famosū cui⁹ opi
nioni innitit̄. Uñ si cōfessor
nō est exp̄tus in casibz. ita q̄
nec nonit dubitare nec per se
iudicare. cū piculo aīe sue au
dit confessiones. hec Buil.
Pe. d̄ pal. in. iij. dist. xix.
ōndit maiore scīaz req̄ri i eo
q̄ se ingerit q̄ i eo q̄ ponit ad
Ba supioribz suis ex obediē
cie iniūctiōe. z de p̄mo p̄t in
telligi dictū rigorosū. Buil.
durāñ. d̄ sc̄do dictū. Tho. et
Alber. Dicit ei ipe Pe. Dis
sacerdos h̄z clauē scīe z potē

tie. i. autoritatē discernēdi et
potentiā ligādi z soluendi. li
cet multi n̄ habeāt scīam de/
bitā et ecōuerso. **M**lti em̄ sa
cerdotes habent scīaz q̄ non
h̄nt autoritatē discernēdi. se
cūdi qd̄ sine pctō. s̄z p̄mi cū
pctō suo si b̄ pcuraret. alias
si iūti ponerent excusati sūt
si p̄posuerūt impedimētū n̄
sunt auditi. **D**un⁹. i. officiū
iudicandi necessariū est. et p̄t
ad hoc compelli. sc̄z ad offici
um iudicādi z ad p̄latōez ca
rens scīa. z tūc nō peccat sic i
religionibz cōsuetuz est fieri.
Et qd̄ dicit Grego. q̄ si indi
gnus ē nō debet obedire. z si
dign⁹ d̄z obedire. intelligen
dū est d̄ illo q̄ h̄z defect⁹ qui
sūt iur̄. vic̄z irregularitatis.
z tūc nō d̄z obedire nisi ab eo
p̄ dispensationē moueat̄. al̄s
tenet religiosus obedire. ali
oq̄n q̄libet religiosus bon⁹ q̄
reputaret se indignū refuge
ret. z sic soli indigni p̄moue
rent et ponerent. Qui s̄o nō
coact⁹ s̄z sp̄ote accipit p̄tāez
sine p̄latōis. sine audiēdi cō
fessiōes nō h̄nt sufficiētē sci
entiā peccat. Sed q̄ inuit⁹ z
coact⁹ nō accipit s̄z suscipit n̄
peccat Uñ sine pctō ab īscio
haberi z suscipi p̄t. sed accipi

nō p̄t p̄tā iudicādi sine p̄ctō
Hec Pe. Si tñ i eo eēt tāta
 iḡrātia q̄ oīno inept⁹ esset. qz
 nec etiā scit q̄ Tho. ⁊ Alb. di
 cūt sup̄. credo q̄ n̄ excusaret
 a p̄ctō. etiā si ex obediētia in
 iūcta poneret se ad id ad qd̄
 omnino inept⁹ ē cum piculo
 animaz.

¶ An p̄fessor teneat scire an
 p̄ctā in cōfessione audita sint
 mortalia vl̄ venialia. s. iij.

¶ Tz aut̄ confessor te
 neat scire d̄ oīb⁹ q̄ si
 bi dicunt in p̄fessione
 an sint mortalia vl̄ venialia.

Henric⁹ in quolibet sic re
 spōdendo distinguit. Pecca
 ta sūt i duplici genere. Que/
 dā sūt p̄ctā qz phibita. qz si n̄
 eēnt phibita nō essent p̄ctā.
 vt sunt oīa q̄ sūt d̄ iure posi/
 tūo. vt audire missaz die do/
 minico. semel i āno cōfiteri ⁊
 cōicari. ⁊ hmōi. Et talia tene
 tur q̄libet confessor scire. nisi
 habeat cām rōnabilē q̄ eū ex
 cuset. vt si forte tpe phibitio
 nis erat in t̄ra longinq̄ vel in
 carcere. Alia sunt p̄ctā nō qz
 ab hoīe phibita. s. qz d̄ natu
 ra sui mala sunt etiā si n̄ phi/
 beant. ⁊ hoz qdā sunt capita
 lia. vt supbia luxuria ⁊c. H̄c
 em̄ sūt q̄si elemēta et p̄ncipia

q̄ de necessitate quēlibet con
 fessorē scire op̄tz. Quedam
 ho sūt p̄ctā q̄ sūt spēs p̄ctōz
 capitaliū. vt illa q̄ recipiunt
 hoz p̄dicatōez vt fornicatio
 ⁊ ebrietas. ⁊ hmōi. Fornica/
 tio ho luxuria qdā ē. et ebrie
 tas qdā gula. Et hoz p̄ctōz
 spēs qdā sūt q̄ ip̄ortāt malū
 d̄ suba sui act⁹. eo q̄ statim no
 minata habeāt ānexū malū.
 vt fornicatio. et d̄ talib⁹ etiāz
 confessor scire tenet̄ vtz sint
 mortalia vl̄ non. vl̄ venialia.
 Quedā ho de suba sui act⁹ n̄
 hūt deformitatē. s. ex libidi
 ne faciēte sicut cōgscere vro/
 rē. ppaz n̄ ē p̄ctm̄ d̄ se. tñ pos/
 set q̄s vrozē cū tāta libidine
 cōgscere q̄ eēt p̄ctm̄ mortale.
 vt si eā p̄gnoscerz si etiā n̄ eēt
 vrozei⁹. ⁊ d̄ talib⁹ nō op̄tz q̄
 cōfessor sciat vtz sint morta
 lia vl̄ v̄cialia. qz nec cōfiterē
 freq̄nt̄ scire op̄tz Alia sūt p̄ctā
 q̄ sūt filie p̄ctōz capitaliū. vt
 illa p̄ctā qz fines t̄minant̄ et
 ordinant̄ ad fines capitaliū.
 sicut dol⁹ ⁊ acq̄sitiō rei inu/
 ste. ⁊ de talib⁹ p̄ctis freq̄nter
 opinionones sūt p̄rie inf̄ docto
 res. ⁊ de t̄lib⁹ n̄ tenet̄ simplex
 curat⁹ nō ordinari⁹ scire vtz
 sint mortalia vel nō. Curat⁹
 at̄ ordiari⁹ vt ep̄s ⁊ archiep̄s

Secunda pars libri primi

z ceteri alij supiores plati te-
nent scire. qz ipsi sūt purgato-
res. et tenent alios purgari fa-
cere z illūinare. z iō tenent sci-
re nouū z vet⁹ testamentum.
b⁹ ille. **C**aucat autē p̄fessor
ne sit p̄ceps ad dandā sniam
de mortali qñ nō ē cert⁹ et cla-
rus. z vbi in aliq̄ matia varie
opiniōes sūt q̄ pluriū z solē-
niū doctoz. vtz sit licitū vel
illicitū. sic d̄ nō soluēdo deci-
mas vbi nō ē p̄suetudo. pati-
tū sūt ad dādū si ecclia pete-
ret. qz qdā dicūt eol eē ī statu
dānatiōis. vt Inno. Alij hō
dicūt qz nō. vt Tho. Jo. an.
z archi. z d̄ emprōe iurū mō-
ti Florētie. vl̄ imp̄fici vene-
toz. qd̄ qdā dicūt eē vsuram.
aliq̄ licitū dicūt. z mlt̄a h̄mōi.
Cōsulat tñ sp̄ qz tuti⁹ ē a tali
bus abstinere. exera de spon.
c. Iuuenis. nō tñ p̄dēner p̄ri-
um faciētes. seu p̄trariā opi-
nionē tenētes. nec p̄pter hoc
deneget absolutionē. S3 vt
dicūt Guil. dicat p̄fessor qz il-
lud faciēdo n̄ ē tutū s3 dubi-
um. z iō h̄i sibi p̄uideat. Si
aut̄ oīno p̄scia p̄fessor dicta-
ret illud eē mortale z nō pos-
set p̄sciam d̄ponere: qd̄ tñ de-
bet ad p̄siliū sapiētū r̄currat
z nullo mō d̄z facere p̄tra cō-

sciētiaz. qz peccaret mortāl̄.
xxviii. q. i. ca. deinceps. §. ex
his. iūcta glo. S3 cū illō ta-
le ess3 p̄ cōez opiniōez docto-
rū. z cōiter sic fuaat a sapiētī-
ozibz. q̄uis aliquem doctozē
audiret p̄riū tenere nō debet
illi d̄ leui adherere. Quō hō
q̄s debeat deponere in h̄ p̄sci-
entiā erroneā vl̄ scrupulosā
habes supra in p̄ma pte. ti. ij
c. de consciētia.

Quāterāda ē p̄fessio in sep-
calibz. §. iij.

Sic etiā tenet p̄fel-
sor q̄ sunt illi casus ī
q̄bz tenet q̄s iterare
p̄fessionē. z sūt q̄ttuor f̄m pe-
de pal. duo hō sūt ex pte p̄fi-
tēti. **P**rim⁹ f̄m Pe. Tho.
Ray. z Hosti. z oēs alios. s.
qñ aduertēter tacet aliqd̄ qd̄
est mortale. vl̄ credit. vl̄ p̄ba-
biliter dubitat eē mortale ex
verecūdia vl̄ alia cā iniusta.
tūc etiā mortāl̄ peccat p̄mit-
tendo fictionē in sacramēto z
notabilē irreuerentiā. z itera-
re tenet talē p̄fessionē. Si tñ
talīs p̄fiteret eīdē cuīz prius
z ille habet in memoria p̄cā
ei⁹ sufficit dicere illud occul-
tatū z illā fictionē f̄m Guil.
durañ. imo etiā si n̄ h̄ret ī me-
morā. vt p̄tz ī sine. iij. casus

Sed si dimitteret ex aliq in
sta causa. puta quia pbabilr
dubitat eu sollicitate ad ma/
lu de q pfitet vl reuelatorem
cōfessiois. vl dicēdo id cū sit
cōfessor māifestaret pctm qd
audiuit. puta si iniuste abiol
uit cū nō debeat. ⁊ in his ca
sibz nō hñdo copā nisi tal cō/
fessoris. cui pfitēdo aliqd p/
dictorū segrēt. tūc fact videt
q sit excusat. Dicit etiā p di
ctus Duran. q si ex igrātia
crassa ⁊ supina aliqd retinu/
it mortale: qz noluit cogitare
de suis peccatis tenet totuz
iterare. Secus si ex ignoran
tia pbabili. qz tūc solū illud
qd dimisit. **S**ecūus ē fm
Tho. et Pe. qñ nō impleuit
penitētiā seu satisfactiōē in
iunctā p mortalibz ex ptem/
ptu vel ex negligētia. ⁊ ē obli
tus ei. si em̄ eius recordaret
adhuc possz pficere. ⁊ tūc pfi
ciēdo iterare non tenet. et pēi
pue qñ nō ē sibi pfix. termi/
nus quē nō possit trāsgredi
Quis sibi sit declaratum in q
ipaz debeat facere. vl in alio
tpe ipam supplere. eo ipso aut
q facit sibi ppositū nō imple
di pñiam sibi iniūctā p mor
talibz ex negligētia vel cōtē/
ptu peccat mortaliter. qz te

net ad illā sub pcepto. **S**ec⁹
ho est de pñia iniuncta p ve/
nialibz: ad quā nō tenet d ne/
cessitate fm Tho. Idē si pe/
nitētiā iniunctā p mortalibz
dimitterz ex impossibilitate
puta ex infirmitate et hñoi.
Posset tñ pñia iniuncta ab
vno cōfessore mutari ab alio
cui pfiteret. etiam sine audiē
tia pctōz illoz. p qbz erat im
posita fm Pe. de pal. de hoc
infra vide. **T**ercius casus
fm Pe. Tho. Ray. ⁊ Hosti.
est ex pte pessoris qñ vicz no
tabiliter est ignorās sacerdos
ita q nescit discernere inter
mortale ⁊ veniale d cō. bz pec
catis. ⁊ pēipue cum penitēns
habet casus intricatos ⁊ dif
ficiles. Concordat Duran. ⁊
addit. et si nisi penitēs sit per
ritus: ⁊ instruat confessorē
Cum aut vadit ad eum quē
scit idiorā ⁊ ignorantez tenet
iterare. h. duran. Qd videt
intelligendū qñ pōt hē aliū
sufficiēte. nam si aliuz habe
re nō potest. ⁊ multo magis
qñ est in piculo mortis pōt ⁊
debet pfiteri ei quē hz. Und
Aug. dicit de pe. di. vi. Qui
vult pfiteri vt inueniat grāz
sacerdotes qrat scientē solue
re ⁊ ligare. **Q**uartus casus

Secūda pars libri pmi

est ex pte p̄fessoris. est aut̄ im-
porētia absolūēdi s̄m Petz
Tho. Ray. ⁊ Hosti. qd̄ p̄t eē
dupl̄r s̄m Pe. de pal. ⁊ Du-
rañ. v̄l qz h̄z p̄ratē artatā ab
solūēdi. qz. s̄. ab aliq̄b p̄ctis
ñ pōt absolūere sup̄iore refer-
uāte sibi illos. et tñ ab illis d̄
facto absoluit. Et p̄fessus il-
licū ei p̄stat tenet̄ itez cōfite-
ri. nō qd̄ oīa s̄m Pe. de pal.
sed illa tñ de quibz nō poru-
it absolūere. aut hoc est quia
nullam habuit p̄ratē. et h̄ q̄a
nō erat sacerdos q̄uis repu-
tare. vel qz nō subditus. v̄l
qz iustus. aut qz excōicat⁹
vel suspensus ab officio hu-
iusmodi. et absolut⁹ a tali cū
illi h̄ p̄stat tenet̄ itez cōfiteri
qz realiter nō ē absolutus. q̄-
uis ignorantia facti excuset
eū in p̄spectu dei ac si eēt ab-
solutus: dū nescit. s̄m Tho.
in q̄libet. Sz pe. d̄ pal. i. iij.
dist. xvij. q. vi. sic distinguit.
⁊ notabilr. qz aut impedimē-
tū qd̄ h̄z absolūēs ē iuris di-
uini v̄l hūani. Si iuris diui-
ni. vīcz qz nō fuit baptisatus
talīs. v̄l nō ordinat⁹. ⁊ i h̄ ca-
su absolutus a tali tenet̄ ite-
rū cōfiteri h̄ scito. nec papa
posset de p̄trario dispensare.
Si h̄o impedimētū ē iuris

hūani. puta qz suspensus est
vel excōicat⁹ ⁊ h̄mōi. tñc ipe
dimētū aut ē notoriū aut oc-
cultū. Si notorium. puta qz
manifeste v̄l publice p̄bera-
uit clericū. p̄p̄t qd̄ ē excōica-
tus notorie. aut manifeste in-
trusus. scz p̄p̄t p̄cessionē se-
culariū posit⁹ in ecclia cura-
ta. ⁊ nō p̄ canonicā cōcessiōez
p̄pter qd̄ titulum nō h̄z. nec
p̄ratē sup̄ parochianos il-
lius ecclie. ⁊ talis p̄fessus isti
tenet̄ itez p̄fiteri h̄ scito. Si
h̄o impedimētū ē occultū: tñc
aut cōfitem̄ scit illud impe-
dimētū. aut nescit. Si scit cō-
fiteōdo illi tenet̄ itez cōfiteri.
⁊ peccat mortāl̄ cōicādo illi
in diuinis. Sed si nescit ipe
dimētū qd̄ etiā alijs occultū
est. ⁊ h̄ ignorantia facti. puta
qz p̄cussit clericū nullo vi-
dente. tñc ñ tenet̄ iterare. Ar-
gumentū ad h̄ de scia serui q̄
liber putabat publice q̄ ra-
ta est. Sed si hoc nesciret ig-
norantia iuris. puta qz scit il-
lū p̄cussisse clericū. sed credit
nihilomin⁹ ipm posse audi-
re cōfessiōes. nō excusat p̄p̄t
h̄ qn̄ teneat̄ iterare p̄fessionē
s̄m Pe. d̄ pal. Quir⁹ casus
i q̄ q̄a tenet̄ iterare p̄fessionē
s̄m Pe. de pal. vbi. s̄. est ipe

dimētū ex pte pfitētis scituz
 vl oblitū vl ignoratū pbabi
 lit. puta qz erat excōicat⁹ ma
 iori vl minori excōicatōne. li
 cet nesciret. z cū postea sciuit
 tenet itez pfiteri absolut⁹. qz
 ligat⁹ excōicatōe absoluti nō
 potuit a pctis. et pbabil⁹ ig
 norātia pseruat a clpa z a pe
 na irregularitatz. sz nō facit
 nō eē excōicatu. ppter qd si
 tūc eligeret vl sibi bñficiū
 pferret. ignorātia nō faceret
 qz sibi aliqd ius acq̄reret. c.
 aplice. extra de cleri. excō. mī
 nis. Est aut min⁹ capax sacra
 mētoz a qz picipatiōe dire
 cte excludit qz q̄rūcūqz alio
 rū. z idō absolutio nulla. Et
 dicit idem Pe. qz i h casu z in
 alijs in qbz qz tenet itare cō
 fessionē si pfiteret eidē nō op
 teret iterare pctā explicite. sz
 solū iplicite. dicēdo. Pecca
 ni i illis q̄als vob dixi. sicut
 si nulla fuisset absolutio d fa
 cto. Dilata em absolutio p
 mltos dies fieri p̄t. etiā si ipe
 oblit⁹ fuerit. dū tñ pnia ei p
 us inotuerit. qz si n̄ taxasset
 penitētiā tūc oporteret ad me
 moriā reducere. vt moderare
 tur iuste. ppe qd remittēs ad
 ep̄m si n̄ absoluat d3 pñiaz. i
 notescere. quē post reditū ab

soluens iniūgit dicēs. facias
 qd tibi dixi. qz ligare n̄ debu
 it aūqz absoluerz. ita z i ppo
 sito. Nec Pe. Guil. etiā dic
 qz pnia nō req̄rit tāta p̄tinui
 tatē agēdoz z dicēdoz sicut
 alia sacra. Sz in vna die p̄t
 fieri ps p̄fessōis. z in alia die
 altera. vl i vna die p̄fessio au
 diri. z in alia impendi absolu
 tio. z iniungi pnia pctōz. **C**
 Serr⁹ casus est qū qz facit
 cōfessionē in mortali sine p
 posito abstinēdi. sz qz iste ca
 sus habet varias opiniones
 z satis difficiles. iō declara
 bit in seq̄nti. §.

Cū valeat confessio ab in
 contrito facta vt eā iterare n̄
 oporteat. §. v.

Qua ex cō
 ditōibz p̄fessionis ē
 qz sit lacriabil. i. cū
 dolore seu displicētia de pec
 catz saltē fm rōnez. Unde q̄
 rūt doctores. Urz p̄fessio fa
 cta a nō cōtrito. qz. s. nō dolz
 sufficienter. vel nō pponit se
 abstinere a pctis valeat ita qz
 non teneat eā iterare. et respō
 det Pe. de pal. i. iij. di. xvj.
 qz ad arg. h̄ ē triplex mod⁹ di
 cēdi. **P**rimus est qz nō va
 let ad remissionem culpe nec

Secunda pars libri pimi

pene: nec tunc nec recedere si-
ctiōe. vñ ⁊ tunc tenet iterare. ⁊
hec est opinio Bos. in q̄libz.
Ray. ⁊ Hosti. i. summa. Bo-
nauēti. in. iij. Duran. Rob.
Olebot Vincē. in speculo hy-
storiali. **S**cōs mod⁹ dicē
dī ē q̄ talis p̄fessio valeat ad
remissionē culpe. qm̄ impeni-
tens confitetur ⁊ absoluit. licet
tunc nō recipiat fructū cōfes-
sionis tñ recedēte fictiōe reci-
piet. sicut dī de baptismo. et
rō b⁹ forte est. qz sic i baptis-
mo impm̄it charact⁹ ad quez
recedēte fictiōe sequit⁹ grā. ita
i pñia impm̄it qdā ornat⁹ ad
quē recedēte fictiōe seq̄t⁹ grā.
Et b⁹ ē opinio Pe. Tho. Ri-
car. in. iij. Jo. ⁊ Ber. in glo.
videt⁹ etiā esse dī pe. di. i. c. mē-
suraz. s. seq̄nti. Dicit em̄ q̄ nō
ē necesse q̄ peccata q̄ semel sa-
cerdoti confessi sumus eadē
denuo p̄fiteamur. Est et ter-
cius modus dicendi cōcor-
dans ambos. Aut em̄ talis
nō hz intentionē p̄fitendi sa-
cramentaliter ⁊ absoluēdi s;
deridendi. aut hz intentionē
cōfitendi. In pmo casu nō li-
berat a p̄cepto diuio de p̄fes-
sione. qz sine intētiōe nō pōt
suscipi essentia sacramēti qd
p̄sistit in vsu. vñ tenet iteruz

confiteri. Si autē intēdit tūc
distingueñdū est. qz intēdēs
implere p̄ceptū ⁊ suscipe ve-
rū sacm̄ qd ecclia p̄fert. aut
nullā hz pñiam de suo pctō:
aut aliquā. si nullā tunc pñie
sacm̄ nō suscipit. qz ptās hu-
iusmodi sacramēti cēntialis q̄
p̄sistit in actu suscipiētis: est
act⁹ interior. vnde sine eo nō
est. sicut nō esset m̄fimoniu⁹
si q̄s intēderet vep̄ sacramē-
tū suscipe: non tñ p̄sentire nī
si in carnalē copulā ⁊ ad t̄ps.
Sed si aliquam hz pñiaz de
pctis suis: tūc iterz distiguē-
dū est. qz aut talē hz pñiaz q̄
sufficit cum sacramento. pu-
ta cōtritus accedit ad p̄fessi-
onē ex quo fit ibi cōtritus vi-
clauium vnde fugat fictio. ⁊
sic nō habz dubiū. qz ⁊ sacra-
mentū suscepit ⁊ effectū eius
scz remissionē pctōz. vñ nō
tenet iterare. ⁊ silr imo forti⁹
si accedit cōtrit⁹. Si t̄o ha-
bet talē penitentiā q̄ nō suffi-
ciat cū sacro ad grām. qz nec
etiā attritus accedit. tūc ē ve-
ra opinio Tho. s. q̄ recedēte
fictiōe: tūc incipit valere cō-
fessio. ⁊ nō tenet p̄fiteri nisi fi-
ctionē suā. puta si habuit qn-
dam dolorem imp̄fectum. s;
nō sufficiēter discussiss; p̄sci-

entiā suā. putabat autē discul
sisse qñtū sufficiebat. vñ si do
lebat d̄ pctō p̄terito. nō ppo
nens canere i futuro. aut ecō
uerso. vñ dolor nō erat maxi
mus sicut d̄bebat. ip̄e tñ fm
p̄sciam suā nō erat fict⁹. licet
fm p̄itatē esset. 7 sic nihil ce
lauit qđ crederet mortale. et
p̄p̄is fm suū iudiciū cōcur
rebāt oīa q̄ erant necessaria.
postea autē certificat⁹ de erro
re sue p̄scie penitet de illo d̄se
ctu. Pōt igit opinio Tho.
multis modis saluari. Uno
mō loqñdo de eo qui fict⁹ est
p̄uatiue nō possit iue. qz. s. ba
bet dolorē. sed ita imp̄fectuz
q̄ nec cum sacramēto actu su
scepto sufficit ad p̄ritionez.
nihilomin⁹ tñ hāc imp̄fectio
nē q̄ est fictio nō cōfiterē. quia
credit eē sufficienter disposi
tus. 7 sic n̄ sciēter celat pctm̄
qđ fuit in hoc. qz. s. nō exami
nauit p̄sciam suā sicut debu
it. 7 sic qđ erat error iur⁹ diui
ni nō tollit fictōnez respectu
vltimi effectus sacramēti. q̄a
improbabilis. vnde nō excu
sat. sed tñ eo ip̄o q̄ error tollit
fictionē que excludit essenti
am sacramēti vñ vez sacm̄
fuit. tali ḡ q̄ vez sacramētu
suscipit ornatus imp̄mit. s̄z

grā non dat. sed postea qñ re
dit ad cor 7 recolit se non bñ
fecisse debitū suū ex negligē
tia sua oblitū. tñc incipit va
lere cōfessio. 7 nō tenet confi
teri illa q̄ p̄us confessus fuit.
sicut fictus. qz non fuit dimi
diata ex intētiōe. sed solū illā
fictionem tenet itez cōfiteri.
Si autē fuissz fictio positine.
qz. s. nō dolet. 7 scienter celat
fuisse p̄fessio nulla. vñ si con
fessus fuissz nō debuissz sibi
dari absolutio. sed si data ei
fuit dubiū est: vñ ornat⁹ sic
imp̄ssus. quo casu Tho. non
pōt intelligi. Secōdo mō p̄
intelligi opi. tho. qñ ē positi
ua fictio qñtū ad h̄ q̄ nō do
let nec pponit abstinere. tñc
ista fictio nō occurrit sibi vt
p̄fitenda. nec actu cogitauit
q̄ teneat eā p̄fiteri. tunc eniz
sicut de pctō qđ occurrit q̄
dem: s̄z nō credit q̄ sit pctm̄.
aut q̄ sit mortale 7 de necessi
tate p̄fitēdū. p̄inde est acsi fu
isset oblit⁹ p̄ negligētiā. n̄ fe
cissz debitū suū de scrutādo
p̄sciaz suā. in q̄ casu solū illū
p̄fitēdū ē. 7 est vez sacramen
tū. licet sit hic ignorancia iu
ris diuini. 7 h̄ mō p̄t sustine
ri dictum Tho. xxij. d̄ist. ar.
i. i solutiōe vltimi ar. vbi d̄ic̄

Secūda pars libri pmi

q̄ ignorātia iuris diuini nō
excusat a fictiōe. ⁊ sic talē vo
cat fictiū. **T**ercio mō pōt
sustineri opinio Tho. loqn/
do de illo q̄ p̄fictē eidē cui p̄/
us. ⁊ tūc nō optet iterare cō/
fessionē p̄mā factam ei: licz si
ctā. etiā si ipse sacerdos nō re
coleret pctā prius sibi dicta
qz n̄ qñ p̄fessio integra ē op/
tet q̄ recolat actu a p̄ncipio
vsqz ad finē. ⁊ marie qz h̄ sus
ficit. s. absolvere ab oībo. et in
tūgere p̄niam p̄ fictiōe. ⁊ pro
alijs q̄ tūc faciat p̄nias sibi i
iunctā. Itē paulopost dicit
idē ipse Pe. de pal. q̄ cū confi
tēs exp̄mit fictiōez suā. puta
dicit se nō posse vl̄ non velle
p̄ponere abstinere i futurum
quē absoluit sacerdos. q̄uis
nullo mō debeat absolvere.
als peccaret abutēs clauī. n̄
valeret sibi tūc illa absolutio
tū exq̄ intrēdit absolvere ⁊ sa
cramentū vez p̄ferre. vidz q̄
cōferat. et si tūc n̄ bz effectuz
pp̄ illi? indispositiōez: hēbit
tū postea qñ p̄teret vl̄ ex ex
pectatiōe vel dispositiōe or
natu manente. Et si dicat q̄
q̄uis sit ibi forma nō tū ma
teria. gñ ē sac̄m. mat̄ia em̄ ē
pctōz p̄rit? Dicēdū q̄ qñ si
bi sua fictiō n̄ occurrit vt cō

fictēda. tūc nō ē p̄fessio dimi/
diata. ⁊ qñ suā dicit fictiōez
cū alijs pctis est p̄fessio inte
gra. Et sic mat̄ia p̄fecta: cui
mat̄ie pōt imp̄mi forma q̄ si
fiat vez sac̄m erit. q̄uis fie
ri nō obeat. Sicut sacerdos
h̄is hostiā sup altare pollū/
tū nō deberet q̄dem celebra
re. si tū celebrādo v̄ba p̄ferrz
eucharistia vera esset. pecca
tor em̄ est materia sed immū
da. nisi saltē sit attrit? vl̄ con
fessio sine attritiōe ē materia i
mūda. hec Pe. de pal.

De attritiōe ⁊ contritiōe.

A ⁊ qz dictū ē de p̄tri
tiōe ⁊ attritiōe quō
penitēs sup ip̄is de
beat instrui a cōfessore. Ido
de ea clari? dicēdū est. **N**o
ta gñm Tho. i. iij. di. xvij. q̄
differētia ē inter attritiōez ⁊
p̄ritiōnē. Nā attritio ipoz
tat q̄ndā displicētiā de pctis
sz imp̄sectā. Cū attritū. i. ali
quo mō tritū. sed cōtritio im
portat p̄fectam displicētiā
de peccatis. vnde contrituz.
id est siml̄ rotuz tritū ⁊ i pul
uerē redactū. Est autē contri
tio fm̄ Pe. in. iij. di. xvij. do
lor voluntarie assumptus p̄
peccat̄ cum p̄posito cōfitei
di et satisfaciendi voluntarie

Et fin eundē ea. dist. oportet
q̄ cōtritio habeat de oī pctō
mortali. et rō ē. qz in oī pecca
to mortali ē actualis auersio
voluntatis a deo. Et qz con
traria cōtrarijs curant. ideo
oportet q̄ in omni remissioe
peccatorū sit actualis cōuer
sio ad deū et auersio a pctō. et
h̄ dicit cōtritio. De pctis autē
oblitis sufficit cōtritio gene
ral' cū conatu ad recordādū
et dolendū. dolere etiā debet
de obliuioe pctōz q̄ pringit
ex negligētia. Si autē q̄rat si
special' cōtritio de q̄libz pec
cato req̄rat. vlt' sufficiat vna
general' p oībz. sic r̄ndet tho.
in. iij. di. xvij. q̄ q̄ntū ad p̄n
cipiū cōtritiōis. s. cū q̄s d' pec
cat' suis cogitās dolz. et si nō
dolore cōtritiōis saltem dolo
re attritiōis oportet q̄ sit spe
cialis dolor de pctis q̄q̄s h̄z
in memoria. s. q̄ntum ad ter
minū q̄ est dolor iā ḡra infor
mat'. sufficit q̄ sit vna cōmu
nis cōtritio de oībz. tūc enī
mor' ille agit virtute oīm di
spōsitiōnū p̄cedentiū. et quia
nemo scit verū habeat grām
q̄ req̄rit ad p̄tritiōē. ideo ne
mo p̄t ēē cert' d' sua p̄tritiōe
nec p̄ p̄ns d' remissioe. Et di
cit Ricar. i. iij. dist. xvij. q̄ si

p̄fiteres in pctō mortali ē attri
t' d' suo pctō vt p̄babilr pos
sit p̄sumere se ēē dispositū nō
peccat absolutionē recipien
do. imo frequēter p̄tute clau
um p̄ susceptōez absolutiōis
format' sua attritio et sit attri
tio. **I**tem nota q̄ duplex est
cōtritiōis dolor fm Tho. et
Pe. in. iij. di. xvij. s. intellectu
alis q̄ est q̄dā p̄fecta detesta
tio peccati fm rōnez. et dolor
sensibil' q̄ est dolor excitat' i
parte sensitina cū alteratiōe
et afflictioe corpis. **P**rim'
dolor req̄rit d' necessitate ad
remissioē peccati. et ille etiā
sol' ē sufficiens. qz sicut pctm
mortale sufficiēter p̄mittit p̄
solū actū volūtatis. et p̄ cōpla
centiā deliberatā ratiōis. ita
sufficiēter destrui p̄t p̄ de
testationē volūtatis et disp̄li
centiā ratiōis. et hoc est etiā
in prāte nostra p̄supposita ḡ
tia. **S**ecūdus dolor id est
sensibilis etiā valet ad remis
sionē peccati. sed nō ē necessa
rius. sed de p̄fectōe p̄tritiōis
nec est in prāte nostra etiā
p̄supposita gratia. Item do
lor intellectualis non potest
esse nimius sicut nec chari
tas a qua procedit potest es
se nimia. sed sensibilis potest

Secunda pars libri p̄mi

esse nimius. Et iō optet q̄ su-
mas p̄ mensura debita ad cō-
seruationes subiecti. sic ex le-
iunijs ⁊ alijs corp̄is afflictio-
nibz. Itē nota s̄m Tho. i. iij.
di. xviij. q̄ vera cōtritiō sp̄ de-
bet remanere in habitu. id ē
q̄ semp̄ debet habere istā di-
sp̄sitiōnē q̄ q̄i recordat̄ de
p̄ctis cōmūis habeat disp̄li-
centiā. saltē s̄m rōnem. Itē
s̄m Pe. in. iij. di. xviij. dolor
maior intellectus d̄z eē de
maiori p̄ctō habitualit̄ non
actualiter. si cōsiderent̄ p̄ctā
in cōi inq̄tū sunt offensa dei
sed etiā ī speciali dolor d̄z eē
maior de maiori p̄ctō. q̄ ma-
iorē rōnē doloris h̄z maius
p̄ctm̄ Dolor h̄o sensibilis cō-
ueniēs etiā est vt sit maior d̄
maiori. Quis nō sit de neces-
sitate. Itē s̄m Tho. in q̄libz.
⁊ Inno. Cōtritiō d̄z maḡ di-
ligere deū q̄ seipm̄. culpa au-
tē est cōtra deū. pena h̄o est p̄
seipm̄. Ideo debet p̄rit̄ eli-
gere potius oēm penā susti-
nere q̄ deū offendere. Descē-
dere aut̄ ad hanc penam vel
ad aliam non tenet̄. imo face-
ret fatue d̄scēdēdo ad ista p̄-
ricularia v̄l aliū sup̄b̄ sollici-
tādo. Sedeci p̄ditōes q̄
requirunt̄ in oī bona p̄fessioe.

Ponit aut̄ Tho. i. iij.
di. xvij. q̄ p̄fessio bo-
na d̄z h̄re sedecim cō-
ditōes q̄ in his p̄tinent̄ h̄s/
bus. Sit simplex humil̄ cō-
fessio pura fidelis. Atq̄ fre-
quens nuda discreta libens
secunda. Integra secreta la-
crimabilis accelerata. Fort̄
⁊ accusans. ⁊ sit parere para-
ta. Sit simplex. i. nō recitet ī
cōfessione nisi id qd̄ p̄riet ad
declaratōes sui p̄cti. et etiam
q̄ntitatē. et n̄ alie hystorie mi-
scean̄. Sit hūilis. vt se mi-
serū ac p̄ctōrē cognoscat sine
fictione. Pura. i. recta iten-
tione. i. vt nō reputet̄ bonus
vellaudet̄ ab homibz. Fide-
lis. i. vera ⁊ sine vlla falsita-
te. vt nō dicat q̄ non fecit. vel
etiā habeat fidem de remissi-
one p̄ctōz suoz si h̄e ip̄m pe-
nitet. Atq̄ frequens. i. sepe cō-
fiteat̄. istud tñ ē de bñ esse cō-
fessiois. ⁊ nō de necessitate.
Nuda. vt sc̄z nō inuoluat ob-
scuritatē p̄boz. sed dicat ver-
ba vt intelligat̄ p̄ctm̄ suū cū
circūstātijs saltē necessarijs.
Discreta vt maiora cū ma-
iori pōdere dicat. v̄l non plu-
ra simul. s̄z distincte loq̄ndo
et dicendo numez si fieri vel
scire potest. V̄l etiā vt discre-

to et sufficiēti ac perito p̄fessori confiteat p̄ccā sua. **L**ibens voluntaria nō coacta timore verborū. vt pueri. vltimore penarū spaliū vel infernaliū p̄ncipaliter. **C**onfitecūda. vt erubescat et nō se iactet vltimēte gloriē p̄p̄fecti vanitatē aliquā. et p̄cipue ibi confundat ratōe respectu diuine maiestatis offense. **I**ntegra. vt nihil retineat d̄ his q̄ cōmisit. p̄cipue de mortali bus. **S**ecreta vt nō publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua q̄ eum possit absolvere. **L**acrimabilis vt doleat de p̄ccis commissis. et d̄testet ea saltē intellectu rōis. **A**ccelerata: vt q̄cūq̄ p̄p̄fecto cōmisso peccato p̄fiteat. hoc tamen est d̄ bene esse. **F**ortis: vt nihil dimittat p̄ verecundia. **E**t accusans se et non alios: nec in p̄fessione se excuset et alios inculpet. Et sit parere parata. i. adimplere p̄niam sibi iniūctam. et facere ea q̄ bz necessario facere. vt aliena restituere si bz et huiusmodi.

Finit pars secunda libri p̄mi que est de scientia q̄ requirit in confessore.

Incipit pars

tercia p̄mi libri de bonitate cōfessoris. et h̄z decē. s. Et p̄mo q̄l̄r p̄fessor duo d̄z h̄re. scilicet timorē d̄i. et zelū aliarū. s. i.

De bonitate cōfessoris i se et in exercitio talis officij dicit Aug⁹. de pe. dist. vi. ca. Qui vult p̄fiteri. Sacerdos ante quē statuit oīs languor in nullo illorū sit indicāduz que in alio indicare est promptus. Judicans em̄ aliū qui est iudicandus cōdēnat se ipsū. cognoscat igit se et purget in se qd̄ videt alios sibi offerre. Curet vt a se p̄iiciat q̄cūquid in alio damnosū reperit. animaduertat qd̄ qd̄ dicit. Qui sine peccato ē vestrū rē. ideo em̄ liberauit peccatricē. quia nō erat qui p̄iiceret lapidem. quō lapidaret qui se lapidandū cognosceret. Nullus em̄ erat sine p̄ccō. in quo intelligit oēs fuisse reos nā venialia peccata sp̄ remittebant p̄ cerimonial. Si qd̄ p̄p̄ctū in eis erat criminale erat. Detiores ḡi s̄ sunt sacerdotes se prius nō edificātes

Tercia pars libri pmi

illis q̄ dñm obseruabāt insi-
dij. fm̄ em̄ Aug. Tho. & Al-
ber. audies cōfessionē cū con-
sciētia mortalis pcc̄i mortali-
ter peccat. tñ effectū sacramē-
ti cōfert cū sacro: si nō est p̄ci-
sus v̄l suspēsus p̄tū cū q̄s ali-
as mal⁹. Un⁹ Aug⁹. i. q. i. c.
dictuz est a dño. Flumeri ad
Haron. Vos ponite nomen
meū sup filijs isrl̄. & ego dñs
bñdicam eos: vt gratiā tradi-
tā p̄ ministeriū ordinari trās-
fundant hominib⁹. Nec vo-
luntas sacerdotis pdesse vel
obesse p̄t. sz meritū bñdictio-
nē poscēt. Qd̄ aut̄ d̄r eadē q̄.
Remissionē pcc̄oꝝ non dant
auari & sūla. itelligit fm̄ glo.
vel simpliciter de p̄cis. vel
si intelligat de tolerat⁹: tales
nō dant ex merito vite. i. nō
sunt digni dare.

Duo q̄ debet h̄re p̄fessor.
Ebet aut̄ p̄fessor p̄ci-
pue h̄re duo. s. timo-
rē vñ fiat circumspe-
ctus. & zelū aīaz vñ sit sollici-
tus circa ea q̄ necessaria sūt.
Quantū ad p̄mū cōsiderare
d̄z q̄ ip̄e ē mare enēū in tēplo
dñi vbi lauabāt sacerdotes &
leuite aīalia offerēda in sacri-
ficiū. vñ ex imūdicij a q̄bo il-
la abluebant efficiebāt imū.

di. Un⁹ Brego. in pastoralī
dicit q̄ sit plerūq̄ vt animus
pastoris audita tēratōe ouis
& ip̄e tentet. & ideo cū timore
& tremore d̄z poni. et nō se in-
gerere: & cū leuitate & cū risib⁹
instare. Unde in figurā moy-
ses vt d̄r Exo. xxxviii. fecit la-
bium enēū de specul mulierū
in q̄ lauarent sacerdotes san-
cta sanctoꝝ ingressuri. & signi-
ficat scripturā: vbi sunt exē-
pla sanctoꝝ aīaz. ad q̄m de-
bet sepe inspicere ad vidēdū
maculas suas ad intelligen-
dū insidias diaboli Un̄ sub-
dit Bre. vbi sup̄. Nec neq̄q̄
sunt timenda pastori. qz deo
p̄sante cūtra subtilr. tāto fa-
cili⁹ liberaf q̄s a sua. q̄nto mi-
sericordi⁹ tēratōe fatigatur.
Quātuz v̄o ad zelū dīc Bre.
q̄ nullū sacrificiū ita dō acce-
ptū ē vt zel⁹ aīaz. Et fructū
h̄mōi oñdit Jac. v. c. vbi p̄
pmulgarōes p̄fessōis dicit.
Qui cōuerſi fecerit pcc̄oꝝem
ab errore. vie sue salua bit a/
nimā ei⁹ a morte. et charitas
operit multitudinē peccato-
rū. Nō aut̄ min⁹ trahunt ad
deū p̄ cōfessionē anime q̄ndo
diligenter sit q̄s p̄ p̄dicatores
moderno tēpore. vt experien-
tia docz. debet ergo non tar-

dare q̄ vocatur ad h̄mōi.

Quō se h̄re debeat p̄fessor
erga penitēte. ⁊ de q̄bus in
terrogandū ē in confessione.
⁊ ibi p̄ius decē p̄ceptoz d̄ca
logi. ⁊ p̄ius septē p̄ctoz mor
taliū. ⁊ q̄ in cōfessioe tria de
bet obseruare interrogando
cōfessor. s. ij.

Quicquid dicitur
gustin⁹ de pe. di. vi.

c. i. post medium di/
cens. Diligēs inq̄sitor subri
lis inuestigator sapiēter ⁊ q̄si
astute interroget a p̄ctore. q̄
forsitan ignorat v̄l p̄ h̄cun
dia veller occultare. cognico
aūt crimie varietates ei⁹ nō
inuestigare dubitet ⁊ locū et
temp⁹ ⁊c. q̄bus cognit⁹ adsit
beniuol⁹ parat⁹ corrigere. et
secū on⁹ portare. h̄eat dulce/
dinē in afflictioe. pieratē i al
teri⁹ crimie. discretōez i vari
erate. adiunet p̄fiteēte orādo
et alia p̄ eo bona faciendo. sp̄
iunet leniēdo. p̄solando. sp̄ez
p̄mittēdo. ⁊ cū op⁹ fuerit etiā
incredpādo doleat loquēdo.
instruat opando. sit p̄cipep̄
laboris si vult esse particeps
gaudij. doceat p̄fuerantiaz.
Nec Aug⁹. Ex his p̄bis
Aug. patet q̄ nō sufficit au/
dire cōfessionē eorū q̄ sibi di/
cunt a p̄ctore ⁊ ip̄m n̄ intro/
gare. nisi eēt p̄sona in his be
ne pita ⁊ sciētificata q̄ suffici
enter scit dicere q̄ optet. Sꝫ
cū p̄sone cōiter sint grosse in
istis. etiā ille q̄ sunt i alijs ne
gocijs mūdi v̄l sciētij acū
ti. Iō p̄mittēdū ē dicere vni
cuiq̄ id qd̄ vult. ⁊ eo ordine
q̄ vult. ⁊ de p̄ctis q̄ p̄ se suffi
ciēter dicit nō ē itēz interro
gā
dus. ne molestes eū in q̄ non
oportet. Sꝫ si aliq̄d nō bñ i/
tellexissz. p̄cipue d̄ mortalibz
faciat sibi iterū declarare vt
meli⁹ intelligat. De his v̄o q̄
nō plene dixit. puta qz nō di
xit circūstantias necessarias
v̄l numez. interroga eū d̄ his
vt plene dicat q̄ntū ē necessa
riū. De illis v̄o peccatis q̄ n̄
dixit. nec scit p̄ se dicere iter/
roga eum.

Quo ordine fieri debeāt
interrogatiōes. ⁊ de q̄bo.

Sed Ray. ⁊ Host. in
sūma dicūt q̄ interro
gatiōes fieri debēt d̄
septē vicijz capitalibz ⁊ eoz
sp̄ibz ⁊ filiabz. de q̄bo h̄es. s.
diffuse i. ij. pte. p̄ totuz. nō tñ
ē interrogādū d̄ oibz. sed pl⁹
⁊ min⁹ p̄m p̄ditionē p̄sonarū.
Sicut aūt q̄ p̄fiteat nō habz

Tercia pars libri primi

necesse tenere magis vnus or/
dinē q̄ aliū dicēdo pctā sua.
ita nec p̄fessor interrogādo. tñ
ad meli⁹ memorie p̄mēdādū
de q̄b⁹ dz interrogare: et de q̄
bus iā interrogauit ne āplius
habeat triplicare p̄gruū ē te
nere aliquē ordinē. ⁊ si placz
interrogare de decē p̄ceptis:
q̄ p̄tinent in istis v̄sib⁹. Vnus
cole deū. nec iures vane p̄ ip
sum. Sabbata sc̄ifices. ha/
beas in honore parētes. Nō
occisor eris. fur. mech⁹. testis
iniquus. Nō vlli nuptā. nec
rem cupias alienā. Declara/
tionē horz versuū habes in/
fra Post hō interrogationez
sup decē p̄ceptis pueniēs erit
interrogare sup septe⁹ vicijs
capitalib⁹. q̄ in h̄ v̄su p̄tinent
Ut tibi sit vita sp̄ saligia vi/
ta. In ista dictiōe saligia sūt
septe⁹ littere. a q̄b⁹ icipiūt no/
mina septe⁹ capitaliū vicioz
Per S hō intelligit supbia
sub q̄ p̄phendit vana gloria.
Per A auaricia. Per L feri/
da luxuria. Per I inuidia. p̄
B gula. Per I ira Per A ac/
cidia **S**z anteq̄ interroget
de peccatis prius querat de
excoicatione maiori. ⁊ si iue/
nit eum aliqua sentētia irre/
ctū. si habet auctoritatē sup

hoc absoluat p̄us. Si vō nō
habet auctoritatem remittat
ad eum qui potest eum absol/
uere.

In interrogatiōib⁹ siēdis
tria debent observari.

Uo. in. iij. dic q̄ cō/
fessor tria debet obf/
uare in interrogatiōi/
bus siēdis **P**rimū est q̄ nō
introget oēs de oib⁹. s; inter/
rogent p̄sone de pctis q̄ con/
sueuerūt regiri in homib⁹ illi/
us p̄dictiōis et status. vt stipē/
diarij de rapinis ⁊ incendijs
Clerici de symonia et horis
obmissis. Adolescentes d̄ lu/
xurijs ⁊ b̄mōi. Unde a p̄nci/
pio cōfessionis decēs est iter/
rogare confitētē de p̄ditione
sua. d̄ exercitio ⁊ statu. an cle/
ricus. an laicus. an solut⁹ vel
p̄iugatus: ⁊ b̄mōi. vt p̄undē/
ti⁹ inde possit formare intro/
gardēs. Et q̄ntū est t̄pis q̄ se/
cerit vltimā p̄fessionē. ⁊ si se/
cerit penitentiam sibi iniun/
ctam. Et vtrum in statu gra/
tie vel peccati mortalis.

Secūndum quod debet ob/
seruare confessor est vt inter/
rogētur ipsi a remotis de pec/
catis: et in genere. non in vl/
tima specie et modo pecca/
ti subito. **U**t si nesciebat

tales peccatū dimittere illō ad
discat. et sic ducat i tēptatōez
Verbi grā. Si faret se cōmi
sisse viciū luxurie: nō statim
interroget cōfessor si seipsuz
suis manibz polluit. et hīdī.
sed ita paulatim interrogz d
modo et circūstātijs tal' pccī
dmissi et hīdī. **T**ercū ē q
in pccis carnalibz nō descen
dat nimis ad pcculares cir
cūstātijs non necessarias. qz
hoc est seipm in tēptatōez in
ducere. et ad inuētiōē pccō
rū docere eos q ignorāt. tali
qñ postea talia referunt i pla
teis in derisum et scādālū sa
cerdotū. vbi grā. Si vir fa
tet polluisse mulierē extra vas
debitū: nō vltēri? qrat cōfes
sores i q pte corpis et quō. qz
iā hz vltimā spēz pccī. Alias
ho turpitudines qf miseri ho
mines inueniūt. ipimet si vo
lunt expmānt.

De circūstātijs pccōrū. et
ibi p'ius eaz. et q circūstātie
sunt in qntuplici specie. s. iij

Ed nota

Cōfessor nō solum
dz itrogare d mor
talibz. s. etia de circūstātijs q
aggrauāt vl' alleuiāt. Unde
Inno. in. c. omnis. d pe. et re.

dicit. Sic dīsceret? sacerdos
et caut? vt more piti medici
supinfundat vinum zoleum
vulneribz sauciari. diligēter
inqrens pccā et eoz circūstan
tias. qto diligēt et prudēter
inqrit intelligat qle ei debe
at p'bere p'siliū. et cuiusmodi
remediū debeat adhibere di
uersis vtendo exp'mentis ad
sanandū egrotuz. hec ibi. Ad
illud facit qd dicit Aug? de
circūstātijs pccōz. de. pe. di.
v. c. cōsideret q'litatē criminis i
loco. in tpe. in p'seuerātia. i p
sone varietate. qli s fecerit in
tentōe. et d ipsi? viciū mltipli
ci executōe. Nis ista varie
tas p'stēda ē et desēda. Dolē
dū est nō solū qz peccauit. s.
qz se hute et grā puauit. do
leat alioz vitā i sua fuisse cor
ruptā. s. suo exēplo. et cōmo
dū qd dedisset. primo suo ex
emplo bono: doleat de trīsti
cia quā intulit bonis peccā
do. et de leticia quā eis nō ad
hibuit. h' Aug? Que oīa i
tellige fm q declarātur hic.
Illas aut circūstātijs q tra
hūt pccm in alteraz speciem
optet necessario confiteri fm
Tho. Alb. et alios doctores
Alias em circūstātijs cōfite
ri. cū sint pccā vēialia pfecti

Tercia pars libri pmi

oris est virtutis. nō tñ est neces-
sariū. Pe. de pal. i. iij. di. xvi.
dicit. qñ nūc? circūstātiarū cō-
p̄hendit h̄ vsu Quis qd vbi
per q̄s q̄b̄ auxilijs: cur quo-
mō qñ. Ray. v̄o addit octa-
uā. s. quoties. et vbi in vsu d̄z
q̄bus auxilijs. ipse dicit per
q̄s. Dicit ḡ q̄s p̄ varietate p̄-
sonarū. et stat? erat? sapie et or-
dinis. et sic fuit ḡuissimū pec-
catū ade. qz q̄nto grad? alti-
or tanto casus ḡuior et ingra-
titudo maior. Quid. vtz ma-
lū qz phibitum. v̄l ex genere
suo. vtz mortale vel veniale.
an occultū v̄l manifestum. et
q̄tū ad hāc p̄ditiōez ḡuī? su-
it p̄ctm chayn q̄s ade. quanti-
tas em̄ generis homicidij ḡuī
or est p̄ctō gule v̄l superbie.
Ubi. qz in loco sacro ḡuīus
peccat. Per q̄s. qz traxit ali-
os ad peccādū: qd ē p̄prium
diaboli. v̄l q̄s posuit media-
tores ad malū p̄petrādū. q̄a
p̄ctōz illoz ē p̄nceps. v̄l cuz
q̄b̄. p̄ q̄b̄. et p̄ q̄s. Quotiens
nō solū q̄ntū ad p̄suetudinez
s̄ etia q̄tū ad nūez. q̄ nūc?
refert ad actōem. nō ad obie-
ctū actōis. v̄bi ḡra. Si hō ī
iniusta p̄trectatione accipiat
saccū plenū mille florenis: est
tñ vnū furtum Si aut tres

florenos accipiat diuersi acti-
bus successiue erūt tria fur-
ta. qz in ipso actu ē p̄ctm sp̄ es-
sentialit. et ideo nō pōt vnūz
esse ī pluribz actibz. Cur. An
ex īfirmitate vel ignorancia
vel elatōe. v̄l q̄li intētiōe fece-
rit. qz mortalia p̄ctā trahunt
speciē a fine. ideo h̄ diligen-
ter est explicandū. Qui enim
furat vt meche? magis dicē-
dus est meche? q̄ fur. et tñ vnū
peccatū ē in vno actu. s̄ h̄is
ples deformitates. Quo mō
naturali vel innaturali. qz sp̄
ē graui? in eodē genere. s̄ agē-
do q̄s pariedō. Dñ. si ī sacro
tpe. puta diebz festinis l' alio
tpe. et de p̄seuerācia in p̄ctō.

Circūstācie p̄ctōz p̄fiten-
de sunt in multiplici genere.

Ad declaratiōez hu-
iusmodi. s. qñ circū-
stācie p̄ctōz sunt cō-
fitende. sic dicit Pe. de palu.
Circūstācie sunt in q̄ntupli-
ci genere. P̄te sunt q̄ nō alle-
uiāt nec agguāt. sic ille q̄ nul-
lā īportāt p̄ueniētiā v̄l discō-
ueniētiā ad rōnem. nec ex se
nec ex suspitiōe. vt furari cuz
māu dextra v̄l sinistra. et istas
confiteri ē superfluum. Se-
cunde sunt que alleuiant. scz
que īportāt conueniētiāz

vt facere malū ex bona inten-
tione vñ ignorācia. 7 istas pñ-
teri ē impfectum. nisi timeret
scādālū cōfessorū. Tercie sūt
q̄ importāt discōueniētiā ex
suspitiōe. vt furari multū. 7
istas cōfiteri est pfectū. quia
aggrauāt pctm̄. nisi iminerz
piculum sui vñ cōfessoris vñ
alterius terciū Sed qz n̄ mu-
tant speciē nec aggrauāt ī in-
finitū nō ē necessariū eas cō-
fiteri fm̄ Tho. Sed Pe. di-
cit. q̄ q̄uis ista sit cōis opi-
nio. tutior tñ est alia. s. vt cō-
fiteant eas. s. cū notabilis ag-
grauāt. vt furari cētū multo
huius ē q̄ furari vñū. Quar-
te sunt q̄ aggrauāt et mutāt
speciē. nō tñ ī infinitū quāt
vt qñ vtrūqz ē veniale. vñ qñ
primū ē mortale. secundū ve-
niale. vt ī speciebus gule. q̄rū
vna aduenit alteri. 7 sunt qñ
qz veniales 7 quādoqz mor-
tales. 7 istas pñteri n̄ ē neces-
sariū. nec illud ē p̄ hoc qd̄ di-
cit Tho. et cōmuniter alij. s.
q̄ que mutant speciē necessa-
rio sunt cōfitende. quia loq̄-
tur de illis que sūt mortalia.
Ratio aut̄ q̄re nō ē necessariū
um eas cōfiteri ē ista. qz cir-
cūstācia ē cōfitenda neces-
sario. non qz mutat spēm. vt

patet ī veniali. sed qz mutat
ī infinitū. vt patz ī mortā-
li. Sz circūstācia nō mutās
ī infinitū. nu nō aggrauat
ī infinitū. quia intendit pe-
nas 7 nō extēdit. Extēsiō em̄
est infinita nec pōt crescere. sz
intensio ē finita. 7 sp̄ pōt cre-
scere. Nulla ḡral̄ q̄ non mu-
tat seu aggruat ī infinitū est
necessario cōfitēda. Quāte
mutant 7 qñqz aggrauāt ī in-
finitū. vt qñdo veniali acenū
puta ad gulam studiosē p̄pa-
tam addit ebrietās vel nota-
bilis anticipatio hore ī ie-
iunio sine causa. Sz vtrū ī
religioso sit mortale qd̄ alte-
ri ē veniale. dicendū q̄ n̄. pu-
ta dicendo verbū ociosum 7
hm̄i. nisi spēm mutaret. q̄a
nubere vñ velle nubere qd̄ se-
cularibz non ē pctm̄ sibi fiat
causa plis generāde. vñ veni-
ale ppter voluptatē ē mor-
tale religioso professō. cleri-
co vñ ordiāto. quia sacrilegi-
um ē. non aut̄ p̄mi motus lu-
xurie. furci vel inuidie. quia
nullus vouet se non habitu-
rum p̄mos motus qui n̄ sūt
ī nostra potestate Nec Pe.
de pal.

Circūstācie q̄ trahūt pctm̄
ad aliud gen⁹ sunt p̄fitende.

*p̄m̄ ī Reli-
giōso sit mor-
tale, qd̄ alteri
ē veniale.*

Tercia pars libri primi

Et nota fm Tho. in qdā epla q̄ ille circūstantie dicunt trabe re p̄ctm ad aliud gen^o. et ideo de necessitate p̄fitende q̄ bñt specialē repugnātiā ad aliqđ p̄ceptoz diuīe legis. Sicut furtū simplr repugnat huic p̄cepto. nō furtuz facies. Si vō fiat furtū i loco sacro circūstantia loci illa repugnantiam hz ad aliqđ p̄ceptorum qđ est de veneratione sacroz et addit noua species peccati et sic de alijs.

Peccatū p̄missuz die festo trahit ad circūstantiā aliam.

O Jcit Rico. d̄ lyra sup̄ Ero. q̄ p̄ctm mortale p̄missum die festo hz spēalem repugnātiā ad p̄ceptū d̄ sacrificatiōe festoz et sabbati. qz magis ē opus seruile op^o p̄cti q̄ op^o manuale. Op^o aut̄ fūile ibi phibet et sic ē mortale vltra p̄p̄iā de fornicatē suematie. Et h̄ q̄ p̄mittit in die festo habz aliam deformitatē quā oportz p̄fiteri. et i fine dicit idē tho. q̄ illud qđ d̄r: circūstātiās n̄ traheret p̄ctm ad aliud gen^o sine speciē nō eē de necessitate p̄fitendas: non esse referendū ad nūcz p̄ctoz et eiusdem

speciei. qz numez tenet cōfiteri si pōt. qz non est vnū sed mltā. et hoc nota diligēter

Nota tercio q̄ cū cogitatio cū delibera- tiōe rōnis i actū p̄cti mortal. s. deliberādū illū actū agere: etiā absqz ope sit p̄ctm mortale. iō ad linglas p̄ctoz species post p̄ctā opis introga etiā de p̄ctis cogitationū illi^o p̄cti tm. et de p̄ctis ozis. et cū op^o alicui^o peccati et delibe ratio mentis ad illud agēdū absqz ope sit eiusdem species specialissime. sed differt fm magis et minus. vel p̄fectū et imp̄fectū. qz. s. maius p̄ctm ē in ope q̄ in sola cogitatione. ideo etiā de circūstātijs hu iusmodi cogitationū interro gādū ē. puta si diē penitēs se p̄sensisse cogitatōibz luxurio sis. qz h̄ p̄t esse mltiplr et i diuersis speciebz. iō interroget de q̄litate ipaz cogitationū. et si deliberauit tale p̄ctm cō mittere cū soluta. qz tunc fornicatio est si ipse solutus est. aut cū cōingata. qz tūc adulterium est. aut cū plāguinea quia tunc incestus est. et sic d̄ alijs luxurie speciebus. et ali orū vicioz.

Peccatum diuidit in tria

PRo aliqui declaratio
ne predictorum nota quod
dicitur Thoma. i. q. xij. q.
pccm diuidit per hec tria. scilicet.
pccm cordis oris et operis. non
sicut per diuersas species completas
sicut differunt specie bos et leo
et capra. sed sicut per diuersos
gradus peccati. sicut domus in
fundamentum diuidit in pari
etes et rectum sicut in species incom
pletas. Consummatio igitur pec
cati est in opere. unde peccatum
operis habet species completam. Sed per
ma inchoatio eius est quasi funda
tio in corde. Secundus gradus
eius est in ore. Item enim quod habet in men
te praeputit facile ad manifestam
dum conceptionem cordis. Tercius
gradus est in consummatione operis. Per
quod hec tria pertinent ad unam per
fectam speciem. cum ab eodem motu
non procedat. Terciumque eius ex eo
quod appetit videtur praeputit
in corde. Secundo in rebus peruenit
sa praeputit. tercio procedit ad
facta iniuriosa. ut per uisionem et
humorem. et sic de aliis quibuslibet
ut de luxuria. Nec tamen sic intel
ligendum est peccatum cordis esse species
incompletas. quasi non sint morta
lia. imo quoniam in eis est consensus de
liberatum ad actum qui de se sunt
peccata mortalia. tales cogitati
ones sunt peccata mortalia. et si

non ita quia sicut peccatum operis
ut dictum est. Et quoniam similes sunt
cogitatio cum locutione et opere
unum est peccatum. ut patet de luxu
ria et aliis peccatis. Quoniam hoc quod
tempore deliberat fornicari. talio
tempore diuerso et distanti
fornicatur sunt duo peccata
mortalia. De delectatione
vero morosa aliquid dicitur suo
loco.

Regule quoniam cognoscendi
peccatum mortale et veniale

Ad cognoscendum hoc
quoniam peccatum est mortale
vel veniale nota sunt quoniam
regulas. Prima est. quoniam
amor vel affectus ad aliquid cre
aturam. scilicet vel aliam tantum crescit
vel est tam magnus quod in eo consistit
tur ultimus finis. id est quod nec
actu nec habitu ordinat illam
creaturam: aut eius dilectionem
aut etiam seipsum secundum deum. et vel
let cum tali creatura peccari. et
non curaret deum offendere aut
eius precepta transgredi propter illam
creaturam. ita quod ibi est aliquod peccatum
peccatum dei. si non est formalis:
tamen interpretatiuus. et est
fruitio creature. quia praeponi
tur creatura deo. unde cum
aliquis vellet hic cum crea
tura semper manere. non curat
de eterna beatitudine. licet

Tercia pars libri pmi

nō sint sp̄rudes de h̄ interro
gādi v̄l tēptādi. tñ tal̄ amor
creature sp̄ est p̄c̄m̄ mortale
Dñ aut̄ aliq̄s diligit aliquā
creaturā plus q̄ deū. sed p̄
pter hoc nollit deum offēde
re aut eo carere. nec ei⁹ amici
ciā p̄dere. talis amor creatu
re nō est peccatū mortale.

Secunda regula satis p̄cor
dat cū p̄cedenti. s. cū notabi
lit̄ p̄tra dilectionez p̄imi ali
qd̄ p̄mittit̄. tūc ē mortale pec
catū. qñ h̄o n̄ tunc ē veniale.
qñ h̄o aliqd̄ sit p̄ dilectionez
dei p̄t̄r attēdi penes h̄ qd̄ re
pugnat charitati vel amici
cie quam debem⁹ ad deū h̄re
sup̄ oīa. qñ at̄ aliqd̄ sit p̄ dile
ctionē p̄imi p̄t̄r attendi pe
nes ista p̄cepta legis nature.
s. qd̄ tibi nō v̄ss fieri alteri ne
facias. et qd̄ tibi rōnabilr̄ et
ex debito vis fieri. alteri faci
as. Et p̄t̄r etiā attēdi penes
scandalū actiū qd̄ ego inse
ro p̄imo meo p̄ mala exem
pla. sed inq̄ntū importat ali
quid p̄ dilectionē. vel q̄ntuz
sit illud scādalū ad hoc q̄ sit
mortale nō p̄cise determīa
tū est. q̄ in modico facere cō
tra p̄imuz n̄ est mortale. aut
in p̄uo scandalizare. v̄nō q̄li
bet attēdat seipm̄ qd̄ sibi vel

let fieri: et qd̄ sibi nollit fieri.
et p̄ qd̄ factū et nō factū solve
ret int̄ se et p̄xim̄ suū amicici
am qm̄ sibi h̄nt. **Tercia re**
gula qñ omittunt̄ p̄ p̄ceptuz
dei recclie. v̄l leḡs nate. v̄l su
p̄ioris q̄ p̄cepta sūt d̄nc̄ita/
te salutis. vel p̄ votū publicū
v̄l p̄natū. v̄l p̄ iuramētū lici
tū. et tunc ē mortale p̄c̄m̄. qñ
h̄o citra tunc nō est mortale.

Quarta regla cū aliqd̄ sit
v̄l cōmittit̄ v̄l omittit̄ cōtra
p̄sciam vere v̄l false dictātes
aliqd̄ p̄c̄m̄ mortale. v̄l p̄tra
p̄scientiā formidantē pbabi
liter vel dubitatiue an aliqd̄
p̄c̄m̄ sit mortale. tunc semp̄
est mortale. si p̄scientia nō sit
sufficienter instructa. **Qui**
ta regula de actib⁹ intus ma
nentib⁹. qñ q̄dem solā h̄z cor
gitationē d̄ aliquo q̄ntūcūq̄
turpē v̄l malā absq̄ p̄placen
tia seu delectatōe v̄l cōsensu
tūc nunq̄s est p̄c̄m̄ mortale.
v̄l nulluz. v̄l veniale. Dñ h̄o
est cōsensus in actū q̄ eēt pec
catum mortale. tunc sp̄ ē pec
catū mortale. quia de⁹ volū
tatē p̄ facto acceptat. qñ au
tē cum cogitatione aut p̄pla
centia ē delectatio morosa ī
aliq̄ turpi. sp̄ealiter in libidi
nolis. tūc est mortale. fm̄ d̄r

ctum Augustini. esto q non
sit cōsensus in actuz. fm hoc
dictū Augus. iudiciū ē d pec
catz interioribz. Ad qd etiaz
facit dist inctio supra posita.
de sensualitate et ratiōe. 7 de
peccatis puenientibz 7 seqn
tibz deliberatōem. Applican
do igit septez vicia capitalia
quonon semp sunt mortalia
sed sunt male radices i homi
ne: ex quibz oriunt septē ve
nialia.

Que debeat seruare 7 sci
re cōfessor vtilia 7 necessaria
in ipso exercitio confessiōis.
S. iij.

Ultra ex
cōicationem iur
cōmunis sciat cō
fessor si penitens incidit in
sniaz cōstitutiois synodalis
ideo debet inuestigare de cō
stitutōibz illi⁹ dyocesis: si qd
haberet. vel etiam pūcie vl
legationis. Ut melius possit
penitentibz puidere diligen
ter querat de numero pecca
ti: quotiēs incidit in id vel il
lud. quia homines sepe tran
seunt illud leuiter. et de circū
stantiis non necessariis. 7 de
peccato qd alteri iā rite con
fessus est non querat. cū nō

teneat nisi in casu in quo te
net quis confessionē iterare.
de qd plene supra in titulo pre
cedenti. Et nō solū de pctis
ope ppetratis. sed etiā d pec
catz cordis. 7 de numero eo
rum qd psona pui pendit iter
rogādū est. Et qz fm Tho.
i. ij. pctm cogitatonis 7 opis
in eadē materia sūt vnus et
eiusdez speciei. sed differt fm
mag⁹ 7 min⁹. qz. s. pctm opis
est grauius pctō cordis. idō
etiā interrogandū est de spe
cie 7 circūstantiis necessariis
peccatoz cordis vbi gratia.
Si dicit se in mēte solū deli
berasse mulierez cognoscere:
interrogandū est vtrū solutā
vel nuptā: virginē vel aliam.
et qua die. 7 hoc quia ipse fa
ciunt illud pctm esse diuerse
speciei. Et si mulier est: faci
as eam ex trāsverso stare. nec
faciem ei⁹ aspicias. quia faci
es eaz vent⁹ est vrens. vt ait
propheta. Sed nec virū de
cet frequēter aspicere in facie:
ne eum erubescere facias vl
tra qd oportet. viro qz gra
ues et sapientes diuicius et
vrbanius oportet reprehē
dere. Rusticos grossos ac i
dioras durius. ne peccata
sua paruipendant ex leuitate

Tercia pars libri primi

sermonis. Stimulatos vo
ex dolore et desperatione. quā
cūq; peccata commissa sunt gravia
cōsultare et aiare expedit in
ducēdo exēpla David. Da
gdalene. Pauli. Petri. latro
nis Et huiusmodi induratos et se
excusantes aggravare pecca
ta eorū ostendendo eorū picula.
exēplo Aīde. Saul. Jude. et
huiusmodi qui seipsos desperarūt.
Nota sūm **D.** Ubi. li. d. offi.
ordi. q. illoz p̄fessiones p̄us se
audiēde et libet? q. magis id
gere putant. vlt q. raro veni
re solēt. vlt q. sūt extranei. vlt
quia sunt in maiori statu. vlt
de quoz p̄fessioe sperat vtili
tas futura.

Quō se b̄re debeat p̄fessor
audiendo mulieres

Tem dicit de audie
tibus mulieres: caue
ant ne nisi in publico
audiāt. et nisi ab aliq. videant
nec mlti imozent nisi q̄ntuz
necessitas cōfessionis requirit.
et eis q. nimis frequēter p̄fite
ri volūt assignet certū t̄ps ex
tra qd̄ ip̄as n̄ audiāt. n̄ alijs
colloquijs se eis exponāt. et
sp̄ duris v̄bis et rigidis v̄rā
tur circa illas poti⁹ q̄ molli
b. **D.** ille. Et b̄ ē illos q. q̄
tidie audiūt mulierculas. et

faciūt eis lōgas p̄dicatiōes.
vñ amittūt mlti t̄ps et scāda
lū sequit cōit̄ i ip̄ et i pplis.
Qual̄ et q̄nta debeat iūgi
satisfactio seu p̄nia a p̄fesso
re penitētib. et q̄lit se b̄re de
beat p̄nias iniūgendo. §. v.

Mota q. p̄ q̄libet peccato
mortali eēt. regu
lariter septēnis p̄nia iniūgē
da seu imponenda. vt habet
xxij. q. i. c. p̄dicādum. i glo. et
xxvij. q. ij. c. bocipm. et §. se
q̄nti. qd̄ seruabat āt̄quit⁹. et
ista septēnis p̄nia magis vlt
minus aspa sūm varietatē cri
minū maiorū vlt minorū et cir
cūstanciāz et cōpūctibis erat
q. vt dicit Hiero. Alpd̄ deū
nō t̄m valet t̄ps mensura q̄
doloris. nec t̄m abstinentia ci
boz q̄ mortificatō criminū.
de pe. di. i. c. mēsurā. Sz bo
die p̄nie oēs sunt arbitrio cō
fessoris taxāde. p̄siderat̄ cir
cūstantijs criminū et p̄sonaz
et huiusmodi. extra d. pe. et re. c. de
us qui. Dicit em̄ Leo papa
xxvi. q. vñ. c. T̄pa penitendi
nis tue moderatōis arbitrio
sunt p̄stinēda. put p̄uersorū
aīos p̄speret̄ ee d̄notos Ray.
Bul. et Spe. i suo rectorio.

hoc tenent. et general' consuetu-
do sic se habet. nec est id quod dicit
Gregorius. de pe. di. v. c. falsas pe-
nitentias dicimus quod non sunt au-
toritate sanctorum patrum per qualitate
criminum ponunt. Hoc enim in-
telligit secundum Ray. cum sine neces-
sitate rationabili dimittere peni-
tentie antiquas taxat. Nam vel
tra illa communem penitentiam septemque
per quilibet peccato mortali in gene-
re ponuntur alie penitentie maiores
vel minores per certis peccatis
put habet in diversis capitulis
decretalium et decretorum. quod
quod communiter non dantur sed non pono quod
plene habent in summa confessorum
lib. ii. tit. xxiij. q. cxv. tit.
de pe. et re. ubi ponunt casus
xlvi. de homicidio. Est autem satis
rationabilis causa non dandi homicidio
penitentiam indispositio penitentium
et etiam aliquando non sufficeret tempus
vite. Nam ut Ray. et Hostius.
dicunt. dicit confessor talem da-
re penitentiam quam verisimiliter credat
illum implere. ne ipsam violan-
do deterius sibi contingat. quod si
magna peccata promittit. et dicit se
penitere. sed non posse aliquid du-
ram penitentiam facere. animam enim
ad confessoris ei ostendit quanta
est peccatorum. et per penitentiam pe-
nitas sibi propter hoc debitarum. et
sic tandem iniungat ei penitentiam

quam libenter suscipiat. Et si sa-
cerdos non potest gaudere de omni
moda purgatione eius. saltem gau-
deat quod liberatum a gehena trans-
mittit ad purgatorium. Itaque
ut dicit Hostius. confessor nul-
lo modo debet promittere peccatorum de-
speratum a se recedere. ar. xxvi
q. vi. per sed potius imponat ei
vnum propter nos. vel aliud leve.
et alia bona que fecerit. vel mala
que tolerauerit sint ei in penitentiam
Lector. Thoma. i. h. Hoc tamen sa-
ne intellige. vices si ipsam alio pe-
nitet. et dicit se paratum facere quod
debet sed non penitentiam sufferre
non posse. tunc propter hoc quantumcum-
que deliquit non debet dimitti si
ne absolutioe ne desperet. Sed
si dicit se non posse dimittere
odium. vel caste vivere. vel alie-
rum non velle restituere. vel ar-
tem dimittere quam sine mortali
peccato exercere non potest. vel
aliud homicidio. cum possit. nullo
modo debet absolui secundum Thoma.
Pe. de pal. et illud. quod ut dicit
Gregorius. xi. q. iij. c. Tunc vera est
absolutio sacerdotis. cum inte-
rim sequitur arbitrium iudicis id
est dei. qui nunquam absoluit in-
penitentem. de pe. dist. i. c. nemi-
nem. Sacerdos autem nul-
lam debet committere falsita-
tem in sacramentis veritatis.

Tercia pars libri pmi

vnde ⁊ de pe. di. v. c. frēs no/
stros amonem⁹ vt fals⁹ peni/
tētijs aīas laicoz decipi nō
pariant. falsas pñias dicit cū
sic agit de vno vt nō recedat
ab altero. Ulex si talis petm
pure vult cōfiteri: dñz audiri
ei⁹ cōfessio. vt dñz extra d. pe.
⁊ re. c. q. qdaz. ⁊ sibi aliqd de
bet iniungi. nō tamen absol
uēdo eum: sed ei declarando
q. ppter hoc nō est absolut⁹
s. tñ satisfaciāt pcepto eccle
sie annual⁹ p̄fessiois fiende. ⁊
hortet eū q. faciat oē bonuz
q. d. pōt. vt de⁹ cor ei⁹ illustret
ad pñiam. vt dñz de pe. dist. v.
c. falsas. ⁊ sic nō dimittēdus
sine p̄fessioe ne desperet. q. si
instet p̄ absolutione oñdēdo
scandalū et desperationem si
non absoluat nullo mō dñz
ei assentire. licz tamē ei decla
rare q. fieri nō p̄t. nec iuuaret
eū. Et si pmanet in scandalo
non est curandū. quia est scā
dalū pbariseoz. xi. q. iij. c. in
ter verba.

Qualiter se habere debe/
at confessor penitētijs iniū/
gendo penitentib⁹.

In imponēdo peni
tētijs ne vilescat au
toritas eccleie arbi/
ret p̄fessor. et ne p̄tās clauū

p̄tēnat. de pe. di. i. c. sūt q. ar/
bitrant. l. di. c. absit. ⁊. c. si q. s.
p̄postera. minus maluz est si
qñq. cōtingat errare q. erret
dādo nimis parū q. nimis
magnā. vt dicit L. bryf. xxvi
q. viij. c. alligant. q. vt ibi dñz
meli⁹ est reddere rōnez dō de
nimia misericōdia q. de nimia se
ueritate Si em̄ benign⁹ ē de
us: vt qd sacerdos vult eē au
sterus. exemplū habemus a
xpo. vt dicit Ray. Qui nulli
vnq. grauē imposuit penitē
tiā: sed dixit. Uade ⁊ ampli⁹
noli peccare. ⁊ ad hoc maxie
debet attendere confessor ex/
cidere ab eo. causas ⁊ occasio
nes peccatoz. puta si cōuer/
satio eius cum aliq. vel aliq. ē
occasio ei alicui⁹ ruine. debet
ip̄onere sibi q. dimittat si p̄t
⁊ h̄mōi. de pe. dist. iij. c. satisf
factio. aliqñ imponere pōt ei
loci mutatiōez q. ei ē ad scan
dalū si fieri p̄t. di. lxxxi c. va
let. Aliqñ tñ res sic se hñt q.
fieri nō potest.

Cōtraria penitētia debet
imponi delicto.

In imponēda ē pe
nitētia tria ad ma/
lū qd commisit fm
Ray. viz. Supbo opa hūi
lia. Sūloso ieiuniis. Auaro

elemosine et bonis. quia pararia.
pararijs curant. de pe. di. ii. c.
ii. Quid intellige si credit illuz
velle et posse perficere. Hoc enim
est ad bene esse imponere ma
gis istam quam illam. Item si est ne
gligens ad audiendum verbum dei
sibi preiungere secundum Jo. huius
audiat certum numerum predicati
onum. Debet tamen cavere confessor
ne det tale penam per quam fiat
alteri preiudicium. puta si servo
iniungat longa peregrinatio. vel
ieiunium plerumque. ita quod eius re
cipiet detrimentum de servitio
suo. si etiam imposeret vxor
ri ut daret multas elemosynas
dabit de bonis viri si parafer
nalia non habet.

Pro peccato occulto non
debet dari manifesta penam

Terz per peccatum occulto
non est manifesta penam
iniungenda. scilicet talis ut pos
sit inde oriri aliquis suspitio pec
cati commissi.

Et nota secundum Jo. an.
super cle. dudum. de se
pul. super verbo audire
quod prius debet sacerdos ipone
re penam quam facere absolutio
nem a peccatis. quod probat ex ipso te
xtu cle. quod prius loquitur de penam
iniungenda. postea de absolutio
ne. cum etiam ex ratione. quia cum abso

lutio sit completum et forma in
penam prius debet esse satisfactio quam
est per materialis penam. saltem in
actuali proposito. ut expressa sa
tisfactio quam debet imponi per sacer
dotem acceptet eam penitens sic
confessus est et voluit. et inde se
quitur absolutio. Sed prius debet esse
de cessi. c. si. ubi dicitur quod archiepiscopi
possunt in visitatione absolvere et
penas imponere. quibus de necessi
tate non preceedit. quia tamen contra sit
prius. ut scilicet prius absoluat et
postea iniungat penitentiam quod
cumque fiat. vel ante vel post suffi
cit. Presupponit enim confessor
illud habere propositum eam faciendi quod
sibi iniungit cum ipsum peniteat
Secundum Job. si penitentem ab
solvis cuius generale confessi
onem audivisti. absolvas eum et
a penitentibus oblitis iniunctis
ab alijs sacerdotibus. et si aliqui
rum penitentiarum iniunctarum me
mor sit quod non impleverit eas.
si iudicaveris expediens con
mutes eas: nisi esset in casu a
quo non posses absolvere

De permutatione penite
tie habes supra titulo prece
denti. ca. finali. ubi etiam mul
ta de satisfactione.

Demoniale dicendum pe
nitenti circa penitentiam faci
endam.

Tercia pars libri primi

Quotū est etiā sibi de
clarare et promittere
q̄ si aliq̄ die ex obli
uione vl̄ ex negligētia dimit
teret p̄nias impositā. puta le
iuniuz vl̄ orōnes. et h̄mōi. q̄
possit alia die p̄mutare. Et
s̄m̄. Pe. de pal. p̄sulendū ē di
nitibz et nobilibz q̄ grāt par
ticipatōnez bonoz q̄ sūt i re
ligiōibz. in q̄bz sunt et plures
penalitates q̄ alibi. et magis
deo acceptē. et q̄ i p̄niam im
ponat eis q̄ nō soluz q̄ faciet
p̄ seip̄os. s̄ et etiā q̄ pcurabūt
ab alijs. et om̄ia q̄rū specialit̄
sunt participes. Dicit etiam
Pe. de pal. in. iij. q̄ debet cō
fessor cū minoz penitētiā
debito ip̄onit innotescere ei
q̄ illa penitētia sibi ip̄osita n̄
ē digna: ne decipiat putans
sufficere. sed q̄ deberet p̄ q̄li
libet mortali septennem age
re penitentiā. quam si hic nō
pficiet i purgatorio luet Si
tamen p̄ illam declarationez
crederet eum incidere in de
speratiōem. non debet sibi h̄
dicere.

Quid sciendū quando pe
nitens nō cōfiterur peccatuz
aliq̄ mortale qd̄ p̄fessor scit
esse in eo.

Cōfiteantur q̄ nō
cōfiter aliq̄ mortale
quod nouit de eo cō
fessor ex eo q̄ nō reputet illd̄
p̄ctm̄. Dicit Soff. i. q̄libz. ix.
q̄ si ē certū illud esse mortale
tūc q̄cūq̄ p̄fessor d̄z ei facere
cōscientiā de eo. cū confessor
ordinet ad utilitatē ei⁹. S̄
utilitas ei⁹ est q̄ sciat statum
suū: nec d̄bet eū absoluerē s̄
reputare eū idignū et idispo
sitū ad recipiendū absolutio
nem dum manet in tali statu
S̄ si dubiū est utrū sit mor
tale. et op̄iniones sunt docto
rū diuerse. vitz utrū sit lici
tū emere reddit⁹ ad vitā. tūc
aut p̄fessor est ordinari⁹ eius
ita q̄ tenet p̄fessionē ei⁹ audi
re. et tūc si sit op̄inōis illi⁹ q̄
illud nō sit p̄ctm̄ debet eū ab
soluere simplr. Si autēz cre
dit q̄ sit p̄ctm̄ debet ei facere
p̄flectiā q̄ p̄fitens se diligen
ter informet de illo facto vtz
sit p̄ctm̄. sed dato q̄ ille non
vellet recognoscere illud esse
p̄ctm̄. nihilomin⁹ ex q̄ est or
dinarius tenet eū absoluerē
nec d̄z eū reputare inhabilem
ad absolutōez. q̄ h̄ ex errore
et nō p̄terna op̄inōe p̄cedit.
Ordinari⁹ aut̄ absoluedo de
bet seq̄ cōe iudiciū eccl̄ie. nō

suum. St aut sit p̄fessor dele-
gat? q̄ in nullo tenet p̄fitemi
nisi velit. si credit illd eē mor-
tale non debet eū absoluerē.
q̄ ex mera voluntate depen-
det vt absoluat vl̄ dimittat.
debet em̄ seq̄ p̄p̄iū iudiciū
in absoluēdo. z peccat si ab-
solueret. Dec. Hoff.

Sacerdos d̄z soluere vel
ligare triplr. z d̄ mō z forma
absoluendi. s. vi.

Nota tan-
de fm̄ Ray. q̄ sa-
cerdos d̄z soluere
vl̄ ligare triplr. Uno mō p̄
offensionē. i. oñdēdo solutū
vl̄ ligatū. ligaturz dico cū nō
absoluit. licet em̄ sit p̄ctōz p̄
cōtritiōē a deo absolut⁹. tñ
i facie ecclie adhuc manet li-
gatus. z sic intelligit c. q̄ntū
libz. d̄ pe. di. i. Alio mō ligat
sacerdos dādo p̄nāz ad qm̄
obligat p̄ctōzem. et soluit cū
penā sibi debitā dimittit. vl̄
ad sacramēta admittit. d̄ pe.
di. i. ca. mltiplex. Tercio mō
p̄ excoīcātiōez z absolutiōez
ab ea. xi. q. iij. ca. nemo fit. tñ
fit fm̄. Pe. absolutio a pecca-
tis realit̄ p̄ ministeriū sacer-
dotis. nō q̄dē p̄ncipalit̄ z au-
toritatiue. q̄ h̄ est p̄p̄iū dei.

de pe. di. i. c. p̄bū Nec solum
ostēsiue. q̄ z h̄ faciebāt sacra-
vetis legis siue testamēti. n̄
solū de p̄catuē. q̄ sic magis
absolueret bon⁹ laicus q̄ ma-
lus cleric⁹. n̄ solum p̄ cōtri-
tiōē confitētis. q̄ tūc nūq̄
q̄s efficere ibi d̄ attrito p̄tri-
tus. Sed opat̄ instrumēta/
liter absolutio ad remissionē
disponendo ad gratiā. et nisi
opponat̄ obstaculuz sit d̄ ac-
trito cōtritus. z iā contritio
adaugēt gratiā. Dec. Pe. de
pal. Qui cōcor. Tho. z sit h̄
v̄tute clauū q̄ dicunt plures
i effectu. quia vna ē p̄tās di-
scernēdi. alia diffiniēdi Una
tñ ē essentialr scz potestas iu-
dicandi in foro anime colla-
ta a deo. z in anima imp̄ssa i/
delibilit̄ p̄ susceptionē sacer-
dotij. Dec. Pe. Scdm̄ Ro
Ray. nota q̄ triplex ē iudici-
um. scz di. petri z celi In p̄ri-
mo absoluit p̄ctōz p̄ p̄tritiōz.
In scdo. si iudicio Petri. id ē
p̄fessiōis p̄ absolutiōez. si tñ
pus sit absolut⁹ a dō saltē or-
die. alioqn̄ n̄. vñ d̄. xxiij. q.
i. c. manet petri p̄uilegiū q̄n̄
ex equitate fertur iudiciū.
In tercio. i. iudicio celi. i. cu-
rie celestis absoluit p̄ appo-
batōez. d̄ pe. di. i. nūqd̄ cayn

Tercia pars libri pmi

Alio mō et alijs p̄bis d̄r tri-
plex iudiciū. Primū dī. secū-
dū petri in ecclesia militanti.
terciū sursum i ecclesia triūphā-
ti. **P**rimū ē q̄ de^o mundat
aīam in p̄ritōe. ⁊ hoc p̄cedit
reliq̄ duo. s. tpe dignitate ⁊ ef-
fectu. est ei ille q̄ claudit et ne-
mo ap̄it. aperit ⁊ nemo clau-
dit. **S**ecūm qd̄ sequit̄ p^o il-
lud est iudiciū sacerdotis q̄
auctoritate clauium ligat vl̄
soluit eo mō q̄ paulo ante di-
ctū est. **T**erciū qd̄ sequit̄ ē
iudiciū approbatōis. s. cele-
stis curie ⁊ angelor̄.

Forma verbor̄ absolue-
di penitentē.

Item Pe. de Pal. q̄
hō qz̄ īgrat vtz vn-
q̄ fecerit vnā p̄fectā
p̄fessionē. expedit q̄ i oī p̄fel-
sione sacramentali p^o oīa sua
p̄ctā sp̄alit̄ enumerata seq̄t̄
general̄ clausula. s. De oīmi-
bus alijs mortalibz̄ ⁊ venia-
libz̄ p̄fessis ⁊ nō p̄fessis ac ob-
litis dico meā culpā. ⁊ sic se-
q̄tur absolutō. ⁊ hoc valebit
ad remissionē culpe et pene
etiā mortalis. et scite ac etiā
oblite. ad qm̄ tū non tenebat̄
alā i sp̄ali p̄fiteri iterū. qz̄. s.
sufficiēter p̄fessus ē.

De forma ⁊ vi s̄ybor̄ q̄ re-

quirunt in absolutōe.

Prima aut̄ absolutō
f̄m̄ s̄m̄ Tho. in tra-
ctatu de forma abso-
lutōis ē hec q̄ntū ad substā-
tiā. Absoluo te. ⁊ p̄suevit ad
di ego. ⁊ a peccat̄ tuis. ⁊ si nō
diceret̄ subintelligeret̄. quia
em̄ i sacris s̄ba h̄nt̄ efficacī-
am ex instōne diuina. tenenda
sunt determinata s̄ba p̄sonā
tia institutiōi diuine dicenti
Quicūqz̄ soluerit̄. ⁊ ista ver-
ba p̄ueniunt ego te absoluo.
Idē Inno. ⁊ Hosti. Et me-
li^o addit̄ f̄m̄ Pe. de pal. ab oī-
bz̄ p̄ctis tuis q̄ dicere a pec-
cat̄ tuis p̄fessis ⁊ oblit̄. ⁊ me-
lius d̄r ab oībz̄ p̄ctis q̄ cōfel-
sus es i generali vl̄ sp̄ali de
q̄bz̄ intēdis. De ista et alijs
formis diuersis absolutōis
ab excoīcatōne ⁊ p̄ctis vicef̄
infra i fine interrogatoriū. So-
let at̄ papa aliqui tātas facere
ḡtiā q̄busdā vt ab oībz̄ cēsu-
ris ⁊ penis simpl̄ iuris ⁊ ab
hoīe latis possit absolui i so-
ro saltē p̄scie. ⁊ tūc p̄fessor p̄t
ista forma vti quā a curia ro-
mana habui ⁊ vsus sum.

Forma absolutōis ab ol-
bus cēsuris ⁊ penis tā a iure
q̄ ab homie latis

E plenitudine p̄ctis

aplice cui⁹ auctoritate p pre
fenti gero. Absoluo te ab oī
bus cēsuris ecclīasticis sūis et
vincul⁹ excoīcationū. suspen
sionū z interdīcti. tā ab homie
q̄ a iure lat⁹. necnon ab oīb⁹
negligētis z defectib⁹ omis
sis in sacramentoz admiſtra
tiōe officiis. actib⁹ tuis vl' no
mine tuo factis supplēdo d' so
lita aplice sedis clemētia oēs
defect⁹ eorū dē. Aboleo et oēs
maculā infamie z inhabilitat⁹
vnde cūq⁹ ptract⁹. dispēsoq⁹
tecū sup oī irregularitate sy
monia i ordie: z bñficio acti
ue vl' passiue q̄cūq⁹ occasiōe
vel causa. etiā circa te i colla
tiōe ordinū z alioz sacramē
toz ptract⁹ seu cōmissis. Re
stituo z habilito te ad statuz
famā honorē z executionem
officioz ecclīasticoz q̄rūcū
q⁹ ac ad oēs q̄d⁹ dignitatū et
honorū. ad bñficia ecclīasti
ca habita z habenda. z tibi z
his q̄ habes d' nouo pūideo
relaxādo tibi fruct⁹ q̄s male
pcepisti: seu lesa pscia ex eis
dē ac alia q̄ in ludo ex succes
sione ac alio ad te puenerūt q̄
subiacēt restōni vage in for
ma plenissima. In noīe pa. z
fi. r̄spūsa. amē. Si aut aliq⁹
dubitāt an p ist⁹ spēal⁹ exiga

tur forma absoluēdi necessa
ria q̄ a sede aplice hñt pūile
giū q̄ i articulo mortis dū mta
rat sel possint absolui et hñe
plenā remissionez oīm suoz
peccaminū. i. a culpa z a pe
na vt alij expmūt. Rñdetur
fm q̄ a m̄grīs tā in p̄cilio cō
stātiēsi q̄ basilēsi dictū fuit
q̄ nō. s. sufficit q̄ ea oīa et sin
gula faciat p q̄b⁹ p̄fata idul
gentia dat⁹. put i bullis vl' p
uilegiis taliū expmūt. Nec
putet aliq⁹ q̄ qñ in articulo
mortis fuit semel absolutus
plenarie. z vsus est semel illo
p̄uilegio q̄ postea i alio ar
ticulo mortis vti illo iterum
valeat. nisi papa latiorez au
ctoritatē daret q̄ dat qñ po
nit q̄ in articulo mortis dū
taxat semel. et ita rñsum est i
p̄cilio cōstātiēsi alio a claris
simis viris plib⁹ de h̄ req̄sit⁹
Nec m̄z. quia pūilegiū de
indulgētis tācū valz vl' dat
q̄ntū sonat. nō aut extēdi de
bet vltra.

Quid si dū qñ p̄fessor ab
soluit penitentem de quo n̄
debit.

Sed qd d' p̄fessore q̄
absoluit p̄fiterē d' q̄
n̄ d̄bit aut ex igrā
tia vl' p̄cūdia vl' festinatiōe

Tercia pars libri primi

vel hmoi. et p̄fessor postea ex
perit se errasse. nūqd̄ tenetur
confitēti h̄ dicere. R̄ndet̄ fin
oēs q̄ p̄fessus excusatus ē et
corā deo absolut⁹. interim q̄
nescit: licz p̄fessor n̄ dicat. qd̄
ḡfaciet. Collatio facta fuit d̄
h̄ cum multis notabilibz do
ctoribz theologie i p̄cilio ba
siliēsi. Nā qdā dixerūt q̄ cō/
fessor d̄z autoritatē a sup̄iore
impetrare absoluendū eū. et si
sine magno scādalo fieri pōt
vocare nō absolutū et sibi di
cere ac eū absoluere p̄ audi/
tā p̄fessionē. v̄l si magnū scā/
dalū timereť absoluat eū ab
sentē. si ab vltima p̄fessioe ad
hūc sperat̄ esse in gr̄a. Aut et
alijs placuit si notabile scan
dalū timereť. sūmo sacerdoti
deo p̄mittat. et solā p̄dignam
p̄niam p̄ ei⁹ negligētia pagat
p̄fessor. p̄sertim qñ multitu/
do sic ē neglecta. v̄l mlti eoz
distāt a loco vbi ē cōfessor.

Quid de cōfessore q̄ n̄ in/
telligit penitentē.

Quid etiā sentiēdum
est d̄ eo q̄ p̄fiteť. et cō/
fessor nō itelligit eū
aut ex dormitiōe. aut ex ipe
ritia v̄l distractiōe nimia. v̄l
sili causa. R̄ndet̄ Johan. de
bar. theolog⁹ ātiqu⁹ doctor

in quolibz suis. Sacramen
talis absolutio perigit p̄fel/
sionē. Dis hō p̄fessio impoz
tat reuelatōez q̄ nō p̄t eē sine
relatiōe vni⁹ et p̄ceptiōe alte
ri⁹. cū ḡalterz istoz d̄ficiat. s.
p̄ceptio sacerdotis in p̄fato ca
su de illo pctō n̄ credo eē cō/
fessionē. et p̄ p̄ns nec impendi
absolutōz. Nec ille. S̄z istd̄
videt̄ debere itelligi vbi ob/
audita sunt pctā ḡuia q̄ sunt
de necessitate salutis p̄fiteēda
nō de alijs que cadūt sub cō
filiō. et vbi talia modica ob/
audiunt̄ raro ab eo qui alias
noscit p̄sonaz debet cōfessor
facere iterare ea q̄ ex sōno nō
intellexit.

In penitens teneat̄ itera/
re p̄niam ei iniūctam in pctō
mortali factā i roto v̄l i pre. et
an dicta p̄nia talr̄ facta ei va
leat i foro militāti ecclie. S. vi

Terū ve
ro p̄niaz seu satisf
factiōez imposita
per absolutionē debitam in
pctō mortali factā: vel in pre
teneat̄ hō iterare. Sup̄ hoc
sunt varie op̄iniones. In h̄
tñ omnes cōcordāt. q̄ satisfac
tio facta in mortali ira n̄ va
let. sicut nec alia oga facta i

mortali valēt ī foro dī ad tol-
lendū vlt̄ minuedū debitū pe-
ne p̄ pctis. ad qđ ordiat̄ oīs
satisfactio. qz cū n̄ sit ibi ami-
cicia cū deo nō p̄t eē acceptū
tale op⁹ dō sic factū. Sz vtz
valeat in foro ecclie militāz
ita qđ nō teneat eā iterare. ī h̄
est varietas opinionū. z aliq̄
dicūt qđ tenet iterare. qz cum
non potuerit satisfaccere deo
nec etiam potuit satisfaccere
sacerdoti. qđ ī p̄sona dī sibi il-
lud iniūcit. Sed Pe. taran.
z Joh. parisiens̄ vident̄ sim-
pliciter dicere sine distinc-
tione qđ tal̄ nō tenet iterare t̄les
satisfactōes. qz satisfecit ī fo-
ro ecclie militantis in qđ date
sunt. z vbi n̄ iudicat̄ d̄ dispo-
sitione interiori. Idē vident̄
sentire Clin̄. ī speculo hysto.
li. ix. z d. Annibal in. iij. Et
p̄ ista opinione vidē satisfaccere
impositio septēnis p̄nie. qđ
reglarie fiebat p̄ q̄libet mor-
tali antiq̄tus. vt. xxiij. q. i. c. p̄
dicanduz. Et v̄sile est qđ in
tāto interuallo aliqđ mortai-
le cōmittebāt. vñ si optuisset
iterare fuiss̄ laqum impone-
re aniabz Tho. v̄o cū Alber.
in. iij. distinguunt de satisfac-
tione. dicit em̄ qđ qdam sūt sa-
tisfactiōes ī q̄bo remanet ali-

q̄s effectus in satisfaciētibz.
etiā postq̄ actus satisfactio-
nis trāsit. vt in ieiunio rema-
net corpis maceratio vlt̄ d̄bi-
litatio. et ex eleosina sube d̄i-
minutio. z tales satisfactōes
in pctō nō op̄tz iterare. qz qn̄
tū ad illud qđ ex eis remanet
p̄ p̄niam seq̄ntē acceptesunt.
Alie v̄o satisfactiōes sūt qđ n̄
relinquūt effectū ī satisfactō-
ne. postq̄ trāsit actus sicut ī
orōne z b̄mōi. Alct⁹ em̄ inte-
rior qđ totalr trāsit nullo mō
v̄nificat. vñ optet qđ tales sa-
tisfactiōes iterent̄. Eādē opi-
nionē rz Pe. de pal. maḡ de
clarās. dicit em̄ qđ in satisfac-
tōibz b̄n̄tibz effectū dereli-
ctū post op⁹. vt elemosyna p̄
uationē eris. ieiuniū corpis
debilitatōz. z b̄mōi. si postea
peniteat et p̄seueret. sicut ba-
ptismalis character habz effe-
ctū recedēte fictōe. sic z istud
derelictū ex sacro qđ opat̄ ex
ope opato icipit valere ex se
q̄nti ei⁹ approbatiōe z sacer-
dotis ratibabitōe. cū illū v̄e-
penitz. z si ex simplici v̄nificā-
tōe. qz op⁹ opans mortuū
nunq̄ v̄nificat. z sic illa pe-
nitētia satisfaccit. n̄ solū ī fo-
ro ecclie sz etiā ī foro dī quā-
tū ad illō derelictum. vt nō

Tercia pars libri pmi

oporteat iterare sic ieiunius. elemosyna et hmoi. Sz si nō habz effectū drelictū vt oratio. tal' penitētia facta i mortali nullo mō satisfacit. qn h vlt alibi oporteat satisfacere. qd videt' intelligēdū in foro dei. qz nec rōne ipi' opis cuz facit. nec rōne drelicti. cum postea penitet eū cū nō hēat effectū drelictū. sz in foro ecclēsie satisfacit. qz nō ē necesse eā iterare si vult eē i statu salutis postea penitēdo. sic necesse habet ipsam implere cū fuit sibi imposita. Tū idē Pe. dicit paulo supi'. q' qū hō ē d' oibus pccatus et cōfessus. et accipit pniām cū absolutōe. si recidians pagat eā i mortali ipe qdem se liberat ab iniunctōne sacerdotis: nec icurrit pccm inobediētie qd icurret si eam nō pcessisset. qz non est forti' vinculū cōfessōis qd dei vel ecclēie. Sed in mortali existens implēdo pceptū dei. de honore pentū. vlt pceptū ecclēie. vt de ieiunio et elemosyna: ab illo absolute se liberat. g' rē. Nec Pe. Lū g' penitētia iniuncta ordinē ad tollēdū vlt dīminuēdū debitū pene tpalis. talis q' pniām sibi impositā nō habentē effectū

drelictū vt oratōes pfectit i mortali: si reuertit' ad penitētiām. et tandem morit' in statu grē. ex quo illam nō iterauit. cū p ipam nil sit solutū de debito pene tpalis soluet eā in purgatorio: nisi p alia bona hic satisfaciat. q' si non reuertat' ad penitētiā. q' penitētiā pfectit in mortali quācūqz. si ne habentē effectū siue nō habētē drelictū soluet illd debitū in inferno semp. sicut ille q' morit' cū mortalibz et venialibz. de vtriusqz soluet penā eternam in inferno. Quāuis em p veniali debeat pena tpal' q' finem bz. tū p accidēs est q' veniale puniat' in inferno pena eterna. s. rōne stat' tus. qz in inferno nulla est redēptio. Ad em ē ille stat' expiādi culpā ad quā sequitur pena. et iō sp remanēre culpa veniali durat et pena. Ita tenet Tho. i. iij. di. xxij. Sed de pena tpali debita p mortali post pccatōz Pe. de pal. sic d'clarat in q'rto. Peccator postqz est deo recōciliat' est debitor pene finitē nō q'liter cūqz soluēde. sed in statu grē in q' solū ē dō accepta Alioqn est debitor pene tāte qn tā meret' culpa. et illa est infi-

nita. Un̄ p̄tōri p se debebat
q̄dem pena infinita si erat in
mortalē. s̄ mutata fuit in tē
poralē. supposito q̄ p̄seuera
ret i amicitia. Acceptauit ei
de^o absoltōnez a pena et̄na.
z imposiōez pene finite sub
p̄ditione si in gr̄a fieret Et si
gr̄at q̄re de^o mag^s acceptauit
absoltōnez a culpa sine p̄di
tione q̄ absoltōnez a pena.
dicēdū ē q̄ culpa trāsit et ma
cula trāsit. z gr̄a i mōitō ad
uenit. s̄ satisfactio futura est
Futuris aut̄ solet p̄ditio ap
poni. nō aut̄ p̄ntibz nec p̄teri
tis. v̄l si apponat̄ certa ē. q̄a
si est in gr̄a p̄tūc nō p̄t eē si
ne gr̄a. Idō remissio cl̄pe fit
sine p̄dictiōe. v̄l fit simplr qz
cōditio existit. **U**n̄ sic per
sac̄m n̄ remitteret̄ culpa ni
si adesset gr̄a. sic nec postea p
satisfactiōez remittit̄ pena ni
si adsit gr̄a. Talis ȝ dimissa
culpa puniet̄ in inferno pena
īfinita. nō p̄pter cōmutatōez
finite i infinitū. s̄ qz debitor
ē pene īfinite. exq̄ non soluit
penā finitā sub p̄dictiōe q̄ de
buit. sicut p̄dēs p̄uilegiū cle
ri incidit d̄ foro meriti ad fo
rū sanguis. sic q̄ declinat̄ forū
eccl̄ie icidēs i mortale ad fo
rū iusticie ext̄minantis inue

nit penā et̄nā. Hoc q̄ dicit
Petrus videt̄ itelligēdū de
eo q̄ p̄niam iniūctā nō h̄ntē
effectū derelictū sac̄tā i mor
tali scito ab eo. v̄l de quo du
bitabat p̄tēnit iterare. v̄l etiā
cū credit vel dubitat se debe
re iterare ex negligētia dimittit̄
z ex labore recusans h̄ z i
purgatorio facere emēdā dō
S̄ si q̄s dimittit̄ iteratiōez
tal̄ p̄nē ex īpossibilitate. q̄a
ei deficit t̄ps. v̄l credit se eaz
fecisse i statu gr̄e. vel si fuerit
in mortali cognito ab eo. vel
etiā si scit se eā fecisse i morta
li iterare facit p̄ aliū quē cre
dit bonū. v̄l etiā si nec p̄ sen
p̄ aliū iterat̄ credit sibi suffi
cere ad salutē q̄ impleuit sibi
iniūctā. intendēs q̄ h̄c min⁹
fecit satisfacere i purgatorio
et sic deo facere emēdā p̄ bu
iusmodi omīssionē talis non
damnat̄. Unde z ipse **Pe.** di
cit dist. xlv. q̄ ij. q̄ q̄ facit pe
nitentiā iniunctā in mortali
p se pro tanto nō tenet̄ itera
re. quia p̄t in purgatorio sa
tisfacere. Et si dicat̄ q̄ videt̄
incōueniēs q̄ tantum q̄s pu
niat̄ p peccato dimisso sic p
nō dimisso. qz pena et̄na. z sic
n̄ videt̄ i aliq̄ p̄fuisse p̄tritiō z
p̄fessio. R̄ndet̄ **Pe.** q̄ licz i m̄

Tercia pars libri primi

puniat extēsiue nō tñ intēsi-
ue. sic p vno pcrō ita diu q̄
p mille. sed n̄ tam acerbe Si
etiā ptez pñie fecit. s. in statu
grē. 7 vn^o dies remāsit p illa
die. eternā luet penā si nō pe-
nitet. tñ nō tā acerbe ac si nū-
q̄ cōtrit^o nec p̄fessus esset. n^o
in aliq̄ satisfecisset. als pecca-
tū rediret. hec Pe.

Remediū tūc^o siue p̄filiū
bandū penitēti q̄liter p̄ficere
debeat pñiam sibi iniūctā. et
q̄ pñia debeat sibi dari secu-
rior.

Nota tñ q̄ dñs q̄s fac
pñiam sibi iniūctāz
si labat i mortale. q̄
nisi bonū sit q̄scit^o p̄fiteri. tñ
cū p solā p̄ritiōnē pctm̄ di-
mittat 7 grā restituat q̄scito
ipse cōterit. etiā anteq̄ confi-
teat p̄sequēdo dictā pñiam.
etiā si sit talis pñia q̄ nō reli-
quat effectū post se i foro dei
realiter satisfacit. qz in statu
gratie est. vñ i nullo tenet ite-
rare. Ad tollendū aut oē du-
bium tūc^o videt q̄ confessor
et si dat pñias diutinas det
pñias vt ieiunior. elemosina-
rū. pegrinationū. 7 hmoi. p/
ut req̄rūt pctā. nō tñ iniūgat
diutinas pñias orationū. et
p̄cipue bis de q̄b̄ potest du-

bitari de recidiuo.

De celatione cōfessionis. 7
de penitētia sacerdotis p̄fesi-
sionez reuelātis. s. viij.

Quattbo

Nmas in. iij. di. xxi. q̄
audiēs p̄fessionē te-
net celare audita in ipa. qz in
sacramētis id q̄s gerit exteri^o
est signū ei^o q̄s gerit interi^o.
vnde sicut deus homi confi-
tenti tegit pctm̄ interi^o. ita 7
sacerdos debet celare exteri-
us. vñ tanq̄s violator ē sacra-
mētis reuelator p̄fessionis. Est
7 alia rō. qz. s. p̄ h̄ hoīes ma-
gis trahūt ad p̄fessionēz 7 sim-
plici^o p̄fitent. vñ 7 si ex h̄ ali-
q̄ p̄iculū futurū imineret. et
h̄ solū sciret p̄ p̄fessionē. vt d̄
heretico q̄ corrumpit fideles
vel de m̄rimonio illicito: q̄s
aliq̄ volūt p̄here. vl̄ d̄ p̄ditō-
ne ciuitat̄ siēda. nō p̄p̄ hoc
d̄z reuelari p̄fessio ad ipediē-
dū malū: vt q̄dam dixerūt. s.
falsum ē. Debet aut̄ monere
eos q̄ p̄fiteat̄ vt obuiet vl̄ de-
sistat. 7 plato dicere q̄vigilet
sup̄ gregē suū: 7 hmoi. sine vl̄
la reuelatione. hec Tho. Qd̄
si iudex iqreret ab aliq̄ an sci-
at aliqd̄ de illa materia p̄ cō-
fessionē. vl̄ per alium modū

Dicit Buiſ. q. ſi non p̄t alio
mō declinare iniquū iudicez
p̄t r̄ndere. nihil inde ſcio. qđ
ſubintelligit vt hō. v̄l etiam
nihil ſcio p. p̄feſſiōem. q. ſub
intelligit tibi reuelādū. Sic
exponit illd Dat. xxiij. ca.
De die illo ⁊ hora nemo ſcit
nec fili⁹ hois. ⁊ ſubintelligit
reuelandū vobis Pōr ⁊ hoc
variare hō: cū nō adducit in
teſtimoniū niſi vt hō. Et iō
abſq. leſiōe p̄ſcie p̄t iurare ſe
neſcire id qđ ſcit t̄m vt deus
Sed neq. etiā ſm Pe. de pa
lu. in. iij. diſt. xxi. p. licentiaz
v̄l p̄ceptū cutuſcūq. ſupior
factū etiā pape ſub pena ex
cōicatiōis n̄ licet reuelare cō
feſſiōē. quia ſigillū cōfeſſio
nis eſt de iure diuino. ⁊ d̄ ne
ceſſitate ſacram̄ti. Papa autē
licz aliqñ diſp̄ſet in p̄ceptis
diuinis vt i voti. q. redditiō
ē de iure diuio. nō tñ pōt di
ſpenſare in ſacris. ſ. vt quis
nō baptizez v̄l p̄firmet vel n̄
p̄ſiteat. Et q. dictū ē celatōz
p̄feſſiōis eſſe de neceſſitate
ſacram̄ti nō ſic intelligit qñ
ſit verū ſacram̄tū. etiam ſi
ipſa cōfeſſio n̄ celaret. q. vti
q. eſſet ſacram̄tū etiā ſi ſacer
dos reuelaret. quia nec ſic eſt
d̄ neceſſitate q. de⁹ tegat. q. ſi

nō ſatiſſaciat deus non tegit
ſed reuelat ad penā. aut ſi ac
cedat ſic⁹ deus nō tegit et ni
hilomin⁹ ſacerdos tenet cēla
re. ſed d̄ celatio p̄feſſiōis d̄
neceſſitate ſacram̄ti. q. na
tura ſacri neceſſitat eū ad ce
landū. natura dico ⁊ q̄rū ad
id qđ ē ſac̄m. q. ſit in ocul
to ſolus cum ſolo. ⁊ q̄rū ad
id quod eſt ſacram̄tū et res.
ſ. penitencia interior que etiā
eſt occulta. ⁊ q̄rū ad rē t̄m
que eſt remiſſio peccatoz. p.
que tecta ſunt peccata. Ho
ra ſm Pe. de pal. quia quod
dicit Tho. q. occultatio con
feſſiōis eſt de eſſentia ſacra
menti. non ſic eſt intelligēdū
q. ſit eius materia vel forma
eius. ſed q. eſt de natura eius
obligatio ad occultationē. ſi
cut ſi dicerem⁹. de eſſentia le
ui eſt ferre ſurſum. vel d̄ eſſen
tia matrimonij ē reddere de
bitum. id eſt obligatio ad ip
ſum. Eſt autē pctm̄ mortale
reuelare p̄feſſiōē. quia ē cō
tra ius diuinum ⁊ poſitiuū.
vnde et grauiter puniatur ab
eccleſia.

Penitētia cōfeſſoris con
feſſiōē reuelantis

Sacerdos reuelās cō
feſſiōē de iure anti

Tercia pars libri primi

quo debet deponi. et toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari. d. pe. di. vi. c. sacerdos Sed fm. c. ois. de pe. et re. debet deponi. et ad agenda ppetua penitentiā in monasterio arto intrudi. sz fm. Hosti. faciet pnam certo tpe. et exinde aliam Sed hec penitētia imponenda est qm̄ quis in iudicio conuincit de hoc vel fatetur de iure. Nam als in foro penitētie videt eē arbitraria sicut pro alijs pctis. Quamuis aut possit p̄fessor de licētia penitentis manifestare ei⁹ peccatū alteri fm. tho. et pe. nō tñ d3 vti licentia tali. nisi ad euitādū aliqd malū. tenet tñ illi cui aliqd reuelat delicta penitētis illud celare. nisi forte pctōr velit quille absolute et libere sciat. Licētia tamē quam dat penitēs confessori de reuelatōne peccati quantūcūqz generalis non intelligit nisi ad bonum confitētis. fm. pe. de pal. **S**z nota fm. eundē qd si iudex diceret alicui capto p maleficio. da licentiā cōfessori qd dicat si tu es p̄fessus de hoc vl de illo. non tenet dare. nec ex p̄cōtra euz debet haberi suspicio d delicto. quia forte

facit ppter vitandū scādālū. sed et si daret licentiā. sic licētiatus non debet dicere peccatum illud si esset cōmissuz. Item si p̄cipet prelatus alicui p̄fessori qd diceret sibi peccatū alicuius qd est omnino occultum. etiā si cōfessus de disseet licentiā illi qd diceret nō tenet dicere neqz obedire vt reuelet illud. quia p̄lat⁹ n̄ est iudex occultoz. imo etiam si confessus esset diffamar⁹ de illo peccato. et p infamiā pueniret illud ad cognitiōem iudicis q̄uis ipse confessus iudicis interrogat⁹ a iudice siue p̄lato tenet se manifestare. tñ cōfessor eius etiā habita licētia ab eo dicēdi. nō tenet dicere iudici sibi p̄cipienti vt dicat etiā si scit. nec d3. qz fori n̄ sūt cōmiscendi. sz penitential⁹ et cōtētiosus. Sed si cōfessor scit pctm̄ alicui⁹ nō solū per cōfessionē sed etiā p aliū modum. pura quia vidit vl audiuit p talem et talē modum potest dicere qd illud vidit vl audiuit. dūmodo nō dicat se scire illud p p̄fessionem. n̄ refert vtrū prius p cōfessione audierit. et postea p aliū modum sciuerit. et cōuerso. In quo casu. si si p̄fessus scinit pec-

catū ante p̄fessionē nō oportet q̄ p̄stet se nō recipere illū in p̄fessioe. q̄ sine p̄statiōe pōt dicere q̄ntū scit extra cōfessionē. nec tñ debet hoc dicere sine magna causa et rationabili. Itē fm̄ eūdē Pe. cū p̄fessio nō auferat p̄fessori ius suū: nec conferat ei ius nouū in alio foro q̄cquid videt cōfessori faciendū vel omittendū p̄ bono ipsius p̄fidentis. vel p̄ bono cōmuni pōt facere vel omittere. dūmodo p̄pter hoc nō reuelet p̄fessio ad qd̄ solū obligat. licet al̄s illū nō esset facturū. Unde si p̄ cōfessionē p̄oris vel alteri⁹ scit abbas. q̄ nō expedit p̄ori tenere monasteriū. et sit talis q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄usq̄ sine mora reuelatiōis possit eū amouere. et tunc statim amoueat. cū enī ex audientia p̄fessiois nō obliget ad aliqd̄ nisi ad celandū. et si obligaret ad aliqd̄ h̄ esset ad medendū aīe penitētis si cur medic⁹. absq̄ tñ reuelatiōe p̄fessiois. ex q̄ aliquē i cura suscipit tenet sibi dare remediū p̄tra rectitudinē. et sic i p̄posito q̄ cito p̄t amouere amoueat quē etiā sine h̄ amouere poterat. Si aut̄ tal̄ erat

qui non sine iusta causa amoueri poterat cum audientia confessionis nullū ius sibi p̄beat in alio foro in q̄ nō p̄stet sibi vt iudici amoueri n̄ pōt Idē Tho. ¶ Item q̄ p̄lat⁹ licentiā intrādi ciuitates sine villam subdito dare p̄t ad libitum vel negare. licet alias non esset negaturus p̄pter periculum quod ex sola confessione nouit negare pōt. dū tñ ex hoc suspitio n̄ oriatur. In occulto tñ semper mone re potest illum qui confessus est. quia hoc non est reuelare cōfessionem. Similr curat⁹ p̄pter cōfessionē potest negare cōmunionē quando eā dare alias tenet vt i pascate. alias sic dicens. Tibi non tenet or nunc dare. non obijciens de crimine. confessor non p̄pter hoc dicitur reuelare cōfessionē. Sed si alicui p̄grenti p̄tra suū parochialē sacerdotē: quia non vult sibi dare eucharistiā. ipse sacerdos coram alijs diceret q̄ hoc facit q̄ habet pctm̄ a quo nō pōt absoluere. et ipse non vult ire ad ep̄m: hoc eēt reuelare cōfessionem. Quis ipse non intenderet hoc. quia grauitate peccati exp̄ssit. Nec Pe.

Tercia pars libri pmi

Et idē est cū dicit se audiuissē qndam noīando eū: r si ab soluisse. Similr d epō q per p̄fessionem nouit corruptio nē monialis q̄ perit bñdictō nem. qz aut est casus in quo tenet. r tunc negare nō d̄bet qz si p̄ p̄fessionē eiusdem sibi constar. nō tamen sibi cōstat vt iudici ī illo foro in q̄ sicut ab ordiario monasterij petie monialibz bñdictōem. et q̄li/ bet p̄ seip̄a. Si autē h̄ scit p̄ p̄fessionē ei⁹ q̄ vidit. vel q̄ eā corrupit. nō sufficiēter p̄stat etiā si extra p̄fessionem dicat vñ negare nō debet. Si autē aliter scit nō tenet bñdictōez impartiri. r p̄t sine reuelatio ne confessiōis negare. ita cōfi tenti sicut nō cōfirēti. Et qd̄ dictū est de benedictiōe mo/ nialiū. s. virginū idem ē d̄ be nedictōe abbatissaz. vbi vir gines cōiter bñdicūt fm̄ q̄s/ dam q̄ dicunt q̄ licet aliqua possit esse abbatissa vidua. si cur Paula mater eustochij. tamen absurdum eis videt q̄ monialibz bñdicti possit ab/ batissa p̄esse carens illa be nedictione. sicut etiā fm̄ iu ra p̄fessis nō d̄bet nouicia p̄ ferri in abbatissam. imo n̄ p̄ fessam tacite nec expresse. de

elec. c. indēnitatibz. ī p̄nciplo li. vi. quia tñ qd̄ nō est phibi tū p̄cessum est. iō videt q̄ bñ dictio abbatissarū quarūcū qz non requirat virginitatez magis q̄ abbatum. cum nō sit iure cautū. sicut d̄ benedi ctione virginū. Pe. de palu. Similiter qz bō h̄z liberam electionē p̄ solam p̄fessionēz licet p̄ solam p̄fessionēz sciat aliquē indignū ad p̄lationēz ad quam eligitur quez alias putabat dignū nō debet eli/ gere ex p̄sciētia sibi sic dictā/ te quia eligendo scienter di gnū vñ indignū negociū ge/ rit inter ipm̄ et deum. Un̄ p̄t etiā ex his que scit vt de⁹ iu/ dicare. ita r in p̄posito Sed bñ putare q̄ pateret penas iuris. puta q̄ esset p̄uatus iu re eligēdi. r a fructibz p̄ triē/ niū suspensus qui eligeret il lum quem scit vt deus indi/ gnū. s. nescit vt hō. qz d̄ his q̄ scit hō vt de⁹: solū deū ha/ bet vltorē. nō hoīez. r hmōi. Pe. Quāuis autē dimidiādo cōfessionēz non sit ibi sacrm̄. tenetur tamen sacerdos cela re. quia pars est sacramenti Pe.

¶ Qui teneantur ad sigillū cōfessionis. §. ix.

Dicit pe-
trus d. pal. vbi s.
q. ad celadū cōfessionem tenet is q. pfitet licite vel illicite. mediate vl. imediate. Un. z. nō sacerdos q. i. casu necessitat. audit d. mortali. lib. z. venialib. Itē interpres quē p. se penitet. adhibet. Itē qui casum audit. Itē cui d. licētia pfitētis reuelat. Itē q. se pffessorē fingit. Item qui latenter abscondit. pffessioē audit. quod est sacrilegiū. z. i. iuriam facit sacramēto. Itē pffessor. atēq. absoluat. et etiā qn. non absoluit tenet celare. Itē nota q. cū q. recipit ali. qd. s. sigillo pffessiois. q. uis ei. nō fuerit confessus. dicens illud. tamen debz. ita secretū tenere ac si haberet in pffessione. nō q. dem. rōne sacramēti qd. ibi non est. sed rōne pmissi. pmissit illd. sic celare. H. c. fm. Tho. z. Pe. d. pal. Dicūt tū Tho. z. Pe. q. homo non debet aliquid d. facili recipe in confessione. Addit q. Pe. de pal. q. q. tradidit vel accepit in confessione aliquid qd. nō est cōfessio videt. facere irreuerentiā sacramēto cum nil sit eque celandū eo qd. sci-

tur in pffessione. Similr. cū q. accepit ab aliq. cōsiliū re. cōmendās vt illud teneat secretum tenet ad celandū. et frangēs quodlibet istorū sigilloz. siue secreti siue cōfessionis peccat mortalr. Et tamen que quis recipit sub sigillo pffessionis. z. non in confessione. nō plus obligant q. si quis iurat tenere secretum aliquid Unde cum aliq. qn. iurat celare aliqd. malum qd. manifestando cum alijs possit impediri. z. illd. malū auferri. vt p. dicitio aliq. z. h. mō. itenēt manifestare non obstat iuramento. xxij. q. iij. c. In cetera. Ita z. qd. accepit sub sigillo confessionis et non in confessione.

Ad que se extēdat sigillus cōfessionis. s. fi.

Dicit r. ho-
mas i. iij. q. directe nō nisi ad illa que cadunt sub sacramentali pffessione Indirecte autē nō solū se extēdit ad ea que audiuit sub cōfessione vt p. ctā. s. oīa alia p. q. possit p. ctōr. vl. p. ctū dephēdi. vt si dicerz. q. nō absoluit eū vel talem cui. impedimentū cognouit per cōfessionem

Tercia pars libri primi

solū: nō est talis vxor. nihilo
min⁹ alia etiā q̄ in p̄fessione di
cunt nō p̄tineria ad confessi
onē sūmope sunt celāda. ruz
ppter scandalū. tū ppter p̄nita
tem q̄ ex p̄suetudie sequit̄ ad
dicendū audita in p̄fessione.
Tho. Pe. de pal. meli⁹ p̄seq̄
tur istā materiā dicēs q̄ dire
cte ⁊ p̄ncipalr p̄ctā cōfessa et
circūstantie inq̄tū h̄mōi. et
p̄sona tertia cū qua quis cō
fiteat se peccasse cadūt sub si
gillo p̄fessionis: licet q̄dā h̄ ne
gent de p̄sona cum q̄ q̄s con
fiteat se peccasse. q̄d tū ip̄e re
pbat. ⁊ q̄n p̄ locutōez d̄ pec
cat⁹ cōfessis p̄t deuenire p̄ se
vl̄ p̄ accidēs directe vl̄ idire
cte. vel p̄ quēcunq̄ aliū mo
dum in aliq̄m cognitionem
vel dubitatōez vel op̄inatio
nem vel suspitōez de p̄fessio
ne. vel inq̄tum p̄t ei euenire
detrinētū in aia sine i corpe
sine in fama possessionib⁹ vl̄
amicis. vel ppter p̄t h̄ scandalū
i p̄plo generari. vl̄ confessio
magis odiosa vl̄ nimis dila
ta. vl̄ magis onerosa vel min⁹
p̄ciosa reputari d̄z confessor
ab h̄mōi locutōib⁹ abstinere
⁊ quia raro vel nunq̄ p̄t cō
tingere quī ex reuelatōe p̄cc
atorū in confessione scitorū: ⁊

non p̄ aliam viā possit sequi
aliq̄s de p̄dictis incōueniē
tib⁹. Quis forte nullū cōtin
gat. debet mltū cauere q̄ nō
dicat peccata audita in cōfes
sione q̄ntūcunq̄ generalr lo
quat. vel quō dicat. H̄ pe.
Et magister vmbert⁹ dicit
q̄ cauendū est ne vnq̄s dicat
q̄s in sermone vl̄ i alia locu
tione. Ego audiui hūc casū
in confessione. nec vnq̄s etia
debet dicere q̄ i illa abbatia
vl̄ castro vl̄ villa vel ciuita
te in quib⁹ audiui cōfessiones
sunt multa peccata. ⁊ h̄mōi.
quia ppter h̄ credunt simpli
ces q̄ hoc sit reuelare p̄fessio
nē. Quis nō reuelat p̄t illa ver
ba. Nisi ex h̄mōi locutione
possz p̄ctm̄ alic⁹ dephēdi. di
cendo aut. Iste est mihi p̄fel
sus sua p̄ctā: nō ē reuelare q̄
nil ponit in palā. q̄ si dixerit
m⁹ q̄ p̄ctm̄ nō habemus ⁊c.
S; dicēdo sibi fuisse p̄fessū
de magnis ⁊ mltis p̄ctis h̄ ē
reuelare p̄fessionem fm̄ Pe.
Bona aut̄ alicuius opa q̄
q̄s scit ex p̄fessione. puta q̄ est
virgo. vl̄ quia nunq̄s pecca
uit mortalr: ⁊ h̄mōi l̄z dicere
nisi q̄ ex h̄ q̄ vnus laudat d̄
h̄mōi q̄i alterius p̄ctm̄ reue
let cū nō laudat de eodez. q̄z

qđ de vno dicit de alio negat.
dist. xxx. c. q̄lis. Un̄ si de du
obus cōfiteb̄ dicit p̄fessor q̄
est vgo eēt stat̄ suspitio con
tra aliū si idē nō diceret. Un̄
Pe. d. pal. ista dic̄. 7 m̄ḡ v̄m
ber? dicit simplr abstinēdū
ab h̄mōi locutiōib̄. addens
etiā q̄ p̄fessor debz cauere ne
vnq̄ p̄ aliqđ gen? p̄cti osten
dat p̄fiteri minozē familiari
tatē v̄l signū mioris dilecti
onis. Alia q̄ dicunt i p̄fessio
ne nec p̄ctā: nec valētia duce
re i manifestatōez p̄fiteri. pu
ta q̄ in tali terra sūt bona vi
na n̄ cadūt s̄b sigillo p̄fessōis

Quid sciendū qñ p̄fessor i
diget p̄silio sup vno casu.

Nota etiā q̄ qñ cōfes
sor indiget p̄silio al
teri? nisi habeat licē
tiam a p̄fiteēte d̄ p̄sona mani
festāda d̄z loq̄ ita obscure et
caute 7 a remot̄ v̄t nullo mō
p̄sulens vnq̄ possit imagina
ri de p̄sona. Unde d̄z cōside
rare p̄sonam et sp̄us idoneū
nā si q̄s audierit vnū clericū
aduenientē. si p̄fessor vadat
subito ad interrogādū d̄ ali
qua symonia 7 h̄mōi. nonne
saris pbabiliter 7 q̄si violen
ter habebit ille suspicari d̄ il
lo clerico. 7 ideo in h̄mōi ma

gna cautela est adhibēda q̄ si
p̄fessor nesciret v̄l n̄ possz ca
sum exp̄mere sup q̄ idigz cō
silio qñ ille p̄sultor intellige
ret p̄sonā 7 illa non vult sciri
d̄z ire ad aliū p̄ p̄silio. q̄ si ali
um sufficientē habere nō p̄t.
nō se itromittat. Un̄ Pe. de
pal. dicit Si nō posset p̄fite
ri p̄ctm̄ pp̄riū nisi dicēdo ali
quod peccatū p̄ qđ māifesta
tur p̄fessio alteri? nō d̄z illud
p̄fiteri. etiā si essz mortale. qz
sufficit tūc p̄tritio cū p̄posi
to p̄fiteēdi qñ ip̄e habebit co
piam talis sacerdotis. cui il
lud p̄ctm̄ suū p̄fiteēdo nō ma
nifestet alteri? p̄fessio. Rō est
qz fortior est obligatio ad ce
landū q̄s ad p̄fiteēdū. Si q̄s
aut̄ reuelat in p̄fessione debi
ta sua 7 credita sua. et h̄mōi.
Et qñ: et an sacerdos possit
alias reuelare. vide d̄ hac ma
teria plene i t̄cia p̄te summe.

Explicit tractat⁹
de confessore.

Incipiūt tri
ginta sex ex cōdicatōes reserua
te sedi aplice tam a iure q̄s p̄
p̄cessum. siue p̄ extrauagat̄es
7 breuiter recollecte Deinde
sequunt̄ ex cōmunicatōes

De excommunicatione

reservare episcopis vniuersi
usq; dyocesis.

Omnino in iudicio
tibi manus violen-
tas vel temerari-
as in clericis vel religiosi-
moniales. vel alteram religi-
osam personam. papalis est ab-
solutio si iniuria est enormis
huiusmodi tamen declarati-
onem vide in. iij. parte. in ti.
de excommunicationibus. r. xvij.
q. iij. c. Si quis suadere di-
abolus. in decretis. **D**e i-
cendiariis ecclesiarum vel aliorum lo-
corum sacrorum vel religiosorum
vel cimiteriorum est papalis ex-
communicationis postquam sunt de-
nunciati. sed per episcopum possunt
absolui ante denunciationem.
de hac vide in c. conquesti. et
in c. tua nos. extra de sen. ex-
com. **D**e effractoribus pre-
dictorum locorum sacrorum qui etiam
postquam fuerint denunciati est
absolutio papalis. sed ante de-
nunciationem est episcopalis abso-
lutio. extra de sen. exco. c. co-
questi. **D**e incendiariis ali-
orum locorum non sacrorum. de co-
sulentibus aut fautoribus. ta-
les non sunt excommunicari a
iure communi. sed sunt excom-
municandi. Si tamen fuerint

excoicati aliquo iure particu-
lari. puta excoicatio synoda-
li vel ab homine. et fuerint denun-
ciati est papalis absolutio. **U**t
de hoc in c. Tua. de senten-
tia. exco. **D**e falsantibus litteras pa-
pales vel falsis scienter vten-
tibus. extra de crimine falsi. c.
dura. **D**e apponentibus ma-
num ad corrigendum etiam mi-
nimam litteram. vel punctum mini-
mum in his litteris. exceptis his
quibus est commissum. est papa-
lis absolutio secundum Host. per sen-
tentiam curielatam. **D**e fin-
gentibus novam heresim vel iam
damnata sequentibus. xxij. q. i. c. i.
r. ij. extra de here. c. ad abolen-
dam. r. nunc est casus papalis
per extraneos Martini quon-
dam. ut patet in processu ipsius an-
nuali. **D**e scismaticis r. p-
prie de sequentibus scisma petri
de luna. r. successorum eius r. fau-
torum ipsius scismatis. est papalis
absolutio per processum curie.
De credentibus receptato-
ribus defensoribus r. fautoribus
hereticorum. est papalis abso-
lutio. r. quod intelligant ista no-
mina. vide in summa. ti. de exco-
municationibus. in. iij. pte. su-
me. **D**e committentibus symo-
niam siue per ordines siue per be-
nificia vel officia vel platuris

ecclesiasticis. vñ pro ingressu
in religionē. vel p alijs spūa
libi est absolutio papal p ex
trauagantē Bartini quiti.
vide d hac i. ij. pte summe. ti
tu. de symonia. ¶ De facien
tibus pactū vñ pmissione vñ
recipiētibz ex pacto vñ pmissi
ōe occulta vel manifesta ali
quid etiam paruū p aliq iu
sticia vel gratia p alio vel p
se in causis iudicialibz seu p
lris obtinendis ab aplica se
de. est papalis absolutio p ex
trauagantē Bonifacij octa
ui. ¶ De sciēter vtentibus
talibz gratijs vñ lris sic obrē
tis. est absolutio papal p ex
trauagantez Bonifacij. ¶
De piratis et qbuscūqz ali
os in mari depredantibz ē pa
palis absolutio p pcessuz cu
rie. ¶ De ipediētibz depdāti
bus vel inuadentibz adducē
tes victualia seu alia ad vsū
romane curie necessaria. vel
ne talia dferant aut adducāt
ad curiā. et de defendētibz ta
lia facientes. est absolutio pa
palis p pcessum curie. ¶ De
captiuitatibz detinentibz depre
dantibz romipetas et peregrī
nos ad urbem romā accedē
tes. tam causa deuorōis qz
pegrinatōis. et similiter i. ea

morātes et recedētes ab ipsa:
est absolutio papalis p pces
sum annualem q fit in curia
Et sñr de dantibz p silium et
fauorem ad talia supradicta
faciendum est papalis abso
lutio p processum. ¶ De por
tantibus arma. equos. et alia
necessaria ad impugnanduz
christianos vel trāsmittentibz
bus. seu galeas et naues ven
dentibz. vel in piraticis sara
cenorum gubernationē exer
centibz. vel dantibus auxili
um p silium et fauorem in di
spendium terre sancte. extra
de iudeis. c. ad liberandā. et
est casus papalis p extraua
gantē clemētis. et p pcessum
curie. ¶ De portatibz etiā vi
ctualia et alia qcūqz merci
monia in Alexādriam. vñ in
alia loca saracenoz terre egyp
ti. vel mittentibz ipsa vñ de
suis portubz vt eis deferant
extrahentibus vel extrahi p
mittentibz. aut dantibz auxi
lium et fauorem. et est papal
per pcessum curie. ¶ De por
tantibz pdicta vñ aliquo mo
do predictozū. et ad hoc ope
rantibz ad omnes terras sol
dano subiectas. est papalis
absolutio. p extrauagantē cle
mētis. ¶ De cunctibz ad terrā

De excommunicatione

sanctā etiā causa deuotōnis
seu voti sine licētia sedis apli
ce: et est absolutio papal' puc
regit in libro sūmi penitētia
rū q̄ z ipe hoc p̄t. **De inse-**
cutoribz cardinaliū hostilit.
z est excoīcatio papalis. p. c.
felicias. de penis. li. vi. **De**
bannientibz epos v'l capiēti
bus z insecutoribz v'l hoc fi-
eri mandantibz. aut facta ab
alijs rata habentibz. v'l i his
dantibz cōsiliū z fauorē. v'l
sciēter tales defendentibz ē
papalis absolutio. p. c. si q̄s.
de penis. in clem. **De exen-**
terantibz vel frustra p̄cidēti-
bus seu decoq̄re v'l incidere.
aut ossa de carnibz euellere p̄
sumentibz cuiuscunqz defun-
cti. vt eius ossa ad p̄tes alias
deferant est papalis absolu-
tio p̄ extrauagantē Bonifa-
cij. **De occupantibz v'l de**
rinentibz v'l hostiliter discū-
rentibz p̄ se vel p̄ alium. dire-
cte v'l indirecte sub quocūqz
titulo v'l colore ciuitates ter-
ras loca vel iura ad romanā
ecclesiam p̄tinentia. z adberē-
tibz fautoribz ac defensoribz
eoz ē absolutio papalis p̄ p̄-
cessum curie. **De his q̄ oc-**
casiōe sententiē excoīcatōis
suspensiōis vel interdicti la-

te dant licentiā eos granādi
qui eam tulerūt. v'l suos i p̄/
sonis rebo vel bonis illoz q̄/
rum occasiōe late sunt. vel q̄
eos obseruāt. vel q̄ taliter ex
coīcatis cōmunicare volunt
nisi licentiā ipam integre re/
uocēt **Similiter q̄ dicta licē-**
tia vsi fuerint. vel etiā sine li-
cētia hoc fecerint suo motu
excoīcatōez incurrunt
in qua si p̄manserint p̄ duos
mensēs est papalis absolutō
vide de hoc in c. de dominis
in. ij. pte. **De his q̄ cogunt**
aliquē celebrare in loco iter-
dicto. v'l ad audiēdū puocāt
excoīcatos v'l iterdictos. v'l
p̄hibent eis ne moniti exēat
et de his q̄ moniti non exēit
de. gūis. de sentē. exco. **De**
his qui imponunt in terris
suis noua pedagia. v'l augē
antiqua. z est excoīcatō
papalis p̄ p̄cessum curie.
De laicis recipiētibz i ro-
mana curia litteras domini
pape de manu alicui' nisi de
manu domini pape v'l bulla
toz. vel nunciū recipiētis de
manu p̄dictorū.

Excoīcatōnes papa-
les cōcernētes religiosos res
ligiosasqz.

De clericis et religio-
sis inducētibz ad vo-
uendum iurādū vel
pmittēdū d' eligēdo apd' eos
sepulturā vl' vt eā vltēri⁹ nō
mutēt iā electaz. excoīcatio ē
papal. p' cle. cupientes. d' pe-
nis. **D**e religiosis q' absqz
spēali licētia ppriū sacrodo-
tis solennizarent mīfimonīa
aut ministrarent sacramētuz
eucharistie vl' extreme vnci-
onis. cle. i. d' pūile. reli. ē exco-
municatio papalis. **D**e re-
ligiosis q' excoīmunicatos a
canone absoluūt a casibz nō
pcessis. aut q' absoluūt a sen-
tentis per statuta synodalia
vel puīcialia pml'gata. aut
absoluūt a pena et a culpa est
excoīcatio papalis. p' cle. i. d'
pūil. rel. **D**e inq'sitoribz he-
reticorū q' odio grā vel lucro
et amore p'tra iusticiam et con-
scientiā omiserint cōtra quē
piam pcedere. vel ipam here-
sim alienis imponerēt. aut i-
ponerent q' impedirent offi-
ciū suū est excoīcatio papal'
p' cle. multoz. de here. **D**e
mendicantibz p'fessis q' trāse-
unt ad aliq'm religionem mo-
nachalem excepto ordīe car-
thusiēsiū. et recipientibz tales
sciēter est excoīcatio papal'

p'pstitutiōez Barchinē sacra
constantie. **D**e clericis sci-
enter et sponte cōfēantibz ex-
coīcatio a papa in diuinis ē
excoīcatio papalis fm' Ho-
stien. **I**sta excoīcatio tñ ha-
bet dubiū. extra de sen. exco.
ca. significasti. **D**e partici-
pantibz ī crimine ppt' qd' ali-
quis est excoīmunicatus ali-
qua predictaz excoīcationū
est excoīmunicatio papalis.
per. c. si concubine. extra de
senten. excom. **D**e his qui
absoluunt ab aliqua predi-
ctarum excoīmunicationum
citra sedē apostolicā p'ter
q' in articulo mortis. qui ta-
liter absoluti si non se rep'sen-
tent q' citius possūt ei a quo
possunt absolui. vel mittant
pro absolutōne reīncidūt in
eandem scilicet papalem ex-
coīmunicatiōez. p. c. eos. d' sen.
excom. li. vi.

Excoīmunicatiōes episco-
pis ex iure reservate.

De verberantibz cle-
ricos religiosos vel
moniales seu talibz
manus violentas iniicienti-
bus seu temerariis est episco-
palis excoīmunicatio si fiat
levis iniuria talibus. per. c.

De excommunicatione

peruenit. extra de sen. excō.

De his qui inniunt ordi nationibz seu alienatōibus a scismatis factis ē epāl. p. c. i. extra de scisma. **D**e his q̄ vsurpant de nouo vacantiū ecclīaz monasteriorz v'l alio rū pioz locoꝝ custodiaz: seu guardiā titulū aduocatiōis seu d̄fensiōis. q̄ pprie sūt no mina patronat⁹. v'l ipsoꝝ lo coꝝ vacantiū bona occupāt vel regalia. i. collectā q̄ fit ra tione regis vel impatoꝝ. seu tributū regi debitū. vt. c. ge nerali. de elec. li. vi. **D**e cle ricis v'l monachis ipsoꝝ loco coꝝ vacantiū q̄ hoc fieri pcu rant. et hec excoīcatio cū pri ori habet. et excoīcatio ē epi scopalis. p. c. generali. d̄ elec. in. vi. **D**e his q̄ ab ecclījs v'l psonis ecclīasticis p se v'l p aliū suo nomine vel alieno p psonis v'l rebz q̄s nō causa negociatōis deferūt v'l defer ri faciūt seu trāsmittunt eri gunt aliqđ pedagogiū v'l gui daginū est excoīcatio epāl. p. c. q̄q̄. de cēsi. lib. vi. **D**e his qui fecerint statuta contra li bertatē ecclesie. et qui scripse rint ea. qui sunt p̄tates con sules rectores et cōsiliarij lo coꝝ vbi dicta statuta seu etiā

consuetudines edite sunt vel seruare. et qui seruare ea fece rint et fin ea iudicauerint. v'l qui in publicā formā redige rint iudicata. est excommuni catio epāl. p. c. nouerit. de sen. excō. **D**e rectoribz ci uitarū faciētibus exactōnes indebitas clericis religiosis vel ecclījs eoz. si postq̄ fu rint moniti non desistant. est epāl. excoīcatio. p. c. n̄ minus. extra de imuni. eccl. 7. c. aduersus cōsules. **D**e his qui absolutionē ab aliq̄ excoīcatione v'l reuoca tiōe ei⁹ suspensionis v'l inter dicti extorq̄nt p vim v'l p me tum. neq̄ valet absolutio. s̄z incurrūt nouā excoīnica tiōē. est epāl. excoīcatio. p. c. i. d̄ his que vi met⁹ ve cau sa fiunt. lib. vi. **D**e his q̄ p assassinos. id est quosdāz ifi deles qui ex falsis suis opini onibz de facili mittebant ad occidendū christianos et q̄ interfici fecerint vel manda uerint aliquem christianum etiam si mors non fuerit sub secuta. et d̄ receptatoꝝ et de fensoribz et occultatoꝝ eoz est excommunicatio epi scopalis. per c. pro humani. de homicid. libro sexto.

De potestatibz capitaneis
 rectoribz cōsulibz iudicibz
 p̄siliarijs z alijs officialibus
 q̄ statuta faciunt scribūt vel
 dictant. p̄ que q̄s cōpellatur
 solvere vsuras: v̄l solutas n̄
 repetere est ep̄alis excōicatio
 cle. ex. graui. d̄ vsuris. **D**e
 his q̄ occasiōe sentētie excōi
 catiois v̄l interdicti late dāt
 licentiā grauādi illos q̄ tūle
 runt eas vel suos in p̄sonis
 vel rebus. hic tamē casus est
 ep̄alis vsqz ad duos menses
 ab incurssiōe sentētie. ab iude
 ho est papal̄ excōicatio. p. c.
 q̄cungz. de sen. excō. lib. vi.
De his q̄ iudicant statuta
 edicta in fauorē vsurarioz. et
 q̄ habent sup hoc p̄tatem: n̄
 si statuta ip̄a deleuerint. aut
 si ea p̄miserūt obseruari. Un̄
 illi q̄ faciūt capitula cū iude
 is. v̄l dñi z cōitates cōtinen
 tia q̄ possint fenerari. z q̄ nō
 possint repeti in iudicio vsu
 re extorze ab eis. et h̄mōi v̄l
 dent incidere in hāc excōica
 tiōe. et dñi qui ea faciunt. z
 cines qui cōsulant. cle. ex. ḡ
 ni. de vsuris. **D**e his q̄ cō
 cedūt rēp̄salias p̄tra p̄sonas
 ecclesiasticas sp̄ealr aut gene
 raliter est ep̄iscopalis excōi
 catio. p. c. si pignoratōes. de

inim. z dā. da. li. vi. **D**e re
 ctoribz secularibz v̄l q̄buscū
 qz officialibz eoz q̄ cognosce
 rent de crimine heres aut ca
 ptos liberarent. v̄l dyocesa
 noz v̄l inq̄sitorz officiū ipe
 dirent est ep̄alis. p. c. v̄l inq̄si
 tionis. d̄ hereli. vi. **D**e his
 q̄ scienter p̄trahūt mar: imo
 nia in casibz nō concessis z p̄
 hibitis p̄sanguinitatis z af
 finitatis. et de p̄bentibz cum
 monialibz est ep̄iscopalis. v̄l
 cle. eos. de p̄san. z affi. **D**e
 dñis ep̄alibz q̄ subditis int
 dicunt: ne p̄latis vel p̄sonis
 ecclesiasticis quicqz v̄dant
 vel emanant ab eis. bladū mo
 lāt. panē coquāt z h̄mōi ob
 se q̄a exhibere p̄sumāt. ē ep̄i
 scopalis excōicatio. p. c. eos
 de imu. eccl̄. li. vi. **D**e his
 q̄ impediūt q̄n coram iudici
 bus ecclesiasticis vel legat̄ v̄l
 ordiarijs ī casibz q̄ ad eos p̄
 tinēt illi q̄ cōgruēt iusticiā
 possint obtinere excōicatio ē
 ep̄alis. p. c. q̄m. de imu. eccl̄.
 li. vi. **D**e his q̄ p̄pellūt im
 peratores l̄fay aplicarū. vel
 alios recurrentes ad forū ec
 clesiasticum in causis que d̄
 iure vel antiqua consuetu
 dine ad ipsum pertinent. vel
 ad desistendum vel litigan

De excommunicatione

dum de eis in foro suo seculari: grauando iudices ecclesiasticos: vel impetrantes seu litigantes: seu volentes coram eis litigare. vel grauando propinquos eorum. vel capientes res vel ecclesias talium. vel quicunque alio modo. dicto c. quoniam est episcopalis. et si de dantibus consiliis et fauore et auxilium ad omnia predicta in duobus. §. precedentiibus. **De his qui plures capitula seu alias personas ecclesiasticas compellunt ad submittendum laicis vel ad alienandum bona immobilia seu iura ecclesiarum. et similes laici qui usurpant sibi illicite huiusmodi. et si non destiterint postquam fuerint admoniti est episcopalis excommunicatio. p. c. hoc consultius. mo. de re. ec. non alie. li. vi.**

De his qui fingunt fraudulenter aliquem casum. per quem aliquis iudex mittat ad aliquem mulierem per testimonio est excommunicatio episcopalis. p. c. mulieres de iur. lib. vi. **De his qui vocant ad dirigendas moniales in electioibus: nisi abstineant ab his per que possit discordia nutrire est excommunicatio episcopalis. p. c. i. demeritis. de elec. lib. vi.**

De his qui grauunt clericos vel alias personas ecclesia-

sticas ad quas spectat aliquod electio per eos qui rogati seu alias induci eum per quo rogabant seu inducebant noluerunt eligere. vel sanguineos eorum aut ipsas ecclesias seu loca beneficii: seu alijs bonis spoliandos seu alii iniuste perscquendo. c. sciunt cuncti. de elec. et est episcopalis excommunicatio. **De his qui loquunt secrete: vel mittunt scripturas vel nuntium alicui cardinali: quando sunt reclusi occasione electionis pape. est episcopalis excommunicatio. p. c. ubi periculum. de elec. li. vi. et de donis et rectoribus et officialibus qui imminente dicta electione non seruant ipsam constitutionem. p. c. ubi periculum.** **De his qui procurant quod conferantur datii se intrinsecus de his qui non licent. id est de alijs quam de manifestis iniurijs et violentijs. est excommunicatio episcopalis. p. c. statutum de offi. de le. li. vi.** **De dominis rectoribus ad regimen vrbis Romae: et electis et fauoribus qui fecerint contra constitutiones super hoc factam. est episcopalis excommunicatio. p. c. fundamenta. de elec. li. vi.** **De electis magistris doctoribus vel scholaribus tractantibus cum aliquo ciue Bononiensi de co-**

ducendo hospitium irrequisi-
tis inq̄linis nisi tēp⁹ p̄ductio
nis fuerit elapsum est ep̄sco-
palis excomunicatō. p. c. Ex
rescripto. extra de locato.

De doctoribus seu magi-
stris qui scienter illos religi-
osos qui dimiserūt habituz
docēt l̄ras. s. legē v̄l p̄bificā.
est excomunicatio ep̄alis. p. ca. vt
p̄culosa. ne clerici v̄l mo. li.
vi. **D**e dominis v̄l recto-
ribz ep̄alibz q̄ non fecerint ob-
seruari ea que statuunt p̄tra
insecutores cardinaliuz: seu
alicuius de familia eorū vel
pape est excomunicatio ep̄alis. p.
c. felix. de penis. li. vi. **D**e
his qui impediunt visitato-
res monialiū vel canonicaz.
si moniti non desistant ē ep̄i-
scopalis excomunicatio. p. cle. at-
tēdentes. de statu monacho.

De impugnātibz l̄ras pa-
pe ante coronationē ei⁹. et est
benedicti pape. xi. **D**e qui-
busdaz mulieribz que beghi-
ne dicunt. et de religiosis fa-
nentibz eis in illo statu. et erāt
iste certum habitum assumē-
tes nulli obedientiam p̄mit-
tentes. nec renūciantes pro-
p̄rijs. nec regulā habentes li-
cet quibusdaz religiosis spe-
cialiter inhercant. de here. c.

ad nostram. Nec intelligunt
sub hoc nomine ille que etiā
beghine v̄l vestite dicuntur
de penitētia beati Dominici
vt patet in declaratione Jo-
han. xxi. et idē d̄r d̄ terciō or-
dine beati Francisci. imo ex
illa cle. videntur dici beghi-
ne ille excomunicate que ha-
bēt illos errores ibi positos
qui cum sapiant heresim est
bodie forte casus papal. et ē
contra tales beghinas. **D**e
his qui absoluti ab excom-
municatiōe in articulo mor-
tis. vel p̄pter aliud impedi-
mentū nō representant se q̄
citius cōmode possūt ei a q̄
debant absolui. quia rein-
cidunt in eandē. de senten.
exco. c. eos. li. vi. **D**e parti-
cipantibus cum excomuni-
cato in crimine p̄pter quod
est excomunicatus dando ei
cōsiliū et fauorē. c. si concubi-
ne. d̄ sentē. excom. **D**e his
q̄ absoluunt a sede apostoli-
ca. vel legatis. et iniungit eis
q̄ se representent ordinarijs v̄l
alijs suscepturi penitentiam
et passis iniuriā. seu alias ob-
ligati eis quibz sciēter satis-
faciant si hoc non faciūt cuz
p̄mū p̄mode potest. qz rein-
cidūt in eandē sniaz. d. c. eos

De excommunicatione

De illis q̄ p̄tūacit̄ affēte
romanā eccliam n̄ esse caput
omniū eccliarū. nec ei tanq̄
capiti esse obediendū. di. xix.
c. nulli fas. **De** his q̄ sepe
liunt corpa in cimiterijs tpe
interdicti i casibz nō cōcessis
a iure. cle. eos. de sepul. **De**
his qui excoīcaros publice
aut nominari interdictos vlt̄
vsurarios manifestos scien/
ter sepeliunt in cimiterijs. di.
cra cle. eos. **De** clericis qui
manifestis vsurarijs ad exer/
cendum fenus domos locāt
vel alio titulo p̄cedunt. est ex/
coīcatio ep̄alis. p. c. vsuraz.
de vsu. li. vi. **De** eo q̄ nō ē
electus a duabz p̄b̄ cardia
liū. 7 se gerit p̄ papa. c. licet. d̄
elect. **De** monachis et ca/
nonicis regularibz archidy/
aconis decanis p̄positis ple/
banis cantoribz 7 alijs cleri/
cis p̄sonatuz habentibz. aut
etiā q̄buscūqz p̄b̄iteris q̄ au/
diunt leges vel p̄ficam. est
ep̄al excoīcatio p̄ c. n̄ magno
pere. ne cleri. vlt̄ mo. **De** re/
ligiosis q̄ temerarie vbicun/
qz habitū sue religiōis dimit/
tūt excoīcatio est ep̄iscopalis
p. c. vt piculosa. ne cle. vlt̄ mo.
li. vi. **De** religiosis q̄ acce/
dunt ad studia. nisi a suo p̄la

to cū consilio maioris part̄
conuent? licentia sibi sit p̄ces/
sa. dicto. c. vt piculosa. li. vi.
De religiosis q̄ decias de
b̄ras ecclesijs sibi appropri/
ant vlt̄ vsurpant. siue q̄ nō p̄/
mittūt solui ecclesijs decias
de animalibz familiāz 7 pa/
storū suoz. vel alioz imiscen/
riū ipsa animalia gregibz eo/
rū. tales si non habent admi/
nistratōes 7 beneficia sūt ex/
coīcati. si h̄nt sunt suspēsi. ni
si requisiti d̄stiterint ifra mē/
sem. cle. religiosi. de deci. **Et**
est ep̄alis excoīcatio. **De**
monachis 7 canonicis re/
gularibus non habentibus
aliquam administratōē qui
se conferunt ad curias prin/
cipum sine licentia suoz p̄la/
torum. vt damnū aliqd̄ infe/
rant suis p̄latis aut monaste/
rijs. 7 qui sine licentia arma/
tenēt infra septa monasterij:
est ep̄alis excoīcatio. p̄ cle. ne
in agro. de sta. mo. **De** reli/
giosis vel monialibz profes/
sis 7 clericis in sacris ordibz
constitutis qui p̄trahūt ma/
trimonium de facto est exco/
municatio ep̄iscopāl. cle. eos
de consang. 7 affini. **De** in/
quisitoribz hereticoruz: qui
p̄tectu officij inquisitiōis

quibusuis modis illicite pecuniam extorqunt. vñ sciēter bona ecclīaz ob delicta clericorum fisco ecclīe applicāt. nec pñt absolui nisi qñ errorserint plene satisfecerint de pecunia. est ep̄alis excoīcatio. cle. nolētes. de here. ¶ De religiosis qñ non seruant interdictum qđ seruat sancta mater ecclīa romana. vt cle. ex frequētib. de sen. excō. ¶ De religiosis qñ pñtentib. sibi n̄ faciunt pñciam sciēter d̄ de cimis soluēdis: tales ab officio p̄dicatōis sunt suspēsi donec comode possint faciāt eis pñciam. z si interiz p̄dicāt sunt excoīcati ep̄ali excoīcatione. z sñr de religiosis qñ dicunt aliq̄ verba vt retrahāt audientes a solutiōe deciar. est ep̄alis excoīcatio. p cle. cupientes. de pe. ¶ De religiosis mendicātib. qñ domos ad habitandū vel loca de nouo recipient. aut d̄ nouo recepta mutarēt vñ alienarent. c. i. de excels. pla. i. cle. ¶ De fr̄ibus minorib. qñ tpe interdici recipiūt ad diuina fr̄es vel sorores de tercio ordine sancti Francisci est ep̄iscopalis excoīcatio. c. cum ex eo. de sen. ten. excō. in clem. ¶ Ingre

dientes monasteria monialium ordinis p̄dicatoz extra casus necessarios qñ declarāt in cōstitutōib. suis. puta ad dandū sacramenta infirmis ad medendū eis. ad reparandū edificia z bñdī. non habita licentia a papa vñ a m̄gro ordinis. sunt excoīcati. n̄ pñt absolui nisi a papa vñ a magistro ordīs. vel ab alio cui fuerit cōcessa talis absolutio. vt pater in bulla ipsius ordinis. cui⁹ bulle transumptū vidi ego. ¶ Ingreddentes monasteria monialium ordinis minorū extra casus necessarios concessos in cōstitutionibus suis sine licentia pape vñ ministri ordinis: excoīcatōz dyocesanis reseruatam incurrūt. put audiui a quibsdam fidedignis. ¶ Nota qñ ab excoīcationib. que sunt ab homine siue a iudice regulariter n̄ pñt qđ absolui nisi a suo excoīcatore. vel ab habente plenariā iurisdictionem sup eum. vel a superiori suo nisi in articulo mortis. ¶ Itē nota qñ fratres p̄dicatores z volentes īgredi eorum religionem possunt absolui a p̄latis. ipsius ordinis a sententijs excoīmu

De excomunicacione

nicationis. suspensionis et interdictionis. latis ab homine vel a iure. saltem ab illis quorum absolutio reservatur episcopo. **D**e materia omnium supradictarum excommunicationum tam pontifici summo. quam episcopis uniuscuiusque dyocesis tam a iure quam per extravagantes et processus curie. vide plenius et clarius ac diffusius si vis videre in titulo de censuris ecclesiasticis in tertia parte summe compilata per me fratrem Antoninum archiepiscopum Florentinum.

Et sic est finis omnium casuum tam summo pontifici quam episcopis reservatorum.

Primo notandum est quod sunt due species excommunicationis. scilicet maioris et minoris. Excommunicatio maior semper est peccatum mortale. et talis est primo separatio a deo. et non potest communicare per aliquam utilitatem anime sue. Secundo est separatus a sancta ecclesia. id est a comunione et participatione fidelium. excommunicatis his casibus qui supra specificati sunt. Et sunt quinque in quibus ipse excommunicatus non potest participare. qui continentur in his versibus. Si per delictum anathema quis efficiatur. Non orare vale comunio mensa negatur. Qui sic intelliguntur. Non id est

locutio. Orare. id est oratio cum alijs in ecclesia. Comunio id est communicatio sacramentorum. Vale. id est salutatio. Mensa. id est cibum et potus. Excommunicatio hominum minor aliquando est mortale peccatum. aliquando veniale. scilicet antequam dicatur quod sit mortale vel veniale. Nota prius quod novem modis homo potest currere excommunicationem minorem. Primo quando quis participat cum excommunicato excommunicatio maiori aliquo illorum modorum superius dictorum. Secundo quando quis committit sacrilegium sicut quando furatur in ecclesia vel in ea illicitum quod facit. Tercio quando quis est publicus concubinari vel fornicator. Quarto quando quis acceptat aliquam ecclesiam a laico. et illam sic tenet. ut xxvi. q. ii. c. si quis. Quinto quando quis est symoniacus. id est etiam excommunicatus excommunicatione maiori. Sexto secundum quosdam quando in bello iniusto contra christiianos exercet quis artem balistarum aut sagittarum. Septimo oppressores iopum et pauperum. publici peccatores. publici usurarii. meretrices. qui omnes largo modo loquendo possunt dici excommunicati per quanto talium oblationes non debent admitti ad altare

sanctū domini. Octavo il
lōz q̄b̄ dnegat ecclīastica se
pultura. sicut sunt illi q̄ mo/
riunt in torneamentis. q̄ dato
q̄ penitētes moriant nō po/
nunt i cimiterio. s̄līr etiā di/
cīt de illis q̄ nō cōicāt semel
in anno sine necessitate ⁊ cau/
sa. vt. c. oīs. de pe. tre. ¶ Ho
no omnes publici p̄ctōres
Omnes aut casus sup̄dictos
ponit Innocē. Ray. et Do/
sti. ⁊ in q̄libet p̄dictoz casuū
pōt absolvere simplex sacer
dos ⁊ ep̄s. p̄terq̄s forte in sy/
monia ⁊ excōicatiōe maiori.
In p̄mo ergo casu. s. in parti
cipatiōe cū excōmunicatū ma
iori excōicatiōe pōt hō pec/
care mortaliter ⁊ venialiter.
Mortaliter tripl̄r. P̄rio q̄n
participat i eodez crimine p̄
p̄ter qd̄ ipse est excōicat⁹ dā
do p̄siliū auxiliū ⁊ fauorez
ratione cuius p̄c̄m̄ cōmitti
tur. Secdo q̄n participat cū
excōicato in aliq̄ alio crimie
mortali ab illo p̄p̄ter qd̄ ipse ē
excōicatus. Sed in p̄mo ca
su nota q̄ participans cū ex
cōicato i eodez crimine vt di/
ctū est incurrit excōicatōnez
maiore. sed in secdo mō cadit
tū i minorez excōicatōnez etiā
si mortāl̄r peccat. Terciō q̄

cōmunicaret cum excōicato
maiori excōicatiōe i sacramē
tis. puta accipe corpus chri
sti cū eo. vel sacros ordīes: i/
currit excōicatōnez minorem
peccat tū mortaliter. In alijs
aut casibz sup̄dictis nō pec/
cat quis participando cū ex
cōicatis. nisi p̄ quanto ali
quis in p̄ceptū p̄cepti ⁊ p̄bi
bitionis facte audacter cum
excōicato ⁊ ad libitū puerfa
ret: aut in salutādo aut in lo
q̄ndo sine necessitate: aut in
morando v̄l cōicando Sed
nota q̄ sacerdos recipiēs ali
quē excōicatū maiori excōi/
catiōe ad officium ecclīe. aut
ad sacramēta. aut ad ecclīasti
cā sepulturā non solū morta
liter peccat. sed subito est su/
spensus ab administratiōe. ⁊
sibi est interdict⁹ introit⁹ ec
clesie q̄usq̄ sit absolutus. et
efficit q̄si irregularis. ⁊ si talis
interdict⁹ moriat nō d̄z poni
in cimiterio. nec d̄z p̄pter ti/
morez sacerdos desistere q̄n
talē excōicatū expellat de ec
clesia. q̄ n̄ excusat rōne timo
ris. nisi talis est timor q̄ pos
set cadere i cōstātē viz. tūc ei
fm̄ q̄sdā excusat ab interdicto
Hosti. aut dicit q̄ b̄tīs erit
talīs sacerdos si se preparet
f 2

Interrogatorium

ad martiriū. Nota igitur quo/
modo habuisti quod in nouē ca/
sibus homo cadit in excom/
municationē minorē. ratiōe
cuius separat^r est ab effectu sa/
cramentorum. et tū ad deum.
Nam pccm mortale animaz
sepat a deo. et excoīcat^r quō/
cūq; est in pccō mortali: p/
terq; picipando cum excoī/
cato maiori excoīcatione in/
loquendo. salutando. orādo
cōmunicādo et comedendo. i/
quib; casib; fm Tho. hō nō
peccat mortali. nisi ppter cō/
tempnū. dato quod excoīmunica/
tōez incurrat. et ideo qui ē in
peccato mortali quocūq; ali/
ter est excoīcatus. etiā quan/
tum ad ecclesiam est separat^r
ab effectu. id est a gratia et sa/
cramentis. quia null^r qui ē
in peccato mortali cum sit i/
dispositus potest psequi grām
spūs sancti. pōt tñ intrare i ec/
clesiam. et stare in officio diui/
no. et etiam potest cum alijs
in alijs participare. sed nō po/
test pacē in ecclesia recipere. cū
par ipsa sit loco cōmuniōis
Sed hec omnia plenius ha/
bentur in decretis et decreta/
libus. et in summis. ideo cuz
expedit videre quere diligē/
tius in ipsis.

Incipit inter/
rogatorium: qd est liber scdus.
hui⁹ opis. et hz tres ptes pni/
cipales.

Questio quaz
ille qui vult pfiteri
dixit ex se ea q vo/
luit d pccis suis. si non dixit
sufficient: qd qī sp accidit. i/
terrogandus ē plene d his q
nō dixit. put videbit forē ex/
pediēs. Si vō modicum vl/
min⁹ dixit potes interrogare
fm ordinē isra positū. vīcz p
mo de decē pceptis. postea d
vicijs capitalib;. nō aut oēs
de oīb;. sed de illis q solēt in/
talib; repiri. et non solū d istis
peccatis interrogandi sūt. sed
de oīb; circūstantijs pccōrū.
put supra satis ostensum est.
Hō tñ ē necesse de qlibz pec/
cato mortali oēs circumstan/
tias pdictas pfiteri. sed solū
illas q trahunt peccatum in
aliam speciē. q. s. bñt spēales
deformitatē oppositā alicui
pceptoz. Sed et de numero
pccōrū mortaliū. s. qñs mor/
tale pccm pmissū est i qlibet
pccōrū specie diligenter iter/
rogandū est.

Incipit pra

ps libri scđi de mō interrogā/
di penitētes a p̄fessore fm de
cem p̄cepta legis. ⁊ habet ca
pitula. xxiij.

Primuz p̄ceptum cōtinet
tria capitula **Primum**

Nū co
le deū. Circa h
primum prece
ptum sic potes
interrogare. et

primo de votis.

De votis

Nota fm ingēz sentē/
tiarū l. iij. dist. xviij
q̄ votum est testifica
tio q̄daz pmissōis spōtanee
q̄ sit deo d̄ ehis q̄ dī sunt ⁊ fi
eri debēt. Ul' breui⁹ fm tho.
Totuz est pmissio deo facta
de aliq̄ qd sit deo acceptum.
Ad qd rēdrunt tria. s. delibe
ratio volūtat. ppositū ⁊ pro
missio. vltimū orit ex secūdo
scđm ex primo. Si trāsgres
sus ē seu omisit īplere aliq̄
votū licitū. ⁊ si aduertent cū
possit ē sp̄ mortale. Et totiēf
q̄tiēs frāgit. Sec⁹ si ex obli
uioē. vl' qz n̄ potat vt īfirm⁹
ieiunare. ⁊ b̄mōi Si vouit

se aliq̄d mali factuz. vt vīdi
ctam vl' maioris boni īpedi
tiū. vt nō ingredi religionē
hoc ē mortale. ⁊ sine aliq̄ dī/
spensatiōe d̄z illd̄ infringere.
Si nimis tardauit implere
ppter qd a memoria excidit
omnino. vel venit ad statum
nō valendī īplere cum prius
potuisset mortale videt Idē
q̄n dimisit. ppositū īplēdi cū
tū posset. als mora implendī
votū q̄n sibi nō p̄fixit tēpus
nō videt mortale. nisi mora
esset valde nimia. et nisi ex h̄
ei immineret piculū nō valē
di implere. vt de voto ingre
diendi religionē. cū tū nō ha
beret cām legitimā cogētem
dilatōis. tūc etiā ē mortale.

Si fecit votū ⁊ de re lici/
ta. vt de elemosina. ieiunio.
⁊ b̄mōi. s. ob malū finē. pu
ta vt possit facere vindictaz.
adulteriū ⁊ b̄mōi. mortle pec
catū ē. nec tenet illud īplere.

Si fecit votū abstinētie
⁊ b̄mōi. ⁊ dubitat vtrū pos
sit implere vl' nō. ⁊ sine dispē
satiōe vl' cōmutatiōe supioris
cū possit facilr recurrere ad
eum. vl' ad p̄fessore suū p cō/
silio frāgit mortale videt.

Nota tū q̄ viri p̄nt irrita
re vota vxorum. s. abstinētie.

Interrogatoriū pars p̄ma

pegrinationis. elemosine. et accessus ad talē locū. ⁊ maxime votū elemosynarū si n̄ habēt nisi dorē absq; alia sup̄orū dispēsatiōe. ⁊ si fiat talis irritatio etiā sine cā rōnabili a viro. ā modo n̄ tenet vxor implere talia vota. Dubiū ē de voto hierosolimitano. qz hoc in fauorē fidei emittitur

De irritatiōe votoꝝ ipu- berū ⁊ filioꝝ familiās ⁊ reli- giosoꝝ. vide in sc̄da pte sum- me. ti. vl. **S**i hñs votum castitat̄ vl̄ religionē intrādī ⁊ m̄mōniū h̄rit. mortale ē. ⁊ n̄ p̄t p̄summare illud absq; mortali pctō. quia adhuc p̄t illud implere. ⁊ d̄z añ p̄sumationē m̄mōniū. post p̄sumationē v̄o reddere tenet debi- tū etiā interpretatiue petenti. **S**i exigēdo sp̄ peccat mor- talr. vnde p̄sulendū ēēt ei pe- tere sup̄ h̄ dispensatiōez a pa- pa. fm̄ Buil. Posset etiā ep̄s dispensare nisi esset talis cō- tinens ⁊ obseruans ipm. Si fecit votū stultum et irrōna- bile. vt ieiunare dñica die vl̄ non pectinare caput. vel la- uare i sabbato. ⁊ h̄mōi mor- tale nō est. sed p̄hibendū ē il- lud implere.

De voti trāsgressiōe.

Nota q̄a trāsgres- sione votoꝝ p̄t d̄ in- re cōi ⁊ consuetudinē cōfessor absoluerē. qz nō ē d̄ casib; reseruati. s̄z de dispen- satiōe et p̄mutatiōe votoꝝ nō p̄t se iromittere sine spe- ciali cōmissiōe dyocesanorū vel alteri⁹ q̄ possit illam dare Ep̄i autē i oib; p̄nt p̄mutare vl̄ dispēsare nisi i voto casti- tat̄ vl̄ religiōis et trib; vot̄s pegrinatiōis. s. hierosolimita- ni ad sanctū Jacobū. ⁊ ad li- mina ap̄loꝝ. id ē romā. in q̄- bus votis papa vel sūm⁹ pe- nitentiari⁹ soli dispensant vl̄ cōmutant

De votis habes in secun- da pte summe.

De sup̄stitutionib; **L**a. ij. **F**ecit ip̄e vl̄ fieri se- cit aliqd̄ maleficiū seu iuxta vl̄gare ma- lias in q̄b; sp̄ sūt incātatōes occulte vel manifeste demo- num inuocationes. qd̄ sp̄ est mortale. ⁊ dignū morte cor- porali.

De incantationib; **F**ecit vel fieri fecit vl̄ pcurant aliquaz incātatōnez cū sacra- mētalib; ecclie. vt aq̄ baptis- mali l̄ oleo sc̄to. ⁊ h̄mōi ob sa-

nitatē vel aliā causam ē mor-
tale ⁊ grauissimum.

De adoratiōe creaturaz.

SI adorauit aliqua
creaturam faciendo
orōes ad eā. vt ad lu-
nā solē ⁊ stellas cū pmo appa-
rēt: ⁊ hmoi est mortale pctm

De diuinatiōibz

SI fecit vel fieri fecit
aliquā diuinatiōez
ad inueniendū furta
vel ad sciendū occulta vel fu-
turū. qđ sibi ptingere pōt est
mortale. **De arte notoria.**

SI didicit arē noto-
riaz. vel vsus ē ea ad
sciendū aliqua. vel si
vs⁹ ē arte nigromātica: mor-
tale ē. ⁊ si bz librum inducē-
dus est vt eū cōburat. al's nō
est absoluedus. sicut est liber
Almadel Sexiphoras. ⁊ a-
lii libri comburendi sunt. qz
mortale est vti eis.

De constellationibz

SI ex pstellatiōibz vl'
planetis sub qbz nat⁹
ē aliqd indicauit de
terminatē d' puerfatiōe eius
Idez si ex phisonomia. Cre-
dere em hoiez ex fato. vl' cō-
stellatiōe vl' pplexiōe cogi
ad bonū vl' ad malū est here-
ticū.

De sortibz

SI vsus est sortibz di-
uinatorijs: quod est
mortale. ex leuitate
autē veniale. Si dedit ali-
qđ turpe vxor viro ad come-
dendū. vl' alci vt amaret eaz.
vel fecit vl' dixit aliqd turpe
ad hmoi. ē mortale. interro-
gandū est qđ fuit illud.

De incantationibz.

SI fecit vel fieri fecit
aliquā incantatiōez
ob sanitatē psequendā
⁊ quando hoc fit sciēdo eē p-
hibitū est mortale cōiter. qñ
ho ex simplicitate fieret pu-
rando eē bonas orōes videt
veniale. Sed si noller in fu-
turū abstinere neganda est ei
absolutio. quia ex obstinati-
ōe ⁊ malicia videt esse mor-
tale. et interrogandum est de
verbis qbz vrunť. ⁊ de obser-
uantijs quas addunt

De breuibz.

SI fecit vel fieri fe-
cit vel vsus est bre-
uibz. que cōmuni-
ter sunt supstitiosa ex verbis
vel carta in qua fiunt. vl' mo-
do imponendi vel porrandi
vel tempore scribēdi. ⁊ inuen-
ta superstitione earum ipo-
nehndum est q' comburant. et
si noller non sunt absoluedi

Interrogatorii pars prima

qz tūc est mortale Si ho pu
tabant talia esse licita tanq̃
oratiōes: veniale videt̃.

De obseruatiōibz tēporz.

Sobseruauit vnam
diē magis q̃ aliā. in
non incipiēdo aliqd
tanq̃ malū. vt dies egiptia/
cos. vl̃ diē in q̃ occurrit deca
pitatio sc̃i Johis baptiste.
vl̃ diē ascensiois in colligen
dis herbis. et hmoi: veniale
videt̃ q̃n ex simplicitate hoc
fit. siue scribēdo aliq̃. vl̃ por
tando ad suspendēdū in aliq̃
loco. si simplr credit veniale
est. Si ho hec crederet anio
obstinato tunc mortale esset
talia obseruare.

De somnijs.

Sobseruauit somnia
faciēs aliq̃s oratiōes
z obseruatiōes. z po
stea ex his q̃ sōniat volendo
de futuris z occultis indicare z
p̃nūciare mortale ē. alias aūt
sine obseruatiōe adiūcta adhi
bere fidē nimis somnijs pec
catum ē. z si ex se nō sit mor
tale. tñ piculosus est. qz sic di
abolus mltos decipit. **S**i
ex effusiōe olei de lucerna vl̃
cracatiōe aliquid aniu. vel
vlulatu canum. vl̃ magnitu
dine z p̃inuitate ventozuz z

hmoi. estimauit aliqd ma
li euentuz. qd̃ fatuū est. **S**i
estimauit mulieres cōuer
ti in catras vl̃ alia anialia. et
ire de nocte z sugere sangui
nē pueroz z hmoi. quod est
impossibile nisi deo. z idō fa
tuū est credere. De hac mate
ria diuinationū incatationū
z oim sup̃stitionū. vide clari
us in decretis. xxi. causa p
totū.

**De blasphemā multipli
ci dei z sanctorz.** Cap. iij.

Sblasphemauit de
um. vicz dicēdo euz
nō esse iustum et oia
iniuste disponere. z esse acce
ptorem p̃sonarum. vl̃ nō vl̃
dere que sūt. vl̃ nō curare d̃
actibz hominū. vel p̃dicoz
vel sine merito punire et fla
gellare eum. vel nō posse istd̃
vl̃ illud facere. z hmoi. qd̃li
bet horum ē mortale. cū ad
uertit qd̃ dicit z intelligit
Si blasphemauit deum vl̃
aliquem sanctum. que pprie
dicitur maledictio. vt male
dictus sit zc. vt sit ex ira sp̃ ē
mortale si aduertit ipa q̃ba.

**Secūdum p̃ceptū de iu
ramētis z periurijs. z hz ca
pitula duo.**

Primum.

Nec iures
 nane p ipsum Prio
 de purllo Si iura
 nit in aliq curia coram iudi
 ce mendaciose. mortale ē qn
 tuncq alias haberet iustā
 causam. et qui iducit ad h ad
 uertenter vt iudex aduocat
 pcurator: z bndi mortaliter
 peccat. Si iurauit etiam ex
 tra iudicium in cōmuni ser
 mone quacūq ex causa vl le
 uitate vl vtilitate vel iocosi
 tate. vel qualicūq modo nō
 solū ad sancta dei euāgelia z
 p corp^o xpi et scōz. sed etiaz
 p fidem. p deum. si de^o me ad
 iuuat. p hginē mariaz. p cru
 cē. p animā suā. z bndi. hoc
 sp est mortale quādo aduer
 tit se iurare z falsum dicere. z
 totiens quotiens sic iurādo
 aduertit. Si iurauit aliqd
 p certo de quo dubitat vtrū
 sic sit mortale est. z precipue
 iurando in iudicio. Si iu
 rauit perpetrare aliqd quod
 ē mortale. vt facere vindictā
 non dimittere concubinam.
 seruare iniusta statuta: tene
 re secretā iniquā coniuratio
 nem mortaliter peccauit. nec
 debet illud seruare. Si iu

rauit tenere secretū aliqd qd
 est tractatum in consilio. vel
 aliud quod nulli est nociuū.
 si aduertēter manifestat pec
 cat mortāl ipse et q stimulat
 eum ad manifestādūz. sciens
 illud esse secretum. Si iu
 rauit seruare statuta alicui⁹
 ciuitatis vel vniuersitat^{is} ali
 quod sciēter ex illis trāsgre
 diendo statutis peccat mor
 taliter. Si tamē aliqd sta
 tutū est abrogatum p cōtra
 riam cōsuetudinē. quia quo
 tidie p omnes fit contrariuz
 z diu. nō videt p iurus si nō
 seruat illd: eo q non hz vim
 statuti. di. iij. §. leges. Si
 iurauit p aliquēmodū op
 probriosuz per dei mēbra vl
 sanctorum. vt faciūt ribaldi
 mortaliter peccauit. qz blas
 phemia reputatur. xxi. q. i.
 c. si quis per capillum. Si
 pmisit se aliquid facturuz li
 citū in honorem dei vel alio
 rum sanctorum. si non inten
 debat obfuare mortāl pec
 cauit. Si autē intēdebat ob
 seruare. sed veniente termino
 quo debet implere nō seruat
 promissum: cum tamē possz
 licz cū incōmoditate sua pec
 cauit mortāl. nisi ille cui p
 misit aū terminū relaxet in
 f s

Interrogatorii pars prima

ramentū qđ facere p̄t. si p̄mis-
sum ī illi? vtilitatē t̄m cedat.
nā si ī vtilitatē aliorū v̄l ī bo-
norē dī z scōrū nō p̄t ille rela-
rare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄ti-
net relaxatio v̄l mutatio. si
aut nō pōt implere excusat a
peccato p̄ tūc cū nō potest.

Si q̄s etiā p̄mittat cū iu-
iuramēto se aliqđ facturū. qđ
non est alicui? importatōis.
boni v̄l mali. vt mī d̄ p̄berā
do filiū: v̄l de bibēdo. v̄l nō.
z h̄mōi videt veniale iuratō
et piuratio. Si iurauit sine
causa rationabili p̄ quibus-
cunq; minimis. dicendo etiā
veritatem. veniale est. nisi fa-
ceret in contēptum. z īducē-
dus est vt abstineat p̄pter pi-
culum piurij. **S**i induxit
aliquē ad iurandū: quem oī-
no credebat falsum iuraturū
mortaliter peccauit. nisi esset
iudex d̄ faciēs ex officio suo
fm iuris ordinem.

De adiuratione Ca. ij.

Adiuratiōe que ē
inducere aliquē ad
aliqđ faciendū ob in-
uocationē alicui? rei sacre. et
si est p̄ modū coactōis inten-
dens eū obligare p̄ modū iu-
ramenti ad aliqđ faciendum
vt ad supiores z alios in q̄bo

nō habet potestatem est mor-
tale. sicut adiuratio cayphe
p̄tra d̄m. Ad sibi subditos
hō est licita eo casu q̄ liceret
eis p̄cipe. al̄s nō. z tūc adiu-
rat? tenet illō facere v̄l dīce-
re: al̄s esset mortale sicut crās
gressio p̄cepti. **S**i adiura-
uit p̄latos vel socios v̄l īferi-
ores p̄ modū dep̄catiōis itē-
dens reducere ad iuramētū
ad aliqđ boni faciendū: nō ē
malum vel veniale. **S**i le-
uiter z sine causa est adiurat?
nō faciēs illō n̄ peccat. **T**bo.
Si adiurauit demones per
modū p̄cis vel ad fiendū ali-
quid ab eis. vel aliquid obti-
nendum auxilij est mortale.
nisi quis faceret ex familiari
consilio spūs sancti. v̄l nisi ex
quada; simplicitate querēs
ab obsessis a diabolo. s; per
modū coactōis licet eos ad
iurare ne nobis noceant.

Si adiurauit creaturas
irracionales ne diabolus eis
v̄tatur in nostrum nocume-
tum: licet. **S**i autem vt de-
mon operetur in eis mortale
est. vt incantatores serpentū.

Si in cantilenis et tur-
pibus fabulis miscuit deū
et sanctos. et in narrationi-
bus turpibus z amatorijs ē

mortale. al's veniale nisi face
ret in p̄temptū dei.

Tercium p̄ceptū de obser-
uatōe festoz p̄ter duo capi-
Primum.

Sabbata
sanctifices. Quia
q̄ruz ad determi-
natōem diez istud p̄ceptuz ē
de iure positiuo. ideo h̄ annie-
ctere potes de ieiunijs eccle-
sie. 7 de auditōe misse. **P**ri-
mo ergo si fecit aliqd manu-
ale opus dieb' dñicis 7 festi-
uis vel al's p̄ceptis ab ecclesia
extra necessitatē. qz mortalit̄
peccauit si p̄ notabile spaciū
secus si fuerint aliq̄ puncta.
Si v̄o ex necessitate. videli-
cet qz hostes expectāt vl' ve-
niunt inūdatiōes agrū 7 hu-
iusmodi. tunc liceret remoue-
re blada 7 suppellectilia 7 hu-
iusmodi. 7 debent observari
de vespa in vesperā. id ē d̄ se-
ro ad sero. de conse. dist. iij. c.
p̄nunciandū. 7 hic requiritur
magna prudentia in cōsulen-
do. **S**i vendidit vel emit
dieb' festiuis nō p̄mestibilia
de die in diem. vt panem vi-
num caseum carnes 7 h̄mōi.
mortaliter peccauit. **S**i p̄
modū negociatiōis hō in ca-

su magne necessitatē. In nun-
dinis tñ ex quo p̄lari eccle-
siarum tolerant si non dimit-
tunt audire missam fm̄. **P**e-
d̄ pal. videntur excusari qui
mercantur in diebus festiuis
scz a peccato mortali. **S**i
fieri fecit aliquod p̄dictoz
a suis filiis. discipulis. seruis
laboratoribus sine necessita-
te peccat mortaliter mandās
7 exequens. **S**i tamen man-
dans seu mgr̄ vel patronus
non habet necessitatem. s3 di-
scipulus eius vel seruus vel
rusticus habet necessitatem
ita q̄ aliter nō posset viuere.
vel qz discipulus non obedit
aliq̄ magistro ī his diebus
vendēdo vl' faciēdo aliquod
exercitium eius art̄s pro ali-
quo tempore. Et nec iste nec
alius de illa arte vlt' p̄duce-
re eum secum. et aliud exerci-
tium nescit facere videt̄ ipse
excusari. Nam si in obsequijs
ecclesiarum paup̄cularū ali-
quando licet aliqd laborare
diebus festiuis fm̄. doctores
q̄nto magis licz p̄ sustentati-
one vite ei' in necessitate. tu-
ti' tñ eēt eligere aliā artem si
posset. Similr de scriptoz
bus pro precio 7 conficiēti-
bus instrumēta 7 iudiciis

Interrogatoriū pars p̄ma

z faciētibz lōgas dietas non causa cupiditatis. s; necessitatibz. qz n̄ bñ aliter p̄t fieri.

De barbitōsoribz z hmōi Medicinalia aut sp̄licz facere z medicari z talia v̄dere

Si p̄ totū diē festiū v̄cauit ludis: venatōibz. aucupijs. choreis et alijs vanitatibz mundi. Fr̄q̄nter em̄ in his occurrūt mortalia p̄ctā. z si d̄ se ista nō sint mortalia. **N** etiā mortale p̄ctm̄ diebz festiuis p̄missum sit ḡui⁹ patet. z ideo de hmōi confitendum est.

De auditōe misse diebus dominicis z festiuis

Si nō audiuit totam missam diebz illis. s; omisit. vel ex p̄ceptu v̄l ex cupiditate lucrādi. vel cā eundi ad solaciū. v̄l ad cōuinia. seu ex negligētia v̄l ignorātia crassa mortali p̄ccauit. z toties q̄tiens dimisit Idē si audiuit s; nō totā. dimittēdo notabilē p̄tē. de consē. di. i. c. missas. **S**ec⁹ h̄o est si modicaz partē misse dimisit. **N** aut q̄s audiat i paup̄ia sua v̄l alibi missaz p̄p̄iam d̄ die. v̄l aliā audiēdo v̄l si intelligēdo p̄ba. v̄l non audiēdo. qz submisit dicit.

vel audiat alibi seu a p̄cubinario. v̄l symoniaco. z hmōi v̄l nō symoniaco z p̄cubinario. ex q̄ plati non puidēt sup̄ hmōi non vident simplices sollicitādi. s; dimittēdū p̄sciētijs eoz vbi talia abūdāt. fm̄ Pe. d̄ pal. z Buil. durā.

Dimittēs h̄o auditōnem misse ex infirmitate v̄l ex tali occupatiōe quā nō pōt dimittere. vt seruire f̄firmo: vel alia iusta cā. puta qz manet i castris excusat. **E**xculant etiam puellę que dimittunt a parētibz domi. non tamen eñtes ad choreas. vidue etiā que manent in domo clausę per menses non excusantur. secus si per dies. xv. vel per mensem.

De observatiōe ieiunior. **Lap̄lm scdm̄.**

Si quis di mittit ieiunia ecclie v̄l q̄dragesime: q̄ttuor tpm̄: z vigiliās festoz xpi ac ap̄loz z scr̄oz post vigintiū annos peccat mortaliter. nisi habeat cām legitime eñ excusātē l̄ salte existet se h̄re puta cū ē sat̄ d̄bil̄ l̄ vidz sibi eē p̄pt qd̄ credit n̄ posse ieiunare sine notabili corp̄is

detrimeto. licet fm verita-
tem possit. tal' nō videt' d' fa-
cili d' demnand' d' mortali. ex
q' paratus erat obedire pce-
pto si credidisset se posse. alit'
est mortale. z totiens q'ciens
dimisit aliquē diē ieiunij. q'
libet em̄ dies est sub pcepto.
sed ante. xxi. annuz inducēdi
sunt iuuenes ad ieiunāduz.
sed etiā interrogandū ē d' nu-
mero diez quos dimisit. z q'
de causa. **S**i hō notabili-
ter anticipauit horā comedē-
di. puta circa horā terciā si-
ne cā legitima nō est ieiunij.
vñd' z mortale. hora aut' con-
grua est circa nonam. tarda-
re aut' post nonā nō est viciū
nisi fiat ex supstitione. **S**i
cū ieiunauit ex statuto ecclie
vel ex voto vel ex iniunctiōe
confessoris comedit de sero
frustuz panis. vel de plibus
fructib' aut confectiōib'. vel
de vno genere tm̄. sed in mag'
q'ntitate ieiunium fregit. **S**i
hō aliquid confectionū
sumit in parua q'ntitate non
soluit ieiunium. nisi fieret in
fraudem ad nutriendū. s'z su-
mendo aliqd' fructuū p mo-
dū medicine. ne. s. vinum la-
uet stomachū si videt' eē ma-
lum. **P**otest aut' q's in die

pluries bibere sumpto pran-
dio. z non fregit ieiunij. nisi
fiat in fraude. vt dictū ē. **D**e-
biles z multū laborātes.
itinerantes z pegrinantes. p-
gnantes ac nutrietes. paupe-
res et hñdī. quō z qñ a ie-
iunio excusent'. vide plen' i
summa.

Quartū pceptū de bono-
re parentū. z h'z duo capla

Primū

Habeas i
bonore parēres.
q're pmo. **S**i di-
xit vba contumeliosa vl' op-
probriosa pētib' mortaliter
peccauit. z mltō mag' si vbe-
rauit etiā leuiter. Idem si pa-
rentes irrisit. **S**i blasphe-
mauit vel maledixit ipis de-
functis z viuīs. **S**i nō obe-
diuit eis in licitis ex pceptu
peccauit mortali' etia' i par-
uis rebus. secus si ex neglig-
gentia in rebus non multuz
ponder'. **S**i nō prouidit
necessitatibus eorum cū pos-
set mortale est. **S**i nō im-
pleuit legata facta ab eis ad
pias causas. sed multum di-
stulit propter incommodita-
tem. cum tamen posset pecca-
uit mortaliter. **S**i nō rez

Interrogatorii pars prima

uerenter se habuit. sed ptem
psit vl' dure locut⁹ est. vel p/
uocauit ad irā. vl' nō suppo/
tauit eos. vel diligēter nō p/
uidit. veniale est.

De gubernatione familie.

Capitulū scdm

Inōpro

Suidit magnis neces/
sitatibz vict⁹ z vesti/
tus filioz. vxoris. seruoꝝ: cū
posset ex auaricia vl' crudeli/
tate mortale ē. **I**te si ppt
hoc illegitimos filios misit ad
hospitale. vl' seruos q̄ sibi be/
ne seruierūt. **S**i nō adhi/
buit diligentia ad hoc vt bo/
ni essent z mādata dei z eccle/
sie obseruarent. vt de cōfessi/
one. cōmunionē. auditiōe miss/
e. d' honestate z hmoi. z si no/
tabile in h cōmisit negligēti/
am: nō curādo vel nō corri/
gendo mortale est vl' veniale
grauē. **S**i dixit vxori pba
p̄tumeliosa vocando scortū.
z hmoi. vel pberauit aspere
sine causa rōnabili. sz ex iniu/
ria mortale est. secus si alias
ei dura z aspera verba loqui/
tur. **S**i vxor pcedit cum
viro in licitis rebz nolēs obe/
dire: ex h p̄uocās eū ad blas/
phemādū deū vl' sanctos vl'

ad aliud grande incōueniēs
mortale est. si est occasio da/
ta ad h. **S**i vir p̄mittit vx/
orem facere vanitates aut oz/
nar⁹ vel tripudiat⁹ z hmoi
z alia mltā puocantia ad la/
sciuiāz mortale videt. si hō fī
videt multus excessus veni/
ale. **P**ater q̄ mittit filias
ad choreas z alias mūdi va/
nitates: z nō ducit ad missā.
cōfessionē. cōmunionē. pec/
cat mortāl. z non videt pos/
se excusari a mortali. **S**i
dñs vl' dña nō puidit neces/
sitatibz corporalibus seruoꝝ z
ancillaz. z ifirmos mittit ad
hospitale. z non curat de ne/
cessitate eoz. vl' nō dat eis pba/
bilitatē ad p̄fitendū cōmuni/
candū. audiendū missam cū
possit. vel facit in festis labo/
rare. mortale est in q̄libet ho/
rum. **S**i nimis dure vel
nimis remisse alias se habu/
it in gubernatiōe familie in q̄
oēs delinquūt etiā pfecti cō/
muniter veniale est. dist. xxv.
c. q̄lis.

**Quintū pceptum de ho/
micidio. c. vnum.**

Quon occi/
sor eris. z p̄mo q̄/
re. **S**i occidit ex

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel prater intentio-
nem a casu dādo operā rei il-
licite. vt in ludo norio. vt ad
sara. vel etiā rei licite. sed nō
adhibendo debitā diligētiā
vt pñciendo tegulas d recto
mortale ē. ⁊ casus episcopis
reseruat. ¶ Itē si ex necessi-
tate euitabili ⁊ etiā inenita-
bili. ad quā puenit ex culpa.
puta quia adulter est inuen-
tus a viro mulieris adultere
qui vt mortem euaderet euz
occidit. interrogandus est de
causa homicidij. ¶ Si iudex
occidit aliquē innocentē fm
iura. vel aliquem nocentē. sz
pter ordinem iurj. vel fm p-
cessum ordinariū. sed nō ha-
bens legitimū dominij. vel
habens prātem sed nō ex iu-
sticia sed ex vindicta vel aua-
ricia vel crudelitate. ⁊ est ca-
sus episcopalis. nisi in vltio
puncto. ¶ Si mulier graui-
da quesitit aborsus p medi-
cinas: vl labores. vel p aliū
modū. etiā si nō sequat ef-
fectus est mortale ī ea. ⁊ in q
libz cōsultente ⁊ coopante ad
hoc. non tamen est casus epi-
scopalis. ¶ Si vero sequit
effectus ⁊ puerpiuz erat for-
marū ī vtero. homicidij ē in

ea. et in coopante ⁊ cōsultente
vnd casus episcopalis ē. In
aliqbo etiā locis si nō sequit
effectus p synodales cōstitu-
tiones est episcopalis. ⁊ ali-
cubi ē ex cōmunicatio. ¶ Si
occidit mater filium vel fili-
am sponte ad occultandum
crimen suum grauissimū est.
et multo plus si non baptiza-
tum. ¶ Si pater filiam. vel
frater sororem fornicantem.
si vir vxorem. si vxor virum
propter odium vel amorem
ad aliquem aliū. si filius pa-
trem vel matrē ex ira vel aua-
ricia. vel fratrem frater: gra-
uissima sunt ⁊ digna magna
penitentia. et episcopo refer-
uata. ¶ Et nota q episco-
pi solent cōmuniter eos mī-
tere qui ire possunt pro casu
homicidij ad penitentiarios
curie ad terrorem incutien-
dum. Si tamen nolunt pos-
sunt absoluerē tales per se vl
per alios. ideo pape nō refer-
uatur. ccc
¶ Si mater vel nutritrix sus-
focat filium vel filiam quem
tenet iuxta se inaduertenter
opprimens eum mortale est
propter negligentiam. et est
episcopalis.

Interrogatorii pars prima

Si mulier grauidā p̄ter i-
tentionē abortit. si cōmisit
ibi notabilē negligentia. pu-
ta qz nimis saluauit. vñ quia
nimis inordinate laborauit.
vel ppter inordinate lasci-
uias non esset absqz mortali
pccō. **I**dez in viro vñ alio
pccutiente eam vñde hoc seq-
tur. Secus vñ si non eēt in
causa. Si quis etiam nō oc-
cidit tñ mutilat aliqd mēbz
vñ reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias pccutit aliquem ex i-
uriā peccat mortaliter. **I**re
si iniuste incarcerat. vel tenet
p violentiaz ne lib possit abi-
re. nisi faceret p punctū t̄pis
ad impediendum malū ei⁹.

Si clericus hñtem tñ p-
mam tonsurā est excoīcatus
Si quis p̄bo vñ manda-
to. scz mandando. psuaden-
do. cōsulendo. ratificādo vñ
incitando coopatur aliqd p-
dictorum vel mortem vñ cor-
poralem lesionē peccat mor-
taliter. etiaz si non sequatur
effectus. **S**z si sequit effect⁹
guis ē. z si pccussit vñ hñm
incarceratus esset cleric⁹ vel
religiosus in q̄libet p̄dictoz
casuū pccutiens vel includēs
est excoīcatus nisi esset pla-

tus eius q̄ hec faceret cā cor-
rectionis. **E**t vbi ī p̄dictis.
s. mandato cōsilio coopatōe
vel facto si esset enormis iū-
ria facta clerico vel religioso
nō p̄t absolui citra sedē apli-
cam vel legatū vñ summum
penitētiariū. Secus vñ si n̄
essz enormis iniuria. De hu-
iusmodi materia habes dis-
fule in. iij. pte sūme. **E**noz-
mis iniuria dicit qñ ad mu-
tilationē membri seu effusio-
nem sanguis magnā. s. p vul-
nus illatū pcessū fuerit. Aut
si in ep̄m vñ in abbatē p̄p̄iū
manus violenta iniecta sit.
vñ. c. cum illoz. de sen. excō.
Aut em̄ dicit enormis arbi-
trio boni viri ex circūstācijs
locoz. tempozū. psonarū. vñ
insti. d. iure naturali. s. atrox
Et si ē facta religioso. qz
non absoluitur talis citra se-
dem apostolicam vel legatū
eius. vel eius summū penitē-
tium. Secus vero est si
non esset enormis. **S**i q̄s
interfecerit vel mādauerit vñ
fecerit interfici aliquem chri-
stianum per assassinos. etiaz
si nō sequatur effectus est ex-
cōmunicatus et deposit⁹ oī
gradu ordine z dignitate se-
culari vñ ecclesiastica. similr

receptor et defensor hominū as-
 sassinoꝝ. c. p. humani. de ho-
 mic. li. vi. Dicūt assassini q̄/
 dam heretici. vide de h. liiij.
 pte sūme. ti. i. Si q̄s deside-
 rat mortē alteri? deliberata
 ratioe in malū alteri? siue ex
 odio siue inuidia siue ex aua-
 ricia. vt habeat ei? bona. vel
 ex luxuria vt aliam accipiat
 vel ex supbia vt i. platiōe suc-
 cedat. v. ex accidētia ne habe-
 at causam gubernādi eū. vel
 vt sit magis liber et nō habe-
 at corripientē. in q̄libet horū
 est mortale. secus aut si h. de-
 siderat ne ipemet v. ille deū
 ampli? offenderet v. ne peior
 efficeret. aut ne bonis perso-
 nis v. ecclie dei noceat. sicut
 tyranni. Si hō q̄s ex īpatie-
 tia et ira percutit seipm iniurio
 se peccat mortāl. et si cleric?
 sit excoīcat? sec? si ex zelo d̄
 uotōnis ad repmēdā carnez
 v. rēptatōes. nō tñ licz abs-
 dere aliq̄d mēbz. als pecca-
 ret mortāl. et efficeret irregu-
 lar. et si eēt laic? esset excoīca-
 r? **S**i occidit l. vulnerat
 set aliquē in loco sacro eēt sa-
 crilegium et ecclia violata.
Si p. violētia etiā si sit offi-
 cial. eduxerit malefactorē vel
 debitorē d̄ loco sacro. v. fece-

rit capi eū peccauit mortāl.
Si fecit v. fieri fecit tornea/
 mētū. v. aliq̄d spectaculū vbi
 sit piclū vite: mortle p̄ctm ē
Sextū p̄ceptū de luxuria
 actuali et speciebz ei? .c. vñū

Non me-
 chaber? Luxuria
 actual? q̄ cōmittit
 extra m̄mōniū sp̄ ē mortale
 p̄ctm i. oibz sp̄bz suis. q̄ oēs
 hic ponant. qz disticte opoz-
 tet eas p̄fiteri v. interrogare
 p̄fiteres si a seipis nō dicūt.
 nullo mō tñ necesse ē interro-
 gare d̄ his oibz nisi necessitas
 cogat: ne q̄s addiscat qd̄ ne-
 scit. sed put. puenit psonis q̄
 cōfiteat. et cū h̄ vltima sp̄s
 nō est vltra descēdēdū ad ali-
 as p̄clares circūstācias nō
 necessarias. et cauto ac hone-
 sto mō interrogādū est. **S**i
 cognouit solutus solutaz. q̄
 dicit fornicatio. et si est mere-
 trix v. serua sua v. alteri? v.
 vidua. et etiam si tales indu-
 xit ad p̄ctm. **S**i tenuit cō-
 cubinā. et quanto tēpore. q̄a
 vltra fornicationē est ibi scā-
 dalū primoz. qz publicū li-
 cet sit fornicatio. **S**i vir-
 ginez deflorauit extra matri-
 moniū: qd̄ dicitur stuprū. et

Interrogatoriū pars p̄ma

si seduxit eā pmittēdo dūcere in vxorē cogēd⁹ ē ī foro cōscie. v̄l dūcere eā in vxorem sibi. v̄l eā dōtare si pōt. ⁊ iurariat⁹ ē pētib⁹ eiusdē si sibi nescierūt. **S**i ipse solutus cognouit vxorē alteri⁹. vel ipse vxorat⁹ cognouit solutā: qđ d̄r adulteriū. ⁊ est duplex qñ vterq; est coniūgatus. **S**i scilicet violentiā alicui. qđ d̄r raptus. et si contra volūtātē parentū grauius est. **S**i nupte vel virgini vel moniali grauiissimū est. **S**i p̄gnouit p̄sanguineā suam. v̄l consanguineam vxoris sue vsq; ad quartū gradum p̄sanguinitatis vel affinitatis. ⁊ dicitur incestus. Idē de muliere q̄ pmittit se cognosci a p̄sanguineo viri sui. **S**i cū moniali scelus est opatus v̄l cū habente p̄fessiōem castitatis ⁊ dicitur sacrilegiū. Idē si mulier cū clerico religioso p̄lato ordinario ⁊ h̄mōi. **S**i cognouit p̄matrē v̄l quā tenuit ad baptisimū filiā spūalem v̄l crisma. v̄l quā audiuit in confessiōe. ⁊ d̄r incestus v̄l sacrilegiū. Idē d̄ muliere q̄ cū p̄patre semiscuit volūtarie. **S**i p̄ semetipm vigilās ⁊ volūtari⁹ se polluit. ⁊ dicitur mol-

licies. siue manib⁹ p̄p̄iis v̄l alijs modis. de mō nō est interrogandū. **S**i cū masculis opatus ē turpitudinē. v̄l femina cū femina. v̄l vir cū muliere extra vas debitū. et dicitur viciū sodomiticū. **S**i cum brutis opatus ē nephas ⁊ cū q̄b⁹. ⁊ dicitur viciū bestialitatis. **S**i dieb⁹ festiuis aliqđ horū opatus ē. qz gūi⁹ est. s̄m aliq; h̄o necesse ē confiteri h̄mōi circūstanti⁹. qz mutat sp̄m peccati. **S**i in ecclia v̄l in loco sacro aliqđ p̄dictorū cōmisit. qz d̄r sacrilegiū. ⁊ p̄ hoc violat ecclia. ⁊ si istd̄ eēt manifestū eēt recōciliāda ecclia. **D**e peccis h̄o q̄ cōmittunt in cōiūgio. s̄. tactib⁹ ⁊ actib⁹ iboneſt ⁊ osculis ac h̄bis ⁊ h̄mōi dicitur ī caplo d̄ luxuria. **N**ota tñ qz de iure cōmuni peccata luxurie nō sunt reſeruata ep̄is. nec p̄ aliquo illoz ē lata ſententiā ex cōmunicatiōis a iure. **S**ed cōmuniter p̄ ſynodales constitutiōes ep̄iscopoz aliquos ex dictis casibus ſibi magis reſeruant. vt incestum. sacrilegiū. ſc̄z cum monialibus. Aliqui vero ep̄iscope viciū bestialitatis. alij etiā viciū sodomiticū. ⁊ quedam

alia in q̄b̄ est lata sentētia' ex
cōmunicatiōis p̄ synodales
constitutōes. Et ideo quere
in dyocēsis in q̄b̄ audis cō
fessiones.

¶ Nonū p̄ceptū de luxuria
mētali. 7 ei' sp̄b̄. ca. vnū.

E nota q̄

cogitatōes p̄mittē
di aliq̄ peccatū lu
purie q̄ sunt cū p̄sensu rōnis
semp sūt p̄cā mortalia. et cō
tra hoc p̄ceptum. Non desi
derabis vxorem primī tui.
Et sunt diuersaz specieruz
sicut sunt opa carnalia. licet
nō ita graua mortalia sicut
opus exterius p̄missum. Et
cum dicit penitēs se habuī
se cogitatōes q̄b̄ ex ratione
consensit. interroget cōfessor
erga q̄s p̄sonas: 7 cū q̄b̄ ha
buerit. quia si erga cōiugatā
est adulteriū Si ad solutam
7 ipe sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est icesc?
Si cū masculino est sodomiti
cū. Si cum v̄gine extra m̄ri
moniū est stupr. Si cum re
ligiosa est sacrilegiū. Si per
violentiā ē raptus. Interro
gāduz etiā est q̄tiens habuit
hmōi cogitatōes ad aliquaz
q̄ totiens peccauit mortali

Si p̄ iterualla tpm hmōi fe
cit. vici ex rōe d̄siderat forni
cari cūz aliq̄. postea h̄o se oc
cupat i aliq̄ negocio. l' cogi
tat d̄ gubernatōe domi' 7 hu
iusmodi. et exinde itez deli
berat fornicari: peccat d̄nuo
mortali. 7 sic deinceps. Sz
si p̄tinue h̄at in tali cogitati
one p̄ horas. vnuz tm̄ p̄cām
est. sed tāto grauius q̄nto di
utius p̄generat cogitādo.

¶ Itē si mutat cogitatōes de
vna p̄sona ad alias. vel ad di
uersam speciē cum eadem p̄
sona deliberās p̄ se de q̄libet
semp de nouo peccat mortā
liter. Unde si centū mulieres
videret vnā post aliā. et ad
quālibet specialiter animuz
determinat centum mortalia
cōmittit. Secus si vna cogi
tatōe hoc appetit. quia vnū
est habens deformitates tot
peccatoz. Interrogandū est
si diebus festiuis discurrit p̄
ecclesias prouocando mulie
res. 7 si phyllocaptus ex aliq̄
secutus est eam. et quanto tē
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendū est de muliere
erga virum

¶ De delectatiōe morosa in
cogitatiōe supra dictum est
in capitulo de luxuria.

Interrogatorii pars pma

Si mulier temptat habere amatores. et cum propter aliquid vel aliis procarum vel eas amari carnaliter. ponit se ad se nestrā. vel vadit per aliquem locum ut videat ab eo. vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discurrunt iuvenes ad periculi. mortale est. etiam si non appetat peccare cum talibus quia occasione ruine prestat. extra de iniuriis. et dam. da. c. si.

Septimum preceptum de furto si faciendo. et de usura. quod dicitur per modum sit. et h. viii. cap.

Hecum non facies. De usurpatione rei aliene que in hoc precepto prohibetur. Nota quod in omnibus scriptis speciebus mortale peccatum. et tenet ad restitutionem etiam si res capta est. Quod si ille ignorat vel non invenit pauperibus eroganda est. et non solum qui accipit. sed etiam heres eius. si tamen de bonis eius ad eum pervenit. c. michael. extra de usuris.

Circa usuram quere primo.

Si mutavit pecuniam numeratam. vel aliquid eorum quod visu consumuntur. ut frumentum vinum oleum. et similia. intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale. et il

lud plus quod accepit tenet restituere. **S**i mutavit super pignus rei mobilis. puta vestis equum et similia. vel immobilis. vel domus agri et similia. et interim accipit usufructus pignoris dum alius tenuit pecuniam suam usura est. Excipitur tamen casus quando gener accipit possessionem in pignus a socero suo quisque dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonii nutriendo uxorem suam. extra de usuris. c. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid recipiendi utilitatis. licet non fiat pactum de hoc. sed ponit in discretionem eius volens in omni casu capitale suum saluum usura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc licet etiam cum pacto. tamen hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicunt vulgariter deposita. sed est usura. c. plerique. c. lxxv. q. iij. in textu et glo.

De soccedis aialium.

Si in soccedis aialium pecorum bonorum et similia ita paciscitur ut capitale sit saluum est usura. sed si non est saluum. sed nimis gravatur una pars non est usura sed

in iusticia. **S**i in emptioe fructuū terre vel aliaꝝ rerū ex eo q̄ ante p̄liq̄s menses q̄ recipet fruct⁹: v̄l alias res soluit p̄ciū. et p̄pt̄ h̄ emit mīnus iusto p̄cio. vel si valebat decē emit p̄ nouez: vsura est. Sec⁹ si faceret h̄ q̄ v̄similr p̄t etiā min⁹ valere q̄ illd̄ qd̄ soluit. vicz octo.

De venditōe ad terminū. **S**i v̄didit ad credētiā seu terminū pan nos laneos. lineos. d̄ serico. v̄l alia q̄cunq̄ maiori p̄cio q̄ ad cōtāntos. q̄ si v̄didit sic plus iusto p̄cio rōe dilatois: vsura ē. Si h̄o nō vendidit pl⁹ iusto p̄cio. s̄z nō vult facere ita bonū foz ei si cut illi q̄ dat pecuniā nūera/ tam sibi: nō est vsura. Tho. z exera de vsuris. c. nauigāti z. c. in ciuitate tua.

De cambijs. **S**i fecit cābia minu/ ta. puta de vno floze no aureo ad monetā v̄l ecōuerso accipiēdo aliqd̄ fm̄ cōem cursum n̄ ē illicitū.

Si fecit cābia realia p̄ lras de loco ad locū. z n̄ ficta est licitū moderatū lucrū.

Si fecit cābia q̄ vulga riter dicunt sicca. vt p̄ vene/

tos a libze de grossi. vsura ē. q̄z realiter est ibi mutuū. sed sub spe lucri. hec frēq̄ntatur Florētie. **S**i tutor vel curator pupilloꝝ. v̄l pcurator z factor cuiuscūq̄ pecuniaz pupilloꝝ vel patronoꝝ d̄dit ad vsuram in vtilitatē illorū: vltra p̄ctm̄ mortale omis sum ī casu q̄ illi nolint v̄l ne/ queant restituere. q̄z illi qui habuerūt vtilitatē p̄ncipalr tenent. s̄z nō restituētibz illis tenet pcurator tutor z cura/ tor z hm̄oi. **S**i quis emit agz v̄l domū mltō maiori p̄cio q̄ valeat. intēdēs q̄ v̄dit tor recemat ab eo deducēs h̄ in pactū. z ipe interim fruct⁹ recipiat. vsura palliata ē.

De mutuantibz sub spe.

Si q̄s p̄pter pecuniā mutuata aliqñ petit vel sperat p̄ncipaliter habere ab eo aliqd̄ obsequi/ um v̄l vtilitatē q̄ p̄cio possit estimari. vt opa laboratoruz v̄l boum ad colenduz terras v̄l mutuatōez iumētoꝝ. vel aliqd̄ donum. vel vt p̄curet ei officiū vel bñficiū ecclesia sticū vel seculare. Uel q̄ det sibi propter hoc plus de fructibus terre eius q̄ colit: v/ sura est. Et quando propter

Interrogatorii pars pma

Nō ab eo cui mutauit: sed ab alio vt a dño vl' a cōitate recipit vtilitatē. exinde dñ il lud paupibz erogare.

¶ De accipiētibz ad vsurā

Si quis accepit mutuo ad vsurā nō ad puidendū sue necessitati. sed vt det ipse ad vsuram. vel ludat: vt alias male vtaf peccat mortāl'r. Idē si eū inducit q̄ alias nō erat feneraturus. *Pe. de pal.*

¶ De facientibz statuta in fauorem vsurarioz.

Si fieret statutū ī aliqua ciuitate vel castro vel loco q̄ vsure soluant. vl' q̄ solute n̄ possint repeti. aut repetite n̄ debeāt restitui. excōicati sunt q̄ faciunt hmoi statuta. ⁊ qui iudicant fm ipa. Un̄ illi q̄ faciūt capitula cū iudeis. vt dñi et cōitates p̄nētia q̄ possint fenerari. vl' q̄ nō possint repeti ī iudicio vsure extor̄te ab eis ⁊ hmoi vident īcidere ī hāc excōicatōez. Dñi hō q̄ h faciunt ⁊ ciues q̄ h cōsulūt. extra de vsur. cle. ex graui.

¶ Caplm. ij.

Empriōe hō denarioz mōs vt Florentie: vl' ipstitorz vt ve-

netijs. vl' locoꝝ vt Janue. qz aliqui ponunt tractum esse vsurariū. alij hō non. s. h̄ius tenentes. Ideo nemini cōsulat vt faciat tractū. factum hō si potes inducere vt post mortem ipsius vel vnus alterius finiat vl' satisfaciat cōmunitati. vl' det paupibz. bonum erit. Si hō nō vult adberēs opiniōi h̄ie. nō facile condēnes. qz in hmoi fm doctores non est precipianda sentētia. de his ⁊ alijs supra dictis habes ī scda pte sūmeti. ij. de vsuris.

¶ De fraudulētia q̄ multis modis p̄mittit. *Caplm. iij.*

Fraudulētia q̄ fit vel in rei suba. vēdēdo vnam rē pro alia vt vinum limphatum. p puero. carnes pecudinas pro castratis. ceram ⁊ aromata cuz alijs mixturis. vel in q̄ntitate dando mēsuras et pōdera diminuta. puta vncias nouē p libra. vel in qualitate vt rē prauā p bona. vt pannū ferū coriuz aromata animalia defectuosa fructus: ⁊ hmoi. ⁊ in his si notabiliter damnficauit primū. peccauit mortāl'r. ⁊ tenet ad restitucōez. Si parū vl' plus icēdēs vcialit

et paupibz eroget. **S**i vē
didit rem aliqm mltro maio/
ri p̄cio q̄ valebat fm cōmu/
nē estimatiōez illius t̄pis ad
uertenter peccauit mortaliē.
et tenet ad restitutōez. si pri
mus notabiliter ledit. secus
si paruz. **I**dē si emit mino
ri p̄cio q̄ valeat ex ignoran/
tia v̄ditoris. **S**i fraudā/
uit iustas gabellas et peda/
gia tenet cōitati restituere. si
multū v̄ etiā paz. s̄z tñ incē/
dens mltū mortale ē.

De falsificatiōe. Ca. iij.

Si q̄s falsificauit ali
qd instrumentū. vel
falso scienter vritur
vltra mortale tenet ad omne
damnū quod inde sequitur.

Si quis falsificauit litte
ras papales l̄ falsificat̄ sci/
enter vrit̄ est excoīcatus. cu
ius absolutio pape reservat̄.

Si q̄s ex falsa causa sugge
sta q̄ exp̄ssa nō obrinuit̄ be
neficiū qd̄ recepit. licet n̄ sit
excoīcatus tamē tenetur ad
restitutionē eius quod sic re
cipit seu ad renunciationem
beneficiū vel reassignatiōem
et h̄mōi. **S**i q̄s falsificauit
monetas vltra peccatū tene
tur ad restitutionē. **I**dē si
falsis sciēter vritur. et etiā ipe

qui in h̄mōi fuit deceptus

Si q̄s falsat mensuras v̄
pondera ciuitatis v̄ cōitat̄
vel falsis sciēter vritur. vltra
mortale tenet ad restitutōez
et omniū dānoz inde sequē
tium. **S**i quis falsat literas
prelator̄ v̄ sigilla v̄ alioz
vltra mortale tenet ad sat̄/
factōez omniū dānoz inde
sequētiū. **I**dē de falsificāte
libros vel alias sc̄pturas in
damnū alioz. **E**t nota q̄
cōtra falsificantes instrumē
ta v̄ cōstitutiōes p̄ synoda/
les litteras v̄ alia i aliq̄b lo
cis lata est sententia excoīmu
nicatiōis

Excoīcatio papal̄.

Si q̄s i bullis papali
bus apponit vel re/
mouet vnā l̄fāz v̄ p̄ctū fm
Hosti. ē excoīcat̄ excoīcatio
ne papali q̄ sit i curia. nā i iu
re cōi nō h̄r. et si bullē h̄nt
vigore. nā si expirass̄ eaz va
lor. puta qz erat gr̄a ad t̄pus
et expirass̄ si totū raderet nō
icurreret q̄s excoīcatōez. nec
i aliquā penā. Richard⁹

Caplm̄ q̄ntū de iniusticia
q̄ sit in iudicio.

E iniusticia ēo q̄ sit
a iudicibz assessoribz
aduocatis pcuratoribz et no

Interrogatorii pars pma

tarijs. et de qbus debet intro-
gari dicit infra. **S**i officia-
lis qcuqz dat iniustā senten-
tiā. scienter vlt ex ignorantia
crassa et supina. tenet parti le-
se ad satisfaciōem ois dāni.
nisi satisfacciat ille p q lata est
sentētia. et silt assessor vel ali-
us q ad hoc coopat. et peccāt
oēs mortaliter. **A**duocatus
et pcurator q scienter defen-
dit iniustā causam. Si obtri-
neāt silt tenent pti lese ad sa-
tisfactionē insolidū. **S**i nō
satisfacciat clientulus Idem
si pdidit iustā causā ex igno-
rantia crassa vel negligentia
Accusator et testis sciēter
pcedentes ptra aliquē falso
tenent de oī dāno ipsi accu-
sato. et peccāt mortāl. **D**o-
mini q grauant subditos in
collectis iustis. tenent ad resti-
tutōes. et d vicijs eoz de qbus
sunt interrogandi habes in
tercia pte. c. ij.

De furto **E**xplm. vi.

Si qdē aliquā occl-
te inuito dño nō so-
lū abstulit ab extra-
neo. s. etia fili pentibz. vroz
viro. su dño. discipul magi-
stro. soci socio. cōsanguineus
cōsanguineo. su. tū ē. **S**i
ē qd notabile dampnū vnde et

mortale: et tenet ad restitutio-
nē. **S**ec⁹ si qd minimū: vt ali-
quos fructus. et quattrinū et
bmōi. **S**i rem sibi mutu-
atā retinuit. vlt etiam rem al-
terius venientem ad manus
eius non restituit. furcū fe-
cit. nisi ille tantūdem habet
de suo certitudinaliter quod
nō vult restituere. **S**i inue-
ta que nō habent p drelicto
nō restituit s. sibi retinuit **E**t
si post inquisitionem non re-
perit cuius sunt inuenta: de-
bet paupibz erogare. als essz
mortale. nisi ipsi vt idigenti
darentur. **D**e thesauris in-
uentis multum statur cōsue-
tudinē. **S**i vsus est pignore
ad sui vtilitatē contra domi-
ni rei volūtātē. **S**i vsus ē re-
pmodata ad alium vsū q
fuerat pmodata vel re depo-
sita sine licentia deponentis
nisi psumat dñm rei esse con-
tentū. tenet bmoī d illa vtili-
tate. **S**i religiosus dedit d
bonis mōasterij sine licentia
supioz habita l psumpta **I**dē
si aliqd occulte recipit vel re-
tinet: qd ē mortale et ppieta-
rius. **S**i platus expēdit
bona ecclie i turpes vsus de-
putata repatōi ecclie vlt pau-
peribz. vlt bona monasterioz

peccat mortali. **S**i aliq̃s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudie v'l lucri acq̃sitiōe. vel cā amicicie z parētele sine aliqua indigentia.

De sacrilegio qđ cōmittitur circa res sacras. Ca. viij.

Si imposuit v'l dedit sup hoc consiliū vt im-

ponerent collecte clericis siue ecclesiasticis psonis nō habita licētia a romano pontifice. z si secut⁹ ē effectus vltra mortale tenet ad restōez. z nisi p⁹ admonitōem desistat ē exco municatus.

Si fecit v'l fieri fecit statuta ptra libertatem ecclesiasticam. vel cōsultuit fieri. vltra mortale tenet de dānis factis. estqz exco municatus ipse. necnō sc̃ptores z iudicantes fin ea.

Si vsurpauit patronatū d nouo alius cuius ecclie vacat⁹ v'l monasterij. vel locoꝝ pioꝝ. v'l bona ipsoꝝ locoꝝ vacantiū ē exco municatus.

Si abstulit res sacras vt calices aut rē sacramēta d loco sacro. aut rē sacramēta d loco nō sacro. z furas in ecclia res nō sacras.

Si effregit locū sacrū. vt portas ecclie

sie vel locum religiosum. v'l portas cōuētus. vltra pctm z obligatōez ad restōez tenet de iniuria z d dāno. z ē exco municat⁹. z añ denūciatioez p̃t absoluti a dyocesi. Post denūciatioez sō solū a papa v'l penitentiario. c. p̃questi. extra de sen. exco.

Si fecit incendii studiose in loco sacro v'l religioso. idem iudiciū ē sicut d effractoꝝ. vt dicto c. puenit Incēdiarij aut aliorū locoꝝ d iure cōi nō sunt excoicati. In aliq̃b aut locis sic p synodales constitutōes.

Si legata facta ecclie vel alijs pijs locis aut paupibz non soluit integre. z si nimis differt peccat mortali. nisi i possibilitas eū excuset. z alibi est excoicatio synodalis.

Si cleric⁹ recipit bñficiū symoniace. vltra viciū symonie omnes fructus illius bñficij furtiue accipit z tenetur ad restōnem.

Si plat⁹ ecclie ex dolo v'l lata culpa amittit bōa ecclie tenet ad restitutōez.

Si nō dedit laicus decimas vbi p̃suerit ē dare tenet ad restōez.

De rapia violēta. ca. viij.

Rapina est qñ res iniuste auferit p violē-

Interrogatoriū prima pars

tiam. **S**i rē alteri⁹ rapuit
vltra mortale z restōnem ad
qm tenet dz etiā petere veni
am si cōmode p̄t de iniuria vi
olentē illata. **S**i q̄s ē pira
ta p̄dans i mari q̄scūq; indif
ferenter: vltra mortale z resti
tutionē ad quā tenet ē excō
municat⁹ papali excōicati /
one. vt patet p̄ p̄cessum q̄ sit
annuatim i curia s̄ h̄mōi. se /
c⁹ h̄o ē de illis q̄ faciūt s̄ p̄ci /
se s̄ illos cū q̄b; h̄nt bellū. **S**i
q̄s ē dep̄dat⁹ romipetas
vl cunctes vl redeūtes ab v̄z
berome. vl dep̄datus ē por
tantes necessaria ad vsuz cu
rie ē excōicat⁹ a papa. **S**i
in bello iusto dep̄dat⁹ ē etiā
inimicos: vltra mortale et re
stitutionē s̄ dz absolui nisi di
sponat i illo et i oī alio iusto
nunq̄s se rep̄ire. **S**i in bel
lo iusto abstulit ab amicis. sic
faciunt stipendiarij vl ab ec
clesijs inimicorū: tenet resti
tuere. **S**i inuasit hostiliter
vl discurret per terras ecclie
vltra p̄ctm z restōez est excō
municat⁹ excōicatione papa
li p̄ p̄cessum curie annualem.
Nota q̄ oēs dātes p̄siliū
ad aggrediēdū sine sumēdū
aliq̄d bellū iniustuz: sine q̄z
p̄silio nō fuissz factū. vl fieri

nō poterat. tenent insolidū s̄
oib; dānis in d̄ secutis. Nec
Ray. z alij. **S**i p̄cipauit
in crimine rapine vl furti vl
alterius iniuste dānificatōis
i aliq̄ infra scriptoz modorū
q̄ continent in his versibus
Iussio consiliū cōsensu pal
po recursum. Participas mu
tus nō obstas nō manifestas
tenet insolidū. i. in totū de oī
dāno secuto q̄usq; isti q̄ pas
sus est satisfactū sit. **I**ntelli
ge tñ s̄ cū distinctiōe. v̄cz ad
p̄mū s̄sum de tali iussioe vel
p̄silio vl p̄sensu coopationis
vl palpo. i. adulatione. vel re
cursu. i. receptiōe latronū vel
reze ablatay. tali dico adula
tiōe z recursum q̄ sine h̄mōi n̄
fuiisset facta rapina vl dānū.
alias nō teneret nisi inq̄tuz
puenisset ad eū d̄ re rapta. vl
de q̄nto dāno fecisset cū suis
vl q̄ntū plus fuisset factū p̄
pter aliq̄d p̄dictoz ab eo fa
ctor. **Q**uātū ad scdm ver
sum nota q̄ nō obstas. n̄ ma
nifestas: z etiā mur⁹ tenent
q̄ sūt officiales z p̄nt ipedi
re damnū z nō faciūt. als nō
tenent ad restitutionē. licz pec
cēt si p̄nt ipedire dānū z n̄ fa
ciūt. Tho. i. iij. di. xxiij. Pa.
z Alb. **I**te etiā pla dicit vl

plura d' his referunt sup. ca.
sicut dignū. de homi. Quan
tū ad p'cipatōz istō fieri p't
m'ltipli. **¶** Uno mō coopādo
cū alijs ad rapienduz. z tunc
ad istud tenet qd' recepit. vel
dānificat si n' fuit in casu p'n
cipali vel q'i. Secūdo mō re
cipiēdo p' viam doni d' rāpi
na. z ad illō tenet qd' recipit.
Tercio mō p' p'sūmatōz rāpi
ne. vt victus z vestitus. z hu
iusmodi. sicut famli' rāptoz
z famuli vsurarioz. vl' ipoz
vsurarioz q' habent omnia d'
rapina vl' vsura. z tenent ad
illud qd' consumūt. Quarto
mō p' dōtatiōem. vt maritus
q' sciebat socey n' h'ē nisi bo
na rāpta z vsuraria. nō p't re
cipe dōtē. z si recipit tenetur
restituere. Si aut' filia rema
net vidua tenet restituere dō
tē. qz d' aliō ē. sz si nesciebat
ē tūc diuersa ē opinio inter
doctores vtz teneat marit'
eius vl' filia. sed filia videt' te
neri. Quinto p' emptiōez rei
rāpte vel furtiue. z si scienter
fecit ob sui vtilitatem. vltra
mōrale tenet ad restōez. si i
uenit dñz rei. si vō nō reppit
paupibz erogare tenet vl' p'
cū ei'. etiā si iam p'sūpsit. sz
vō i'granter. siue i'grātia iurj

siue facti a pctō pōt excusari
sz qñ scit tenet ad restōem si
nōdū distraxit. etiā sine p'cio
petito a dñō rei. sed repetat a
vēditore si pōt. Idē d' oibz q'
successiue emerēt rē hāc nisi
p'us distraxerint illā rē. quia
bona fide distraxerūt vēden
do. nō tenent ipi sz emēs eaz
De hac materia vide in. ij. p.
te sūme. **¶** Qui ipedit aliuz
iniuste a d'secutiōe alicui' of
ficij vl' bñficij. l' officiij eccle
siastici l' secularj vbi sibi erat
iā ius acq'situz. tenet ad satif
factōez talis dāni. Si autēz
nōdū erat sibi ius acq'situm
sz erat in via acq'rendi tenet
ad arbitriū boni viri q'tum
pōt illō dānuz in ipso dubio
estimari. Silt' z q' dehic itū
ste aliquē ab obtēto iuste. vl'
alie pcurat eijci. sec' cū iuste
pcedit. Thomas i. iij. disti.
xv. **¶** Qui infert dānuz qd' in
specie restitui n' pōt. vt muti
latō mēbri cū q' ille lucrabat
vicz manū i' scribēdo. s' gita
tē alci auferēdo p'cipue p' vi
olētiā z seductōz. mortē i'ferē
do alicui q' solo labore nute
bat salū. q' sciēt dādo ad ve
cturā l' vēdēdo equū claudi
cātē l' alz nocinūz n' illi idicā
do. vñ ēptori l' p'ductori scq't

Interrogatorii prima pars

nocumentū. tenet satisfacere de hmoi ad arbitriū boni viri. **S**i mulier supponit sibi alienū pū. v. pcepit d adulterio nesciente viro. tenet viro de oibz expensis factis filio putativo z sanguineis z filiis v. alijs heredibz d his q puenerūt ad eā bonis. Nō tñ tenet mulier illa manifestare factum cū piculo vite sue. Ray. sed quō agendū sit vidē in scda pte summe. ti. d restitutoribz. **S**i existēs camerari? sine thesaurari? comitatus. qui vulgariter dī camerlingus seu notari?. seu aliq d bñs officium p q ē sufficienter salariatus. et nihilomin? ab his psonis cum qbz exequatur officiū suū. puta faciēdo cedulas z hmoi aliqd erigit vsurpatio est. nec puto q excuset eum consuetudo sic nā a rapina. ppter h em statuūt salaria ne petat ab illis. vnde z peccat. z dī paupibz erogari. h dico qz difficile eēt dare tale qd pprijs psonis cū qd modicu sit. xij. q. v. c. nō sane. **S**i cū pecunijs cōitacis qz hz in deposito negociatur. z si qd cū eis lucrat peractus vsurarios tenet restituere vsuras ei a q accepit.

Si hō p tractū licitū vidē teneri cōitari salte p pte. vel ptem paupibz erogare tenet.

Si qz ingressum i religioē ē educit. v. p violentiā v. p suasioes. v. lra pcrim mortale pmissum est excoicatus cū violētiā infert psonē. z tenet illū v. aliū iducere ad religionē in satisfactōez. Ut tenet ipe ingredi si n hz impedimentuz. fm Pe. z Jo. De eo hō q oīno intēdit ingredi religionē. s. nōdum ingressus reuocat p aliquē ab illo pposito. idē dicit qdā. qñ. l. non ex cā iusta. puta qz in illa religione male viuif. s. ex cā rōnabili.

Decimū pceptū d desiderio bñdi res alienas. c. vñū

Utra pceptū opis iniuste vsurpationis diuersarū spēz de qbz dictū ē. etiā interrogandū ē de dīderio habito circa res alienas hñdā seu acqredas iniusto mō. qd desideriu sine cogitatio si est cū pñsu rōnis. z alicui? rei notabilis sp ē pcrim mortale eiusdē speciei cui? ē op? illius iniuste acqñtōis. Sic ubi grā dīderās hñe p vsuras. ē spēs

vsure. Si p rapinas ē rapi/
na. Si p viā occultā ē furtū
Si rem sacrā est sacrilegiuz.
z sic de alijs. ideo in trogādū
ē quō desiderauit rē alienaz.
vt habeat spēs pcti que ē ne
cessaria pferri. In his tamē
pctis cordis si tenet ad resti/
tutiōez. Nota etiā cum q̄s
aliquē dānificat primū i mi
nimo si bz ppositū dānificā/
di i mltro si possz. peccat mor
talr. Un emētes z vēdētes qū
cūqz pati sūt dēcipe primū i
mltro si pnt pmode: mortalit
peccāt. lz actu i modico dci/
Octauū pceptū pplant.

Non eris testis iniquus.

De mendacio Ca. p̄mū

Mēda

cio. Si dixit mē/
daciū pnciosū. i.
qđ sit i bonorē dei. vt i his
q̄ sūt fidei vl dānuz notabile
pcti spūale l'pale. mortale ē
fm Tho. ij. ij. pbi ḡtia. Si
dixit fornicatiōez vel vlturaz
nō ē pctm mortale. Si ne/
gat q̄ ipe vl ali' dz dare pcti
mo suo qđ ipe vouit. z mōi
Si dixit mēdaciū i iudicio
interrogat' a iudice. p̄sur' ē et
mortalr peccauit. fm beatū
Tho. Si dixit mendaciū

in p̄fessioe de necessario p̄fite
dis. mortale est. Idē si i p̄di/
catōe studiose. mortale ē. nisi
ex subreptōe vl subita locu
tione imp̄meditate. Si p
sona q̄ dicit mendaciū etiam
officiosum est psona auctori
tatis et magne reputatiōis
seu p̄fctōis posset p accidēs
tate mēdaciū eē mortale. si i/
de seq̄ret graue scādālū i mē
tibz hoīm. Si dixit men/
daciū iocosum. i. causa sola/
cū vl officiosum. id ē ad vti
litate aliquā p̄seq̄ndā spūalē
vl rpale sine nocumēto al
teri' sp̄ ē veniale pctm Tho.
ij. ij. q. ij. Si dixit falsuz
testimoniū p̄tra aliquē in iu
dicio. vel accusauit iuste. vl
tra mortale peccatū tenetur
de omni dāno leso. z etiā ad
restitōnez fame. vt. s. dicat se
falsum dixisse. sed postq̄ ille
ē punit' nō tenet ppter picu
lum qđ ei imineret.

De detractōe Ca. ij.

Detractio ē p quam
aufert fama alteri'
z multiplr. Si qđ
imponit alteri aliqd falsum
qđ sit notabile. mortale ē. et
tenet ad restitutiōez fame. ni
si ex hoc imineret ei magnus
piculum. Tho. ij. ij. Si ad

Interrogatoriū pars prima

peccatuz alteri⁹ quod narrat addidit aliquod notabile vltra peccatū tenet ad restōnez fame. nisi ex h⁹ imineret ei magnū piculū. **Tbo. ij. ij.** **S**i ad pctm̄ alteri⁹ qđ narrat addidit aliquid notabile vltra pctm̄ tenet ad restōez fame. si illud dictū iporat ifamiā.

Si pctm̄ alterius mortale cum esset occultū ad diffamādū manifestauit alijs: peccauit mortāl^r. et tenet ad restitūdoez fame inq̄strum pōr. nisi illud crimē postea p aliā viam esset publicatū. **S**i pctm̄ alteri⁹ occultū manifestauit n̄ intēdens diffamare. v^l al^s nocere. s^z ex qđam loq̄citate. nō videt mortale. nisi p accidēs. vīcz si ex h⁹ seq̄ret diffamat o illi⁹. puta qz audientes publicant. **S**i accusauit in iudicio vel denunciāuit plato crimē alteri⁹. nō zelo iusticie s^z ex malinolen^tia peccauit mortāl^r. sed ad restōez fame nō tenet. seruat o^z ordie iurⁱ. **S**i fecit libellos famulos. i. cedulae siue sc̄pta in derracōez alterius. ponēs i loco publico vt legātur. aut cantiones et hmōi. mortalit^r peccauit. z tenet ad restōem fame. **S**i pctm̄ al

teri⁹ etiā manifestū narrat ex odio z intentiōe nocēdi peccat mortāl^r. sed ad restōnem fame nō tenet. si aut ex loq̄citate narrat peccat venialit^r.

Si d̄fectus aliorū q̄ sunt pctā vēialia cōiter recitauit ex loq̄citate v^l aliq̄ indignatōe nō est mortale pctm̄. nisi ex h⁹ intēderet etiā diffamare.

Si significauit pctm̄ alterius mortalez occultū plato v^l pentib⁹ d̄fessori v^l alijs q̄ sunt p̄sone nature. vt possit melius puideri. qđ precipue h^z locū cum timet de recidiuo. non est pctm̄ sed caritas.

Nota tñ cum qđ tenet ad restōnez fame: si falsum dixit debet dicere his qđ dixit se falsum dixisse. nec excusatur qz sit ei hēcūdia magna. **S**i aut dixit vez non debet dicere illis se falsum dixisse. quia esset mendaciū. sed iniuste z male dixisse.

Si qđ narrat crimē alteri⁹ pur audiuit. dicēs se audiuisse sic ab eo dici licet occultū ex loq̄citate vel leuitate. n̄ videt mortale. nec tenet ad restōem fame. vel si est dubiū. **S**i qđ bona facta ab alio dixit mala intēdōne esse facta. videlz ppter hy pocrisim z sugbiā et hmōi. i

tendens eū infamare peccat mortāl. Idēz si negat bona facta ab aliq. si etiā tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū primū. **S**i auduit infamatiōes ⁊ diffamatiōes alioz. Nam si h̄ facit qz dle/ctat de infamia eozū peccat mortāl. Si autēz h̄ facit qz delectat de loq̄itate. sed di/splicet ei infamatio aliozū. nō videt mortale. In platis autē q̄ p̄nt h̄mōi p̄hibere ⁊ nō faciūt. mortle videt. di. xxv. Sals ea demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat de mō iter rogādi penitētes a cōfessore de septe viciis capitalibz. et eoz speciebz. ⁊ p̄mo de auaricia. ⁊ h̄z capta. ix.

De auaricia que est p̄muꝝ viciū capitale.

Titulus primus

Auaricia

A triplr ppetrat. scz iūste acq̄rendo. te/naciter retinendo. et inordīa te amando. habetqz multas species. **P**rim⁹ modus scz iniūste acq̄rendi de quo sup dictum est in ca. Non furtū

facies. restant tamē aliq̄ de q̄ bus dicetur. **S**ecund⁹ modus retinēdi tenaciter. ⁊ ter/cius scz amandi inordinate. postea inferius ponent.

De symonia. **C**a. p̄mū

Symonia q̄ ē circa spi/ritualia. ⁊ ē sp̄ p̄mū mortale in omī casu

Nota q̄ pecunia q̄ recipitur symoniacē non d̄bet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet pauperibus erogari. vel illi ecclie i cuius iniuriā data ē. Si dedit pecuniā ut aliqd aliō qd p̄cio pos sit estimari p̄ habēdo aliq̄ sacramēto l̄ baptīsmo. eucha/rīstia. bñ dictōe nuptiaz. pe/nitētia. ordinatiōe crīsmate. ⁊ extrema vñctiōe. q̄i p̄cium hui⁹ sacri. cui⁹ signum ē qñ datur ut precīuz. ⁊ sit pactio cum dante. **I**dēz p̄sumit qñ negatur sacramētū. si nō datur pecunia. symonia est. nec excusat cōsuetudo. sec⁹ h̄o ē si dat ut elemosynam. ⁊ gratis non coactus sed spō/te. ⁊ ad seruandum consuetudinē non coact⁹. **S**i clericus existēs accepit aliquid tpale p̄ aliq̄ sacro dato ut dādo ut precium eius. vel quia aliter nō dedissz symonia est

Interrogatorii scda pars

Si dedit aliqd quod pre-
cio possit existari p aliq bn/
ficio ecclesiastico. simplici vel
curato obtinendo. symoniaz
pmisit. sz soluēdo tapā curie
z bullas nō reputat symonia
Iō si p aliq bnficio ecclesiasti-
co vel dignitate bn̄da aliq
tpale dedit. symoniā cōmisit
z idē de pferentibz bnficia et
officia h̄mōi p tpalibz. **S**i
emit vl vēdidit aliqm capel-
lam ecclie. symonia ē. **S**i
emit vel vendidit sepulturā
ecclesiasticā siue sepulcrūz vbi
ponit cadaver. siue officiū ec-
clesiasticū. symoniā cōmisit.
Si patron⁹ existens p pe-
cunia elegit vel p̄sentavit in-
stituendū. symoniā cōmisit.
Si emit vel vēdidit aliq
iūspatronat⁹ alicui⁹ capelle.
vel ecclie. symonia ē. **S**i
porrerit p̄ces cardiales pro
aliq indigno ordinādo vl be-
neficiādo. symonia ē. si inten-
dit vt p̄lat⁹ rōne p̄cū p̄ncipa-
liter assentire. **S**i fuit me-
diator ad pcurādū alteri ali-
qd spūale. vt bnficiū. ordiez
z h̄mōi. p aliq tpali. **S**i cō-
duxit aliquē ad p̄dicandum
pactiōe pecunie et h̄mōi. sy-
moniā pmisit. z similr p̄dica-
tor q̄ hoc mō. acceptavit. sy-

moniā cōmisit. **S**i filiam
vel consanguineā vl seruam
misit ad monasteriū pactiōe
facta de certa q̄ntitate p in-
gressu monasterij. symoniaz
cōmisit. necnō moniales. nisi
forte mōasteriū esset a deo te-
nue q̄ nō sufficeret illi puidere.
De symonijs clericorū
vide in tercia pte. c. de clericis
De hac vero materia symo-
nie habes plen⁹ in. ij. pte. ff.
i. de symonia p totū

De p̄ditiōe **C**apl'm. ij.
Proditio frequēter ex
p̄anaricia fit. **S**i p-
didit ciuitatē. vel ca-
strū vl psonā inimicis. vltra
mortale tenet de omni dāno
inde securo. **S**i p̄didit res
alteri⁹ iniuste auferētibz idēz
Si p̄didit secreta alteri⁹
iuste. vltra mortale tenet de
damnis inde securis. **S**ec⁹
si secreta iniuste vt cōiuratō-
nes z tractat⁹ ciuitatez vel
nocumenta psonarū manife-
stat. qz tunc bñ facit et facere
tenet. **S**i recepit aliqd s̄b
sigillo p̄fessōis. sed non i cō-
fessōe. si reuelat peccat mor-
taliter. nisi illud esset quid ini-
quū. cui possit obuiare ma-
festando. z si de hoc perpen-
dit q̄ndo promisit. peccauit

mortaliter. s3 nec d3 tenere se
cretū. quia etiā tūc peccaret.
Si legit lras alteri? clau/
sas videt mortle. nisi poneret
spē in ratibabitōe mittētis:
vel eius cui mittit.

De acceptōe psonaz. c. iij.

S accipit psonā i iu/
dicio. vic3 qz magis
audir vnā psonaz q3
aliā. v3 credit vni mag3 q3 al/
teri nō seruato ordie iur. vel
mag3 dclat ad vnā pte q3 ad
alterā rōne amicitie z hmōi.
posset eē mortale. **S**i in di/
stribuēdis bñficijs vel offi/
cijs ecclīasticis vel seculari/
bus admittit idignos. peccat
mortalr. z tenet de dānis ide
secus psonis. **S**i in facien/
dis cedul q vulgariter dicū
tur scrutinia scient admittit
idignū. v3 q phiberet admit/
ti v3 excludi dignum peccat
mortalr. **S**i in distribuē/
dis onerib3. v3 iponēdis col/
lectis cūctis sciēter gnat
aliquē ptra v3 vltra debituz
vel alieniat peccat mortalr.
z si solū ex eius determinati/
one fieret talis distributio. te/
net dānicat3 de dāno. secus
fo est si ponunt cū eo plures
ali3. Et si cū habet3 distribu/
ere elemosinas alicui? socie/
tatis v3 testamēti z hmōi nō
fidelr distribuit. z si dedisset
nō indigētib3. vltra mortale
tenet ad restōem

De turpi lucro. Ca. iij

S iudex accepit pec/
cuniaz vt iudicaret.
aut bñ iudicaz. aut
nō iudicaret. aut iuste iudi/
caret peccat mortalr. z tenet
illā restituere dāti. nisi dedis/
set vt male iudicaret. qz tunc
tenet dare paupib3. Idē d te/
ste p testimonio falso ferēdo.
qz peccauit mortalr. et tenet
restituere. **S**i fecit instru/
mētū i fraudē vsuraz. vt no/
tari? peccauit mortalr. z mer/
cedē quā accepit debet pau/
pib3 erogare. **S**i fuit vsu/
rario in arte vsuraria: vt no/
tarius peccauit mortalr. z si
bona vsurarij eēt obligata
restōni nō possz retinere sala/
riū. s3 d3 restituere creditori/
bus vsurarij. al3 aut possz.
s3 illd dare d3 paupib3. d ho/
nestate tamē nō de necessita/
te. nisi ipe esset paup. **S**i re/
cepit pecuniā p turpitudine
vt meretrix v3 aliā mala mu/
lier. debet illam pauperibus
erogare. non tamen de neces/
sitate sed de consilio honesto
Si quis facit aliquā artē
b

Interrogatoriū pars secūda

vel artificii cui? vsus vt plurimū est mortale. vt facere taxillos vl' cartas z bñdōi peccat mortāl. nō dīz absolui nisi dispōat illō dimittere. Lucrū qd ex h' factū debet paupibz dare. ex p'silio nō pcepto.

Si diebz festiuis emit vl' vēdidit negociādo. nisi forte in nūdinis. vl' fecit ptractus al' nō necessarios tūc. vl' scripsit vl' fecit aliqd manuale p lucro: vltra pccm fin aliqd dīz illō lucrū paupibz dare. z hoc poti' videt de honestate qd necessitate Si tpe melsum vl' vindemiaz emit blādū vl' vinūz vl' fruct' vt alio tpe vēdat cari? nō exñs tal' rei negociator. neqz ppter aliquēz honestū finē. sed ppter cupiditatē turpelucy est. nō tñ tenet in aliq' **S**i accepit aliqd vt aliquē eligeret ad dignitatē aliquā tpalē vl' officiū seclare. vl' vēdidit bñdōi officia secularia turpe lucrū ē. non tñ tenet ad restitutōez aliquaz.

Si mercator vl' aliūz portauit vl' portari fecit ferrū ligna et quecūqz mercimonia ad terras infidelīū nō habēs licentiā aplicam ē excōicat' excōicatiōe papali. icurritqz alias penas. vt habes in ter

cia parte. ti. xxy. p totū. Idē de dantibz in hoc auxiliūz et consiliūm. **S**i negociator exercet negociatiōes non ad aliquem finem honestum. vi delictet gubernare familiam: vtilitatē patrie z bñdōi. s. pñcipalr ob immēsa: cupiditatem p'mittit turpelucrū. Ad tamē tenet de necessitate dare lucrum pauperibz. s. vñaz pte de p'silio z honestate.

Deludo multiplici.

Lapl'm.v.

Ludus. si lusit ad taxillos vl' cartas. vel ad aliū ludū sortie.

Si vicit p fraudē vl' p falsos taxillos vl' mēdaciose. tenet illō qd sic vicit restituere amittēti vltra mortale p'missum. nisi sit quid putū. **S**i vicit ab eo q alienare nō potuit. vt seruo. religioso. vxore. filiofamilias. z bñdōi. tenet restituere hīs qui habent curam illoz. et est mortale si est qd notabile. z si ex cupiditate acq'rendi ludic. **S**i p mltā importunitatē traxit aliū qui nō intendebat ludere. vl' retinuit volentē recedere. vltra mortale tenetur illi si est qd notabile. **S**i acq'siuit seu vicit per ludum bñdōi in

locis ubi phibet lud? et man
dat fieri restitutio sine legibus
impialibus sine municipalibus
et suat qntu ad vtrūq. debet
tunc fieri restitutio illi q ami
sit. secus si leges ille sunt ab
rogate p pcrariam psuetudi
nē. **S**i viciat p ludū i alijs
casibus. exceptis pdictis nō te
net illi restituere q amisit. qz
uis possit elemosinalit si sit
paup elargiri. sz debz paupi
bus erogare de honestate et
cōsilio. fm alijs tenet de ne
cessitate. qd tunc est. nō opor
tet tñ tales strigere ita ad cer
tam restitutōez sicut i furtis
vsura et hmōi. fm vero Ray.
sunt qdam psone qbz indisti
cte tenet qz restituere qcqd
ab eis lucrat? fuerit in alea et
rapilloz ludo. vtz furiosi. p
digi. minores. xxv. annoz. et
maxime pupilli. **I**te mēte
capri surdi muti ceci. et qui p
petuo morbo laborant. quia
tales rebus suis supesse. id ē
puidere non. possunt. ppter
quod dandi sunt eis tutores
et curatores. Idem videt di
cendū de seruis. monachis et
ceteris claustralibus et filijs fa
millas q non hnt peculiū ca
strele vel qli. et de vxore q nō
bz bona paraferalia. et tiaz

et administratoribus rex eccle
siasticarū que sunt pauper. et
de similibus psone. tñ tles pe
cunie nō sunt restituēde eas
pdentibus. sz tutori. curatori.
patri. monasterio. dño. mari
to eccle et hmōi. De restitu
tiōe taliū vide plenius i sum
ma. i. ij. parte d restōne ludi.
De alijs qz que cōringūt in
ludis. vt fraudes: blasphemie.
amissio tps. et hmōi. ha
bes iu capitulis alijs

De inqetudine La. vi.

Inqetudo circa tpa
lia acqreda et pservā
da. **S**i habuit im
mēsam sollicitudinē circa hu
iusmodi. et ppter hoc dimisit
aliqd necessariū ad salurē. vt
missam et hmōi. est mortale

Si q nō dimisit necessa
ria sz remissior fuit q ad spū
alia: veniale est. **S**i habu
it nimia sollicitudinē circa
hmōi ex parua pfidentia au
xilij dei in se non est mortale
sed videt veniale. est tñ mltū
impeditiū deuotiōis et alio
rū bonoz spūaliū.

De inhumanitate retinē di tenaciter La. xij.

Varicia in retinēdo
tenacit seu inhumanitas
nō faciēdi elēosinas

Interrogatorii pars secūda

corpales indigentibz qñ p̄t h̄
plu p̄tinet. s. Visito poro ci/
bo redimo tego colligo con/
do. **S**i hñs supflua q̄ ad
naturā. et q̄ ad decentiā stat?
sui p̄ se ⁊ familia sua nō sub/
uenit necessitatibz alioz etiā
nō extremis sed magnis q̄s
nouit. mortale ē. **S**i hñs d̄
supfluo q̄ ad naturā ⁊ si nō q̄
ad decentiā stat? p̄ se et fa/
milīa sua. nō subuenit paup̄i
bus ī extrema necessitate q̄s
nouit mortale cōter indicat
sed hic oportet multa consi/
derare ad bene intelligēduz
vide de h̄ in secūda parte ti.
p̄mo. **S**i non subuenit in/
digentibz de industria ⁊ arte
sua cum potuit. vt medicus
medendo et visitando infir/
mos pauperes sine salario.
Aduocatus in aduocando.
pcurator ī pcurādo. ⁊ hñdī.
videt mortale. **S**i dñs nō
subuenit paup̄ibz necessitates
extremas patientibz cū pos/
set. v̄l tardauit dare. zera spe
rauit paupes veniale ē. **S**i
parauit paup̄ibz nimis sum/
ptuosa vel nimia q̄stuantibz
sine causa indigentibz v̄l v̄cē
tibz male elemosynis. p̄cū ē
potius q̄ meritum. **S**i la/
borantibz p̄ eo in q̄cunq; mi

nisterio nimis distulit eis da
re mercedē vltra cōuentiēdes
factas. cum tñ possit soluere
posset esse mortale si incurre
ret graue damnuū v̄l scādaluū
idē si aliqd̄ defraudauit.

De auaricia amādi res in
ordinate. Caplm. viij.

Mota q̄ si q̄s res etiā
iuste acq̄sitas ita in/
ordinate amat vt ī/
hereat eis vt fini. cui⁹ signū
ē qñ p̄pter eas nō amittēdas
esset parat⁹ facere p̄tra aliqd̄
p̄ceptoz dei peccat mortalit̄
quia plus diligit creaturam
q̄ deum. **S**i aut̄ nullo mō
vellet facere p̄tra salutē suaz
p̄pt̄ hñdī cpalia. q̄uis inor/
dinate afficiat seu amet ea ve/
niale est.

De pdigalitate tria auar/
icie. Caplm. ix.

Si supflue expēdit su/
am substantiā. v̄l in
edificijs sūptuosis.
v̄l ī eq̄s. v̄l ī iuiuijs delicio
sis v̄l frēq̄ntibz. v̄l palestris.
v̄l ludis v̄l ornamētis v̄l tur/
pitudinibz. ⁊ p̄cipue mlieruz
v̄l in exenijs vel hystrionibz.
⁊ hñdī peccatū ē. et quando
est notabilis excessus sed est
sine consensu. est veniale. vel
nullū etiā de re notabili fm

proportionē sui stat⁹ ē mortale. vel in modico ē veniale. Descēdere autē ad p̄ricularia pura d̄terminare qñ ē mortale v̄l veniale nō de facili pōt dari iudiciū certū a q̄ cōscat.

De inuidia q̄ est scōm vicium capitale.

Titulus. ij. de inuidia rei⁹ speciebus. iij. ⁊ habz capitula. iij. Capitlm p̄mū.

Inuidia

Inuidia ē tristitia de aliēo bono inq̄ntū d̄siderat vt diminutiū p̄pe ex cellētie. ⁊ si sit ex p̄sensu rōis mortale est. nisi eēt de aliq̄ re pua. sicut puer q̄ inuider alteri puero q̄ habeat plures fructus ⁊ h̄mōi. s̄z si sit p̄m motū sensualitatis. ⁊ cu⁹ displicētia rōis ē veniale v̄l nullū. etiā de re notabili. Interrogādū est p̄m statum d̄ h̄mōi inuidia sc̄z si p̄latus alteri p̄lato inuidet de maiori p̄latoīe v̄l dignitate. Si est official⁹ d̄ maiori et digniori officio. Si doctor de maiori sciētia ⁊ cōcursu. Si scholaris de acutiori ingenio alterius scholaris Si ciuis d̄ maiori honore ⁊ reputatiōe alterius. Si sp̄ualis de maiori fama alte-

rius. Si mulier d̄ alteri⁹ marito. filiis. ornamētis. pulcritudine ⁊ h̄mōi Si artifex d̄ artificis artis sue ⁊ lucro. ⁊ sic de alijs. Si q̄s cū dolz d̄ bono primi sui. nō ex eo q̄ ille habeat s̄z de defectu suo. q̄z ip̄e illo caret. cōtēt⁹ tñ q̄ prius habeat nō p̄inet ad inuidiā. ⁊ s̄lī si doleat de bono inimici. ex hoc solū q̄z rimet inde sibi nocumētū. nō p̄prie p̄inet ad inuidiā.

De odio ⁊ alijs filiabo inuidie. ⁊ p̄mo de odio. Ca. ij.

Si habuit odium ad deum. q̄z flagellauit eū. vel ip̄ediuit mala desideria ei⁹. v̄l alia d̄ cā. mortale ē. Si habuit odiū ad primū desiderās malū eius vt malū. et si ē malū notabile qd̄ ille appetit rōne delibera- ta. mortale ē. siue malū sit in p̄sona v̄l fama v̄l substantia v̄l alio mō. sec⁹ autē si nō p̄sens sit rōne. v̄l sit qd̄ nō m̄ltū dānosum. Si h̄o desiderauit malū alteri⁹. videlicz īfirmi- tatē in bonū ei⁹. vt. s̄. bonus efficiat. l̄ ne peior. v̄l ne alijs noceat. nō est odiū. Interrogandū ⁊ inuestigandū ē hoc caute. nam laici omne displicentiā solent appellare odiū.

Interrogatoriū pars secūda

q̄ tñ nō est nisi mō dicto. Itē
odiū ē vnū reputāt tñ vnū
p̄c̄m. S; nota q̄ sicut i alijs
sic in isto. quotiēs renocādo
iniuriā menti de nouo habu
it odiū ad illum cum p̄sen
su rōnis. totiēs peccauit mor
taliter. Interrogandū ē etiā
de tēpore. s. q̄ntum p̄seuera
uit ⁊ quō frequenter odiuit.
Itē q̄ dimittat omne odiū.
sed nō optet imo n̄ debet ille
petere veniā quem odiuit si
peccatū est occultū. nisi pub
lice cū verbis v̄l alijs modis
offendisset.

De susurratōe q̄ ē ponere
dissensōes int̄ amicos p̄pter
malā int̄tione. **Ca. iij.**

Si q̄siuit ponere di
scordias int̄ amicos
v̄l cōsanguineos. di
cens malū vni de altero. vel
ecōtra. v̄l referens studiose q̄
p̄nt causare h̄mōi. qz mortle
est. ⁊ nur⁹ erga socrū. ⁊ socr⁹
erga nurū solent his vacare

Si dixit aliq̄ p̄ba vñ oz
ta ē discordia iter amicos v̄l
p̄sanguineos. sed nec h̄ inten
dens sed incaute. de se nō est
mortale. s; posset eē rōne scā
dali. **S**i q̄s int̄d̄it dissol
uere malas amicitias. v̄l cō
uersationes alicuius cū alijs

ne decipiat congruis reme
dijs. non est malum

De exultatōe in aduersis
Capitulum. iij.

Si vidēs dāna eueni
re ⁊ mala his q̄bo in
uidet v̄l odiū h; le
tat deliberato aio d̄ malo il
li⁹ mortale ē. sec⁹ aut̄ si nō de
liberato anio. Letari aut̄ de
malo inimici. nō inq̄tū ma
lū ei⁹. s; inq̄tū n̄ poterit no
cere. v̄l al̄s iniuste eū oppri
mere pōt eē sine p̄cto.

De tristitia in p̄spis.

Tristitia in p̄spis q̄
h̄ differt ab inuidia
qz tristat d̄ bono p
rimi. et p̄pter h̄ cogitat quō
male habeat et desiderat. sed
p̄tingit sepe q̄ nō patitur il
le dāna que ei appetit. s; ma
g⁹ p̄spat ⁊ d̄ h̄ tristat. ⁊ ē mor
tale vbi ē p̄sensus rōnis.

De ira q̄ est terciū vicinū
capitale. **ti. iij. ⁊ h; c. ij.**

Raē ap
i petitus vindicte.
⁊ vicinū capitale. ⁊

frequenter miscet cum odio
Si p̄pter aliquē defectū i se
v̄l in altero cōmissum deside
rauit vindictā seu puniōez
quōcūq̄ vt p̄ se vel a deo vel

ab alio intēdens solū satisfācere aīo suo irato. z ē mortale. qū scz solū intēdit pūctio nē pter ordinē rōnis: si notabile malū ē z cū p̄sensu rōnis alē veniale. vt ira q̄ridiana ī gubernatōne familie. **S**i irat⁹ in seipm ppter aliquem defectū turbat ptra se veniale ē cōiter. **S**i irat⁹ p̄ deum ppter aliqd flagellū murmurat in corde vl ore impacienter ferēs. z potest esse mortale z veniale. fm modū impacientie

De indignatiōe z alijs filiabus ire. Ca. ij.

Si idignat⁹ p̄ aliquē nō valēs audire euz vel videre. reputans eū idignū eo q̄ sibi displicuerit cū debuit seruire. porius est veniale cōiter. z si ppter h̄ retinet sibi loq̄lā. vl aliud signū oñdit displicētie. qz auferēda sunt ppter scandaluz primoz z op̄inōnē odij

De timore mentis.

Si excogitauit diuersas vias z modos ad vindicādū se de iniuria. et his simplicauit mētes cogitaciōibz altercativis fm p̄cessuz potest esse mortale et veniale

De clamore.

Si ira clamauit p̄ aliquē inordinate et pfuse z furiose loqn̄do. est veniale cōiter.

De cōtumelia.

Si dixit alci p̄ba cōtumeliosa vl iniuriosa ip̄ortācia vicia vl opprobria aīo iniuriādi notabilis. vt vocando eū p̄dito rē vl in honestā p̄sonā. z dicēdo mala de p̄sibz z huiusmodi mortale ē. **S**i dixit p̄ba opprobriosa familie sue l̄ discipulis vel sibi subdit⁹ cā correctionis. si fit modo debito et honesto est sine p̄ccō. vel cōiter est veniale. nisi ista matoria diceret. z seq̄ret scādalum magnum.

De blasphemia z maledictione creaturaz.

Si blasphemauit animo d̄liberato aliquē vt pcuteret tali maledictōe in malū: esset mortale nisi hoc affectaret in emēdationem eius. **S**i vero hoc non desiderauit fm rationez sed fm subitum motum ire eius. Cuius signum est. q̄a si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus: communiter est veniale.

Interrogatorii secūda pars

Si maledixit creaturas irrationales. qz si fecit i detestatione creatoris. vel i dñi eius. ē mortale. alia veniale z ociosum. **S**i blasphemauit aīas defunctorū suoz parentū vel alioz hoīm. videt mortale. qz videt irēdere notabile malū. **I**de cū seipm maledixerit ex ipatiētia. Si blasphemauit diabolu mālu est. qz ociosum saltem. De maledictiōe dī z scōz dictū ē supra pmo pcepto

De ira.

Ira p quas ex ira seinuicē hoīes pcu tiūt. vīz cū sit aīo nocēdi vī iuriādi. vt i adulteris est mortale. in incipiente veniale. **I**dez i psequēte aīo vindicatio. secus si aīo defendendi se rñi. vel etiam ad exercitiū. vt pueri.

De seditiōe

Seditiōe q est qñ vna ps ciuitatis insurgit p aliā. ex pte ei q iniuste mouet. est mortale cū oīb se quacibz ei. z tenet d oībus dānis inde securi alteri par ti. Ex pte aut ei q resistit seditiōi iniuste m ote ptra se vī bonū ciuitatis. nō ē fm se peccatū. nisi misceant odia z viu

dicatōes. put cōiter accidit. **Q**ñ ex resistētia alteri pti sequerent multa picula z mala cedendū ēēt. alia nō euaderet mītra pcrā q i plictu partū sequerent. **S**i qd etiā ita partialis est vt guelpbus et gibelin. seu aliter prialis ita obstinato aīo q appetit exterminiu alterius pti seu exiliū p pbas z nephas. paratus etiā in malis seq ptem suam nō est sine mortali. z in malo statu pdirōis.

De bello.

Si qd monet bellu i iustū mortali peccat z omnis q dat auxiliū cōsiliū z fauorē sibi peccat mortaliter. De dānis aut q ibi sunt. z de restōibz. z qd sit iustum vī iniustū bellum. vide i tertia pte. De homicidio dictum ē. s. c. v.

De acidia q ē qrtū capita le viciū. ti. iij. z bz. ca. v.

Prīmū caplm de eadem.

Acidia im portat tediū bene opandi. **S**i ita pstritat z tediatur ē q habuit i horrozē bona diuina. z i abominatōz spūalia z opa bona ad q tenet vt pcepta dei z ec

clesie et hominibus: quoniam adest consen-
sus rationis est mortale: sed si hoc ta-
le mortuum tamen secundum sensualitatem
cum displicentia rationis est veniale.
Si autem tristat est de morte
sanguinei vel alio casu quod pe-
nitentia bene fecisse vel proponit
amplius non bene facere mortale est.
Si ita tristat quod vellet non
quod fuisse creatura a deo. seu non esse
natum in matris utro. vel esse sicut bru-
tum animal. vel mori quodcumque si
ne bene siue male dispositus dum
modo hinc exiret. talis tristitia
cum consensu rationis est mortale.
Si etiam ita tristat de ali-
quo casu aduerso quod incurrit in
idem infirmitatem propter nimiam
tristitiam perdes somnum. di-
mittens cibum et hominibus. videtur
mortale quoniam potest se iuuare
contra huiusmodi. **S**i con-
tristat ex consideratione bonorum
quod habent alij quod ipse est priuatus
vilipendens omnia sibi data a deo
et inde sumens tedium bene opere-
randi: secundum consensum rationis illa
acidia est contra veniale. et in pro-
fano spiritualibus reperitur. **S**i con-
tristat ex hoc quod bona proposita quod
fecit sepe frangit. ex hoc incur-
rit tedium bene operandi quasi si-
bi videatur non posse perficere aci-
dia est in spiritualibus incipientibus
deo seruire. **S**i ex frequen-

tia temptationum attediat in
laborando et resistendo. veni-
ale est. si tamen resistat in incipien-
tibus contingit sepe. **S**i at-
tediat in bonis operibus vel
bene operando orando audien-
do legendo lectiones vel predica-
tiones. aut dicendo officium
et hominibus. non tamen dimittit
de necessitate fienda contra est
veniale. et satis etiam in spiri-
tibus reperitur. **S**i tristat de
aliquo defectu magis ex eo quod
apparet defectuosus coram
hominibus quam coram deo aci-
dia est. et frequenter veniale pro-
cedens ex superbia

De filiabus acidie. Ca. ij.

De filiabus acidie in
quibus difficile est co-
gnoscere quando ibi
sit peccatum mortale. nisi comisce-
tur cum aliquo peccato. ut cum
omittit aliquod preceptum. nisi de-
premat ita mentem quod tollat cari-
tatem dei et proximi

De desperatione

Si desperauit de mi-
sericordia dei. existi-
mas non posse vel non
velle ei peccare etiam reuertenti
ad penitentiam. vel non posse
abstinere a peccatis cum adiun-
torio dei est mortale secundum deli-
berationem et consensum. secus

Interrogatoriū pars secūda

si fm aliquē impulsus tēpta/
tionis. **S**i despauit se non
posse euadere aliq̄s misērias
mūdi v̄l picula ppter q̄ dēre
nit se occidere ē mortale. Et
si aliquid ad hoc fecit multo
magis.

De malicia.

Si cōtempnit diuina
z spūalia bōa ex tri/
sticia aggrauāte mē
tem mixta cū acidia mortale
est. Si autē p̄tēneret z refuge
ret ea p̄ que posset vitare pec
catum. qz tūc p̄tinet ad blas
phemiam in spū sanctum
vt infra dīcet.

De pusillanimitate.

Si subtrahit se ab ill
bonis ad q̄ erat ap̄?
timore d̄ficiēdi. vt a
ieiunijs. ab ingressu religio
nis. a platōe iniuncta ab offi
cio p̄dicatōis z audiētia cō
fessionis iniūcte. z h̄mōi. est
cōiter veniale nisi esset prece
ptū in eo qd̄ dimittit.

De rancore

Si habuit displicē
tiā z rediuz ī corrigē
tes eū ppter correctō
nē est veniale. nisi illos odīz
z tūc odiū est mixtū

De ociositate q̄ p̄cedit ex
tedio

Si stetit ociosus ni
hil boni opans cor
porale vel spūale.
vñ amittit t̄pus irrecupabi
le. videt veniale. nisi ex ocio
addat aliq̄s viciū quod fr̄/
quēter accidit. et q̄nto t̄pe ste
tit ociosus.

De torpore seu pigricia bñ
operandi.

Si fuit tardus ad bñ
opandū. licz illd̄ fece
rit. tardus ad ecclesi
am ad orādū. ad elemosinas
dandū. et h̄mōi. cōiter ē veni
ale. nisi ex tarditate omittēte
tur p̄ceptū. vt qz cito nō sub
uenit patiēti extremā necessi
tatē. cuz tenet vt infirmo. vñ
sedt̄ mors z h̄mōi. tūc ē mor
tale.

De euagatōne mētis

Si habuit distractio
nē mētis in orōne. et
fuit in ea. v̄l cū volū
tate euagat. v̄l audiēdo p̄di
catōez z diuina mēte cogita
uit vana et inutilia. est cōiter
veniale. nisi addat aliq̄s spe
ciale peccatū. v̄l p̄ totū offi
cium ad quod obligat ex p̄
cepto. v̄l audit noua. v̄l silo
quit̄ inutilia. v̄l ex tedio mu
tat loca bīncide. v̄l distractit
sensus et membra diuersi.

modē veniale cōmuniter.

**De negligētia seu tepidi/
tate** **Laplm. iij.**

Que est remissio vo/
lūtatis circa ea q̄ dz
facere. In hac quoti
die oēs offendūt. sz venialit.
nisi omittat aliqd̄ necessariū

Si fuit negligēs circa opa
miscōie spūalia. q̄ hoc versu
p̄tinet. **Cōsule** castiga dimit
te solare ser ora **Nota** q̄ s̄
p̄sule cōp̄hendit doctrina.
z docere ignorantē p̄cipue
ad salutē vtilia **Si** fuit ne
gligens ad addiscendū neces
saria ad salutē. vt p̄cepta dei
et ecclie generalia. qz b̄mōi
ignorātia n̄ excusat. vl̄ ad eū
dum ad p̄dicatiōez. z vtile est
iniūgere idior̄ vt p̄dicatiōes
aliqs audiāt **Si** fuit negli
gens ad p̄curandū sibi sacra
mēta z sue familie. et si ex ne
gligētia z dilatiōe mortua ē
ples sine baptismo. ē morta
le **Si** i firm⁹ mortu⁹ ē sine
cōfessiōe z cōmunionē vl̄ ex
trema vñctiōe: cū ex negligē
tia crassa p̄cedit. videt mor
tale vel ḡue veniale s̄m q̄ pl⁹
ille indigebat **Si** fuit ne
gligēs ad p̄curādū sacramē
tū p̄firmatōis **Si** iteruz
fecisset dare sacramta bap̄tis

mi: p̄firmatōis vl̄ ordinē sci
enter sacz. est mortle. z tra
bit irregularitas in suscipien
te **Si** fuit negligēs ad fra
ternā correctiōem. cū tenet vi
delicz de pctō occulto z mor
tali. z inde sperabat emenda
tiōē illi⁹. tunc esset mortale
dimittēdo oīno illam. venia
le s̄o retardādo. vel de his q̄
nō sunt mortalia **Si** nō ser
uauit ordinē debitū i frater
na correctiōe. vel nimis aspe
re vel tempore vl̄ loco inde
bito. peccatū est.

De negligētia cōfessiōis.
Laplm. iij.

Si omisit ad min⁹ se
mel in anno cōfiteri.
vl̄ ex negligentia vel
ignorātia mortali⁹ peccauit.
Sec⁹ si ex impotētia. videli
cet qz nō hz copiā cōfessoris
sed si postea cum habet copi
am cōfessoris n̄ suppleuit de
fectū: mortale est **Si** fecit
cōfessiōez fictā sciēter dimit
tēs aliqd̄ mortale. vel qd̄ du
bitabat vel credebat eē mor
tale. etiam si non esset morta
le. mortaliter peccat. et tenet
iterare cōfessiōez. **Si** di
cit se esse contritū de omnib⁹
peccatis z dispositū ad absti
nendū z satisfaciēdū: cū s̄ nō

Interrogatorii scda pars

intenderet mortāl' peccauit
z tenet iterare p̄fessionē Si
pniaz sibi iniunctā p mortali
b ex negligētia omisit face-
re peccauit mortāl' et tenet
iterare p̄fessionē. si ē illi⁹ obli-
tus pnie Si sciēter p̄fessus
est ei quē sciuit excōicatum
v^l suspēsū. v^l nō hñtez au-
ctozitatē. puta qz symoniace
accepit bñficiū. v^l qz intru-
sus ē p laicā prātez. peccauit
mortāl'. z tenet iterare p̄fes-
sionē. Si p̄fessus est in ex-
cōicatione maiori existens.
quā nesciuit ipse nec cōfessor
ei⁹. absolutus tñ fuit a pctis
opozz itez p̄fiteri. qz nō fu-
it capax absolutōis tñc p̄p̄
excōicatorē Si p̄fessus ē
ei q nō hz sufficientez sciam
peccat. z si fuit adeo iğrās q
nesciuit discernere pctā eius
p̄cipue cōmunia. tenet itera-
re cōfessionē.

De negligētia circa p̄mu-
nionē. Caplm. v.

Si omisit cōicare sel
i āno. s. i pasca resur-
rectōis post ānos di-
cretōis. peccauit mortāl' ni
si fuisset legitime ipedit⁹. v^l
qz alterat⁹ stomacho v^l excō-
municat⁹. q̄rēs tñ absolutio-
nē. v^l delicētia p̄p̄ij p̄fesso-

ris p aliqt dies differret. et i
bmōi casibz d̄z supplere d̄se-
ctū qñ pōt. Si non cōica-
uit ieiun⁹. ita. s. q p⁹ mediam
noctē aliqd sūpsit p modū ci-
bi vel pot⁹. peccauit mortali-
ter. nisi essz grauiter infirm⁹
qz tñc licz Si cōmuniōez
sūpsit cum staret cū pposito
alicuius pcti mortāl'. v^l cuz
essz excōicatus hoc sciēs v^l
ignorās ignorātia crassa pec-
cauit mortāl'. Si nō p̄fes-
sus de aliq mortali pctō cō/
misso aduertēter ex verecū-
dia. vel inaduertēter ppter
indiscussionē p̄scientie. v^l ex
ignorātia crassa z supina sū-
psit cōmunionem. peccauit
mortaliter Et nota q si q̄s
omitrit cōfessionē v^l cōionē
in tempore statuto conari d̄z
cōfessor v^l iducat eū ad sup-
plēdū defectum. nisi sit oīno
nō bene dispositus. Itēz
cum repit aliquē deditū vi-
cijs turpibz z alijs vsqz ad fi-
nem q̄dragētime cautū vide-
tur ne subito admittat eum
ad cōionem. sed plonger sibi
tēpus p aliqs hebdomadas
De alijs hō defectibz q̄ omit-
tunt circa cōionē z missā vi-
deli. iij. pte d clerici Si exi-
stens excōicat⁹ maiori sciēt

participauit: audiēdo diuina i
eccl'is. aut sacramēta p'cipiē
do. peccauit mortalr. Si
participauit in crimine cū aliq
ppter qd ille cū q participauit
erat excōicatus. vtz quia
verberauit clericū. vt. c. si cō
cubine. de sen. excō. Ut si ali
qs cleric' subiicit se alicui lai
co verberandū ad placandū
eū de iniuria sibi illata: cleri
cus ille efficit excōicatus. et
mortalē ē. vt. c. cōtigit. d. sen.
excō. Si exns excōicatus
maiori scienter participauit
cum alijs fidelibz etiaz extra
diuina p'cipue in his q conti
nent i hoc p'su. Os orare va
le cōmunio mensa negat. Et
si fecit ex p'temptu p'tra pbi
bitōez supioz. peccauit mor
taliter. als venialr. z efficitur
excōicatus minori. a q' p'r ab
soluere oīs q habz eū audire
in p'sessōe. Excipiunt tñ
qñq casus in quibz licz par
ticipare cum excōicatis. q cō
tinent in h' versu. Utile lex
humile res ignozata necesse
Dec anathema qdē faciunt
ne possit obesse. Quos vide
in q'rtā pte summe.

Quintus titulus de inani
glia hz tria capla. Primū
caplm de inani gloria.

Inani

glia q est qntū ca
pitale viciū ipoz
tās sordiatū appetitū laudis
hūane seu sordiatā p'placen
tiā ei' cui offert. z cū sit aliqd
op' p'ncipalr p'p' laudē p'pri
am amittit ei' merces z p'ctm
icurrīt. z infrogādū ē p'm sta
tū hoīm d' diuersis materij
in qbz hoies q'rūt sibi laudē.
vitz a doctore d' scia z doctri
na. a scholari d' ingenio et di
sputatōe. a rectore de regimi
ne. a mlieribz d' ornatu z bu
tusmodi. Si q'sinit laudē z
glia de ope p'cti mortalis.
mortalr peccauit. si p'm rōez
deliberatā h' egit. secus si p'm
modū sensualitat' v' etiaz si
d' aliq veniali gloriā. Si
opera sua de genere bonozū
vt ieiunia. elemosine z h'mōi
quasi oīa ad laudem hūanaz
fecit. mortale videtur cū ibi
constituit finem. secus si ali
quid boz aliqñ fecit alio fi
ne Si ita ordiate accepit
laudem de aliq ope. q ppter
eā p'seqndā par' erat facere z
aliq p'ceptoz peccauit mor
taliter. In alijs aut casibz vi
det veniale.
De imodestia ornat'. ca. ij.

Interrogatorii pars secunda

D E immodestia orna-
tus q̄ pcedit frequē-
ter ex inani gl̄ia. licet
etiā ex alijs caus̄ possit pce-
dere. & p̄cipue mulieres iuue-
nes de h̄ interrogāde sūt. scz
d̄ ornatu capilloz. fucoz. gē-
maz. vestiū p̄ciosaz. & fode-
turis & caudis eaz. & planell̄
nimis altis & coronis capit̄.
& h̄mōi. in q̄b̄ aliqui ē morta-
le. aliqui veniale. Si vsus
vel vsa est fuc̄. v̄l alijs orna-
mentis ad ostentatiōez & ina-
nē gl̄iam. si d̄ h̄mōi sup̄biuit
v̄l gloriata ē. mortale est. si tā-
tā delectatiōez habuit ad lau-
dem & gloriā illaz q̄ nō cu-
rauit trāsgredi mandata dei
& eccl̄ie. Si vsus v̄l vsa est
fucis et alijs ornamentis ad
inducendū hoīes ad sui p̄cu-
piscenciā extra matrimoniū:
mortale est indubitatū. Si
ita inordinate delectat̄ i hu-
iusmodi. ita q̄ etiā si scirz ho-
mines ex sui ornatu scandali-
zari. id ē trahi ad sui cōcupi-
scenciā nō curās de ruina pri-
mi mortale est. Si ad opla-
cendū viro suo. v̄l ad inueni-
endū viz si est inupta. vel ne-
despiciat̄ ab alijs. vel ex aliq̄
lenitate vsa est fucis v̄l alijs
ornamentis sup̄fluis de se nō

est mortale sed poti⁹ veniale
nisi h̄ sit notabil̄ excessus in
h̄mōi. vt possit iudicari d̄ oc-
casiōe data alioz ruine. & nō
t̄m̄ accepta qd̄ est difficile iu-
dicare. Si habuit nimiaz
diligentiā & studiū & tēpus ad
ornandū se. vel fecit excessus
in portatura vestiūz vltra su-
um statum vel conditionem
vel nō fm̄ morem patrie. vel
vestibus nimis delicat̄ pec-
catum est.

Capitulum tertiū de filiabus
inanis gl̄ie. Et p̄mo d̄ by-
pocrisi.

Si simulauit sanctita-
tē h̄re p̄ ieiuniū ora-
tionē & h̄mōi. cū ma-
lus esset. si hoc egit ad p̄sequē-
dam laudem h̄uanā: p̄stituēs
ibi finē. mortale est. al̄s veni-
ale. nisi aliud viciū adiūgat̄.

Si simulauit sanctitatē p̄
hypocrisim̄ intēdēs aliqd̄ qd̄
sit cōtra bonorē dei v̄l vtili-
tatē p̄imi. vt seminare erro-
res. adipisci indign⁹ eccl̄iasti-
cā dignitatē. decipe em̄ pri-
mū t̄paliter v̄l sp̄ūaliter mor-
tale ē. Si simulauit sancti-
tatez existēs malus vt dētur
ei elemosyne sicut sc̄tō viro.
v̄l p̄curatiōes eccl̄iaz vt cere-
tani & filia. mortāl̄ peccauit

Si simulauit maiorē sanctitatē q̄ habuit. vñ occulta uit suū d̄fectū ad edificatōz primorum. non est peccatuz velleue vel veniale est. aut si hoc facit ob aliquam vanitatem vel inanem gloriāz: est veniale.

De iactantia

Silaudauit seipm d̄ aliq̄ opere p̄cti mortalis. mortali peccauit. Si aut̄ de ope veniali. venialiter peccauit q̄ntū ē de se. Silaudauit se d̄ ali quo ope bono. vicz d̄ p̄tute. de sciētia. de industria. vñ diuitijs. vel potētijs. et bñdō. ex supbia z iani glia: mortale est vñ veniale fm radicē ipsius supbie vñ inanis glorie vñ de p̄cedit. Silaudauit se cōtēnendo alios. vt phariseus publicanū mortale est.

Si aut̄ ex aliq̄ leuitate vñ vtilitate p̄sequēda veniale vñ nullum est.

De ironia

Ivilificauit se vñ facit plus q̄ sentiat in seipso in mēte. dicēs aliq̄ mala d̄ se q̄ in se n̄ cognoscit veniale est. z dicit ironia.

De contentiōe

Ihs p̄tendit aduersus aliu p̄tra veritatē sciēter i rebus ali cui⁹ ip̄ortatīe mortale ē. sec⁹ in rebus p̄uis et inaduertēter.

Si p̄tendit p̄ v̄itate. s̄z nimis inordinate cōiter ē veniale. s̄z possz ibi ēē tanta iordinatio q̄ rōne scādali seq̄ntis esset ibi mortale.

De discordia.

Ihabēs tractare ali q̄ cū alijs in cōmuni nolit cōcordari cum alijs de his q̄ ordinant ad honorē dei l̄ p̄ctoz vtilitatē ex eo q̄ male afficitur ad eos vel vt ostēdat se plus scire q̄ alijs. mortale ē. secus aut̄ si nō concordat. vicz qz sibi videt̄ esse magis fm deuz z rōnem qd̄ ipse intendit. qz tūc vñ nō ē p̄ctm̄ velleue nisi sit nimis p̄tinax.

De p̄tinacia.

Ifuit p̄tinax in sentētijs suis discrepās a p̄muni ceteroz cōsilio vel iudicio. cōiter ē veniale piculosuz et inductinū erroris.

De singularitate nouitatū

Ifec singularitates l̄ nouitates l̄ p̄uersatōne vite. vel vestibz vñ

Interrogatorii scda pars

cerimonijs vñ alijs adinuetōi
bus peccatū est. ⁊ si adinuenit
aliquā malā p̄suetudinē oīa
ei imputant.

De inobediētia.

Inō obediuñt supi/
oribz suis spūalibz
vñ tpalibz legibz ca/
nonicis vñ ciuilibz rōnabilibz
⁊ si qdē trāsgredit supiorz or/
dinatōes hñtes vim p̄cepti.
vt qñ mādāt fuari verbo vel
scripto ī p̄tute sc̄tē obediētie
vel sub pena excoīcatiōis vñ
carceris. vel alijs penis qñibz
⁊ hñdōi eq̄pollētis peccauit
mortalr. In alijs hō ordia/
tōibz simplr factis trāsgredi
endo ē veniale. nisi fiat ex cō
temptu. qz tūc ē mortale qñ/
tūcūqz lenibz

De gula. vi. ti. ⁊ hz ca. iij.

Prīmū capitulū.

Gula est

Gulā capitale vi/
ciū: ⁊ iporat ior/
dinatū appetitū seu delecta/
tionē circa cibū ⁊ potū. No
ta qñqz species seu modos q̄
p̄tinent in h̄ p̄su. Preppere
laute nimis ardentē studio/
se. Si comedat vñ bibat ex/
tra horā debitā sine rōnabi/
li cā ⁊ vrgēte. Si ē vsus ci

bis vel potibz lautis nimis et
delicatis vñtra p̄ditōes sui sta
t⁹. aliter em̄ decz p̄medere in
firmū q̄ sanū. ciuē q̄ rusticū

Si comedit vñ bibit ī ni/
mia qñtitate p̄m exigētiā sue
cōplexiōis. qd̄ em̄ vñ paz ē
nimis ē alteri. Et pl⁹ come
dere in die ieiunij q̄ alia die
nō ē de semalū p̄ vna come/
stione. Si comedit vñ bibit
cū nimio ardore gule. seu cū
nimia p̄placētia p̄tē magis
satisfacere delectatōi gule q̄
necessitati p̄uidere. Si ad/
hibuit l' adhiberi fecit nimi/
um studiū et diligentia circa
cibaria delicata p̄panda. vt
cū varijs saporibz ⁊ diuersis
modis. ⁊ hñdōi. In his oībz
spēbz vel modis gule tūc est
mortale qñ delectatio gule q̄
rit vt finis parat⁹ facere con
tra p̄cepta vt satisfaciāt dele/
ctatōi gule. Uel cū comedit
vsqz ad crapulā vel vomituz
aduertenter. sicut fit a pleris
qz in carnis p̄iurio. vñ vñt ali
q̄ cibo ex q̄ vñsitr credit icur
rere magnā lesionē p̄sone.
In alijs hō casibus cōmu/
niter est veniale. Si come
dit carnes in quadagesima
vel in alijs ieiunij ecclie. vñ
in sexta feria. aut in sabbato

p totū annū nisi vrgente cau-
sa necessitatis vl infirmitatis
peccauit mortalit̃ si sit sine
cōsilio medici. Si vltus ē la-
cticinijs rpe q̃dragesime sine
cā infirmitat̃ s. r de p̃silio me-
dici peccauit mortaliter. In
alijs h̃o ieiunijs ecclie serua-
ri p̃t mos p̃rie q̃ntū ad vsum
lacticiniōz q̃ mos si non ap-
pareat tutius est abstinere.

De ebrietate

I bibir vsq; ad ebri-
tatem aduertens se ni-
mis bibere. vl potē-
tiam vini sufficiētē ad iebriā-
dum. vl de hoc dubitans p-
babuliter peccauit mortalit̃.
secus si ignorauit potentiaz
vini. vt Roē. Si fuit cā in
ebriatōis alterius aduerten-
ter inducēdo ad nimīū potū
vl ponēdo sal i vino. r h̃mōi
mortalr peccauit. sec⁹ si fecit
causa medicine. Si indu-
xit aliquē ad frangendū ieiū-
niū ecclie sine cā legitima su-
is p̃suasionib; peccauit mor-
taliter. Si iuxit pueros
et iuuenes ad lābacitates et
tabernas r h̃mōi. vt puertat
ad turpia. Si frequētauit
tabernā sine cā rōnabili. vel
cōiūia dissoluta p̃cūm est.

De insensibilitate.

Ia bstinuit se nimis
a cibo r potu et alijs
necessarijs vite p̃p̃t
qđ incurrir infirmitatē cōiter
est veniale. nisi fiat notabilis
excessus. et addat obstinatio
r admonitōes ex h̃mōi d̃se/
ectu. qz tūc videt mortale ra-
tione piculi inde sequētis

De filiabo gula. r p̃mo de
ebetudine. La. iij.

I ex fumositatib; i
ordinate comestitiōis
r potus icurrit scur-
rilitatē seu grossiciē intellect⁹
et ex h̃ iēptitudinē intellect⁹
vel ineptitudinē legēdi oran-
diq; ē veniale cōiter.

De loquacitate

I nimis locut⁹ ē seu
dixit h̃ba ociosa et si
ne necessitate r rōna-
bilitate cōiter est veniale

De scurrilitate

I fecit act⁹ seu gest⁹
iordiatos. et si sint p-
uocātes ad libidinē
extra matrimoniū ē mortale
Si h̃o ad dissolutōnez vl le-
uitatē. vt ventositatē r h̃mōi
veniale est

De inepta leticia

I habuit iēptā leti-
ciā r vanā in ludis r
iocis. cōiter veniale

Interrogatoriū pars secūda

est nisi addat aliqd viciū.

De chozeis

c Nozee q̄ sūt cū inor
diata leticia sūt mor
talia q̄nqz modis. pmo cum
sūt ex libidine. scdo cū sūt in
eccl̄iis. qz sacrilegiū ē. t̄cio cū
sūt a clericis ⁊ religiosis cum
mlieribz rōe scādali. q̄rto cuz
sūt ex iani glia v̄l vana leti
cia tā iordiatā q̄ ibi p̄sticuat
finis. q̄nto cū t̄les chozizates
nō curāt d̄ scandalo primi ē
mortale. In alijs autē casibz
cōiter ē veniale. Possz t̄m q̄n
qz esse mortale. nec d̄ facili d̄
hmōi pōr dari iudiciū.

De immundicia

d E imūdicia q̄ p̄r in
telligi cum q̄s imū
de p̄medit: ⁊ eēt ve
niale. p̄cipue si ex s̄ p̄turbat
alios. vel qz vomitū facit. et
si s̄ facit qz nimium p̄medit.
vel qz auidi⁹ comedat pctm̄
ē. sec⁹ si cā medicie. v̄l p̄r i tel
ligi d̄ imūdicia pollutiōis q̄
cū accidit i sōn̄is nō iputat
qd pctm̄. s̄ pctm̄ p̄r eē in cā
ei⁹. s̄ si p̄cessit ex crapla l̄ tur
pi cogitatōe p̄cedēti. v̄l ex ne
gligētia. l̄ etiā p⁹ vigiliā reco
lēs d̄ ipsa imūdicia habita i
sōm̄ijs turpibz d̄lectat. et si
ē p̄sensus rōis d̄ hmōi turpi

delectatiōe ē mortale v̄l veni
ale. v̄l nullū si sit ex alleviati
one nate De imundicia seu
pollutiōe pcurata. Nota qz
si q̄s qd agit hac intētiōe p̄n
cipalit̄ vt pollutiōez habeat
sine vigilādo sine dormiēdo
mortali peccat. etia⁹ si fac cā
sanitatis. Si autē ipa pollutiō
eē p̄rigat i vigilia p̄r volūta
tē ⁊ sine pcuratiōe ē mortle

De luxuria titul⁹ septim⁹
⁊ bz. c. duo.

Primū.

Luxuria

l ē septimū capita
le viciū: s̄ qz sup
in p̄cept⁹ dictū ē sat⁹ de speci
ebz ei⁹ in ope. ac etiā in cogi
tatōe oī. ill̄ om̄issis vidēdū ē
d̄ q̄busdā alijs p̄ninentibz ad
ipaz luxuriā et delectatiōez
morsosam. ⁊ pmo. Si tetigit
aliqm̄ v̄l aliquā v̄l osculat⁹ ē
libidinosē extra p̄ngiū mor
taliter peccauit. etiā si n̄ seq̄t
turpis act⁹. nā talia exercitia
in ope ipo p̄ vno pctō habē
tur cū ope isto. s̄ tāto ḡuius
q̄nto in hmōi p̄currūt pla. si
autē fiāt diuersi t̄pibz diuersa
sūt pctā. Si sc̄psit l̄ras l̄ poz
tauit v̄l misit vel recepit cō
tinēres amatoria ⁊ puocan
tia ad lasciniā aduertēt mor

taliter peccauit. Si fecit
cantarōes v^l cātauit v^l legit
vel audiuit ꝑba lasciuie. vel
turpia dlectabiliter ad puocā
dū se v^l alios ad lasciuia mor
tale est. Si associauit ali
quē quē sciuit ire ad pēdū.
vel turpiter agendū. v^l ad sa
ciēdū serenatas v^l matutina
tas: peccauit mortāl^r. Si fu
it mediator int^r aliq^s ad hu
iusmodi turpia. v^l posuit ali
q^s mediatores int^r se et iter ali
os et hmōi: peccauit mortāl^r.
Itē si recepit exenitū l^r donū
q^dcuq^s. l^r misit ex amore libi
dinis. De dlectatōe morosa
De delectatiōe moro
sa q^d viciū repit i te
pidis et mltū negligē
tib^{us}. nā feruidi subito cogita
tiōes expellunt noxias. et fri
gidi desiderijs opis acq^uescūt.
Si habuit cogitatōes im
mūdas et carnales in q^uo tra
hit morā postq^u rōne ppēdit
pp^{er} delectatōnez ipam cogi
tādi hmōi peccauit mortāl^r.
Nō solū q^u q^s cogitatiōib^{us}
luxurie rōne cōsensit delibe
rās facere malū si adess^{et} cō
moditas. sed etiā nolēdo op^{er}
ppetrare. s^{ed} nō curādo ipas co
gitatōes libidinosas expelle
re postq^u ppēdit. s^{ed} i eis volū

tarie imorādo peccauit mor
taliter.

De filiab^{us} luxurie Ca. ij.

De filiab^{us} luxurie de
q^uo nō opt^{et} mltū int^r
rogare. q^u difficile ē

itelligere nisi cū mixta alioz
vicioz. et p^{ri}ma ē cecitas mēt^{is}

De cecitate mēt^{is}. si fu
it ita mēte occupat^{us}
circa mūdāna et car
nalia q^u nesciuit de deo cogi
tare. v^l de reb^{us} spūal^{ibus}

De p^{re}cipitatiōe.

De p^{re}cipitatiōe. si fuit
p^{re}cept^{us} et subit^{us} i op^{er}i
b^{us} suis sine cōsilio et
examlatōe mēt^{is} obita agēs.

De incōsideratiōe
De incōsideratiōe. si fu
it icaut^{us} i fact^{is} suis.
nō bñ iudicās circa occurrētia

De incōstantia.
De incōstācia. si i eo
q^uo deliberauit boni
agere fuit icōstās et mutabil^{is}
ex passiōe. De amore sui

De amore sui. si nimis
seipm dilexit q^uredo
corpis delectatōes et
cōmoditatē et hmōi

De odio dei.
De odio dei. si habuit
deū l^{eg}e ei^{us} displicē
tia. q^u p^{ro}hibz p^{ro}cupiaz et hmōi

Interrogatorii pars secunda

De amore vite pñtis

D E amore vite pñtis
si nimis amauit vi-
tā istā pñtē ppt vo-
luptates carnis q̄b ē dedit?
Ita amare vitā pñtē q̄ aliq̄s
vellet h̄ ppetuari. fm̄ Pe. est
mortale.

De horrore futuri seculi.

D E horrore futuri se-
culi. si horrorem ha-
buit ad vitā futurā
De alijs v̄o q̄ pñtēt ad vici-
um luxurie circa coniūgiū vi-
de infra de coniugatis.

De supbia titul⁹ octau⁹. et
h̄z caplā duo. Primum

De supbia

C fm̄ Gregoriū ē reglā
oīm capitaliū viciōz
Et ē viciū mltum subtile et
difficile ad cognoscēdū. et cō-
sistit in appetitu inordinato
pprie excellētie. et h̄z q̄tuor
species siue modos de q̄bus
potes interrogare. put videbi-
tur expedire si tñ penitēs in-
telligat Si bona natalia spi-
ritualia vl' tpalia q̄ habuit si-
bi attribuit. et a deo nō reco-
gnouit. Si bōa ip̄a a dō re-
cognoscēs meritis suis pñci-
palit̄ se accepisse estimauit. vi-
delicet ppter sua sciuntia. ora-

tiones et h̄mōi. Si ea bona
q̄ n̄ habuit sibi attribuit. vl'
plusq̄ habuit cuz existiat se
habere mltū hūilitatis cha-
ritatē patiētē et h̄mōi cū non
h̄z. Si reputauit se meliorē
esse ceteris alijs pñtēs. in q̄
libet horū modoz p̄t eē mor-
tale vl' veniale. fm̄ q̄ rōne cō-
sentit vel non.

De filiabus supbie. Cap. ij.
Et pmo de derisione

D E derisione q̄ aliq̄n p-
cedit ex supbia. Si
irrisit sacramēta et a-
lia diuina vilipēdens ea. aut
scr̄os viros. aut p̄latos. aut
deo fuisse volētes. vt sic f̄tra-
bat eos peccauit mortaliter

Si irrisit intēdēs ex B in-
iuriā et vilificatōez. vl' nota-
bile p̄turbatōez ei⁹ mortalit̄
peccauit. s̄z si ex leuitate vel
cā ioci secus. De ambitioe

D E ambitioe q̄ pcedit
ex supbia et ip̄ortat
inordinatū appetitū
honoris. et mltū repitur in p̄-
latis et dñis. Si desidera-
uit aliq̄m dignitatē vl' bñfi-
ciū curatū rōe deliberata pñ-
cipalit̄ ppt honore vl' digni-
tatē vl' utilitatē tpalē pecca-
uit mortalit̄. Si desiderauit
dignitatē vl' bñficiū ecclesia-

sticu vel seculare ad qd est in digno vl iepe. vitz qz crimi nosus z hmoi peccauit mortaliter Si desiderauit vl qsi uit ad hmoi puenire etiā faciēdo pcepta mortle ē. Si qsiuit honore d qd qz re ita forddinate q ibi pstituat sine mortale ē. In alijs ho casibz videf veniale.

De psumptione.

P Resumptio q pcedit ex supbia consistit i h q hō pōit se ad ea q sūt sup vires suas. vel nō pti nēt ad pditiones suā. vt secularis ad iudicādū clericos. vl eos q nō sūt sibi subiecti. vel de his d qb nō hz ptiāre peccauit mortale. Si posuit se ad faciēduz ea exercitia ad q nō erat apt. vñ p se qui spūale vl tpale dānū alteri. vt medicus ignar. medicine. vl aduocat. ignar. ad aduocādū. iudex ad iudicādū. pffesor ad audiendū pffesiones z hmoi. Peccauit mortale. sec. aut si ppetēter i arte illa pti. erat.

Si psumēs de pte sua exposuit se piculis pctōz vt vadens ad loca ihonesta. vel frēquētās puerfatiōez mliez leuiū z hmoi. vbi d facili potest labi i mortali pctō. mor

tale v. idēf. Si nimis d se psumiens nō puidet necessitatē vl picul occurrētibz spūalibz vl tpalibz expectās effectū miraculosū a deo. s. vt eū sanet ifirmuz sine medico z medicinis. vel vt miltret ei cibū sine labore ē mortale. et dē temptare deum.

De temeraria iudicatōe.

I facta alteri. q du bia sūt q aio fiant in malā pte interpret. ē seu iudicauit. et sine signis sufficiētibz indicantibz maliciā alteri. deliberate iudicauit aliquem de pctō mortali mortale peccauit. Si ho iudicauit de veniali venialiter peccauit. Idē si iudicauit de mortli s nō delibato anio.

De curiositate

I fuit curiosus circa cognitiōez inlellectiua. vt querēdo sci re q sūt sup capacitatē suam vitz de trinitate de pdestinatioe. vl qredo scire a qb non dz. vt a dmonis. vl p sortez vl qredo scire paz vtilia z dimittēdo magis necessaria. vl qredo scire solū ad sciendū z nō ad deū pgnoscēdū vel ad aliqm vtilitatē pctm ē qnq mortale quandoqz veniale

Interrogatorii pars secūda

Si fuit curiosus circa vñsus
sensuū. s. oculū aspiciēdo. au/
ribus audiendo. naribus ad olo/
randū. gustu ad gustādū. na/
ctu ad tāgendū sine necessita/
te vñ vñlitate s. solū delecta/
tōe sensuali. pctm ē cōiter ve/
niale. et qñq. pōt eē mortale.
Si reppit se in spectaculū ad
vidēdū. vt torneamēta pale/
stra. currere ad brauiū et hu/
iusmodi. nā si i h sit pñculum
morti spūal. vñ tpal. vt qñ se
spectacla rēpresentatiua spūtu/
dinē. cū recipet notabilē le/
sionē corpis ē mortale. et mltō
magis i exercēte et pñbete occa/
sionē i h mōi spectaculū. als ē
veniale. nisi pñt h aliquis ita
delectat q. mēs ei. auerteret
a deo. ita vñz q. pat. eēt trās/
gredi mādata dī et ecclīe vt il/
la aspiceret vel faceret. Et h
idē intelligo de qñcūq. pctō.
qđ de se est veniale. q. p. hūc
modū pñt effici mortale

De ingratitude.

Ingreditudo repit i
i omni pctō mortali. s.
vt circūstācia aggra/
nās ipm. q. vbi hō d. s. sp. ser/
uire dōrēi offēdit. Est etiam
vñū spēale pctm inqñtū. s. re/
cipiēs bñficia a dō vñ ab ho/
mine ea n. recogñcit recogitat

et regitāt et recōpēsāt. vñ q. pe/
ius ē vñspēdit bñficia rece/
pta vñ murmurat d. eis. vñ i/
iuriat bñfactori. cōiter at re/
pñt mīxtū cū aliq. genere pec/
cati qñ mortale. qñ veniale ē.

De scādalo

Scādalo qđ qñq.
nō ē pctm speciale s.
circūstācia aggruās pctm. in/
qñtū vñz ex dicto l. facto al/
teri. nō recto dat alī occasio/
ruine spūal. et ē scādālū. et si
h intēdat ē circūstācia aggra/
uās pctm. et mutās spēs. vñ
ē necessaria cōfiteri qñ ē tale
qđ vñlīr trahēs ad ruīnam
pcti mortali. et pñpue cū h se/
quit. Si at h intēdat. s. duce/
re aliquē ex dicto l. facto suo
ad aliquā ruīnam ē mortale et
spēale pctm si i rēdat induce/
re ad mortale. als veniale

De adulatiōe.

Dulatio q. cōiter est
a scādalizatiua. et cōsi/
stīt in h q. qđ vñbīs vñ
facti suis iordinate qñt pla/
cere alijs ad veniūolētiām ca/
prādā. et si i malo adulatus ē
criminalr. puta laudās aliquē
de vindicta facta vñ turpitu/
dine et h mōi. ē mortale. Si
adulat vel laudat aliquē in/
tendēs cū decipe notabiliter

tpalibz vñ spūalibz ē mortale
secus si aliqd iustuz intendit
ab eo habere vel qd pūz re
cipe p modū doni vt histrio
nes. Si nimis laudauit ali
quē ex quo ille sumpsit occa
sionē supbie vñ inanī glorie
cōiter ē veniale. et potest etiā
aliqn eē mortale. Si vñ lau
dauit aliquē ad eū excitādūz
magis ad virtutē. vñ ad pfor
tandū eum in tribulatiōibz et
tēptatiōibz: et obseruat debi
tis circūstātijs ē vñ uosum et
meritoriū. alīs veniale.

De blasphemia in spīritū
sanctum.

E blasphemia ī spi
ritū sanctū q̄ pcedit
ex malicia. vñz inqn
tū q̄s nō ptemnit vel refugit
ea cogitare mēti occurrentia
p q̄ possz retrahi a pctō. et hz
sex spēs. s. Presumptio. De
speratio. Inuidētia fraterne
gratie. Impugnatio verita
tis agnīte. Obstīatio. Im
penitētia. De his vñ interro
gandū est put videt. et cōiter
ñ repit nisi ī multū sceleratis
Presumptio aut dicit h cū q̄s
presumit dēi mīscōdia existi
mās q̄ parcat sibi ad bñpla
citū suū. vñ q̄ saluet eū p seue
rante in pctō. Despatio autē

cū credit deū nō posse nec vel
le sibi parcere etiāz penitenti
vel volēti saluari Impugna
tio vñ agnīte dēi cū q̄s cō
tradicit vñ agnīte sibi qm nouit
Inuidētia fraterne grē ē cum
dolet q̄s de grā dēi et glīa cre
scente in hoībz Obstīatio cō
firmat volūtātē suā in pctis
pmissis. Impnia aut dēi cūz
q̄s pponit firmat se ī futurū
ñ penitere. De scismate

E scismate. h pecca
d ctū pmittit cū q̄s fce
dit ab obedientia ro
mane ecclie sumēs sibi aliud
caput vñ seqns aliquē cano
nice nō electū. et sp ē mortale et
excoīcatio p tales. nisi forte
cū essent duo q̄z q̄libz habe
ret p sūmo pōtifice a suis se
q̄cibz. et nescit clare q̄s sit ca
nonice elect⁹. In h em videt
ppli excusari si nō sunt pīna
ces. s. pati illi adherere quez
sciūt vere esse electū canoni
ce. Si īnitit ordiatōibz l' alie
natiōibz factz a scismaticis ex
coīcat⁹ ē. extra de scisma. c. i.

De infidelitate paganorū
hereticorū et.

E infidelitate paga
d norū hereticorū vñ in
deorū q̄z q̄libet est
guissimum pctm ducens ad

Interrogatoriū tertiā pars

dānatōez. si optz b dicere in/ ter hos. Soli ei heretici sūt excoīcati. s. z cū alijs pīpue iudeis n̄ dz bñi domestica cō uersatō. z pīpue idiote. Po tes circa h̄mōi iterrogare. p ut tibi videf. s. si habuit ali qd dubiū i his q sūt fidi. vi delicz d̄ sacro altari z h̄mōi. z si d̄ h̄z displicētiā nō ē cu randū. Si autē voluntarie et sponte dubitat eēt mortale. Heretic⁹ qdē est excoīcatus z n̄ p̄ absolui citra sedē apli cā. vt ptz i p̄cessu curie. Itēz receptor credēs vl fautor he reticoz ē excoīcat⁹. extra de bere. c. q̄cūq. li. vi.

Incipit ter

cia z vltima ps i q tractat de mō interrogādi fm stat⁹ diuer sos psonaz. z pmo ad p̄iuga tos. c. i. z h̄z. s. xxiij.

Incipit

formāde sūt iterro gatōes p̄tinetes nō ad oēs s. solū ad qdā statuf boīm. z pmo ad p̄iugatos i terrogādi sūt n̄ om̄es. s. put vldet. Si d̄ sacro p̄traxerūt i aliq casu phibito mortale ē qz p̄ phibitōnez. nisi i grātia

facti p̄babil⁹ eos excusaret Sz sciēdū ē q sūt qdā ipedi mēta q ipediūt m̄fimonium p̄bēdū et dirimūt iā p̄ctū qd nullū ē qd itelligēdū ē qñ di cta ipedimēta p̄us inter eos inueniūt q sūt p̄ctū m̄fimoni um. z ea p̄tinenti istz p̄sibus Error additio votū p̄gnatio crimē. Cult⁹ dispitas vis or do ligamē honestas. Si sis affinis. si forte coire neq̄bis. Nec associāda vetāt conu bia sacra retractāt Pro ho rū aliq̄li breuissima d̄clarati one. Nota q error itelligit d̄ p̄sona n̄ de fortuna l'bonita te. cū. s. d̄s p̄h̄t cū berra cre dēs eē Katherine. cū q. s. iten debat p̄here. Conditio itelli git d̄ p̄ditōe fuili. s. cū qd cō trahit cū serua credens eā eē liberā Nā si liber p̄h̄t sciēte cū sua t. m̄fimoniu. z si l' si p̄h̄t fu⁹ cū libera credēs eē suā Idē videf si seru⁹ cū sua licz crederet eē libera. Votū. s. solēne p̄fessionem tacitā vl exp̄ssam alicui religiōi ap probare. tal' etiā est; excoīca tus. Cognatio q est triplex. s. naturalis. spūalis z legalis. Natural' d̄z p̄sanguinitas. z h̄z tres lineas. s. ascēdētū vt p̄f z au⁹ z h̄mōi. descēden

Interrogatoriū pars terciā

contrahere nisi sciret de morte ei⁹. Non est is. i. publice honestas iusticia que orit ex sponſalib⁹ cōtract⁹ cū aliqua cū q̄ postea nō sequit infāmiā nū ppter mortē vʟ aliā cām nā cū nulla cōsanguinea illi⁹ vsq; ad quartū gradū cōtrahere potest. Affinitas ē p̄ximitas q̄ p̄trahit p̄ euz qui duxit vxorem. ⁊ oēs consanguineos vxoris vsq; ad q̄rtum ḡdum. ⁊ vxorem ip̄az et oēs consanguineos viri eius vsq; ad quartū gradū. nec illa mulier pōt p̄trahere cū aliquo. Et nota q̄ affinitas p̄trahit etiā p̄ fornicariū cōituz. ita q̄ ille q̄ fornicat cum aliqua n̄ potest p̄trahere matrimoniu cūz consanguinea aliq̄ eius vsq; ad q̄rtum gradū. neq; illa mulier pōt cōtrahere cū aliq̄ cōsanguineo fornicantis cū ip̄a vsq; ad q̄rtū gradū. ⁊ scienter p̄trahēs in h̄mōi gradib⁹ affinitatis est ex cōdicat⁹. Si forte coire nequib⁹. Impotēcia exercēdi actū piugale que pōt prouenire vʟ ex frigidi tate naturalī. vʟ ex maleficio vʟ indispoficiōe membri genitalis viri vʟ mulieris. De his oib⁹ impedimēt⁹ habes plene in q̄r

ta parte summe. titu. i. Sed nota q̄ nō optet nec expedit interrogare oēs coniugatos singillatim d̄ his impedimētis sed de illis t̄m de quibus possit p̄sumptio haberi. ⁊ p̄cipue de impedimēto criminis vel cognationis vel publice honestas. sed multo magis d̄ affinitate. Si t̄m q̄s cognosceret consanguineaz ei⁹ cum qua iam p̄traxit p̄ verba d̄ presenti. ⁊ multo magis si iaz cōsummauit matrimoniu. matrimoniu q̄dē tale nō diuidit. sed amittit ius petēdi debitu. ita q̄ petere nō potest absq; mortali peccato. tenetur tamen reddere exactus Idem de muliere q̄ p̄mittit se cognosci a cōsanguineo viri sui. Si h̄o anteq̄ p̄traxit p̄ verba de presenti cum aliqua cognouit consanguineam eius. ita q̄ semen admisit intra claustra pudoris nō potest iam habere illam: ⁊ si iaz consummaſſet cum illa nō tenet matrimoniu. nec i hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. Unde ante dispensationem semper peccat mortaliter exigēs et reddēs debitum sciens dictum impedimentum. Alter vero cōiu

gum nesciēs excusat de peccato ex ignorantia facti pba bilis: de his et oīb; alijs qñ casus occurrit vide plenius in summis. Si p̄traxit matrimonium clādestine qz mortale ē p̄pter p̄bibiōez ecclesie. Si habens votum simplex p̄tinentie p̄traxitq; matrimonium peccauit mortaliter. nisi sit dispensatus a papa p̄us. et teneatur adimplere votum vsq; ad consummationem matrimonij. nā ipso cōsummato impotēs fit ad implendū. et exactus omnino tenet reddere exp̄sse v̄l interp̄tatiue petenti. sed exigere nō potest sine dispensatiōe. alias peccat mortaliter. Si contraxit cum aliqua v̄l mulier cum aliquo per verba de futuro. et post matrimonium cū aliqua contraxit vel de futuro vel de presenti mortaliter peccauit propter fractam fidem. nisi de cōmuni cōsensu mutuo se absoluerint. quod fieri debet per iudiciū ecclesie. Vel nisi aliquis seprē casum superuenerit. quibus solui possunt sp̄salia. quos habes in summis. Si post matrimonium contractus per verba de p̄senti contraxit cū

aliqua mortaliter peccauit. nec tenet matrimonium etiā si esset consummatū. et filios genuisset. sed oportet redire ad primū. nisi ille cum quo p̄i^o cōtractum est ingressus esset religionem ibidē professus. v̄l nisi cum eo papa dispensasset in secundo. in quo tamen fm̄ theologos dispensare nō potest. sed quia difficile est dii^o putare de potestate pape si sine subreptione obtenta est forsitan trāsire potest. Si contraxit matrimonium. v̄l filios. vel filias iunxit matrimonio ante etatem legitimum. quia prohiberetur est. Etas autē legitima fm̄ iura est in duodecimo anno si ē femina. in quattuordecimo si est masculus scilicet ad contrahendum per verba de p̄senti. et ad consummandum matrimonium. Si cōsummauit matrimonium ante benedictionem nuptiarum ē mortale. vbi scilicet cōsuetum est benedicere nuptias. quia contra prohibitionem ecclesie.

Et hic aduertendum est. Quamuis sponsi non consumment matrimonium cū sponsis ante benedictionem in multis tamen locis multas

Interrogatorii pars tertia

curpitudines et corruptelas faciunt cum eis. illas visitando ubi interrogandum est de his ubi ista reguntur. Si celebravit nuptias tunc prohibito ab ecclesia. quia mortale est. Tempus autem prohibita sunt ista. scilicet ab aduentu usque ad epiphaniam. et a septuagesima usque ad octavam pasce. et a tribus diebus ante ascensionem usque ad octavam penthecostes exclusive.

De actu et peccatis commissis in eodem.

Sciendum est quod in actu
f. B conjugali aliqui fiunt
ubi est dubium verum
sint mortalia an venialia. Alii
vero sunt qui sunt manifeste
mortalia. Alii qui habent veniam
le. Alii in quibus nullum peccatum est
Primo quod mortale est si ex
erceat talis actus extra vas debi
tum. vel etiam si intra vas debitu
m non suscipit seminem ad evitand
um generationem. Si ex tacti
bus impudicis extra actum m
monij sequitur pollutio in alte
ro ipsorum. Si exercens actum co
njugalem habet appetitum libe
rum ad aliam. Si se habet ad eam
secundum inordinatum affectum in actu
conjugali ac si non esset vxor ei
quod etiam opus carnale ageret cum
illa vel alia. difficile tamen est hoc

discernere et agnoscere. Si
alter alteri omnino exigenti dene
gat debitum sine causa legitima.
propter quod exigens incurrit in co
ntinenciam vel graue scandalum
Esset autem causa legitima si nota
biliter timeret notabile no
cumentum persone vel coniugis
vel pluri in utero. vel quia ex
adulterio commissio perdidit ius
petendi debitum. vel etiam si in lo
co sacro peteret. quia sic locus
violaretur. vel etiam in publi
co. quia contra debitam hone
statem. Non est autem legitima causa
omnino denegandi debitum peten
ti in die ieiuniorum vel festorum
solennium. vel ira quam habet ad
inuicem per paruum tempus. Du
bitium de mortali quando quidem ser
uatur vas debitum sed mo
dus indebitus. puta si late
raliter vel a parte posteriori acce
dat ad vas debitum. vel mul
ier supgrediatur virum in quibus mo
dis et precipue in ultimo aliqui
dicunt esse mortale. Alii vero
ut Tho. et Alber. dicunt quod non
est mortale de se. sed potest esse
signum mortalis concupiscen
tie. nec per hoc impeditur ge
neratio. et si non ita aperte pro
creentur. unde in huiusmodi
noli precipitare sententiam
nec denegare absolutionem

generati in hmoi. Sz deter/
steris z phibeas qntu potes
qn ho b etia fieret pmo et se/
cudo mo ppr piculum abor/
sus forte tuc esset sine pcto

Dubiū etiā de mortali ē tē/
pore mēstruoz: z pcpue i ex/
igente sciēte talē dfectū. quē
qdā ponūt esse mortale. pci/
pue qū nō est qsi pūnu? sz cō/
suet? vt mensuratiz. Alij di/
cunt cōtrariū. vt Pe. de pal.
z h^o opīnio ē cōmunior. Uū
nec ppr b deneges absolutō
nē. sz phibeas qntu potes d
exactiōe exigēti. z exactū ad/
moneas vt nō assentiat exi/
gēti. nisi ex b timeat d ei? in/
cōtinētia. Dubiū est etiam
de exigente debitū a iuge p/
manēte in adulterio siue oc/
culto siue manifesto qd ipse
nouit. Hoc qdam dicūt esse
mortale i exigēte. qz facit cō/
tra pstitutiōez ecclie. vt nota/
tur. xxxij. q. i. c. si qs vxorem
z b firmat in summa pifana.
Sz in sūma pffloz z archi/
dyaconus i rosario mīrigant
būc rigorē excipiētes casum
vt b cū faceret exigens ad p/
uidendū icōtinētie sue. Sed
Pe. de pal. mltō magis mīri/
gat būc rigorē. vt cū non spe/
rat emēdatio ex b pmanens

in adulterio sz poti^o deterior/
ratio n̄ peccat exigēs saltem
mortali. Veniale autē ē cum
erigit act^o iugalīs. z si dbi/
to fuato vase z modo. tū pn/
cipalr intētiōe delectatōnis
cōsēqnde. ita tū q stet intētio
infra limites mīmonij. Si
exerceat act^o cōiugal ppr sa/
nitatē corporālē. pctm est. quia
nō ad hūc finē ordinatū est:
veniale tū puto eē pctm. In
solēnitatibz z ieiunijs exige/
re debitū in aliqua ifirmi/
te scz pcpiscētie duct^o sine
ptemptu tū sacri tps vlt ec/
clesiastice exhortatiōis veni/
ale ē. fm Tho. z Ray. sz red/
dēs nō peccat. cū tier de icō/
tinētia vel scandalo iungis.
peccaret autē si negaret oīno

In tpe ho pgnatōnis eri/
gere veniale ē. si tū nō ē picu/
lū aborsus. reddere ho nullū
pctm est. Ante purificatō
nem post partum erigere ser/
uatīs alijs circūstantijs non
videt mortale fm Buil. Red/
dere ho non voluntarie. nul/
lum. Erigere etiam vel red/
dere debitum ante ingressū
ecclie post partū de se nō vi/
det peccatū. z possunt muli/
eres intrare ecclesiam an q/
dragēsimū diem absq pcto

Interrogatoriū pars terciā

in q̄ tñ est seruāda consuetudo patrie. Act⁹ impudici q̄ ibi exercent nō prinētes ad op⁹ s; ad exercitiū delectationis vt tact⁹ ⁊ oscula ⁊ hmoi inordinatē cōiter sūt venialia. q̄s uis ibi posset eē tāta actū ī ordinatio q̄ posset esse peccatū mortale. Sine pctō autē exerceat act⁹ coniugalī cum sit cāplis suscipēde. vlt etiā cuz sit cā reddendi debitū seruatis tñ alijs debitīs circūstantijs. Deb; tñ exat⁹ oīno reddere: ⁊ p̄cipue vir vxori. non solū exp̄sse s; etiā p̄ signa perentī. nec vir d; vxorez auertere ne petat. ppter piculum. Fit in tercio modo s̄m aliq̄s sine pctō. s. cuz sit cā vitande fornicatōis in se vel in coniuge sua

Interrogatōes fiende circa statum matrimoniū.

Ira p̄dicta sic p̄nt fieri interrogatōes. ⁊ p̄mo. Si vsus ē m̄fimonio extra vas d̄bitū. Si aliqd̄ fecit ad euitāduz plem modo debito: lic; ī vase debito: ⁊ quō. Si v̄redo matrimonio habuit intentiōez ad aliā. Si tpe menstruoꝝ exegit vlt reddidit. Si ī dieb; festoꝝ vlt ieiunioꝝ. Si tpe p̄-

gnatiōis. p̄cipue ppe partū. vlt an purificatōnez post partū. Si exegit vlt reddidit a p̄manēte ī adulterio. Si p̄ncipaliter cā delectationis. aut alia et q̄ causa. et circa hmoi iudicandū est de pctō mortali vlt veniali iuxta p̄dicta. vt patet in sūmis. Si oīno negauit debitum petēti. Si extra act⁹ coniugij per tactus se- cuta ē pollutio in altero ipso rū. Si excoīcatus aliq̄ vinculo cōtraxit matrimoniū. s. excoīmunicatōe maiori: peccauit mortaliter. ⁊ p̄cipue qñ sciuit. et s; qz participauit in diuinis. s. sacramento m̄rimoniū. Idem videt de m̄iori excoīcaciōe si eam nouit. qz seipata suscepōe sacramētoꝝ. ⁊ m̄rimoniū est vnū ex sacramētis ecclesie. Si existens in pctō mortali contraxit m̄rimoniū videt mortle. qz sacramētū suscipit in mortali sciēter. p̄cipue hō videt mortale contrahēdo p̄ vba d̄ p̄nti. quia ibi est essentia sacramēti. Si cōtraxit cū aliq̄ p̄sona p̄ vba de p̄nti vel de futuro non intendēs h̄re illū vlt illā in coniugē sed tñ copulā carnalez excoīq̄re mortāl'r peccauit. ⁊ quis nō sit ibi real'r matri-

monii. cogend⁹ tñ est in foro
p̄sciētie illā ducere. vñ alit il-
li satisfaccere. maxie si ē secu-
ta copula. in q̄ tñ casu ecclia
iudicaret m̄fimoniu³ z coge-
ret illū cui obedire tenet Si
vir n̄ puidit vxori et familie
d̄ necessarijs non tñ supfluis
Si nimis exasperauit mi-
nis p̄bis vñ factis. Si zeloti-
pus: z ex h̄ nimis suspectuo-
sus p̄ eā fuit. vñ nimis remis-
sus i cura ei⁹. Si vxor i obe-
diēs z p̄tentiosa et sui sensus
fuit erga virū. Si nimis icul-
ta et negligēs circa guberna-
tionē domus. Si irreuerēs
z discola ad soceros z cogna-
tos. Si nimis dedit de rebz
viri gentibz suis vñ paupibz
plusq̄ debuit. Si dedit licē-
tiā viro coeundi cū alijs mu-
lieribz cū pegriaret ē mortle
Simlier nō vult seq̄ virū
trāsferētē domicilium ad qd̄
tenet nisi eā traherz ad pctm̄
aut dubitaret de morte sua.
aut essz vagabūd⁹. Si vter-
q̄ filios educavit in timore dī
z in obediētia mādatoz ei⁹.

De p̄ncipibz rectoribz z
baronibz.

Caplm. ij.

Arca p̄ri

c. cipes rectores et ba-

rones seculares sic pñt fieri
interrogatōes. z put fuerit ex-
pediēs fm̄ p̄ditōez p̄sona z.
z p̄mo Si p̄ vsurpatōez z i-
iusto titulo obtinuit digni-
tatē regimē vñ dominiū ciui-
tatē vel castri. qz mortāl^r pec-
cauit. z semp i ip̄o manet dū
tenet b̄mōi vsurpatōez. nisi
postmodū titulū sibi iustifi-
casset. nec ibi añ iustū titulu³
p̄t exercere iudicia sine mor-
tali. Si ambitiosus fuit ad
dignitates z regimen nimis
aspirās. z si intendit neglige-
re iusticiā ad req̄rendū ami-
cos. vñ sic i dominiū p̄mane-
at mortāl^r peccat. Si pla-
tis ecclesiasticis vel alijs su-
perioribus suis nō fuit obe-
diens. et admonitiōes et cor-
rectiones ab eis factas non
sustinuit patienter. z si contē-
psit mortaliter peccauit

Si sententias excōmuni-
cationis vel interdicti nō cu-
rauit. aut sic ligatus diuinis
se ingessit. quod est mortale.

Si propter crimen eius
cluitas est interdicta quod ē
sibi ad maius iudicium

Si p̄pter excōmunicatōez la-
tam in se iudices vel actores
vñ ministros grauauit. qz vñ
tra mortale ē excōmunicat⁹

Interrogatorii pars tertia

Si de factis aut defectibus ecclesiasticarum personarum ad eum non pertinens se intromisit. vel trahendo ad suum iudicium et huiusmodi peccauit mortaliter. Et si cepit vel cape fecit vel percutere vel incarcerare clericos vel religiosos etiam delinquentes est excommunicatus si non habuit per us licentiam a prelo suo. Si electionem alicuius maliciose impediuit vel per violentiam aliquam intromisit. vel si grauiter aliquod monasterium vel collegium. eo quod nolebat eum eligere per quod rogabat est excommunicatus ultra mortale. Si prohibuit subditis ne venderent clericis necessaria. vel eis panes coquerent. ex quo non habuit ab eis quod uoluit. Si patronatus ecclesiasticum de nouo sibi usurpauit. vel bona vacantium ecclesiarum aut monasteriorum ultra mortale est excommunicatus. Si posuit alias vel collectas vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape. si non desistat per ammonitiones est excommunicatus. Si fecit statuta vel leges contra libertatem ecclesiasticam vel indicauit contra ea. vel dedit consilium ad huiusmodi. vel non remouit si potuit ultra mortale

tale peccatum est excommunicatus

Si noua pedagogia instituit non habens auctoritatem a principe super hoc. vel antiqua seu noua pedagogia augumentauit excommunicatus est. secus si fecit hoc cum licentia principis et contra rationem nabili. et tenuit stratam publicam securam ut debuit peccauit mortaliter. et tenet ad restitendum

Si a clericis et religiosis reuelonium pedagogium seu gabellam accepit per his que deserunt vel deferri faciunt non contra negociationis contra peccat et est excommunicatus. Quauis aliqui ut Io. cal. hanc non admittant quia non est recepta et papa scit et tolerat. imo ipse facit in terris suis. sed tutius est ut obseruet. Si publicos usurarios alienigenas et non indolentes ad senatus exercendum in ciuitatibus suis admittit. vel admissos inde infra certum tempus non expellit. est excommunicatus Et idem. si ciuis existens dedit ad hoc consilium vel fauorem. hoc uerum est si talis est persona ecclesiastica. habens dominium. scilicet temporale. nam dominus secularis non est excommunicatus sed est excommunicandus. et usurarius. et usu. li. vi. non tamen episcopus et super incurrit. sed alij non. Item si ciuis existens dedit ad

hoc p̄siliū v̄l fauorē Si nauigātes indistincte dep̄dar² ē v̄l dep̄dari fecit. v̄l h̄ factum noīe suo ratū habuit vt pira ta excōicar² ē excōicatōne pa pali Si nauigātes expoli/ auit. vel res eoz ad port² ter raz suaz a mari delatas sibi appropauit. qđ ē rapina. ⁊ ex cōicatus est fm aliq̄s. Si incēdia fecit vel fieri fecit. di ruit v̄l fregit ecclias v̄l loca religiosa ē excōicatus. et si es set denūciat² essz casus papa lis. Si emunitatē ecclesia rum violauit. vicz faciendo cape hoīes in eis ppter debi ta aut maleficia in ecclia vel locis p̄uilegiatis sacrilegiuz cōmittit. ⁊ p̄ōt excōicari. ⁊ est mortale. sec² ēēt si cōbustores eccliaz illuc fugiētes. v̄l vi olatores eccliaz. quia tunc ppter hoc non gaudent imu nitate eccliaz Si ecclias v̄l p̄sonas ecclasticas siue p̄ uilegia eaz violauit. vt mlti tyrāni faciūt. Si fecit rep/ salias vel p̄misit fieri. aut ab antiq̄ p̄suetas fieri fecit con tra p̄sonas ecclasticas est ex cōicatus. nisi illas reuocauit infra mensem. c. ⁊ si p̄igno rationes. de iniur. ⁊ dam. da. li. vi. Utrum aut liceat face/

re rep̄salias p̄tra laicos. v̄l i. iij. pte summe. tit. ij. Si ad ecclias in q̄b̄ patron² fuit si posuit idoneos vel non rep/ sentauit. sz ineptos ⁊ idiotas v̄l p̄cubenarios ⁊ alios ma/ los presentauit. v̄l subditos suos eccliaz patronos tales eligere aut suos presentare p̄ suasit sic mortalr peccauit Si recepit pecuniā vt ali/ quē p̄ntaret cū ēēt patronus v̄l supplicaret pape vel epo p̄ b̄nficio alicui p̄ferendo sy moniā cōmisit. v̄l etiā absq̄ pecunia si porerit p̄ces p̄ in digno ē mortale ⁊ symoniac² Si fuit fautor vel defesor hereticoz aut etiam scisma/ ticoz peccauit mortaliter. ⁊ est excōicatus. Si ipedi/ uit volētes recurrere ad for/ ecclasticuz sup causas q̄ ad ipm for p̄rinēt. ne. s. corā ec/ clesiastico iudice h̄mōi cau/ se agitent. v̄l ad h̄ dās cōsili um auxiliū l̄ fauorē ē excōi/ car². Si bellū assūpsit iu/ ste v̄l fuit adiutor iuste bel/ lāt. qz oīa mala q̄ ide sequūt ei reputant ad culpā. ⁊ tenet ad restōez oīm dānoz ide se/ quētū. ⁊ h̄ nisi ad adiunādū eū teneret ⁊ seruiedū. videli/ cet qz miles aut ei² vasallus

Interrogatorii pars tertia

talis ei adiunās cū ē dubiūz
an bellū sit iustūz excusat. xx
iij. q. i. c. qd culpāt. nō aut ex
cularet si sciret bellū eē iniu/
stū. Si consulit epūs i offi/
cio cōitat. q. s. assumat iniu/
stū bellū tenet ad oīa mala et
dāna. nisi pponeret in cōsilio
matia mō falso tanq̄ esset iu/
stū. tūc em̄ i gātēs vidēt excu/
sari. De materia belli z qñ iu/
stū dicat. vide in sū. i. iij. pte.
ti. ij. Si indiscretos z tyrā/
nos officiales fecit seu ppo/
suit terris suis. tenet d dānis
z mal' eoz. si sciebat eos eē ta/
les. sec⁹ si i gābat. nisi cū au/
disset n̄ remouerit eos si po/
tuit. Si iniustas exactōes
seu collectas iposuit rapinā
cōmisit. z q̄ dicant iniusta tlia
seu collecta. et quō satisface/
re debeat vide i. iij. pte. ti. ij.

Si posuit iudeos i officiis
publicis. qd phibet. xvij. q.
iij. c. constituit. Si ea q̄ sunt
cōitatis appropriauit sibi. vīcz
siluas z cāpos z hmōi: mor/
taliter peccauit z tenet ad re/
stitutōes Si liberos hoīes
in seruos sibi subiecit. christi/
ani em̄ nō pnt redigi i seru/
itutē rōe belli. v' etiā capti n̄
pnt licite emi i suos. vel em/
pti vēdi z emi ab alijs n̄ pnt

sz infideles bñ redigunt i ser/
uitutē: z emi z vēdi pnt cap/
ti i iusto bello. q̄ si postea effi/
ciant xpiani. nō tñ ex h libe/
rant a seruitute. Quis sit pñ
h facere Si a decedētibz si
ne filijs accepit bōa ipoz nō
pmittens eos testari z legare
ad placitū. nisi talis pñia ba/
beret talē subiectōz a tpe cu/
ius n̄ ē memoria i pñiuz. Si
nimis vidicari⁹ fuit Si ho/
micidia mutilatiōes incarcē/
ratōes vulnera et hmōi seu a
sine iusticia. vel cū iusticia sz
ex odio z vindicta fecit pēu/
rauit v' pmisit z hmōi gūa
sūt mortalia Si torneamē/
ta vel duella fieri fecit pmisit
vel ludos l' spectacula piculo/
sa aīel' corpi. vt pñcere lapi/
des ad iūicē. vel repñtatiōes
turpitudinū fieri fecit vel p/
misit z n̄ phibuit. si sine gūi/
scādalo potuit r̄mouere mor/
taliter peccauit. di. lxxxij. c.
error Si leges statuit q̄ n̄
debut vel potuit. qz scz iust/
q̄s mortalit' peccauit. Si
nimis durus fuit ad dispen/
sandū v' pcedū i q̄bz potuit
vel ecōtra nimis facit ad par/
cedū olīnq̄tibz in pñdicatū
iusticie z utilitat' cōis. Si
feuda vassall' suis absq̄ iust

cia dnegauit. vl' fuitiū ī debi
tū ab eis eregit. aut fidē n̄ ser
uauit. Si ipe existēs vasal
l' alteri? n̄ fuit fidel' dño suo
vt debuit fm q' i iuramēto si
delitatz expmī. vl' obsequiū
debitū nō pstitit. vl' aliqm in
iuriā scē dño. s. alienādo seu
dū aut dūminuēdo: vl' aliqđ
hmōi mortale ē et tenet d' dā
nis. Si tutelā alic' sibi cō
missam n̄ fidel'r egit. s. bona
ill' d' sūspit et dissipauit mor
tale ē: et tenet de dānis. Si
in terra sue iurisdicōis susti
nuit iniustas mēsuras aut iu
sta pōdera. aut iniusta pcia re
rū venaliū sciēter. mortle ē.
et teneri vidē si cōmode p̄t ob
uiare. Si r' peccat si inducit
vl' sustinet malas dsuetudines
aut corruptelas. Si tolera
uit aut sustinuit publicos v/
surarios ide p̄t h̄ recipiēs
certā q̄tā vl' summā annuatī
mortale ē. et tenet illd' sic acce
ptū restituere. n̄ vsurario. s. z
creditoribz ei' a q̄bz vsure s̄t
extorte fm Tho. Si pign'
aliqđ habuit cui' fructus n̄
p̄putauit in sortem vsura est
Et d' alijs sp̄bz vsure si i ali
q̄ offendit vl' fuit p̄iceps. de
q̄bz. s. in. ij. pte. ti. de vsuris.
Si penas vl' emēdas i pecu

niā p̄t cupiditatē vl' odium
nō p̄t correctiōez delinqn/
tū accepit. vl' vltra debituz
extorsit. vel penas corpales
aut mortz i pecuniariāz p̄t
auariciā s̄ iusticiā p̄mutauit
mortle ē. Si p̄misit i terris
suis latrōes iualefcere. vl' ma
liciose eis fauens. vl' ex auari
cia nolēs expēdere ad securā
dā p̄riāz mortale ē: et tenet d'
dānis et rapinis fact' si p̄mo
de poterat obuiare. Si iu
sticiā vēdidit vl' mūera iniq̄
accepit scz p̄ admīstratiōe iu
sticie. vl' alias iniusticiā fecit
in iudicādo vl' fieri fecit: mor
tale ē. Si fidē p̄missāz vio
lauit etiā inimico. nisi p̄us il
le violassz mortale ē. Si ob
sides suos n̄ liberauit. morta
le ē. Si viduas et pupillos s̄
opp̄ssores n̄ d' fedit cū potuit
Si treugas n̄ seruauit. Si ni
mis sūptuosus fuit et curio
sus i vestitu et apparatu eq̄z et
familie. cū cāibz et auibz. edifi
cijs. p̄uiuijs. nā vt possint fa
cere hmōi pōpas emungunt
p̄p̄los vsqz ad sāguīez faciē
tes m̄tra iusta Si fecē edifica
ri domos suas. l. laborare i a
gr' suis l. vineis. l. lig' portari
p̄ rusticos l. colonos et n̄ sol
uit eis plene d' labore suo. nisi

Interrogatoriū tertia pars

ad B ex obito tenerent. vel si dieb. festiuis fecit p se labo- rare mortale ē. sic i pmo casu qd tñ mulri faciūt z male nec subditi debēt obedire. Si nimis se occupauit i venatio- nibz z aucupijs. vñ qd pei? ē sbditos i his gūado inducēs ad hmōi. z qd pessimū i die- bus festiuis z n audiet diuīs vt missa. pp̄t qd dñs peccat mortāl̄ z oēs. z ipse reus est oīm Si pp̄t discursus in hmōi destruxit segetes alio- rū tenet eis d dāno. vel pmī- sit accipe vel fecit d blado et feno alioz a suis pp̄t eqs su- os tenet de damno. Idē z d alijs fructibz Si histriōibz supflue dedit. vel nimis tur- pia repūtates in curia nutri- uit. vñ ocubinā vel ludentes ad aleas z hmōi. q oīa sūt dā- nabilia. Si d castitate fa- milie sue n curauit. s. z libone- ste se hñtes cum femis z ma- scul̄ retinuit nec correxit eos cū possz mortalit̄ peccauit. Si dō sit iungat? interroga d his q habent i. c. pcedenti. put videbit̄ fore expediens.

De iudiciis. Ca. iij.

Irca iu

dices seu qm cūq

habentē ptatē ordinariā vel delegatā inqrenduz est pmo Si iurisdicōez aut ptatem recepit symōiace. vt si iudex ecclesiastic? aut vsurpatiuē. qz vsurpata ptās nō dat au- toritatē. vñ iudicādo pecca- ret mortāl̄. Si excessit fines mādati siue ptāt̄ siue peccat mortāl̄. si sciēter vel ex igā- tia crassa. Si officialis vel iudex ali? timore. odio. cupi- ditate vel amore. vel alia cau- sa iniqm tulit sniaz aduertē- ter. mortale ē. z tenet ad oē i- teresse pti lese. z si ille p q dē- dit sniam nō vult satisfaccere vel n p̄t qm pncipalit̄ ipse te- net. dic Ray. Si p igātiāz crassam ipse tulit iniqm sniaz i iudicio anie tenet. z peccat vt pus Ray. qz obuit scire se īsufficiētē z n iudicare. Si p negligētiā. qz sufficiēs erat z si laborasset ad iqrēdū z le- gēdū vitatē iuenissz. s. z negle- xit B agere tenet vt pus Vi- tius tñ agit cū eo q ex igran- tia crassa q̄ cum eo q ex ma- licia. z B bz locū in iudice or- dinario nō delegato Si de- legat? iudex indicauit bōa fi- de. z de p̄silio pitoz tulit ini- quā sniaz n vidz peccare aut teneri ad restitutionē lesorū

qz necessitate obediētie iudi-
cavit. tñ qz sepe ex certa scia
delegat assūmūt qd ē ignar⁹ iu-
ris: qz bon⁹ vir. qd ē vepz nisi
in qredo p silio fuisset negli-
gēs aut culpabil. tūc em̄ pec-
cat z tenet ad restōnez. Buil.
Si assessor inducit iudices
ad ferēdam iniquā sniaz: ex-
cusat qdēz iudex si simplex ē
z bz bonā psciaz. s. credēs sen-
tētiā eē iustā. z si n̄ fuit in cul-
pa eligēdo assessores qz bon⁹
z sufficiens cōit credebāt. sed
assessor peccat mortāl^r et te-
net ad satisfactōnez leso. siue
dolose. siue i gāter iducat iu-
dicē ad indicādū iuste. Ray
mū. Si iudex ignar⁹ iur^r se-
cū ducit assessore qd cōiter nō
reputat sufficiens v^l iniquus
si de p silio ei⁹ fert iniquā sen-
tētiā licz credat iustā. vrerqz
mortāl^r peccat. z tenet ad re-
stitutōnez insolidū. Si acce-
pit pecuniā in iudicio. qd p^t
ēē qnqz modis. et sp videtur
mortale. Primo si accepit vt
male indicaret p iusticiam z
p sciaz. z tūc illa pecuniā dz
dari ei in cui⁹ iniuriā data ē.
i. q. i. c. iudemus. Secdo si ac-
cepit vt bñ indicarz. v^l vt in-
dicaret z daret sniaz. v^l si ac-
cepit vt n̄ indicaret cū debe-

ret indicare. v^l vt n̄ male in-
dicarz. In his qnqz casibz de-
bet restitui ei qd dedit. ij. q. iij.
c. nō licet. Ray. sed fm Buil.
i foro pnie p^t paupibz eroga-
ri. sicut z alia turpia lucra. d.
p silio tñ. Si iudex nullo
mō voluit ferre sniaz cū obe-
ret. et ppter s aliqz amittit
ius suū mortale ē. z tenet illi
restituere litis estimationem
Ray. xxiij. q. v. c. administra-
tiones. Si iudex accepit ali-
qd a p^tibz. Un nota q ordia-
ri⁹ nihil p^t accipe etiā expen-
sas nisi moderata exenia spō
te oblata. vt esculētū et poru-
lentū. di. xvij. c. de eulogijs.
Delegat⁹ p^t recipe modera-
tas expēsas. qñ. s. ē paup. vel
qñ optz eū exire z eqitare pro
examiatōe cause v^l p assesso-
re. fm glo. Si autē papa ali-
cui cām delegavit. nō videt^r
quali qd possit petere. nec etiā
expēsas. si sua sibi sufficiunt
nisi oporteat eū exire. v^l pl⁹
qz domi expēdere. Raym. et
Buil. Si iudex ecclastic⁹
ordiar⁹ v^l delegat⁹ p sciaz z
p iusticiā z i gnamē alt⁹ p^tis
i iudicio qd cō facit p g^raz v^l
p pecuniā icurrit suspēsiōez
ab executōe officij p ānū cō-
dēnād⁹ ad estimationez litis

Interrogatorii pars tertia

de q̄ vide in t̄cia pte. Si iu/
dex eccl̄iastic⁹ excoīcatōnis
sn̄iaz. suspēsiōis. vl̄ iterdicti
nimis de facili fulmiat. aut si
ne p̄missa admonitōe vl̄ sine
scriptis. vl̄ alio q̄ ordinē iuris
ḡniter peccauit. de his in. iij.
pte. Si iudex q̄cūq; dilatio
nes aliq̄s q̄ ius fecit. 2 si ordi
nē iudiciariū nō seruauit. Si
p̄tē alterā q̄ iusticiam ḡuauit
Si reo fecit q̄stiones vl̄ po/
sitiōes seu iqsitiōes ad q̄s re/
spōdere n̄ tenebat Si appel
latōnes legitimas n̄ admisit
Si dolose locum appellādi
dedit. Si p̄ appellatōez le/
gitimā nibilomi⁹ i cā pcessit
Si in dubijs magnis p̄ios
non p̄suluīt. Si allegatiōes
frivolas admisit. Si paupi
bus. viduis. orphanis n̄ sub
uenit 2 in aduocatiōe n̄ pro/
uidit. in q̄libet istoz videtur
eē mortale cū sciēter delinq̄t

Si iudex illicite relaxauit
penā debitā reo. qd̄ fit tripl̄r
Uno mō qz nō erat sup̄mus
iudex. s. p̄nceps. nec ei publi
ca prās est plenarie cōmissa.
sed vt iudicet s̄m leges et sta
tuta ciuitatis. Secūdo mō
qz 2 si bz plenariā prātem. is
tū q̄ passus ē iniuriā n̄ assen
tit sibi remitti s̄z vult reū pu

niri. Tercio mō qñ 2 si babz
iudex plenariā prāre. 2 lesus
vult remittere tñ nō est cā iu
sta rei publice vtil̄ s̄z nocuus
s. p̄bēs icētiūm delinq̄ndi.
Tho. in q̄libet. 2 peccat mor
taliter. Nota q̄ q̄ fingit frau
dulenter cām aliq̄m p̄ qm iu
dex aliq̄s vadat vl̄ mittat ad
aliq̄m mlierē p̄ testimōio fe/
rēdo ē excoīcat⁹. c. mlieres. 8
indi. li. vi. Si d̄bitā penāz
auxit vl̄ minuit cū nō possit
vl̄ d̄beret. qñ possit vl̄ n̄ vid
i. iij. pte. ti. iij. Si etiā muta
re posset vide ibi. Si iudica
uit s̄m allegata et pbata p̄dē
nās quē nouit inocētez. q̄ tñ
vtz peccz vl̄ n̄. vel excuset vi
de i. iij. pte. sū. ti. iij. Si m̄ni
ster iudicis ex̄ns execut⁹ ē ini/
q̄m sn̄iaz 2 iustā. si pro certo
scit inocēte n̄ excusat a p̄cō
Ray. sec⁹ si dubitat. qz tūc ex
cusat p̄pt̄ obediētiā. De p̄ci
nētibz s̄o ad iudiciū hēsi. iij.
pte. ti. iij. De aduocat. p/
curatoribz 2 notariis. ca. iij

Irca ad

c
uocatos. pcurato
res 2 notarios in
rogādū ē p̄mo. Si posuit se
ad aduocādū cū phibet i iu/
re sciēt b̄ faciēs vidz peccare

Prohibet autē iſidel et excōi
car⁹ excōicacōne maiori. nec
nō religioſus niſi p monaſte
rio. ⁊ d mādato ſui plati. ſz et
clerici i ſacr⁹ vl etiā i miorib⁹
ſz et bñficiari phibent aduo
care i iudicio ſeculari niſi i cā
ppria ⁊ p ecclia ſua. vl p piū
ci⁹ vl miſerabilibus pſonis.
Sunt ⁊ alie pſone phibite.
de q⁹ bñ. iij. q. viij. §. tria. Et
int alios phibet ſodomita. p
cipue notori⁹ d iure vl de ſa/
cto. Iudex vel aſſeſſor etiā n
p te e aduocat⁹ in cā in q ē in/
dex. nec cleric⁹ p extraneis p
eccliaz ſuā. Ray. Si aduo
cat⁹ vl pcurator ſciēt d ſedit
cāz iuſtā. peccat mortāl^r. et
tenet alti pri d oī dāno inde
bito. Tho. niſi ſatiſſaciat cli
entul⁹ q pncipal^r tenet ſi ſcit
iniuſticiā. qñ. ſ. obriet oēz vi
ctoriā cauſe. Si vō iſgranter
iniuſtā cāz defendit. ſ. putāſ
iuſtā excuſat fm modū ⁊ cō/
ſuetudinē regiōis q iſgrancia
excuſare pōt. Tho. ⁊ ſi ex ig
norācia craſſa peccat morta/
lit. Si i pncipio credebat iu
ſtā. ſz i pceſſu cauſe videt iu
ſtā d deſſe vl deſerere eā et
ñ vltari⁹ pſeq⁹ alſ peccaret. ⁊
ſi obriet. victoriā cauſe tenet
leſo ad ſatiſſacciōez. nō d³ tñ

eā pdere aduerſario. vl ſecre
ta ſue cāe reuelare. ſz inducere
cliētulū ſuū ad ced⁹ iñ vl
pponēdū cū aduerſorio ſuo
ſine dāno aduerſarij. Tho.
dū at ē ei dubia vſq⁹ ad finez
licz pſeq⁹ ſp illā ſine peccato.
Buil. Si aduocādo vſus
ē i debito mō fm Ray. Si p
durit falſos teſtes vel pducit
fecit l^r corruptos. Si idurit
falſas leges ſeu alias pbatio
nes falſas iur⁹ l^r ſacri. Si mē
ti^r l^r mētiri fecerit. l^r docz cliē
tulū ſuū i iudicio. Si dilati
ones n⁹ neceſſarias q^rat i g^rua
mine priū. Si appellat ſciēt
p iuſtā ſniam. i q^rlibz horz vi
det mortle. Si n⁹ fidel^r cām
ſoueat qñruz iuſticia ſuadet
omitēdo d r^rigenti⁹ ex ne
gligētia l^r notabili iſgrātia. in
q poſſz eē mortle. Si p^rcaſit
aut dicēdo p^ricia l^r vociferā
do. Si p^rdidit ſecreta aduer
ſario ſuo. ⁊ ſi p^rdictū modū
vicit iuſtā cāz tenet leſo d oī
dāno ide ſecuto. Si amittit
iuſtā cāz p^rpe ſuā i fidelitate l^r
negligētia l^r iſgrātia tenet cliē
tulo ſuo d oī dāno Si aduo
cat⁹ n⁹ pſtauit p^rociniū i iuſta
cā paupe^r ⁊ miſabiliū pſoaz
nā ſi nouit talē cāz. ⁊ ſcit illū
p ſe n⁹ poſſe iuuari qñ bz ad

Interrogatoriū tertia pars

soluendū. nec aliū videt qui
velit eū iuuare. ppter qd amicitia
tam. tenet qd iuuare si p̄r.
alias videt mortale. Tho. 2
Ray. Si imoderatū salariū
accipit d sua aduocatiōe. nā
moderatū petere p̄r 7 aduo/
cat⁹ 7 iuriscōsult⁹. vt dicit Au/
gust. xiiij. q. v. c. non sane. qd
moderatū sumit ex q̄tuor. s.
ex q̄ntitate cāe. ex labore ad/
uocandi. ex scia 7 facundia ad/
uocandi ex p̄suetudine regiōis.
7 fin s magi 7 min⁹ p̄r acci/
pere fin Ray. vlt ab initio cū
facit pactūz vlt ex post facto
p̄pleto. Sz ex q̄ cā ē incepta
necdū finita. nullū dz facere
pactū cū litigatore quē acce/
pit i p̄paz fidē. qz possz eē oc/
casio magni p̄dicti. iij. q. viij. §.
p̄terea. Itē nō licz pacisci de
q̄ta cum aduocato. vicz deci/
ma vlt cētēsimā. sz de q̄nta li/
cet moderate tñ fin iura. De
hac materia vide plene i. iij.
ptesūme Si iurispit⁹ exis
in cā quā nouit iustā p̄sulu/
it qmō obtineret mortle ē. et
si vincit ex p̄silio ei⁹ tenet le/
so d dāno. Si ex iḡrātia cras
sa male consuluit. Si nō cō/
suluit paupibz nō hñtibz ad
soluendū. Si nimis petiit.
Idē dicēdū ē sicut de aduoca

to. Si pcurator exis desen
dit scient iustā cāz Si nō fid
liter 7 sollicitē fouet iustam.
Si paupibz nō p̄stauit patro/
ciniū. Si nimis petiit sala/
riū. idē dicēdū qd de aduoca/
to. Si notari⁹ exis aduertē
ter falsauit instrumēta pecca/
uit mortāl. 7 tenet de oī dā/
no secuto. Si maliciōse oc/
cultauit iura alioz seu iustā.
7 nō assignauit. aut distruxit. l.
alijs dedit. vltra mortale te/
net d oī dāno. Si ex iḡrātia
notabili l negligētia male di/
ctauit instra vlt testamēta cū
d̄fectibz. vñ oriunt litigla vlt
p̄dunt bda alioz peccat mor/
tal. 7 tenet d oī dāno leso ex
inde. Si fuit rogat⁹ in te/
stamēt corz q nō erāt sui sen/
sus scienter tanqz vsū rōnis
libez hñtū mortale ē. 7 tene/
tur de oī dāno leso. Si in
instris suis nō ē vsus solēnita/
tibz legalibz. vñ validat p̄ci⁹
qz mortle ē. 7 tenet d oī dāno
Si fecit instra in fraudē vsu/
raz sciēter mortale ē. 7 ē plu/
rus. Si notari⁹ i officio ē sa/
lariat⁹ sufficiēter a cōitate et
accipit etiā ab his p qbz scri/
bit lras. ḡras 7 hmoi. vlt si nō
salarat⁹ a cōitate accipit de
cōsuetudine p labore suo vlt

tra debitu et equitate peccauit
 ⁊ tenet ad restorē. Si dieb
 festiuis sine necessitate sz ex
 cupiditate fecit infra. vl co
 pianit vl excedit scripturas cū
 posset differre. mortale videt.
 Si fuit rogat⁹ vel dictauit
 vel redegit in scriptis statuta s
 libratē ecclīasticā mortaliter
 peccauit. estq; excōicat⁹. Si
 notari⁹ exns epi p scribēdis
 noibz ordinādoz vl lris ordi
 nationū accepit pecuniaz sz
 salariatus est ab epō symoni
 am ꝑmissit. Si ꝑo non salari
 at⁹ satis accepit. vt de lucro
 acciper ordinatoz symonia ē
 De q vide pleni⁹ in scda pre.
 ti. i. c. i.

De doctoribz ⁊ scholaribz. c. v.

Irca do

c
 ctiores ⁊ scolares i
 qrendum ē ⁊ ꝑmo
 Si docēs publice leges vel
 phisicā admisit ad lectōnem
 suā scientē religiosos vl sacer
 dotes seclāres. vl alios cleri
 cos nō sacerdotes sz i digni
 tate ꝑstitutos. qz excōicatus
 ē qñ aliquē ꝑdictoz aduerse
 ter admittit sil cū ill. c. super
 Spe. extra. ne clerici vl mo
 nachi. Si docēs aut legēs i
 qñq; facultate etiam i sacra

theologia admittat religio/
 sum exēire d monasterio cū
 bitu ad audiēdū sine licētia
 plati sui sciēter ē excōicat⁹ cū
 eo. qz ꝑcipiat i crimie. Itē
 si cū licētia plati sui. sed sine
 habitu ad lectōz recipit fm
 Lapū. Si mgr vl scolari⁹ ex
 istēs bononie tractat cū ali
 q ciue bononiēsi d ꝑductiōe
 hospitij irredq̄sitū i q̄linis. nisi
 tpa ꝑductiōis fuerit elapsuz
 excōicat⁹ ē. extra d loca. c. ex
 rescripto. Et hec excōicatio n
 bz locū nisi bononie. Si qd
 ex eo pacto recept⁹ ē i canonī
 cū vt scolaz teneat symonia
 ē. vñ ⁊ mortale. sz vacante ꝑ
 bēda ꝑt ei anecti s bon⁹ docē
 di licite. Host. ⁊ Ber. Si al
 qd exigat vl ꝑmittat ꝑlice
 ria docēdi. q̄uis fm Hosti.
 si sit symonia. ē tñ ꝑiura. vñ
 ⁊ mortale. qd ꝑt ex pena ꝑ
 pter ꝑposita. qz exactū resti
 tuit. et dñt exactores officij
 ⁊ bñficij expoliari. extra eo.
 c. i. Ray. Si mgr bz bñficiū
 vl salariū sufficiēs ꝑ docēdo
 si exigat a scholaribz symoniā
 committit. ꝑcipue a clericis ⁊
 paupibz exigēdo qz vedit do
 ctrinā. ⁊ tenet ad restōz. Do
 stiē. ⁊ Ray. Si aut n sufficiē
 salarium ei. potest exigere. si

Interrogatorii pars tertia

et sit idoneus in docendo. alio si
A pauperibus autem non debet exigere.
oblata vero gratia spiritus pro accipere. et
multo magis si nullum habet sala-
rium pro recipe collectam pro labo-
re. Si magister festum colendum de
iure vel de consuetudine non vult con-
cedere nisi pro pecunia. hoc contra
non colendum precedit colendum pro
pecunia: symoniam committit.
Ray. Si magisterium inde quod
ritus interpretatur et valde ingratus vel reci-
piat. videtur esse mortale propter pec-
culum quod sequitur. quia ratione magi-
sterium datur fides in quibus requiri-
tur. unde nocumendum primo se-
quitur ex consilio malo. et hoc preci-
pue in theologia facultate. et
admittens tales scienter ad ma-
gisterium etiam videtur mortaliter
peccare. Si quis ergo vel ma-
gisterium non ad utilitatem aliarum
et dei honorem. sed ad sui susten-
tationem et honorem pertinet ad
ambitionem. idem vide de ambi-
tione quam mortale est vel veniale
Si inde quis exprophetis vel di-
uitias vel libertatem totum est damna-
bile preteritis et religiosis. Si do-
cuit publice theologiam ex his
in mortali notorio peccauit
mortaliter. Perrus. Si scientias
prohibitas legit vel didicit. ut
nigromantiam. vel artem noto-
riam et huiusmodi mortale est. vel

si notabiliter ignorans se ad
docendum posuit. et errores
notabiles docuit. est mortale.
Si non adhibuit diligen-
tiam ad perfectum scholarium in scientia
et moribus quare debuit faciens
nimias vacantes. vel non uti-
lia sed curiosa docens. vel de
moribus eorum non curas nec con-
pescens in quo potuit in huius
modi negligentiam notabiliter
committens mortale est. Si uni-
uersitatis iuramenta non im-
plevit mortale est peccatum.

Si se iactavit de doctrina vel
alijs detraxit se perferendo. vel
eius invidit. vel sectas nutrit
inter scholares. vel scholares al-
teri doctoris ad se trahit in-
iuste. vel pompose induit est
de quibus vide supra de hu-
iusmodi gravitate. Si sco-
lares non fuerunt obediens
doctori in his in quibus tenentur. Si
ricas inter se fecerunt. Si mi-
nus aptum elegerit ad legendum
ex causa iniusta. Si dimiserit ie-
iunia ecclesiastica cum ieiunare
possent. vel misse audironez
in festis. vel alia sacra. Si con-
tendunt in disputatione de ve-
ritatem ne videant succube-
re. Si superbiunt ex scientia. Si a-
liquem malum sine intentione ex
scientia sua. vel lucra iniusta

curiositates. ambitōes ⁊ bu-
lusmodi. Si sūt negligētes
in studio. Si prodigi i expē
dēdo. ⁊ d alijs inq̄rēdi se pro
ut videbūt expēdire d̄ dictis
s̄ i p̄ma pte. ⁊ i. ij. Si nimis
ardēter studuit in libris gēti
liū propter ornātū: min⁹ va-
cās studio vtiliori v̄l necessa-
rio. v̄l sacre s̄c̄pture p̄cipue q̄
ad religiosos. l̄i poeticos pro-
pter matiaz turpē. q̄z istd̄ est
mortle. xxxvij. di. c. i. dō. pro-
bibet. De medicis ⁊ aro-
matarijs Capitulū. vi.

I posuit

se ad pr̄aticā in me-
dicina sine sufficien-
ti pitia. q̄z si parum vel nihil
studuit videt mortale. q̄z ex
posuit se piculo occidēdi ho-
mines. Si pitus ⁊ sufficiēs
ex̄ns omisit aliqd̄ de p̄tigen-
tibo circa ifirmos q̄s bz in cu-
ra ex negligentia. q̄z ex negli-
gentia notabili v̄n̄ secutū est
magñū nocumētū in ifirmū
v̄l seq̄ p̄t male potuit excusa-
ri a mortli. Si ho ex pua ne-
gligētia ē veniale. vt si nō vi-
sitar ifirmos sollicitē ⁊ bu-
lusmodi. vbi tñ nō ē piculus
Si dedit medicinā vel p̄sili-
um pro salute corpis i picu-

lū tñ anīe prop̄ q̄ veniat d̄s
ad p̄ctm̄. n̄ p̄cepta. puta vt
fornicef d̄s vt euitet certas
ifirmitates. vel medicinā dat
p̄gnāri ad occidēdū puerū
pro p̄suatiōe m̄ris. vel potū
febrīatez. ⁊ h̄mōi. mortaliter
peccat. ⁊ h̄ prohibet i. c. cū i-
firmitas. extra d̄ pe. ⁊ re. Si
seruauit p̄ceptū factū medi-
cis. s̄. q̄ iducat ifirmos q̄n̄ p̄-
mo vocāt ad visitādū eos ad
p̄fessionē faciēdā. q̄z omittē-
do h̄ fm̄ doc. peccat mortali-
ter vt d̄. ca. cū infirmitas. de
pe. ⁊ re. Si paupes ifirmos
q̄s nouit n̄ valētes soluere n̄
visitauit gratis. quia ad h̄ te-
net. ⁊ etiā soluere pro eis me-
dicinas si potest. alias morta-
le ē. dist. lxxxiij. c. i. et i glo. su-
p̄ ver. inferas. Si nimis
largus fuit ad inducendum
debiles ad frangendum ieiū-
nia ecclesie sine ratōnabili cā-
quod frequenter faciunt: nō
ē sine peccato. Si vero etiā
sanis dissuadet ieiunia eccle-
sie dicens nocina esse. ⁊ sic i-
ducunt ad frangendum ieiū-
nium sine causa mortale est.
de penitē. dist. i. c. noli. Si
dedit medicinā dubiam sa-
nationis vel mortificatōnis
videtur mortale: et vt dicit

Interrogatorii pars tertia

c. cū infirmitas. extra de pe.
re. pot? dz dimitti i mani/
bz di q̄ expōi piclo medicie.

De emulatiōe ho 7 detra
ctiōe quā faciūt medici inter
rogandū ē put babes sup̄.

De aromatijs.

Si pponēdis medi
cinis n̄ ponūt q̄ ordi
nat medic? cū n̄ hnt.
vel ita bona vt ē necesse. in q̄
offēdūt medici n̄ faciētes an
se pponi eā. nā si ex h̄ seq̄t q̄
ue piculū infirmo. v̄l n̄ opat
sanitatē quā fecissz si bñ fecis
set illā mortale ē. et etia3 i me
dico si h̄ dissimulauit. Si
docent v̄l vēdūt ea q̄ pcurāt
aborsū ad illō faciēdū. v̄l vē
dūt venena his q̄s credunt
abusuros mortale pctm̄ est.

Si sophisticāt aromata
qđ freq̄nt faciūt ponētes in
eis vnū p alio. v̄l i electuarijs
sirupis sp̄bz 7 pfectōibz. i ce
reis facientes malas mixtu
ras 7 vendētes p pur̄. qz v̄l
tra pctm̄ tenent ad restōnem
illis ad q̄s tales res vēdunt
sen erogare paupibz cū icer
ti sunt. De nimis p̄cis pū
rijs 7 mēdachis 7 diminutis
pōderibz q̄ faciūt interrogā
dū est put sup̄ in. c. d̄ fraudu
lētia 7 alijs vicijs .i. i. pte. c. i.

De mercatoribz: camfori/
bum 7 psenetis. La. vii.

Mercato

a ribz. cāforibz 7 psene
tis q̄rēdū est. Si mi
sit n̄ solū arma 7 lignamīa sz
etiā q̄cūqz mercimonia ad a/
lexandriā v̄l ptes egypti. vel
terras saracenoz soldano s̄b
lectas excōicatus est excōica
tione papali. si n̄ habuit lice
tiam a papa. dicit q̄ Veneti
bnt. Si negociant non p
pter aliquē finē bonestū pu
ta sustentatōez familie sue ex
lucro moderato. v̄l ppter su
stentatōez pauper. v̄l pūisio
nē eoz p ciuitate necessario
rū 7 h̄mōi. sz negociant ppe
auariciā 7 ad thesaurizandū
ē mortale pctm̄. si i lucro cō
stituit finez. v̄l si intēdūt lu
cruz p sas 7 nefas si pnt. Si
p̄posuit se cū alijs mercato
ribz q̄ nō vēdāt d̄ aliq̄ miori
p̄cio q̄ pūctuz fuit inter eos
qđ ē excessiū. vt sic cogant
psone emere charo p̄cio. pec
catū ē. 7 legibz phibitū. Ho
stie. Si vendūt merces p
maiori p̄cio q̄ valeāt. 7 ex eo
q̄ non soluit fecit ei terminū
sed etiam mutuat ei pecuni
am aliquā: vsuram cōmittit.

Si vendēdo mercātiās su-
as. puta lanā vel pānos reci-
piēdo p p̄cio alia mercimōia
puta sericuz p aromatibz vel
alia. qđ vulgarit̄ d̄r barato:
multo maiori p̄cio vēdit sic
q̄ recipet pecuniā peccatum
est iniusticie et mortle. nisi il-
le cui vendit etiam longe ma-
iori p̄cio tradat res suas. tūc
p̄t vn̄ excessus cōp̄sari cuz
alio si sunt quasi equales.

Si vendendo ad terminū
pl̄ iusto p̄cio vendit rōne di-
latōis tm̄ et diuersis sp̄ibz cā-
bioz. et varijs modis cābioz
vsuraz et fraudulēt̄? I q̄nti-
tate et q̄litate et suba rez. In-
trogādū ē put hēs. s. i. c. de
vsurpatōe rei aliene. Si
fraudauit vel fraudari fecit.
vl̄ ali? p eo iusta pedagia seu
gabellas mortale ē et tenetur
ad restitutōez. sec? si d̄ iusts.
vl̄ cū n̄ tenent loca illa tuta a
latronibz. p̄t qđ hec solūf
p̄t d̄fectuz d̄noz. Si dedit
falsas monetas l̄ diminutas
sciēti p bonis. vel eas dimi-
nuit ē p̄ctm̄ et tenet. sec? si ac-
cepit monetas valētes in lo-
co p eo qđ valēt ibi. et mittēs
ad aliū locū vbi pl̄ valēt pl̄
petit. Si faciēs societate cū
alijs nō fidelr se habuit. aliq̄

occulta lucra sibi soli retinēs
tūc ad satisfactōez tenet. nisi
cert? eēt q̄ locū rātūde occul-
te subtraxissent Si fecit p
alijs securitatez cū fraudibz.
nā sine fraudō asscurare mer-
ces p mare vl̄ p terrā. et inde
q̄rere emolimentū pl̄ vl̄ mi-
nus fm̄ q̄ntitate picli n̄ vidēz
illicitū cū subster piclo mag.
Asscuratio v̄o pecūie p mo-
dū satisfactōis. q̄ vulgarit̄ d̄r
sc̄pta. vbi nullū ē piculū et dā-
nū nō ē curū q̄rū ad d̄sciam.
sec? si sibi ē piculū ibi. Si
accepit pecuniā aliquaz sub
noīe depositi recipiēs sex vl̄
octo p centenario. et cuz illis
pecunijs lucrat ip̄e mutuan-
do vel alijs illicitis. p̄scribz ad
rōnē d̄cē p cētenario et h̄mōl
p̄misit duo mortalia. vnū est
accipiēdo. aliud mutuādo. et
tenet de vsura. Si se iuro-
misit i barocholis ritracolis
achisfinis. q̄ vocabla n̄ decla-
ro ob breuitatē. s. d̄ his vidē
in sūma. p̄te. ij. qđ malicie sit
i eis. Achisfinū d̄r qū q̄s ge-
rit negocia stipendiarioz
Idē si d̄noz laborās p eis et
cū mutuat eis pecūias cum
expēdit recipiēs inde certū
lucz vel salariū. et q̄rū meret
labor p iustis caus̄ p̄t accipe

Interrogatorii pars tertia

vñ p bellatibz iuste nihil pl?
p accipe rōe mutui. als vsu
ra ē. Si vsus ē piurijs z mē
dacijs emēdo et vēdēdo q̄ so
lēt eē his cibz et pot⁹. Et de
his dic vt sup i pma pre i lo/
cis suis. et cū stat i tali pposi
to vtēdo mēdacijs z piurijs
et dolis qñ occurreret sp ē in
mortali. Cū nō est absoluen
d⁹ nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortl^e. Itē si emit
res raptas vl furatas p ma/
re vl p trā. dic vt. s. i pma p/
te. c. ij. Si emit l vēdidit die
bus festiuis absqz necessitate
sz p cupiditate. vl fecit rōci/
nia libroz vl fieri fec suis di
scipulis. dic vt bñ supra d ob
seruatiōe festoz. Si fuit pse
neta seu mediator q̄ dī sena
le p̄ctū fraudulētoz sciēter
mortale ē. z tenet leso satisfi/
cere. Si fuit mediator p̄ct⁹
vsurarij itēdēs vtilitate vsu
rarij z suā mag⁹ qz accipiētis
sub vsura mortale ē. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ bñ cogitabāt vi
det teneri ad restōez. Si me/
diator errat i alijs p̄ctibz vt
vendendo domos eqs z alia
aīalia. et male psuluit empto
ri i ei⁹ dānū vl sui vtilitatem
z vēditoris peccat mortāl^r z

tenet leso ad oēs satisfactōez
z ecōuerso tenet si i dānū vē
ditorz cōsuluit. Si i fiedis
m̄fimonijs vtit mēdacijs et
hmōi i notabile dānū p̄ben
tiū peccat mortāl^r.

De artificibz z mechanic
Caplm. viij.

Ifecit ar

f tē cui⁹ op⁹ ē cū p̄ctō
vl ad p̄ctm mortale
vt plimum. sicut facere taxil
los. seruire vsurarijs i illa ar
te. Militi i bello iusto. nauī
gio pirataz. lenocinio itēdē/
do baratariā z hmōi. opz qz
dūmittat ex toto artem. als n
ē absoluēdus. Si artē fecit
cui⁹ artificiiū p̄t eē ad bonū z
malū finē et vsū. vt gladios.
balistas. lāceas. venena z hu
iusmodi. si vñ p̄t estari qz
emptoz velit ad malū vsum
nō p̄t facere vl vēdere facta.
vtp̄ta i iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiaz facit q̄
sunt ad malū vsum qñ sp. vt
facere fucos et sarta et hmōi
dz dimittere. Si mēdacijs
vrit piurijs dolis mal mēsu
ris vl pōderibz. Si festiuis
diebz laborauit. Si nō ieiū/
nauit cū possz moderādo la/
borē. de q̄bz dic vt sup in pri

ma parte. c. xxiij. z. ix.

De lanificio

I vendidit pannū la-
nelanifer min⁹ p̄ciose
p̄ p̄cio lane mag⁹ p̄ciose. z. s̄b
isto p̄cio. vel vnus tincture
p̄ alia. vel cū aliquē defectūz
habentē ac si nō haberet nil
minuēs de p̄cio. vel si in fest⁹
fecit lanā tendere sine necessi-
tate. Vel cū non plene soluit
laborātibz et hmōi. i. his enī
mai⁹ z. min⁹ est pctm̄ fm ma-
teriam

De satariolo

I tectoribus serici p̄-
ciū sui laborz dat nō i
pecunia s̄z i rebz diuersis. pu-
ta panno. serico. tritico z bu-
iulmodi. z. cum ille nō idige-
at illis. optz eū v̄dere mino-
ri p̄cio q̄ ille recepit. peccat
mortaliter z tenet ad restōez
d̄ dāno. nisi a p̄ncipio cuz eo
sic p̄uenerit q̄ daret d̄ hmōi
tali p̄cio. tūc aut nō videt de-
ceptio.

De tabernario z hospite.

I vendidit vnā spēm
vini p̄ alia. vel līpha.
tū vinuz p̄ puro. vel
ad clarificādū vinū fecit aut
misit aliq̄ nocina corpibz. vel
nō dedit plēas mēsuras. vel
i tabna tenuit meretrices z ri-

baldos. l. lusofores ad capillos
vel aduertenter dedit his q̄
vidit inebriari peccauit in q̄
busdā mortalit̄. In alijs s̄o
venialiter. z. tenetur de dam-
nis.

De macellario

I vendidit carnes cor-
ruptas pro sanis. qd̄
est mortale. Si vnā specie
pro alia. vt capraz pro castra-
to. z. huiusmodi. vel diminū-
tū pōd⁹. vt. xi. vncias pro li-
bra peccauit mortaliter. z. te-
netur de damnis.

De pistore.

I fecit panes nimis
pōderosū. ita q̄ emē-
tes sint decepti vel
minoris pōderis q̄ dz. vel fa-
rinam bonā alterius accepit
cum fecit panem z posuit mi-
nus bonaz. vel cū nimio fur-
fure peccauit et tenetur satis-
facere.

De sutoze pannozum.

I qd̄ restat sibi de se-
rico vel pāno vel tela
vel alijs sibi datis p̄-
ficiendis vestibz sibi furatur il-
lud si sit qd̄ notabile. nisi ille
diminute dedissz sibi merce-
dē laboris. z. illud capit sibi
ad supplendū tantū. vel vbi
esset in pacto.

Interrogatorii pars tertia

Si noctibus vel diebus solen-
nibus absque magna necessitate
laborat. vel si faciat nouas in-
uentiones vanitatum.

De aurificibus

¶ Igitur vel si vendit au-
rum largientem alchimiam
tunc pro vero. vel auxilium minus purum
pro magis puro. peccat et tene-
tur de damno. Si emit ca-
lices sacros non consecratos pro se
quod prohibetur.

De cerdonibus

¶ Vendidit unam speciem
em coram pro alia minus
bona in secularibus.

De fabris

¶ Ferrum pro calibe vel
malum ferrum.

De locatoribus equorum

¶ Isciens locavit equum
defectuosum vel picco-
sum et homini. quilibet te-
net ultra partem domini. et sic
discurrendum est per alias artes.

De histrionibus

¶ Histrion fecit repre-
sentationes et iocos in
tribus vel facit turpia continen-
tes. vel in ecclesiis vel in divinis
officiis vel temporibus indebitis
est partem pro minus graue secundum
quantitatem.

De cytharizantibus.

¶ Musici cythariza-

nit ad aggregationes illicitas
vel in ecclesia in organis pulsa-
nit ballatas. puto mortale in
pulsante et procurante

De fuitoribus et laboratoribus.

¶ Infidelis operari solent.

¶ In bono modo ex incuria
et negligentia. vel in tem-
perantia modo potuerit partem esse

De agricolis et rusticis

¶ Credit explicite mi-
steria que contra solenniz-
ant ecclesia. ut icarna-

tionem. passionem et resurrectionem.

¶ Si scit dominica orationem. De ob-
seruatione festorum et ieiuniorum si
tamen preterit. De auditione missae in fe-
stis. De confessione et communionem sel-
tius in anno fienda. Si recepit sa-
cramentum confirmationis vel non. quod
tenet si preterit. Si tenuit propositum
filios ad baptismum vel confirma-
tionem. quod est prohibendum. De men-
daciis vero et iuramentis et blasphemis
mentibus et ebrietatibus interroga.

¶ Si ad meretrices accessit.
quod aliqui non credunt esse mortale
nec tamen talis ignorantia excusatur
eum. Si decimas non soluit saltem
secundum consuetudinem loci illius. quod
peccauit et tenet satisfacere de
preterito si sacerdos non dimittit.
vel de oblationibus secundum consuetudi-
nem loci non dedit. Si de excommuni-
catione non curauit. sed iniecit se

diuinis: vltēpsit vitare ex
cōicatos: qđ est mortale pec
catū. Si nocuit p se vel p fa
miliā suā vlt aīalia puta di
scurrēdo p sata alioz vlt mīt
tēdo vlt pmittēdo aīalia itra
re ad pascēdū. vel si mutauit
termīos possessionū. Uarā
do adunat de terra pīmi vi
cini agro suo in his peccauit
fm qntitatē dāni qđ intēdit
facere. et tenet satisfacere.
Si doli cōmīsit i agricultu
ra vlt notabilē negligētiā in
dānū parroni vt nō simādo
terras vlt cultuādo vlt semī
nādo vlt recolligēdo fructus
debito tpe ppter qđ depieit
vlt boues nimis fatigando:
vlt destruunt: pīpue ad lu
crū bñdū suū peccat et tenet
de dāno. Si tenēs possesi
onē ad afflictū male traxauit
Uli partiari? nō rñdet dñs
de qntitate tota dōbita fingēs
se min? recollēgisse. tenet do
minis de dānis. Si aīalia
tenēs ad soccidā nō rñdet ex
integro dāti d lana caseo z fe
ribz z hñdō In his est pctm
mortale vel veniale fm qnti
tatē dāni. z tenet satisfacere.
Si diebz festiuis laborauit
z pīpue tpe messū z vinde
miāz absqz magna necessita

te. vlt detulit ligna. vlt victua
lia dñis suis. mortale ē Si
vacauit ludis choreis z alijs
vanitatibz. Si gubernante
familiā fm pcepta dī et eccle
sie. De supstitōibz z falsis o
pinionibz que solent abūda
re i eis. Si habet vota q im
pleuit vel non.

De pueris z puellis. c. x.

Requien

i dū est d mēdacys z
piurijs De vor? nō
impletis. qñ non obligant
si irritant a pentibz añ annos
puberrat. De missa nō audi
ta i festi. De pssēdōe z cōione
siēda semel i anno De irreue
rētia ad pentes vel maiores
Derixit. Si sberauit clicū
qz est doli capax excōicat? ē.
De furtis factis d rebz pentū
vlt mēgōz suoz. De de tracti
onibz turpibz sberis auditis
vlt diebz libēter. De contume
lijs adinuicem. De inuidia z
alijs pur vidz pl? z min? fm
etate z sensuz. pīpue d vicij
carnalibz cū masculis et femis
vlt p seipsos pmissis. vlt adin
uicē q hodie abūda t i ipfl p
pē malas societates z occltāt.
Introgādi sūt cū mag caute
la et a longe vt non addiscāt

Interrogatoriū pars tertia

que ignorāt. Vult magis
h̄ seruāduz ē erga puellas de
oibz p̄dictis si credūt tē habu-
isse vsum rōnis indicādū ē d̄
mortali aut veniali fm̄ regu-
las i p̄ma ⁊ sc̄da p̄t̄ d̄ illis.

De clerico i cōi. Ca. xi.

Arca cle

c rīcos i cōi. a q̄libet
clerico p̄t̄ interroga-
ri cū videt̄ expedire vt q̄n ta-
lis cleric⁹ ē ignor⁹. Si acce-
pit aliquē ordinē p̄ symoniā
q̄ p̄ h̄ peccauit mortaliter. ⁊
ē suspēsus fm̄ iura antiq̄. n̄
p̄t̄ exequi susceptū. v̄l p̄ mo-
ueri v̄lteri⁹. nisi p̄us p̄ papā
dispenset. qd̄ veruz est si ipse
fuit p̄sci⁹ symonie. q̄ si ig-
norāte eo p̄t̄ p̄ a' iū etiā dispē-
sari. alit̄ em̄ sp̄ peccar⁹ mor-
taliter exeq̄ndo. nec excusat
eū iuris iḡrātia. Dec Ray.

Si accepit aliquē ordinē. li-
cet nō p̄ symoniā. tñ a symo-
niaco i ordie v̄l dignitate si-
ne occulto sine māifesto ē su-
spēsus ⁊ idigz dispēsatōe pa-
pe. s̄ dū ignorat factū. s̄ eum
ē symoniacū excusat a p̄t̄ d̄
exeq̄ndo officia sua. sed cum
certificat nō pōt̄ exeq̄ sine di-
spensatōe Si suscepit or-
dinez a symoniaco in ordine

p̄ferendo. v̄l b̄nficio notorio
sitr̄ est suspensus. sec⁹ si symo-
nia nō est notoria. dūz v̄o ne-
scit excusat mō p̄dicto. s̄ nō
postea q̄n certificat̄. s̄ idiget
dispensatōe pape. al̄s nō p̄t̄
exeq̄. Ray. Si recepit ordi-
nē habēs aliq̄m irreglaritā-
tē. vt homicidij. mutilatōis.
illegitimatōis. ⁊ b̄mōi. si abs-
q̄ dispēsatōe. peccauit mor-
taliter. nec p̄t̄ exeq̄ absq̄ di-
spensatōe. al̄s peccauit mor-
taliter. Si recepit ordinez
excōicatus vel suspensus v̄l
interdictus peccauit morta-
liter ⁊ non habet executionē

Si exequitur officiu⁹ ali-
cuius ordinis. vt cantando
epistolā. vel legēdo euāgelijū
vt dyacon⁹ in aliquo p̄dicto-
rū irretit⁹ sententia peccauit
mortalr̄. nisi iḡrātia facti eū
excuset. ⁊ est irreglar⁹. Ray.

Si accepit ordinem in ali-
quo peccato mortali sciēter
peccauit mortalr̄. ⁊ q̄tienscū
q̄ exequitur officiu⁹ alicui⁹
ordinis in mortali. vt accoli-
tatū sub dyaconatum dyaco-
natum ministrando aliq̄d sa-
cramentū solenniter. vt bap-
tizādo. cōmunicādo. cōfessi-
ones audiēdo. ⁊ b̄mōi. Tho.
mortale ē. Si exiit pub̄

lic⁹ p⁹ cubinari⁹ v⁹l alias noto
ri⁹ fornicator. ē suspensus ab
executioe officioꝝ suoꝝ. p⁹ci
pue a celebratione misse. 7 si
exequit sic suspēsus efficit ir
regularis indigens dispensa
tioe pape. als nō pōt exequi
Hosti. Si nō portauit ton
suram ex leuitate et lasciuia:
mortle vidē. Si se exercuit
in negocijs seclarijs negoci
ando 7 hmōi. v⁹l si tenuit tab
nas ibi mīstrans. Ul si lusit
ad aleas et tarillos. v⁹l se imi
scuit enorimitatib⁹l turpib⁹:
v⁹l tripudijs cū semis. Si
vlus ē officio ordinū sine de
bit⁹ ornamē⁹. v⁹l faciēdo sub
dyaconatū sine manip⁹lo. dy
aconatū sine stola. celebrādo
missaz cū defectu alicu⁹ sacre
vestis ordinate. s. casula. ami
ctu. alba. et hmōi. v⁹l nō etiaz
in lapide sacro. aut etiaz si
ne lumie aut sine adiutorio 7
sine missali. et hmōi. qz i q⁹li
bet hoz ē mortle p⁹ctm. si sci
enter dimittit. nec excusat in
ris i⁹grātia. Si ex⁹ns i sac⁹
v⁹l i subdiaconatu. 7 supomi
sit horas canonicas. qz i q⁹li
bet die q⁹ omisit aliquā horā
etiā brē v⁹gis cū poss⁹ pecca
uit mortāl⁹. Si ex negligē
tia omisit. sec⁹ si ex obliuioe.

7 tūc tenet dicere qū recorda
tur. aut si omisit ex ipotentia
i⁹firmitat⁹. 7 hmōi d⁹ cā. Si
dicēdo horas alijs exercitijs
se occupauit manualib⁹. v⁹l
faciēdo coq⁹nā 7 hmōi. vidē
mortle. qz nō satisfacit prece
pto ecclie. Si mente circa
alia vagat volūtarie n⁹ curas
7 q⁹si p⁹ totū officiū vidē mor
tale. sec⁹ si p⁹ponit velle atten
dere 7 distrah⁹it. s. cū aduer
tit displicet ei. Petrus Si
recepit ordinē sac⁹rū aū etatē
legitimā. s. subdyaconatū aū
xviii. annos. dyaconatū ante
xx. 7 sacerdotiū ante. xxv. et
sufficit ann⁹ inchoat⁹. pecca
uit mortāl⁹. nec d⁹z ereq⁹ ante
etatē legitimā. si tū faciat nō
efficit irreglar⁹ s⁹m cōez opi
nionē: sed peccat. Si sacer
dos existens cōmisit aliquā
symoniā. puta audiēdo p⁹ses
siones p⁹ habendo pecunias
als non audieturus. baptizā
do. cōicando. inungendo. v⁹l
dēdo sept⁹uras 7 hmōi. mor
tale est. Si in confessioe. cō
munionē vel in collatione sa
cramentorum omisit debi
tam materiam: vel formam:
vel ritum. in quolibet horuz
est mortale. siue ex certa sci
entia facit: siue ex ignorātia

Inte rogatoriū tertia pars

crassa v^l notabili negligētia nā inde sequit magnū picu-
lū z irreuerētia di. Interrogā/
dū ē enī de formis. s. baptis-
mi. eucharistie z alioz sacra-
mentoz q̄ sunt maioris pon-
deris. si sciūt eas: q̄s habes
infra. c. vl. Si notorijs pec-
catoribz dedit eucharistiam
vel alia sacra n̄ penitētibus.

Si occultis pctōribz q̄s ip̄e
scinit denegauit publice eu-
charistiā. vel alia sacra. qz in
vtrorqz vidē mortle. licz etiā
ip̄i peccēt petēdo z sumēdo.

Si celebrauit cuz mortali
n̄ p̄fesso lz p̄trit⁹ mortāl^r pec-
cauit. nisi aliq̄ necessitate in-
stīte. z sacerdotis copīā non
hūte tūc sufficit p̄tricio. s. si/
ne hac celebrauit mortaliter
peccauit. Tho. Si celebra-
uit nō diei matutinis mor-
tale ē. Si dicēdo missam nō
p̄secrauit. putās ex h̄ euade-
re pctm̄ mortle ē z gūissimū.
Si celebrauit ad faciendū
veneficia seu maleficia. Si
nō dixit ex integro corde sed
dimisit notabiles p̄tes misse
ex īgrātia seu festinatōe p̄ci/
pue canonis. Si dicēs p̄ba
n̄ intēdit cōsecrare. Si n̄ sū-
psit sacm̄. Si non ieiunus
Si plures missas i vna die

dixit i casu nō p̄cesso. Si nō
in azimo s. fermentato accipit
Si cū hostia q̄ corrupta v^l
vino acetoso v^l quasi putri-
do. Si sp̄ in missa occupa-
tus in varijs cogitatōibz vo-
lūtariē. v^l nō curās fuit d̄ ac-
tētōe. Si n̄ posuit aqm̄ cuz
vino in calice ex īgrātia vel
certa scia. i q̄libz boz p̄dicto
rū est mortle. Si n̄ diligēter
seruauit eucharistiam sub se-
ra p̄pter qd̄ aliqd̄ p̄dit vel a-
muribz deuorat. Si n̄ d̄fert
infirmis apre z cum lumine
mō debito Si euomuit sa-
cramētū p̄pter ebrietatē v^l ex
voracitate. Si n̄ renouauit
vt d̄z p̄pter qd̄ efficit putrida
v^l marcida vel h̄mes generā-
tur. Si dedit i firmo patiētī
vomitū sciēter. Si stilla san-
guinis cadit in terrā. et i his
freq̄nter ē mortale. licz nō sp̄
Si nimis raro celebrauit. p̄-
cipue si non celebrauit in ma-
gnis solēnitatibz videt mor-
tale fm̄ Tho. Si p̄misit
alicui dicere missas recipiēs
elemosinas. et nihil intendit
facere videtur mortale. Si
habens pollutionē noctur-
nam die p̄cedenti immedia-
te ex causa vbi fuit mortale l̄
dubitat fuisse mortale cele-

brauit etiā cōfessus videtur mortale. fm Tho. vl fm Pe. d pal. qñ sic icōrrit? accedit ad celebrandū. veniale aut si ex cā vbi fuit veniale. nisi sb/ sit necessitas Si audiuit cōfessionē alicui? nō hñs auctoritatē ab aliq Si absoluit a casibz a qbz nō potuit. vt a reservat. siue ex certa scia siue ex ignorantia crassa Si intromisit se d dispēsatōe votoz. vl absoluit ab excōicatioe maiori absq speciali cōmissiōe. Si posuit se ad audiendū p̄fessiōes oīno ignorans z nesciēs discernere int mortale z veniale. z cōia mortalia: est mortale. Si absoluit quē iuenit excōicātū maiori: z a peccatis. quia nō p̄r. Si absoluit euz q nō vult a pctis discedere vel satisfaccere qbz debet. Si reuelauit pctm̄ auditum in p̄fessiōe cognoscenti p̄fessum illū sine licētia illius. in qlibet p̄dicto/ruz vidz mortale. n̄ excusat ignorācia. Si nimis festinauit in audiēdo nō sufficiēter interrogādo. Si i p̄p̄leis casibz pitiores nō p̄soluit. Si incaut? in iniūgendis penitētijs. qz vel nimis graues vl nimis quas dedit

Si interrogauit d his de qbz nō debuit. vicz nomē p̄sone cū q peccauit. vl incaute in turpibz. Si p̄dicauit in peccato mortali existēs peccauit mortali. et toties quoties sic p̄dicat. Tho. Si p̄dicat aduertēt mēdacia. mortale ē. Tho. Idē videt si scādalosa vñ p̄citāt seditōes in p̄plo. Si p̄dicauit indulgēcias indiscretas. Si p̄dicauit p̄pter pecuniā sibi p̄missam vl dandā symonia ē: vñ z mortale. Si p̄dicat p̄pter inanē gliaz ibi p̄stituendo finē mortale ē. Si p̄dicauit sine licētia. Si dixit nimis curiosa allegādo poetas et philosophos frequēt Si fabulosa z puocācia ad risū. si ab h̄mōi se n̄ subtraxit cū possz z iūgeret ei peccauit. Si nimis familiaris est cū m̄lieribus puerfando visitādo eas extra necessitatem. p̄pter qd m̄lri scādalizant. z ipe nouit h̄: posset eē mortale. Si visitauit monasteria z q de causa. Si cognouit carnaliter illam quā audiuit in confessione. vl quā suscepit ad baptismū vl confirmatiōez p̄matrem. qd maximū z grauissimū est scel? cōiter reservatuz

Interrogatori pars tertia

epis. De alijs ho inhonestatibz interroga put videbitur ex/ pedire. Si vestes sacras ca/ lices extensoria et alia ptenen/ tia ad cultu diuinu si tenuit munda et deceter aptata. ppe magna irreuerentia possz esse mortale. Si benedictiones mense et gaza actiones si dicit qd dicere dz. xliij. di. c. no li/ cet. Si no fuit bn modestus aspectu aspiciendo hincind mulieres et vana: qd multum scadalizat psonas. silr i incestu. statu. hitu. auditu et hmoi actibz. Si no obediuit ma/ datis iustis suoz supioris et sententis. et si p tepisset mor/ tale e. De alijs ho pccis mor/ talibz qd habet in prima et scda pte. s. interroganduz e put expedit fm qlitate psonaz.

De beneficiis canonicis.

Capitulu. xij.

Beneficia

beneficiu canonici de oibz ia dictis in. c. pceden/ ti pnt interrogari put credi/ pt ipos in illis esse inuolutos et etiaz de notat in h. c. Si beneficiu simplex siue curatu obtinuit p symonia. cui? ipe fuit oici? no pt nisi p papaz dispensari q retineat. Si ho

ignorante eo siue scierte symo/ nia comisit tale optet renun/ ciare tali bnificio si no dispensat. alias furtive tenet. vn co/ tinue stat tal in pccro mortali postqz si sciuit quisqz renuci/ et. nec facit fructus suos sed tenet restituere deductis expensis factis in utilitate be/ neficij. et hoc maxie de symo/ nia p mun? a manu Si autem ignorante eo posset etiam per aliu dispensari. no tn p eu cu q comissa est. Sz si symonia est notoria: est etiam suspen/ sus quo ad executione ordi/ nu. sed dispensari pt p epm si cum eo no est comissa symo/ nia. non autem si est occulta est suspensus q ad ordines. sz du tenet tale beneficiu e suspen/ sus quo ad se. quia sine mor/ tali peccato non exequi pot.

Si recipit beneficiu sim/ plex vel curatum per preces carnales. id est pro indigno porrectas cum esset male vi/ te. et hmoi. vel p obsequiu te/ porale factum episcopo vel alij conferenti. peccat mor/ taliter. Si beneficiu cura/ tu p pces suas recepit. etiaz si alias dign? sit. quia tales p/ ces estimant p indigno ran/ qz ambizioso et presumptuoso

pmisit symoniā. vñ mortale
est fm Tho. forte tñ tenet re
nūciare. Pro bñficio autem
simplici lz porrigere pces p/
se. si als ē dign⁹. vl etiā p bñ
ficio in generali. 7 h̄ intēdēs
ad sui sustētatiōez. n̄ ad curaz
nec magi curatū perēs q̄ ali
nd. Si qrit vl bz bñficiūz
h̄ intēdēs clicari sz vrozari.
7 intēdēs gaudere d̄ fructibz
bñficiū videt vsurpatio rerū
ecclīaz. et d̄ intentionē dotā
tiū ecclīas. 7 ideo graue pec
catū est. Si nō fuit electus
a patronis vl a collegio. 7 cō
firmat⁹ p supiorem ad quem
spectat siue p ep̄m istitutus.
sed d̄ mandato vl manu dñi
tpalis vl p potētiā accepit. 7
d̄ intrusus qz fur est 7 latro.
nec p̄t aliqd disponere in tē/
poralibz vel spūalibz. vñ nec
absoluere nec sacra pōt dare
parochianis illi⁹ ecclīe. sz in
q̄libz h̄mōi actu peccat mor
taliter. Si renunciavit ali
cui beneficio qd̄ bz eo pacto
q̄ def p sanguineo vel ppter
pecuniā sibi p̄t h̄ datam: sy
monia ē 7 mortale in vtroq̄
nec p̄t iste sibi retinere tale be
neficiū sic sibi collatū. Si
p mutatiōez sui bñficiū vl ec
clesie fecit cū beneficio alteri

us pueniēdo iter se absqz iu
dicio supiorū ad q̄s spectat
collatio beneficiorū: symonia
reputat. de his vide plenius
in sūma. Si recepit bñfici
um existens illegitim⁹ absqz
dispensatiōe. qz d̄ iura. id̄ tene
re n̄ p̄t. Pōt aut cū eo dispen
sare de simplici bñficio ep̄us
De curato pō vel dignitate
solus papa. Si fuit elect⁹
p symoniā n̄ valet electio. vl
si ipe aliquē elegit p symoni
am vel ad ep̄atū vl canonica
tū vel ad aliā ecclīā. vl cleri
ci collegiatay ecclīay. vl si
alias indignū iqrātē et publi
ce malū elegit ad platuraz ex
amicicia 7 h̄mōi. mortle 7 g/
uissimū ē. 7 oīa mala q̄ sequū
tur ei iputant. Si male tra
ctauit bñficiū seu ecclīaz: p/
mittēs ecclīā vl edificia ru
ere vl possēssōes icultuari.
7 alias res depire mortaliter
peccauit 7 tenet ad restōnem
seu satisfactionem si committit
notabilem negligentiaz 7 dā
nū sit notabile. Si fruct⁹ be
neficiū n̄ bñ expēdit. vīcz vl
tra s̄bnetōez suā subueniēdo
paupibz sz dilapidauit i p̄ni
uīs 7 tpibz. l̄c d̄ dit p̄sāguī/
neis n̄ idigētibz mortle ē. sec⁹
si p̄sāguinei idigēt. qz tūc p̄t

Interrogatoriū tertia pars

darie's. Si plura bñficia bñtia curā tenet absq; dispē satione fur est ⁊ latro. naz bñs bñficiū cum cura si recipit se cūduz cū cura ipso iure vacat pñū. c. de multa. de pben. extra. ⁊ p postq; habuit pacifi/ cā possessionē secūdi vel ha/ bere potuit. ⁊ fruct⁹ eius pce pit. als nō vacat pñū. vide/ licet si fruct⁹ scdī bñficiū oce/ dunt alteri p papā. p illo tē/ pore nō vacat pñū. extra de pbe. li. vi. c. si tibi cōcesso.

Si bñs pbedā bñtē digni/ tatē ⁊ si nō curā aniaz. si reci/ pit scdām silr vacat pma. ex tra d pben. c. de mltia. et i isto casu ⁊ pñi tenet ad restitutō nē fructū si recepit. Si ha bēs bñficiū vnū violēter oc cupat secūduz. vl' si sciētē se intrudit silr pñū. ⁊ si qđ habebat ius i scdō etiā pñt ⁊ vacat illd scdū. de pben. c. cū d. li. vi. Itē non pñt qđ hñe dignitatē cū pbedā absq; di spensatione pape. Quicūq; recipit psonatū vl' dignitatē vl' officiū vl' bñficiū. cui cu/ ra aniaz sit annexa. si añ ob/ tineat sile cū sit puatus. pmo vt dictū est. si nō dimittit p/ mū absq; mora in man⁹ ordi narij in cui⁹ epatu est. ipso iu/

re est etiā puatus secūdo. et ē inhabilis ad sacros ordines et ad qđcūq; aliō bñficiū p extrauagatē Joh. xxiij. Itē absq; dispē satione nō pñt qđ te nere ples ecclias vl' pbedas q tū nō habeāt curā aiaz. ni si in qñq; casib⁹ Prim⁹ qñ se ita tennes q neutra illaz suf ficiat ad sustentationē. Se/ cundus si vna dependet ab altera. Terci⁹ ppter raritatē clericorū. Quart⁹ si ecclesia ē annexa pbede vl' dignita/ ti Quitus si hz vnā incitula tā ⁊ aliā cōmēdataz. sed talis pñeda d parochiali ecclesia fieri nō pñt. nisi ei q atrigerit vigesimū qñtū annū. ⁊ sit sa/ cerdos. ⁊ tali nō pñt cōmitti nisi vna ex euidentī necessitatē vl' vtilitate. et durat nisi p sex menses. extra d elec. c. ne/ mo. in. vi. Si hz ples ec/ clesias vl' pbedas hñtes cu/ ram aiaz absq; dispē satione pape fur ē ⁊ latro. et cōtinue in mortali. nec ep̄s pñt dispen sare in hoc. Si etiā hz per dispē sationē pape s3 subrep ticie. puta quia petēdo vnū tacuit d alio qđ habebat vl' dixit se hñe legitimā etatem cū nō hñet et hñdī idem ē iu diciū. Si per dispē sationēz

epi bz plura bñficia. sed simplicia: sz ad supfluitatē l'etiā p dispensatōnez pape simpli-
cia vl curata. cū vnū sibi suf-
ficeret fm statū suū nō videt-
tutus i pscia sua qz dissipa-
tio est z nō dispēlatio. Si ac-
cepit ecclīaz parochialē a q/
cūqz cū nō attigisset. xxv. an-
nū absqz dispēlatōe pape cir-
ca etatem nulla est dispensa-
tio. et nullū ibi ius bz. c. licet
canō. de elec. i. vi. Si infra
annū pputatū a die assigna-
tiōis sibi regimīs ecclesie nō
fecit se ad sacerdotiū pmoue-
ri est ipso iure puatus. eo. ca.
licet canō. Itē tenet psonalr
residere in residentia. Pōt tñ
ep̄s causa rōnabili dispēlare
ad tps tñ. Sz de pmotione
ad sacerdotiū infra ānū non
extēdit ad ecclīas collegiatas
bñtes curā. nec ad assūptos
ad earū dē regimen. de elec. c.
statutū. li. vi. Possunt etiā
epi dispensare cū ipsis q bñt
vel hēbūt ecclēsiās parochi-
ales. vt vsqz ad septēniū l'fa-
rū studio insistentes pmoueri
nō teneant nisi ad ordinē sb/
dyaconat⁹. quē nisi l'fra ānū
suscipiāt sunt ipso facto pua-
ti tali bñficio. et medio tpe p
vicarios illis ecclēsijs pui-

deat. de elec. in. vi. c. cū ex eo
Si bñs qd cūqz bñficiū
simplex et qñslicūqz parnū
nisi dicat horas oī die peccat
mortalr omittendo ex negli-
gētia. etiā si nō sit in sacri cō-
stitutus Si canonic⁹ vel
ali⁹ cleric⁹ recipit qñdianas
distributiōes q danf interes-
sentibz horz cum nō interesne-
rit. furtū pmittit. et tenet ad
restitutiōez Si cū nō pos-
sit p se curā exercere ecclesie
nō posuit ibi loco sui idone-
um q bñ officia ret. sz malū z
igātē q ex suo malo scādali-
zat vt notorios fornicator. z
lusor z bñmōi. vel q nescit mi-
nistrare obite sacramta z cō-
fessiōes audire peccat mor-
taliter. qm offita mala que se
quunt ei iputant. Si pō nō
pōt inuenire idoneuz p se ex-
erceat. vel si nō pōt aliter pui-
dere renunciēt. Item nō l'f-
cet plato sub p̄cio vl annuo
cēsu cōcedere vices suas seu
iurisdicōez. qz spūale est. ex-
tra. ne plati vices suas. c. i. ij.
z. iij. vicz si diceret. pcedo q
exerceas vices meas. vel ta-
lem iurisdicōez. z totū lucz
sit tuū. z dabis inde mibi tā-
tū. illicitū ē. sz cōmittēdo pu-
re vices suas licz pstituerē ei

Interrogatorii pars tertia

salariū. xij. q. ij. c. caritatē tuam. vicz dicēdo. dabo tibi tā tū p salario tuo. z totū lucrū erit meū. Hec Innoç. Si alienauit res eccliaſticas. vi delicz mobilia bōa. vt res sacras. vl' mobilia. vt poſſeſſiones ſine neceſſitate vl' maiorū utilitate. vl' n̄ ſuata forma iur̄. z h̄mōi. ḡuiter peccauit

Itē de exercitio cure aīarū quō ſe habuit ī audientia cōfeſſionū. in collatōe alioz ſacramētoz. ī viſitatōe infirmorū. p̄cipue ne deficiāt eis ſacramēta cum expedit. In admonitōe ſbditoz. ī correctōe vicioz. p̄cipue q̄ ad notorios pctōres. ꝓcubinaſ tenētes inimiciās z h̄mōi.

Si nō amonuit n̄ p̄ſitētes z nō cōcantes annuatim q̄ntū potuit ſignificādo ep̄o cū nō potuit. z h̄mōi. nam oues ex negligētia p̄dite ab eo req̄rent. de q̄b z alijs ſup̄dictis z h̄mōi habes ſatis in tertia p̄te ſūme. Si alienos parochianos audiuit nō habent auctoritatē ſpecialē ip̄e vl' ip̄i qz n̄ p̄t eos abſoluere. Si emit aliq̄s res immobiles d̄ fructibz ecclie. qz tales debēt remanere ecclie. vnde ſi emit nomine alterius vt ſic poſſet

dare z legare cui veller fraudē z furtū. z ad reſtōnem teneſ

Si indulgētiās p̄ ſe dedit cū nō poſſet. vl' plures dicit h̄re eccliaſiā ſuā q̄ habeat ad q̄ſtū. eſt mortale. Si reliq̄as nouas exhibuit pp̄lo bonorādas nō approbatas ab ecclia Si nimis facilis fuit ad diſpēſanduz in ieiunijs ecclie. Si elemoſynas extorſit a pp̄lo z a ſubditis ad q̄s nō tenebant Si q̄ſtores dicere mendacia in ecclia ſua pmiſit. et qd̄ peius eſt ſi fecit pactū cum eis de quora. Si ſecūdas nuptias benedixit. Si pmiſit xp̄ianas nutrices ſeruire ī domo iudeoz Si ſuſtinuit ſortilegas z diuina trices in ſua parochia. Si pmiſit ludos vl' malas ꝓſuetudines nō obuiādo q̄ntum potuit. Clerici v̄o q̄ manifeſt' vſurarijs alienigenis aut alijs oriūdis d̄ terris ip̄oz ad ſen' exercēdū domos locant vl' alio titulo ꝓcedunt ip̄o ſacto ſūt excoīcati. niſi ſint ep̄i de vſuris. c. vſuraz. li. vi. Clerici: archidyaçōi. plebani. ſcāni. ꝓpoſiti. cantores et aliq̄ clerici ꝓſonarū habētes ac etiam ſacerdotes q̄ audiunt ī ſcolis leges vl' ꝓꝑhēcā

post duos mēses si nō dimit
tūt bñmōi lectōes sunt excōi
cati. c. sup̄ specula. extra ne cle
ri. vñ mo. Clerici ⁊ religio
si q̄ iducūt aliquē ad vouen
dū vñ iurādū vñ fide interpo
sita. seu als p̄mittēdū vt se
pulturās ap̄d eos eligāt. vel
iā electā n̄ mutēt sūt excōica
ti. nec p̄nt absolui nisi per pa
pā nisi i mortis articlo. cle. cu
piētes. d̄ p̄is. idē d̄ reli. Cle
rici q̄ sciēter ⁊ sp̄ōte p̄cipa
uerūt cū excōicati a papa. et
ipsos i officijs receperūt sunt
excōicati. ⁊ absolutō pape re
seruat. c. significauit. extra d̄
sen. excō. Falsātes l̄ras pa
pe. vñ fals̄ sciēter vtētes. vel
remouētes etiā vnā l̄ram de
bull pape. sūt excōicati. ⁊ ab
solutio pape reseruāt. Ellici
sepeliētes i eccl̄is vñ cimate
rijs eoz excōicatos a iure. vñ
vsurarios m̄ifestos. vñ noia
tim̄ int̄dictos tpe int̄dicti in
casibz n̄ p̄cessis sūt excōicati
cle. eos. d̄ sepul. Sepeliētes
vñ se occidētes. vñ in tornea
mēis morientes et bñmōi. pec
cāt mortāl̄. n̄ sūt excōicati
De religiosis La. xiiij.

Ircā reli
giosos ⁊ religiosas.

Si sunt clerici vel ordinati.
interrogari p̄nt d̄ bis de q̄bo
sup̄ dictum ē in. c. de clericis
in cōmuni put̄ erit expediēs
Si vñ sūt bñficiati in eccle
sijs curat̄. de his habes i. c.
p̄cedēti. Sed vltra predicta
etiā d̄ infrascriptis q̄ sunt p̄pa
eoz dicēdū est. ⁊ p̄mo Si su
it recept⁹ ad monasteriū per
symoniā mortale est. Si vñ
fuit symonia mētal̄is t̄m̄ pe
nitētia abolet. Si vñ pacti
onalis. qz. s. monasteriū exe
git t̄m̄ als nolebat eū recipe
et ingrediēs vñ p̄pinq̄ ei⁹ tan
tū dederunt. vel minus p̄ ip
so ingressu. nisi forte cū mo
nasteriū est ita tenue q̄ n̄ suf
ficat illi p̄uidere. nam tūc ob
latis sp̄ualibz gratis. i. igres
su. licet petere ⁊ pacisci de tē
poralibz de q̄bo debeat viue
re. vel dicere illi. porta tecuz
si vis comedere mecum. fm̄
Hosti. et aliquos alios. Se
cus si monasteriū est p̄gne
et potest illi p̄uidere. nō p̄t fi
eri aliq̄ pactio vñ exactō abs
qz vicio symonie. tunc vltra
p̄ctm̄ recipiēs vel recept⁹ vñ
recepta d̄bent expelli de illo
monasterio. extra de symo. c.
qm̄. Potest t̄m̄ ep̄s i bñmōi di
spensare scz vt non expellan⁹

Interrogatorii pars terciā

tur d' monasterio. Raymū. ⁊
Guil. ꝑcipue regit tal' symo-
nia in monialib' vbiq' terra-
rū. non sic ꝑo ē d' viris religi-
osis. Si ingressus ē religi-
onē non pura intētiōe. s. ser-
uiēdi dō. s. alia d' cā. vici' nō
laborat di. v' si est monial' qā
nō potuit nubere. ⁊ quia po-
suerūt pentes ipam inuitam
licz malefecerint. tñ pōt ⁊ d'z
mutare itētiōez. scz vt ibi ma-
nere velit ad seruiedū dō. et
sic erit in bono statu. al' erit
in mortali. Sed si reppit se
in monasterio dissoluto nō vi-
uente regulariter qrat si pōt
mutare locū cum dispēsatōe
si indiget. quod tñ i moniali
erit difficile. qđ si nō pōt nō
sequat turbā. i. alios v' alias
in malū. s. seruet ipa ordiem
suū si ad bonū nō pōt redu-
cere alios v' alias Si i gre-
diēs monasteriū reticuit im-
pedimēta q' habuit ad illud
scienter. vici' qz erat fu'. vel
habebat occultā infirmita-
tē v' alteri' religiois ꝑfessus
ꝑiugar'. debitor in multis. et
hmōi. peccauit mortāl'. ꝑti-
pue si sciebat tale impedimen-
tū. ⁊ ꝑ illd nō posse recipi ad
religionē. Ul' d' bis interroga-
t' mēdaciū dixit ⁊ ꝑt ⁊ d'z de

monasterio expelli si alie ꝑ-
uideri nō pōt. Si h'z votū
religionis artioris anteq' in-
tret. laxiorem ꝑus debet qre
re dispensationē. si etiam eet
bona. ⁊ m'ro fortius post ꝑ-
fessionē in vna religioe nō ꝑt
ad aliā transire equalē v' la-
xiorē. et de mēdicāte ordie
ad mēdicantē. vel de mēdicā-
tibi ad monachalē trāsire nō
pōt sine dispēfatiōe pape ni-
si ad carthusienses Si idu-
xit aliquē ad religionē ꝑ sy-
monia vel ꝑ fraudes. puta al-
serēdo ibi obseruari regulaz
qđ nō fit. v' dicendo se ad ni-
bil obligari ⁊ reticēdo seue-
ritates religiois: qđ ille nō in-
tēdit seruare. ⁊ hmōi. pecca-
uit mortāl'. De illis q' etiā
volentes ingredi religionē
aliquaz in qua bene viuūt a-
uertūt vt trahāt aquā ad su-
um molendinū infamātes il-
los ⁊ crimina imponētes. su-
as aut vsq' ad eccl' celū extol-
lētes si euadere dānatōz cer-
tū est. qz ꝑ charitatē agūt ꝑ
iusticiā ⁊ cōtra sacrā scpturā
agunt

De voto pauprat'is

f In religione ex'ns
obfauit pauprat'is
votū nihil retinēs l

retinere deliberans. mortale
ei ē p̄p̄riū b̄fē. ⁊ toties q̄t̄ies
illud p̄ponit. Dicit aut̄ p̄p̄
um qd̄ celat̄ p̄iori suo. vt si
babeat et teneat pecuniā vel
vestē nesciēte p̄lato. vel si sci
at tū q̄ voluntatē ei⁹ ⁊ absq̄
licentia. vel si de licentia eius
⁊ volūtatē. tamē nō par⁹ sibi
tradere ad petitionē ei⁹. s̄ re
cusare si posset d̄ facto. ⁊ mul
to peius si non solū mobilia
sed etiā immobilia. vt reddi
tus ⁊ possessiones retinet vt
p̄p̄a dans v̄dēs et dissipās
vt placz. nec p̄lat⁹ p̄t dare li
centiā sic retinendi. n̄ papa
p̄t in p̄po disp̄sare. extra d̄
sta. mona. c. cū ad monasteri
um. Si dedit bona mona
sterij siue cōuēt⁹ absq̄ sup̄io
rū licētia habita vel p̄sūpta.

Si aliqd̄ occulte recipit vel
tenet mortale est ⁊ p̄p̄ietas.
Si repiens se in loco vbi n̄
vinit in comuni. p̄pter qd̄
oportz sibi p̄uidere de neces
sarijs habet aliqua vestimē
ta v̄l pecuniā ⁊ aliqd̄ h̄mōi
cum bona licentia. benepla
cito p̄lari aduertat diligē
ter. Primo q̄dem vt p̄ eū
non stet q̄n oīa velit ponere
in cōmuni si alij vellent. ⁊ ad
hoc opatur quantū potest

Secūdo si hec non p̄t sp̄ sit
parat⁹ simplr̄ ponere omnia
⁊ dimittere in manib⁹ p̄lati

Tercio vt d̄ h̄mōi cōcessis
nihil det sine licētia sup̄iorū
sui generali vel speciali. etia⁹
in elemosynis. nisi ī extrema
necessitate. Quarto vt n̄ the
saurizet nec sup̄flua teneat
nec d̄ deliciosa q̄rat. nec multū
inq̄rendo sollicitet. nec babe
at inordinatū affectū ī h̄mōi
et sic poterit trāsire si in alijs
bñ se babeat. sec⁹ si agēdo n̄
religiose. s̄ laicalr̄ viuūt Sz
⁊ cū p̄dictis si posset locū in
uenire vbi in cōmuni viuūt
meli⁹ ei esset.

De voto castitatis.

¶ Iseruauit votū ca
stitat⁹ non solū ab oī
carnali ope ⁊ tactu
venereo se abstinēdo sed etiā
ab oī locutōe turpi ⁊ amato
ria ⁊ ab omni cogitatiōe im
mūda deliberata. ⁊ delectati
one morosa. qz in q̄libet horū
est mortale. vt dictū ē sup̄ cir
ca secūdū ⁊ nonum p̄ceptuz.
Est etiam sacrilegiū qd̄ gra
uius est. ⁊ qz ad ista denenit
p̄ ouersationem ⁊ familiari
tatē. iō inq̄rendū est si bz do
mesticitatem cū aliq̄ si moni
alis. v̄l cū aliq̄ si religiosus

Interrogatorii pars tertia

et si hoc repit esse extra casus
necessitatis phibed⁹ e. als nō
absolued⁹ qz qī ipossibile est
qz tal nō incidat in ruinā. di.
xxxij. c. hospitaliū. z dist. lxx.
xi. p totū. Scādala etiā ml/
ta z oblocutōnes sequunt in
pplis. z hmōi. z iō phibed⁹
est. z psanguineoz etiā rarus
fit accessus.

De voto obediētie.

Ifecit contra votuz
obediētie quod ē sp
mortale. Et nota qz
nō sp qn qd agit aliqd p regu
lā suā. vl trāsgreditur regulā
vl cōstitutōes facit p obedi
entiam. sed qn facit p pcepta
ptenta in regula z pstitutōi
bus suoz supioz. vl qn ali
qd trāsgredit ex cōceptu qn
rūcūqz illd sit minimuz. Qn
ho plat⁹ vl plata iniūgit ali
qd fieri picipiēdo vl mādan/
do i vtute scē obediētie. vl
spūsscti vt facias p. vel sb pe
n i excōicatiois z hmōi. illud
ē pceptum. cuius transgres
sio est mortalis. Idem eēt qn
prelatus aliquid mandaret
subdito quomōcūqz loqrēt.
declarans sibi qz intendit ob
ligare illū sub peccato mor/
tali ad faciendū illd. z intelli
ge si mādat qd nō sit illicitū.

z tale qd qz teneat subdit⁹ ei
obedire. Similr qn i regula
vl pstitutōibz est aliqd pcep/
torie mandatū. vel sub pena
excōicatiois. vel sb pena car
ceris. vl sub pena gūoz cul
pe. vl p silez locutiōez cōiter
cēset obligari ad mortale. ali
as aut faciēdo p cerimonia/
lia. vt frāgere silētiū. tarde ve
nire ad chorum z hmōi. ē ve
niale. nisi qd faceret ex ptem
ptu. qz tunc mortale. Cōsue
tudo aut qz nō sit ipse cō/
tēptus tñ. est inductiua cōtē
pt⁹. z iō caue ne assuescas ali
cui trāsgressiōi.

De officio diuino

I dicit horas cano
nicas z officiū dfun
ctoꝝ qn d3 dici. Hā
religiosus etiā si nō h3 ordi
nē sacz tenetur ex pcepto ad
officiū. pcpue si ē pfessus.
vñ omittēdo aliquā horam
peccat mortāl. et oī die qua
omittit ex negligētia. nō aut
ex pcepto tenet dicere istd vl
illd. qz nec dbeat ad pla/
citū suū mutare officiū. s3 de
bet dicere fm ordinē suū.
Si nō fuit cū alijs i ecclia z
nimis tardauit ad dicenduz
officiū. Si somnolent⁹ doz
minuit redicat. vel aliqd loco

eius dicat. s; si p maiori pre
dominuit toru reiteret. Si
ibi incoposit^{us} fuit et ocul^{us} ya
gis. Si risit vl ridere fec^{it} vel
aliqua lenitate vl locutionez
fecit nō necessariā Si mente
distract^{us}. p^{ri}ncipue qñ n̄ aduer
tit. Si male legit vl cātauit
vl inclinavit ex negligētia. i
q̄libet hor^{um} est pctm veniale
cōiter. Si elegit platum per
symoniā. vl etiā z si nō symo
niace tñ idignū sciēnt. Si n̄
illū quē iudicauit meliorem
ad officiū illud s; aliū ratiōe
amicicie. vl alia intētiōe mū
dana mortale est. Si accusa
uit calūniose plātū vel lociū
d aliq̄ criminali. vl testificat^{us}
est. vl destitit ab accusatione
iniuste. vl alias ifamauit pla
tū vl subditū dicendo crimi
nalia de eis. etiā si eēnt vera
intētiōe ifamādi. mortale est.
Idē si secreta sui ordinis re
uelauit sine causa iusta et rō/
nabili. z quō q̄s teneat ad re
stitutionē fame habes i sū. i. ij
pre diffuse. Itē si in visitatō
ne platōz nō reuelauit dicen
da que sunt p̄ honestatē reli
gionis de platis z socijs. z p̄
cipue qñ cōiter sic fuat. et sic
pceptum a visitatore vt di
cant que indigēt correctōne
tunc em̄ omittere aduerten

ter que dicenda sunt est mor
tale peccatū. Debet tñ intel
ligi pceptū seruato ordie fra
terne correctōis. vñ oīno oc
cultā de q̄b; p̄t presumi emē
datio dici non debēt. vbi au
tē nō sperat emēdatio z p̄su
mit recidiuatio. vl al^{iquid} ma
gnū scādālū dici debet. nō
tñ accusando si sufficient^{er} p/
bari nō pōt. quia tūc gūiter
peccaret. s; simpliciter denū
ciādo prelato. vt patri si spe
rat q̄ inde p̄uidebitur. Si
fecit vl coopar^{atus} est ad aliquā
conspirationem contra pla
tos. vel inuenit aut sectatus
est partialitates et secras in
monasterio. aut puentu. aut
diuisiones. quia mortale est.
z crimina mundanorum vel
demoniorum potius q̄ reli
giosorū. Interrogandi etiā
sunt de. xij. abusib; clau
stri fm Ray. q̄ fm Hugonē
sunt iste. Prelatus negligēs
discipulus inobediens. iuue
nis ociosus. senex obstinat^{us}.
monachus curialis vel cau
sidic^{us}. habitus preciosus. ci
b; ep̄d^{us} sit^{us}. rumor in clauistro
lis in capitulo. dissolutio in
choro. irreuerētia circa alta
re. In his qñq; ē mortale. qñ
q̄ veniale fm q̄ntitatez facit
z intētiōez. Dagna etiāz est

Interrogatorii pars tertia

abusio religiosuz inrare i cō
muni locutōe. etiam si dicat
veritatē. et etiā maledicere et
blasphemare. etiā si ex leuita
te. Interrogādū etiā est p/
cipue de cerimonijs pncipa
libz et de esu carniū extra isir
mitatē. De lineis nō vtēdis
ad carnē. de lectis nō plumeis
de ieiunijs regule vl consti/
tutionū. de obseruātia silen
tij in certis horis et locis. Ad q̄
omnia obligant omnes mo/
nachi. et etiā plures religiosi.
et monachi sci bñdicti. extra
d̄ sta. mo. c. cū ad monasteriū
et plures religiosi alioz ordi
nū ex p̄stitutōibz suis. Et li/
cet in his plat⁹ posset dispē/
sare: nō tñ p̄t dissipare. qđ est
fm̄ Bern. qñ fit absq; cā rō/
nabili et urgente. al̄s p̄ctm̄ ē
dispēfari et dispēfato plus et
minus fm̄ trāsgressionem.

Si i obediēdo male se ha/
buit. vitz qz obediuit i malo
puta dicēdo mēdaciū. vel ex
negligētia dimisit cōe mādā
rū. vl tardus fuit ad obediē
dū. vel nō affectuose sz qru/
lose vel dissolute et nō cū ma
turitate. Si irreuerēs circa
maiores egre sustinēdo rep/
hēsores et cū idignatōe cōi/
ter est veniale.

De exercitio

I vacauit ocio qđ ē
sentina oīm maloz.
et qñtū. Si inutilit expen/
dit tps faciēdo ea q̄ sūt nulli
us valoris. Si fecit exerci/
tia mūdanoz. vt faciēdo bur
sas vestes ope polimito. re/
camatōes vl linea reticulata
et hmōi. vl p̄fectōes nimis p
ciosas vl alia gulosa. qz ma/
gnū p̄ctm̄ et abusio ē ac occa
sio multoz maloz. et iō pbi/
bendū ē. hoc malū etiā repit
i monialibz modernis. Si
cōuersando fuit nimis leuis
vl alios inducēs ad leuitatē
vel risum verbis. gestibz l̄ so
lacijs. q̄ aliquñ sine p̄ctō fieri
p̄nt ad recreatōz. vl subleuā
do se vl alios ab acidia. raro
tamen decz hmōi religiosos

Si aliquñ irrisit vl gestiuit
quod symeis congruit et hy
strionibus nō religiosis Si
murmurauit circa victum et
vestitum. Si ipatiente tu/
lit graues mores alioz. Si
se grauem alijs reddidit. Si
singularitatez q̄siuit in cibo
vestitu. dormitu et alijs. vn/
de frequenter in ipsis orit su
pbia. et in alijs murmuratio
et indignatio. Si fratrem
delinquentē non fraterne ad

monuit: vñ defectus aliorz p
lato nō significauit vt adhi
beret remediū. seruato tñ or
dine fraterne correctōis. in
his cōit ē veniale. Si mur
murauit p̄ sibi p̄mittēre tan
q̄ indiscretū Si impatien
ter se habuit dure loq̄ndo cū
q̄bō nō hz se intrōmittere.

Si n̄ diligēter tractauit res
monasterij Si nimis tenax
fuit in dādo. vñ si nimis p̄di
gus. vñ acceptor p̄sonaz sine
causa rōnabili dās magis vñ
q̄ alteri d̄ rebz cōibz. Si de/
dit q̄bō nō potuit. vicz qz nō
hēbat licētiā. Si p̄misit res
p̄ire et negligētiā. vel nimis
sollicit⁹ fuit p̄pter paz vacā
do sibi p̄pter mltiplicatōez tē
poraliū. qd̄ viciū hodie mul
tū regnat. Si nō fuit solli
cit⁹ ad addiscēduz ea ad q̄ te/
net fm regulam z p̄stitutōes
peccat. ex ignorātia vñ etiāz
trāsgrediēs nō excusat a pec
cato. Si ē sacerdos dz q̄re
re scire q̄ p̄inēt ad debite ce
lebrandū. Si cōfessor q̄ p̄ti
nent ad illd̄ officiu. Si in
his ē negligēs: p̄cipue cū p̄
gniter peccat. sed dz etiāz fre
q̄nter legere scripturā vñ do
ctores exponētes vñ alios li
bros deuotos vtiles. vñ de

instruat z p̄fortet ad bonū.

Si legit curiosa z inutilia
p̄pter qd̄ retrahit a magis ne
cessarijs. vñ doctores genti/
liū. vñ fictōes poeticas. z bu
lusmodi. qz p̄cū ē curiosita
tis. De p̄tinentibz vñ ad reli
gionē habet diffuse in terciā
p̄te summe.

De oratōe z confessione

In oratōe vñ ultra of
ficiū diuinū puatim
p̄ se z p̄ alijs p̄lagui
neis bñfactoribz viuīs z de/
functis p̄cipue recōmendatis
vt debz sollicitē. Si nō fre
q̄ntauit cōfessionē et cōiōnez
fm regulā suā z morē. Do/
nachis vñ nigris p̄ceptū est
qz cōicēt semel in mēse. cle. ne
in agro. de sta. mo. Si non
vacauit meditatōi. q̄ p̄maxi
me inducit duotōez Si fu
it tepid⁹ i dilectiōe dei z p̄ri
mi. nō ardent affectās hono
rē dei z salutē aniāz vt decz

Si ingrāt⁹ ad recogitādū
z cognoscendū sua beneficia
z recompēsandū deuore ipsi
deo seruiendo. Si non p̄pa
rauit se ad diuina vt debuit.
Hec sunt p̄ctā in q̄bō q̄ridie
offendit de⁹. z ipedit p̄fect⁹
religionis

De amore parentū.

Interrogatorii pars tertia

In nimis carnaliter dilexerit confanguineos nimis affectas eorum prosperitatem. vel gaudes de ea. aut tristat nimis de aduersitate. Si nimis eos uisitat vel querit vel gaudet uisitari Si cum eis loquitur de secularibus que non expediunt. vel etiam cum alijs de guerris: et hominibus frequenter interrogat et audit. Si per eis procurat beneficia ecclesiastica vel temporalia non aptis beneficijs in quibus posset esse mortale. De alijs vero vicijs cibis seculi ira. superbia. inuidia et huiusmodi vide super in prima parte De his vero que pertinent ad regulam suam ipsemet videat per se et dicat. Si penas aut penitentias taxatas vel iniunctas a regula vel constitucionibus vel a prelato non fecit. peccauit. si ex negligetia. Si nullo modo esset paratus facere etiam prelati precipiente est mortale. si non intendit perficere in vita. sed que fuerit inuitus facit et male contentus esse in religione hypocrita est et in statu damnationis. Tho. Qui vocant ad dirigendas moniales in electoribus. nisi abstineant ab his per que posset oriri discordia inter eas sunt excommunicati. Religiosi et clerici inducen-

tes ad uouendum. iurandum vel promittendum de eligendo apud eos sepulturam. vel ut eam uiderent? non mutet iam electa sunt excommunicati excommunicatione papali. cle. cupientes. de penis. Religiosi que absque speciali licentia proprii sacerdotis solennizarent matrimonium. aut ministrarent sacramentum eucharistie vel extreme unctionis excommunicati sunt excommunicatione papali. cle. i. de priuilegiis. Religiiosi que excommunicatos a canone absoluunt in casibus necessis. aut que absoluunt a sententijs per statuta synodalia vel prouincialia promulgatis. aut absoluunt a pena et a culpa sunt excommunicati excommunicatione papali per dictam cle. i. de priuilegiis. Religiosi. Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel lucro preiudicium et conscientiam omiserunt preiudicium quepiam preiudicare. vel ipsam heresim alijs imponere. aut imponerent quod officium eorum impediret. sunt excommunicati excommunicatione papali. cle. mul. toz. de here. Religiosi medicantes professi transientes ad aliam religionem monachalem excepto ordine carthusien. et si recipientes sunt excommunicatione papali per constitutiones Martini

quinti factâ Cōstâtie Cle/
rici sciēter et spōte picipan/
tes excōicatio a papa i diui/
nis: sunt excōicari excōicatio
ne papali fm Hostiē. ista ex
cōicatio habet dubiū Par
ticipātes in crimie ppter qd
aliquis est excōicatus aliq p
dictarum et aliaz excōicatio
num sunt excōicati p papaz
c. si ꝓcubine. de senten. excō.

Absoluentes aliquē ab ali
qua pdictarum excōmunica
tionū citra sedem apostolicā
ppterq in mortis articulo q
taliter absoluti si nō repen/
tant ei a quo possunt absol/
ui ꝓciti pnt: vñ mittāt p ab
solutiōe reincidūt in eandem.
Excōicatioꝝ papalē. c. eos. d
sen. excō. i. vi. Sepeliētes
corpa i cimiteriis tpe interdī/
cti in casibz nō ꝓcessis a iurē
sunt excōicati p excōicatioꝝ
episcopālē. cle. eos d sepul.

Sepeliētes excōicatos pub
lice aut notatim interdictos
vel vsurarios manifestos sci
enter in cimiteriis sunt excō
municati. dicta cle. eos Cle
rici locantes domos manife
stis vsurariis ad senꝓ exercē/
dū seu alio titulo ꝓcedentes
sunt excōicati. c. vsurariū. de
vñ. li. vi. Nō electꝓ a du

abus pꝓrio cardinaliū et sege
rens p papa. est excōicatio. c.
licet. de elec. Monachi et
canonici regulares. archidy
aconi. decani. ꝓpositi. pleba/
ni. cantores et alij clerici ꝓso/
natuz habentes. aut quiuis
ꝓsbiteri qui audiūt leges vñ
ꝓhysicā sunt excōicati. c. nō
magnope. ne clerici. vel mona
chi se rebꝓ secu. imi. Religi
osi dimittētes vbiqꝓs habi
tū sue religionis. et accedētes
ad quēvis studia literarū si
ne licentia prelati aut cōuen
tus sui sūt excōmunicati. c.
vt ꝓiculosa. ne clerici vñ mo/
nachi. li. vi. Religiosi qui
decimas debitas ecclesiis si
bi appropriant vel vsurpāt.
sive qui non ꝓmittunt solui
ecclesiis decimas de anima/
bus familiarum et pastozuz
suorum si non habent admi
nistrationem et beneficia sūt
excommunicati. si habēt sūt
suspensi. nisi requisiti desti
terint infra mensem. clemen.
religiosi. de decimis.

Monachi et canonici re/
gulares nō habentes admi
nistrationem. et se conferen
tes ad curias principum vt
damnum monasteriis inse
rant. aut prelati sine licētia

Interrogatoriū paꝛis tertia

suorū platorū. siue q̄ tenent arma intra septā mōasterij sūt excoꝛicati. cle. ne ī agro. de statu mona. Religiosi necnō moniales p̄fessi cōtrahentes m̄rimoniū: ⁊ alij clerici p̄fiteri in sacris de facto. s. sunt excoꝛicati. cle. eos. d̄ p̄sang. et affini. Inq̄sitores hereticorū q̄ preteritu officij inq̄sitionis q̄busuis modis illicite pecuniā extorquē: v̄l sciēter bona eccl̄iaz ob d̄licta clericoꝝ filisco ecclesie applicant sūt excoꝛicati. nec absolui p̄nt nisi plene satisfecerint illis a q̄bus extorserūt. cle. nolētes. extra de here. Religiosi n̄ seruantes interdictū qd̄ seruat sancta romana eccl̄ia. cle. ex frequētibz. de sen. excō. Religiosi q̄ p̄fiteribz sibi n̄ faciūt p̄sciam sciēter d̄ decimis soluendis. tales ab officio p̄dicatōnis sunt suspensi donec p̄mode p̄nt faciāt eis p̄sciaz ⁊ si iterim p̄dicāt sūt excoꝛicati. Si l̄ et religiosi q̄ dicunt aliq̄ v̄ba vt retrahāt audientes a solutōe decimarū sūt excoꝛicati. cle. cupiētes. d̄ penis

Religiosi medicātes q̄ domos ad habitādū v̄l loca de nouo recipient aut mutarent absq̄ licētia pape v̄l aliena-

rent d̄ nouo recepta. cle. cupiētes. d̄ pe. Fr̄es miores q̄ tpe interdicti recipiūt ad diuina fr̄es v̄l sorores de scio oz die sc̄i fr̄acisci sūt excoꝛicati. c. cū ex eo. d̄ sen. excō. in cle.

A plar in cōmuni inq̄rē dū est p̄mo. Cap. xiiij.

Legiti

me assecutus ē dīgnitatē seu platio nē. an vicz aliq̄ irregularitate v̄l snia fuit irretit? cū fuit assumpt? ad platurā in q̄ nō sit disp̄sat? v̄l absolut? vicz si fuit bigam? Si opat? ē in cā sanguinis. Si illegitim? Si excoꝛicat? vel suspensus. v̄l notorius sc̄ubinari? q̄libet horū s̄ sciēs tenet platurā furtiue. vñ ē continue ī mortali. Nota q̄ illegitim? ad dignitatē vel b̄nficiū curatū vel poratū in religiōe q̄ creatur p̄ electiōem sine dispensatione pape pmoueri nō pōt. Ex p̄uilegio tñ magistri ordinis cū his pōt dispensari ad platuras in ordine p̄dicatoꝝ. de hoc habes in. iij. pte sūme. ti. de censuris eccl̄iasticis Si rite ⁊ absq̄ vicio sy monie fuit electus. cōfirmatus et ordinatus. Si inte

posuit pces p se vl pcurauit
 q ali? porrigeret pces symo/
 nia ē. z si fuit symonia pacti/
 onis indiger dispēsatōne pa/
 pe. z anteqz sit dispēsatus rz
 furtiue dignitatē. de h i scda
 pte summe. ti. d symonia. et i
 oibz q habes. s. in. c. de bñfi/
 ciatis. z in. c. d clericis in cōi/
 potes interrogare put erit ex/
 pediens. Et si est platus reli/
 giosus interrogandus est de
 his que sunt in. c. pcedenti z
 de alijs que sequunt. Si
 aliqđ manifestū pctm in sub/
 ditio dissimulauit z nō corre/
 pit. aut si nō manifesta q tñ ad/
 eius noticiā aliqliter pueni/
 rūt vltē? nō qsiuit. si qo ex/
 negligentia dimitteret: puto
 mortale q ad criminalia. si aut
 ex aliq rōne vt ad mai? scāda/
 lū vitandū secus. Si in ca/
 pitulo equus iudex non fuit
 Si de rebo monasterij dila/
 pidator fuit. Si supioribus
 suis nō obediuir. Si causas
 sibi a supioribz pmissas non
 fm pñliū pitorū sed fm acce/
 ptionem psonaz determinā/
 uit. In oibz his ē pctm mor/
 tale vel veniale fm qntitatē
 excessus z maliciā z negligē/
 tiā. Si indignos z si ido/
 neos in officijs posuit. et ma

pime ad curā aiaz. et male vi/
 det tal posse excusari a mor/
 tali. si eos quos scit malos z
 i mortali puenare ponit ad
 curā aiaz cum pōt repelle/
 re. nec credo q excuset pau/
 citas. s. qz nō inueniunt alijs. z
 etiam si iste alias sit industri/
 osus multū. z bene officiet ec/
 clesiam in exterioribz. Idem
 cū sustinet tales si illos pōt in/
 ridice remouere Si posu/
 it ad audientiā pñssionū no/
 tabiliter ignorātes z seproos
 vel criminosos: mortali pec/
 canit p regulam. Qui causā
 damni dat. Idem si tales
 tolerat cum possit remouere
 nisi forte a superiori sint ad
 hoc positi. Sed quā curam
 de ipsis habebit cum ad sui
 dānationē exerceāt tales of/
 ficiuz audiēdi pñssiones. quō
 aut dicat ineptus vl notabi/
 liter ignorās habes i sūma.

Si fuit nimis pōposus z
 curiosus in edificijs ecclesie
 vel monasterij. in ornamētis
 z hmoi. quod ē contra sentē/
 tiam Hiero. z Embro. xij. q.
 ij. cap. z. c. glia epi. z etiaz
 Bern. Et tamē a modernis
 sunt hodie multe supfluita/
 tes z curiositates. et palacia
 ptra exēpla omniū sanctorū

Interrogatorii pars tertia

z in his amittit multū tpus z deuotio. ita vt ppteris edificijs exhaust⁹ videat oīs spir⁹ rit⁹. z paupes interea moriūtur fame. q̄s de supfluis eoz tenent sustentare. xij. q. ij. c. ep̄s ecclīasticaz. Si nimis fuit sollicit⁹ circa tpalia ex h⁹ min⁹ debito vacās spūalibz in se z in subditis. vt lectiōi. oratiōi. admonitōi. vtiqz peccatū ē plus z min⁹ fm q̄ntitatē excessus. Principal⁹ enim eius cura debet esse de spūalibz. Si p curias nimis discurrat ligādo cum scādalo hominū cū posset p aliū modū magis pacificū sua repetere. z si nō tantū Si iura z pūilegia sue ecclīe nō serua⁹ uit et defendit vt debuit.

Si in dispēfando indiscrete se habuit. v⁹ qz nimis d⁹ facili z sine cā rōnabili i ieiunijs dispēfauit. In esu carnū. in retinendis rebz ad vsum. In penitētijs taxatis fm regulā vel pstitutiōes z h⁹ mōi. q̄a peccauit inducēdo relaxatiōnē z rigore religiōis enervādo. Un⁹ bñs Bñdict⁹ i regula dicit. q⁹ d⁹ oī dispēfatiōe bz reddere rōez. Si fuit nimis dur⁹ in dispēfando cū debu⁹ it. p̄cipue cū debilibz z infir-

mis z h⁹ mōi. nō puidēs eis

Si fuit exēplaris i incessu moderato. habitu nō p̄ciolo. in modestia gest⁹. In locutione rara. graui et fructuosa. cauēs discordias. pacē nutriens. oēs patiēter vidēs z tolerās. singlaritates virās. cōmunia seqns cū pōt. nemini blādus affabilis cūctis. susurratiōes. detractiōes. irrisiōes cōfabulatiōes. maledictiōes cōtētiōes in se z i suis eliminās. circūspect⁹ in oībz. non delectat⁹ de p̄sidiētia sz timēs de negligētia: cū de singulis habeat reddere rōnez sibi cōmissis. Ita curā alioz habeant q⁹ sui nō obliuiscant. vt docet Grego. in pastoralī.

Si i corrigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigidus vtrūqz cauendū est vt docet Bre. i mora. z hf. xlv. dist. c. disciplina. nam facilitas venie incētinū p̄bet delinqndi Amb. xxiij. q. iij. c. est iusta. z aspitās nimie increpatiōis: nec correptōez recipit n⁹ salutē. Leo dist. xlv. c. cū bñs z. c. licet plerūqz. ea. dist. Precipue p̄o circa seniores d⁹ p̄latus i corrigēdo se h̄re bu⁹ manus. vt dicitur in illo caniscentē habituati i malo.

quia tunc duri? fm Greg. vi
d. c. disciplina. z. c. licz plerū
q. z. c. cū beat. z. c. penitendi
nis tpa. xxxvi. q. vii. z. c. tanta
lxxxvi. di. Si nō induriet
qntū potuit xpo et exemplo
ad obfūdū oīa cerimonīa/
lia ordīs sui. Si malas cō
suetudines seu corruptelas
regnare pmisit. Si 3 regulā
z decētā religionis etiaz q̄s
iuenit tā inductas nō abstu/
lit qntū potuit. vt viciū ppe
tatis. discursum fratꝝ ad pla
citū. familiaritatē cū mulie/
ribz vl viris. si ē monacha col
lationē rex amicis z sangui/
neis sine licētia z rōnabili cā.
esuz carniū vbi nō debēt co/
medi. qd ē vnīuersale oī mo/
nacho. d. p. se. di. v. c. mōacho
et p̄cipue q̄ sunt 3 essentialia
vota religionis nullo mō de
bet pmittēre. nec etiaz ad re/
ceptionē symoniacā monia/
liū. sicut hodie fit quasi vbi/
q. Q. si nō p̄t talia remoue/
re n̄ est spes in futurū dimit/
tat curā exemplo sc̄i benedi
cti. vii. q. i. c. aduersitas. circa
fi. in. c. si ea. q. alio nec q̄erē su
am amittat. z eādē dānatōez
cuz eis incurrat q̄cūq̄ sit ille
abbas vl abbatissa. prior vl
priorissa. vel alias q̄cūq̄ no

mine censeat. nec sufficit q̄ p̄
latus corrigat vicia q̄ ipsuz
nosse p̄tigerit. sed debet dili/
genter agnoscere vultū peco
ris sui p̄siderando vias eius
Caueat autē ne crimīa sibi
delata ī foro p̄scie vl in secre
to indicet illis ī foro p̄tentio
so seu in caplo. vbi tñ mani
festa sūt puniēda nec foro mi
scēda sunt iudiciali Si bz
sub cura monasteriū monia
liū. de q̄ matia dicit i. c. seq̄n
ti. Si indiscrete fecit p̄cepta
in q̄bz mltū d̄z cauere nisi sit
res ardua. et si cogeret p̄ p̄ce/
ptū vl sn̄iaz ad aliqd facien/
dū vl dicēdū in q̄ n̄ eēt ei sb/
ditus. vl nō deberet ei obedl
re. vt renelādo p̄ctm occuluz
oīno esset ei mortale. In inq̄
sitōe xpo criminū receptione
accusatōis vel denunciatiōis
vel platione sentētie excōica
tiōis z hmōi non sit precept
nō pcedat p̄ suspitiōez. sed p̄
pbatōes z modos veridicol
alias incurreret graue pecca
tum. et aliquando sn̄iam ex/
cōmunicatiōis. de his in. iij.
pte summe Si platus reci
pit aliquem ad ordinem mē
dicantium ad professionem
aū annū completū pbatōis
seu nouiciatus: est suspēsus

Interrogatoriū pars tertia

a receptiōe aliorū ad p̄fessio-
nē et debitorū pene gūiorū cul-
pe. vñ mortali peccat. extra
de regularibz. c. non solū. li-
bro. vi.

De episcopis et p̄latis su-
perioribz. Ca. xvi.

De epi

c scopos et alios sup̄i-
ores p̄latis sic pos-
sunt formari interrogatiōes.

Si nō sit talis litterature
et scie q̄ p̄ se sciat explicare q̄
d̄z. ad qd̄ tñ tenet cū habeat
alios sup̄ his informare et di-
rigere. Nā si bon⁹ cōiter ab
hoībz reputat⁹ et sufficiens. nō
esset necessariū nisi euz audi-
re. et si de aliquo negocio nō
intelligit eū p̄fessor vñ dubi-
tat. p̄r illo loq̄ p̄ sua sereni-
tate. Et si tale qd̄ est in q̄ va-
riant opinionēs. vel nō pōt
dari certa snia: relinq̄ndū est
sue p̄scie. Idem dicēdū p̄tra
alios clericos religiosos p̄la-
tos et laicos p̄itos et timora-
tos q̄ sciūt dicere sufficiēter
facta sua. Si q̄o non est tal⁹
sed indiget adiutorio it̄ro-
gantis inq̄ntum clericus est
inquiri ab eo p̄r put expedire
videt de his q̄ habes sup̄
circa clericos in cōi. vt d̄ of

ficio diuino de celebratione
et administratiōe sacramēto-
rū et mō. et h̄mōi. Si assum-
ptus ad ep̄atū ex religiōe in-
terrogādū ē d̄ his q̄ habes i
c. circa religiosos q̄ ad m̄tra.
nā adhuc tenet suare ordinē
suū. nisi i his q̄ nō patiunt of-
ficiū pastorale. vt silentiū. so-
licitudo et vigilie et h̄mōi. In-
q̄ntū q̄o b̄nficiatus seu cura-
tus ē et p̄latus. interrogādū
ē d̄ his q̄ habes sup̄ in. c. cir-
ca b̄nficiatos. Et si recepit
dignitatē seu ep̄atū habens
aliq̄m irreglaritatē. p̄ symo-
niā. vel p̄ intrusiōnē. dic vt i
c. p̄cedenti. in p̄ncipio. Dein
de it̄roga de his q̄ sequunt⁹
q̄ sūt sp̄alia cure et officiū pa-
storalis. Si p̄tulit ordines
sacros indebite. qd̄ ē vñ in
quo m̄ltū offendit. Si p̄tu-
lit p̄ symoniā. s̄ occulte. mor-
taliter peccauit. nō tñ est su-
sp̄sus ex h̄q̄ ad alios. sed p̄
symoniā notoriā est suspen-
sus etiā q̄ ad alios. Si i vtro
q̄ casu ordiat⁹ ab eo ē suspē-
sus. et indig⁹ disp̄satiōe. Si
p̄tulit scienter non b̄n̄tibz
legitimā etatem mortale est.
nec p̄t ip̄e disp̄sare de etate.
Si p̄tulit ordines p̄ saluiz
scienter. vel duos sacros sūt.

¶ Quatuor minores cū subdy
aconatu peccat mortaliter
Si p̄tulit ordies sacros ex
tra t̄p̄a ordinationū mortale
est. nisi ex dispensatiōe pape
et ordinat⁹ ē suspens⁹. Mi
nores tñ ordines p̄ferre pōt
dieb⁹ festiuis. Si in ordia
tione omisit aliqd faciendū.
et si omisit aliqd de substātia
lib⁹ in q̄b⁹ imp̄mit⁹ character:
oportet totū iterare i alia or
dinatiōe q̄tuor tēpor⁹. Si
fo ē qd n̄ est subale. s; d̄ sim
plici solēnitate nō d; iterari.
sed suppleri tñ om̄iam i or
dinatiōe alia. nec p̄us añ sup
pletōez iste ordinat⁹ debet ex
ercere officiū. Peccat ep̄s in
h̄mōi si ex certa scia v̄l cras
sa ignorantia hoc facit. Idē
vidē si ex notabili negligētia
Si ordianit aliquē sine li
centia sui superioris sciēter:
mortale ē. et est suspēsus per
annū ab ordinū collatione
Si nō fecit fieri examinatōez
de ordinandis. de sciētia era
te et morib⁹ et h̄mōi f̄m iura
peccat mortāl. Idem si fie
ri fecit examinatōez p̄ septos
ad h̄mōi ordinandos. Si fi
eri fecit p̄ tales q̄s estimabat
p̄pter malam eoz p̄sciam ad
mittere indignos. si ad eum

spectat puidere de talib⁹ vel
remediare. Si sciēter ad
mittit indign⁹ quē iuste re
pellere p̄t. v̄l p̄cubinari⁹. il
litteratū et h̄mōi. Si nō p̄tu
lit sac̄m p̄firmatiōis q̄n de
buit. Soli em̄ ep̄i p̄nt illud
cōferre. et extra illud t̄p̄s solū
tū om̄i t̄p̄e anni et hora mo
rituris p̄nt p̄cedere. ne sine h̄
moriant⁹ q̄uis sine h̄ saluent⁹
Cōmittēdo ḡ magnā negli
gentiā v̄t p̄ m̄ltos annos cre
do esse mortale Si nō dedit
sac̄m f̄m debitā formaz ma
teriā et locuz. mortale est. Q;
aut sit ieiunus non est necel
se. et si decens et de iure. Si
bis dedit alicui sciēter pec
cauit mortāl. vnde in h̄ de
bet esse caut⁹ ne iteret. et etiā
deb; aduertere q̄ aliq̄s chris
mat⁹ teneat chris̄mādū non
p̄sanguine⁹ sed ali⁹. Si in ce
na dñi n̄ p̄secrauit chris̄ma et
oleū sanctū v̄t debuit. q; ino
uāda sūt talia. et si n̄ seruauit
debitā materiā et formaz et r̄
tū eccl̄ie. mortale ē et h̄mōi.
Si p̄secratōes eccl̄iaz v̄l al
tariū vel calicum et patenaz
et benedictiones vestitū sacra
rū non fecit v̄t debuit f̄m for
mā et ritū eccl̄ie. vel si qd ho
rū fecit p̄ symoniaz. mortale

Interrogatorii tertia pars

est. Idem de bñdictōibz ab/
batū z abbatissaz. Idē d re
recōciliatione ecclie violatē.
Doniale qm nouit esse cor/
ruptā non de facili dz psecra
re in vginē. nec tñ manifesta
re crīmē si est occultū. sz mu/
tare nomē vgis in castā vt si
ppendat. Si cōtulit bñficia
p symoniā. mortale ē. z si per
notoriā est suspēsus etiam q
ad alios. sec^o si p occultā. qā
nō est suspēsus Si cōtulit
scienter indignis bñficia si/
ue simplicia siue curata. mor/
tale est. Idēz si acceptauit a
patronis p̄sentatū iēptū. idē
si pfirmavit idignū. Si cō/
tulit plura bñficia in casu nō
cōcesso vni. vel plura officia
aut p̄bendas aut dignitates
vel si p sanguineis min⁹ ap̄s
cōtulit rōne p̄sanguinitatis
postponēdo ap̄iores morta/
le est. Si admisit ad bñficia
bñtia curā aniaz seu ipsa cō/
tulit nō bñtibz annuz. xpiij.
mortale ē. Si ecclia de iur/
re vacantibz nō puidit de re/
ctore sicut vacante curata bñ/
ficia data absqz dispēlatōne
pape bis qui nō attingūt an/
nū. xxv. vel si infra annū nō
faciūt se ad sacerdotiū pmo/
ueri. nisi causa studiū sit omis

sum. de quo in ca. circa bene/
ficiatos. s. Si em̄ infra sex mē/
ses p̄mo post b̄ non puidit
nō pōt postea se intromitte/
re. alio vsurparet quod nō po/
test. qz mortale est. z nō tenet
talis collatio. z si tenet er/
rorem suū manifestare. Idē
qñ recepto secūdo beneficio
vacauit p̄mā. vel scōda p̄ben/
da vacauit p̄ma. de q̄ habes
sup̄. sed plene in tertia parte
summe Si ordinauit aliquē
clericū ad ordinē sacruz sine
titulo vel beneficio. vel saltē
p̄rimonio sufficēti. qz vltra
peccatū tenet ei expēsas face/
re quousqz de beneficio sit ei
p̄uissum. nisi aliqz ep̄us ei b̄
p̄misisset determinando p̄so/
nā. qz tūc ille cōmittēs tenet
ad id de b̄mōi. de quibz vidē
in. iij. p̄te summe. Si in vi/
sitatōe nō diligēter q̄siuit de
q̄bz debuit. et marie de vita
z honestate sacerdotū officia/
ciū. z quō se habeāt in admī/
nistratōe sacramētorū. zō for/
ma eorū. Si bene p̄nun/
ciant. p̄cipue baptisma. qd ē
magis necessarium. De au/
dientia cōfessionum quomo/
do se habeāt. quomodo po/
pulum adimoneant. z in rebo
ecclie. p̄cipue altarz q̄ tene

ant mundas Si aut inue
nit in hmoi notabiliter exce
dere et piculose. si nō punit z
puidet q illi se emēdent. vel
de alio si iste ē incorrigibilis
et omnino ineptus. grauiter
peccat. z oīa mala et damna
animaz que inde sequunt ei
imputant. si pē obulare z nō
facit. lxxxiij. dist. p totum.

Si n̄ visitauit epātū suuz
vt debuit. Si in visitatōe
nimis sūptuosus fuit. et cuz
nimia familiā z eqtaturis ni
mīs vltra pscriptum nume
rū. vel si ipse vel familiā eius
munera accepit. sup qē speci
alis pena. de qbus plene in.
iij. p. summe. Si sustinet
in officijs z beneficijs noto
rios cōcubinos. quos de
bet post admonitōnem si nō
dimittant etiam beneficio p
uare grauiter peccat. Si p
alijs malis z sceleribz mani
festis non punit in vsuris lu
dis tabernis aleis negocijs
secularibz. venatōnibus pdi
tōibz z hmoi. In his em nō
puniēdo vidē male posse ex
cusari a mortali. nisi ex hmoi
punitōnibz seqret scisma vl
magnū scādālū. di. i. c. vt cō
stiterent. Si laicos sibi
subditos notorios pctōres

q̄s p se nouit. vel sibi p paro
chianos eoz denūciatos. vt
adulteros vsurarios inimi
cias manifestas exercētes
n̄ corrigit p censuras z alios
modos. grauiter peccat. nisi
omittat. qz n̄ sperat emenda
cio. s. deterioratio ei. Sed
tñ h̄ n̄ videt sufficiēter excu
sare. sed h̄ aliō si timeret gne
scādālū i alijs. dist. xliij. c. co
mesatōes. Si malas psue
tudines q̄s reppit i sua dyo
cesi n̄ nitit auferre q̄ntū pōt:
vt v̄edere laborare z hmoi i
diebz festiuis. n̄ cōicari sē in
āno. z p̄fiteri z hmoi. tripu
diare i eccl̄ijs. pmittere vio
lari eccl̄iasticā libratē. aut q
elici pueniāt p dīctis l. p dī
t i iudicio seclari l. eccl̄iasti
cā īmunitatē. vt q extrahāt
dīctos l. malefactores p vi
olētiā d loci sacri z hmoi i ca
sibz n̄ pcessis. v. enī p̄hibere
z si p̄admonitōez nolūt dīsi
stere excōicare. z p̄missis iā
pūire. alī peccat q̄ntū omittē
do ex tiorē l. negligētia. di. xl
iij. sic rector l. doctoz. Si fru
ctus reddidit ep̄at⁹ sui male ex
pēdit dādo psāguineis suis l.
alijs n̄ idigētibz peccat q̄ntū
z si dīsticta sūt ea q̄ deputāt
ad mēfaz ei⁹ ab alijs. z si ea q̄

Interrogatorii pars tertia

erogare debz clericis. vel ad
pparatōez ecclie. v'l paupibz
dat ɔ sanguineis v'l alijs ami
cis sine pbabili indigētia. te
net restituere illa. qz rapinaz
fecit Et silr recipiētes ab eo
Si ɔo nō sunt disticta hec
bona cū intelligant oīa pmit
ti fidei sue. ea q supfluunt ad
vsum sui z familie sue. ueni
enter debet paupibz erogare
als nō dādo paupibz subtra
bit. rj. q. ij. c. aurū. et. c. glia
epi Tho. Si grauauit sūdi
cos suos i debitis collectis
Si fecit clericos suos solu
re collectas z talias positas a
dño tpali. v'l gabellas ad ei
instātiā. Si sponre ipse de
dit absqz licētia romani pon
tificis. qz phibet. Si ɔlicita
clericoz vel laicozū: vt blas
phemariū deū vel sc̃os sus
focantiū puulos ex inaduer
tētia z hmōi puniuit magis
pena pecuniaria ex auaricia
z magis ppter lucrū q̃ p sa
lute eoz ad refrenandum
Si uisitauit dyocesis vel vi
sitari fecit magis ppter lucz
q̃ ppter aliaz salutem. Si
alienauit bona ep̃ar sui sine
licētia pape in casu indebito
in q̃libet horū est mortale
Si iura alioz eccliaz non

seruauit. Si bona vacātiuz
eccliaz sibi vsurpauit cū de
beat successorī refuari. Si
iusta debita a predecessoribz
ptracta rōne ecclie nō soluit
Si fruct⁹ alicui⁹ bñficiū ad
tēpus accepit. v'l ptem ab eo
cui dedit vult h̃re. in q̃libet
horū est rapina. Si n̄ fuaui
formā iuris circa manifestos
vsurarios. sed certa q̃ntitate
cōtentus non facta debita re
stitutione remittit sibi. et ad
sacramēta et ad sepulturam
admittit. Si incerta paupi
bus dispensanda in vsuz su
um cōuertit sine necessitate.
Si sentētiās excoīcatoriis ɔ
facili ppter lucrū pfert v'l ab
soluēdes. Si pmissit q̃stua
rios vel alios pnūciare indi
cretas indulgētiās z falsas.
q̃libet est mortale z graue.
Si exemptos vt p̃dicato
res fratres z minores. heret
icas sancti Augustini. car
melitas. seruītas. cisterciē
ses. et alios habētes priuile
gia exemptionis iuste mole
stat non seruādo eoz priuile
gia. vel pro audientia confes
sionum non admittēdo sibi
presentatos idoneos. fm cle.
dudū. ɔ. sept. v'l sibi frinēdo
nimios casus licōluētos. vt

quotidie habeat ire ad ipm
 vl ad aliu cogedo qtu ad id
 in q snt privilegiati. vl eos ad
 iudiciu trahedo. cum i nullo
 possit eos puenire nisi p bere
 si peccat grauit. Si mona
 steria monachoz vel mona
 chaz no exempta no dilige
 ter z honeste visitauit. z eos
 vel eas ad suandū regulā in
 duxit deponedo abbates vl
 abbatissas. p relaxatōe cum
 expedit hūdo curā de bone
 state eaz. et qñ habeat fami
 liaritatē cū clericis religiosis
 vl laicis. puidedo de dilige
 ti clausura z de pssore secu
 ro docto z bone pscie. phibē
 do ingressum symoniacū z cō
 iunia semiaz q ibi fiunt. z fe
 sta vana in psecratioe eaz

De iudicādo in foro con
 tentioso.

Ino tenuit vicariū
 peritū z bonum. pci
 pue qñ ex se n̄ habu
 it obitā sufficientiā iur. Si
 nō seruauit debitū ordinem
 iudiciariū Si fuit acceptoz
 psonaz. Si dedit iniq̄s sen
 tentias. dic vt d. l. c. circa iu
 dices. Si n̄ suauit debitas
 formā iur. i ferendo snias ex
 cōscatōis suspensōis et inter
 dicti. qz vltra pctm mortale

incurrit certā penā. de q̄. i. iij.
 pre sūme. p̄cipue i caus m̄ri
 monialibz optet esse cautissi
 mū z pōderosuz circa diuor
 tia. Si dedit licentiaz dño
 epali. vel iudici pberandi vl
 ponendi in patibulo vl icar
 ceradi vel ala puniēdi cleri
 cos suos. nisi in casu in quo
 essent incorrigibiles p eū. qz
 efficit euz p̄dicti excōicat. c.
 vt fame. de sen. ex. Neminem
 tñ d3 pberare manibus suis
 nec tñ cū expedit p laicū. s3 p
 clericū d3 facere pberare cle
 ricuz fm iura. z a causis san
 guinū d3 abstinere ope cōsi
 lio z mādato Si hereticos
 diligēter nō inq̄sunt in dyo
 cesi sua. z puniunt fm iura.

Si testamēta z vltimas vo
 lūtates nō fecit implere. pci
 pue legata facta ad pias cau
 sas. Si dispensauit in votis et
 iuramētis in qbz non potuit
 vel si potuit tñ idiscrete z si
 ne cā rōnabili pctm ē graue.

Si absoluit a sentētijs a q
 bz n̄ potuit. vt pape refuas.
 vel dispensauit in irregulari
 tate de qñ potuit Si exem
 plaris fuit in habitu nō pci
 oso vl pomposo suppellecti
 libz nō argenteis. z curiosus
 in apparatu domus. et oz

Interrogatoriū pars terciā

natu nō seculari: in victu sobrio nō puuali nisi p paupibus. In visitādo eccliaz. In teressendo diuīs. ꝛ ꝑcipue in diebꝫ festiuis. hec dꝫ facere ꝑm iura ī solēnitatibꝫ ꝑcipuis cantādo missaz: dicēdo officii deuote nō cursim. ordīnādo qꝫ dicat in ecclesia sua debite. frequātādo orōnes ꝑuatas. vacādo lectōi. di. xxxvi. ꝑ totum. ꝑdicādo si scit. si nescit puidēdo gregi suo de ꝑdicatoribꝫ vtilioribꝫ n̄ curiosis. ꝛ de ꝑfessoribꝫ tenendo bonestā ꝛ deuotā familiā. sollicitꝫ d̄ eiꝫ salute. vitādo mulierꝫ puerfationem sicut ꝑt. In exitu de domo raro nisi ad eccliam sepe ꝑferēdo. ꝛ qꝫ tendo ꝑsilia a seruis dei quō possit suo gregi prouidere. adulatōes vt venenū abhorreat. ꝑr viduaz. pauperꝫ orphanorum ꝛ oppꝑssorum exultat. ꝛ causas eoruz sine expensis expediri faciat. In iniurijs ꝑꝑrijs nō sit vindictiuꝫ sꝫ patientissimꝫ: in ꝑbo ꝛ gestu nō subitꝫ ꝛ iracūdius nemī mltū familiarꝫ nisi seruīs dei. supioribꝫ obediens. eqꝫlibꝫ n̄ iudēs. nō gaudens de dignitate ꝛ honore. sꝫ luges ꝑ extiori occupatiōe ꝛ

plebis offensiōe. ꝛ si ī osbo diuigēter se habuerit nil dō acceptabiliꝫ. Si ꝑo ꝑꝑuctorie ꝛ male. nil miseriꝫ et dānabilius eꝑi dignitate. vt dic̄ August. di. xl. c. an̄ oia De ꝑlatibꝫ habes mltā in. iij. ꝑte sūme. ti. si. ꝑ totuz. Eꝑi ꝛ supꝑcedentes vnā domū vsurariꝫ manifestꝫ alienigenis ad senꝫ exercēdū sūt ipso facto suspēsi. extra d̄ vsur. c. qꝫ. li. vi. Siltꝫ si ꝑmittūt qꝫ bmoꝫ vsurariꝫ alienigene exerceāt senꝫ in terris eorū subiectis iurisdicōi nisi infra tres mēses expulerit eos suspēsi sūt. vt in d. c. qꝫ. de vsu. li. vi. Qui se gerit ꝑ papa electꝫ a minori ꝑte qꝫ a duobꝫ ꝑtibꝫ cardinaliū est ipso facto excoꝫmunicatus. Et siltꝫ cardialis qꝫ ꝑsumpserit nomiare talem papā. Et siltꝫ omnes aliꝫ qui talē recipient ꝑ papa: extra de elec. c. licz. li. vi. Dēs clerici ꝛ religiosi ac laici. sine familiares curie. siue aliꝫ qui aliquod pactum fecerint. vt aliquid magnum vel pnum ꝑmiserint. vel ꝑmissionē receperint ex pacto: vel ꝑꝑmissionē occulta vel manifesta dederint. vel receperint quid magnum vel paruum

p aliq iusticia vel gra p se vl
 alio in causis iudiciarijs. vl
 lris apostolicis et qbuscuq
 modis ab aplica sede obtine
 du ipso facto sunt excōicati.
 In extranaganti Bonifacij
 octavi. cuius absolutio pa
 pereservatur. Nec habet lo
 cum in curia romana. Joh.
 an. 7 Anto. de butrio eam al
 legat.

De absolutōe et peniten
 tie iniunctione. Ca. xvi.

Qstqz ve

pro penitēs dixit ex
 se pccā sua sine ex in
 terrogatōe pffessoris interro
 gatīs pccā sua vt debuit. rā
 dem cludat. In istis pecca
 ni 7 mlti. cogitatōe. delecta
 tiōe. locutōe. ope 7 omittiōe.
 vel aliq d bmoī. de qbz dico
 meā culpā. Cōfessor hō iter
 roget eū si sit talis de quo nō
 dubitet. qz tūc supflū 7 irri
 sibile. Si ipse dolet de oībz
 pccis venialibz et mortalibz
 cōfessis. et si pponit firmiter
 ab illis abstinere seu ab oībz
 mortalibus. Si hō tal ha
 bet aliqua restituere. vel sa
 mā vel res. vel pro iniuria sa
 tisfacere 7 bmoī. si est patus
 facere qz citi ptablqz dilatio

ne aliq. que restitutio quō fa
 ciēda sit 7 qz ordie q ad certa
 7 incerta. vide in sedā pte sū.
 ri. d resti. p totuz. qz si dicat se
 nolle istud facere vl nō posse
 eū tū possit nō ē absoluedus
 Tho. vt d. xi. q. iij. c. tūc ve
 ra. Pōt tū sibi dici. Dile
 reat tui 7 c. h. nullo mō. Ego
 absoluo te. Potest etiā ei in
 iungi aliquod bonū faciēdū
 nō tū in pñiam. declarādo si
 bi hoc qz infructuosa sit tal
 confessio ei et sine remissione
 pccōz. de pe. dist. v. c. falsas.
 Sed si paratus ē facere oīa
 ad que tenetur. tunc si est a
 liqua excōmunicatiōis sen
 tentia ligatus. si non potest
 euz absolvere ab illa remitte
 eum ad episcopuz seu ad ali
 um qui possit absolvere. vel
 tu vadas ad pcuranduz ab
 solutionem p eo. 7 cum ē ab
 solutus ab excommunicatiō
 ne. postea tu eū absolue a pec
 catis. 7 nō pñ. Tho. Si au
 tē potes eū absolvere habē
 do in hoc spēalē auctoritatez
 si non absolvistī eum in pñci
 pio qd decentius fuit. nō tū
 est mltā vis si fiat in fine cō
 fessionis dūmō fiat añ abso
 lutionez a peccatis absolue
 eum p hunc modum vt ista.

Interrogatorii pars tertia

Primo exigendū ē ab eo iuramentū vt sic parat⁹ stare mādatis ecclie q̄ illi fiēt. p̄ illa cā. q̄ iuramēto p̄stiro iniū / gat ei b̄. s. si incidit faciēdo q̄ aliquē canonez. p̄ponat non ampli⁹ facere q̄ illū. Si q̄o p̄ offensa vel damno facto in aliū p̄mittat satisfacere q̄ntū p̄ōt. ⁊ b̄ facto denudatis bu meris p̄fessor seu absoluens cum disciplina v̄l virga p̄cu tuiat eum. dicēdo psal. *Miserere mei de⁹. v̄l aliū psal. p̄nitētiāle dādo ictuz. p̄ q̄libet p̄su. postea q̄o glia p̄ri. et sic erat finis s̄biūgit Kyrieley sō. x̄p̄e el. Kyrie el. P̄ n̄f. Et ne nos. p̄. Saluū fac seruū tuū. R̄n. de⁹ me⁹ sperātē i te. p̄. Esto ei dñe turris fortitudinis. R̄n. a facie inimici. p̄. Nihil p̄ficiat inimic⁹ in eo. R̄n. ⁊ fili⁹ iniquitat⁹ nō appo nat nocere ei. p̄. Dñe exaudi orōez meā. R̄n. ⁊ clamor me⁹ ad te veniat. p̄. Dñs vobiscū R̄n. et cū spū tuo. Oremus. De⁹ cui p̄p̄riū ē misereri sp̄ ⁊ p̄cere suscipe de p̄catōz n̄faz: ⁊ hūc famulū tuū quē sentētia excōicatiois ligatū tenet miseratio tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm d-n. Auctoritate oīpotēti dei. ⁊ b̄rōz ap̄lorū*

Petri et Pauli: et dñi pape vel archiep̄i vel ep̄i mibi cō / cessa ego absoluo te ab b̄ vi / culo excōicatiois quā incurristi p̄pter iniectionēz man⁹ v̄olentā in clericū v̄l religiosū vel p̄pter ingressum i mona steriū monialiū i casu n̄ p̄cel so. ⁊ h̄mōi. Et si plurib⁹ sen tenti⁹s ē ligat⁹. est dicendūz. toties ego absoluo te ab ex cōicatioe quā incurristi p̄pter talē ⁊ talē causaz. ⁊ si pluries p̄pter eandē cām dicendum est toties q̄tiēs incurristi toti ens ego absoluo te. ⁊ restituo te sanctē sacramētis ecclie et cōmunioni ⁊ v̄nitati fidelīū. In noīe p̄ris ⁊ fili⁹ ⁊ sp̄s san ctī amē. p̄berando eum vsqz amen. Nota tñ q̄ ista for ma q̄uis debeat obseruari. vt b̄ extra d̄ sen. excō. c. nup nō tñ ē ita necessaria q̄n sim plici q̄bo fieri possz fm Pe. de pal. ⁊ Jo. de lig. Sicut ergo excōicatio fieri p̄ōt sim plici verbo. q̄uis n̄ debeat fi eri. sic ⁊ absolutō. extra d̄ re. iuris. c. omnis res. sed q̄n fie ret huiusmodi absolutio in publico vt erga m̄lires: for te tunc esset omittenda hu iusmodi verberatio ne denu det peccatū. Si q̄o quis

pp̄ter rē ablatā alteri esset ex
cōicat⁹: q̄uis restituerit n̄ tñ
est absolut⁹: nisi iudex q̄ p̄tu
lit sententiā eū absoluerit. ⁊ b̄
declarandū ē p̄sonis post ab
solutionē ab h̄mōi. v̄l si n̄ est
aliq̄ sn̄ia ligatus si h̄z aliq̄s
casus peccatorū ep̄o reserua
toz de q̄b̄ nō potes absolue
re. nihilominus absolue eūz
ab illis a q̄b̄ potes sub hac
forma. Si teneris aliq̄ v̄n/
culo excōicationis minoris
ego absoluo te. et restituo te
sanctis sacramentis ecclesie.
In nomie p̄ris rē. Disereat
tui rē. Filius dei p̄ suā mise
ricordiā te absoluat. ⁊ ego au
toritate q̄ fungor absoluo te
ab omnibus pctis tuis a q̄b̄
possum te absoluerē. In no
mine p̄ris rē. Peccata h̄o a
q̄b̄ non potest eum absolue
re exprimat ei imponens vt
habeat recursum ad ep̄m v̄l
eius vicariū pp̄ter h̄mōi ab
solutionē. ⁊ dicat ea sibi i cō
fessione. vel si esset simplex et
nesciret ita bene exp̄mere fa
ctū suū scribat p̄fessor i cedu
la illd̄ v̄l illa si sunt plura vt
illā portet penitēs ep̄o v̄l ei⁹
vicario sub hac forma vel si
mili. Latorē vellatricem p̄
fentiū p̄ homicidio vel incē/
stuali gradu ⁊ h̄mōi p̄mis/
so absoluēdū vestre paterni/
tati trāsmitto. vt absolutōis
b̄nficiū impendēdo. ⁊ ei salu
tarē penitētiā iniūgēdo ip
sum sancte ecclesie recōciliēs.
q̄ si ep̄s vel vicarius remit
tat eum ad p̄fessorē ip̄m au
toritate illius itez absoluat
ab omnibz. et imponat peni
tētiā p̄ illo pro quo nōdūz
imposuerat. et cautū reddat
illū ne illam cedulā alteri le
gendā tradat. Uel etiaz ipse
cōfessor si pōt vadat p̄ eo ad
ep̄m p̄ autoritate si sibi velit
dare. Si h̄o ille n̄ h̄z casuz
de reseruatis. v̄l si h̄z. ⁊ p̄fel
sor p̄t d̄ omnibz absoluerē p̄
missa absolutiōe ab excōica
tione minori. ⁊ alijs vt sup̄.
Disereat rē. Filius dei rē.
Ego autoritate q̄ fūgōr ab/
soluo te ab om̄ibz pctis tuis
In noie p̄ris rē. ⁊ faciat tūc
signum crucis cum dicit. In
nomine. sup̄ illū. nec est neces
saria manus impositio sup̄
penitētem. immo nec decēs.
fm Tho. p̄cipue sup̄ mulie
res. magis em̄ decet signatō
crucis. ⁊ postea addat. Pas
sio domini nr̄i iesu xp̄i ⁊ me
rita beate Marie virginis:
⁊ om̄iūz sanctorū ⁊ sanctaz

11

Interrogatorii pars tertia

dei merita. et quicquid boni feceris vel proponis facere. et mala que sustinebis sint tibi in remissione omnium peccatorum tuorum. Que verba non sunt omittenda. quia sunt magne utilitatis. scilicet omnia homini cum habeat vim satisfactionis ex virtute clauis. et sic magis valent. Theobaldus.

De penitencia iniungenda penitenti.

¶ In iniungendo homo penitentiam penitenti hoc maxime attendendum est secundum omnes. videlicet scilicet tales des quam credas cum omnino perficere quantumcumque sit magnus peccator. et secundum Luce melius est in homini reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia iusticia. xxvi. q. viii. c. alligant. Dando etiam libertatem quod cum una die omittit. scilicet orationes iniunctas vel ieiunium possit in alia die supplere. Si homo dubitat de aliquo ne faciat penitentiam: puta ieiunium: dicas quod faciat loco ieiunium elemosinam vel aliud. Orationes homo personis que de facili solent reciditare in mortale raro dande sunt. vel per paucos dies dande sunt. Ieiunia homo elemosine et peregrinationes et homini preest dari per plures dies quod homini etiam si fiat in mor-

tali non sunt reiteranda. quia valent quantum ad effectum quem post se relinquunt post expletiorem in satisfaciente. cum quis reuertitur ad gratiam. Theobaldus. Querendum est etiam a penitente si potest vel dubitat facere penitentiam sibi datam quia tunc non esset danda vel commutanda. vel remittenda esset.

Declarandum est etiam peccatoribus magnis secundum Dostien. quod secundum regulas ecclesie taxatas xxii. q. i. c. predicandum. per quilibet mortali septem penitentia iniungenda. et ideo non credat peccator sua lenia. quia prout datur ei penitentia. quia hoc sit ne eam dimittat. quod esset ei mortale. et oportet ei confessionem iterare si esset oblitus ei? Potest etiam admoneri quod faciat aliquod mortale de penitentia sibi iniuncta ut melius illius recordetur. et si obliuisceret quod ad te reuertatur vel si non posset bene facere illam tu commutabis eam sibi. Si homo postea recordatur de aliquo peccato criminali quo tunc fuit oblitus si potest tui habere copiam reuertatur ad te. quod si non sit ei necessarium. vel vadat ad alium. nec teneat nisi tantum illud dicere. Si habet vota que non potest implere vel dubitat si tu habes in hispe-

cialem auctoritatē dispēsa. vñ
 poti⁹ in aliud pium cōmura
 Si ideo nō habes auctoritatē
 remitte eum ad ep̄m vel eius
 vicariū. Caue etiā ne iniū
 gas penitentiā p quā sit pū
 diciū alieno iuri. aut p quaz
 det occasio ruine spūalis ali
 cui. aut p quā possit manife
 stari alteri⁹ pctm occultum.
 Confessum autē q̄ntuz potes
 studeas ad p̄tritiōnē induce
 re verbis. siue ante siue in p
 cessu siue post cōfessionē. vt
 n̄ dicat peccata sua quasi fa
 bulas. sed cum deestatione.
 ⁊ vt ait Aug⁹. Caute ⁊ astu
 te aliquñ interrogando q̄ cre
 dit illum ex verecūdia occul
 tare. Circa ideo turpia ⁊ car
 nalia pctā n̄ descēdas nimis
 ad p̄ticulares circumstācias
 postq̄ habet species suffici
 ens peccati et h̄mōi: a remo
 tis interrogādo ne addiscāt
 homines malicias ⁊ peccata
 q̄ nesciūt. Tho. Admonēdo
 eū sup omnia vt vitet malas
 societates. frequentet cōfessi
 onē. audiat sepe vbum dī. q̄
 rat orōnes ⁊ participatiōes
 bonoz q̄ sunt in religionib⁹
 ⁊ indulgētiis.

De infirmis.
 Capitulum. xviij.

In

firmos sic agēdū
 est. Aut em talis
 est in piculo mortis. aut non
 Dico autē piculum mortis n̄
 solū quia in extremis p̄stitu
 tus. s; quia frequēter p̄tingit
 hoīes mori ex illa infirmita
 te. ⁊ medici dubitāt. In tali
 casu potest q̄libet absolui a
 q̄libet sacerdote de quolibet
 pctō. et a qualibet sententia
 absq; alia licentia cum picu
 lum est in mora. Talis em i
 firm⁹ aut iam amisit loq̄lam
 vñ vsum rōnis. puta qz iam
 frenetic⁹. aut nō. et in primo
 casu si bene viuebat vt bon⁹
 fidelis. ⁊ frequētabat cōfessio
 nē. cōiōnem. ⁊ h̄mōi. si petie
 rit sacramenta q̄uis ex īspe
 rato ei talia acciderint. Vel
 etiā si malus ⁊ obstinatus
 diu p̄seuerans in peccatis ⁊
 diu nō confessus: si petijt sa
 cerdotē vt cōsiteret. ⁊ ostēdit
 se velle facere omnia q̄ debet
 ⁊ interea fact⁹ est mut⁹ vñ fre
 netic⁹ ⁊ piculum est in mora
 debet p̄supponi cōtritus. ⁊
 faciente aliquo cōfessionē ge
 neralē pro eo sicut fit in pō
 pulo sacerdos faciat absolu
 tionem ab omni sententia et

Interrogatoriū pars tertia

peccato. et p̄t iniūgere circū/
stantibz aliqd̄ p̄ eo faciēdum
vl̄ heredibz aut p̄ sanguineis
p̄ ei⁹ ania si volūt acceptare.
Deinde d̄z dari eucharistia
a p̄po sacerdote seculari. q̄/
uis nō sit p̄fessus qz n̄ potu/
it. vel ab alio sacerdote secu/
lari. nō aut religioso. si nō ha/
buit licentiā a p̄po sacerdo/
te vel ep̄o. al̄s ip̄e religiosus
icideret in excoīcatōez papa/
lem in h̄ casu. Et hoc verūz
est nisi timeret de expulsiōne
vl̄ vomitu eius. qz tūc n̄ de/
beret sibi dari eucharistia sz
extrema vinctio t̄m. imo etiā
si non potuit cōicāre. quia si
p̄pter frenesim nō p̄mitteret
se vngi. potest ligari. et sibi vi/
olenter dari. Astantibz autē
infirmo debet credi si perbi/
bent testimonium q̄ petierit
p̄fessionē. et ostenderit signa
cōtritiōis. Si autem non est
diu confessus. vel qz notori⁹
peccator icurrit subito amē/
tiā et mutitatē vel infirmita/
tē. nec p̄us hec post ondit si/
gna contritiōis. nil ei dari d̄z
nec sacramēta. nec ecclesiasti/
ca sepultura. Si v̄o nec loq̄/
lā amisit nec amentia incur/
rit. debet ab eo exigi pura cō/
fessio peccatoz plus et min⁹

fm q̄ patit̄ tēpus. Nam si ē
in extremis de p̄ncipalibus
est interrogādū p̄maxime iū/
ducēdo eum ad cōtritiōnez
cum spe venie. sed si nō ē ita
in extremis et vellet facere ge/
neralem p̄fessionē de tota vi/
ta sua sicut multi iſirmi fece/
runt. Quis nō sit necessariuz
de his que rite al̄s cōfessus
ē iterare p̄fessionē admitten/
da est. et tādē absolutio impē/
dēda ab omni sn̄ia excoīcati/
onis et ab oī p̄ctō modo sup̄/
dicto in. c. p̄cedenti. ita t̄m q̄
si ligatus esset aliq̄ excoīcati/
one a qua cōfessor extra illd̄
p̄iculum nō potuisset absol/
uere d̄bet ei iniungi q̄ si eva/
dat iſirmitatē. q̄citi⁹ p̄mode
potest p̄senter se ei ad quem
ordinarie spectabat absolu/
tio illi⁹ excoīcationis. al̄s si
nō faceret reinciderz ī eandē
excoīcommunicationē extra d̄ se/
ten. excō. c. eos. li. vi. Sed si
erat detē⁹ aliquo p̄ctō d̄ ca/
sibz ep̄o refuas. nō optz q̄ i/
iūgat ei q̄ p̄sanitatē ad ep̄m
vadat p̄ absolutōe. qz ad illd̄
n̄ tenet. sz sufficit sibi illa ab/
solutio. Nota tamen q̄ si
talis essz vsurari⁹ publicus
n̄ p̄t tal̄ admitti ad p̄fessioez
cōionem et ad alia sacramēta

nisi facta pñs cautōne de re
stitutiōe vsuraz. vl' pmissiōe
ab heredibz d' hmōi. z sū ca/
su q' amississet ipē loq̄lam vel
vsū rōnis oñdat post sig' con/
tritiōis s'm formā iur' q' h' in
c. q̄q. de vsu. li. vi. His pa/
ctis nō est pñia s'firmo inuū/
gēda. qz eā facere non posset
s'z innorescēda. vt dī. xxvi. q.
vij. c. ab infirmis. declarādo
sibi. talē tibi darē pñiaz si es
ses san'. q̄uis deberes face/
re multo maiore s'm regulas
ecclie. s'z qz nō potes modo
cum eis san' facies s' vl' illō
vl' venies ad me z tibi dabo
Istud tñ vltimū nō videt se
curū. qz raro reuertunt p pe/
nitētia. Si vō de' alit' de te
disponeret. dimittas p ania
tua tñ p penitētia. Pōt etiā
inuūgi amicis vel p sanguine
is aliqd p pñia. si vterqz ac/
ceptat. z si credat q' satisfaci
ens sit in statu grē Sup oīa
em' auisand' est. vt si debz ali
qd alicui. vel rōe maleficij vl'
cōtractus vl' depositi vl' ali
ter declaret bñ vt nō discedat
cum alieno ab s' secto. ne ine
ternū damnet. Et de restōne
z legatis ad pias causas pro
ania sua ita disponat q' cito
cogant executores expedire

z nō plangere sicut sepe z q'
tidie faciūt. q' si noller suffici
enter disponere de restitutiōe
ne siēda non est absoluēdus.

Ephorādus est aut' ad cō
tritiōnē simul z p̄fidentia di
uine misericōdie ecēplo latronis
ex meritis passionis christi.
Si aut' hñ non possit copia
sacerdot' q̄uis bonū sit ha/
beri i hmōi piculis i mari vi
delicet. bello. vl' infirmitate
vel morte violenta pōt laico
cōfiteri. tñ nō est necessarius
quod si fiat z q' euadat. tene
tur talis itez d' illis oībz pec
catis p̄fiteri. quia nō habebat
ille clauēs ecclie. Si vō ifir/
mus non est in piculo mortis
si hz casum exccōicariōis. vel
peccata reseruata episcopo:
debet confessor ire vel mitte
re ad ep̄m si pōt. p autorizata
te hmōi. tñ modo tali q' non
pdat peccatorē. nisi pñs ille
sibi dederit licentiam noian
di eū. Si vō infirmus habz
indulgentiā in articulo mor
tis a papa. appropinquante
morte sic potest fieri absolu
tio post oīa supdicta p dicta
indulgentia.

Forma absolutionis i ar
ticulo mortis.

Interrogatoriū pars tertia

Itereat tui rē. **Au-**
m toritate dñi nři iesu
christi z brōz aplo/
rū Petri z Pauli. et dñi nři
Pape. A. z sancte romāe ec/
clesie in hac pte tibi cōcessa
specialr et mihi cōmissa. pce/
do z do tibi plenariā indul/
gentiā z remissionē oīm pec/
catōz tuoz. de quibz ore cō/
fessus es. Nota h an melius
sit dicere. de qbz mō cōfessus
es. an de qbz ore cōfessus es z
corde p̄tritus. que nō cōmissi
sti sub p̄textu istiꝝ indulgen/
tie in q̄tū clauēs ecclēse ex/
tendunt. que q̄dem plenaria
indulgētia sit tibi in augmē/
tum p̄tritis et gratie z acq̄si/
tionis uite eterne. In nomi/
ne patris et filij z spūs sancti
Amen

Forma absolutōis ab ex/
cōicatione minori.

Bo te absoluo a vin/
e culo excōicationis qm
incurristi p̄cipan/
do cū excōicatus in casu n̄ cō/
cesso in loq̄larū cibo vel po/
tu z h̄mōi: z restituo te sc̄tis
sacramētis ecclē. In nomīe
p̄ris z filij z spūs sancti amē.
Nota q̄o q̄ in absolutōe ab
excōicatione maiori debet p̄/
mo exigi iuramentū. vi. s. iu

ret stare mandatis ecclēsie. q̄
sez ei sient ab absoluēte p ta/
li materia. q̄ facto imponi ei
debēt mādara rationabilia.
vt satisficiat ei quē lesit vel
damnificauit si potest. si ta/
men p̄butusmodi est excōi/
catus. p̄cipue ei iniungen/
duz est ne amplius veniat q̄
illum canonem. vel si fuit ex/
cōicatus p̄pter verberatōez
clerici nō amplius verberet
Secūdo exutis humeris ab/
soluēd⁹ debet p̄berari cū vir/
ga. dicendo ps. Difere mei
dens. vel alium psalmū peni/
tentialem ad quemlibet ver/
sum dādo vnū ictū. Postea
subiungat P̄r nři. Et ne nos
Saluū fac fñū rē. put pau/
loante sup̄ notatū est. Deus
cui p̄p̄riū ē misereri rē. tādē
habens auctoritatē absoluat
sic dicēdo. Auctoritate oīpo/
tētis dei rē. put sup̄ plene di/
ctum ē.

Forma absolutōis a petis/
excōicationis minori

I teneris aliq̄ vin/
s culo excōicationis vt
p̄cipatōis a q̄ pos/
sū te absoluerē ego absoluo
te. z restituo te sc̄tis sac̄is ec/
clesie. In nomīe patris zc.
Dñs nři iesus christ⁹ te absol

nat. et ego auctoritate quā fūgor
absoluo te a peccatis tuis. In
noīe p̄ris rē. Dia bona q̄ se/
ceris vel facies: et q̄cqd pate
ris vlt̄ p̄ctis sit tibi i remis/
sionē p̄ctōz tuoz oīm. et i au
gmentū grē et p̄miū vīte eter
ne Amen.

Forma sacramēti baptis
maris.

Bo te baptizo. In
noīe p̄ris et filiū et sp̄i
ritus sc̄i amē. Tho.
in. iij. ego et amē n̄ sūt d̄ sub
stantia sacramēti. tñ dici de/
bent ex statuto et p̄suetudinē
ecclesie. Sz si dubitat. si es
baptizatus? n̄ te rebaptizo Si
nō es baptizatus? ego te bapti
zo In noīe p̄ris et filiū et sp̄s
sancti Amen

Forma p̄firmationis seu
chrismatis dande p̄ ep̄m.

Onsigno te siḡ cru
ci et chrismo te chris
mate salutis. In no
mine p̄ris et filiū et sp̄s sancti
amē. In frōte deī. et cū chris
mate p̄secrato ab ep̄o. Tho.
in quarto.

Absolutio a peccatis.

Bo absoluo te a pec
catis tuis In noīe
patris et filiū et sp̄s
sc̄i amē. oīa p̄o alia sunt ad

bene esse. Tho.

Forma extreme vñctōnis
et p̄mo ad oculos.

Er istā sanctā vñcti
ōnem et suā p̄ssī
mā miscēdām p̄cat
tibi dñs q̄cqd p̄ visum deli
q̄stis: fm̄ ordinez fratz p̄dica
toz. vel sic fm̄ clericos secu
lares. q̄cqd vicioz oculo de
liq̄sti. Inungo oculos tuos
isto oleo sc̄tificato. In noīe
p̄ris rē. Tho. in. iij. sed ser
uāda est p̄or. s. Gregoriana
Et sienda est vñctio i sex lo
cis corporis ad minus. Primo
in vtrisc̄ oculis dicendo ve
supra. Sc̄do in vtrisc̄ auri
bus. dicēdo. p̄ istam rē. et su
pra ad illud. q̄cqd et exinde
sic deliquisti per auditū. vel
auriūz vicio deliquisti. Ter
cio in naribus dicendo. per
istam rē. quicquid olīquisti
per odoratum. vel nariūz vi
cio deliquisti. Quarto i ore
clauso. dicendo. per istaz rē.
quicquid p̄ gustum deliqui
sti. vel quicquid or̄is vicio de
liquisti. Quinto in vtrisc̄ ma
nibus ab intra in palmis: di
cēdo. per istaz sanctā rē. q̄c
quid deliquisti per tactum:
vel tactus vicio. Sexto in
pedibus ambobus in parte

Interrogatoriū pars tertia

superiori dicendo. p istā rē. qd
quid deliquisti p gressum vlti-
cessum vel recessum vltatū
vicio deliquisti. Clerici secula-
res addūt septimū ad lūbos
q fieri dicit vbi est consuetudo. li-
cet nō vtrāq ordo p̄dicatoꝝ er-
ga fr̄es. et sit in renibz dicen-
do. p istā rē. qd qd lūborū vlt
p carnis vicium deliquisti. et
dū sunt vncioses dicant b
p̄ba semel tñ.

Forma consecrationis cor-
poris christi

b Ecce s̄m Tho. i. iij.
Hoc est em̄ corpus
meū. enī tñ nō est de
substantia p̄secrationis. nibilo
min⁹ tñ non dicit om̄ tri. alias
peccaret mortalr

Forma p̄secrationis sanguis

b Ic ē em̄ calix sangui-
nis mei noui et et̄ni
testamēti. mysteriū
fidei qd p vobis et p multis ef-
fundet in remissionē peccatoꝝ.
Omnia em̄ p̄ba hec sunt de
substantia p̄secrationis p̄ter enim
s̄m Tho.

Forma ordinū in pmo

a Uicū sint septē s̄m
Tho. qlibz hz for-
mā suā. Sciēdum ē
s̄m Tho. i. iij. qd tūc ip̄rimi-
tur caracter seu recipit ordo

cum porrectū instrumentū
illius ordinis tanq̄ materi-
am ab ep̄o dicere formā illi⁹
ordinis tāgit manū ordinā-
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij

i Uicū q ordinant ad
hūc ordinem tradit
ep̄s clauēs ecclie di-
cens. Sic agite q̄si reddim-
ri deo rōnem p his rebz que
his clauibz recludūt. Archi-
diacon⁹ vō ostium ecclie sa-
cit illos tangere

Forma lectoratus.

b Uic tradit ep̄us co-
dicē v̄ q lectur⁹ p̄ba
sicut pphete. vt m̄s-
sale vlt eplaz libz dicēs Ac-
cipite et estote vbi dī lectores
habaturi si fidelr et v̄nore im-
pleueritis officin⁹ v̄m par-
tē cū his q verbū dei ab ini-
tio m̄strauerunt.

Forma exorcistatus

b Uic tradit ep̄s libel-
lū in q scripti sūt ex-
orcismi: vlt illuz vbi
exorcizat aq̄ b̄ndicta: vel ali-
um dicēs. Accipite et omēda-
te memorie: et habetote pote-
statē ip̄onēdi man⁹ sup ener-
guminos siue baptizatos si-
ue cathecuminos.

Forma acolitatus

Ulc tradit ep̄s cero
ferariū. i. cādelabriū
dicēs. Accipite cero
ferariū cū cero. ⁊ sciat̄ vos
ad accendenda luminaria ec
clesie m̄ciparos. Accipiat
etiā v̄ceolū vacuū ab archi
dyacono dicēte ep̄o Accipi
te v̄ceolū ad effundēdū vi
nū ⁊ aquā in eucharistia san
guinis christi

Forma subdyaconatus.

Ulc dat calic vacu
us cū patena ab ep̄o
⁊ v̄ceolū cū aq̄. ⁊ ma
nili. i. bacili ⁊ manutergio ab
archidyacono dicēte. Uide
te cui⁹ ministeriū vob tradit̄
⁊ ideo si vsq̄ nūc fuistis tar
di ad eccliam. ammodo de
bet̄ eē assidui. Si vsq̄ nūc
fuistis somnolēti: amodo vi
giles. Si vsq̄ nunc ebriosi
amodo sobrii Si vsq̄ nunc
inbonesti. amodo casti. Ob
latōes q̄ veniūt in altari pa
nes p̄positiōis appellant̄. ⁊
ipsis oblatōibz tācū dz poni
in altari q̄nū possit p̄plo suf
ficere. ne aliqd putridū in sa
crario remaneat. Palle p̄o q̄
sunt in substratoria altaris i
alio vase. debent lauari. In
alio corporales ⁊ palle. Ubi
aut̄ corporales lote fuerit. nul

lum aliud linebeamē ibides
debet lauari. Ipsa aut̄ aq̄ d̄
bet i baptisterio mergi. Iō
admoneo vt vos exhibeat̄
ita vt deo placere possit̄.

Forma dyaconat⁹.

Ulc tradit ep̄s libz
euāgelioz dicēs Ac
cipite p̄tatem legēdi
euāgelii in ecclia dei taz p
viviis q̄ p defunctis. In no
mine dñi amen. Item ep̄us
ponit manuz sup caput eius
dicens. Emitte in eū quēsu
mus sp̄m sanctus ⁊c. Item
dat ei stolam dicēs. Accipi
te stolam. vt pater in pontifi
cali. In datōne tantū euāge
lioꝝ libri fm Tho. caracter
imp̄mitur

Forma p̄s biteratus.

Ulc ep̄s tradit cali
cē cū patena p̄para
ta. i. cū vino in calice
⁊ hostia in patena. als nō re
ciget caracterē fm Tho. si n̄
esset p̄parata dicēs. Accipi
te p̄tatem offerre sacrificiuz
deo missamq̄ celebrare tam
p viviis q̄ p defunctis. In
nomine dñi amē. Itē ab ep̄o
imponit man⁹ sup ordinan
dū. ⁊ oēs sacerdotes cum eo
ibi p̄sentes dicente ip̄o ep̄o.
Orem⁹ dilectissimi domi ⁊c.

De restitutōe Liber tercius

ut in pontificali. Petrus de
charantasia dixit q in iposi-
tione manū impmat cara-
cter. Primū tñ veri⁹ ē r com-
muni⁹ fm Tho. si porrectō
ne calicis pparari. Itē inun-
gunt man⁹ sacerdoti cū ordi-
nat ab epō dicēte. Cōsecrare
r sacrificare rē. Itē aprat sibi
stolā sup bñeros dicēs Acci-
pite iugū dñi. rē. Itē vestit
eū cū casula. i. planeta dicēs.
Stola innocentie rē. Nota
ergo q si pmū fuerit omissū
id est porrectio calicis ppati
totū debz iterari qñ nihil sit
factū. Si vō istud fuerit ob-
fuarū r aliqd de pdictis alijs
fuerit omissum. nullo mō de-
bet iterari ordinatio. sed qd
omissum est debet suppleri
ab epō in alia ordinatione et
interim nō celebret.

Forma sacramti m̄imonij

On est determinata.

n Est autē forma illa
exp̄ssio cōsensus per
vba vni⁹ in alterū iugū. vt
accipio te in vxorem. vl acci-
pio te in virū. vl cū interroga-
tur. si vult talē in vxorez vel
virū r rñdet q sic. vl si loq n̄
p̄t p scripturā vel alia signa ex
pm̄cia cōsensum.

Finis tercia pars libri se

cūdi. r p p̄scāns tot⁹ tracta-
tus siue sūmula de p̄fessore
cū interrogatōibz sciendis. Re-
uerēdissimi fratri Anthoni
ni Florentie archiepi.

Incipit liber

tercius p̄ncis tractat⁹ de res-
titutōibz. Et p̄mo d̄ restitu-
tionibz in genere in q ponun-
tur viginti man⁹ rapiētiuz
quaz q̄libet habet qñqz di-
gitos seu modos. r sic sūc cē-
tū modi i q̄b sit restitutio. vl
erogatio. vt patet in scōa p̄-
te summe. xi. ij.

E prima

d manu feneratoria
pōt intelligi illud
qd habet Apoc. xvij. Uidi
mulierē sedentē sup bestiam
coccineā. i. dyabolū habentē
in manu ei⁹ poculū aureum.
Dec mulier est cupiditas. q̄
in manu. id ē in ope vsure hz
diuitias quas sitit. sz n̄ extir-
guif eius sitis. sed solum de-
lectatur in videndo. Dec au-
tem habet quinqz modos si-
cut manus habet quinqz di-
gitos. Et primus est in pi

gnoribz. qñ scz qñ p mutuo
 alteri facto recipit pign^o ab
 eo rei mobilis vt vestimētū.
 seu lucrū equi. seu hmōi. aut
 immobilis vt possessionem
 ex qua capit fructum siue lu
 crum non cōputans in sor/
 tem. quod vsura est. nisi i ca
 su cum gener a socero quo/
 usqz habeat ab eo dotes su/
 stinens onera mīmonū acci
 pit possessionē ab eo i pign^o
 extra de vsur. c. salubrit. Et
 de h diffuse i. ij. pte sūme. ti.
 l. c. vi. Secundus digitus
 seu modus est in depositōni
 bus. cum. s. qñ depōit pecu
 niam apud mercatorem vel
 cāpsorez vt vrat ea. saluo tñ
 capitali suo. z cum intēōne
 pncipaliter aliquid pcipien
 di vltra sortem nulla tamen
 facta pactiōe sup hoc. etiam
 vsura ē. xiiij. q. iij. si feneraue
 ris. z de hoc in scōa pte sum
 me. ti. i. Terci^o mod^o in em
 ptionibz z vēditōibz. cū. s. vē
 dit merces vltra iustum pciū
 rōne dilatiōis tpiā i soluēdo
 pciū. z hñsi rē illam intēde/
 bat seruare i futurū qñ tātūz
 qñtū vendit vl pl^o sperabat
 valiturā. Sitr qñ emit rem
 min^o iusto pciō. eo qñ antici/
 pat tps solutiōis pch anteqz

recipiat mercem. vt puta tpe
 veris triticū recolligendum
 Et hñsi dubiū esset vtrum
 pl^o minus ve sit res illa vali/
 cura. de h extra d vsur. c. i ci
 uitate. z. c. nauiganti. Et de
 h diffuse in. ij. pte summe. ti.
 l. c. viij. Quart^o in campsiō
 nibz et fictis assecuratōnibz.
 vt in cambijs que dicuntur
 p venetias. z cambijs q sūt
 in romana curia p bullis. q
 sunt vere mutua cum vsura
 et cum ipsemet sit satisfactor
 simlatus z verus mutuator
 ē. ar. xiiij. q. iij. c. pleriqz. Et
 de hoc in. ij. pte sūme. tit. l. c.
 vij. Quintus in mutuis cū
 expōsis lucri pactiōibz siue i
 pecunia siue in opibz siue in
 alijs que precio possunt esti
 mari. ar. xiiij. q. iij. c. putant.
 et de hoc in. ij. pte summe. ti.
 l. c. vij. Danus rapto
 ria est q manifeste rapit alie/
 na. De manu violenta. i. rap
 toria eripit paupem. s. deus.
 Thobie. xx. Et habet qñqz
 digitos seu mod^o Primus
 consistit in vsurpatis domi
 nijs ciuitatum. castrozum et
 villarū. ex qbus omne emo/
 limentū quod inde pcipit ra
 pina est. Secundus ē in ra/
 lijs iustis. qñ. s. dñs ciuitatis

De restitutōe Liber tercius

ipōnit collectas vltra debi-
tū p̄suetudis v̄l statuti. fuit
tia indebita opariorū exigit
et nō soluit eis de labore. vel
si ciuitas ē libera qm̄ nō p̄ ra-
ta ipōnūt ciuibz. s̄z nimis ali-
q̄s gunt. Terci⁹ ē in peda-
gijs et gabellis illicitis. qm̄. s̄.
imponūt dñi terraz v̄l ciues
nona pedagia sine licētia p̄n-
cipis. v̄l etiā si antiq̄ra v̄l no-
ua cū licentia nō fuant vias
suas cum tamen possent.

Quart⁹ in latrocinijis terre-
stribz v̄l maritimis v̄l pirat̄
q̄ discurrūt p̄ mare p̄dando.
ex naufragio etiā in mare p̄-
fecta sibi accipe ad rapinaz
p̄tinet. Vel etiā de rep̄salijis
illicitis. de q̄bz in terciā pte. ti.
liij. c. iij. et iiij. Quint⁹ in p̄so-
nis capiēdis et v̄dēdis q̄ li-
bere sunt seu christiane. nam
et si pagani v̄l saraceni capri
in bello iusto efficiant serui
capiētiū. vñd et v̄di p̄nt vt
serui et emi. non tñ christiani
debēt q̄ista restitui si possūt.
vt dicit Aug⁹. xiiij. q. vi. c. si
res. De his habes i secunda
pte summe. ti. i. Dan⁹ fura-
toria ē cum q̄s accipit occul-
te aliena nesciente dño. Apo-
cal. Qui furabatur iam nō su-
retur sed magis ogetur ma-

nibz suis Fur vidē opari ma-
nibz alienis inq̄tum accipit
lucrū de manibz alienis. Et
hec man⁹ habz qm̄q̄ digitor̄

Prim⁹ est in inuētoz detē-
tiōe. qm̄. s̄. q̄s res alteri⁹ inuē-
tas q̄ non habent p̄ orelictō
sibi retinet. xiiij. q. iij. c. si qd
et d̄ habes in. ij. pte summe
ti. i. c. xv. Scd⁹ est in illiciti-
ta p̄scriptiōe. qm̄. s̄. q̄s p̄scri-
bit aliena mala fide. sciens. s̄.
illa esse aliena. nec aliq̄ iusto
titlo habuisse. c. possessor. de
reg. iur. in. vi. de hoc habes
in. ij. pte summe. ti. i. c. xv. Ter-
cius ē in rei pignorate. qm̄
date vel d̄posite vsu. s̄. qm̄ do-
min⁹ rei nō p̄sentit. et tenet d̄
vtilitate iude habita. et si amit-
teret ex culpa sua tenet red-
dere. Ray. de hoc in scda pte
summe. ti. i. Quart⁹ in occul-
ta rez vsurpatōe. siue hoc fi-
at a filijs de rebz parentum.
siue ab vxore de rebz viri ip-
so nesciente. siue a seruis de
rebus dominoz suoz. a d̄-
spensatoribus. de rebz pa-
tronoz suorum. siue a disci-
pulis de rebz maigstroz
suorum. siue ab extraneis de
rebus alioz. Etiam si
hoc facerent dando inde ele-
mosynas pauperibus. nisi

in extrema necessitate p̄sticu-
tis. xiiij. q. iij. c. forte. d. hoc
in sc̄da pte. ci. i. p. totū. Qui-
tus in religiosa approp̄atōe
qñ. s. religiosus aliqd recipit
v̄l nesciēte p̄lato suo. v̄l alte-
ri dat. p̄pinq. v̄l extraneo. v̄l
cū occultat. z vt p̄pria retiet
acq̄sita p̄ eum. v̄l data n̄ pa-
rat? sup̄iori libere assignare.
xij. q. i. c. non dicatis. et de h̄
babes in. iij. pte. Dan? bel-
latoria ē vbi. s. rapiunt furta
z rapine z sacrilegia. Danū
suā misit host̄. s. bellādo ad
oīa desiderabilia. Thren. i.
Desiderabilia aut̄ sunt bla-
da. pecunie. edificia. vasa au-
rea templi. z alia ornancia ip-
sum templū. ad qd̄ misit ma-
nū exercitus Nabuchodo-
nosor bellans p̄ hierosolimā
rapiendo. incendendo et de-
struēdo. z hec manus habet
qñq̄ digitos seu modos. vi-
delicet. Primus est cū dñs
vel cōmunitas aliq̄ assumit
iniustū bellū. nam q̄ ad h̄ cō-
currūt adiuuando. p̄sulēdo.
coopando. de omnibz dānis
illatis aduersarijs etiāz si ni-
hil pueniret ad eos tenent sa-
tisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane. i.
fi. Scdus est q̄ tenet d̄ oī-
bus dānis et expensis quas

patiunt subditi sui qui inuo-
luntarij sunt et coacti. nam v̄l
tra expēsas q̄s faciunt aliqñ
ab aduersarijs debellant. et
capiunt ipsi z bona eoz. Cla-
rius est em̄ belli enē? vt. c. si
culpa. extra de iniur. z dā. da-
to. Tercio ē qz q̄ bz iniustū
bellū ea q̄ capit z destruit. v̄l
hoc facere p̄mittit suis. sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet
xiiij. q. i. c. militare. bona au-
tē capta iuste ab inimicis q̄
debent cōdinidi occultando
z retinēdo sibi furatur. xiiij
q. v. c. dicat. Quarto ē cum
iuste bellans rapit bona ec-
clesiaz nō incastellataz. aut
bona cl̄icorū p̄ie partis. vel
etiā viatores pegrinos et ali-
os innocentes. dis. lxxvi. c.
singulis. Quir? ē qñ habet
iustū bellum ex sua inertia z
crassa negligentia non defen-
dit suos cuiz posset. z p̄cipue
cum est conductus mercede
ad bellandū. z similiter cum
posset debellare inimicos. et
sic sinez facere guerre. vt pl?
lucretur ex duratione p̄lij
vel quia corruptus ab aduer-
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur. extra de in-
iur. z dam. da. c. si culpa. z d̄
his omnibz babes in. iij. pte

De restitutōe Liber tercius

ti. iij. c. de bello. Dan⁹ dā
nificatoria. Dicit puer. xvi.
Si man⁹ ad manū fuerit nō
erit inocēs man⁹. vt qñ vna
man⁹ nō sufficit ad vnū op⁹
alia iuuat. sic aliqui si vn⁹ nō
sufficeret ad rapiendū vl⁹ furā
dū vl⁹ dānificandū alium et
tūc adhibet a diutorū alter.
et hec est man⁹ ad manū adiū
eta. et talis quibus nō sit pñci/
palis vel nil pueniat de rāpi/
na vel dāno ad eū tñ tenetur
Et qz nō est inocēs sed i cā
Et hec b; qñq; digitos. qui
pñnent in h⁹ vlu. Iussio pñ/
liū pñensus palpo recursus.
Prim⁹ est cū qñ mādāt fieri
rapinā. furtū. vsurā vl⁹ aliud
damnū. et ex hoc sequit⁹ effe/
ctus damni. qd⁹ als nō fuiss;
factū. talis tenet insolidū etiā
si nil puenit ad eū. Sic et tu/
tor curator et pcurator et fa/
ctoꝝ q⁹ p pupillis vel p alijs
faciūt ptractus vsurarios te/
nent. si illi p qbo fecerūt non
satisfaciāt cum sint pñcipali/
ores Secundus qñ pñluit
ita q⁹ ex illo sequit⁹ damnum
quod alias nō fuisset factuz
talis etiā tenet insolidū. etiā
si nil puenit ad eū. Si autē
fuisset factū etiā sine illo con/
silio. et aliqd plus factuz est:

ad illud plus tenet. Inno. et
Hosti. Terci⁹ est cōsensus. s.
coopariōis. nō mētis tñ. pu/
ta qñ vn⁹ vl⁹ plures faciūt a/
liqd furtum vl⁹ dānū simul.
ita q⁹ vn⁹ nō faceret sine alte/
ro. tenet qlibet insolidū. sec⁹
cum etiā sine illo factū fuiss;
tamē cū alijs se reppit ad dā/
nificāduz. tunc em tenet solū
de dāno illato per euz q⁹ etiā
est mediator scienter alicui⁹
ptract⁹ fraudulēti vt sensa/
les tenent tales de damnis.

Quart⁹ est palpo. s. cū quis
adulādo seu laudādo aliquē
de furto vl⁹ de damno scilicet
q⁹ sit strēnuus. et ex h⁹ inducit
eum ad faciendū malū q⁹ als
nō fecisset. et idē si detrahen/
do eū ad hoc inducit. Qui/
tus est recursus. i. cū qñ rece/
ptat fures et dānificātes et ex/
hoc sequunt⁹ damna. vl⁹ etiā
raptā rē cū querit. et ipse occi/
tat. ppter qd⁹ nō pōt recupa/
re. Officialis etiā q⁹ p sine
sue psonē piclo obstare ne si/
at dampnū vl⁹ rapina. vl⁹ ma/
nifestare fures et ablata et nō
facit. tenet hoc. Tho. Alber/
tus. Pe. Richar. in. iij. dist.
xv. Inno. Ray. et Buil. De
his in. ij. pte sūme. ti. i. ca. xij

Dan⁹ participatoria. scz

de re furata vel usuraria. 7 d
hoc pōt intelligi illud Ione
ii. Recedat vnusq̄sq̄ ab ini
q̄tate que in manu sua ē. Et
hec habet q̄nq̄ digitos.
Primus est participādo de
huiusmodi per donatōnem
talis em̄ cui donat cū h̄ scit
debet reddere dñō ei⁹ rez ab
latā. donū autē datū ab usu
rario cum oīa bona sua sint
obnoxia restitutioni. tenetur
etia redde re vel sibi vel his
potius quib⁹ usurari⁹ habet
restituere. Secund⁹ ē p vi
ctitationē. Familia ei⁹ rapto
ris vel usurarij vel vxor vel
filij q̄ nō habent nisi de rapi
nis vel usuris tenent satisfā
tere de cōsumptis. sed hñdo
etiā alia bona comedēdo vel
vtendo reb⁹ male ablati in
p̄ma specie tenet de eo quod
sumit Ray. Tercius est p
dotationē. filia em̄ que dota
tur per eum qui non habz ni
si de usuris. vl alias male ab
latis. marit⁹ q̄ hoc nouit nō
potest recipere dotem. 7 re
ceptam tenet restituere credi
torib⁹ soceri. 7 ipsa etia filia
mortuo marito tenet restitu
ere dotes. Ray. De h̄ in. ij. p
te summe. ti. i. c. xij. Quari⁹
est participādo d̄ re rapta vl

furata per emptiōem. q̄ eniz
emit talia sciēter vel ignorā
tia sacri crassa tenet restituere
cum inuenit dominuz rei
vel paupib⁹ erogare si illum
ignorat. Si etia talia emit
p̄babiliter estimans esse vē
ditoris. postea sciēs fuisse ab
lata tenet nihilomin⁹ domi
no reddere si cognoscit. vel
paupibus rem vel p̄ciū ero
gare si non inuenit. Ray. 7 d̄
hoc in. ij. pte summe. tit. i.
Quintus p legatum vel he
reditatē. Intelligit enim
hereditas dducto ere alieno
Veres ergo vel legatari⁹ ei⁹
cuius bona sunt obnoxia re
stitutioni. vel ex contractu.
vel ex q̄i maleficio furti frau
dis 7 vsure. 7 hñdōi. vl quasi
omnia tenetur restituere d̄ ta
li hereditate vl legato. extra
d̄ usuris. c. Michael. Da
nus sacrilega vicz usurpatō
circa sacra 7 ecclīastica. Job
xx. Tendit aduersus decem
manum. scilicet sacrilegam.
Hec est manus sacrilegi. Ri
chanoris quam extendit cō
tra templum dei. cōminat⁹
ipsum funditus destruere. sz
ipso occiso suspensa est lin
gua a Iuda Dachabeo cō
tra templum. vt habetur. ij.

De restitutōe Liber tercius

Dach. xv. 7 bec bz quinqz digitos Prim^{us} ē cū auferūtur sacra vt calices et para- mēta. cruces. reliquie. 7 alia hmoi. Scōs ē qñ auferūt aliq. 7 si nō sacra tñ d loco sacro. vt i ecclia. 7 d vtroqz. xv ij. q. iij. c. qñs Terci^{us} ē qñ sit incendiū vel effractio i lo- co sacro. i. siuiose tenet etiā satisfacere. vl etiā iſerūt alia dāna ecclījs vel psonis eccle- siasticis. vt exigēdo gabellas 7 pedagia. extra d censi. c. qñ qñ. in. vi. aut i ponendo colle- ctas. extra de iniur. 7 dā. da: c. aduersus. aut faciēdo rep/ salias p psonas ecclīasticas c. 7 si pignoratōes. extra d i iur. Quarr^{us} ē cū clerici ma- le tractant bona ecclīaz di- lapidādo indebite. alienādo in pompas 7 lasciuias expē- dendo. consanguineos ditā- do. xij. q. ij. c. nullus. 7 bona debita paupibz vl clericis vl reparationi ecclīe subtrahē- do debet restituere. Quir^{us} cum subtrahūt legata facta ecclījs. xij. q. ij. c. q oblatōes vel non soluunt decime vbi consuenerunt solui. vl cū nō est legitime in beneficio con- stitutus. sz p intrusionem vl p symoniam. vel babz aliqz

impedimentū irregularitatis tenet em fructus pceptos re- stituere. de regu. iur. li. vi. De his in. ij. pte summe. ti. i. Danus iniuste iudicatoria Beatus q executi man^{us} su- as ab omni mūere. Isaie. xx xij. s. obsequij. pecunie 7 lau- dis. p munera em frequēter p- uertit iudiciū. 7 bec man^{us} bz qñqz digitos. Primus est qñ iudex sen qcunqz official- dat iniustam sententiā ex cer- ta scientia quacunqz de cau- sa. siue odio. siue amore. siue corruptione pecunie. 7 talis tenet de omni damno 7 inter- esse pti lese. Ray. xi. q. iij. c. qñ- tuor. Scōs est qñ ex igno- rantia crassa pfert iniustam sententiā. nō ei debebat se po- nere ad id ad qd nō erat ido- neus cum piculo alteri^{us}. se- cus si decept^{us} p silio assesso- ris q putabat idone^{us} ex ma- licia vl ex ignorantia crassa male pſulētis tūc tenebit as- sessor pti d expēsis fm Ray. Terci^{us} ē qñ ex notabili ne- gligētia ptulit iniustā senten- tiaz. puta qz noluit laborare ad legendum in libris. quod potuisset inuenire. 7 videtur etiam teneri. vt. c. si culpa. ex- tra de iniur. Quartus qñ

accipit pecuniaz p iudicādo
vl non iudicādo aut bñ aut
male. Ray. etiā talē pecuniā
sibi retinere n̄ p̄t. s3 paupibz
dare vl reddere dāci. Qui/
tus cū n̄ vult iudicare 7 da/
re sententiā pur p̄t 7 debz. ne
displiceat bñti iusticiā. aut
vt dānificet ius habēre. 7 ta
lis tenet si pars postea amit
tat iustā cām. vel si remittat
penas vel diminuat iniuste
cum nō posset teneretur cōita
ti. si auerit penam iniuste te
net ei q̄ soluit. Tho. et Ray.
De his in. ij. pte summe. ti. i.
c. xix. Danus in iudicio i
iuste assistoria. De B. He iū/
ges manū tuā vt p impio di
cas falsuz testimoniū. Exo.
xxij. 7 Isa. xxi. Erui te op/
p̄sum de manu calūniantis.
Et hec bz q̄nq3 digitos fm
q̄ q̄nq3 genera hoīm ibi con
currūt. s. aduocat⁹. iuriscō/
sultus. actor 7 pcurator. testis
7 re⁹. Prim⁹ est aduocat⁹
q̄ si scienter assumit ad d̄fen
sandū iniustam causam ob/
tinēs victoriam cause. de oī
dāno tenet aduersario si cli/
entulus non satisfecit. Tho.
ij. ij. q. lxxi. Si q̄o nō obiect
tenet clientulo de expensis.
qñ vic3 dixit sibi causam eē

iustā. cum al⁹ ille nō litigat/
set. S3 si assumit cām iustā
7 ex crassa ignorantia vl no/
tabili negligēcia p̄dit. videt
teneri clientulo de dāno suo
c. si culpa. extra d̄ iur. 7 dā.

Secundus iuriscōsultus
si scienter p̄stat malum cōsi/
lium vel fraudulentū. vnde
ius habens p̄dit causam. si/
ue sit ille cui cōsultat siue alē
tenet de damnis inde secus
si q̄o fideliter cōsultat vt scit n̄
tenet. vt. c. nemo ex cōsilio. de
reg. iuris. li. vi. Tercius ē
actor 7 pcurator qui accusat
aliquē falso crimie vel petit
indebituz scienter tenet d̄ oī
damno quod ide recipit etiā
aduersari⁹ d̄ expensis. Tho.
ij. ij. q. lxxij. Quartus est re
us si negat veritatem d̄ qua
iuridice interrogat negādo i
debitum pecunie tenet actori.
negando aut crimē vnde
sequitur accusatori mors vl
mutilatio vel alia pena. vel
fatigando scienter appellati
onibz vel dilatonibus tenet
ad arbitriū boni viri. Qui/
tus testis si ex falso testimo
nio eius scienter facto actor
vel re⁹ iurāt aliquē dānū i/
uste tenet talis soliduz. extra
de iur. c. si culpa. 7 si accipit

De restitutõe Liber tercius

pecunia. p. testimonio feren/
do etiã vere tenet illã paup/
bus erogare. xiii. q. v. c. nō
sane. Et o his oibz in. ij. pte
sū. ci. i. c. xix. Dan⁹ franda
toria. Job. xxxi. In manibz
meis si adhesit macula. s. frau
dis. Et hec bz qnqz digitos
seu modos. Prim⁹ ē in rez
qdditate. dñi. s. vna suba vē/
dit p alia. vt vinū limpharū
p puro. Flux v^l argentū a/
chimiarū p puro. ⁊ hmoi.

Secūds est in q̄ntitate. vñ cuꝫ
danē diminute mēsure vñ pō
dera. puta vñcie. xi. p. libra.
vel in vasis de vino. oleo. tri
tico ꝛ hmōi. vel in cannis de
pāno laneo līneo ꝛ hmōi.

Terce^o ē in q̄litate. vt cū ven
ditur res defectuosa. vt vinū
vel caro corrupta pro bona
animal viciosuz ⁊ claudicās
p sano nō dīminuēdo d̄ pre
pcio: ⁊ m̄to magis gūi⁹ esset
vendēdo rem nociuā et picu
losam homī. Quart^o ē in p̄
tīj ineq̄litate. vt cum vendit̄
res plus iusto p̄cio q̄ valeat
scienter. v^l cū multo minuo
p̄cio emit̄ qz venditor nō co
gnoscit rē. vel qz ducit̄ magi
ma necessitate. Quit^o est in
gabelle debite v^l pedagij s̄b
tractiōe. vicz qz occulre itro

ducit te ad ciuitatē vel affe-
rit eē p alio. vñ minoris qñti-
tatis vt min⁹ soluat. bi oēs re-
nent satisfaccere. fm Tbo. ij.
ij. 7 Ray. De his oib⁹ habet
in scda pte sum. ti. i. Wan⁹
falsificatoria. Job. v. Qui
dissipat cogitatōes maligno-
rum ne possint manus eorū
implere qđ ceperūt. manife-
stando. f. falsitates eorū. Et
hec habet qñqz digitos vel
modos Prim⁹ est in pon-
derib⁹ et mēsuris faciēdo fal-
sas monetas. vel eis vtendo
falsis et diminutis in vēden-
do et emēdo mēsuris excessi-
uis tenet etiā talis de dānis
inde secutus illis talib⁹. Se-
cundus est i falsis moneti sa-
bricādo eas falsas vñ incidē-
do. aut falsatis 7 diminutis
p legitimis sciēter vrēdo. vñ
tra pccm tenet de dānis les.

Tercius est in bullis aplice falsatis. vel p. subreptionem obretris. cui. s. expressum e. falsum in supplicatione obmissum illud exprimendo. q. enarrato non obtrinuisset. Beneficiu. effi. vel gra. sic obreta. n. valeat. vnde tenet satisfacere de emolumento per ipsas obtentio. Quartus est in instrumentis 7 scripturis falsifica

tis. vt testamētis in q̄b̄ scri-
bunt legata aliter q̄ dispo-
natur a testatore. vel seppure
vbi apparēt debita ⁊ cassant
⁊ b̄mōi. Quint⁹ ē in falsis
partub̄. vt cū mulier ꝑcipit
ꝑ adulteriū. v̄l supponit sibi
alienū paritū q̄ tenet de oib̄
q̄ ꝑsumit filiū putatiū de
bonis mariti. ⁊ d̄ his que vt
filio legitimo sibi de heredi-
tate relinquerent. c. si culpa.
extra de iniur. ⁊ de his in. ij.
ꝑte sū. ti. i. c. xviij. Dan⁹ ꝑ
ditoria. De qua christ⁹ Lu.
xxij. Ecce man⁹ tradētis me
cū est in mēsa. Nō em̄ sit ꝑdi-
tio nisi ꝑ familiares. Et hec
habet q̄nq; digitos. Prim⁹
est in castris popul⁹ ⁊ terris.
q̄n. s. q̄s aufert a legitimo dño
⁊ dat ꝑditorie alteri q̄ ibi ius
non habet. talis tenet de oī-
bus damnis inde securis

Scōs est in ꝑsonis q̄n q̄s
tradit dñm suū vel amicum
in manus inimici occidendū
vel redimendū vel impediē-
dum a negocijs suis tenetur
illis ad omne interesse. Ter-
cius in reb̄ quādo pecunias
vel alia bona sui dñi vel ami-
ci procurat deuenire ad ma-
nus inimicorū. aut cum asse-
ciat se cum aliquo vt ducat

ad locū vbi spoliēt. Quar-
tus est quando secreta reue-
lat sui domini vt damnificet
vel aduocatus secreta cause
quam defēdit aduersario ꝑā-
dit vt se possit d̄fendere tene-
tur de damnis. extra d̄ iniur.
c. si culpa. Et de his in scōa
ꝑte sūme. ti. i. c. xxij. Qui-
tus scz cum quis vritur in si-
d̄is: non seruando pacta ꝑ-
missa: etiam si essz hostis: dñ
modo ⁊ ipse ei seruat fidez et
non als. vt. xxij. q. i. c. noli.

Danus symoniaca. Et d̄
hac. iij. Regū. xij. Quicūq;
volebat implebat manū suā
s. pecuniā quam dabat. ⁊ fie-
bat sacerdos. Et hec habet
quinq; digitos. Prim⁹ est
accipe pecuniam vel alia ꝑpa-
lia pro sacramētis aut bene-
ficijs conferendis. vel colla-
tis ꝑ modū ꝑeciꝝ non ꝑ
modū elemosyne. ⁊ talem ꝑe-
cuniā retinere nō potest. sed
paupibus debet erogare. v̄l
ecclesie in cuius iniuriā da-
ta est. Tho. ij. q. c. Secū-
dus accipere pecuniam ꝑ
ꝑeciatiue pro alijs reb̄ sa-
cris. vt ecclesijs. altaribus
consecratis. aqua baptisma-
li cōsecrata. oleo sancto. ⁊ re-
liquijs sanctorū. sepulcris

De restitutōe Liber tercius

loci sacri iure patronat⁹. in/
gressu religionis ⁊ hmoi. tal⁹
pecunia n̄ pōt retineri. s̄ op
tet paupib⁹ eā erogare. v^l ec
clesie p q̄ cōmissa ē symonia.

Terci⁹ est p spūalib⁹ exer/
citib⁹. vt p p̄dicando. orādo
visitādo. eligēdo. cōfirmādo
a correptiōe desistēdo. curaz
aniaz exercēdo. p̄secrādo et
hmoi alia. recipiēdo pecuni
am eractiue v^l p̄tionalr. vel
app̄ciatiue tenet paupibus
erogare. v^l ecclesie i cui⁹ iniū/
riā data ē. s̄ p mo. lū elemosi
ne sibi retinere p̄t sic data

Quart⁹ est qñ accipit bñfi
ciū simplex vel curarum aut
dignitatem symoniace. q̄ te
net resignare. ⁊ fruct⁹ i de p/
ceptos restituere etiā p̄sum
ptos. deduct⁹ exp̄sis factis
i vtilitacē bñficiū illi⁹ etiā p
fructib⁹ colligēdis. Qui
tus ē de mediatorib⁹ ad p̄cu
randū officium vel bñficiū
ecclesiasticū. v^l aliqd spūale.
bi tenent pecuniā p̄p̄ h̄ rece
ptā pauperib⁹ erogare. Dec
oia Tho. i. q. ii. q. c. Raym. et
Inno. De h̄is i. q. pte sū. ti. l.
c. v. p totū. Dan⁹ impedit
toria. Eccl. xij. Ne duplici
c orde ⁊ manib⁹ malefacienti
bus. i. impediētib⁹ bona ali

oz. Et hec bz qñq⁹ digitos
Prim⁹ est qñ q̄s impedit ali
quē a p̄secutiōe alicui⁹ offi
cij vel bñficiū. ⁊ si iā illd erat
p̄secut⁹ ⁊ possidebat et iuste
procurauit auferri sibi tenet
satisfacere i totū. Si h̄o nō
dū erat cōsecutus sed in via
habēdi tenet ad arbitriū bo
ni viri. Tho. ⁊ Rich. in. iij.
dist. xv. Scōns ē qñ im
pedit fruct⁹ p̄uētuos alicui
ius agri v^l vinee. vicz effodi
endo semina. d̄struēdo vine
as. arbores ⁊ hmoi. q̄ tenebi
tur ad qñtū estimant fruct⁹ i
illo dubio valituri. Tho. in
iij. Tenēdo etiā colūbarias
et non sufficienter pascendo
colūbos. vn de dānū inferūt
seminib⁹ v^l fructib⁹ tenet de
damnis. Pe. de pal. in. iij.

Terci⁹ est de his q̄ faciunt
statuta v^l capitula. ne vsure
solute possint repeti. vel q̄
possint homines cogi ad sol
uendū. et q̄ iudicāt p̄m ea. v^l
etiam sine statutis dāt sniaz
q̄ soluant vsure v^l solute nō
repetant. bi tenet ad restitue
dum eas si vsurarij nō resti
tuant. Impediunt eniz resti
tutōes. xi. q. iij. c. qui p̄sentit
Quartus ē de his q̄ dant
lras emunitorias obitorib⁹

iniuste ne possint cogi a creditoribus ad soluendum eis cum possint. hi tenent illis id illis dānis. Quir⁹ est id iniuste i pedientibus ne quis possit exequi negotia sua honesta occultando instrumenta vel scripturas per quas manifestat ius suum. vel i pedientes ne quis accedat ad iudicem ecclesiasticum in causa quam potest ubi sibi faciet iusticiam vel aliter iniuste et maliciose impediens iter suum ad iudicium vel ad negotia sua unde recipit dānam. et de his tenet. *Da/nus lusoria*. De quo potest intelligi illud *Job. xxxi*. Si id est non osculatur sum manum meam in abscondito. *Lusor* enim cum vincit attribuit manum industrie unde aliqui osculatur eam ut causam lucri. Et hec habet quatuor digitos. Primus cum decipit in ludo. videlicet per falsos taxillos aut cartas. dicendo mendacium. et sic vincit. tenet enim restituere de precepto. Secundus est qui vincit alijs qui alienare non possunt. ut sunt servi. filij famulas. precipue pupilli. uxores. religiosi. et homines. hec oportet restituere illis qui habent curam illorum. Tercius qui vincit ei quem induxit ad ludendum multa importunitate cum non vel

let ludere. vel volentem a ludendo recedere inuitum detinet tenet restituere. Quartus qui vincit in locis ubi prohibetur ludus. et per leges mandatum fieri restitutionis. qui non per dissuetudinem sunt abrogate. et tunc etiam tenet restituere per dictum Thomam. ij. q. xxiij. *Rich. i. iij. Ray. Inno.* et alios. Quir⁹ est qui vincit in locis ubi non prohibetur ludus. vel si prohibetur leges sunt abrogate per contrarias consuetudinem. et tunc debet pauperibus erogare. *Utr* hoc non de necessitate vel de honestate vide i. ij. pre sum. ti. l. c. xxiij. id ludo. ubi plene. *Dan⁹ locationis et reductionis vicia/roza*. De hac *Deute. xxxij*. Videbitur quod infirmata sit manus. id est. deficiens opus in locando et reducendo. Et hec habet quatuor digitos. Primus qui quando locat alteri rem viciosam sciens. ut equum claudicantem vel domum ruituram. qui tenet de dāno inde secuto illi tali. Secundus est quando nimis notabiliter exigit precium de re locata. domo. agro. veste. et homini. vel quando aufert ab eam rem locatam sine causa rationabili ante tempus conventum. tenetur enim ei de damno. *Ray.*

De restitutōe Liber tercius

Tercius qñ ꝑducit q̄s ali
um ad opandū nimis puo ꝑ
cio notabiliter. vñ dñitā mer
cedē nimis tardat dare cum
poteſt. vñde ille recipit dam
num. vel loco pecunie debi
te: dat ſibi res q̄s optet eum
vēdere minoꝝ ꝑcio q̄ dñ ba
bere. Quart⁹ ſi cōduc⁹ ad
opaz ex feſtinātia vñ negligē
tia nō fideliter eſt opatus et
bene. vñ ſequit dñū ſue rei.

Quint⁹ qñ male tractauit
rem ſibi locatā. vt domū vel
agrū ꝑmittēdo deſtruere. vt
equos bonos et hmōi nimis
fatigādo. et hmōi. tenet talis
de hmōi damnis ad arbitri
um boni viri. Ray. i. ſumma
Vaſall⁹ autē q̄ bona q̄ bz in
feudū a dñō male tractat ex
malicia vel negligētia: tenet
de damnis. Et de his in. ij.
ꝑꝛe ſum. ti. i. c. xv. Danus
turpiter lucratoria. d̄ q̄ Iſa.
i. dñs ait. Danus vñe plene
ſūt ſanguine. i. turpib⁹ lucr⁹.
Et hec bz qñq̄ digitos.

Primus ē lucrū ex ope car
nati. vt meretricio. lenocinio
ꝑcubinato: adulterio. et bu
iulmodi. Secund⁹ eſt ex ar
te vel actu ꝑhibito lucrari.
vt ex arte mutuādī vñ facien
di ſaxillos. cartas. ſucos. tor

neamēta. hiſtrionatu turpi:
ſeruiēdo vſurario i nūerādo
pecuniā ad vſuram. et ſcribē
do et hmōi. in faciēdo diuina/
tiones. incātatōes. et hmōi.
in ſcribēdo iſtrumēta i frau/
dem vſura rñ. Terci⁹ eſt lu
crando tꝑe ꝑhibito. vt die/
bus feſtinis vendēdo et emē
do ſine neceſſitate ſcribēdo l
alia opera ob lucrū faciēdo.

Quart⁹ ē negociari in loc⁹
ꝑhibitis. vt in eccleſiis ven
dendo vel emēdo. vel etiam
mittēdo ad terras ſaraceno/
rū: vñ portando arma vel li/
gnamina vñ victualia: et que
cunq̄ mercimonia ſine licen
tia pape. tenetur illud qd lu
cratus eſt et tā tūdem de ſuo
mittere in ſubſidiū terre ſan
cte. Quintus eſt ex intēctōe
mere cupiditatis vacare ne/
gociationi. vñ intēctōe iſro
ducēdi caritiā. hi oēs debēt
acquiſita pauperib⁹ erogare
magis tñ ex honeſtate et cō
cōſilio q̄ ex neceſſitate. xiiij
q. i. c. qui habetis. et de his.
ſecunda parte ſumme. ti. i. c.
xxij. Danus detractoria.
ꝑſal. Erue ſc⁹ deus de ma/
nu canis. id eſt detractoris
aiam meā. id eſt vitam. Pro
uerbioꝝ. viij. Dors et vita

In manibz stractorie lingue
 Et hec habet quinqz digitos.
 Primus est cum qd sciens
 ter accusat aliquem de falso et
 conuictus de crimine condempnat
 talis ei tenetur satisfacere. non
 qd de detegendo falsitatem post
 qd est punitus reus: quia si
 bi imminet periculum perfor-
 ne. et illi iam punito non satis-
 faceret. sed aliter ad arbitrium
 boni viri ante satisfacere debet
 qd puniatur. debetqz detegere
 falsitatem: vel desistere ab ac-
 cusatione. Secundus est qui
 extra iudicium infamat ali-
 quem de crimine sciens non
 esse verum. vel nesciens si est
 verum. et tenetur illis quibus
 dixit declarare se falsum di-
 xisse. nisi sibi ex hoc immine-
 ret magnum periculum vite. et
 huiusmodi. nam tunc aliter
 put. potest debet satisfacere.
 vel cum libellos famulos su-
 per crimine de eo componit
 vel cantilenas. quod peius est
 Tercius est qui ad aliquod crimen
 commissum vere ab alio augz
 aliquid aliud notabile. qd est
 falsum. ut cum dicit se vel ali-
 um turpia colloquia vel ge-
 stus habuisse cum aliquo. scilicet etiam
 carnalem copulam. vel etiam
 cum alij dicunt de eo turpi-

tudinez cum aliqua agere ta-
 cet studiose. vel aliqua signa
 facit ut credant verum esse qd
 non est. et talis tenetur ad de-
 clarandum falsum esse. Quar-
 tus est cum dicit aliquod cri-
 men alterius referens se au-
 diuisse quod occultum est. et
 ignoratur si est verum. et ta-
 lis quomodo satisfacere de-
 beat: habes in capitulo sequen-
 ti. §. iij. Quintus est cum di-
 cit crimen alterius vere ppe-
 tratum: scilicet occultum. et talis de-
 bet etiam famam restituere p-
 ut potest. vel etiam cum dicit
 contumeliā in presentia alio-
 rum: et talis debet petere ve-
 niam. vel aliter se cum eis re-
 conciliare. Danus persone
 lesoria Dichee. vij. Uir fra-
 tres suū venat ad mortē. ma-
 lum manuum suarū dicunt
 bonuz. Et hec habet quinqz
 digitos. Primus est aufe-
 rendo vitam occidendo ali-
 um iniuste. id est extra iudi-
 cium ordinarium. et talis te-
 netur prout dicitur in ca. se-
 quenti. §. i. de damno inde se-
 cuto. Secundus est mu-
 tilando membrū iniuriose. et
 tenetur de expensa in medi-
 cis et de lucro perditō. si ex mu-
 tilatione non potest laborare

De restitutōe Liber tercius

Terci⁹ est vulnerādo vel p/ cutiēdo et sic tollēdo sospita tē. 7 tenet ad dāna inde secu ta ei. Quare⁹ incarcerādo. 7 sic tollendo ei libertatē qđ faciendo absq; rōnabili cau sa tenet de dāno qđ inde seq tur. sec⁹ si facit qz est ei debi tor vt sibi citi⁹ soluat. Quī tus cū mittit i exiliū vl cōfi nia iniuste. 7 p⁹ aufert ei pa triā. 7 oē dānū qđ inde reci pit. qđ cōiter est mltū. 7 tene tur ei satisfacere. Manus aīaz p̄datoria. 7 debac Sa pien. i. Impij manib; 7 ver bis mortē accersunt. Et ha bet qnq; digitos seu modos Prim⁹ est qñ volētes igre di religionē ad seruiēdū deo aliq; reuocat. vel iā igressū p̄suadēdo educit. tenet hic il lū reducere qñtū in eo est vel se vl aliū ponere in religiōe. fm̄ ps. de pal. Scōs qñ qđ p̄suadet alicui aliqđ cri minale blādiendo vt decipi at. 7 mltō mag⁹ qñ qđ aufert alicui virginitatē extra m̄i moniū. 7 debet eam ducere i vxorem. vel eam dotare si p̄e de hoc infra Tercius ē qñ qđ suo sermōe trahit ad erro rem fidei vt faciunt heretici disseminātes falsam doctri/

nam. 7 bi tenent reuocare. Quare⁹ ē cū plati vl patres/ familias ex sua negligētia p mittūt suū gregē p̄ire. n̄ cor rigētes 7 admonētes. 7 mul to pl⁹ cū suis mal⁹ exēpl⁹ eos ad mala puocant. tenent em̄ eos corrigere. ij. q. i. c. scelus

Quitus cū boies suis pra uis actib; alios scandalizāt vt m̄lieres suis ornatibus 7 alijs tripudijs ac ludis rixis ac blasphemijs. 7 bi debent satisfacere p̄nia 7 bonis acti bus edificādo qđ pus scāda lizauerant.

Capitulū scđm de restituti onib; in qđ ostendit ad qñtus 7 qđ sit restituendū 7 qđ ordi ne.

Irca au

c tē ipam restitutiōes sunt octo videnda que in hoc versu p̄inentur. Quis. quid. vbi. per qđ. cui cur. quō. qñ. Et qz d̄ primo dictum est sup. ca. i. §. ij. 7 se ideo primo omisso videndū est de alijs Quantū igitur ad secundū. s. quid sit restitu endū 7 qñtū. Sciendū qđ ab latum si potest. xij. q. vi. ca. si res. et si est aliquid fructi/ ficās etiam fructus eius. vl

aliter satisfaciendū qñ id re/
stitui nō pōt Sz p bñdī de
claratōe sciendū q̄ damñū
potest q̄drupl̄r iserri. P̄rio
quo ad animam auferēdo ei
v̄tutes infusas et morales.
Secūdo quo ad corpus in
ferendo ei lesiones corpales
Tercio quo ad bonorē z fa/
mā per vitupatiōes v̄bales
Quarto q̄ ad substantiā per
actiōes criminales. Quan
tum ad p̄mū notandū est q̄
q̄uis nemo possit esse causa
sufficiens peccati alteri⁹. n̄
p̄ consequētia ei auferre v̄tutes
directe z efficaciter. qz volū/
tas cogi non pōt vbi p̄sistit
p̄ctm̄. p̄pter qd̄ dīc̄ Ambro.
Non est q̄ cuiquaz nostram
ascribam⁹ erumnā. nemo em̄
tenet ad culpam nisi p̄p̄a vo
luntate deflexerit. xv. q. i. ca.
non est. Potest tñ aliq̄s esse
alteri occasio magna pecca/
ti. Et decretal̄ dicit. Qui oc
casiōez damni dat damñū
quoq̄ dedisse videt. c. si cul/
pa. extra de iniuriis. z dam. da.
Potest autē aliq̄s esse occasio
damni alterius q̄drupliciter.
Primo verbo suo inducēdo
aliū ad peccatū. et sic q̄ indu
cit aliū ad malū suadēdo cō/
sulendo p̄cipiendo id qd̄ est

mortale. est occasio p̄ditōis
illius. qz p̄ hoc auferunt illi
gratia z virtutes ab anima.
Unde Aug⁹. Si fratri tuo
male p̄suades. occidis. s. illū
quo ad animā. de pe. di. i. ca.
noli. Et talis dānificāō fm̄
Sco. in. iiii. tenetur restituere
damñū modo sibi possibi
li. s. inducendo eum efficaci
ter ad penitentiā z ad virtu
tes siue act⁹ virtuosos. Et
si sola inductio p̄ v̄ba n̄ suffi
cit. qz facili⁹ ē p̄uerrere q̄ cō
uerrere tenet q̄ntūz potest p̄
orōnes suas z ab alijs p̄cu
ratis. z p̄ aliorū suasiōes ef
ficaces. dū tamē illis n̄ p̄dat
p̄ctm̄ occultū p̄dicti. Quā
tū ad secūdū. s. reuocādo ali
queq̄ a meliori p̄posito sit B
damñū alteri cuz reuocat eū
a religione in qua p̄fecti⁹ vi
uit q̄i seculo. z talis dānifi
cans tenet ip̄m reuocatū ab
eo reducere ad ingressum v̄l
reuersionē ad religionē. Nā
fm̄ Pe. de pal. in. iiii. Nō so
lum ille q̄ inducit p̄fessuz ad
egressum religionis tenetur
ad inducēdum ipsū ad in
gressum religionis vel ad re
uertendum. sed etiam qui re
trahit illum qui volebat in
gredi. nec tñ itrauerat tenet

De restitutōe Liber tercius

inducere ad ingrediendū. q̄
si ille nollit intrare tenet aliuz
eque idoneū pcurare. qđ si n̄
possit. tenet ipse intrare. Qđ
intelligēs Ray. ordinis p̄di/
catoz q̄ auerterat quendam
ab ingressu religiōis. postea
p̄ eo intrauit. Rō est. qz abstu
lit dñō serm̄ suū nouiciū v̄l
intraturum. hec Petr⁹. S̄z
Scotus dicit hoc esse verū
de obligato ad religiōē ob
ligatiōe professionis. nō aut
de eo qui erat dispositus ad
intrandū necdūz intrauerat
Ratio aduersitatis est. quia
interest inter habere et prope
esse habere. Unde non tenet
ad tantā restitutionē religio
ni ad quantam teneret si su
isset in religiōe. sed tenetur
ad aliquale restitutionē. scilicet
aliqualem inductionem
illius vel alteri⁹ equiualeētis
ad ingressuz religiōis. Nec
Sco. Idem videt dicēdū d
eo q̄ auertit nouiciū religio
nē iam ingressum animo pma
nendi sicut de p̄fesso. naz tal
obligatur religiōi saltem i
genere. z hoc intelligendum
est si retraxerit illum intētio
ne damnificandi religiōez.
tunc em̄ tenet religiōi. Si
aut̄ hoc fecit intētiōe con

sulēdi p̄pe vtilitati sine frau
de nō tenet religiōi quo ad
eum qui nōdum intrauit. s̄z
ipsi p̄sone quā retraxit p̄sua
sionibz z alijs bonis sp̄ualibz
bus ad equalentiā eorum in
quibz damnificauit. Si aut̄
quis auerteret aliquē a reli
giōis ingressu nō simplici
ter sed ab ea vbi dissolute vi
uit intēdens puidere saluti
illi⁹ a nullo tenet. ar. xxiij. q.
v. de occidendis. Et ex his
patet fm̄ Jo. de rip. in q̄daz
tractatu de retractibz qđ di
cendū sit de his q̄ scholares
retrahūt z subtrahūt docto
ribz cum q̄bz audiūt. quia
aut hoc faciūt in odium do
ctoꝝ. v̄l volentes sibi pui
dere. v̄l alijs puidere. v̄l volen
tes scholaribz puidere. Si
p̄mo mō. aut subtrahit scho
larē q̄ iam intrabat scholas.
z tunc tenet doctoz ad resti
tutionem salarij et honoris
sibi s̄tracti. Si etiā doctoz
cui talis s̄trahit sit melior
q̄ ille cui eum pcurat tenet
tali pro quanto vtilitatē sci
entie sibi subtraxit. Si aut̄
nondum scholas intrauit s̄z
intrare disponebat. nō tñ te
net. licet obliget scholarem
inducere vt redeat ad p̄mūz

Si autem hoc facit volendo si
bi puidere. puta est doctor et
vult sibi de scholis puidere
si sine fraude fecit. et scho-
laris non dum se dederit alicui
doctori. non credo eum in ali-
quo obligari. cum cuilibet sit licitum
modo licito et debito percu-
rare utilitatem suam. aliter non cre-
do sibi licere. Si autem hoc facit
volens alium puidere sicut quoniam
scholaris alicuius doctoris sub-
trahere conaretur scholares
aliis doctoribus ut intraret eorum
doctore suo. in hoc solum bo-
norem et utilitatem sui docto-
ris intendens si subtrahat in-
terante cum alio doctore: cre-
do ipsum obligari. nisi forte il-
lius doctoris cui subtrahit
eum insufficietia et scholaris ali-
i specialis cura quam sibi tenet ex-
cuset. Si autem retrahat intra-
re volente cum ex hoc nullum
ius doctoris sit acquisitum. et
hoc facit sine fraude. non cre-
do eum doctori in aliquo obli-
gari. Obligat autem scholaris
si eum retrahat ne audiat me-
liorem. Si autem hoc facit utilita-
ti scholaris volens consulere. et
super hoc a scholare requisitus con-
sulit quod audiat alium docto-
rem meliorem bene facit. Et
dicta in his casibus sunt cete-

ris paribus intelligenda. iste enim
casus est ita variis modis cir-
cūferentialis quod vix potest dari
certa regula. Nec ille. Quā-
tum ad tertium. scilicet. damnificatio
alios suo malo exemplo. sic
scandalizant prelati subditos
suos pompis et lascivijs. et
alii malis moribus suis. Vu-
lieres suis superfluis ornatibus
et facis et tripudijs. et alij ma-
nifeste peccantes. et precipue quoniam
hoc intendunt vel continent
seu percipiunt scandalum
aliorum propter quod alij ruunt in
diversa vicia. de quibus in euan-
gelio. Ne mundo a scandalum
et tales tenent ad facit facien-
dum bonis exemplis mani-
festis. non autem tenent ob
hoc ad aliquam publicam pe-
nitentiam. ut dicit Albertus
sed ad edificandum alios bo-
nis exemplis manifestis. sicut
scandalizaverunt per mala
manifesta. Quantum ad quoniam
tum scilicet de seducendo vir-
ginem et corruptente extra
matrimonium. dicitur Exo-
di. xxij. Qui seducit virginem
et dormit cum ea. dotabit eam.
et habebit eam uxorem. aut
reddet ei iuxta modum do-
tis quam virgines solent ac-
cipere. Damnificavit enim.

De restitutōe Liber tercius

talio illā in castitate ꝑginali auferēdo ei thesauꝝ irrecuꝑabilem. vnde tenet ei saltez ad restōem castitatis ꝑiugal accipiēdo eā in vxorē v'l doꝛtando. Et si q̄dem ꝑmisisset eam ducere in vxorē tenetur ad hoc etiā rōne ꝑmissionis nisi esset nimis dispar ꝑditō nis. Un̄ fraus potuit deꝑꝑe bēdi ꝛ tūc satisfaciāt ad arbi triū boni viri. ꝛ idē fortiꝑ qū violentauit eā. Quāuis autē ꝑꝑꝑꝑ legi moſayce allega tū sit iudiciale. ꝛ inq̄tūꝛ h̄ n̄ obliget. tū inq̄tūꝛ sumptūꝛ ē ꝑ staturo ab ecclia v'l aliq̄ ci uitate obligat. sicut patꝛ ex tra de iniur. ꝛ dam. da. c. i. et c. seq̄nti. De scda dānifica tione q̄. s. sit corꝑi ꝑ lesionēꝛ aduertēdū ē q̄ q̄rtuor modis ꝑꝑigit. s. ꝑ occisionē. ꝑ muti latiōēꝛ. ꝑ ꝑꝑꝑꝑionē. et ꝑ icar ceratiōēꝛ. Si igitur fiat damnuꝛ ꝑmo mō. fm̄ Sco. ꝑꝑ satisfacere sustinēdo penā talionis a iudice. nō autē a se: nec etiā tenet iudici se offerre. sed ca ꝑꝑ nō licet se defendere aut carcerē infringere. sed inuen ta opꝑunitatē licet sugere fm̄ Tho. ꝛ Hen. ꝛ cōdemnatuꝛ dꝛ ꝑatiēter mortē ferre. Est ꝛ alius modus fm̄ Sco. si

bi vtilis ad satisfaciēduꝛ q̄ꝛ uis ad h̄ non teneat necessa rio. s. vt exponat vitā suā i causa iusti belli. vt cōtra ini micos fidei ꝛ ecclie ꝑ restitua tione seu satisfactiōe fienda illi cuius vitā abstulit. Sed si n̄ h̄ vult facere tenet ad sa tisfactionē spūalem ꝑ aia oc cūsi. vt ad faciendū elemosꝛ nas ꝑ eo. vel ad sumendā ali quā ꝑꝑꝑꝑationē ad limina aploꝛū vel sancti Jacobi et h̄mōi ꝑ aia eiꝛ ꝛ ꝑꝑꝑꝑado ali oꝛū oꝛōnes inq̄ntū ꝑꝑ. nec h̄ sufficit. Sed si incerfecꝑ ha buisset aliq̄s vt patrē. m̄ꝑꝑ. filios ꝛ h̄mōi. quos opibus manuū suarū sustentabat. te net interfecꝑoꝛ oībus ill̄ ad tantū quantū illis abstulit subsidꝛ ꝑ occisionem eius. Insup occisoꝛ tenet placare lesos q̄ntum ꝑꝑ. Nec Sco. Quāntū ad secundū. s. d̄ mu tilatiōe dicit idē Scotus q̄ ꝑ huiusmodi non est statuta aliq̄ pena in ecclia nisi ꝑꝑꝑ niaria. ꝛ ista debet responde re non solū damno qd̄ q̄s in tulit ꝑ mutilatiōem ꝑ toto tē poꝛe quo v̄sus esset quis mē bro absciso. sed etiam expen sis appositis in curatiōe. vt b̄ extra de iur. ꝛ dā. da. c. i.

Et ultra h tenet ad placatō
nē lesi qntū i ipō ē. ⁊ p̄solatio
nē ipi⁹ afflicti q̄ afflictiō ppe
tua ē. Pl⁹ etiā pōderanda est
mutilatio paupis q̄ diuitis
si magis egebat pte abscisa
ad victū necessarium. puta si
abscisa eēt man⁹ dextera scri
ptori. q̄ de illa arte vinebat:
tunc em̄ magis tenet. Quā
tū ad terciū videt deū optie
imposuisse satisfactiōē. s. in
lesione vl̄ p̄cussioē. vl̄ vulne
ratiōē corpali. Ero. xxi. vbi
dicit. Si rixati fuerint viri
⁊ p̄cusserit alter primū suū
lapide vl̄ pugno. ⁊ ille mor
tu⁹ non fuerit s; iacuerit i le
cto. si surrexerit ⁊ ambulaue
rit sup baculū suū. innocēs
erit q̄ p̄cusserit. sc; a mortis
pena sustinēda. ita tñ q̄ ope
ras quas interim. sc; neglex
erit impeditus p̄cussura. ⁊ i
pensas in medicos restituat
cui pene addēda ē recōcilia
tio qntū in eo est. Quantum
ad satisfactōē de q̄rta lesiōē
.s. incarcerationē vl̄ detētiōē
sciendū q̄ ultra recōciliatōē
et veniā petitiā lesio fiet satis
factio iniurie. put sapiēs de
terminabit. ⁊ si lesus pl⁹ vel
let erigere q̄ debet ad illd
plus n̄ tenet ledens vt illum

reconciliet. Nec Scot⁹ Sz
br̄is Tho. in sūma ⁊ in. iij.
dicit. q̄ i oib; dānis vbi nec
in se nec in equalēri pōt fieri
restitutio. vt in mutilatione
mēbri ⁊ hmōi. satisfactio fi
et p̄ recōp̄satōē ad arbitri
um boni viri. Idem Guil. ⁊
q; tale exiliū reputat vt qdā
carcer i iure. idō q̄ mittit ali
quē i exiliū: vel ad p̄finitū qd
est exiliū ad tps iuste. tā ip̄e
q̄ oēs hmōi dātes auxiliū
aut p̄filiū efficac; ad hoc. te
nent exulati d oī dāno inde
secuto ex h̄ ad satisfactōē.
ar. extra de homi. c. sicut di
gnū. ⁊. xi. q. iij. c. q̄ p̄sentit.
De terciā dānificatiōē. s. i fa
ma ⁊ honore. Sciendū q̄ q̄t
tūor modis p̄t cōtingere. s. p̄
ptumeliē illatōē. p̄ detracti
onē. p̄ detractōis ab alijs fa
cte recitatōē. p̄ vitat; nega
tiōē cum q̄s accusat iuste.
Quantū ad p̄mū d; q̄s con
tumeliari alteri seu ptumeli
am inferre cuz p̄uatim ei vel
corā alijs in faciē dicit cōtu
meliā impōrtantē notabiles
defectū culpe vocādo eū la
tronē. lenonē. p̄ditōrē. adul
terū. ⁊ hmōi. vl̄ cū dicit vba
exp̄mētiā d̄fectū nate. vt cū
dīc̄ intendens inde iniuriari

De restitutōe Liber tercius

vt vocādo eū strabonē vl' il/
legitimuz et b mōi. qđ pprie
dē puiciū. Qñ igit qđ h facit
anio iniuriādi vltra offensā
mortālē tenet satisfaccere. pri
mo leso: et ipm placare qñtū
pōt petēdo veniā vl' alio mō
z h in puato vel publico fm
q ipse puatim vl' publice in
iuriā intulit seu ptumeliā.
nam si in publico ptumeliā
intulit. z h cōtumeliatus re
qrit vt in publico veniāz pe
tat tenet ad hoc. Et si in ipa
ptumeliā aliqđ crimiale fa
so expssit tenet corā illis qui
h audierūt expmere se falsuz
dixisse. Aug⁹. Ubi pctm oz
tū fuerit ibi moriāf. ij. q. i. c.
si peccauerit: verū si platus
subdito. pat filio. vir vxori.
magister disciplo. dñs suo
dicit hba ptumeliōsa faciēs
h ex correctiōe nō tenet pete
re veniā a tali. fm Aug. i re/
gula dicēte de platis. Si ip
si modū vos excessisse senti
tis: nō a vobis exigit vt a no
bis subditis veniā postuleret
zē. Sz si h faceret mltum i/
iuriōse et liuore vindicte tūe
teneret platus a subdito pe
tere veniā. z recōciliare lesuz
fm Ray. Clerū si ptumeliāz
recipiēs in h bis. post contu

meliā si domestice puerfatur
cū ptumeliāte z familiariter
videt oñdere sibi remissam i
iuriā z recōciliatū fore. z ple
qñter non teneri als ad petē
dū veniā fm Durāñ. i sum.

Quantū ad scdm dānū. s. p
detractōnez. hoc pigit fieri
pncipalr. duobz modis. Pri
mo mō imponēdo alicui fal
sum crimē hbo. cantilena vl'
famoso libello. et talis tenet
illis corā qbz detraxit decla
rare se falsum dixisse. qñtum
cūqz ei exide exurgat erube
scencia z ofusio. nisi ex h imi
neret ei magnū piculuz vite
vl' aliqđ magnū incōueniēs
seqret. et si nouerit q is cni⁹
famā abstulit scinerit detra
ctorē ipm tenet detrahēs cō
ponere cū ifamato p eū d in
iuriā sibi facta. z veniā postu
lare in ppria psona si audet.
vl' palium si p se aptenō pt.
Sz si ignorat diffamat⁹ de/
trahētem recōciliet ei tacito
noie suo. Scdo mō pigit
fieri detractio. dicēdo aliqđ
crimiale d alio. sz hē ppetra
tū occultū tñ. sed p debitum
ordinē infamie dictū. talis te
netur famā restituere ifama
to qñtū potest. sine mēdacio
tñ: vt. s. h dicat mēdaciose se

illū infamasse. s; dicat se male dixisse et iuste diffamasse. vlt alio pgruo mō vt n̄ creda tis ipm eē talem. male dixi et stultelocut^r sum et hmoi Ad dit Hosti. et dicit h̄ suanduz nisi ex tali publica recogniti one ille ifamat^r ampli^r infamaret. Et Guil. hoc etiā ad dit. nō tenet qñ piculū sibi i mīneret ex potētia aduersa/ rñ. Uidet insup et h̄ seruādū qñ crimē qd pus erat occul tum post denūciatiōez factū ē manifestuz p aliū modū q̄ p h̄ba illi^r nō tenet ad hmoi restitutiōez. Qñ etiā n̄ p̄t q̄s famā restituere fm Tho. in sūma. d̄bet p aliū modū reco p̄sare dānū illud. Uex si q̄s crimē alicui occultum reue/ lat non ex odio vlt ex loq̄cita te. sed ex ebaritate vel iusti/ cia. vlt ex necessitate. puta di cit ecclie fm ordinē fraterne correctionis. vel accusat euz corā iudice vlt p̄fessore: cū nō possit aliter pctm suū suffici enter declarare. vel etiā vt p̄fessor ore admoneat illum. Ut plato vt melius sibi. pui deat et gregi suo. talis nō te/ net ad fame restitutiōez fm Pe. Ray. et Alb. Quantū ad tercū dānū. s. recitādo d̄tra

ctiōes auditas corā alijs nō ex se asserendo. nec tanq̄s cer tū dicēdo. sed q̄ audiuit tale vlt tale crimē d̄ aliq̄ qd nesci tur ab auditorib; Dic Sco tus i. iij. q̄ tal incaute sic lo q̄ns d̄ alio falsum crimē. di/ cēdo forte ille fecit hoc. certe p̄t esse q̄ fecerit. ant dicendo ego audiui q̄ ille h̄ fecit. nisi oñderet aliq̄m certitudinem maiore q̄ ex relatōne cōi nō aufert ex natura act^r illi fa/ mā i op̄iōe audiētū. qz si illi firmit^r p̄cipiūt et credūt illuz de q̄ est fmo criminosuz leues sunt. qz q̄ cito credit leuis est corde. Eccli. xix. Uerū qz a scandalo pusilloz cauere op̄ ter: iuxta illd̄ Matth. xviij. Qui scādalizauerit vnuz de pusill^r ist^r q̄ i me credūt: expe dit ei vt suspendat mola azi/ naria in collo ei^r et demergat i pfundū. Et qz mlti sunt ta les pusilli et leues. iō piclosū ē corā eis talia audita refer/ re. et si h̄ fiat itentiōe mala. s. ledēdi famā ei^r. n̄ facile p̄t ex cusari a mortali. Si aut fiat corā pusill^r zleuib; ex icōside ratōe. duz ē dicere q̄ sit mōz tale. et dicūt aliq̄ q̄ si q̄s ex tli relatōe alic^r notā icurriss; in famie tenet famā fstituerē co

De restitutōe Liber tercius

rs illis q̄b locutus ē de illo.
S; si nō est secuta ifamia n̄
tenet. Quantū ad q̄rtū dam
nū p̄tingit hoc q̄n quis accu
sat in iudicio de crimine q̄d
cōmisit: sed occulto et n̄ suffi
ciēter pbabili negat se cōmi
sisse. et sic indirecte crimē ip̄o
nit accusatori ostendēs eū in
f̄ mendacem et notat euz de
calūnia. Ubi dicit Scotus
in. iij. q̄ negans sic nō tenet
retractare negationē suā q̄n
negauit in publico verū cri
men. tenet t̄n p̄ q̄dam vba so
bria restituere famā illi accu
santi quē idirecte notauit d̄
calūnia. dicendo. nō habea
tis eū p̄ calumniatore credo
q̄ habuit bonā intētionē in
accusando et b̄mōi. Ecōtra
cū q̄s accusat ab alijs falso d̄
aliq̄ crimine et ex dolore tor
ture cōfessus est crimē q̄d n̄
cōmisit cū se infamauerit: te
net inq̄tum p̄t declarare se
falsum dixisse. magis ei tenet
q̄s diligere se. et p̄sequēter cō
seruationē vite sue et fame q̄s
alios Et si ex f̄ sequet̄ infā
mia imo etiam mors accusa
toris nō ei impurat. s; mali
cie ip̄s? accusatoris si aduer
tent f̄ fecit v̄l isipienter. Si
ex errore hoc fecit sibi ḡ im

putet: quia ad hoc inpebite
se posuit cum piculo alteri?
Item nota f̄m Pe. q̄ ex iū
rijs illatis q̄buscūq̄ modis
solēt tria oriri p̄ ordinē in le
so. Primū est rācor i affectu
Scdm ē signū rācoris in ef
fectu. Terciū est actio d̄ iū
riante. Primū. i. rancorē sta
tīm debet dimittere iniuriā/
ti. i. nūq̄ habere. Scdm de
bet dimittere cum iniuriāns
petit veniam. et ista dimissio
exterior nō est aliud q̄ acce
ptatio q̄dam satisfaccionis.
v̄l indicatio reconciliatiōis
q̄bo v̄l facto exp̄ssa: vt cū of
fensus offēdētē eleuat genu
flexū añ eū. v̄l euz dicit. dñs
p̄cat vobis. et b̄mōi. Terciū
aut scz actionē de iniuria nō
tenet dimittere nisi facta sa
tisfactiōe S; aduertēdū est
circa signa rācoris q̄ q̄daz sūt
remota. q̄dam pp̄inqua q̄ i
gerunt pbabilem suspitiōes
de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄
vult iniurianti loqui. v̄l ob
uians ei diuerit ab eo. aut
toruo vultu sp̄ aspicit eū. et
b̄mōi. Et ista siḡ nulli licz re
tinere nec añ nec post satisfā
ctiōnem sibi factam. quia ab
omni specie mali abstinēdū
est f̄m apostolū. Unde

talis nō dīz talia signa facere
 p q̄ credat p̄babilr eē l odio.
 Signa hō remota sunt que
 nō ingerūt de odio argumē
 tū licz odiū seq̄ret. vt sūt sub
 tractio familiaritatī. z serni
 tioz aliqz z filia. z illa licz re
 tinere oībo. siue p̄satisfaccio
 nē siue ante. dūmodo nō fiat
 malo aīo: s; p̄ maiori sui z al
 teri pace. nō aut tenet iniu
 riatu q̄rere pacē vl̄ recōcili
 ationē iniuriatī ip̄o nō peni
 tente. nisi in casu. s. cū crede
 rer p̄babilr q̄ pp̄b liberarē
 aīam ei⁹ a mortali odio. z nō
 esset occasio mali. puta qz ex
 B iniuriā sup̄biret vl̄ auda
 ciā sumeret filia faciendi vel
 oñderet ex B iniuriatū offen
 disse. z h̄mōi. Nec oīa Nū
 ber⁹ in expositōe regle. De
 bet aut fieri satisfaccio vl̄ re
 stitutio fame q̄citi⁹ p̄t et ad
 est optunitas sine alijs picu
 lis. De q̄rta dānificatiōe. s.
 rez exteriorū notādum p̄mo
 q̄ restituenda ē res rapta vel
 furata vel alio mō vsurpati
 ue h̄ita in p̄p̄a specie. imo in
 idiuīduo si ipsa habet. n̄ p̄t
 dari alia p̄ ea ei⁹ dē bonita
 tis. nisi forte pecunia cū vo
 lūtate dñi ip̄i rei. iij. q. i. c. re
 integrāda sunt oīa spoliatī.

et hoc vez. nisi i casu cū vsur
 patio rei aliene esset occulta.
 z ex restitutōe ei⁹ i sua sp̄e de
 tegeret raptor. vel aliū incō
 ueniēs seq̄ret. tunc em̄ suffi
 ceret dare p̄ciū ei⁹. Scōdo
 notādū q̄ si ipsa res male ab
 lata p̄t morte. vt aīal. l. sibi
 aufert. n̄b̄lomin⁹ restituere
 tenetur p̄m Ray. z alios. Si
 aut deteriorata est i bonita
 te. vl̄ diminuta in p̄cio sup
 plendū est p̄ciū. qz debet re
 stitui ei⁹dem bonitatis p̄m
 Ray. nā si equ⁹ vl̄ bos abla
 tus ē penes raptorez debili
 tat⁹ ita vt estimet q̄nq; floze
 noz q̄ p̄us valebat decem re
 stituet decē nō q̄nq;. Simi
 liter si furat⁹ ē sextarium fru
 menti valēt tūc solid⁹. xl. cū
 hō restituit valz. xx. duo sex
 taria tenet reddere vl̄ xl. soli
 dos. n̄ sufficeret reddere sex
 tariū p̄m Ray. z alios. Imo si
 illo intermedio. s. inter vsur
 pationē z restitutōez pl⁹ va
 luit q̄ tpe vsurpatōis illi pla
 ri p̄cio restituet p̄m aliquos.
 Tenet etiam raptor p̄ resti
 tutionē damni petere remis
 sionē de iniuria. saltem p̄ in
 terpositā p̄sonam. vel p̄ se ex
 p̄sso noīe furis. vl̄ racio p̄m
 q̄ q̄litas negocij req̄rit. s. si ē

De restitutōe Liber tercius

manifestū v^l occultū. Tercio nota si ē res fructificans tenet restituere rē cū oibz fructibz inde pceptis. et q̄ p̄cipi potuissent a diligēti possessore. puta vsurpanit agrū alterius. ex q̄ nō p̄cipit de fructibus nisi. xx. sectaria frumenti. quia male fecit cultuare vbi. xxx. percepisset diligēs cultuator annuatiz. talis restitueret tenebit nō solū. xx. p̄cepta. s. xxx. Si r si equus furatus ē cū q̄ lucrat? ē mensuatum florenū vnū vbi dñs lucrat? fuisset vnū cū dimidio tenebit restituere ad rationē vni? floreni cū dimidio p̄ mēse. et intelligit s̄ deductis expensis factis in vtilitate et p̄seruationē ipsi? rei necessariis. nō tñ supfluis et expensis factis ḡra colligēdoz fructuum. h̄mōi em̄ deducunt taz a male fidi q̄ a bone fidi possessore. Raym. et Tho. Dāna etiā q̄ passus ē dñs ex carentia rei sue tenet satisfacere. extra d̄ iniur. et dā. da. c. si culpa. Tho. et Ray. Quarto nota q̄ si plures p̄currerent ad furtū. v^l ad dānuz aliqd̄ faciēdū. ita q̄ vn? nō faceret sine altero. q̄libet tenet insolidū. i. ad totū dānuz restituē

dū q̄sqz sit illi satisfactū ite gre. Illo autē restaurato per vnū illoz tenet postea q̄libz eoz p̄ pte sua satisfacere ei q̄ totū restituit fm Tho. Ray. Inno. Hosti. et Alb. extra d̄ homi. c. sicut dignū. puta cū duo v^l plures vadunt ad furādū aliqd̄. ita q̄ vn? non iret v^l faceret sine altero. seu cū mlti stipēdiarij bellāt iuste. ita q̄ vn? nō faceret sine altero. p̄cipue in p̄ncipalibus. Mlti cōsiliū p̄stāt ad faciēdū extorsiones v^l expoliādū iniuste aliquē ciuē. ita q̄ sine assensu eoz nō potuissent fieri: oēs tenent insolidū. De h̄ tñ plene habes i. ij. pte sūmeti. i. ca. iij. Quinto nota q̄ cū duobz v^l pluribz existentibz heredibz vsurarij v^l raptorij si alt̄ facit? ē si solūdo. si vn? ē tenet insolidū. si plures sunt q̄libet tenet p̄ pte sua ad restituēdū q̄ vsurarie et usurpatine sunt accepta ab illo. s. v^l q̄ ad q̄ntitatē q̄ puenit ad illos d̄ hereditate. naz oēs res hereditarie obligate sūt. extra d̄ vsu. Lōcor. Host. be. Gos. Jo. an. Eld vltra autē q̄ p̄cepit d̄ hereditate p̄dicti vsurarij v^l raptorij nō tenet. q̄ uiis n̄ eēt p̄ illa satisfactū i co

rū creditoribz vsuraz l' rapi
ne. Sexto nota q' recipiēs
a religioso q' volūtate supio
ris sui tenet illō restituere ni
si in extrema necessitate illō
accepit. ar. xij. q. i. c. nō dica/
tis. 7 recipiēs ab ipso prelato
religioso sine cā rōnabili sz
ex gentela vl' turpitudine te
net ad restitutōz monasterio
filia religiosi etiaz abbaris
dotata notabiliter de bonis
mōasterij tenet restituere do
tes. 7 vir eius etiam si scit h.
nisi p' modū elemosine mode
rate dotasset. Sed q'ritur
vtrū omne lucrū qd' q's fecit
ex rerapra furata vel p' fen'
acq'sita teneat restituere vel
paupibz erogare. Ad hoc re
spondet p' distictōez. aut em
talis res est ex se fructificās
que etiaz sui vsu nō cōsumit
nec distrabit. vt ager. vinea.
plāte. prātū. dom'. iumierū.
7 hmōi. 7 de hmōi re d'z resti
tui omne lucz inde pceptuz
fm Tho. 7 oēs alios. Aut ta
lis res nō est ex se fructificās
7 ei' vsus ē p'sumptio vt gra
num vinū oleū et hmōi. aut
distractio. vt pecunia et me/
talla. Et circa hmōi res ē tri
plex modus dicendi. Nam q'
dam dicunt q' omne lucruz

inde pceptū debet restitui vl'
paupibz erogari. qz radice i/
secta null' bon' fruct' seq' p'c
vt d'z. i. q. i. c. fert. Cum gra/
dix illi' lucri sit vsura vl' ra/
pina videt' q' fruct' vl' lucrū
exinde sit ifectū et obnoxiz
restitutioni vl' erogatiōi. Alij
dicūt q' pecuniā raptā vl' se/
nebre teneat indubie restitu
ere. ac etiā dāna q' passus est
is q' soluit vsurā ex carentia
ipsius pecunie solute. puta
quia oportuit eum accipere
ad vsuram p' suis necessitati
bus: vl' videri res suas mul
to miori p'cio q' valerēt. Lu
crum tamen pceptum ex pe
cunia fenebri per licita nego
cia nō tenet restituere vl' ero
gare pauperibz. 7 hoc tenent
Tho. secūda scōe. q. lxxviij.
7 Richar. et Pe. d. pal. i. iij.
Johan. an. 7 Johā. calderi.
7 Alber. in ca. si. de vsur. Et
ad rationē aliorum dici po
test q' radix iusti lucri nō est
rapina vel fenus. sed indu/
stria vtentis ea. et se enim il
la pecunia nihil lucri attu/
lisset. et sic non est radix in/
secta. quia industria de se est
bona. Sed si illa pecu
nia male acquisita vsus fu
isset in fraudibus similr 7 in

De restitutōe Liber tercius

alijs illicitis acq̃sitiōibz. tunc radice iſecta teneret. Alij dicūt vt Lau. de ridol. i supra dicto tractatu d̃ vsu. q̃ lucz ex tali pecunia q̃sitiū tripha rie diuidet. ⁊ vnā q̃dē p̃tē habebit vsurari⁹: ipe vicz tātū q̃ntū debet exp̃se labori et i dūstrie. q̃d boni viri dīrime tur arbitrio. p̃tēq̃ aliā restituet creditori suo. q̃. s. sibi de dit vsuras. habito respectu ad dānuz q̃d ille sustinuit in bonis ex carentia illius pecunie. vt dicūt Tho. ⁊ seq̃ces Residū tanq̃ incertū dabitur paupibz. Qd sic pbat. penes vsurariū nō d̃z remanere. ne. s. et B̃ paret via vsuris ⁊ iūret hoies ad peccandū. nec d̃z creditori restitui. qz tūc recipiet vsuras de sorte sua. q̃ paupibz ē erogādūz Quia regula ē. q̃ qñ aliqd ē erogādū ⁊ nō apparet cui. illud ē paupibz dādū. ar. xiiij. q. v. c. Nō sane. Ray. etiā cōsuluit q̃ p̃ restōnez solū vsurerecepte petat vsurari⁹ ab solutōnez ab eo si alijs teneret ad cautelā. Dagneq̃ta ti videt inniti ista vltia optio. ⁊ tūc sufficere videt ab solutio q̃ d̃z a brō Tho. cuz alijs i sua opiniōe. Itē q̃ri

tur vtrū manifesto vsurario p̃stante cautōez de vsuris restituedis. si ad p̃ces eius ali q̃s fideiubeat p̃ eo. teneatur ipe fideiussoz creditoribz vsuraz. vñ ep̃o. vñ paupibz ad restitutōez oīm vsuraz extoraz certaz ⁊ icertaz. Ad qd rñdet Laure. vbi sup̃ dicēs q̃ Lap⁹ cū plibz alijs doctoz ribz determinauit talē fideiussozē nō teneri vltra vires hereditarij p̃ncipal⁹. etiā si se p̃ncipalē cōstituiſz. Et addit. hāc etiā questionē disputa uit Paul⁹ d̃ leaza. ⁊ determinauit q̃ nō obligat fideiussoz vltra facultates vsurarij habito respectu ad ip̃s cautōis qz si tpe cautōis p̃ncipalis erat solūdo. dato etiā q̃ facultates sint postea exhauste nō restitutōe vsuraz n̄ eris alieni. s̃z p̃ alios modos fideiussoz remanebit ad oīa obligat⁹. licet em̄ exceptio inople p̃sit p̃ncipali. nō tñ fideiussozi. s̃z si tempore p̃ncipalis cautionis non erat solūdo. non tenetur vltra vires p̃ncipalis. Idē tamē Paulus distinguit iter fideiube tem pro cautōe. ⁊ se obligatē ad restitutionem vsuraz ex alia causa In primo

enim casu si tenet fideiussor
 ultra vires. qz n' ultra vires
 restituere vl' cauere tenebat
 pncipalis. In scdo casu sec'
 qz pncipalis est obligat' iso
 lidum. licet habeat exceptio
 nes inopie vel sile. que exce/
 ptio vtpote psonalis non di/
 rigit ad fideiussores. Itē no
 ta fm Richar. in. iij. dis. xv.
 q' dānificat aliquē iniuste
 i sua libertate scz iuste pcur/
 rando eū redigi in seruitutē.
 tenet se facere seruū p eo. si nō
 pōt eum aliter restituere lib/
 tati. nisi forte tal' esset pdirio
 psonē q' hoc damnus intulit
 qd notabilr redūderet in p/
 iudiciū boni cōmunis. in q'
 casu nō tenet se facere seruū.
 sed tenet ad omē aliud inter/
 esse ad arbitrium boni viri.
 Quātiūqz qd dānificaret
 aliquē in alijs possēsiōibus
 nunq' tenet p restitutione se
 facere seruū ei' vl' alteri'. qd
 vt dicit ff. de re. iū. libertas in/
 estimabilis res est. Qd autē
 dicit Ego. xxij. Si autē nō ha/
 buerit vnde reddat venūdet
 Iudiciale pceptum fuit vñ
 modo non obligat. Nec ille
 Item si qd impedit aliquē
 iniuste ab officio vl' beneficio
 iam obtento. puta pcurans

sibi auferri ex aliqua sinistra
 causa vl' falsa tenet ad satisfā/
 ctionē d' toto fm Tho. z Ri/
 char. in. iij. dist. xv. sec' si iu/
 ste pcurat. qz meret priua/
 ri ex defectu suo. Sed si im/
 pedit a bñificio cōsequēdo nō
 tenet ad tantū quantū est be/
 neficiū sed ad arbitriū boni
 viri fm Tho. et Richardū.
 qd intelligendū videt qñ b'
 facit ex odio vl' malicia. nam
 si facit vt sibi vel amico suo
 magis pvideret q' illi. puta
 testator aliq's vult legare A.
 z ego rogo q' magis leget mi/
 bi. vl' cuidā psonē mihi ma/
 gis dilectē. z ille sic facit. tal'
 fm Pe. de pal. in. iij. nulli te/
 net. qz nulli aufert ius suū.
 nam illi nullū ius erat acqsi/
 tū. z nemini facit iniuriā qui
 vti iure suo. cuilibet em li/
 cet se alteri cōmēdare. vt do/
 net sibi vl' leget. pcpue cum
 indiget Item qrit vtrū cle/
 rici teneātur restituere illos
 fruct' quos voluptuose cō/
 sumūt nō facientes seruitiū
 in ecclesia. scz nō officiantes
 vel officiādo. Rūdeo fm ar/
 chi. dist. xliij. vtiq' tenentur
 z hoc triplr. Primo ratione
 dati. Secundo ratione sacri
 legij. Tercio ratione odij

De restitutōe Liber tercius

Primo rōne dati. naz illa bona tali ecclie iō data sunt vt offerāt pces ⁊ sacrificia p ipis q̄ dederūt. ⁊ ex residuo alentur paupes. Ad qd̄ facit vbum Hiero. dicēs. Tibi o sacerdos de altario viuere. n̄ luxuriari pmitit. dis. xliiij. S. i. et q̄ si nō facit infideliter agit Secdo rōne sacrilegij qz defraudāt totam eccliam quā suis p̄cibz et officijs iuuare deberēt ⁊ ei pdesse. Un̄ Alex. papa. Ipsi sacerdotes p p̄plo intpellāt. ⁊ p̄cā p̄pli p̄medūt. qz p̄cibz suis ea de/ lent. l. q. i. c. ipi. Tercio rō/ ne odij. quia puocāt iraz dei p̄ p̄p̄m. Greg. Cum is q̄ di/ splicet ad intercedendū mī/ rit. irati anim⁹ p̄cl̄dubio ad deteriora puocat. dis. xlii. S. i. Qd̄ verū ē qn̄ p̄p̄us est in causa malicie sacerdotis. Sz qd̄ si facit seruitiū ecclie. sed in mortali p̄seuerās. Rñ. nō videt teneri d̄ fructibz. ⁊ rō ē qz etiā mali ministri orōnes p̄mūes vt officiū ⁊ misse p/ sunt viuīs ⁊ d̄ficiēs fm̄ tho. i. liij. Sz qd̄ d̄ bonis omissis nunqd̄ tenet restaurare totū Rñdeo fm̄ archid̄. ex q̄litate deberet sibi iniūgi in p̄nā si posset. sed nō ē necessariū. Sz

in h̄ ē p̄nā arbitraria sicut i alijs. ⁊ idē videt sentire Pe. de pal. in. liij.

Ubi sit fienda restitutio.

Capitulū. iij.

Quantum

q̄ ad terciū p̄ncipale. s. vbi fienda ē restitutio

Circa h̄ distinguendū. quia aut p̄sona cui fienda ē restitutio scif. aut inq̄rendo sciri p̄t aut oīno ignorat Si aut̄ sci tur aut inq̄rēdo sciri potest ip̄e v̄l heres ei⁹ ip̄o mortuo i loco vbi facta ē rapina. vsu/ ra v̄l dānū. si vterqz ibi ē vel vbi cūqz adinuicē se p̄ueniūt creditor ⁊ debitor. Si autē alter ē absens a loco vbi fa/ cta est vsurpatio v̄l dānifica/ tio mittet exp̄sis ei⁹ q̄ se ab sentauit de loco. Si v̄o ē ab sens cui fienda ē restitutio. pu ta quia mutauit domiciliū mittet sibi rē ablatā v̄l pecu niā ip̄se q̄ abstulit exp̄sis illius q̄ habet restituere. Si v̄o absentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ip̄e su is p̄p̄ijs exp̄nsis transmit tet rem vel pecuniā fm̄ No stiē. ⁊ Joh. an. ⁊ hoc p̄ talem modum q̄ non detegat pec/ cator si peccatum ē occultū.

ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. vel
etiā pōt creditori significari
p̄cipue qñ est mltū remot⁹ a
debitore occulte vl̄ m̄ifeste
fm̄ q̄ expedit et fm̄ q̄ credi/
tor ordinat. vl̄ d̄ mittenda il
la re vel reseruanda vl̄ aliter
danda sic agat debitor et lib
erit. Si autē suo p̄po motu
rem illā destinaret seu pecu/
niā debitor: et in v̄ia p̄iret vel
auferret sibi. p̄irz ei q̄ ad hoc
teneret ad satisfacienduz fm̄
Jo. in glo. Vel etiā si sperat
cito venturus ad locū pōt si
bi rem seruare. Et fm̄ Tho.
Host. et Jo. an. in edē sacraz
deponere. vl̄ alio tuto loco.
Aut si res ē pui valorz. et cre
ditor distans multū et abun
dans fuerit. p̄r etiā fm̄ Guil.
p̄ania eius paupibz erogari
Si h̄o ignorat nec pquiren
do inueniri p̄r cui restitutio
fieri debet. tunc erogāda est
res ablata vel p̄cium ei⁹ pau
peribz. p̄ania illius in loco il
lo vbi facta est vsura rapina
vel dānū. vel in loco in q̄ ha/
bitat is cui scienda est restitu
tio. Et h̄ ideo qz melius ē q̄
vicini inde sentiāt q̄moduz
q̄ extranei. tam etiā qz veri
simile est ibi repiri dānū pas
sum vel beredem ei⁹. Ita no

rat Hosti. Jo. an. et Jo. d̄ li
gna. Vel saltē fiat tal̄ eroga
tio ad arbitriū dyocesanī lo
ci vbi factū est dānū vl̄ rapi
na fm̄ Ray. Si tñ q̄mode fi
eri nō posset i dicto loco cuz
h̄ sit necessariū. p̄r tūc et de/
bet alibi fieri. fm̄ Guil. Sz
et b̄tus Tho. i h̄mōi casu nil
dicit de loco determinato. sed
q̄ pro anima illius cuius res
erat debet paupibz erogari.
Unde et D. Hugo perituz
in vtroqz iure et frater Cla/
rus dicebant q̄ cum paupe/
res sint vt vnum mēbruz in
corpe ecclesie. n̄ ab hac vni/
tate sequestrētur propter lo
coz distantiam: sufficit si re/
stitutio icertoz detur q̄bus/
cunqz pauperibz etiam alte/
rius prouicie. q̄ vbi facta ē
rapina vl̄ dānū. et maxime q̄
sunt paupes christi. et vtilio
res ecclesie dei et saluti anīaz.
et et h̄ apparet q̄ locus nō ē
de necessitate restitutōis sed
de q̄gruentia. Idē tenet Fe
de. de senis. c. xxxij. opis sui
Usure tñ incerte extorze per
m̄ifestos vsurarios quō de
beāt restitui. et in quo loco. et
p̄ quē dyocesanū. h̄es i. ij. p/
te summe. ti. i. Quamuis
eniz quod habemr in isto. s.

De restitutōe Liber tercius

nō p̄tineat ad vbi: s; magis
ad qd. tamē h̄ notabilr q̄rit
versū fideiussor possit repete
re a debitore vsuras q̄s p eo
soluit creditori penes qm p
ip̄o debitore intercessit. Ad qd
r̄ndet Lau. q̄ Jo. an. in q̄sti
one sup mercuriali: in regla
damnū. de reg. iū. in. vi. h̄ac
q̄stionē explanat notabilr. z
ex eius dictis elicit. xi. p̄clu
siones. q̄z prima est tal. Nō
recipit fideiussor a debitore
obligationē sciente z p̄radi
cente vsuras suo solutas de
bitori. nec etiā sortez nec qd
aliud inutiliter ip̄ensuz. p̄
est em̄ p̄radicare q̄s n̄ p̄senti
re. extra d̄ symo. c. sicut tuis.
Secūda p̄clusio ē nō repe
tit a debitore sciēte z patien
te. s; nō mādāte obligatiōez
fideiussor vsuras v̄l in debi
tū solutas. vel solutū credi
tori. z sibi ip̄putet q̄ se obtu
lit. extra de re. iū. c. bona fi
des. l. vi. repetit t̄m sortē i de
bitū qd soluit. Tercia cōclu
sio est. nō repetit a debitore
sciente z mādāte ip̄m obliga
ri pro sorte t̄m fideiussor sol
uēs vsuras. tū qz sinez man
dati excessit. tum qz ad illas
obligatus nō erat. Quarta
p̄clusio est. nō recipit a debi

toze fideiussor vsuras scien
te z mādāte ip̄m in oēs casū.
v̄l simplr obligari siue fidei
iubere. patet. qz in generali
mandato non inclusit inde
bitum de q̄ v̄sitr in specie n̄
mādasset. c. i. generali. de reg.
iū. in. vi. Quinta p̄clusio est.
repetit a debitore sciēte z mā
dante ip̄m p vsuris. cuz sub
noīe sortis iclusit eas. vt est
mor̄ obligari siue fideiube
re ip̄e fideiussor vsuras. qm̄
iuste credere potuit illā sor
tē totū debitūz. nec p̄sumere
debuit illō debitūz sub noīe
sortis p̄mittere. extra d̄ pre
sū. c. qz v̄sitr. Sexta cōclu
sio ē repetit a debitore sciēte
et mādāte noiātīm p vsuris
fideiuberi ip̄e fideiussor cre
ditori solutas si iurauit illas
soluere. et ista ē cōis opinio.
extra d̄ fideiuf. c. h̄. z istā opi
ni. approbat Jo. an. h̄z t̄m fi
deiussor optionē soluēdi vel
absolutōez petēdi sicut h̄ret
debitor. Septia p̄clusio est
repetit a debitore etiā noiā
tim mandante p vsuris fidei
iuberi ip̄e fideiussor vsuras
creditori solutas: etiā si n̄ iu
rauit creditori illas soluere.
Si ip̄si fideiussori debitor i
dēnitatem iurauit. dūmodo

alias ppter pignora data vl
aliā cām debitori fuit expe/
diēs vsuras solui. c. puenit.
extra d fideius. Octaua con/
clusio ē. nō repetit a debito/
re sciēte et mādāte noīatiz p
vsuris fideiuberi ipe fideius/
sor creditori spōte solutas. si
nō iurauit creditori illas sol/
uere nec debitor iurauit fide/
iusori indemnitatē. nec expe/
diebat debitori ppter pigno/
ra data vl aliā cām ipas vsu/
ras solui. 7 b d iure fori. Sz
opinio theologoz q fm Jo
bā. an. mltū fauet eqtati ē q
vzgeat d bitor ad soluenduz
i foro pscie. de re. iur. c. sciēti.
li. vi. Nonā conclusio ē. nō re/
petit a debitore sciēte 7 man/
dāte noīatim p vsur fideiu/
beri ipe fideiusor vsuras cre/
ditori coacte solutas si nō iu/
rauerit creditori illas solue/
re nec d bitor iurauit fideius/
ori indemnitatē. nec expedie/
bat debitori ppter pignora da/
ta vel aliā cām vsuras solui.
si fuit ipe fideiusor in culpa
vt qz nō excepit. sec? si nō fuit
in culpa. Decia conclusio ē q
i oi casu q pta a debitore fide/
iusor vsuras ppetere. d3 itel/
ligi si nō intuenit frans psone
ad psonā. s. pstitueris ob b si

deiusorē. extra de puil. c. qn/
to. Undecima pco ē q in oi
casu q pta a d bitorē vsuras
repetere fideiusor poterit il/
las repetere a creditore cui
soluit. ff. mādati. l. si fideius/
sor. §. in oibz.

Per qz d3 fieri restitutio
Caplm. iij.

Wancum

q ad qrtū. s. p qz d3 fie/
ri restitutio. pmo di/
cēdū ē d incert. scdo d cert.
Querit q vtz restitutio icer/
toz debeat fieri p eū q bz re/
stituere. vl p aliū cui cōmise/
rit. aut soluz p dyocesannum.
Rā. circa b sūt varie opinio/
nes 7 d rīe. Host. sup. c. cum/
tu. d vsu. 7 in. c. cū sit. d inde.
7 i sū. sua. d pe. c. si iuxta finē
tenet q vn? d casibz pinenti/
bus ad epm ē restitutio ma/
le ablatoz icertoz. qd etiaz
tenet Jo. an. extra d pe. 7 re.
l. c. si epa. i glo. li. vi. Et i. c.
petm. de reg. iu. li. vi. Ad qd
vidz facere qd bf. xij. q. i. c. p/
cipim?. Addūt etiā aliq d h
tenēt hāc rōez. Cū hmōi bo/
na icerta sint p aiabz eoz qz
fuerūt fidelr dispēfāda. ac p
pns sint ad diuinū cultū eo/
ipo et sustentatiōez paupēz

De restitutōe Liber tercius

ordinata. Solus autē ecclia
stic⁹ p̄larus sit rector ⁊ mode
rator diuini cult⁹. ⁊ pat pau
per⁹. ⁊ disp̄sator rez diuino
cultui ordinandaz. vt pater
di. lxxxvij. c. diuie. ⁊ i multis
alijs ca. Jō fm iudiciū eius
debita incerta sūt p eū disp̄
sanda. Archi. autē in qdā q̄sti
one disputata p eū. ⁊ in rosa
rio. c. iij. q. v. c. nō sane. tenet
Jriū. et dicit iniaz Hosti. cir
ca hec sup̄dicra eē verā in ca
su vbi null⁹ d̄putar⁹ ē a testa
tore q̄ h̄ erequat. vt. xij. q. ij.
c. de laic⁹. Ubi h̄o certa pso
na deputata est a testatore: il
la psona d̄z ereq̄. vt in di. ca.
de laicis. extra d̄ testa. c. tua.
imo credo q̄ ip̄e raptor icer
ta q̄ debent paupib⁹ erogari
p̄ ip̄se paupib⁹ erogare abs
q̄ licentia vl̄ autoritate ep̄i:
vel alteri⁹ iudicis eccl̄iastici.
vt satis colligit in d. c. cū tu.
Et h̄ innuit etiā clare glo. in
ca. sicut dignuz. de homi. §.
eos. Nec obstat. c. cū sit. d̄ iu
de. p quod pbat Hosti. suaz
opinionez. Nā illd̄. c. loquit⁹
de iudeo: nō d̄ christiano. cu
ius act⁹ vl̄ dispensatio meri
to habet suspecta ab ecclesia
q̄ ad christianos. iō iuste ⁊ bñ
dicit ibi fm puidentiā d̄yo/

cesanti: q̄ suspicio cessat i ch̄is
tiano. ⁊ sic nō dubito q̄ ep̄s
nō h̄z se icromittere d̄ talib⁹.
Nec archi. Jo. d̄ ligna. idēz
sentit. ⁊ post adducit hāc rō
nem. Qui indebitū extorsit
obligat⁹ ē ex maleficio vl̄ q̄si
illis q̄b⁹ extorsit: si ext̄r. al̄s
paupib⁹ Et regla h̄z q̄ debi
tor p̄ se p̄ absolutōez libera
re. insti. q̄. mo. tol. ob. p̄ torū.
Tu q̄ dicis Jriū da mihi ca
sum exp̄ssum d̄ regulā. n̄ est
ver⁹ q̄ sit in d. c. cū sit. q̄ n̄ lo
quit⁹ in christiano sed i iudeo
vt dicit Archi. Hanc opini
onē sequit⁹ Pau. zen. et Be.
sup̄ clemen. i. de p̄iulic. Hoc
etiā p̄sulerūt Jo. cal. ⁊ Re/
cupus. S̄z dñs Hugo vtri
usq̄ iuris picus. ⁊ frat Ela/
rus. vt h̄ in qdam summu/
la p̄cordauerūt in h̄ q̄ nullū
ius exp̄ssum hoc dicit. nec i
decretis nec alibi nisi q̄ ep̄us
est p̄curator pauper⁹. Illud
h̄o adaptat q̄ p̄ p̄curare de
suo pp̄rio si h̄z. vel d̄ bonis
eccl̄ie. i. d̄ fructib⁹ vl̄ alijs mo
dis. Sed q̄ sacerdotes sim
plices sunt imp̄iri p̄ maiori
pte. ep̄i h̄o reputant⁹ sufficiē
tes i sc̄ia. hic iolent q̄ h̄mōi
restitutiones remittūt ad ep̄os
Unde si p̄fessor p̄it⁹ sit. ⁊ sc̄i

at in hmoi sufficienter psule
re nō est necesse remittere ad
epos. hec ibi. z in hac senten
tia ē Jo. mo. Hoc etiā innu
it Inno. extra d imunita. ec
cle. c. qz pleriqz. ar. xij. q. liij.
c. si qd romipetas. Ad rōem
supi⁹ inductā p alia opiniōe
posset mderi q qūis epī z p
lati sint dispēfatores rez da
tarz ecclījs. non tñ sequit q
sint dispensatores oīm q fm
deū sunt in diuinū cultū z in
paupes erogāda. sz solū ī di
uinū cultū iā ordiata. vt red
dit⁹ ecclīaz z hmoi. Nā si es
sent dispēfatores erogādoz
oīm fm h eēt etiāz dispēsa
tores oīm supfluoꝝ que diui
tes ex diuīo pcepto deberēt
paupibz erogare. qd a nullo
pcedit. Sed et Tho. ij. ij. q.
lxij. dicit. q si ille cui d3 fieri
restitutio sit oīno iḡtus d3 ei
restitui sicut p̄t. s. dādo in ele
mosynas p salute ei⁹. siue sit
mortu⁹ siue sit viu⁹: pmissa
tñ diligēti inq̄sitōe ei⁹. z de
autoritate episcopi nihil dic
Scor⁹ in. iij. di. xv. dicit. si
qras p cui⁹ man⁹ debeant ta
lia dispēfari si incerta. Rñ. q
nō inueni q necessario sit de
terminat⁹ mediator ista pau
pibz dispēfando. Clidet aut

mibi q p seipm cōsilio nibi
lomin⁹ boni viri p̄t h paupi
bus erogare. qz tali media
tori ad dispēfādū tribui pos
se de cui⁹ fidelitate p̄sumeret
z n sibi approparet vl ī alios
vsus conuerteret qz deberet
Unde vbi lex diuina vel ec
clesiastica nō ligat seqnda ē
rō natāl. Jila aut dicit q q
tenet restituere magi h faci
at p se qz paliū. nō excluden
do tñ p h cōsiliū boni viri. sz
iccludēdo. Dec scor⁹. Quidā
aliq faciunt circa h distinctio
nē. vicz qntū eoz in qbz ppe
tit repetitio. vt furto. rapina
vsura. fraude. z hmoi dispē
satio icertoz p̄neat ad ep̄z.
Sed alioz vbi nō p̄petit re
petitio. z si erogatio siēda est
paupibz. vt in ludo z iniuste
accepti a iudice p iudicādo.
vl a teste p testimonio. a me
retrice p fornicatiōe z hmoi
qlibet per se possit dispensa
re. vl cū psilio p̄fessorz. Ego
credo secundaz opiniōē scz
Archi. z seqcū oīno veraz et
simplr. excepto vno casu. vi
delicet in incertis publicoz
vsurarioꝝ. quem casum nō
dubito oīes illos excepisse
intēdere. quia ibi expresse z
clare ius puidit. vt scilicet p

De restitutōe Liber tercius

dispensatiōe dyocesani ta-
lia incerta determinent et di-
spensent. extra de usu. c. q̄q̄
li. vi. ibi tradit forma de hu-
iusmodi. de q̄ hēs in .ij. pte
sū. ti. i. In h̄ ḡcasu tm̄ p̄t in-
telligi illd qd̄ dicit p̄ terciā
opiniōe. s. in vsuris publi-
cis licet. Et si q̄rat vtz eps
possit p̄ sua synodalia h̄ sta-
tuere. vi. s. sibi retineat dispē-
satiōe incertoz. et alijs non
possit se intromittere. Dicit
i h̄ Jo. d̄ ligna. sup. c. cū sit. d̄
vsu. q̄ q̄qd̄ dicit Jobā. an.
dubiū est an possit. et Jobā.
cal. in qdā p̄cilio dicit ep̄s
se q̄ nō p̄t. Hugo et frat̄ La-
rus dicūt q̄ nō p̄t eps eccōi-
care de iure sacerdotes q̄ se i-
tromittūt de dispensatiōe i-
certoz. Quantū ad scdm̄ p̄-
q̄s debet fieri restitutio cer-
toz bonoz. Ad qd̄ rñdet q̄
p̄ eū q̄ abstulit seu r̄cepit vsu-
ras seu male ablata p̄t etiā et
p̄ q̄mcūq̄ aliā p̄sonā facere.
in h̄ em̄ vera ē regula iuris.
Qui p̄ aliū facit p̄inde ē ac si
p̄ seip̄z facere videat. de reg.
iu. lib. vi. Si tm̄ viciū vsure
furti rapine vel alteri dāni
est occū. et restitutio ocul-
to mō p̄ se vel p̄ aliū fīda ē
vt nō detegat p̄sona. ij. q. i. si

peccauerit. Laueat etiā dili-
gēter qd̄ p̄ aliū facit ita cau-
te faciat vt recipiat q̄ debet et
nō ille sibi retineat. qz n̄ esset
p̄ h̄ liberatus. nec cōfidat de
p̄fessoribz nec p̄dicatoribus
nec q̄stuarijs q̄ q̄rūt pecuni-
as nō aīaz salutē. Et si is q̄
rapinā vsurā v̄l fraudē fecit
nō restituat. cū heres teneat
ad oīa onera defūcti inq̄ntū
sufficiat hereditas: tenet et ip̄
se facere dictā restitutōe. de
vsu. c. michael. et eadē ratiōe
heres heredit. et sic in īfinitū
cū scit ab eis hereditas obli-
gata ad restōem p̄p̄t vsuras
et rapinas et dāna a prioribz
facta. et vbi nō sufficeret he-
reditas ad satisfaciendum te-
nent legatarij et donatarij. qz
legari nec donari potest alie-
num. n̄ excusarent heredes
scientes vel dubitantes vel
merito dubitare debētes ex
publica fama v̄l ex scripturis
vel ex fidei relatu testatores
illicitos fecisse tractus vel
vsurarios. ex hoc q̄ null⁹ po-
nūt querelam super hoc. vel
postulat aliquid ab eis vt de
bitum. Sed debent dili-
genter inquirere veritatem
quam possunt. Et si inue-
niunt sic esse notificent: vel

notificare faciant illis quibus debent se offerentes ad restitutionem. et si non inueniretur pauperibus erogando. alio est in eis ingratis crassa que non excusat dist. xxxvii. §. si. et quis deus etis non possit illa restitutio si decesserint impenitentes. prodest tamen imo necessaria est ipsis heredibus si volunt saluari. quia non remittit peccatum. de re. lu. li. vi. Si autem licita arte exercebat vel premonialia tamen habebat testator. non apparet ex fama vel scriptis de illicitis contractibus seu alieno presumere debet enim iuste adquisisse. quia nemo iudicandus est in memoriam prope salutis et divini amoris. i. q. vii. c. sancimus. et precipue in mortis articulo. Item nota quod dicit Hostiensis super titulum de usu. quod si aliqua honesta persona. puta sacerdos vel episcopus tractet inter debitorem et creditorem de satisfaciendo. et dicat creditori talis mediator. tantum faciam tibi reddi si ex corde residuum remittas. non decipias me quia mediator sum. nec debitorem cuius aie salutem quoro. et respondet creditor se ex toto corde liberare ipsum debitorem. quare non dicam ipsum liberatum non video. nec curo qualiter cumque sit satisfactor. dummodo sit

satisfactor et. Si quod mouetur in primum si faciunt in odium usurario. Si quod enim ex alia causa alij iniurietur. eodem si admittit quilibet theologus quod propter deum inter pres possit tractari. et pars eius quod deberet ex pacto remitti. alio titulo de transactis inutilis esset. et quare non idem de usuraria. Dicendum igitur et tenendum quod precipue possit vel in iudicio vel pacto ne petitum remissio fieri. et sic dicam usurarium absolutum. hec Hostiensis. Que quidem intelligo facere in foro conscientioso. non in foro conscientie. vel etiam in foro conscientie quantum ad ea que dubia essent. ut debere dari vel non quia rationes sunt ad utramque partem vel cum dubium est quantum debeat satisfacere pro dano dato. Et ad hoc faciunt rationes quas facit ipse Hostiensis. Scilicet ubi certum vel clarum est debitum vel ratione usurarum vel alterius usurpationis nisi si debitor liberaliter remittat illud quod remittit. etiam si de mille tantum decem remitteret. si hoc facit quia putat se aliter residuum non posse habere nil valz illa remissio facta etiam publico peccato que ad animam. Unde cum mercator infortunia passus fallit et occultat multa de bonis suis mobilibus. ut non quoniam

De restitutōe Liber tercius

ad man⁹ creditoꝝ. ⁊ q̄rit cō/
positiōēz cū eis d̄ minori q̄n
tate q̄s debeat. puta conue/
nit r̄ndere singul⁹ creditoꝝ/
bus ad rōez. xv. solidoz. p li
bra. cū tñ possz totū dare v̄l
cedere bonis. cui ppositiōi as
sentiūt creditoꝝes. ⁊ ita reci/
pientes liberāt eū d̄ residuo.
cū illi nō spōte s̄z coacte fece
rint illā remissionē. volentes
illa pte potius carere q̄s to/
to. q̄nimo ⁊ si cederet bonis
totalr nihil sibi refuādo. et
ñ sufficiūt bona illa ad sat̄s/
facienduz; si postea puerit
ad pinguiorē fortunā tene
tur d̄ residuo. de solu. c. odo/
ardus. De dānis dat̄s tpe
guerre adinuicē int̄ ciuitates
quō ⁊ p q̄s p̄t fieri restitutio
q̄n faciūt pactū cū certis pa
ctis ⁊ capitul⁹. Hora q̄ i q/
daz summula sic d̄z. q̄ q̄uis
sint pupilli m̄lri et absentes
q̄ nō assentiūt. et forte etiam
aliq̄ d̄dicūt ex puect̄s q̄ rece/
perūt dāna iniuste. nec eis ē
satisfactū. nihilomin⁹ tātū ē
bonū pacis q̄ q̄ hñt rēpubli
cā gerere pñt cū p̄sensu ma/
ioris p̄s subiectoz sibi pact̄s
pac̄s subdere. ⁊ licite relaxa/
re inuicē damna data. ⁊ si fi/
at relaxatio predicta: tenet ⁊

valet. Nā ⁊ h̄mō pñt etiam
p bono reipublice sibi talia
imponere ⁊ h̄mōi. q̄s gabel/
las vocāt. De bonis ho cle/
ricoz ⁊ religiosoz nō pñt la
ici facere relaxatiōez. q̄z ñ sūt
eoz foro subditi. nec d̄ bōis
ecclesiastic̄s p̄mittit eis aliq̄ di/
spositio. vt di. xvi. Bñ pñt
tñ h̄ facere p̄lati spūales ter/
raz adinuicē de p̄sensu et cō
ueniētia clericoz ⁊ religioso
rū q̄ dāna receperūt in guer
ra. Nāc aut̄ relaxatiōez q̄ ad
laicos vel clericos intelligat̄
de dānis dat̄s de rebz p̄sum/
ptis. nā res extātes vt equos
pānos ⁊ h̄mōi q̄ hñt ⁊ sciūt
sua nō esse. v̄t pura q̄z belluz
iustū nō fuit ex pte suoz. vel
si iustū ab his acceperūt a q̄
bns ñ poterāt: ip̄a tenere nō
pñt. vñ si dños. p̄pos iueni/
re pñt eis reddere tenent̄. als
si nō inueniunt paupibz ero
gare. Idē videt̄ dicēdū si d̄
iusticia belli dubitat̄. nā vbi
clara bellū iustum ē res acce
pte efficiunt capiētiū. di. i. c.
ius militare. q̄ tñ debēt iter
eos p̄porzionabilr distribui
per duces belli. vt. xxiij. q. v.
c. dicat. nisi p publicum edi
ctum datum sit vnicuiq̄ qd
capit. Panpez aut̄ ē innocē

tum nō videt tutū bona auferre: cum sint sine culpa. nisi subsit cā. cū sit aliq̄s puniendus. de reg. iur. li. vi. Pena tñ tpali frēq̄nt punit vnus p altero diuersis de caus. vt. i. q. iij. De tutoribz curato ribz negotioz alioz gesto ribz filijs familias et hmōi. q̄ extorserūt vsuras vel fecerūt rapinas fraudes ⁊ dāna no mine alieno. s. p. pupillis. patronis vl̄ patribz suis. nil tñ eoz puenit ad eos. s. ad pupillos dños vel patres eozū q̄rit vtz p eos possit et debet fieri restitutio ip̄is pupill vl̄ p̄ribz seu dñis nescientibz ⁊ inuis d̄ bonis eoz ad q̄s p uenerūt talr extorta. Rñ. dicūt qdā indistincte q̄ sic i foro p̄scie dñmō ñ imineat ide piculū vite cōscie vl̄ fame si dephēderet aut scandaluz se quat. puta qz aliq̄s credit su rat⁹ fuisse illa q̄ innocēs ē et hmōi. tales ei vt dicūt illi ñ cōuertūt furtū occulte illa recipiētes: cū pecunia fructus vel p rapinas et fraudes habitā ñ sint eoz. Et rō ē cū p efficacē cām p̄dictoz. s. tutorū curatoz ⁊ hmōi: ⁊ p inter mediū illoz tale iustū lucrū deuenit ad mag⁹ pūpilloz

patronoz vl̄ patz. ⁊ ad restitutōem sunt obligati isti mediatores iustū eē videt. vt q̄ causa illoz iniuste ablata sūt nūc iuste licentiā habeat illa satisfacere. ne ipsi de p̄po satisfacere teneant. ar. ad h̄ de reg. iuris. vbi dicit Lbryf. Om̄is res p̄ q̄scunqz causas d̄bit p easde dissoluit. p̄pterea ad hoc agendum p̄dicti tenent. ⁊ i h̄ gerūt vt ille curā sui. ⁊ illoz q̄ iniuste detinēt. aliena. Alij aut̄ p̄fecti⁹ et eāqz rñdēt p̄ distinctōez. vtz qz aut tales adhuc hñt i manibz administratiōe rerū illoz aut ñ. ⁊ in p̄mo casu pñt et debent restituere d̄ bonis illoz ad q̄s puenit lucrū. qd̄ habent p̄e manibz si nolunt remanere ipsi obligati ad satisfaciendū de suo Et hoc siue occulte siue manifeste cuz sufficiēti cautela. vt ab ip̄s non possit postea reperi. Et ad hoc videtur facere ratio p̄me opinionis cum regula illa. Dis res. Si autē nō habent amplius admiseratōez tunc subdistinguendū ē. q̄a aut p̄dicti tutores pcuratores ⁊ hmōi ñ pñt illa restituere de suo. puta quia paupes sunt aut pñt. ⁊ si nō possunt

De restitutōe Liber tercius

sufficit q̄ denūciēnt p̄ncipa
lib̄ p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras. frau
des ⁊ h̄mōi. si ignorant quo
mō fecerūt p̄ eis talia illici
ta lucra q̄ ad eos deuenerūt.
vñ ⁊ obligati sūt ad restōem
⁊ si nō satisfaciūt ip̄i p̄ncipa
les habeāt p̄positū satisfaci
endi de suo cū poterūt. Ad
accipiendū aut̄ occulte a p̄di
ct̄ ad h̄ nō tenent. nec debēt
Et rō est. q̄ q̄ ad se excusati
sunt a restitutōe rōe impotē
tie. vt. xiiij. q. vi. c. si res. q̄ ad
illos p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras vl̄
fraudes auferēdo ab eis oc
culte. p̄ hoc nō p̄uidet salu
ti eor̄ cū remaneāt obligati
in p̄sc̄ia. ex quo sciūt talia fo
refacta. nec velint satisface
re. ⁊ sic n̄ dissoluit̄ peccatuz.
vl̄ obligatio q̄ ad estimatio
nē eor̄. S̄z nec p̄r q̄s a p̄ua
ta p̄sona cogi ad restōez ma
le ablator̄. nisi p̄ iudicē eccle
siasticū vl̄ ciuilem. nec videt̄
bñ posse excusari a furto. cū
tractet rē alienā iusto dño.
cū in vsura transferat domi
niū. p̄ h̄ etiā se exponit m̄lis
picul̄ Si aut̄ tales mediatō
res de quib̄ dictū est p̄nt re
stituere. cū illi ad q̄s extorta
puenerunt nolunt restituere
q̄ p̄ncipaliter obligant̄ p̄nt

petere bñl̄iter nō p̄ coactio
nē vl̄ fraudē a creditoribus
vsuraz. vel fraudum remis
sionē. cū penes eos nō remā
serit pecunia fenebris. et illi
q̄ eam habuerūt remaneāt p̄n
cipalr̄ obligati. q̄ remissioe
obtentā libere ⁊ sponte apl̄i
us n̄ tenebunt. S̄z tñ p̄ncipa
lis nisi zeis fieret remissio. q̄
si remissionē facere n̄ vellent
tenet satisfacere de suo. ⁊ tūc
vsq̄ ad q̄ntitatē solutā p̄ il
lis poterūt occulte accipere d̄
bonis eor̄. si al̄s p̄ viā iudi
cij habere nō p̄nt. ita tñ q̄ n̄
sequat̄ scandalū vel piculuz
que sp̄ vitāda sunt. Ubi aut̄
mediator talis sic satisfecit.
debet p̄ aliquē modū cautū
declarare illi q̄ sciebat se ob
ligatum ad illud ampli⁹ nō
teneri. v̄puta si dicat se non
curare ab eo illa recuperare. q̄
ac si donasset. vel declarare
heredibus suis q̄ nō recipi
ant a tali p̄sona aliqd̄ vt de
bitum p̄ tali cā. ⁊ h̄mōi. Bo
na ei fides nō patit̄ vt semel
exactus bis ep̄igat. de regul
iuris. li. vi.

Quasienda sit restitutio
Capitulū. v.

Quantum

ad qñtū. s. cui fienda est resti/
tutio seu datio rei ablata vñ
als illicite acq̃site. Pro fun/
damēto notāda est distinctio
quā pōit Tho. ij. q. xxxij.
dicēs. Triplr p̃t aliqd eē ac/
q̃sitū. Uno mō qz id qd acq̃/
rit illicite debet ei a q̃ acq̃si/
tū z extortū est. z siue n̄ trans/
ferat dominū illi⁹ rei in acci/
pientes vt in furto z rapina.
siue trāsserat vt in vsura: tñ
cōpetit repetitio. Scdo mō
d̃r aliqd illicite acq̃situz: ita
q̃ ille q̃ illicite acq̃siuit: n̄ p̃t
illd̃ retinere. nec tñ debet illi
a q̃ acq̃siuit. qz ille s̄ iusticiā
dedit: z ille p̃tra iusticiā acce/
pit. vt in symonia z similib. in
q̃b̄ ipsa datio z acceptio est
s̄ legē. Tercio mō d̃r illicite
acq̃sitū: nō q̃ ipa acq̃sicio sit
illicita. sed illud ex q̃ acq̃rit ē
illicitū: ex q̃ transfert domini/
um. nec p̃petit repetitio. vt i
meretricio z h̄ mō: nam me/
retrix turpis agit et s̄ legē d̃i
fornicādo: sed ipa acquisitio
vel datio pecunie p̄ h̄ mōi il/
licitis nō est illicita nec p̃tra
legem dei. et s̄ pp̃rie d̃r tur/
pelucrū. De illicitis g̃sto ter/
cio mō acquisitis fm Tho.
z Ray. pōt dari elemosina. z
p̃t etiā retineri nisi sup̃fluz

p̄ fraudē vñ doli mlier extor/
serit. qz illd̃ esset restitūeduz
Et ad h̄ p̄tinet lucra facta
ex h̄strionatu illicito. ex du/
ello. ex torneamēto. ex sertis
factis de floribz z alijs h̄mōi.
qz vsus ē cōiter ad lasciviā.
ex decijs factis. ex arte marbe/
matica seu arte diuinatoria.
ex lucro negociatōis. adno/
catōis vñ medicinē i casu n̄
p̄cesso quo ad clericos. i his
dixerūt aliq̃ nō posse fieri ele/
mosynā. qz vt d̃r Prouer. iij.
Honora deū d̃ tua suba Et
itey Honora deū de tuis iu/
stis laboribz. z. xij. q. v. c. ele/
mosyna. z. i. q. i. nō est putan/
da. S̄ h̄ nō ē vex fm Tho/
mā z Ray. z alios cōit. P̄e/
dicta aut̄ capitla allegata h̄
incēdunt q̃ nō licet dare ele/
mosynas de male acq̃sitis. q̃
scz debēt certis p̄sonis resti/
tui. vñ q̃ nō d̃bet aliq̃s aliqd
facere illicitū vt det elemosy/
nam. Et q̃uis q̃dam distin/
guant vt dicit Buil. q̃ i his
q̃ phibita sunt qz mala. z nō
puniunt a iure nisi infamia.
vt meretriciū duellum z hu/
iusmodi. talia p̄nt retineri.
Sed q̃ mala sunt qz phibi/
ta a iure. vt torneastra. nego/
ciatio q̃ ad clericos z h̄ mōi.

De restitutōe Liber tercius

et talia non possunt retineri ad usum
suum sed debent pauperibus erogari.
Licet haec distinctio videatur
esse probabilis tamen quia pene sunt re-
stringende non ampliande. et quia
nimis emungit elicit sanguinem.
Bernardus. Eredo quod in predictis
omnibus casibus et similibus bonum est et
salubre quod penitens inducatur
ad erogandum pauperibus. non tamen
cogendum ad hoc. nec si non velit in
hoc est iudicandum non esse in statu
salutis. si non velit homini penam
agere vel accipere. scilicet quod homini
lucra pauperibus eroget. nisi in
casibus a iure expressis. ut in sy-
monia. Et ideo de eo quod datur
iudici ad corrumendum eum et
homini. ut infra dicitur. secundum ergo
Thomas. Summus. Ray. et Inno. de
homini debet dari elemosyna de
bito honestatis et consilii: non de
bito necessitatis salutis. et sic
intelligitur illud. xliij. q. v. quod ha-
beris. Non est illud acceptum
sic restituendum ei a quo acceptum
est. quia in turpi causa melior
est conditio possidentis. ff. de pidi-
ob turpem causam. De illicite ac-
quisitis secundo modo: videlicet cum
illud sit acquisitum non debet
ei a quo est sic acquisitum. nec tamen ac-
quiritur per se retinere. Illud
per se debet de necessitate salutis
non solum de consilio et honestate

pauperibus erogari. et huius ratio est
secundum Thomas. ii. q. lxij. quia ipsa
datio et acceptio est lege prohi-
bita. ut in symonia. Quidam
tamen extendunt istum secundum modum
ad omne lucrum in quo committitur
peccatum in dante et in recipiente
non solum in symonia: sed etiam in
pecunia accepta ex adultio.
et per usura cum quis accipit mu-
tuum sine causa rationabili. puta
ut amplius daret. et ideo soluit
usuram. Illa usura ut dicunt
qui accipit retinere non potest. ne-
tamen ei debet reddere quod dedit.
quia turpiter operatur est dan-
do mutuum ei quem nouerat non
indigere. Sed Thomas. non dicit hoc.
sed cum datio est contra legem. in dicto
autem casu datio pecunie pro
mutuo non est peccatum. sed accipere
illo modo. usurario mutuum est
peccatum. quia dat illi occasio de
mali. Unde licet peccet mortali-
ter sic mutuum accipiendo
debet tamen potius reddere illi
a quo accepit quam pauperibus ergo-
re. nisi ubi non inueniret ille a quo
accepit. vel etiam si vellet illam
usuram reddere non usurario:
sed his a quibus extorsit ipse usu-
rarius usuras pro eo satis faci-
endo pro illa parte. et tunc debet usu-
rario significare ne iterum illi
restituatur. et precipue debet hoc

facere cū licētia epi. vt si di-
ctus vsurari⁹ vellet ab eo re-
petere: epi⁹ cogat illū desiste-
re a repetitōe. ⁊ ex quo vtilit⁹
gestū est negociū ratū hñe de-
bet. nō tñ tenet ad hñ scz inq̄-
rere vñ dare hñs q̄bo debitor
est vsurari⁹. sed sufficit q̄ re-
stituatur a q̄ accepit. puperib⁹
aut erogare n̄ debet. cuz no-
uit eum a q̄ accepit. et pōt ei
dare. quod exp̄sse oñdit Au-
gust. dicēs. Nolite facere ele-
mosynas de fenore ⁊ vsuris
xiiij. q. v. nā cū dat paupib⁹
quod debet certe psonē nō li-
berat a restitutiōis obligatiō-
ne ad illā psonā. vt hñ extra
de homici. c. sicut dignū. cir-
ca si. Sz in symonia ip̄a da-
tio ⁊ acceptio pecunie est p-
hibita. Un̄ dñ. i. q. i. ca. ana-
thema danti anathema et ac-
cipiēti. nec sibi retinere valz
nec illi reddere q̄ dedit. sz de-
bet de necessitate salutis pau-
perib⁹ erogare si p̄t. vñ illi ec-
clesie in cui⁹ iniuriā data est
pecunia applicari vñ alie p-
uideri. put hñs i. ij. pre sum.
ti. i. c. i. Silr in iudicio pbi-
bitū ē iudici vñ assessori cuz
habēt certum salariū accipe
aliqd a p̄tib⁹ p iudicādo vel
nō iudicādo. vñ iudicādo be-

ne vel male. et testi est p̄hibi-
tū accipe p testimonio feren-
do. Unde Aug⁹. Ideo n̄ de-
bet vendere iudex iustū iudi-
ciū. aut testi⁹ vez testimoniu
quia vedit aduocat⁹ iustum
patrociniū: ⁊ iuriscōsult⁹ ve-
rū cōsiliū. Illi em̄ int vtrāq̄
partē ad examē adhibentur
isti ex vna prepsistūt. xiiij. q.
v. c. nō sane. Quod ḡrecipit
iudex p hñmōi vñ testi⁹ p se re-
tinere n̄ potest. sz debet resti-
tui illi q̄ dedit: si iuste dedit
puta vt iuste iudicaret inten-
dens redimere quodāmodo
veratōez suā. Un̄ Aug⁹. in
dicto. c. nō sane. Ille solz ma-
le sibi ablatā pecuniā repe-
tere q̄ iustū iudiciū em̄it qm̄
venale esse nō debuit. Sz si
pecunia data fuit iudici ad
eum corūpendū. vñ testi ad
falsum testimoniu dicendū.
vñ alicui ad falso accusandū
vel aduocato ad iuste aduo-
candum: illi datorī reddi nō
debet. qz turpiter dedit nec si
bi retinere dñ: sz paupib⁹ elar-
giri. vñ illi i cui⁹ iniuriā data
ē. ⁊ p̄cipue si ex hñm̄issis iu-
stā causam habentur hec in
dicto capitulo. non sane. p-
ut ibi norat Joban. an. ⁊ Ar-
chid. et. xi. q. ij. ca. qui recte.

De restitutōe Liber tercius

z Inno. extra de immuni. ec-
cle. qz pleriqz. Ray. z Host.
in su. Silt inferiores offici-
ales vt nūcū missi et hmoi si
aliqd extorqūt p improbita-
tē vt denariū puū z hmoi. te-
nentur paupibz erogare. z h
vbi certū salariū recipiūt. vt
dicit glo. in. c. nō sane. Nam
cū salariū sufficiēs recipiūt.
si qua extorqūt debēt resti-
tuere si ē qd notabile. z idem
videt discendus de notarijs:
camerarijs z hmoi q officio
suo erigūt aliquid a psonis.
Si em hnt sufficiēs salariū
tenent ad restitutōez eoz q
accipiūt. nec videt excusare
psuetudo cū sit irratiōabil.
ar. xxiij. q. i. ca. militare. vel
paupibz erogare. si ē facili n
p̄t iueniri. Si hō salariū nō
haberēt vl n sufficiēs credo
q psuetudo excusaret. qz ne-
mo cogit suis stipēdijs mili-
tare. ar. insup d̄ his q accipi-
unt pecuniā ab accusat̄ vel
incarcerat̄ anteq̄ pferat sen-
tētia d̄ eos vt intercedāt p eis
z liberent. Sciēdū q si ac-
cusati vl incarcerati sūt cul-
pabiles. vñ et merito p̄dēnā-
di. illā pecuniaz nec reddere
debēt datoribz. qz turpis de-
derūt n̄ sibi retinere pnt. qz

turpiter acceperūt ipedien-
tes iusticiā. sz obēt paupibz
erogari. ar. xxiij. q. v. q̄ habe-
tis. Si hō sūt inocētes z ad
redimēdā suā verationez de-
derūt et pcurādā sui liberati-
onē. si intercessores eoz sunt
officiales salariati. als pecu-
niā p h receptam reddere de-
bent vl paupibz erogare ni-
si data fuisset p modū doni
z liberalitat̄. et p̄cipue p li-
berationē. qz tūc retineri pos-
set. ar. i. q. ij. c. sicut ep̄m. z si
milit si intercessores n sūt offi-
ciales salariati sz puate pso-
ne laborādo p hmoi iusta li-
beratiōe iuste faciūt. z qd eis
dāt iuste retinere valēt. Itē
de pecunia data p adulterio
pmisso vl cōmissōdo. Quis
qdā dicāt q d̄ dari non ei q
dedit. nec sibi retineri. sed ei
dari in cui⁹ iniuriā data ē. s.
marito. si vxor ei⁹ commissit
adulteriū: ex q̄ pecuniam ha-
buit videt q potius debeat
paupibz erogari. nisi ille ma-
rit⁹ esset paup. qz ppter pau-
pratē posset etiā cōfessor ipsi
mlieri tāq̄ paupi dimittere.
Et silt d̄ viro pmissōte adul-
teriū q ad vxorē caste vinētē
z vidē eē i hmoi q̄ idē ius si-
cut z i turpi lucro. vt i mere

tricio. qđ etiā pōt retineri sic
acq̄sitū: nisi q̄ leges p̄hibēt
adulteria et puniūt. nō autē
simplicē fornicatiōez et mere
tricia. Nihilomi⁹ d̄ pecunia
data p̄ adulterio nil statuūt
sicut de pecunia symoniacā.
et alijs h̄mōi. vñ paupib⁹ ero
gari pot⁹ iducēdi sūt. xiiij.
q. v. c. nō sane. De acq̄sitijs
p̄ ludos fortune extra illos
casus in q̄b⁹ debet acq̄situm
p̄ h̄mōi restitui: debēt paup̄i
bus erogari. q̄m̄q̄ etiā possz
sibi retinere. S; d̄ h̄. s. e. li.
ti. i. De illicite acq̄sitis p̄mo
mō. i. cū debet illd̄ acq̄situm
ei a q̄ acq̄sitū est. vt in furto.
rapina. vsura. et h̄mōi. regla
ē q̄ h̄mōi sūt restituēda spo
liatis. siue sint dñi illaz rerū
siue ad eos spectet dñmō cō
stat rem non fuisse ablata. vt
accidit in pignore deposito
cōmodato. et h̄mōi. licet enī
tales q̄ h̄nt pignora depōsi
ta et h̄mōi nō sint dñi illarū
rerū. tñ ex honesta cā illa te
nent. iō his debēt restitui ta
lia ablata nō dñis ipsaz rez
et sic intelligo illd̄. iij. q. i. c. re
integrāda sūt oīa spoliati. ex
tra de resti. spoli. p̄ totū. Si
autē res ablata est ab eo q̄ iu
ste habuerat. puta p̄ furtum

vl̄ p̄ rapinā. restituēda ē do
mino illi⁹ rei: nō illi furatori.
S; uis autē malefaceret tal̄ re
stituēdo furatoria a q̄ ip̄e ac
cepat. et nō dñō rei ip̄i⁹ que
nouit. tñ p̄m̄ Uber. liberat⁹
ē ab obligatiōe restitutiōis.
q̄ reposuit re i p̄stinū statuz
et gradū. Quidaz tñ dicūt q̄
illud qđ acq̄rit ex vsura mē
tali tñ: nō d̄ illi restitui qui
dedit. q̄ a se voluntarie ab
dicauit. nec tñ sibi d̄z retine
nere. q̄ p̄tra legē accepit. ex
tra de vsu. ca. p̄suluir. sed d̄z
paupib⁹ erogari. ar. c. sic di
gnū. extra d̄ homi. d̄ vsuris
c. tū tu. S; ista iura iducra
vident esse p̄ talē opinionē.
nā ibi d̄z qđ debēt ablata re
stitui eis q̄z fuerūt si repiun
tur. vl̄ eoz hereditib⁹. n̄ aliqd̄
ius nec aliqd̄ doctor solēnis
facit istā distictiōez in vsu
rā mētalē et p̄ctonalē vt p̄
ma debeat restitui ei q̄ dedit
scđa autē n̄ s; paupib⁹ erga
ri. S; sicut indistincte dicit
Aug⁹ de acceptis p̄ furtum et
rapinā qđ debēt restitui: non
dari paupib⁹ sic idēns. Qui
contra ius societatis huma
ne. furtis. rapinis. inuasiōi
bus. oppressiōibus aliq̄ ab
stulerūt reddenda potius q̄

De restitutōe Liber tercius

donāda censemus. exēplo za-
chei. xiiij. q. v. ca. nō sane. ita
z idistincte dicit idē d vsurs.
Nolite elemosynas facere d
vsurs. q. ca. d. q. si dicat. h^c red-
dēda sunt nō paupibz dāda.
cū. s. inueniunt q dederūt ip-
sas vsuras. Et cū dīz q q de-
dit vsuras volūtarie illd a se
abdicauit. Rū. q si dedit ex
liberalitate et p moduz doni
vez eet. z tunc recipiēs h sci-
ens n̄ tenet restituere n^c pau-
peribz dare. S3 si dedit rati-
one mutui pncipalr non ab-
dicauit illd voluntarie: sup-
plez p ditionate. ne mutuas
reputaret se grauātū: z istuz
ingratū. z sic alia vice n̄ inue-
niet mutui. z idō sibi d3 re-
stitui vsura. Si aut nil acce-
pit vltra sortē: q. n̄ h n̄ intē-
deret. i. nullo tenet nec illi n^c
paupibz. Pro h mōi autē
maiori declaratiōe sciendū q
in re que debet restitui se ali-
qs triplr pōt habere. qz aut
ē verus dñs. aut heres eius
aut solum est dispēsator cir-
ca ipaz rem. et in primo casu
cū sc3 est ver⁹ dñs rei ablate
d3 sibi restitui si p. iij. q. i. c.
reintegrāda. z fere p totā q-
stionē. Et hoc nisi iusto bel-
lo v^t iusto edicto impiali v^t

eccliaſtico ille cui res subla-
ta est puaref iure rehabendi
simplr. vel ad tps. nā cū con-
tingeret hoc. puta qz tāqz he-
retic⁹ cōdēnat⁹ ē dñs rei. vel
de crimine lese maiestatis con-
uict⁹. in qbz casibz oīa p fiscā
tur post iniam sup h nō sibi
s3 fisco debent oīa sua appli-
cari. extra d here. c. ex cōica-
mus. Insup si dñs rei abla-
te nō h3 administratōez bono-
rū suoz: vt pupill⁹: debet il-
lud reeddi tutori v^t curato-
ri. In scdo hō casu. s. cū legi-
tim⁹ heres ē sibi debet abla-
ta restitui. s3 cū tali distinctiōe
fm Raym. qz si heredes sūt
ples vniciqz fm pportōes
sue hereditarie pris restituē-
dū est. Si aut heres i aliq de
terminata qntitate cōstituit⁹
sit puta i caplo v^t domo et
nō plus. tūc restitutio n̄ fiet
heredi. sed illi v^t illis qbz re-
stator cōmisit dispēsatiōem
bonoz suoz. Si hō defun-
ctus in morte sua oīa bona
sua legauit paupibz z p f f lo-
cis qbz illa legata sunt acqri-
tur ius in bonis d f fcti p f fti-
bus z futuris. vñ z eis debz
restitui. In scio casu. s. cū est
dispēsator rez. vt epi z aliq p-
lati eccliarū z gubernatores

hospitālū ē distinguendū. qz
cū dāt aliq alijs. aut dant de
rebus suis p ppijs. puta p pmo
nialibz vlt p industria acquisi-
tis. sicut scripture doctrine et
bmōi. et de bmōi dādo qbus
cūqz etiā mal vt meretricibz
et histriōibz qbus gūit peccēt
vt illud. lxxxviii. di. c. dona-
re. tñ nō tenent ad restitutōz
nec illi q bmōi recipiunt ab
eis fm Ray. et Buil. aut dāt
de fructibz eccliaz suaz et lo-
coz pioz ad mēsam coz seu
vsum spēalr deputatis. et tūc
etia male vtēdo et dādo ma-
le faciūt. n tñ tenent ad resti-
tutionez ipi: nec q recipiunt
ab eis: nisi reciperēt p ptoz/
siones fraudes et violentias
et bmōi: tūc tenerent. et s fm
Thomā. ii. ii. q. clxxxv. et fm
Buil. Aut dāt d bonis eccle-
sie deputatis ad cultū diuinū
vt capitulo distribuēdis. aut
paupibz erogādis specialit.
vel cum etiā multiplz omi-
tunt dispensatiōi sue sine di-
stinctiōe sibi deputatoz ad
vitā ab alijs. et tunc si dāt cā
necessitatē seu elemosyne bñ
faciūt. nec ipsi tenent. n qui
recipiunt ad restituēduz nisi
darēt de his q sunt distincte
deputata clericis. qz tūc tenē-

tur eis de eo qd abstulit ab
eis. qz nō dāda ē elemosyna
d aliēo. xiiij. q. v. c. neq. Si
dāt psonis honestis p patro-
cinio et labore quē ipēdūt ec-
clesijs etia laudabilr faciūt
fm qntitatē laboris et indu-
strie. Ecclesiasticis est vtilita-
tibz fuites ecclesiastica optz
remūcratiōe gaudere. xij. q. ij.
c. qd cūqz. Nec g plati dantes
nec recipiētes p bmōi tenent
in aliq restituere. Sz si dant
rōne penetele cū tñ nō indige-
ant. vel cā fauorē bñani erga
pncipes n faceret ad redimē-
dā veratiōez q ad tyrānos et
siles. vel dāt cā turpitudinis
vt meretricibz et bmōi. tñ ten-
tur ad restituendum que sic
male dederūt. nō quidem de
bonis ecclesie. sed de bonis
patrimonialibz si habent. vlt
per industria acquisitis. Illi
etia qui sic talia q alijs de-
bebant male accipiunt. tenē-
tur restituere. nisi ipse qui de-
dit satis fecissz. Tho. vbi. s.
debēt autem dare vel succes-
sori eius qui dedit. vel in vti-
litatem ecclesie cōuētere cū
licentiā superioris: vel paup-
bus erogare. si illa paupibz
debebantur. Qui aut recipi-
unt a religiof ppter iniustā

De restitutōe Liber tercius

causam. vñ sine licentia sup^l
oris debet restituere plato ip
si⁹ monasterij. vñ oneris. vel
als in utilitatē mōasterij cō
uertere vñ expēdere. p̄cipue
si ip̄e plat⁹ fuit q̄ male dedit.
In oī autē casu ex sup̄dictis
debet fieri ita q̄ p̄c̄m qd̄ est
occultū n̄ manifestet. et ita q̄
n̄ sequat mai⁹ scādalum. ar.
disti. xij. c. duo. Qui autē te
nent alicui ecclie vñ loco pio
debēt illd̄ dare gubernatori
seu rectori ei⁹ loci: nisi illere/
ctor n̄ h̄ret iustū titulum sed
vsurpatū vñ p̄babiliter cre
dat male vsurū. tūc em̄ pos
set i utilitatē illi⁹ loci ouerti
vñ successorī reservare.

Cur sienda sit restitutio

Capitū. vi.

Wantuz

q̄ ad sextū. s. cur sit fi
enda restō. Ad h̄ be
at⁹ Tho. ij. q. lxij. assignat
rōez. vñ qz restitutio ē act⁹
iusticie. ad iusticiā autē bñdā
et exercēdā q̄libet tenet. Lō/
sistit autē iusticia in qdā eq̄li/
tate q̄ tollit p̄ vsurpatōez et
detentiōez aliene rei. et repari
n̄ pōt nisi p̄ iteratā dationez
seu p̄ assignatōez rei ei cui⁹
erat si p̄. et idō tenet restitue

re. S; nota q̄ sicut q̄libet q̄
ē sui iur⁹ p̄t donare rez suam
ita p̄t etiā remittere rem sibi
obitā grat⁹ et relaxare suo de
bitōri. q̄ remissio siue dona/
tio libere facta sine fraude et
coactiōe postq̄ facta ē p̄ pe
nitentiā n̄ p̄t fuocari. vt dicit
Ray. ar. vij. q. i. c. q̄ p̄ciosū.
S; sciēdū q̄ illi q̄ ponūt se i
manibz creditorz p̄mittendo
seu offerēdo se ad dandū qd̄
peterēt. rogātes tñ q̄ totum
vñ p̄c̄ dimittāt. s; n̄ intēdūt
restituere. imo sperāt q̄ p̄ n̄
bilo vñ modico q̄etabūt. als
nō se ponerēt in manibz eoz
a p̄c̄o qd̄ rapine vsure seu
alteri⁹ male vsurpatōis nō
sunt absoluti. qz p̄c̄m p̄ pe
nitentiā et p̄fessionē dimittit
quā illi p̄e nō h̄nt. S; vtrū
absoluti sint a debito seu ob
ligatōe restituēdi. distinguē
dū ē fm̄ Egidij in q̄libz. q̄a
si creditor p̄pria volūtate et
liberalitate dimisit et dona
uit nō curās q̄ debitor intē/
deret nō tenet ip̄e debitor am
pli⁹ restituere: si h̄ ei clare cō
stat. Sec⁹ autē si creditor de
cept⁹ vñ coact⁹ vñ despat⁹. i.
q̄ nunq̄ sperabat se illud de
bitū ab eo posse h̄re vel non
posse h̄re totū. et idō poti⁹ vñ

luit hñe pñe qñ nñbñ dubitñs
 nenñbñ hñet si totñ vellz hñe
 Talis emñ remissio nñ valet.
 7 adhuc obligat ad restituē/
 dñ. Sz qñ hec matñia ē mltñ
 vtilis 7 necessaria sciri. 7 ī fre
 qñti practica. īo seriosi 7 ple
 ni 7 tractāda. 7 qñ sentiāt do/
 ctiores in hñ referēdñ. Cñ qñ
 rit vtz vsurario vel cuilibet
 alteri qñ hñ aliena sufficiat in
 foro pñcie remissio sibi facta
 ab his a qñbñ extorsit vsuras
 vl alia male ablata. vl ab he
 redibñ eoz si illi nñ viuñt. Rñ
 def diuersimode a diuersis.
 vt in. s. seqñtibñ. Sitar. de se
 nis asserit qñ hñs male abla/
 ta nisi reddat aut sufficiētez
 faciat cantionē nñ pñ libera/
 ria sua obligatiōe pñ aliñ mo
 dum cñ pñ aliqñ mō restituere
 nec emñ pñ debitñ deobligari
 Et pmo nec pñ viā remissio/
 nis. Secdo nec pñ viā satisfā/
 ctiōis. Tercio nec pñ viā libe
 ratiōis. Quarto nec pñ viā
 trāslatiōis. Quinto nec pñ viā
 donatiōis. Sexto nec pñ viā
 renūciatiōis. Septimo nñ pñ
 viā conuētiētie 7 discretiōis.
 Inducit ad hñ has rōnes qñ nñ
 vident mltñ vrgere. sed sine
 mltā difficultate solui pñt pñ
 eos qñ tenent qñ absqñ actuali

restitutiōe pñ tolli obligatio
 male ablatoy ab eo cui obli/
 gat pñ quēlibet boyz modoy.
 dñmō nil fiat in fraudē vel pñ
 metū vel pñ despatōez. s. nñ re/
 habendi. sz libere spōte gr̃is
 7 sciēter. Si emñ fraudulēter
 vl coacte bñmōi fieret tal de/
 obligatio locū hñ qñ dicit 7
 nñ alit. Qñ nñ possit tolli talis
 obligatio pñ viā remissiois
 nisi restituat. pñbat sic. Null⁹
 ē capax remissiois nisi a pec/
 cato pñs dñstiat. sz bñs rem/
 male ablataz qñ diu remanet
 obligat⁹ ad reddēdñ non dñ
 dñstiere a pctō. qñ nñ est capax
 remissiois. 7 pñ pñs obligatō
 illa tolli nñ pñ pñ viā remissio/
 nis. Ad qñ facit regla Pctm̃
 de reg. iu. li. vi. Restitutio ei
 pñ quā obligatio tollit ē pre/
 uia remissioi. vnde nñ videt
 remissio fieri nisi pñ restitutio
 nñ tollatur prius obligatio.
 Sz ad hñ rñdet. maior pñ in/
 telligi duplt. Uno mō vt in/
 telligat de remissione debiti
 rei ablate. 7 sic videt falsa. nā
 pñ alicui remitti debitum si
 vult creditor libere 7 sponte
 qñuis ille dñstoz non inten/
 dat dare. 7 non sibi amplius
 obligatur fm Egidium.
 Secudo modo vt itelligas

De restitutōe Liber tercius

de remissione peccati: et tunc
ē ha maior: et minor falsa. nā
habens male ablata si nō pōt
restituere vllō modo rema/
net obligat⁹ ad restitūnez cū
poterit. extra d solut. c. odo/
ardus. et tñ desistit a pctō si
penitet et pponit restituere i
futurū. Sed si pōt restituere s3
male. et h incēdit facere si cre/
ditor nō remittat. tal etia ad
huc remanet obligat⁹ ad re/
stituēdū. et tñ desistit a pecca/
to penitēdo. Et qd pēdet ex
regla Augu. peccatū. q resti/
tutio ē pua remissiois. verū
ē de restitutōe nō solū actu/
ali sed etia mētalī: et in pposi/
to et in equalēti. Qd nō colla/
tur p viā satisfactōis pbat
sic. Satisfacere ē pctōz cau/
sas excidere: et eoz suggestio/
nibz aditū nō indulgere. d pe/
dist. iij. circa pnci. Cū g abla/
tio et detētio rei. s. pcti sit per
oppositū suū. s. restōem. igit
nisi restituat nō videt posse sa/
tisfacere qntūcūqz acceptet
creditor. Insup cū p satisfac/
tōez nō solū reparet amici/
cia sed etia eq̄litas iusticie q
ablata erāt p vsurparōnez et
detentōez alienoz nisi collat
cā iniusticie et inequalitatē q
sit p restitutōez subtractorū

dū creditori reddit⁹ qd min⁹
habebat q̄s debebat ab ipso
vsurpatore q pl⁹ habebat q̄s
debebat non repabit iusticie
eq̄litas. et sic nō fiet satisfactio
nisi reddat ablata. Satisfac/
tio em̄ fieri d3 p ipm debito/
rē q violauit iusticiā vsurpā/
do aliena. nō p creditorē. Ad
h rñderi pōt q vtiqz pcti cau/
sa excidi nō pōt nisi p restitu/
tōez. sed restitutio nō solum
fieri pōt actu s3 etia mente et p
posito. als q nō pōt restituere
cū nil habeat: seq̄ret q nō
pos3 satisfacere p pctis. qd
ē falsū. Silr etia eq̄litas iu/
sticie repari pōt nō solū p actu/
alē restōez. sed etia p aliū mo/
dum. p quem creditor vl iu/
riam passus reputat sibi sa/
tisfactū. Fit quoqz in hmoi
remissioe satisfactio p debi/
torē q violauit iusticiā dum
bz animū parat⁹ et se offert
ad restituēduz si nō remittit.
Tercio pbat q non collat p
viam liberatōis sic. Lbry/
so. dicit extra d reg. iij. c. Dis/
res per quas cūqz causas na/
scitur p easde3 dissoluit. S3
obligatio talis iniusti deten/
toris nascitur per solaz eius
deprauatam voluntatem. s.
rapiendo vl tenendo vl deti

nendo re alienaz. g. dissolui n̄ poterit nisi p voluntatē scz rectificatā. s. in restituēdo ablata. 7 sic videt q n̄ sufficiat volūtas ei⁹ cui fieri d̄z restitutio ad tollēdū obligatiōez cū nō fuerit cā ipsi⁹. Ad qd r̄nderi p̄t q volūtas depuata vsurpatōis rectificari p̄t nō solū p actualē restitutōez sed p intētiōē voluntariā restituēdi si ille sponte nolu erit remittere. 7 sic n̄ solū volūtas creditoris s; 7 debitoris volūtas q̄ fuit cā obligatiōis pcurrit ad liberāduz obligatorē dū se offert ad satisfaciendū creditori ad placitū. Quātū ad q̄rū. s. p viā trāslatiōis 7 acq̄sitiōis dominiū pbat q nō possit tolli obligatio sic. Presupposito q i vsura nō trāsserat dominiū fm q̄dā r̄cū assumit talē regula. Null⁹ p̄t in re detinēda iniust⁹ titul⁹ aduenire nisi p̄us iust⁹ auferat titul⁹. nā iniust⁹ titul⁹ auferri n̄ p̄t absq̄ h q iust⁹ titul⁹ acq̄rat. et econuerso. 7 idcirco erit alia actio p quā iniust⁹ titul⁹ tollitur 7 p quā iust⁹ titul⁹ acq̄rit. Nullus ḡ aduenire poterit iust⁹ titul⁹ p aliqm actiōē nisi ei auferat iniust⁹ titu

lus p aliā actiōem. S; illis q̄ acq̄rūt dominiū in re detinēda aduenit iust⁹ titul⁹ per dominiū acq̄sitiōez. g. si p̄us habuit iustū titulū p rei aliene vsurpatōez et detētiōez optz q̄ dict⁹ titul⁹ iust⁹ auferat p eiusdē rei restōez aut dominiū acq̄sitiōez. 7 sic n̄ est capax dominiū a n̄ restōez. et mltro forti⁹ in furs 7 rapinis in q̄b fm oēs nō trāssert dominiū. S; ad h̄ r̄ndet q ad hoc vt dictū ē restitutio per qm auferit iniust⁹ titul⁹ i foro p̄scie fieri p̄t nō solū manu aliter sed etiā mētrā. dūz. s. ē parat⁹ reddere realr si non vult dimittere. et sic ablato i iusto titulo p spontaneā 7 liberam remissionē creditoris acquirūt dominiū. Quātū ad q̄ntum q nō possit tolli p viā donatiōis pbat sic per has ppositiōes. Ille cui restitutio fieri debet donare n̄ p̄t prius q̄ sit restitutus 7 ip̄e iniuste detinēs aliena anteq̄ restituat ablata certificari n̄ p̄t d̄ tali donatiōe vix sit vera donatio. p̄mā sic pbat. Donatio nisi sit libera n̄ ē donatio. ff. d̄ adimē. l. e. ga. l. rem legatam. Iste autē qui talit̄ donat. scz anteq̄ sit

De restitutōe Liber tercius

restitutus non libere donat:
qz nō libere illud hz. cū non
actualr habeat. Et si dicat
q libere restitued⁹ p^r h^re z p
p^rns libere p^r donare. qz detē
toz bonoz suoz parat⁹ ē red
dere. Tal^r instācia nīhil valz
qz restitued⁹ certificari nī p^r
q talis habēs sua male abla
ta sit par⁹ ad ea restitueda. ni
si ea statim cū pōt reddat. v^r
p eis reddēdis sufficiētē cau
tionē faciat. qd p^rinet ad se/
cū dā ppositionē. Nam z si vi
deant aliq signa qb se para
tū ad satisfaciēdū oīdat nō
pbat esse sufficiētia cū illis
vri possit. ita ille q nō hz in/
tentionē restituendi sicut ille
q hz. z talis alienoz detētoz
iniust⁹ cui donatio sit aī re/
stitutōez: nō pōt eā vt veraz
donatōem acceptare v^r acci
pere cū bōa pscia. Ad qd re/
spondet q donari pnt nō so
lū res habite. s; etiam iura z
actōes z q sperant h^ri. nec p
pterea p^r dici q nō sit dona
tio liba. qz res actu nī habet.
Et cū h^r negociū agat z di
scutiat f^rm forz pscie vbi cre/
dendū est cuilibet p se z p^rtra
se. Et nemo sit arbitrad⁹ im
memor ppe salutis. vt d^r. i.
q. vii. sancim⁹. ex q obitor of

fert se paratū ad restituēdūz
si vult rogat tñ vt donet nō
coact⁹ nō decept⁹. s; sponta
ne⁹ p^r sibi p^rsuadere z crede/
re libere donasse. p^rcipue cuz
nō egeat multū. nec em^r p^rsu/
mit de facili qd p^ricere sua z
donare. Quātū ad sextū
q nō possit tolli p viā renun
ciatōis pbat sic. vbi renun
ciatio nō habet locū: obliga
tio tolli nō p^r p viā renūcia/
tōis. sed anteq^r fiat male ab
latoz restitutio: non pōt ille
cui restitutio fieri d^r renūci/
are. q nō pōt tolli obligatio
detinēt^r aliena iniuste p viā
renūciatōis. Maior ē nota.
minoz pbat^r: nam renūcia
tio illa q fit a spoliato anteq^r
restituatur ipsa decernit eē nul
la. sicut patet. iij. q. i. c. epis. z
extra de resti. spoli. c. sollici/
te. z hoc ideo. quia p^rsumit nī
libere fieri. qz nō ē verisile q
sponte iuri suo renūciauerit
q renunciat spoliatus. Sic
in pposito videt^r dicendū q
creditor renunciās non resti
tutus non videtur sponte re
nūciare sed vt coact⁹ z h^rmōi
Ad qd rīdetur q ea q p^rinē
tur i dicit^r capitul^r hnt locuz
in foro p^rtentioso vbi pcedit
p p^rsūptionem. s; i foro pscie

etiā spoliat⁹ p^t renūciare lu-
ri suo vt i pposito. p^terea eo
ipso q^d offert se ad restitutōez
si vult iaz reuētit et restituit
cū iuri suo. Quantū ad se
primū q^d nō possit tolli p^t vi
am pueniētie z discretiōis p
bat sic. Supposito dicto re-
gule. p^tm. li. vi. Obligatio
illa q^d iniūst⁹ detētor alienoz
ē obligat⁹ ad restitutōez. ne-
cesse ē q^d tollat p^t viā restituti-
onis vl⁹ aliam eq^d pollētē. Et
q^d rēdo q^d sit via eq^d pollens re-
stitutōi. si dicat q^d sit remissi-
onis via vl⁹ donatōis. sequi-
tur int⁹ alia istō incōueniens
q^d p^t dici restitutō. z tū i pos-
sessiōe minime possit⁹. q^d pa-
ter eē falsum p^t illō q^d habet
ff. de vbo. sig. l. plus ē. d^r em
ibi q^d restituere ē nō solū pe-
cuniā rei p^tbere. sed etiā pos-
sessorē facere: fructusq^d red-
dere. quapropter null⁹ p^t di-
ci restituere nisi in possessione
fuerit p^tstitutus. Si g^r remis-
sio q^d sit antē restitutōez eq^d
poller restitutōi ipi. sequit⁹ h⁹
incōueniens q^d etiā nō possit⁹
in possessiōe dicetur restitu-
tus. S^z ad h⁹ rūdet q^d in fo-
ro p^tscie z ab Aug. nō sumit⁹
ita stricte restitutio sicut i fo-
ro p^terioso fm iura. Nam q^d

modo cūq^d impleat volūtas
creditoris a d^rbitore d^r resti-
tutio facta. z cū q^ds cedit bo-
nis. etiā aūq^d ponat eos i
possessionē nō restituit q^d ad
p^tsciaz. Querit v^tz vsurario
vl⁹ cuiusq^d alteri q^d h^z aliena
sufficiat i foro p^tscie remissio
sibi facta ab his a q^db⁹ extor-
sit vsuras vl⁹ als q^dcūq^d male
ablata. Hāc q^dstōez d^r vsuri
Lauren⁹ in tractatu formā
pus recitat opinionē docto-
rū. Dicit g^r glo. z i reglā. pec-
catū: tenet q^d sic. S^z dicim⁹
ibidē p^tra. f. q^d nō sufficit ni-
si pecunia sit restitutōi para-
ta. Aliquoz v^to theologozū
opinio fuit q^d etiā nō sufficit
q^d res sit para restitutioni. s^z
etiā optet q^d offerat. Jo. an.
ibidē sup glo. demū assumit
viā mediā dicens. q^d aut ge-
rit in mēte vsurari⁹ restituere.
z remissio sufficiat. aut nō.
z tūc sec⁹. S^z Fede. d^r senis
in ope suo formāt i distincte
opiniōez dicte glo. sic dicens.
Si is cui debēt restitui pe-
cunie vel male ablata nō co-
act⁹ vel deceptus nō circum-
uentus z ol⁹ dolo z vi et calli-
dicate z metu cessantib⁹. etiā
p^tecib⁹ vel seruitor⁹ exhibi-
tione inductus debitas sibi

De restitutōe Liber tercius

pecuniā non oblatā nec restitutiōi paratā vsurario dimittat: liberat⁹ est vsurari⁹ a restitutiōe. nō tñ a pctō qđ cōtraxit exerceudo vsuras. nisi z d illo pctō pñiaz agat. Po test etiam dici qđ plus ē qđ si vsurario pfeuerāte in crimine z nō disposito ad aliqm restitutiōez. is qđ debet recipere vsuras remittat illas pprio mortu. vel ad petitiōez vsurarij: liberatus est vsurari⁹ a restitutiōe rei: z si nō a peccato. qz d h optz satisfacere dō p pñiam. hec ille. Nāc opinionē videt firmare Dost. i. sum. z Archi. i. c. ij. d vsuris. li. vi. sup dōo satisfactum. dicēs. Satisfactū accipimus quōcūqz volūrati creditorz satisfiat. Idē Lap⁹. Idē autē Lau. sic pcludit. vt tollat oīs dubitatio an sit vel nō sit liber anim⁹ remittēs. z p pse qns clara pscia vsurarij. Et vt facili⁹ inducant boies ad petitiōez. z de cetero a talibz abstineāt. cautū ē pdicare qđ nō sufficit remissio facta. qđ nō se disponat ad satisfaciēdū: si nō remitteret creditor. z caut⁹ qđ optet qđ pecunia sit restitutiōi para. z cautissime qđ offerat pecunia. vl qđ pl⁹

est qđ ponat in manibz creditoris. Sz d iure z i foro pscientie puto illā glo. cui⁹ opinionē sequit Fede. vt dictū ē esse verissimā. z ad h iducit ipse Fede. ples rōnes. Et pma est talis. In maioribz criminibz sicut ē in crimie furti vl rapine vl violētie. re furtiua vel rapta remanēte apud furē vl raptorez de volūtate dñi purgat viciū furti vl rapine sine aliq restitutiōe. vt. l. si fur. d vsu. in pn. z. ff. d p. ca. l. si certe. ergo purgat viciū vsure remanēte vsura apud vsurarium de volūtate dñi. Et qđ illa sint maiora crimina patz ex maiortate peñe siue agat ciuili⁹ siue criminali⁹. Graui⁹ autē ē pctm qđ gñi⁹ puni⁹. vt. xxiiij. q. i. c. nō offeram⁹. Scda rō est. qz in crimine vsurarij et i alijs maioribz sufficit facere cōdignā satisfactiōez vl emēdatiōez. extra d rapto. c. i. vt sit qđ liberat⁹ a pctō. c. qnto. extra d vsu. Sz satisfactū intelligit quōcūqz desiderij creditorz impleat. etiam si nō soluat. ff. qđ satisfda. co. l. i. Tercia rō ē que videt fm eū insolubilis Sunt quidam speciales casus in quibz obligatis ad re

stitutioes n̄ sufficit remissio.
vt. c. exigit. de cēsi. li. vi. 2 ibi
de h. g. i. alijs casibz stabit re/
gula q̄ sufficit remissio. Idē
tenet Pe. d. pal. i. iiij. di. xv.
q̄ dicit q̄ obligat? restitutiōi
excusat p̄p̄t remissionē cre/
ditorz. qz p̄ acceptatiōez tol/
lit. 2 h̄ nisi sit talis p̄sona q̄ n̄
habeat administratiōez. v̄l q̄
nō pōt donare. nec p̄ p̄ns re/
mittere. qz remittere ē dare.
Itē q̄n̄ in iure ē cautū q̄ re/
missio nō valeat tūc n̄ excu/
sat sicut in iudice delegato q̄
munera 2 expēsas recipiens
v̄l extorquēs tenet reddere
nulla p̄tū remissioe sibi p̄su/
tura. extra d̄ rescp. c. statutū.
li. vi. Et de visitante iure or/
diario recipiēte mun? ad cu/
ius duplum restituendū te/
net extra de cēsi. c. exigit. li.
vi. Nec Pe. q̄ si q̄s obijce/
ret regulā. Nō dimittit pec/
catū rē. qd̄ est v̄bū Aug. 2 re/
stituere ē rē in p̄stinū statum
reponere. v̄n̄ non videt̄ satis
facere r̄missio. Ad qd̄ r̄ndēt
p̄dicti Pe. Lau. p? Fede. q̄
Aug? i dicta reglā n̄ habu/
it respectū ad strictā signifi/
catōez v̄bi. s. ei? mēs ē v̄bis
p̄ferēda. extra d̄ h̄. sig. c. itel/
ligēda fuit. q̄ si offendisti p/

rimū tuū rapiēdo. furando.
vsuras extorq̄ndo. recedēt/
es te cū ip̄o. et cōit̄ qz hoīes
non iactāt pecunias suas. s. 3
volunt sibi restitui res abla/
tas. p̄p̄tea Aug? se feculit ad
v̄bū restituat. Q. aut̄ sic itel/
lexerit Aug? oñdit mltiplr
Nec ille. Qd̄ at̄ dicit Lau.
s. s. esse p̄dicādū nō sufficere
remissionē nisi siat̄ ea que di/
cūt diuersi nō videt̄ tutū v̄l
cautū. Nā ex tali p̄dicatiōe
ita p̄r seq̄ piculū aīaz sic cau/
rela. Sicut em̄ p̄dicatoz dz
sibi cauere a p̄dicādo ea que
h̄nt hoīes lducere ad malū.
2 ab alleuiādo mala. ita d̄bz
cauere a p̄dicādo scrupulosa
2 ardua. q̄n̄ cōis opinio ē in/
p̄trariū. h̄ em̄ cēt inijcere laq̄
um aīabz. qd̄ fieri n̄ dz. xxvij
q. i. c. viduas. Audiēdo ei ra/
lia 2 n̄ seruādo cū ex auditis
format sibi p̄sciam h̄ sibi ne/
cessario fidū q̄ bz h̄mōi re/
missionē. 2 ex difficultate no/
lit ponere se ad faciēdū. erit i/
malo statu rōne p̄scie sibi fa/
cte sup̄ eo i q̄ h̄n̄ potat trās/
re cū bona p̄scia. Preterea si
p̄dicatoz h̄ dicat i p̄dicatiōe
s. sibi n̄ sufficere remissioem
nisi rē. 2 postea in audientia
p̄fessiois faciat p̄riū et dicat

De restitutōe Liber tercius

illi sufficere. nōne ex h̄ p̄fēq̄
magis scādalu p̄ra doctri/
nā p̄dicatōis. Ex h̄ em̄. pote
rūt credere homīes sic esse d̄
multis alijs q̄ p̄dicatores di/
cūt. s. q̄ nō sunt simplr vera
sed ad terrore dicta. et sic p̄/
clitabit fidei doctrina. nō vi
deo etiā cū bona p̄scia q̄ abs
q̄ sui maḡ petō possit h̄ dice
re in p̄dicatōne si sentiat cō
trariū: q̄ h̄ cōiter tenent do
ctores. Sed et si teneret ali/
quā aliā opinione cū ille sint
scrupulose nō debet velle in
ducere homīes ad suos scru
pulos. Hō ḡ p̄dicādo dicat
q̄ sufficiat remissio: ne indu
cat occasione mali. et apiatur
via vsur̄. neq̄ dicat q̄ n̄ suf
ficit ne dicat mendacium v̄
scrupulos: et laq̄os iñciat au
ditoribz. Sed dicat qd̄ dicit
Aug⁹. q̄ optet q̄ restituat si
p̄t. xij. q. vi. c. si res. et i resti
tutōne icludit remissio. Sz
qd̄ si post remissionez libere
factā et vere vsurario: et vsu
rari⁹ mādāt in testamēto suo
reddi vsuras. nunquid qd̄ se
mel remissū ē d̄z restitui hīs
q̄bz tenebat prius. Dicendū
fm̄ Fede. q̄ in h̄ distinguen
dū est. q̄ aut talis testator lo
cutus ē p̄ fba trāfferētia se

ad factū. v̄puta q̄ iūbz vsu
ras restitui hīs q̄bz debebat
eas fstituire et q̄ p̄barēt eas
soluisse. et tūc nō obstante re
missiōe tenebit satisfaccere he
res. et h̄ casu loq̄t c. ad n̄am.
de iniurijs. Aut loq̄t p̄ fba
trāfferētia se ad ius nō ad fa
ctū v̄puta iūbz ea restitui q̄
bus debet. Et tūc sec⁹ dicen
dū est. hec ille. Itē sciendū
q̄ cū alicui sit remissio libere
et sine fraude: nō tenet tal̄ il
lud qd̄ sibi remissus ē paupi
bus dare qd̄ sibi donatus ē.
Host. i. lū. ii. de vsu. dicit q̄
si fenerator p̄tem pecunie se/
nebris restituat ei a q̄ habue
rat v̄l heredi suo. et de volun
tate ei⁹ partes retineat dicūt
theologi indistincte q̄ n̄ ē libe
ratus nisi totus offerat. Tu
dicas q̄ si ex pacto fit nō ē li
berat⁹. ar. c. veniēs. extra de
sy. Si autē vsurari⁹ p̄t sine
pacto liberałr soluat v̄t offe
rat. et de altera pte miscōiam
petat: et creditoz liberałr re/
mittat. liberatus est debitoz
nec tenet v̄terius ad restōez
sicut nec tenetur si gratis ac
cepisset gratis oblatum. fm̄
Boff. Hic tñ bon⁹ iudex ex
certis p̄iectur̄ mortū sui anī/
mi isormabit. Nā si creditoz

est paup inops: et usurarius
 diues et potēs: non psumo q
 creditor ipm usurariū spōte
 ex corde liberet. s; si faciat qz
 ultra recuperare n pōt ut illō tā
 tiliū qd offert recuperare et n
 amitteret. Si vō creditor sit
 diues et potēs q etiā consue
 uit histrionibus et ioculato/
 ribus tantū de suo dona/
 re vel pl^{us} frēqnter psumi po
 test q ex corde si faciat. hec il
 le. Item in qdā sūmula dici
 tur q si usurari^{us} offert libere
 totam sūmā pecunie credito
 ri oīdēs plenariā volūtatez
 cū non habeat. q si crederet
 q aliqd acciperet nō offerret.
 creditor nihil penit^{us} vult ac/
 cipe s; liberalit^{er} dimittere to/
 tum. iste plenarie satisfecit p
 rimo sed nō deo. et iō postea
 sufficit sibi sola contritio ut
 satisfaciat deo. Unde cōsu/
 lendum est non contritis ut
 haud minus hanc liberā sa/
 tisfactionem faciant primo
 Itē sūt aliq^{ui} usurarij q nūc
 dīpe deū. q numeratā pecu/
 niā et acceptam tūc exponūt
 creditoribz credētes q illam
 n accipiant quia si crederēt
 q illā recipere: nō illā repen/
 tarent. ac ille timore vel vere/
 cundia duct^{us} nihil vel parū

recipit residuum dāns. et sic
 isti tales dicerēt se satisfecit/
 se. quod non est verum. Itē
 nota sūm quosdāz q sūt qn
 qz modi satisfaciēdi. Prim^{us}
 modus est cum pecunia libe
 re offert. Secund^{us} modus ē
 cum pecuniā non hz et offert
 pignora. Tercius mod^{us} est
 cum pecuniā non hz nec pi/
 gnora cōgruētia facit tū cūz
 instrumētis ut heredes com/
 pellant ad satisfactionem et
 etiam ipsemet. Quart^{us} mo/
 dus est cum mediante sacer/
 dote vl^{lo} aliquo alio religioso
 fit voluntaria et libera cor/
 dia. Iste tū modus debet sp
 ostēdere creditori velle et pos/
 se liberū debitoris. Quint^{us}
 modus ē cū p sensu et miseri/
 cordia creditoris ponit de/
 bitoz aliqm possessionem in
 manu alicui^{us} honesti viri. ex/
 cui^{us} fructibz soluant^{ur} p tēpus
 debita. deinde possessio ad
 heredes reuertat. vel ita de/
 bet pmanere p incertis. hec
 ibi. Item archidiaconus
 in rosario. xliij. q. v. c. non sa/
 ne. dicit q Hosti. dicebat q
 in his in quibz est peccatum
 mortale sūm legē dīuinā ut i
 furto vl^{lo} rapina dispēsare nō
 pōt ep^{iscopu}s. imo nec etiā papa ut

De restitutōe Liber tercius

aliq̄ dicūt q̄ minus penitēti
am agat ⁊ restitutio fiat si p̄
extra de vsu. c. cū tu. In his
vō in q̄b̄ ē p̄c̄m mortle fm
ius positū. ⁊ cū ep̄s seu in
feri v̄ib̄ pape interdicta est
disp̄satio: null⁹ disp̄sare v̄l
dilationē p̄stare p̄t nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegranda.
v̄l hi q̄b̄ sp̄caliter cōmiserit
Si vō nō est interdicta po/
terit. hec ibi. Sz q̄ d̄r papā
nō posse disp̄sare in his re/
stitutōib̄ vbi ē p̄c̄m mortla
le p̄petratū in vsurpatōe cō/
tra legem diuinam facta. vt
furto. rapina. vsura ⁊ h̄mōi.
quomin⁹ restitutio fiat si p̄
videt̄ intelligēdū q̄ ad resti/
tutionem certoz si sciunt p/
sone. v̄l q̄ ad incerta cū disp̄
saret absq̄ cā rōnabili. v̄l sal
tē dubia p̄ libito volūtatis.
Non em̄ p̄t tollere q̄ sunt p/
pria h̄m̄ et dare alijs sine
causa. s̄ cum cā rōnabili p̄t.
puta p̄ modum pene. vt cuz
aufert regnum. v̄l impiū ali
cui p̄pter d̄merita sua. q̄ eēt
inimic⁹ ecclie hereticus vel
scismatic⁹. nec se vellet corri/
gere. v̄l cū facerz mouere bel
lū ⁊ aliquē d̄m v̄l ciuitatē
p̄sequētē eccliam. v̄l fauen
tē hereticis. v̄l deridentē bō

na ecclie. ⁊ traderet alijs d̄i/
gnitatē iura ⁊ bona illoz. sic
factum est pluries. Nec pōt
papa cū bona p̄scia q̄ paup̄
bus deberet dispensare dare
diuitib̄ sine cā rōnabili. sed
cū causa rōnabili pōt talib̄
obligat⁹ f̄mittere seu vt pau
perib̄ dare. ea que acquisie/
runt p̄ furta. rapinas ⁊ vsu/
ras: cū sunt incerta fm oēs.
al̄s cū sit sup̄m⁹ et vniuersal̄
p̄t paup̄ez magis q̄ ep̄i qui
h̄mōi solēt disp̄sare vt. lxx
xvij. di. c. ep̄s. Quia h̄z etiā
plenitudinē p̄tatis in disp̄/
satiōe bonoz ecclasticoz. et
plenam iurisdicōez in terris
ecclie. forte d̄ h̄mōi bonis. s.
eccliarū. et hoz q̄ habitant
in terris ecclie posset remit/
tere d̄bita ex furtis rapina ⁊
vsura etiā cū sciunt p̄sone si
ne eoz p̄sensu. ⁊ ex aliqua cā
rōnabili. nā q̄cidie s̄ sit vt in
ra vnius ecclie ⁊ fruct⁹ aufe/
rat. et det alteri q̄ curato illi
us ecclie. cum cā tñ vt credi
tur rōnabili. ⁊ sic multo ma/
gis i h̄mōi p̄t dare dilatiōem
q̄ p̄t ē remittere d̄bitū q̄ d̄i
latiōez dare ad soluendum.
Querit̄ vtrū sup̄ incertis cū
ep̄o qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel trās

actio. Rñdet Lau. Sciēdū
 q̄ Pau. i. cle. de pe. 7 re. hunc
 passum examiat. 7 finalr de/
 terminat q̄ n̄ p̄ illuz tex. 7 p. c.
 si. de offi. vica. li. vi. vult em̄
 q̄ sine mādato aplico id face
 re neq̄ant epi. nisi cōponerēt
 de tanta q̄ntitate quanta ē il
 la ad quā ascēdūt. et nō d̄ mi
 nori. Contrariū seruāt licet
 facta tacita p̄positione ferat
 demū sententia taxatiua ip̄o
 rū incertoz. et si vera sunt q̄
 fatus ē Pau. qd̄ videt d̄ iu/
 re. n̄ videt p̄traria p̄suetudo
 valere. alia multoz aīe illaq̄
 arent. Text⁹ tamē illi videre
 meo nō pbāt ita clare. Unō
 forte posset rñderi q̄ nō ē cre
 dendū q̄ papa q̄ p̄fecit epos
 patres pauperz idistincte nō
 concessisset eis in specie q̄ ex
 causa possz cū talibz trāsigē/
 re. 7 isti bñt maiorē potesta/
 tē q̄ illi q̄bz libera admīstra/
 tio p̄cessa est. Itē nō simplr
 donauit. Itē papa scit hanc
 cōsuetudinē 7 diu tolerauit.
 Fiunt tñ taxatōes per sentē
 tiā. Dec Lau. Forte posset
 dici q̄ ex quo ad ecclesiā mi/
 litantem valet dictū Lau.
 7 etiam q̄ ad deum 7 ecclesiā
 triumphantē cum ex causa
 rationabili facit compositō

nem d̄ minori quantitate q̄
 sint icerta. puta quia residu/
 um dimittit ei vt paup̄. cū 7
 alia non posset viuere sine in
 decentia sui status notabili/
 ter. S; vbi absq; cā epos sci/
 enter cōponat de mīori q̄nti
 tate notabiliter valet dictuz
 Pau. in foro dei. nō em̄ cre/
 dēdū est papam fecisse epos
 dispēsatores bonoz pauper/
 rū vt possent p̄ libito volun/
 tis remittere vl̄ p̄ponere su/
 p̄ icerz. vt de his postmodū
 pompose viuāt. Hechīpe pa/
 pa posset cū bona p̄scia abs/
 q; aliq̄ causa rōnabili facere
 h̄mōi taxatōes lōge minuz
 q̄ sit debitū incertoz. 7 resi/
 duum sciēter illis d̄bitoz libo
 dare. cū oīa bñ 7 plene possit
 restituere. Sec⁹ cū dubitat
 vtz restituere possit debitorz
 p̄ incertis. nā in dubio est s;g
 interpretādū factū pape p̄ma/
 xime in bonū. vt di. xl. c. non
 nos. cū glo. Papa em̄ 7 si ba
 beat plenitudinē p̄tātis erra/
 re p̄t vt hō. 7 inter cetera sue
 p̄tātis nō auferet sibi condi/
 tio ista cōis hoīm qn̄ possit
 peccare mortalr. et d̄scēdere
 ad iferos. 7 qui⁹ ceterz puni/
 endus si deliquerit. vt dicif
 dist. xl. ca. si papa. et in glosa

De restitutōe Liber tercius

Insup cū restitutio certorū
debeat pcedere restōem icer
toruz q̄ epi circa vsurarios
publicos vt licētiēt ad sacra
mēta ecclie ⁊ sepulturā p̄us
cōponant sup certa q̄ntitate
p̄ incertis q̄ sibi solēt ibur
sare magis q̄ paupibz dare.
et de certis non prouideant
sufficiēter vt reddant inter
graliter minus benefaciunt.
q̄nimo si non sufficerent bo
na que remanēt vsurarijs vl
heredibz eoz tenēt q̄ accepe
runt p̄ incertis tribuere p̄
restitutōe certoz. als fures
sunt et latrones auferētes q̄
debent certis psonis. extra d̄
vfu. c. cū tu. xiiij. q. vi. si res.
Sed psuetudo i hoc n̄ excu
sat. q̄ potius dicēda ē corru
ptela. qz d̄ ius diuinū. di. viij
c. q̄ d̄ mores. xxxij. q. viij. ca.
flagitia.

Demō ⁊ ordie restituēdi
Capitulū. viij.

Quantuz

q̄ ad septimum. scz de
mō restituendi seu
ordine. Circa qd̄ psiderāda
sunt tria. Primū ē q̄ restitū
tio certoz p̄ponēda ē restitū
tiōi icertoz. Sciēdū igitur
q̄ certe oīa obligata restōni.

id ē cū sciunt p̄sone q̄bz est fa
ciēda p̄us intēgliter soluēda
sunt q̄ soluant incerta. q̄n. si
scit vl̄ dubitat bona restitū
entis n̄ sufficere ad utrūq̄.
nā tūc restituēda sunt plene
p̄us ⁊ intēgliter certa. et hoc
triplicirōne. P̄io rōne suc
cessiōis. Scdo rōne obliga
tiōis. Tercio rōne silitudis.

Quantū ad p̄mā rōnem
scz successiōis aduertēdū dī
ligent q̄ nō succedit i paup̄i
bus. ipe christus nisi q̄n nō
repiunt p̄sone certe q̄bz resti
tui debent certa. vt q̄si p̄ sub
stitutionē succedere videant
ac si diceret testator. dimitto
meos heredes tales et tales
q̄bz debeo. vl̄ etiā si nō d̄beo
Sed si eos nō repiri contin
gat. substituo mihi christus
cū paupibz suis. Quantum
ad secundā rōem obligatio
nis pbat h̄ sic. nā paupibz n̄
tenēt heredes dare. s. p̄ resti
tutiōe dictoz incertorū nisi
vnica rōne. s. in foro dei. sed
creditoribz certis tenent du
plici rōne. s. in foro dī et foro
mundi. qz heredes p̄nt a cre
ditoribus i iudicio cōueniri
Quantū ad terciā rōez. s. sili
tudinis pbat idē a sili d̄ vo
to simplici ⁊ solēni. Nā vocū

simplex nō ita obligat sicut
id qđ ē solēne. nā qđ ad deum
simplex obligat: et solenne qđ
ad deū et mundū. i. for. mūdi
vnde simplex votū impedit
māmoniu hēdū: s; nō diri
mit ptractū. Solēne autē im
pedit ptractū et ptractū di
rimit. vt patet dis. xxvii. p. co
tum. Et rō hui? ē. qz in voto
simplici est vnum vinculum
ligans. in solenni duplex.

De restōne hō certoz scien
dū. qđ restitutio etiā fieri de
bet cum qđam ordine Pro
cuius declaratiōe sciendum
qđ fm triplicē voluntatē cre
ditoris ptingit debitorē hēre
substantiā eius. Prima ē vi
olenta. Scōda ē pditionata.
Tercia pformata. Prima re
pētur i furto et silib. Scōda
in vsura. Tercia in ptracti
bus licitis siue iustis. et fm
hūc triplicē volūtatē gradū
varie pns et posteri? hō resti
tuere obligat. Cū igit pma
volūtatē. s. violenta debitor
tenet. v. puta qz abstulit per
furtum et rapinas et hūdi vi
olētias. talia pns restituēda
sunt qz vsura et alia dōbita. et
h ppter iā. s. ppter offensionē.
ppter expropatiōē et ppter
cōpulsionē. Propt offensio

nē qđ dē. nā maior in eis infer
tur iūria. qz illa penit? sunt
inuolūtaria. s. rapina furtū
et hūdi. vsura hō aliq mō ē
volūtaria. s. volūtatē pditio
nata. ppter ea d sui nata mi
norē iniuriā in primū sapit.
alia hō debita sine iniuria fi
unt qz sunt volūtaria. puta
id qđ debet rōe emptōis fa
cte alicui? rei. v. rōne mutui
liciti. et hūdi. Et id rapina et
furtum pns restituī debēt qz
ipā vsura et alia debita licito
mō ptracta. et eadē rōne pns
rapina qz grauior i ea sit vi
olentia et iniuria qz in furto.
Scōdo dōbet seruari tal' ordo
ppter expropatiōē. Nam in
rapina et furto fm oēs domi
niū nō trāssert. et ideo talia nū
qz totaliter sūt possidentiu.
In vsura hō dominiū trans
ferri videtur. Tercio seruan
dus est talis ordo ppter com
pulsionē. magis em debitor
cōpellit et artat a iure restitū
ere qđ extorsit p furtū et rapi
nā qz q habuit p vsurā. nam
ad restōnem vsure cōpellit dī
uino et ecclīastico iure. s; ad
restituēdū rapinā cōpellitur
vel artatur iure diuino et ec
clesiastico et ciuili. Et qbus
sequit qđ debitor si nō potest

De restitutōe Liber tercius

insolidū restituere qđ extor/
sit p rapinā z furtū. z etiā qđ
habuit p vsurā. z h cū ratiōe
volūtatis pcurrēs. qz in sol/
uēte vsuraz aliq mō volūtas
eius cōcurrit ad illā expolia
tione vsure. Sz expoliatus
p furtū seu rapinā ptra oēm
suam volūtate expoliat. cum
etiā rōne iur. coartātis. nam
a iure ciuili hō pPELLIT ad re/
stitutōez rapine z furti inso/
lidū. etiā si h habeat ad resti/
tuendū vsuras. Hui⁹ senten
tie ē Sir. or. heremitaz q vi
dent rōnabiliter dicta. H ex/
cepto. s. q debēt pūs restitui
rapina furtuz z vsura q̄ alia
debita modo licito cōtracta
hoc em̄ esset offerre holocau
stū de rapina. Sicut em̄ in/
iuste acciperet ab aliq diuitem
vt daret elemosyna pauperi
vt dicit Aug. xiiij. q. v. c. for
te. ita z iniustū videt vt d eo
qđ iuste debet alteri puta bo
nessi mutui vel emptiōis vel
alicui⁹ liciti ptractus restitu
at aliena. H em̄ esset rape alie
nū vt reddat alienū. z nō sūt
facienda mala vt veniāt bo/
na. ait apls ad Ro. ar. ad h.
xiiij. q. v. c. neqz em̄. Quan
tum ad secundā voluntatez
que dicit conditionata, que

scz cadit i vsura dicit Alex.
lōbard⁹ q pūs tenet qđ resti
tuere q̄ habuit p vsuraz q̄ q̄
habuit p alios ptractus sa/
ctos voluntarie. Et hui⁹ ra
tio est. quia in restitutōe de
bitoꝝ soluz seruat iusticia. sz
i restitutōe vsure z male ab/
latoꝝ non solū iusticia serua
tur. sed etiam iniuria deo sa/
cta z primo amouet. z iō re/
stitutio vsure pferēda ē. Si
tñ ptractū obseruet. qz. s. ta/
lia iusta debita in satisfactio
ne pponant male ablatis ad
uertēdū q duplici casu hoc
fieri potest. scz quando debi
ta sunt clare manifesta. et re/
stitutio male ablatorum nō
sic. sed obscure sic inquirēdo
Secundo quando res q̄ de
betur est determinata. puta.
l. vl. c. z male ablata indeter
minata. nam clarū semp pce
cedit obscurum in iure. et de
terminata ratio indetermina
tā. Sz illud cōiter nō obser
uat extra pdictos duos ca/
sus. qđ etiā vidz ratiōnabilr
fieri. quia indecens videtur
vsuram debere restitui de re
iuste alteri obligata. Nam p
hoc nō tollit iniuria facta p
primo et deo. sed addit noua
quia alienū auferitur. nec em̄

tenet deo et primo ratione usu
repperit ut alterius male
ablatis nisi in quantum potest de iu-
re. ar. extra de regu. iur. nemo
ad impossibile obligatur. Si
ergo non potest restituere usuram ni-
si subtrahendo ius alterius
pretextu excusatur a restitutione. pro-
pterea si magis erit violentum
seu contra voluntatem eius cui
debet aliquid ratione tractum in-
sti sine liciti. scilicet subtrahere su-
um creditum quam fuerit recipere
usuram ab alio. Propterea non
videtur rationabile ut de iusto ob-
sequio quod fecit prius scilicet ei mu-
tuando seu expectando pre-
sumptum rei vendite reportet inco-
modum et damnum quod contingit
hoc seruando. cum qui dedit
usuram recepit iam commodum
magnum ex mutuo sibi facto.
et ideo debet sibi sufficere ut
usurari restituat sibi usuram
cum poterit de suo et non alie-
no. quia secundum regulam. Nemo
debet locupletari cum alterius
iactura vel damno. de reg. iur.
li. vi. et hoc nisi iura communia
vel municipalia aliter dispo-
nerent. quia in hominibus fundata sunt.
nam iure humano possessiones
et alia ut propria possidentur.
ut patet de iur. vii. ca. quo iure.

Quantum ad terciam voluntatem

tem que dicitur conformata. Nec
reperitur in tractatibus licet ubi
voluntas contrahentium con-
format insimul. In restitutioni-
one etiam talium aliqua prius
restituenda sunt. nam prius resti-
tui debent quecumque certa de-
bita quam quecumque ad pias cau-
sas relicta atque donata. Lu-
ius ratio est. quia donatio et
ad pias causas largitio sunt
ex superogationis consilio. vel
sunt forte bona incerta. Res-
titutio autem male ablatorum
seu aliorum debitorum certor-
um sunt ex obligationis pre-
cepto. Prius enim restitui de-
bent que sunt secundum necessitatem
precepti. quam que sunt secundum su-
perogationem consilii. Huic sen-
tentie concordat Archidiaconus.
non sane. xlii. q. v. Vincenzas
Ray. ait. quod si creditores vel
legatarii simul venerint ad he-
redem primo satisfaciendus
est creditoribus. sed si veni-
unt separatim liberabitur he-
res soluendo per ordinem cui
libet venienti siue creditori-
bus siue legatario. dum tamen
nil in dolo vel in fraude ope-
retur. verumtamen si legatarii
preueniunt creditores et acci-
piunt. vel posteriores credito-
res priores et potiores in iure

De restitutōe Liber tercius

pueniunt. Creditores post/
modū veniētes heredē inque
tare nō debēt: nisi tñ d heredi-
tate remāserit ei vñ possit
adhuc satisfaccere illis. sz ha-
bent tanq̃ potiores ius suū
saluū p̃tra legatarios q̃ p̃mo
acceperūt. Silt̃ 7 creditores
anteriores p̃tra posteriores
q̃ acceperūt. Idez q̃q̃ Buil.
ait: 7 addit q̃ si heres scit vel
credit hereditatē vltra debi-
ta non extendi sine ex cōtra-
ctu vñ q̃si seu ex maleficio vñ
quasi nihil legatarijs d̃z da-
re. Si vñ q̃ntitatem debito-
rū nescit debet creditoribus
satisfaccere p̃mo. 7 si legatarij
p̃us vel simul cum creditori-
bus legata petant etiā credi-
toribz potioribz p̃mo soluen-
dū est. Si aut̃ de hereditate
nihil remanet p̃mo solut̃ de
bitis legatarijs nō tenetur.
Si vñ hūc ordinē mutau-
rit heres p̃mo. s. soluendo le-
gatarijs seu secundarijs cre-
ditoribz p̃oribus i foro p̃scie
mimeliberat nisi s̃ faciat ig-
norat̃er. reputās scz heredi-
tatē sufficere ad oīa soluēda
vñ nesciēs hūc creditore esse
poriorem. His aut̃ p̃cordat
Dost. Itē nota q̃ ceteris
paribz suāda ē regula. Qui

por est tpe potior est iure. de
reg. iu. li. vi. Ubi aut̃ sūt p̃ui
legis paria. s. p̃sonaz et actō
nū insiml: 7 eq̃liter satisfacciē
dū est. nisi de aliq̃ illorū p̃bet
q̃ alteri p̃ferēd̃ sit s̃m legem
pacti vñ sc̃pti. vel vsus p̃ba-
ti. Nec aut̃ notari solēt. L. d̃
autoritate iudi. possi. l. p̃ de
bito. Lū g̃ mercator vñ ali-
frāgit vñ vt vulgariter d̃z sal-
lit nō sufficiēs satisfaccere cre-
ditoribz oībz ex ĩtegro veni-
entibz cunctis vt sibi satisfi-
ar. hic ordo suat s̃m Bal. in
l. p̃ debito. L. d̃ bo. autorita-
te iudi. possi. P̃rio debet sa-
tisfieri dñis rez. vbi g̃ra. de
ponētibz si deposita erant si-
bi facta. vt. ff. de p̃ui. credi. l.
si. 7. l. veteri. Secūdo satisfi-
merciuz venditori si extant
merces. s̃ est ipse merces re-
stituunt tanq̃ singlarit̃ p̃ p̃-
cio obligate. Si aut̃ pl̃ va-
lerēt id plus redditur ad cō-
modū creditorū. vt. ff. d̃ acti-
ven. l. iulianus. Si aut̃ ipse
merces nō extant sz vendite
sunt. 7 loco eaz alie subroga-
te. tales subrogate n̄ reddū-
tur loco eaz. quia nō sunt p̃-
p̃cio obligate. ff. d̃ in rē p̃so.
l. quidā. H̃rō assignet qz p̃-
cium ex illa re redactum ob

ligatū nō erat. ergo nec et las
res que emisit et habet ex eo.
Idē qz in pmutacione dictū
est. qz vbi spēs in obligatōe
est nō succedit loco alteri? al
tera. vt notat. ff. d. p. sig. l. la/
beo. Tercio ceteris paribz p
fert vroz. qz hypotecā habe
re censet. et iō pferet. nedū pte
denti bz psonalē obligatōem
sed etiā pntendenti bz tacitam
hypotecā. vt. l. assiduis. l.
q. po. in pig. ba. non tñ pferet
creditori bz habenti bz hypo/
tecas exp̄ssas. Fiscus qz si
mille bz p̄uilegium cū mulie
re. l. d. priui. fisci. l. q̄uis. et
de h. etiā habes extra d. pig.
c. ex l̄ris. in glo. qm̄. Quarto
p^o hypotecas veniūt depo/
nentes. l. si nō erat dpositū.
ff. depositi. l. si homin. §. si. B
em̄ p̄uilegiū datur cause de
positi. ppter freq̄ntiam con
tractuū depositoz. tñ sicut i
l. p̄dicta patet tali p̄uilegio
non gaudent q̄ sub nomine
depositi mutuāt ad vsuram
hypoteca aut est porior qz p
tinet ad ipsam rem. ff. d. pa/
ctis. l. rescptū. Quinto veni
unt simplices p̄uilegiati. i.
bñtes p̄uilegia psonalia n̄ re
alia. Sexto et vltimo veniūt
cirographarij p rata n̄ attē/
ta

ta p̄ortate tractuū. qz licet/
cum ē debitori p cum lo cre/
ditoz facere deteriores cām
creditoz porū nō hñtiū do
miniū nec hypotecam nec p
ullegiū habentiū. vt. ff. de se
patione bonoz. l. i. §. contra
rio. Et ista est ratio qz i ciro
grapharijs creditoribus n̄ at/
tēdit tps. hec ille. Vtū vbi
lex municipalis seu statutū
ciuitatis aliter disponderet. il/
li est standū etiā in foro cōsci
entie si n̄ sit exp̄sse d̄ deus qd
nō de facili iudicādū ē. qz ne
mo ē arbitradus immemor
diuini timoris et sue salutis.
i. q. vii. c. sanximus. nisi eni/
denter appareret contrariū.
Unde in aliquibz ciuitatibz
vt Florentie fallente merca
toze p syndicos institutos a
cōitate super hmōi vbi non
sufficiunt bona debitorū sal/
lentis ad plene restituēdū oī
bus satis facit vn̄ cuiqz p ra
ta fin facultatē bonoz illius
et non prius vni q̄ alteri nisi
aliquibz psonis p̄uilegiatis
in hoc vt in m̄lieribz p dori/
bus rehabendis. et hmōi. qbz
plene satisfacit anteq̄ cuiqz
alioz. Item primo nota q
bi qui tenentur restituere si
omnino n̄ possūt soluere vel

De restitutōe Liber tercius

restituere sufficit p̄scriptio et p̄positū restituēdi. q̄n̄ z cōmo de poterūt. xiiij. q. vi. c. si res. qd̄ vep̄ ē cum nota sit paup̄tas. talis em̄ nō debet excōi cari. vt d̄r extra d̄ sol. c. odo/ arduus. nec aliq̄ pena mulcta ri. extra d̄ vsu. c. cū tu. Et d̄r nota paup̄tas q̄n̄ cedit bo/ nis. Ideoq̄ tali debet cōsu lere sacerdos si de paup̄rate dubitat q̄ cedat bōis. No ta tñ q̄ non sufficit h̄ cessio ira q̄ nō sit ei aliqua peniten tia iūgēda. quia nec solutio nec satisfactio plenaria suffi ceret. Nam licet cessio seu so lutio quo ad satisfactōez bo mini sufficiat. adhuc tñ nō ē ecclie satisfactuz. ergo iudex eccliaſticus seu sacerdos p̄ vsurpatōe rei aliene iniun gat sibi penitentiā. Et i hoc offendunt pl̄imi peccatores d̄linquētes: qui putant suffi cere q̄ satis faciant. nec trans gressiōē quam fecerūt post modū cōfiteat̄. hec Hostiē. in sum. ti. de p̄nia z re. Se cundo nota q̄ si talis puene rit post ad pinguiorez fortu/ nā tenet satisfacere etiā si ces serat bonis. quia p̄ h̄ nō sūt liberari. sed talis cessio ad h̄ eis pdest ne iudicari traban

tur in carceres. L. qui bonis cedere possunt. vbi etiam dī cit glo. q̄ cessio in hoc etiam pdest q̄ postea n̄ poterūt cō ueniri nisi inq̄tū facere pos/ sunt. z sic habet ratio ne ege at et p̄terea pueniri nō debet nisi tñ sit id qd̄ acquisiuit: q̄ merito videat debere con ueniri. hec in glosa. Sz qui h̄nt restituere si pueniantur ex maleficio si n̄ sunt soluēdo verberādi sunt p̄ debito. Sed si n̄ pueniunt ex maleficio nō debēt tales p̄berari sed sufficit q̄ cedant bonis. Archi. xiiij. q. vi. c. si res.

Nota terciō q̄ si is q̄ alie na abstulit pōt restituere z n̄ restituit nō est in statu salutis. xiiij. q. vi. c. si res. Dicit aut̄ Ray. in sūma sua q̄ dñs ali/ cuius terre tenet restituere i/ debite exacta a se vl̄ a suis di recte vl̄ indirecte. Glo. sup̄ i directe. vt q̄n̄ denegat eis iu sticiam vl̄ non defendit eos vt debet. z sic extorq̄t aliqua Si tali domo ex aliq̄b̄ cir cūstantiis appareat m̄ltum difficile vel impossibile talis restitutio satis videt q̄ pos sit consuli b̄mōi q̄ in cōpen/ satiōe vel remittat eis cōmu niter cum eoz consensu z li

bera voluntate aliquā serui-
tutē vel annuam pstantiā in
ppetuū vel ad tēp⁹ ita q^d ple-
nissime videat ei satisfactuz.
vel etiam faciat in remissio-
nē pctōz illoz quibus tenet
aliq^d hospitale vl' aliq^d sile
opus pietatis. cū cōsensu tñ
eorūdez si potest requiri. bec
ibi. Quarto nota q^d is q^d hz
aliena restituere 7 certis pso-
nis si potest in totū vel ī pte
sed non cōmode sed cū mtra
sui incōmoditate. tunc cōpo-
nat vel cōueniat cum ipso le-
so vl' spoliato amicabiliter d
redditibz suis moderate. ita
q^d victus sibi remaneat assi-
gnando sibi quousq^z fuerit
plenarie satisfactum vl' pau-
latim singulis annis vl' men-
sibus. vel alijs temporibus
emēdet q^d potest. et hoc cuz
volūtate illius cui debet sa-
tisfacere. qz si nullam inueni-
ret misericōdiam apud eum abs-
q^z dilatōe tenetur satisfacere
vl' bonis cedere. quia tal' pec-
cator sp est in mora. Hosti.
7 Ray. Sed h' melius decla-
rabit in vltimo. §. sequenti.
Si autē p⁹dic⁹ inueniat gra-
tiam ap^d creditores suos fa-
cientes sibi remissionem vel
dilationem. tunc pōt ea vti.

7 est ī bono statu anime. si tñ
habz in pposito faciendi q^d
deuisset si non potuisset ob-
tinere ipsam remissionē vel
dilationem Quinto nota
q^d vbi essent plures credito-
res alicuius 7 debitori pctē-
ti dilationē aliqui creditores
volunt dare. aliqui non. sed
q^d cedat bonis stabit maiori
parti creditorū. Et intellige
maiozem parrem vbi est ma-
ius et forius debitum. etiā
si vnus esset cui plus q^z oibz
debeatur. Si hō par sit de-
bitum stādum est maiori nu-
mero creditorū. Si hō sunt
paria eligenda est clemētior
sentētia. i. dilatio danda. L.
de cessione bonoz. l. si. Ray.

Nota hic q^d Johā. an. sup
ca. quamq^z. d. vsu. lib. vi. mo-
uet questionē an heres vsu-
rarij quando hereditas nō
sufficit oibz. debeat satisfacere
primo venientibus. 7 re-
fert se dixisse q^d nō. imo fiet
eis 7 alijs satisfactio pro ra-
ta vnūquēq^z cōtingente. ar.
supra de testa. c. relatum. i. si
ne. Sed dicit ipse satis vide-
tur hoc casu haberi debere
consideratio temporis. vt il-
le qui prius soluit vsuras re-
cipiat q^d suum est integritate

De restitutōe Liber tercius

et sic de singul^{is} fm regulaz. i. d. reg. in. Qui por. cū istoruz par sit causa vt dixi ibi. et in hypoteca b^{ea} consideram^{us}. L. q po. i. pig. ba. l. si fund^{us}. et bona vsurarij vident^{ur} eē hy/ potecata. d. vsu. c. cū tu. mul ti tñ doctores tenēt dñū. i. B. s. q bona vsurarioz sint hy/ potecata. vt Hosti. Archid. Fede. Boff. Et Jo. an. etia3 dicit q d hac hypoteca n̄ ha bem^{us} textū exp̄ssum. Ser to nota q vbi aliq3 est insti/ tutus heres et nō sufficit he reditas ad soluendum oīa le gata et debita dñe Ray. q cre dit in iudicio anīe q n̄ tenea tur nisi inq̄tus hereditas se extendit vel sufficit. etiam si non fecit inuentariū. Idē Jo hā. an. et Fede. secus in iudi cio cōtentioso si nō feciss3 in uentariū. sed si fecisset nō te neret nisi durante heredita/ te. Distinguit tñ inter lega/ ta et debita. qz debita sine di minutiōe debet psoluere du rāte. s. adhuc hereditate. De legatis hō si tot sunt q n̄ re/ maneat legitim^{us} pōt dtrabe re suā legitimā: et iterū qrtaz fm qsdam si fuit institutus heres. Et nota q heres p̄r deducere an oīa exp̄p̄las su

neris et alias necessarias q3 fecit causa hereditatis. vt in testamēto et hñōi. Exp̄p̄las tamen quas feciss3 sup̄fluas ad honorem et pompā mun di. nō posset cum tura p̄sci/ tia trahere d ere alieno sed fa cere intelligeret d suo. Pe. d. pal. in. iij. Si aut sunt plu res heredes ad debita vel le gata regulariter tenet quili bet p hereditaria parte. L. d here. ar. l. iij. Sed d3. Ray mū. Excipiunt qnq3 casus fm ipm Ray. Primus est si aliquod indiuiduū est in ob ligatiōe faciēdi vñ nō facien di. tunc em̄ qlibet tenet inso lidū. ff. d. ver. ob. l. in execut onib3. §. ij. glo. ponit h̄ exem plū. vt si testator p̄mittit se aliq3 opus factur^{us} et p̄misit p se vñ heredē suūz nō fieri q minus p funduz suū tibi ire liceat. ad hoc qlibet heredū erit insolidū obligatus. Se cundus casus est si res q de bet restitui ab vno insolidū possideat. L. de acq. he. l. ij. §. nemo. Tercius est i alimē tis legatis q p voluntate de functi vñ iudicis vel ab vno insolidum vel a plurib3 pro partibus designatis petun tur. ff. de alimētis lega. l. iij.

Quart^o ē si testator ab vno heredūz legauerit creditori hereditario animo p^opensandi. tunc em̄ heres ille vsq^{ue} ad q^untitatē legatū on^{us} illi^{us} debiti sustinebit. ff. d. lega. iij. l. cū ab vno. Quint^o in expensis funeris vxoris. nō tū astringit heredes p^{er} hereditarijs portionib^{us}. sed etiam virum p^{er} portioē q^u puenit ad eū de dote vxor^{is} sue. puta si ad eūz peruenerit. c. 7 in hereditate sint. cc. ipe vir tenebit p^{er} ecia 7 heredes p^{er} duab^{us} p^{ar}tib^{us}. ff. d. reli. 7 sū p^{ar}tib^{us} funez. l. q^utiēs. 7 l. veluti. Nec oīa etiā No^{ta}tiā. Quō debeat fieri restitutio vxoris p^{er}ciptentis filium p^{er} adulteriū quem vir reputat suū de his q^u cōsumit ipe fili^{us} spurio de bonis p^{ar}is putatiui. 7 hereditate tota l^{ite} p^{er}te ad eū pueniente. Primo vidēdū est d^{icitur} ipa vxore adultera quō teneat 7 ad q^ud. Secundo de ipso filio spurio si teneat et quomō. Tercio h^{oc} de ipso patre q^u ex adulterio talem filium habuit quō et ad q^untū teneat. Simil^{is} casus vid^{etur} q^u ponit extra d^{icitur} pe. 7 re. c. officij. s. d^{icitur} muliere supposito sibi alienū partū quem vir ei^{us} reputās suū nutrit et

heredē instituit. Tū idē videtur dicēdū q^untum ad restitutionem de ipsa muliere et filio supposito: 7 hūc frau^{dit} dantib^{us} opam efficacē Et d^{icitur} muliere adultera q^urit primo si debeat h^{ab}ere reuelare marito. Ad h^{oc} dicendū q^u aliqui nō. aliqui sic. Nam vbi imineat aliqd^{am} eoz^{um} piculoz^{um} non debet reuelare marito. Primo piculum est infamie scilicet mulieris. q^uz hec taliter reuelando cum esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissime diffamaret. q^ud^{am} q^udem magnū piculum est mulieri. Nā q^ud^{am} puer. xxij. scriptū est Velius ē bonum. nomen q^u diuitie multe. licz intelligat de viris. tū 7 piculosius in honestis infamia mulierib^{us} ingerit notam. Secundum est piculum scandali. s. viri 7 cōsanguineoz^{um} et amicor^{um} eius: si illis h^{ab}ere innotesceret malū. nā non solū ap^{ud} se turbaret ex eo. sed vix erit possent cum ea amicitiam 7 pacē ac concordiaz et societate h^{ab}ere. imo forte eam marit^{us} dimitteret. 7 ideo nō valētes forsitan p^{er}tinere vterq^{ue} adulterium perpetraret. et sic innumerabilia et irrecurabilia

De restitutōe Liber tercius

inter eos oriunt mala. Ter/
ciū est piculū mortis. s. z vro/
ris z sue spurie plis atq; ad/
ulteri sui. nā pbabilr timere
posset q ei? marit? seu qcuq;
ali? dū occidere alium qreret
necaret fm **Sco.** in. iiij. Cō/
currentib; pdictis piculis q
videntur valde pbabilia et i/
pluribus eueniētia. nō debz
calis mulier suo pugi reue/
lare ppter bonū incertum re/
stituēdi hereditatē talib; pe/
riculis se exponere māfeste.
Quartū ppter piculū ipso/
bilitatis. nā nec vir nec fi/
lius. nec etiā public? iudex s/
mulieri reuelanti credere ob/
ligant. nisi pbet dicta sua p i/
fallibilia signa aut p violen/
tas pbationes. siue p testes
idoneos. Nam ex solo ei? di/
cro nō pōt exhereditare talē
filiū: marie si in terris in qbo
pmogenita ex p̄suetudine in/
toto vl in pte succedunt. In/
sup fm **Sco.** in talib; terris
si pater crederet vxori sue. in/
hoc nō posset tñ a spurio au/
ferre hereditatē nisi i publi/
co foro eū pbaret talē. z tunc
opteret mulierē non tñ apd
maritū sed apud totā patriā
diffamari. Et isto p̄supposi/
to. s. q nō debeat reuelare ra

tione maloz grauior exinde
p̄tingentiū. quō dbeat talis
mulier satisfacere dices infra.
vbi tñ nō immineret aliō pe/
riculū vl malum nisi ifamie
ipsius adultere vl moris sue
videt q si p̄moriat viro suo
debeat ante mortē ordinare
cū p̄fessore vel alia p̄sona ma/
tura q si moriat postea reue/
let ex pte sua viro. qñ. s. ex s/
p̄t obuiari ne putatiuus fili/
us babeat hereditatē totam
vl partē. Aliq̄ndo fo s ma/
rito vl alijs p̄sonis extra cō/
fessionē tenet mulier reuela/
re. viz si hec tria p̄currāt fil/
Primo si apud maritū et ali/
os fortis z grauis suspicio i/
pressa esset. z occasio suspici/
di taliter. Secūdo si ex certis
z sufficiētib; causis pōt z de/
bet vehementer z valde pba/
biliter credi q nihil de p̄mis
periculis supradictis h sub/
sequeret aut cresceret sed po/
tius minueret. Tercio si fir/
miter p̄sumatur q filius bo/
nis mariti voluntarie cedit
sed si paruulus est filius ces/
sat ista ratio. quia mittere p̄t
illū ad hospitale. cum nō te/
neat alere alienos nisi i extre/
ma necessitate cū alijs desunt
q p̄uideant. His autē tribus

pcurrētibus reuelare deberet
 et possz. Sz vir ista pcurrūt
 et rarissime psumēdū ē qd cō/
 currāt. Insup dici possz fm
 Buil. qd etiā reuelare possz si
 n̄ timeret maritū. vel aliud i/
 mineret piculū. Sūt qdam
 viri viri sciēter vxoz adul/
 teriū sustinētes vl etiā p sen/
 tientes. imo qñq vxores su/
 as ad h̄ hortātes. vl qz ppri/
 os filios n̄ pnt h̄re vl alia q/
 cūqz pudenda occasiōe. Pa/
 cta etiam hac notificatiōe an/
 teqz vir eius p educatiōe ta/
 lis filij expendat videtur de/
 obligari a restitutiōe aliq si/
 enda. qz fecit qd in se fuit vt
 damnu euitaret viri expēsa/
 rum in educando: et heredita/
 tiōis quo ad alios. ar. extra
 de in iur. et dam. da. c. si clpā
 Nec tamē debz manifestare
 adulterz ppter piculum pso/
 ne et ifamie detrimētū et odiū
 ad eum euitandū. et si añ ma/
 nifestatōez iam aliq cōsūpsis/
 set bmoī putatiuus fili⁹ tene/
 bit ipsa mater inqntum pōt/
 satisfacere si aliquid vt suuz
 possidet Et si magn⁹ existēs
 qñ notificat nollit ipse filius
 credere hoc nec cedere bonis
 putatiui p̄ris. petēs saltez le/
 gicimā q sine causis exp̄ssis

a iure auferri nō debet vt le/
 gicimus filius. nec contrari/
 um p̄t pbari. tenebit nibilo/
 minus ipsa mulier heredibz
 de portōne illa ablata sibi. d̄
 eo tamē qd potest et nō plus
 extra de reg. iu. li. vi. c. nemo
 et h̄ quia fuit in mora notifi/
 candi quando potuit pvide/
 ri. Sed nunqd mulier talis
 debet reuelare crimen suū si/
 lio suo spurio. et inducere etiā
 ad dimittendū hereditatem
 vero heredi. Ad hoc dicēdū
 fm Scotū vbi sup qd aut si/
 lius crederet matri: aut non
 Si aut crederet nō aut pba/
 bile ē q ppter hoc dictaz di/
 mitteret hereditatem. Nam
 paucos rep̄ire contingit qui
 ita pfecti sint q ppter conser/
 uandā iusticiam in foro dei
 dimittant magnas possessio/
 nes quas retiere pnt iure ex/
 teriori et vellēt spurij reputa/
 ri. nec h̄ m̄ psumere pōt nisi
 antea mltū fuissz expta d̄ bo/
 na volūtate filij sui. Nō gōz
 se exponere piculo cerro dif/
 famationis apud filius ppe/
 incertam correptionem illi⁹
 Si vero non crederet. tunc
 sequeretur inde duplex ma/
 lum. Primum quia ipsa
 diffamaretur. Secunduz

De restitutōe Liber tercius

qz ab illo sicut antea hereditas possideret. Si qd aut obitet q tali filio debeat reuelari ne. s. i. g. rater forte copulare tur p m fimonium sue sorori aut alteri sue p pinq. seu alia faceret q a iure spuris phibita sūt. Dicendū q tal igno rancia dū pseuerat oīno excusat cū sit ignorantia facti. Si qū tamē factum veniret ad lucē tale m fimonium dirimendū esset. Si vō q ratur an dato q talis fili⁹ ex vbiis matris se spurium credat teneatur reddere bona q habuit a marito matris ceteris filiis atqz hereditibus alijs p dicit mariti. Dicendū q si h indubitanter credat. z rōnez illud credēdi habet tenet fm deū non tñ humano iure. Si tñ nō habet sufficientes cām et rationē credendi illud. tunc reddere nō tenet ex q p se vel p alterum sibi claret q nō hz sufficientē cām seu p dignaz rōnem credendi. Sūt autē iter cetera quattuor signa q reddunt suspectam talē matrem. ita q ei de facili nō obet credi. Primū ē amor. i. si p dicit aliā plem viri sui. Secundus est odium. videlicet si psumit matrē ipm vl eius.

vrozē odire. Terciū est stulticia. qz mulier fatua z levis est z p cinas sensus. Quartū est incertitudo cum nō pstat ipaz eē vl fuisse certā q hūc pcepit de adulterio vl d viro. nō em h pōt omni adultere eē certū. Sed qd remediū tali mulieri debet adhiberi. dicendū q ei fm Sco. vbi sup triplex remediū dari pōt. Primū est q inducat filium intrare religionē. z tñ talem q possit p fessionē suā seruare. ne scz incidat i cillaz volens vitare carib dī. Secundū est q clericus fiat. vñ valet tñ fm deum ecclesiastica beneficia acceptare. z his quasi sufficientibz merito iaz contentus dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si tñ p nullam p suasionē honestam cor tal filij m flectere pōt vt hereditatē dimittat. non videt q debeat se pdere illi. cuz certa n sit q tal ab ea ipsua sibilis in alijs tā licit⁹ z honest⁹ flecteret ex illo. imo forte tenaci⁹ retineret ne spurio putaret. cū talē notā mlti caueant male nati. Tūc demum terciū remediū addēduz ē. s. q saluo iure hūano et absqz

Infamia sua: pōt et dō de sua
dote cū eā hēbit in prāte vel
de parafernalibz sibi z certis
bonis z laboribz et sudoribz
suis indemnez facere virum
et legitimā ei⁹ plez. Obligat
em̄ satisfacere viro de psum
ptis ab illegitimo filio. Sz
tal' fili⁹ nō tenet satisfacere q̄
psūpsit q̄ diu bone fidei fu
it. De hereditate aut mulier
obligat heredibz viri ab ite
stato vl' heredibz scptis vl' q̄
bz verisimilr credit q̄ reliquis
set hereditate. qd si nescit dō
paupibz erogari. Tenet inq̄
fm̄ corespondētiā iusticie. n̄
em̄ dico q̄ teneat ad restituē
dū equalēs hereditati. qz su
per⁹ dictū est. Plimū qdem
differt int' h̄re z ppe eē. Sz
qz iste legitim⁹ heres nullaz
habuit hereditatem. licz fm̄
iusticiā fuerit ppe. ppteā mī
n⁹ q̄ equalēs hereditati sus
ficit sibi p hereditate fienda
illō aut min⁹ detinēt fm̄ ar
bitriū boni viri. Qz si nec h̄
fieri p̄t p̄tūc nō obligat: tene
bit tñ cū puerit ad pingui
orē fortunā. extra d̄ sol. c. o/
doard⁹. Si h̄o tal' mulier nū
q̄ h̄z vñ possit istituere. tūc
ex ipotētia excusat: si habe
at satisfaciēdi ppositū. xliij.

q. vi. si res. De adultero au
tē cui⁹ fili⁹ dicēdū videt si
scit vl' credit p̄sistr illū eē su
um: vbi mī ipsa satisfacere n̄
valeat. vidē q̄ teneat d̄ expē
sis p̄ri putatiuo. qz cām effi
cacē dedit tali dāno. extra d̄
iniur. z dā. da. c. si culpa. fm̄
tñ possibilitatē suā z si mitte
ret ipā adultera ad hospita
le. vl' qz finxit mortuū pepil
se. vel qz notificauit sine sui
piculo nō esse filiū suū tene
bit hospitali d̄ nutrimēto et
alijs expensis: nisi notabilis
paup̄tas excuset eā. cū d̄ in
re naturali ad hoc teneat. di.
i. c. ius naturale. z hospitalia
ppt̄ paupes nutriendos sint
facta nō ppt̄ diuites. Sz et
d̄ hereditate vl' dote si dota
ret a p̄e putatiuo. teneri vi
det ad arbitriū boni viri. at
tēta sua facultate. q̄ tñ satis
factio occulte fieri dō. cū sine
piculo manifestari nō possit.
ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. Si
aut dubitat adulter ex eo q̄
m̄l̄r leuis ē. z cū alijs adulte
rat. vl' etiā qz ipā adultera du
bitat vtz sit ei⁹ vl' mariti. re
linq̄tur iudicio dī cui oīa nu
da sunt et apta. z gnari n̄ vi
det de restōne. Indecens est
em̄ vt i redubia certa detur

De restitutōe Liber tercius

sentētia. ait Breg. xi. q. iij. et di. xxiij. habuisse. In nullo tñ casu ad obuiādū hmōi pculis vl mal' dz adultera vel adult' q̄rere aborsuz vl mor' tē puuli. xxiij. q. iij. c. faciāt.

Qñ debeat fieri restitutō quod p̄tinet in se magnā difficultatem Cap. viij.

Wantuz

q ad octauuz. s. qñ dz fieri restitutō. Dicit Tho. ij. ij. q. lxxij. q̄ statim. qz sicut accipe rē alienā est p̄ iusticiā: ita z retinere eā. qz p̄ h̄ q̄ aliq̄s d̄r̄t rē alienā inuito dño spedit euz ab vsu rei sue. z sic facit ei iniuriā. Manifestū ē aut q̄ nec p̄ modicū tēpus licet alicui in p̄cō morari. s. q̄libz teneat statiz peccatū dimittere l' d̄serere. Un dz. quasi a facie colubri fuge peccatū. Et ideo q̄libet teneat statim restituere vl dilatōnem petere ab eo q̄ p̄t vsū rei cedere. z si q̄dē teneant d̄ icertū cū illd̄ eēt crogādum in pias causas cū p̄silio ecclie. si huiusmodi p̄sone hñtes f̄stituerē remaneāt ita paupes cū filijs z familia q̄n habeant vñ viuāt. fiat dic Ray. vt di xi i casu sili sup in ti. de deci.

mis. Ibi aut sic dicit Si q̄s retinuit decimas lōgo tpe. z nūc veniat ad satisfacionez z postulat itūtu dī z ecclie. z qz hz puā subaz sibi f̄mitti qd̄ accepit tpe p̄terito. cū aliter opteret cū sua familia mēdicare. q̄uis ecclia oēs decimas posset petere. si viderit istū p̄ritū z p̄ces ei' inīti veritati. dz ei tāq̄ paup̄i dimittere vñ viuāt. cū h̄ eēt ei da' tur' postea. xvi. q. i. c. qm̄. b' Ray. qd̄ itelligēdū vidz vbi dant decie d̄ more p̄ut ē d̄ in re cōi. Nā sec' vbi de more n̄ dant. vl valde diminute. vident excusari. De h̄ tñ plene habes i p̄ma pre. ci. i. Et dic ibi glo. Bnil. q̄ illi q̄ f̄signāt in manu penitētiarij q̄ h̄ nō facerēt nisi penitētiarij restituerēt eis p̄ pte vl p̄ toto. qñ nescit cui siēda ē restitutio q̄ nō credit eos esse in statu salutis. Dicit etiaz paulo post q̄ nō ē necesse q̄ fiat hmōi restitutio i manu penitētiarij. dūmō tñ sit pat' ad arbitriū ei' vl alteri' boni viri satisfaccere. Dic etiaz q̄ in h̄ casu ep̄s q̄ est disp̄sator paupey pōt dilationem dare vl paritē dimittere vel etiam totū si viderit ei exp̄dire ad necessarij

am sustentatōez illius tanq̃
 alicui⁹ alteri⁹ paup̃is. ita tñ
 q̃ q̃nto vtili⁹ pōt gerat nego
 ciū illi⁹ cui faciēda esset resti
 tutio si p̃sona eius esset nota
 vicz exponēdo illa q̃ eēnt re/
 situēda i vsus tales q̃ magi⁹
 ei possent p̃ficere q̃ ad deum
 Nec ibi. Si tenetur certis p̃
 sonis que nolunt dare dilati
 onē: debet ad petitionē ip̃oz
 absq̃ dilatiōe satisfacere vel
 cedere bonis. qz sur z raptor
 sp̃ est i mora. z ideo sp̃ anget
 pctm̃. ff. de cōdit. fur. l. in re
 furti. vbi lesi egēt z fame pe
 reunt ne interueniēte paulu
 lū mora inueniri nō valeant
 qui redimant. dis. v. Semp
 em̃ est vitāda mora vbi ē pe
 riculum. dist. xxviii. c. d. si ra
 cusane. z hoc etiam si opoz/
 ter ip̃m mendicare. Und nō
 dico habito respectu ne ege/
 at. Nam cōtra hoc nota extra
 d. vsu. c. cum tu. tamē Buil.
 addit. sine culpa potest acci/
 pere vite necessaria. scz exte
 me Ray. moderate sibi vita
 retēta q̃usq̃ plene sibi satis/
 faciat. Dist. 80 sic dic. Sz
 qd si non imineat tale picu/
 lū necessitas: et is q̃ tenet re/
 stituere non potest. iduci ad
 restitutionem statim facien/

dam. puta q̃ discretus sacer
 dos p̃t p̃scientiam suā infor/
 mare ex eo q̃ intendit vtilit̃
 gerere negocium creditoris.
 Nam si videt q̃ alit̃ nō pōt re/
 cupare in p̃petuū. vel nō ita
 cito vl̃ ita cōmode pōt rece/
 pro iuramēto vl̃ alia sufficiē
 ti cautione si h̃re pōt dilatio
 nē p̃cedere. et sub hac p̃ditio
 ne si hec adīpleuerit in tales
 diē peccatorem absolueret. z
 sic creditor quod ei debet re/
 cuperet. et peccator nō rece/
 dat a p̃sbitero d̃spatus. hec
 ille. Sz qd in fine huius. S.
 scilicet q̃ absoluat sub cōdi/
 tione: cōtrariuz asserit Buil.
 dicens. q̃ absolutio a pecca
 tis nunq̃ debet fieri sub cō/
 ditione. z ideo potest dici q̃
 absoluat simplr si ē absolue
 dus. sed declarat q̃ non vale
 bit absolutō nisi adimpleat
 p̃missum. Buil. Archidia/
 con⁹ 80 sup. c. si res. xlii. q.
 vi. querit vtrū habenti resti
 tuere debeat haberi respect⁹
 ne egeat. Et dicit videtur q̃
 sic. ff. de reg. iur. l. incōdēna/
 ti. ff. de concess. bo. l. ij. Et sic
 nota p̃ Ber. de solu. c. odoar
 d⁹. z facit ad hoc qd h̃re. xvi.
 q. ij. quicunq̃. Sz inno. per
 no. in. c. cū tu. extra de vsuf.

De restitutōe Liber tercius

secus credūt fm canones vt
ibi notāt Ala. Ber. et Host.
q̄ insolidū tenent detētores
vsuraz 7 nō solū inq̄tū face
re p̄nt. q̄ Hostiē. i. sū. dicit. q̄
q̄ h̄nt restituere paulatī sin/
gulis mēsi b̄ soluāt credito/
ribz. si aliter non p̄nt sine ma
gno sui detrimēto put pote
rūt vl̄ p̄ponant se cū expoli
atis. q̄ si nullā p̄nt inuenire
miscōiaz ap̄d eos absq̄ dila
tiōe tūc tenent satisfacere vl̄
bonis cedere. qz p̄ctōz sp̄ ē i
mora. ff. q̄ p̄dit. fur. l. i. re fur
tina. extra d̄ symo. c. cum i ec
clesia. **U**lti tenēt dictū p̄ce
dēs tanq̄ equū scz q̄ tenent
soluere q̄ntū p̄nt retenta sibi
vite cōmoda. ar. de cō. di. v.
c. discipulos. extra de fur. c. si
q̄s. **S**i arch. sup̄ p̄. reddere.
eiusdē. c. ibi dicit. q̄ statī debz
reddere totū qd̄ p̄r. allegās
Tho. ij. ij. q. lxij. q̄ dicit q̄ sta
tim fienda ē restō. dictum tū
Tho. p̄r dicit n̄ eē p̄ si sane in
telligat vt ifra dicit. **S**i i
qdā sūma d̄z q̄ q̄ h̄nt restitū
ere vsuras 7 male ablata 7 p̄
ponūt firmit̄ reddere et non
p̄nt statiz. qz nolunt cū fami
lia egere vl̄ medicare. 7 tū in
cipiūt iuxta posse satisfacere
vtr̄ tales p̄nt absolui 7 cōi

cari. **R**n̄. aut sciūt personas
certas aut n̄. 7 si sciūt ip̄i ba
bētes male ablata: 7 ip̄i etiaz
q̄bz debent b̄mōi nolūt tūtū
ē q̄ d̄ p̄scia eoz stēt ad termi
nū ip̄soz 7 volūtātē. **S**i ho
tales nesciūt dāna sibi data
7 reuelatio possz eē piculosa
illis q̄ volūt restituere. tūc n̄
ē reuelādū illis. s3 p̄sumēdū
q̄ p̄fessor cām illorū vtiliter
agat. 7 p̄fites itēdat 7 p̄mit
tat satisfacere q̄ cito p̄r. qz h̄
bz locū ratihabitio d̄ bono
7 equo. 7 tūc p̄fites absolui 7
cōicare p̄r. qz ē i via salutis.
Si ho oīno nesciant p̄sone
q̄bz ē restitutio fiēda. tūc ē li
ber in p̄tate p̄lati vel discre
ti p̄fessorz dare 7 p̄stitinere ter
minū p̄fiteri sic viderit neces
sitate 7 p̄tritoz ei⁹ 7 volūta
tē p̄mptam restituēdi. et ifra
istum t̄minū tal̄ p̄r absolui 7
cōicari. **I**tē vbi maior ē con
tritiō ibi maior miscōia 7 ve
nia ē fienda 7 fmissio. 7 qz to
r⁹ mūd⁹ fere ē iuolūt⁹ i rapis:
sic p̄ posse tuo curre p̄ medi
um ne nimia securitas vl̄ re
missio p̄ire faciat q̄s discreta
eq̄tas poſat reuocare. **I**tē sp̄
iuriās et spoliās vl̄ p̄plices
eoz d̄bēt hūilr̄ postulare vo
niā ab eis q̄s offēder̄ ne illi

remaneat i rācore z mala vo
luntate. Quid autē dbeat fa
cere vxor z familia raptoris
z vsurarij z hmōi qñ hñt ni
si d obligatis restōn. habes
sup i ca. d rapina. §. xij. i fi.

Nota q Ray. z Hosti. cir/
ca istā materiā restōnis dicūt
Hoc notēt sacerdotes z re/
tineāt q fm q maior vel mi/
nor fuerit fraus vl solus vl
violētia maior vel minor dz
eē discretio iudicā. z fm h i
vsur q sūt in depositis vt di
ctū est sup in. c. de vsura. que
oīno sūt restituēde. tñ quia
minor ē ibi violētia q̄ i cete
ris poterit p̄fessor etiā cū sci
tur psona cui fiēda ē restitu/
tio magis moderare tps resti/
tuēdi retēta sibi vite pmoda
z familie sue. Quidaz cirēa
materiā istā dicunt z meo iu
dicio satis rōnabilr q i certis
casibz nō tenet q̄s ad statū re
stituēdū actualr. etiā si habz
modū aliquālē ad restituen/
dū et ab eo cui tenet iuenire
nō possit nec dilatiōez nec re
missionē. s; subitā velit fieri
sibi restōnez. qñ vicz ex resti
tutiōe statim vel statim resti
tuēdo scāret inde euidēs vl
pbabile dānū spūale vl tpa
le notabile tpi restitueris vl

aliorū. qd p̄poderaret dāno
ei? q dz hñe ex carētia illi? rei
Pōt autē tale dānum esse tri
plex seu scādaliū notabile vl
dānū Periculū mortis. Infa
mia gñis. Periculū notabile
mortal culpe. Rō autē hmōi
est q scz tal restitutio possit
differri. qz fm Scotū credi
tor q dz hñe magis dz velle in
hmōi casibz vt maximū icō/
modū seu dānū ei? q hz re
stituere euitet in modica re/
stitutōis dilatiōe q̄ sūt mor/
dicū incōmodū vl dānūz ex
carentia ad tps sue rei. Et si
obijciat q restituere ē actus
negatiui p̄cepti. qz reducif
seu explicat p h q est nō reti
nere alienū. s; p̄ceptū negati
uū obligat sp z ad semp. Re
spōdet fm Sco. q alienū in
iuste et iniūto dño retinere sim
pliciter phibet. p̄pterea sp z
ad sp isto mō necesse ē saluti
alienū nō retinere. Sed qñ
q̄s hz voluntatē z pposituz
restituēdi alienū p tpe opor/
tuno extūc tenet domio rei
volēte. i. velle debēte. Vult
autēz hoc dñs rei z si n̄ actu
elicitō. tamen actu debito et
honesto. quia velle debet q
qui suū habz retineat quous
q potuerit oportune. Et si

De restitutōe Liber tercius

dicat. dñs rei h̄ agit iūte. et
qz nō vult q p qñtūcūqz tē
p^o suū retineat. Dicēdū fm
Seco. q dñs etia3 tōrdinate
volēte statim rehabere suū
z p pñs p rectā ratōez nolē
te. pñmū retinere suū. tūc te
nēs nō ē detētor iūst^o. nā et
dpositu d3 redditiōe stricis
sima reddi cū repetit. vt. L.
depositū. l. fi. z tñ iūto dñs
volūtate inordinata cū repe
pit. vt cū eo malū faciat sibi
vel alteri p̄t retineri. Et Au
gust. dicit q mltā bona sūt
p̄stāda iūit^o. dñ eorū potius
vtilitati qz volūtati cōsulit.
dist. clv. c. z q emēdat. z exē
plū ponit. xxiij. q. iij. ca. ipa
pictas. d eo. l. q p volūtatez
suā extrahit d domo ruitu/
ra. qd laudabil^r sit. Est g
vn^o casus cū iminet ex ei^o re
stitutiōe subita piculū dāni
incōpabiliter pualētis dam
no qd indebz creditor ex ca
rencia rei sue. puta cū ip̄e cre
ditor ipugnaret bonū omu
ne z būdo illā r̄ seu pecuniā
quā qd de suo retinet mag^s
posset ipugnare z pualere p
bonū cōe. Nā tūc fm Rich.
in. iij. n̄ tene^r illū restituere
illi s3 fidel^r rekuare. vt resti
tuat sibi v^l heredibus suis

qñ h̄ fieri poterit sine p̄iudi
cio boni cōis. v^l depositare
illū ordinando z puidēdo q
tpe suo restituatur. Idē vi
det dicēdū cū qd male vtere
tur re sua rehabita. puta gla
dio ad occidēdū se vel alium
v^l h̄mōi. Idem videt dicen
dū cū ex subita restitutiōe il
le q r̄stitueret rē ablata p sur
tū v^l aliud vicin^o detegeret
z inde infamaret: cū fama sit
qd notabili^o subita t̄pali. vñd
gūi^o reputat p̄ctm detractō
nis qz furti: ceteris paribus
fm Tho. ij. q. lxxij. et. xi.
q. i. deteriorēs. Cūz g qlibet
debeat puidere p̄seruatōi sa
me sue. ar. xij. q. i. c. nolo. p̄t
talīs differre restitutōz vsqz
ad tps q n̄ dephēdat i crimi
ne z infamet si aliter puideri
nō p̄t. Idē dicendū ē cū id
qd debet restitui n̄ possit re/
stitui nisi faciēdo magnas ex
pēsas ad mittendū sibi. qz in
remotis ē creditor. Tūc em̄
qd agēdū ē habes sup etiam
eo. xi. c. iij. Et idē dicēdū qñ
mlt^r bz filiū p adulteriū ne
sciēte viro. vel supponit sibi
alienū ptū q nutrit d bonis
viri. v^l etiam heres dimittit
vt p̄p̄ri^o fili^o: cūz teneat mac
talīs de omnibus que p̄cti

pit talis fili² bonis. s. putati
ui p^{ri}s. nō tñ d³ reuelare fa/
ctu qñ ex h³ seqret v^l sequi p
babiliter possz mors sua vel
plis tal. v^l etiā notabil³ infā
mia seu alia gūia scādala fm
Ray. 7 Jo. neapol. in q^liber.
de q^l habes sup³ plene eo. lib.
tli. c. d. furto. vide ibi. Ali²
casus qñ ex bñdī restitutōe
posset seq³ mors spūalis seu
pctm mortale pbabiliter in
restitutōe vel familia ei². pu
ta restituēdo q^l bz aliena ad
tantā venit paup³atē v^l mi/
seriā qñ p³ viuere v^l pvide
re filiis suis de victu 7 vesti
tu: 7 cū sint ali² nobil³ additi
onis medicare nimis erube
scūtiab amicis ad sufficiētā
ñ inueniūt: laborare nesciūt
v^l ñ pūt quia pūli vel infir
mi. et sic restituēdo exponit
piculo ipse cū familia sua su/
rādī: vel pstitūdi filias. vel
speratōis vbi retinēdo qd
bz alienuz cū ipso 7 industria
sua pvideret parce sibi 7 fa/
mille sue disponit ad satiffa
ciendū paulatim. Hoc senti
re videt Sco. in. iij. Den. i
q^liber. vi. q. xxiij. Et idē vi
det dicendum cum qd bz in
strumēta art³ sue vñ ex labo
re suo gubernat se et suos et

vendēdo v^l tradēdo ea vt re
stituatur suis creditoribz ñ po
terit laborare 7 inde lucrari.
puta liberos q^l ad iurispitos
7 medicos. ferrassita q^l ad ar
tifices. Laborādo autē cū p/
dictis vltra sustētatōez suaz
poterit in futurū paulatiz sa
tisfacere. Nec credo esse d³ h³
qd dicit Tho. ij. q. lxxij. s.
q^l statim restituēdū ē alienū
simplr. Ad ei ita amare kba
accipiēda sunt dic³ lex sz ciui
liter. 7 in sacra scriptura statiz
d³ fieri qd i plio tpe. vt p³z
Malach. ij. Statim veni/
et ad tēplū 7 c. 7 p³ipue cū ex
causa ira v³gēri differtur vt
dictum est. Potest etiā mul
tipl³ capi in iure. 7 nō solum
p potētia facti sz iuris 7 cō/
moditatis. vt p³z. xxij. q. iij.
ca. faciat in glo. Nec tñ non
sūt p³dicāda ne pareat via de/
tēioni alienoz ad qd nimis
psone sūt iclinate. sz cū mag³
discretōe in p³fessioe 7 p³silijs
tractāda. 7 cū mltis circūstā
tijs considerāda q^l honestet
factū. Ad hoc etiā facit qd
dicit Jo. neapol. i q^liber. ix.
q. xxij. 7 Rich. in. iij. 7 Pe.
de pal. Item potēti restitu
ere male ablata statiz q^lritur
verum sufficiat relinquere i

De restitutōe Liber tercius

testamēto v'l in instrumento
q' heredes restituant. Rñdz
ad h' Jo. neapol. i. ij. q'libet.
q. xxij. q' b' sufficit i duobus
casibz tm. Prim' ē qñ bñs
male ablata credit vere et p
certo v'l qñ p certo q' tal' re/
tētio n' sit p voluntatē dñi. ta
lis em retētio n' ē iniuriosa v'l
iusta. null' ei parit iniusticiaz
volens. vt dī. v. ethicozū.

Secūs casus qñ tal' retētiō
rei aliene est p voluntatē dñi
sz inordinata. puta cū n' red/
dit gladi' furioso cuz repetit
ipm in furia. h' em iuste fit. vt
xxij. q. ij. c. ne q's. Et silr h' ē
qñ vult rē suā statiz h' ē qm
retinēs si pōt dare sine nora
bili damno suo. z ecōtra ille
cui' ē p't sine dāno z incōmo
do carere ad tps. Extra istos
casus n' sufficit ad salutē nisi
statim restituat. Rō est. qz de
necessitate salutis est vitare
pctm mortale. sz nō solū au/
ferre alienū: sz etiam detētiō
rei aliene extra predictos ca
sus ē mortale. qz p iusticiam
qz cū faciat iniuriā p'io. z h'
cū p't restituere. Un' n' sufficit
ad salutē tali relinq're i instru
mēto vel p testamētū q' here
des restituāt: sz d' necessitate
salutis ē statim restituere si p't.

Sz si ille cui' ē res v'l cui' ob
ligat n' pōt illa re carere sine
incōmodo suo etiā ad tēpus
opez q' restituat etiā cū mag
incōmodo suo. nec sufficeret
dimittere p testamētū. Ter
ci' casus excusans a restōne
subita ē: cū ex h' imineret p'i
culuz mort' corporal'. Et nota
fm Rich. i. iij. di. xv. q' si ille
q' dānū tulit hz aliqd vltra
necessitatē sustentatiōis natu
re: quis sibi necessarium ad
victū fm decentiā sue p'sone
restituere tenet. Non em lici
tū ē de alieno vinere cū secu
lari bonore. Si aut n' hz ni
si necessaria ad sustentatiōez
nature tūc subdistingueduz
est. qz aut iste q' ē passus dā
nū nō indiget ad sustentatiōē
nature eo qd ab eo ablatū ē
z ille q' abstulit p't retinere et
restituere nō tenet. qz ex iure
nat' licitus ē vnicuiqz vsus
possessiōis necessarie ad su
stentatiōez nature. Extrema
enim necessitas facit omnia
cōmunia. ff. ad. l. rodiam. de
iactu. l. ij. §. cum in eadez. in
textu et glosa. Aut indiget
ad sustentatiōem nature: eo
q' ablatum est. z tunc subdi
stinguo. quia aut primus. id
ē dominus ipsi' rei indiget

ista re ad sustentatōez sue nature p̄usq̄s fuit necessaria ad sustentatōē nature illi⁹ q̄ abstulit. aut eodē tpe vterq̄ indigēs fact⁹ ē ista re ad sustentatōez sue nature. aut iste q̄ abstulit factus ē indigēs re ista ad sustentatōez sue nature p̄usq̄s iste a quo ablata est. Primo mō ⁊ scōdo pōt dici si ne p̄iudicio q̄ iste q̄ abstulit rē istā teneat restituere illi a q̄ abstulit. qz nūq̄s facta fuit res illi⁹ q̄ eā abstulit. s; sp̄ remāsit illi⁹ de iure. postq̄s ei sum in statu in q̄ res mea necessaria ē mibi ad sustentatōē nature. nō p̄t fieri alteri⁹ me p̄dicente. Si tercio mō. tunc ille q̄ abstulit restituere n̄ tenet. qz ab isto tpe q̄ facta ē necessaria sibi acquisitū fuit ius in illa re illi q̄ abstulit. Et iō q̄s uis dānū passus veniat postea ad statū in q̄ res sibi ablata esset sibi necessaria ad sustentatōez nature. n̄ p̄pter hoc h; mai⁹ ius i ista re q̄s iste q̄ eam abstulit. nisi iste q̄ eam abstulit deveniss; ad statū in quo amplius res ista n̄ eēt sibi necessaria ad sustentatōez nature. Idē p̄ totū. Pe. de pal. i. iij. ⁊ Sco. Ex p̄dictis boz pater q̄ tales q̄

h̄nt restituere ⁊ si retineāt sibi q̄dāmō necessaria ad sustentatōē sui ⁊ familie ad vitā. dū mltā picula aīe et corp̄is q̄ v̄silit sed possent bonis suis cedēdo ⁊ oībo se expolians; do p̄ restōē fīda. qd̄ forte tutius eēt restituere ⁊ in dō cōfidere: etiā si opteret mēdicare s̄m Ray. Ad h̄ n̄ vidēt tēneri d̄ necessitate salutis. tū n̄ debēt t̄les laute viuere ⁊ pōse vestiri cū familijs. ⁊ filiis suas cum magnis dotibus nuptui tradere. sic si n̄ essent obligati restōni. sed p̄ce viuere ⁊ puas dotes tradere. Et si n̄ p̄nt nobili vel mercatori nuptui dare debēt artificii et plebeo tradere. talia sup̄flua resecare. Cū mltā q̄ prudētia h̄ negociū agēduz ē. cū efficaciter vidēt facere qd̄ p̄nt ad restituendū ⁊ i alijs se b̄fē. ⁊ cum timore dī credo q̄ p̄nt absolui et cōicare. Qui aut ⁊ de eo qd̄ p̄nt sp̄ p̄crastinat ⁊ annuatim repiunt promittere p̄fessorib; restitutio nē faceret postea n̄ faciūt n̄ vident absoluiendi. nisi p̄us faciant vel disponant efficaciter negociū vt habeat executionē. ⁊ mltō min⁹ ei p̄mitti d; cōio sumi: q̄ntum dico

De restitutōe Liber tercius

spectat ad p̄siliū p̄fessor. Hā
q̄tū ad sacerdotē q̄ h̄z cōica
re cū ille se ī manifesto ad h̄ ī
gerit: q̄d iur̄ habes in terciā
pte. ti. eo. De vsurarijs aut̄
manifestis quō sit agēdū cum
eis in restōne et collatōne sa
cramētoꝝ. habes. s̄. co. c. de
vsu. Possent etiā tales pete
re remissionē a creditoribus
quā si sine fraude et spōte ob
tinēt nō īp̄is ampli⁹ obligan
tur. nec etiā paup̄ibz illa re
missa eis dare tenent. Hō tū
decēs estz vt diues a paupe
et indigens parū a mltū indi
gente peteret remissionēz
Querit vtz ep̄us elapsis tri
bus vl. iij. xxx. vl. xl. annis
possit agere p̄ heredes l' pos
sessoꝝ bonoꝝ q̄ndaz illi⁹ q̄
in testamēto reliquit mille li
bras soluēdas noīe vsurariū
incertaz: cū de extorsioe di
ctaz vsuraz nō appareat ni
si p̄ p̄fessioez dicti testatoris
Rūdet Lau. p̄. Fede. q̄ cuz
actio q̄ p̄petit ex testamento
vl' conditio q̄ p̄petit ep̄o p. l.
nulli. L. de epi. et cle. sit p̄so
nalis et spacio. xxx. ānoꝝ clau
dat p̄ p̄s. L. s̄ p̄sc̄. xxx. vl'
xl. annoꝝ. nō p̄ heredes bona
fide possidentes: q̄ sp̄ p̄sumit
nō p̄petit actio ad dictas mil

te libras: nisi pbaret heredes
malā fidē habuisse et sciuisse
viciū et crimē defuncti. q̄ ca
su debet intelligi. c. tua nos.
cū si. Et idē si s̄ extorsioe ap
pareat p̄ aliud q̄ p̄ testamētū
Quo aut̄ ad possessoꝝ bonoꝝ
noꝝ in q̄s p̄ testatoꝝes vl' ei⁹
heredē bona sūt alienata: nō
ē aliq̄s dubiū si possederunt
spacio. x. ānoꝝ. qz actio p̄so
nalis nō p̄petit p̄ successorem
singlarē. vt. l. i. s̄. heres. ff. ad
trebel. Nec obstant p̄mo di
cta. s̄. q̄ actōes ep̄o p̄petētes
durāt. xl. annis. qz intelligit
h̄ de actionibz p̄petētibz ep̄i
scopatui vel eccl̄ijs collegia
tis. sed h̄ nō cōpetit actio ep̄o
vt ep̄o: sed vt iconomo et ad
ministratoꝝi bonoꝝ paupe
rū. Querit q̄d si p̄misso ge
nerali edicto q̄ q̄cunqz dede
rit vsuraz nomīe aliq̄d tali
veniat infra tot dies et c. Si
nemo veniat: nec etiā aliq̄s
vsuras certas vsurari⁹ assū
gnauerit infra terminūz sibi
ad id statutū lataz ē senten
tia p̄ ep̄m declarās illas esse
certas. vtrū vsurarius sit tu
tus si postea appareant p̄so
ne certe quibus est restitutio
fiēda. Federic⁹ de senis sen
tit q̄ sic: etiā quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesis. fa-
tetur tñ q talibz ppetit rme
diu contra epm vel paupes.
S; cogita dicit Lau. an sit
vez. 7 dñum practicat qñ n
est determinatū q oia veniant
sub nomie incertoz. B est qñ
non sit taxatio vere: 7 fm qñ
titare ad qm ascendit. s; mi-
nor: 7 fm q inter eos couentū
est 7 de B iudici p cui? senten-
tia alio nō dato psumitur q
stat legitime. An aut tal pra-
ctica sit iuri psona cuius vi-
de. Proprii sūt tñ epī ad eius
obseruatōez. qz p seipīs ier-
ta ibursant. nec ad illoz vo-
lunt restitutiōnem venire vl
teneri. s; sit certa taxatio fm
puentiōem fm q moris ē. q
tñ an possit d iure fieri vidē
dñ ē Querit etiā Archid.
q si qd decedēs relinqt sibi
beredē ex testamēto vl ab in-
testato. et ordiauit qndā exe-
cutorē tñ ad emendā suozū
forefactorz q decedens tēpo-
re mortis sue creditoribz tene-
bat. 7 iā termini solutiōis flu-
perāt. Dicit rñdēdo q iste ex-
ecutor debita bñmōi soluere
teneat: 7 p pueniri. qz elapsis
terminis solutiōis capit iniu-
riari creditoribz i nō soluen-
do defūci. Ex pcepto autēz

dñi ē solutiō faciēda. ar. xi. q.
i. c. magnuz. xxiij. q. vl. c. tri-
butū. qz peccat i terminio nō
soluēdo. rñ qz frāgit pmissū.
extra d pactz. ca. i. 7. ij. rñ qd
illo elapso inuito domio de-
tinet alienū. ff. d excep. doli.
l. ij. §. circa. et B tenēt qdā. l.
vt noie forefactorz B casu ve-
niāt dbita qz tñm? solutio-
nis tēp mortis elapsus erat
7 p ill agi possz. Sec? d de/
bitis qz termi? n aduenerat
Et ita notat spe. i Rubz. q
liter scpta i iudicio pferri. §.
nūc vo. De eo vo demum
cui datū ē aliqd p errore vic
Jo. d rñp. in tractatu d extra
ctibz q in tali datōe aut ē er-
roz plone vel fortune: vel al-
teri? d ditiōis apposite. Si p
mo mō. puta intēdo dare pe-
tro 7 do martino: tūc marti-
nus tenet acceptum restitu-
ere vel danti vl illi cui inten-
debat dare. ar. xxiij. q. i. §. i.
Si vo error fortune. puta i
tēdo tibi dare vt paupi 7 tu-
es dines. dicitur q sic acce-
ptum tenetur restituere dan-
ti vel alicui pauperi nisi re-
cipiens interim effectus fu-
isset pauper. Si vero sit er-
roz alicuius alterius condi-
tionis. puta credo te sanctū

De restitutōe Liber tercius

cū tu n̄ sis. ⁊ iō dono tibi vel
credo te celebratur missas.
iō do tibi. dicis q̄ si recepto/
ri p̄stat d̄ p̄cisa intētiōe dāt̄.
scz qz als si daret nisi ista cō/
ditio subesset: tal' error obli/
gat ad restituēdū receptum.
aut ad sufficienter supplēdū
p se v̄l aliū intētiōez dāt̄. qz
iō est. qz cū res i istū nō trāse
at nisi eo mō q̄ vult dās trās/
ferre si n̄ existat p̄ditio i ip̄ma
res non trāsfert. Alij aut̄ vi/
cunt q̄ ad talē restitutōez ta/
lis error nō obligat nisi ipsa
cōditio circa qm̄ errat eēt cā/
motiua ⁊ final' talis datōis.
q̄ p̄bant p sile. Do tibi li/
bras cētū qz credo te eē ami/
cū meū: dato q̄ accipiēs n̄ sit
amic' me': n̄ obligat ad resti/
tutōnez. Si aut̄ amicitia sit
cā p̄p̄t quā do tibi cētum li/
bras. s. si sis amic' me'. ⁊ nisi
amic' fuer' obligat ad resti/
tutōez. Ex his p̄tz q̄ q̄store
sancti anthoni v̄l aliū q̄cui
qz nullo mō p̄nt sibi retiner
ea q̄ ill' paupib' v̄l loc' p̄ q̄b'
petūt dant. qz h̄ ē error p̄so/
ne. Verūcū qz null' tenet p
prijs stipēdijs militare. ne
causas aliorū agere ad suas
expēsas: dico q̄ tales p̄nt v
uere sup q̄t' q̄s faciūt. ⁊ pō

eis moderatū salarium dari
Hec ille. Illa tō q̄ dant eis
ex mēdacijs eoz q̄store. vicz
qz asserūt q̄ dicēt mltē misse
p dātib'. v̄l hēbūt talē idul/
gentiaz. vel absoluēt a votis
eoz. v̄l a casib' reseruāt. vel
q̄ fient lectisternia in hospi/
tali de h̄mōi p q̄b' illi dāt ali/
as nō daturi. cū nec talia fi/
unt vel vera sunt. totū ē rapi/
na. ⁊ restitui debent dantib'
ea. v̄l paupibus erogari. ar.
xiiij. q. v. c. non sane.

Finit libellus de restitu/
tionib' fratris Antonini ar/
chiepiscopi Florentini. in q̄
diffuse tractat de hac mater/
ria.

Tabula

Recipit ta

i bula materiez q̄ in h
tractatu p̄tinet. Qui
q̄dem tractatus sub se p̄tinet
tres libros. Primus ē de cō
fessore. Scōs de interrogato
rijs in p̄fessione fīēdis. Ter
cius de restitutōe. Primus
deniq̄ liber diuidit̄ in tres
ptes. Quaz p̄ma ē de p̄tate
seu auctoritate p̄fessorz. ⁊ ha
bet. xv. capitula.

De p̄tate seu auctoritate cō
fessoris. ⁊ q̄s possit vl̄ n̄ pos
sit audire cōfessiōes Capitū
lum. i. Folio. i.

De ordinario p̄fessore q̄ ad
ecclesiasticas p̄sonas ⁊ c̄licos.
capitulum. ij. fo. i.

De cardinalibus fo. ij.

De p̄tarchis ⁊ alijs. fo. ij.

Abbatissa q̄d possit in spū
alibus. fo. iij.

Cui debeāt laici ordinarie
p̄fiteri. caplm. iij. fo. iij.

Casus octo in q̄b p̄t q̄s al
teri p̄fiteri q̄ p̄prio sacerdo
ti sine ei⁹ licētia. ca. iij. fo. iij.

Quis possit p̄mittere ⁊ q̄s
nō audientiam confessionuz
Caplm. v. fo. vi.

Quō ⁊ q̄n curat⁹ vel p̄sbit
parochial⁹ possit dare vl̄ de
negare licētiā alteri p̄fiteđi

subdito si petat illaz. capitū
lum. vi. fo. viij.

De religiosīs q̄ nō p̄nt au
dire p̄fessiōes sine licētia p̄la
ti sui. ca. viij. fo. viij.

De p̄tate audiēdi p̄fessiōes
attributa fratrib⁹ p̄dicatori
b⁹ et mīorib⁹ a iure p̄tex. cle.
dudū. §. ij. de sepul. q̄mō fie
ri possit ⁊ quō exponit. capi
tulū. viij. fo. viij.

De effectibus q̄ sequunt⁹ ex
p̄missione audiētie p̄fessiōis
alteri facte. ca. ix. fo. ix.

Differētia inter fratres p̄e
sentatos s̄m formā cle. dudū
et differētia inter sacerdotes
curatos. ca. x. fo. x.

De casib⁹ multiplicib⁹ epo
reseruatis. de q̄b agit in si
ne cle. dudū. de sepul. capitu
lum. xi. fo. xi.

De sacerdote q̄ absoluit ali
quem a casu a quo nō p̄t ab
soluere. ca. xij. fo. xij.

An in generali cōfessiōe cō
tineat sp̄ialis. ca. xij. fo. xij.

Quid possint penitentiarij
curie romane. ca. xij. fo. xij.

Quid siendū q̄n p̄fessor nō
intelligit penitentes. capitu
lum. xv. fo. xij.

Finiūt capitula p̄me par
tis. libri primi.

Tabula

Incipit tabu

la secunde partis libri primi que
erit de scientia confessoris. Et
habet quinq. s. fo. xiiij.

Quod duplex est clavis ordinis
scilicet scire et potestatis. s. i. fo. xiiij.

Quarta scientia requiritur in con-
fessore. s. ij. fo. xiiij.

An confessor teneatur scire: an
peccata in confessione audita sint
mortalia vel venialia. s. iij.

Folio. xv.

Quod iteranda est confessio in sex ca-
sibus. s. iij. fo. xv.

An valeat confessio ab incerti-
to facta: ut eam iterare non oportet.
s. v. fo. xvij.

De attritione et contritione
Folio. xvij.

Sedecim conditiones que re-
quiruntur in omni bona con-
fessione fienda. fo. xix.

Finis. s. secunde partis
libri primi

Incipit tabu

la tercie partis libri primi que
erit de bonitate confessoris. et
habet. s. decem.

Qualiter confessor debet ha-
bere duo. scilicet timorem dei et ze-
lum animarum. s. i. fo. xx.

Duo debet habere confessor
bonus fo. xx.

Quomodo se habere debeat confes-
sor erga penitentem et de quibus in-
terrogandus. et ibi plus decem
preceptorum decalogi. et ver-
sus septem peccatorum mor-
talium. s. ij. fo. xxi.

Quo ordine fieri debeant inter-
rogationes: et de quibus. fo. xxi.

In interrogationibus faciendis
tria debent observari fo. xxi.

De circumstantiis peccatorum: et ibi
plus earum. s. iij. fo. xxij.

Circumstantie peccatorum posite
de sunt in multiplici genere.

Ibidem.

Circumstantie que trahunt pec-
catum ad aliud genus sunt con-
fite. fo. xxij.

Peccatum commissum die fe-
sto trahitur ad circumstantiam
aliam. Ibidem.

Peccatum dividitur in tria
folio. xxij.

Regule quinq. ad cognoscen-
dum peccatum mortale a ve-
niali. fo. xxij.

Que debet servare et scire con-
fessor utilia et necessaria in ip-
so exercitio confessionis. s. quatuor
fo. xxv.

Quomodo se habere debet con-
fessor audiendo mulieres. ibidem
Qualis et quanta debeat in

Tabula

iungi satisfactio seu peniten-
tia a confessore penitenti. §.
quintus. Ibidē.

Qualiter se hñe debeat cōfes-
sor penitētiā iniūgēdo pe-
nitentibz. fo. xxvi.

Contraria penitētia debz im-
poni delicto fo. xxvi.

Pro peccato occulto nō de-
bet dari manifesta penitētia.

Folio. xxvñ.

Memoriale dicendū penitē-
ti circa penitētiā faciendā.

Ibidem

Quid fiendū quādo penitēs
nō confitetur aliqd peccatum
mortale quod cōfessor nouit
esse in eo. Ibidē.

Sacerdos dñr soluere vel li-
gare triplr. 7 de mō et forma
absoluēdi. §. vi. fo. xxvñ.

Forma verborz absoluēdi
penitēte. Ibidē.

Forma 7 vis hñor q̄ requirūt
in absoluēdo. fo. xxvñ.

Forma absoluēdis ab oībz
censuris 7 penis: tā a iure q̄
ab homie latis. ibidē.

Quid fiendū quādo p̄fessor
absoluit penitēte de quo nō
debit. fo. xxix.

Quid de p̄fessore q̄ nō intel-
ligit penitēte. ibidem

An penitēs teneat iterare pe-
nitētiā ei iniūctā in peccato

mortali factā in toto vel i pte
et an dicta penitētia taliter
facta ei valeat in foro mili-
tis ecclesie. §. septimus. Fo-
lio. xxix.

Remedium tutius siue cōsi-
lium dandū penitēti quali-
ter p̄ficere debeat penitenti-
am sibi iniūctam. 7 que peni-
tentia debeat sibi dari secu-
rior. fo. xxxi.

De celatiōe confessionis. §.
octauus. Ibidē.

Penitentia confessoris con-
fessionē reuelātis. fo. xxxñ.

Qui teneant ad sigillū cōfes-
sionis. §. nonus fo. xxxñ.

Ad que se extendat sigillum
cōfessionis. §. si. Ibidem.

Quid fiendū quando cōfes-
sor indiget p̄silio sup aliq̄ ca-
su. fo. xxxv.

Finīūt. §. terciē partis et
p̄ p̄sequens tractatus iste de
confessore.

Incipiunt ex

cōmunicatiōes sedi ap̄lice re-
seruate taz a iure q̄ p̄ p̄cessū
siue p̄ extranagantes breuif
recollece p̄ ordinē. deinde se-
quunt̄ excoicatiōes reserua-
te ep̄iscopis vniscuiusq̄ dy-
ocesis. fo. xxxv.

Tabula

Excoīcatōes papales cō/
cernentes religiosos ⁊ religi
osas fo. xxxvi.
Excoīmunicatiōes epis ex
iure reſeruate. fo. xxxvii.

Incipit tabu la ſup interrogatorio.

Interrogatoriū qđ ē ſcđs
liber hui⁹ opis in ordine di/
ſtinguit in tres partes pnci
pales. quarum pma ē de iter
rogationib⁹ ſiendis a confeſ
ſore ſm ordinē decē pcepto/
rum decalogi. Et hz capitu
la. xliiij. fo. xliij.

Prīmū pceptū cōtinet tria
capitula. Ibiđē

De votis. ca. i. ibiđē.

De voti trāſgreſſiōe. ibiđē

De ſupſtititiōib⁹. ca. ij. ibiđē.

De incātatiōib⁹ ibiđē

De adoratione creaturaruz
Folio. xliij.

De diuinatiōib⁹ fo. xliij.

De arte notoria Ibiđē.

De conſtellarōib⁹ ibiđē

De ſortib⁹ fo. xliij

De incantatiōib⁹. Ibiđē

De breuib⁹ Ibiđē.

De obſeruatiōe tēpor. ibiđē

De ſomnijs Ibiđē.

De blaſphemia dei ⁊ ſcđōrū
multiplici. Cap. iij. ibiđē.

Secundū pceptū habet
capitula duo fo. xliiij.

De piurio. ca. i. ibiđē.

De adiuratiōe. ca. ij. ibiđē

Terciū pceptū habet ca/
pitula duo. fo. xlv.

De obſeruatiōe feſtoz. capi
tulū. i. Ibiđē

De auditōne miſſe dieb⁹ do/
minicis ⁊ feſtiuis. Ibiđē.

De obſeruatiōe ieuniorum
capitulū. ij. Ibiđē

Quartū pceptum cōtinet
duo capitula fo. xlvj.

De honore parētū. ca. i. ibiđē

De gubernatiōe familie. ca/
pitulū. ij. Ibiđē.

Quintuz pceptū habet
vnicū capitulū.

De homicidio triplici. ſ. cor
de ore ⁊ ope. ca. i. fo. xlvij.

Sextuz pceptū hz vnicū
capitulum. fo. xlvij.

De luxuria actuali ⁊ ei⁹ ſpe/
cieb⁹. ca. i. ibiđē.

Nonū pceptū hz vnuz
capitulum.

De luxuria mentali et ei⁹ ſpe
cieb⁹. ca. i. fo. xlix.

Septimū preceptum ha
bet capitula octo

De uſurpatiōe rei alieneml/
tiplici. ca. i. Ibiđē.

Circa uſuram ibiđē.

De ſoccedis aialiū. ibiđē.

Tabula

De veditōe ad terminū. fo. l.
 De cambijs Ibidē.
 De mutuatibz sub spe. ibidē.
 De accipiētibz ad vsurā. fo. l.
 De faciētibz statuta i fauorē
 vsurarioz Ibidē
 De emptiōe impstitorz loco
 rū i mōtiū. ca. ij. Ibidē
 De fraudulētia q̄ mults mo
 dis omittit. ca. iij. Ibidē.
 De falsificatiōe. Ca. iij. fo. li.
 De iniusticia q̄ fit i iudicio
 Caplm. v. Ibidem
 De furto. cap. vi. Ibidē
 De sacrilegio qd̄ omittit cir
 ca res sacras. ca. vij. fo. liij.
 De rapina violēta. Ca. viij.
 Ibidem.
 Decimū pceptum bz ca
 pitulū vnum.
 De desiderio hūdi res alie
 nas Cap. i. fo. liij
 Octauū pceptū habet ca
 pitula duo.
 De mendacio. ca. i. fo. liij
 De detractiōe. ca. ij. ibidem.
 Finit tabula sup pma p
 te interrogatoriū

Incipit tabu

la scde p̄s interrogatoriū q̄ est
 d̄ septē vicijs capitalibz i di
 stinguūt in octo titulos.

De auaricia titul⁹ p̄mus
 i bz capla. ix. fo. ly.

De symonia. Cap. i. Ibidē.
 De pditiōe. Ca. ij. Ibidē.
 De acceptione psonaz. cap.
 iij. fo. lvi.
 De turpi lucro. Ca. iij. ibidē
 De ludo multiplici. Cap. v.
 Ibidem.
 De inq̄etudie. ca. vi. fo. lvij.
 De inhūanitate retinēdi te
 naciter. ca. vij. Ibidē
 De auaricia amandi res ior
 dinate. ca. viij. ibidē
 De pdigalitate p̄ria auari
 cie. cap. ix. ibidē
 De inuidia titul⁹ scds. et
 bz capla. iij. Ca. i. fo. lvij.
 De odio i filiabz inuidie. Ca
 pitulū scdm Ibidē
 De susurratiōe. ca. iij. ibidē.
 De exultatiōe in aduersis. ca
 pitulū. Ibidem
 De tristitia in p̄sp̄. ibidē
 De ira titulus. iij. i bz bz
 capla duo fo. lvij.
 De ira ipsa. caplm. i. ibidem
 De filiabz ire. scz idignatiōe
 Ca. ij. fo. lix.
 De timore mentis. ibidem.
 De clamore Ibidē
 De otumelia Ibidē
 De blasphemia i maledictiō
 ne creaturaz. fo. li.
 De rita Ibidem
 De seditione Ibidem
 De bello. Ibidem

Tabula

De accidia titul ^o q ^u rt ^o . 7 hz	capitula tria	ibidem
capitula q ^u ng ^o	fo. lix.	
De accidia ipa. Cap. i. ibidē	De gula ipa. Caplm. i. ibidē	
De filiabo accidie. ca. ij. fo. lx.	De ebrietate. Ca. ij. fo. lxiij.	
De despaciōe	fo. lx.	De insensibilitate ibidez.
De malicia	Ibidem	De filiabo gule. 7 pmo d ^o be-
De pusillanimitate. ibidem	betudine. Ca. iij. fo. lxiij.	
De rancore	Ibidem	De loquacitate Ibidem.
De ociositate que pcedit ex	De scurrilitate ibidem.	
tedio.	fo. lx.	De inepta leticia. ibidez.
De torpore seu pigricia be	De choreis ibidem	
ne opandi.	Ibidē.	De immūdicia seu pollutio
De euagatōe mēt ^{is} ibidem.	ne pcurata fo. lxiij.	
De negligētia seu tepiditate	De luxuria titul ^o septim ^o	
fo. lxi.	7 hz capla duo. ibidem	
De negligentia confessiōis.	De luxuria 7 p ^{ri} ncipib ^{us} ad ip	
Capitlm. iij.	sam. Caplm. i. fo. lxiij.	
De negligētia circa cōmuni	De dlectatōe morosa. f. lrv.	
onē. Cap. v.	fo. lxi.	De filiabo luxurie. c. ij. ibidē
De inani glia titul ^o q ^u ntus	De cecitate mēt ^{is} ibidez.	
7 hz tria capitla.	fo. lxiij.	De p ^{ri} ncipitatōe ibidem
De inani glia ipa. ca. i. ibidez	De inconsideratōe ibidē	
De imodestia ornat ^o . cap. ij.	fo. lrv.	De inconstancia
Ibidem.	fo. lrv.	De amore sui ibidem.
De filiabo tanis glie. et pmo	De odio dei ibidem.	
d ^o hypocrisi. Ca. iij.	fo. lxiij.	De amore vite p ^{ri} ncip ^{is} . ibidem
De iactancia	fo. lxiij.	De horrore suti secl ⁱ . ibidez
De ironia	Ibidē	De supbia titul ^o octau ^o . et
De contentione	Ibidē.	hz duo capitla.
De discordia	Ibidē	De supbia ipa. c. i. fo. lrv.
De p ^{ri} ncipia	fo. lxiij.	De filiabo supbie. 7 pmo de
De singularitate nouitatu.	derisiōe. Cap. ij. ibidez.	
Ibidem.	De ambitōne ibidē.	
De inobedientia ibidem.	De p ^{ri} sūptiōe fo. lrv.	
De gula titul ^o sextus. 7 hz	De temeraria iudicatōe. ibi	
	dem	

Tabula

De ingratitude ibidez.
De scandalo ibidem
De adulatione ibidez
De blasphemia in spūsan
etū fo. lxxvii
De scismate ibidez.
De infidelitate paganorū et
hereticoz. ibidem.

Finit tabula scōe p̄tis in/
terrogatorij.

Incipit tabu

la tercie p̄s interrogatorij q̄
est de statibz q̄ continet capi
tula. xvij. fo. lxxvii

Ad cōiugatos. cap. i. et habz
§. xxiiij. fo. lxxvii.

De actu m̄fimonij. et p̄tis
p̄missis in eo fo. lxxix.

Interrogatōes siende circa
cōiugatos fo. lxx.

De p̄ncipibz rectoribz et ba/
ronibus. Cap. ij. et habz. §. lv.

fo. lxxi.

De iudicibus seu q̄buscūqz
habētibz auctoritatē. Ca. iij.

et habz. §. xix. fo. lxxiiij.

De advocat̄s p̄curatoribz et
notarijs. Cap. iij. et habz. §.

xxij fo. lxxiiij

De doctoribz et scholaribus
Ca. v. et habz. §. xv. fo. lxxvi.

De medicis et aromatarijs.
cap. vi. et habz. §. x. fo. lxxvii

De emulatōe p̄o et detractō

ne quā faciūt medici intro/
gādū ē put babes. §. lxxvii.

De mercatoribz cāpsoribz et
plener̄s. Cap. iij. et habz. §.

xviiij. fo. lxxvii

De artificibz et mechanicis.
ca. viij. et habz. §. xvi. fo. lxxvii

De lanificibz fo. lxxix.

De serariolo. fo. lxxix.

De tabnario et hospite. lxxix

De macellario fo. lxxix.

De pistore fo. lxxix

De sutoze pannoz ibidem

De aurificibz fo. lxxix.

De cerdonibz fo. lxxix.

De fabris fo. lxxix.

De locatoribz eqz. ibidē.

De histrionibz fo. lxxix.

De citbarizantibz ibidem.

De seruitoribz et laboratoribz
bus fo. lxxix.

De rusticis et agricol. Cap.
xi. et habet. §. xi. fo. lxxix.

De puer̄s et puell. ca. x. f. lxxx

De clericis i cōi. cap. xi. et habz
§. xvi. fo. lxxx.

De bñficiat̄s et canonic̄s. ca.
xij. et habz. §. xliij fo. lxxxiiij.

De religiosis mascul̄ et semi
nis. Capitulū. xiiij. et habz. §.

xxxv. fo. lxxxv.

De voto paup̄tat̄s. fo. lxxxv

De voto castitat̄s. fo. lxxxvi.

De voto obediētie lxxxvi.

De officio diuino. fo. lxxxvi

Tabula

De exercitio. fo. lxxxvij.

De ordine confessioe. f. lxxxvij

De amore paritū ibidez

De plat in coi. La. xv. et

b3. s. xv. fo. lxxxix

De epis et plat supioribz

La. xiiij. et b3. s. xxiij. fo. xci.

De iudicando in foro pten/

cioso fo. xciiij

De absolutioe et pnie iniun/

ctione. ca. xvi. fo. xcvi.

De penitētia iniūgenda pe/

nitenti fo. xcvi.

De infirmis et qd agēdū sit

erga eos. ca. xvij. fo. xcviij

Forma absolutōis i arti/

culo mortis. fo. xcviij

Forma absolutōis ab ex/

cōicatioe minori fo. xcviij

Forma absolutōis a pec/

cat mior excoicatiois. xcviij

Forma sacramēti baptis/

matia fo. xcix.

Forma cōfirmatiōis seu

chrismatis Ibidē.

Forma absoluēdi a pec/

catis Ibidem

Forma extreme vinctōis

Ibidem

Forma psecratōis cor/

poris christi. Ibidem

Forma consecratōis san/

guinis christi Ibidē.

Forma ordinū minoruz

scz forma ostiarij. Ibidē.

Forma lectorat? Ibidem.

Forma exorcistat? Ibidē.

Forma accollitat? fo. c.

Forma subdyaconat? fo. c.

Forma dyaconat? fo. c.

Forma p̄s biterat? Ibidem

Forma sacramēti matrimo/

niū. Ibidem

Finis tabula sup tercia p

te interrogatoriū.

Incipit tabu

la sup tractatu de restitutōi

bus qui in libro seu opere

tercio loco ponit. de q patz i

secūda pte summe de vicis

capitalibus eiusdem fratris

Anthonini. ti. ij. per totum.

Capitulū pmum de restitu/

tionibus in genere. in q po/

nunt viginti manus rapien/

tium. quarū quilibet habet

qngz digitos seu modos. et

sic sunt centū modi in quibz

sit restitutio l'erogatio. fo. c.

Prima manus feneratoria.

Ibidem

Secda man? raptoria. fo. ci.

Tercia man? furatoria. ibid

Quarta man? bellatoria. cii.

Quinta man? dānificatoria

Ibidem.

Sexta manus p̄cipatoria

fo. ciiij.

Septia mā? sacrilega. ibid

Tabula

Octava manus iniuste iudi-
catoria Ibidē.

Nonā manus in iudicio iu-
ste assistoria. fo. ciiij.

Decima manus fraudatoria
Ibidem.

Undecima man⁹ falsificato-
ria ibidez

Duodecima manus prodi-
toria. fo. cv.

Tredecima manus symoni-
aca. fo. cv.

Quartadecima man⁹ impe-
ditoria ibidem.

Quintadecima manus luso-
ria. fo. cvi.

Sextadecima man⁹ locatio-
nis et conductionis viciato-
ria. fo. cvi.

Decima septima man⁹ turpi-
ter lucratoria. Ibidē.

Decima octava man⁹ detra-
ctoria fo. cvi.

Decima nona manus psone
lesoria. fo. cvij.

Vigesima manus aniaz p-
datoria. fo. cvij.

Incipit capi-

tulū scdm de restitutiōibz in
q̄ ostendit qd qntū quibz et q̄
ordine sit restituedū. et habet
q̄ttuor. §.

Prim⁹. §. est de dāno qd

infertur homini quo ad aīaz
auferendo ei p̄ntes infusas
et morales. qd p̄git fieri q̄t-
tuor modis fo. cvij.

Sec⁹s. §. ē de dāno qd i-
fert homini q̄ ad corp⁹ inferē-
do ei lesiōes corpales. qd etiā
contingit fieri quattuor mo-
dis fo. ciij.

Terc⁹. §. est d̄ damno qd
infertur homini quo ad famā
et honorem per vituperatio-
nes verbales. quod etiā fit
q̄ttuor modis. fo. cx.

Quart⁹. §. est de dāno qd
infert homini q̄ ad substantiā
tpalē put p̄inet ad restitutiō-
nē male ablatorz certoz et in-
certoz. fo. cxij.

An clerici teneant restituere
fructus voluptuose consum-
ptos. fo. cxij.

Capitulū terciū vbi sien-
da ē restitutio fo. cxij.

An fideiussoz possit repete-
re a debitore vsuras p̄ eo so-
luras fo. cxv.

Capitulū quartū p̄ quos
fieri debeat restitutio. Et p̄-
mo de restitutiōe incertoz
Folio. cxvi.

Quantū ad secundū p̄ quos
fieri debet restitutio incerto-
rum fo. cxvij.

De dānis datis tempe guer

Tabula

rarum fo. cxviii.
De tutorum et curatorum vel ne-
gociorum gestorum restitu-
tione fo. cxix.

Capitulū quintū cui fieri
da ē restitutio. fo. cxx.

De illicite acquisitis secūdo
modo. Ibidem.

De illicite acquisitis per lu-
dum fo. cxxij.

Capitulum sextū: cur sit
fienda restitutio fo. cxxij.

Capitulum septimū de mo-
do restituendi seu ordine. fo.
lio. cxxix.

De restōne certorū fo. cxxx

Quō fieri debeat restitutio
vxoꝝis concipientis p adul-
terium. fo. cxxxiij.

Capitulum octauum. scz
quādo fieri debet restitutio.
fo. cxxxvi.

Utilissima p̄fessiois sum-
mula a reuerēdissimo i chri-
sto patre ac domino: domi-
no Antonino archiepo Floren-
tino edita. Argentine imp̄ssa
p Martinū Flach. Anno do-
mini. D. cccc. xcij. finit feli-
citer.

